

De Nederlandsche notaris : handboek bij de uitoefening der notarieele praktijk

<https://hdl.handle.net/1874/235993>

Vak 38

145

mm 13184

DE NEDERLANDSCHE NOTARIS.

HANDBOEK BIJ DE UITOEFENING DER
NOTARIEELE PRAKTIJK,

DOOR

W. F. OVERHOFF Jr.,

Notaris te Amsterdam,

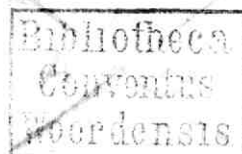
MET TOESTEMMING VAN DEN OORSPRONKELIJKEN SCHRIJVER

OP NIEUW UITGEGEVEN ONDER TOEZIGT VAN

Mr. J. L. A. STOLK,

EN

W. C O O P S.

ZUTPHEN,
W. J. THIEME & Cie.
1870.

WILHELMUS

E R R A T U M.

Men leze op bladz. 67, in den laatsten regel, in plaats van »in *brevet* worden verleden” — »niet in *brevet* worden verleden.”

INHOUD.

EERSTE HOOFDSTUK.

	Bladz.
Algemeene voorschriften ten opzichte van het notaris-ambt.	1
Regeling van het notaris-ambt	3
Notarissen	4
Algemeene verplichtingen den notaris bij de wet op het notaris-ambt opgelegd	6
Onderscheid tusschen notariële en onderhandsche akten.	8
Vereischen in den notaris en de getuigen	10
Van de akten en haren vorm, de grossen, afschriften en uittreksels	12
Zegel der notarissen	24
Legalisatiën van handteekeningen der notarissen . .	25
Register (repertoire) van den notaris	26
Bewaring en overbrenging der minuten of van het protocol	28
Akten die niet anders dan notarieel kunnen verleden worden	34
Wetten op het regt van zegel en op het regt van registratie.	
Zegel	39
Registratie	50
Tarief van het evenredig zegel voor wisselbrieven .	61
Idem voor huurcontracten	63

T W E E D E H O O F D S T U K.

OVER PERSONEN EN DE BEPALINGEN VOOR AKTEN
WELKE HET GEVOLG ZIJN VAN HUNNE HANDELINGEN.

Bladz.

Over het huwelijk en de akten ter zake des huwelijks.	65
Akten van huwelijksaangifte, van toestemming en vol-	
magt tot voltrekking van een huwelijk	67
Van de regten der echtgenooten	71
Van de wettelijke gemeenschap van goederen en het	
beheer daarvan	75
Huwelijksche voorwaarden	79
Ongeoorloofde bepalingen	79
Geoorloofde bepalingen	81
Gemeenschap van winst en verlies	83
Gemeenschap van vruchten en inkomsten	85
Vorm der huwelijksche voorwaarden en bijzondere be-	
palingen aangaande deze soort van akten	87
Giften bij huwelijksche voorwaarden	95
Over de ontbinding der gemeenschap	98
Afstand der gemeenschap	107
Verdeeling der gemeenschap	110
Korte beschouwing van de bestanddeelen eener huwelijks-	
gemeenschap onder vroegere wetgevingen ontstaan.	121
Oud-Hollandsch en Friesch regt	122
Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koninkrijk	
Holland	123
Wetboek Napoleon	124
Werkzaamheden van den notaris die na den dood van	
een der echtgenooten geroepen wordt	132
Wettige kinderen, natuurlijke kinderen en hunne er-	
kenning en wettiging	135
Van de ouderlijke magt en de gevolgen daarvan betref-	
fende het beheer van de goederen der kinderen	140
Over minderjarigheid en handligting	142

	Bladz.
Over voogdij en curatele	146
Rekening en verantwoording door voogden en curators af te leggen	152
Over afwezigheid	156

DERDE HOOFDSTUK.

OVER ZAKEN EN ZAKELIJKE REGTEN.

Begrip van zaken	159
Onderscheiding van zaken	160
Uitlegging van eenige algemeene uitdrukkingen	163
De zaken in betrekking tot derzelver bezitters	165
Regten die men op zaken hebben kan	166
Erfopvolging bij versterf	175
Over uiterste willen en de erfopvolging daaruit ontstaande.	193
Algemeene bepalingen ten aanzien van uiterste wilsbe- schikkingen	193
Wie bekwaam zijn om bij uitersten wil te beschikken.	195
Welke personen uit sommige uiterste wilsbeschikkingen geen of slechts een bepaald voordeel mogen genieten.	196
Legitieme portie	200
Raadgevingen omtrent den inhoud van uiterste willen.	209
Beschikkingen die geen gevolg hebben	213
Uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen	217
Bewindvoerders	221
Makingen van vruchtgebruik en benoeming van be- windvoerders daarover	224
Geoorloofde erfstellingen over de hand	228
Erfstellingen over de hand in hetgeen de erfgenaam of legataris onvervreemd en onverteerd zal nalaten	231
Vorm der uiterste wilsbeschikkingen	232
Vereischen in de getuigen bij eenen openbaren uiter- sten wil, bij de akte van bewaargeving en bij de akte van superscriptie	239

I N H O U D.

	Bladz.
Herroeping van uiterste wilsbeschikkingen	242
Oude wetgeving	244
Tafel van het hollandsch versterfregt	245
Wetboek Lodewijk Napoleon	253
Wetboek Napoleon	254
Wet op het regt van successie en van overgang bij overlijden, van 13 Mei 1859, gewijzigd en aangevuld bij de wet van 28 Mei 1869 (Stbl. n ^o . 95)	257
Werkzaamheden in boedels en nalatenschappen	296
Verzegeling	306
Ontzegeling.	309
Boedelbeschrijving	311
Boedelscheiding	320
Van boedelverdeeling door den vader, de moeder of andere bloedverwanten in de opgaande linie tusschen hunne nakomelingen gemaakt	344
Onbeheerde nalatenschappen	345
Vruchtgenot	346
Vruchtgebruik	347
Gebruik en bewoning	350
Erfdienstbaarheid	351
Regt van opstal	356
Regt van erfpacht	358
Grondrenten en tienden	359
Pand	363
Hypotheek	367
Hypotheeken onder de vorige wetgeving	392
(Salarissen der bewaarders van de hypotheeken van het kadaster en de scheepsbewijzen	396)

VIERDE HOOFDSTUK.

OVER VERBINDTENISSEN EN OVEREENKOMSTEN.

Begrip en onderscheiding der overeenkomsten	402
Gevolg der overeenkomsten	403

	Bladz.
Onderscheiding der verbindtenissen wat haren aard betreft	403
Van het te niet gaan der verbindtenissen	408
Voorwaarden welke vereischt worden tot de bestaan-	
baarheid der overeenkomsten	411
Bekwaamheid van personen die voor anderen handelen	413
Koop en verkoop	418
Vorm van het contract van koop en verkoop	424
Verplichtingen van den verkooper	428
Verplichtingen van den kooper	434
Openbare verkooping van roerende goederen	436
Verklaring van lastgeving	446
Aanwijzing van betaling van den koopprijs	448
Delegatie of overzetting van schuld	449
Beding van hypotheek	449
Surrogatie in de regten van den verkooper	450
Het regt van wederinkoop	451
Verkoop van een inschuld of ander onligchamelijk regt.	454
Verkoop van erfregt	456
Ruiling	457
Wet op de overschrijving	460
Huur en verhuur	465
Huur van dienst en werk	472
Aanneming van werk	474
Plaatsvervanging en nummervervisseling bij de nationale	
militie	477
Maatschap of vennootschap	478
Verplichtingen der vennooten	482
Regten der vennooten.	484
Winst en verlies.	485
Het beheer der maatschap	486
Verbindtenissen der vennooten ten aanzien van derden.	490
Van het vereffenen der zaken van eene ontbondene maatschap	492
Van de openbaarmaking der vennootschap en van hare	
ontbinding	493

I N H O U D.

	Bladz.
Handelingen voor gemeene rekening	499
Schenking	500
Bewaargeving	508
Bruikleening	511
Verbruikleening	513
Vestiging van rente	517
Lijfrente	519
Lastgeving	523
Borgtogt	531
Dading	541
Compromis	545
Kwijting	550
Delegatie of overzetting	555
Aanbod van betaling, gevolgd door consignatie of be- waargeving	556
Akten van bekrachtiging	560
Akten van te niet doening van aangegane overeenkomsten	561
Zedelijke lichamen	563

V I J F D E H O O F D S T U K .

OVER ENKELE ONDERWERPEN UIT HET WETBOEK VAN KOOPHANDEL.

Protesten van wisselbrieven en ander handelspapier .	566
Schepen en vaartuigen	595
Bodemerij	606

HET TARIEF VOOR NOTARISSEN	616
--------------------------------------	-----

EERSTE HOOFDSTUK.

ALGEMEENE VOORSCHRIFTEN

TEN OPZIGTE

VAN HET

NOTARIS-AMBT.

HET NOTARISAMBT WORDT GEREGLD

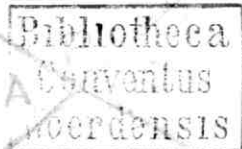
1). Door de wet van den 9^{en} Julij 1842 (S. B. n°. 20) welke in werking is gebragt den 16^{en} October volgende, ingevolge koninklijk besluit van den 20^{en} September 1842 (S. B. n°. 24).

De bij art. 3 dier wet voorgeschreven bepaling van het maximum van het getal notarissen, welke voor ieder arrondissement kunnen worden aangesteld, is primitief vastgesteld bij koninklijk besluit van den 20^{en} September 1842 (S. B. n°. 23); doch toen bij het einde der jaren 1849 en 1859 nieuwe volkstellingen plaats hadden, is het maximum van het getal notarissen telkens met de uitkomsten dier telling in overeenstemming gebragt en nader vastgesteld bij koninklijke besluiten van den 18^{en} Januarij 1851 (S. B. n°. 6) en van den 3^{en} Februarij 1861 (S. B. n°. 8).

2). Door de wet van den 31^{en} Maart 1847 (S. B. n°. 12) houdende vaststelling van het tarief, tot bepaling van de hoegrootheid en den vorm van taxatie van het honorarium der notarissen, gelijk mede van verschotten welke aan hen in rekening zullen worden geleden.

3). Door de wet van 22 pluviöse, jaar VII, voor-

1*

schrijvende de formaliteiten voor verkooping van roerende goederen.

4). Door de op hetzelfde toepasselijke bepalingen van het burgerlijk wetboek, het wetboek van burgerlijke regtsvordering, het wetboek van koophandel, de wetten op het regt van registratie en de wet op het regt van zegel.

NOTARISSSEN.

Volgens art. 1 der wet van den 9^m Julij 1842, zijn de notarissen openbare ambtenaren, uitsluitend bevoegd om authentieke acten (1) te verlijden, wegens alle handelingen (2), overeenkomsten en beschikkingen (3), waarvan de wet gebiedt of de belanghebbers verlangen dat bij authentiek geschrift blijken zal, daarvan de dagteekening te verzekeren, de acten in bewaring te houden en daarvan grossen, afschriften en uittreksels uit te geven; alles voor zoo ver het verlijden dier acten, door de wet, niet ook aan andere ambtenaren opgedragen of aan dezelve geheel voorbehouden is.

De vereischten om tot notaris benoemd te kunnen worden, zijn:

- a). Dat men nederlander zij, art. 6. grondwet art. 5.
B. W.

(1) Acten — geschriften waarmede iets bewezen kan worden.

(2) Handelingen — menschelijke daden.

(3) Beschikkingen — wilsverklaringen.

- b). Dat men 25 jaren oud zij, behoudens dispensatie.
- c). Dat men voldaan heeft aan de wet op de nationale militie.
- d). Dat men doe blijken van een goed zedelijk gedrag, gedurende de laatste zes jaren, en
- e). Dat men het vereischte examen, voor eene commissie uit een der provinciale gerechtshoven, met goed gevolg, hebbe afgelegd. Art. 10 tot 16 W. N.

Onbestaanbaar met de betrekking van notaris, zijn, die van lid der regterlijke magt (de plaatsvervangers der regters en kantonregters, mitsgaders de ambtenaren van het openbaar ministerie bij de kantongeregten daaronder niet begrepen), verder die van procureur, sollicitateur, deurwaarder, commissaris van politie, ontvanger of ambtenaar der registratie of van eenige andere rijksbelasting, hypotheekbewaarder en eindelijk, behoudens vergunning des konings, die van hoofd, secretaris, ontvanger of thesaurier van eenig plaatselijk bestuur. Art. 8. W. N.

Aanstelling der notarissen, door den koning, voor hun leven, art. 2 W. N., behoudens:

- a). Afstand van het notarisambt, door aanneming eener met dat ambt onvereenigbare betrekking. Art. 9 W. N.
- b). Vervallen der benoeming, bij verzuim van den bij de wet voorgeschreven eed, binnen twee maanden na de dagteekening der benoeming te doen, zonder van den koning verlenging van dien termijn te hebben bekomen. Art. 18 W. N.

- c). Afzetting, in geval van kwade trouw, art. 34, 35 en 36 W. N., bij verzuim om een dubbel van het repertorium der akten in het afgelopen jaar verleden, of eene negatieve verklaring daarvan, voor den 1^{en} September van het loopende jaar, over te brengen ter griffie der arrondissements regt-bank hunner standplaats art. 48 W. N., bij veroordeeling tot eene criminele straf of tot eene correctionele gevangenisstraf art. 51 W. N. en bij herhaalde schorsing. Art. 57 W. N.
- d). Eervol ontslag, door den koning te verleenen, ingeval van ongeschiktheid tot uitoefening der bediening, door ouderdom, zwakte of aanhoudende ziels- of lichaamsziekten, art. 52 W. N. en op eigen verzoek.

ALGEMEENE VERPLIGTINGEN, DEN NOTARIS, BIJ DE
WET OP HET NOTARISAMBT, OPGELEGD.

- a). Hij moet zijne woonplaats, zijn kantoor en zijn werkelijk en gestadig verblijf houden, alsmede zijne acten bewaren, in de hem aangewezen standplaats en verlof vragen bij verwijdering langer dan veertien dagen. Art. 5 W. N.
- b). Hij mag buiten gegronde redenen (1) zijne dienst

(1) Onder gegronde redenen kan men rekenen: wanneer de te verlijden akte strijdig is met de openbare orde of de goede zeden; wanneer ziekte den notaris verhindert zijne bediening uit te oefenen; wanneer partijen den notaris, des gevorderd, de kosten der te verlijden akte niet ter hand stellen; wanneer hij, door het passeren der gevorderde akte, de wet op het notarisambt zoude moeten overtreden.

niet weigeren , wanneer hij tot het verleenen daarvan wordt verzocht. Op last van den voorzitter der regtbank van het arrondissement , in hetwelk hij zijne bediening uitoefent , moet hij zijne dienst kosteloos verleenen aan hen die , op de wijze bij art. 858 W. v. B. R. vermeld , van hun onvermogen doen blijken. Art. 6 W. N.

- c). Hij moet , binnen twee maanden na de dagtekening zijner benoeming , voor de arrondissements regtbank tot welker ressort zijne aangewezen standplaats behoort , den bij art. 18 W. N. voorgescreven eed of belofte afleggen. De koning kan verlenging van voormelden termijn geven.
- d). Hij moet , binnen 14 dagen na de eedsaflegging , hetzij zelf , hetzij door een schriftelijk gemagtigde , handtekening en paraaf nederleggen ter griffiën van het provinciaal gerechtshof en van al de arrondissements regtbanken in de provincie , tot welke zijne standplaats behoort. Art. 20 W. N.
- e). Hij moet , zooveel mogelijk , zorg dragen dat partijen niet worden bedrogen omtrent den persoon of omtrent de bekwaamheid om zich te verbinden , van hem met wien zij overeenkomen ; daarvoor is toch zeker hoofdzakelijk de bekendheid voorgeschreven , bedoeld bij artikel 25 W. N.
- f). Hij moet , in geval van overlijden of afwezigverklaring (vermoedelijk overlijden-verklaring) van iemand , binnen 40 dagen nadat hij daarvan kennis draagt , aan de belanghebbenden verwittigen , dat de uiterste wilsbeschikkingen , akten waarbij uiterste wilsbeschikkingen zijn herroepen , of huwelijkscontracten , schenkingen ter zake des doods

bevattende, van den overledene of afwezige, onder zijne minuten berusten. Art. 39 W. N.

- g). Hij moet de waardigheid van zijn karakter bewaren, de meestmogelijke geheimhouding omtrent den inhoud der akten, ten zijnen overstaan overleden, in acht nemen, zich onderwerpen aan het toezigt der regtbank van het arrondissement waarin zijne standplaats is gevestigd, en mag zijne ambtsbezigheden niet verwaarloozen en zich niet aan inbreuk op de wetten en verordeningen, of aan andere misslagen schuldig maken. Art. 18 en 50 en volgende W. N.

ONDERSCHIED TUSSEN NOTARIEERLE EN ONDERHANDSCHE AKTEN.

De akte, door eenen notaris, in den wettelijken vorm, verleden, ter plaatse waar hij tot dat verlijden bevoegd was, art. 1905 B. W., heeft ten gevolge:

- a). Dat zij een volledig bewijs oplevert, tusschen partijen en hunne erfgenamen of regtverkrijgenden, van het daarin vermelde, en een begin van schriftelijk bewijs van wat daarin als een bloot te kennen geven voorkomt, behalve wanneer dat te kennen gegevene in een dadelijk verband staat met het onderwerp der akte, als leverende zulks in dat geval mede volledig bewijs op. Art. 1907 en 1908 B. W.
- b). Dat hare uitvoering, alleen wanneer zij van valsheid betigt wordt, kan geschorst worden. Art. 1909. B. W.
- c). Dat een afschrift daarvan, als grosse uitgegeven, dezelfde kracht heeft als een vonnis der regterlijke

magt en als zoodanig in het geheele rijk ten uitvoer gelegd wordt. Art. 430 en 436, W. v. B. R.

d). Dat zij eene vaste dagteekening heeft.

e). Dat de bewaring van ieder stuk van eenig aanmerkelijk belang verzekerd is.

De onderhandsche akten, dat zijn die akten, welke zonder tusschenkomst van een openbaar ambtenaar zijn opgemaakt, art. 1911 B. W., hebben daarentegen ten gevolge :

a). Dat zij, ten aanzien van hare dagteekening, tegen derden, geen kracht hebben, dan van den dag dat zij zijn geregistreerd, of van den dag waarop hij of een van hen die haar onderteekend hebben overleden is, of van dien waarop haar bestaan bewezen wordt bij akten door openbare ambtenaren opgemaakt, of wel van den dag waarop de derde, tegen wien men zich van de akte bedient, haar bestaan schriftelijk heeft erkend. Art. 1917 W. N.

b). Dat zij in regten geen volledig bewijs opleveren, wanneer de schrijver of onderteekenaar, tegen wien men zich daarvan bedient, zijn schrift of handteekening ontkent, of wel wanneer diens erfgenamen of regtverkrijgenden het schrift of de handteekening niet erkennen als van dengenen te zijn, wien zij vertegenwoordigen. Art. 1913 en 1914 B. W.

c). Dat zij, in geval van vervolging, niet ten uitvoer kunnen gelegd worden, zonder tusschenkomst van den regter.

VEREISCHTEN IN DEN NOTARIS EN DE GETUIGEN.

1. In den notaris :

- a). Dat hij bevoegd zij te instrumenteren op de plaats waar de akte verleden wordt, en dat derhalve die plaats in het arrondissement, waartoe zijne standplaats behoort, gelegen zij, op straffe van verlies van authenticiteit. Art. 7 W. N. art. 1905 B. W.
- b). Dat den bij art. 18 W. N. voorgeschreven eed door hem zij afgelegd.
- c). Dat hij zelf, zijne vrouw en zijne bloedverwanten of aangehuwden (1), in de regte linie zonder onderscheid van graden en in de zijdlinie tot den derden graad ingesloten, noch in persoon, noch door gemagtigden, noch in hoedanigheid, als partij in de acte voorkomen.

Dit verbod is niet toepasselijk wanneer zijn vrouw, bloedverwanten of aangehuwden, als koopers, huurders, aannemers of borgen, verschijnen in akten waarbij pu-

(1) Bloedverwantschap bestaat in de betrekking tusschen personen, die van elkander afstammen (regte lijn), of die een' gemeenschappelijken stamvader hebben (zijdlinie), B. W. art. 345 en volgende. Zwagerschap bestaat in de betrekking, welke door aanhuwelijking geboren wordt, tusschen den eenen der echtgenooten en de bloedverwanten van den anderen en dus niet tusschen den eenen echtgenoot en de aangehuwden van den anderen, b. v. tusschen den notaris en den echtgenoot van de zuster zijner vrouw. Er bestaat geene zwagerschap tusschen de wederzijdsche bloedverwanten der echtgenooten. Door de onthinding van het hawelijk wordt de zwagerschap niet opgeheven. B. W. art. 350 en 352.

blieke verkooping, verhuringen of aanbestedingen worden geconstateerd, of als leden van vergaderingen waarin van het verhandelde een notarieel procesverbaal wordt opgemaakt. Art. 21 W. N.

- d). Dat de akten geene beschikkingen of bepalingen inhouden ten voordeele van dezelfde personen, sub *c* genoemd.
- e). Dat de notaris de verschijnende personen kent of, zoo niet, dat zij hem dan worden bekend gemaakt door twee getuigen, alle vereischten bezittende om bij notarieele akten als zoodanig te dienen, des echter dat bloed- of aan-verwantschap met den bekend gemaakten persoon, geen reden van uitsluiting oplevert. Art. 25 W. N.
- f). Dat hij de taal versta waarin de akte verleden wordt.

2. In de getuigen (instrumentaire):

- a). Dat zij aan den notaris bekend zijn of hun identiteit en bevoegdheid aan hem, door een of meer der verschijnende personen, verklaard wordt.
- b). Dat zij van het mannelijk geslacht, meerderjarig (1) en ingezetenen van het koninkrijk zijn (2),

(1) De meerderjarig verklaarde staat in alles met den meerderjarige gelijk. Art. 478 B. W. en kan dus ook getuige zijn.

(2) De wet van 28 Julij 1850 (S. B. n°. 44) noemt ingezetenen:

1°. alle Nederlanders die gedurende de laatste 18 maanden hunne woonplaats binnen het rijk hebben gehad of ter zake van 's lands dienst in een vreemd land wonen.

2°. alle personen zonder onderscheid die 3 jaren, of

- hunnen naam kunnen teekenen, en de taal verstaan waarin de akte verleden wordt. Art. 23 W. N.
- c). Dat zij den notaris, noch de verschijnende personen, door bloedverwantschap of aanhuwelijking tot en met den derden graad bestaan; dat zij, noch hunne vrouwen of bloedverwanten, noch aangehuwden in de regte lijn, zonder onderscheid van graden, in de zijddinie tot en met den derden graad, voordeel bij de akte hebben; dat zij geene huisbedienden van den notaris zijn. Art. 24 W. N.

Voor uiterste willen is de beperking uitgestrekt tot bloedverwanten en aangehuwden in den vierden graad van de erfgenamen, de legatarissen en den notaris, en zijn tevens uitgesloten zij die tot een lijf- of ont-eerende straf zijn veroordeeld. Art. 991 B. W.

Uitzondering wat aangaat den graad van bloedverwantschap en aanhuwelijking van den notaris of van de getuigen, bij openbare verkooping en z. Art. 24.

haren
VAN DE AKTEN EN ~~HUNNEN~~ VORM, DE GROSSEN,
AFSCHRIJVEN EN UITTREKSELS.

De akten zullen, behoudens de voorschriften der wet omtrent den vorm van sommige, worden verleden voor éenen notaris in tegenwoordigheid van twee getuigen (1). Art. 23 W. N.

De akten moeten inhouden: Art. 26 W. N.

na aan het bestuur hunner woonplaats hun voornemen tot vestiging hebben te kennen gegeven, 18 maanden binnen het rijk in Europa gewoond hebben.

(1) Een besloten of geheim testament moet aan den notaris worden aangeboden en daarvan eene akte van su-

- a). De voornamen, den naam en de standplaats van den notaris, mitsgaders zijn suppletoir patent in het hoofd der akte, indien hij deze verlijdt op eene plaats, welke volgens de wet op de patenten van hooger rang is dan zijne standplaats, art. 27 W. N., en wet op het patentregt van 21 Mei 1819, S. B. n°. 34, art. 13 § 3, en tarief B bij gemelde wet gevoegd. Boete bij verzuim van f 25 tot f 400.
- b). De voornamen, den naam, het beroep of de maatschappelijke betrekking (1), en de woonplaats (2)

perscriptie worden opgemaakt in tegenwoordigheid van vier getuigen. Art. 987 B. V.

Gecollationeerde afschriften en uittreksels, bedoeld bij art. 40, 3° al., worden door een notaris zonder getuigen opgemaakt.

(1) Bij vonnis der arrondissements regtbank te Arnhem d.d. 7 December 1848 en te Groningen d.d. 25 Februarij 1851 is beslist, dat een notaris *niet* verpligt is voor partijen die geen beroep of maatschappelijke betrekking hebben, de *negatieve verklaring* daarvan in de acte te melden.

De ambtenaren der registratie mogen niet onderzoeken of het opgegeven beroep of de aangeduide maatschappelijke betrekking juist zijn. Aanschrijving 9 October 1845 n°. 94.

(2) Iemands woonplaats is, waar hij zijn hoofdverblijf heeft; bij gebreke van zoodanige woonplaats, wordt de plaats des werkelijken verblijfs er voor gehouden.

Die tot openbare bedieningen worden geroepen, behoudens hunne woonplaats, indien zij het tegenovergestelde voornemen niet aan den dag hebben gelegd, dat is, door het werkelijk vestigen van hun hoofdverblijf in de plaats, waar zij die openbare bedieningen uitoefenen. Zoo ook

van ieder der verschijnende personen of dergenen die door hen vertegenwoordigd worden, voor zoover het beroep en de woonplaats van die vertegenwoordigden kan worden opgegeven.

De verklaring dat de verschenen personen aan den notaris bekend zijn of, door de getuigen sub *d* hier na te noemen, bekend zijn gemaakt. Art. 25 W. N.

Hier nog bij te voegen :

De adellijke ~~titels~~ of kwalificatiën der in de akte voorkomende personen. Art. 1 van het kon. besl. van den 26 Januarij 1822 S. B. n°. 1 (1).

behouden krijgslieden van alle rangen de woonplaats, die zij voor de indiensttreding hebben gehad, indien zij het tegenovergestelde voornemen niet aan den dag hebben gelegd; de vermelding van garnizoensplaats is dus op zich zelve niet genoegzaam, om aan het gebod van vermelding van woonplaats te voldoen. — Eene getrouwde vrouw, welke niet van tafel en bed of van goederen is gescheiden, heeft geene andere woonplaats dan die van haren man; minderjarigen hebben geene andere woonplaats dan die van hunne voogden, behoudens in het geval van algeheele handligting, en onder curatele gestelden geene andere dan die van hunne curators. ~~Min-~~^{fleer} - derjarige dienstboden of werklieden hebben hunne woonplaats in het huis van hen waarbij zij dienen of werken, namelijk indien zij bij hen inwonen.

(1) In de staatsbladen zijn de lijsten van de in Nederland erkende adellijke geslachten te vinden, met de titels en praedikaten aan elk toekomende. Zie de besluiten van 1825 S. B. n°. 61; 1827 S. B. n°. 1 en n°. 28; 1828 S. B. n°. 1; 1829 S. B. n°. 1; 1830 S. B. n°. 1; 1843 S. B. n°. 59; 1846 S. B. n°. 20; 1859 S. B. n°. 8.

Vermelding van het patent van den verschijnenden persoon, voor zoover de akte zijn aan patent onderhevig beroep betreft, met aanduiding van het nummer waaronder, de plaats waar, de tijd waarover en het bedrijf of beroep waarvoor, het patent is uitgegeven, — boete *f* 25. Aangehaalde wet van 21 Mei 1819. Art. 31 § 1.

- c). De betrekkingen en hoedanigheden waarin, en de vermelding der volmagten of beschikkingen krachtens welke, wordt gehandeld. Hierbij op te merken, dat, wat *volmagten* betreft, niet slechts de *vermelding* voldoende is, maar dat de volmagten, zoo de akte *in minuut*, en dus niet wanneer zij *in brevet* verleden wordt, aan de akte moeten worden vastgehecht, met uitzondering alleen van die volmagten, welke *in minuut* berusten onder den notaris die over de akte staat, of volmagten, welke reeds zijn vastgehecht aan akten voor denzelfden notaris verleden, en onder zijne minuten verbleven, mits hiervan in de akte melding gemaakt worde, art. 32 en 33 W. N. Behalve de aanhechting wordt nog gevorderd, doch alleen wat betreft onderhandsche en buiten het rijk verleden volmagten, dat zij vooraf door den lasthebber, in tegenwoordigheid van den notaris en de getuigen, worden voor echt erkend, en ten blijke daarvan door hen alle geteekend, en hiervan in de akte melding gemaakt worde, art. 32 W. N.; en eindelijk dat, indien de partijen krachtens mondelinge volmagt handelen, zulks in de akte moet worden vermeld.

- d). De voornamen, den naam, het beroep of de maatschappelijke betrekking en de woonplaats, van ieder der instrumentaire getuigen en van hen die, bij onbekendheid der comparanten, hunne identiteit bevestigen.

De getuigen moeten aan den notaris bekend zijn of hunne identiteit en bevoegdheid aan hem, door een of meer der verschijnende personen verklaard, en daarvan (namelijk van de verklaring der identiteit en bevoegdheid) in de acte melding gemaakt worden. Art. 23 W. N.

- e). De plaats, het jaar, de maand en den dag op welke de akte verleden is, bij verzuim waarvan de akte alleen kracht van onderhandsch geschrift zal hebben.

- f). Vermelding dat de akte is voorgelezen en onmiddelijk daarna, door de verschijnende personen, de getuigen en den notaris, onderteeekend. Art. 30 W. N.

Wanneer de verschijnende personen mogten verklaren dat zij hunnen naam niet kunnen teekenen of daarin verhinderd worden, zal, van die verklaring en van de reden van verhindering, uitdrukkelijk melding worden gemaakt.

Wanneer bij akten van boedelbeschrijving of processen-verbaal wegens handelingen of daadzaken op te maken, één of meer der verschijnende personen weigeren te teekenen of zich voor het sluiten der akten verwijderen, zonder die te hebben geteeekend, is het voldoende dat daarvan melding wordt gemaakt, met bijvoeging

der redenen van weigering zoo die worden opgegeven (1).

Wanneer echter een of meer der verschijnende personen alleen bij een bijzonder gedeelte der akte belang hebben of alleen bij zulk een gedeelte als gehandeld hebbende voorkomen, zal het voldoende zijn, dat dit gedeelte aan de zoodanigen voorgelezen en door hem of hen geteekend wordt, en dat die voorlezing en onderteekening bij dit gedeelte der akte uitdrukkelijk worde vermeld. Art. 30.

De gebouwde en ongebouwde eigendommen zullen in alle akten, bestemd om in de registers der hypothecken te worden ingeschreven, overgeschreven, vermeld of aangeteekend, worden vermeld door opgave van gemeente, sectie en nummer (2),

(1) In dit geval verliest de akte wel het voorregt van parate executie, doch niet van authenticiteit, voor zoover de daarbij geconstateerde feiten betreft. De overeenkomst kan echter dan niet worden geconstateerd; de regter moet oordeelen of uit de gerelateerde feiten eene verbindtenis voortvloeit.

(2) Art. 37 W. N. wordt niet overtreden, wanneer kadastrale nummers *na* het verlijden der akte, *voor* de overschrijving veranderd worden. Res. van 28 Junij 1862 n°. 20.

Wanneer de notarissen, bij het passeren der akte, een kadastraal extract nemen, zijn zij geheel voor vergissingen ten aanzien der kadastrale aanduiding gewaarborgd, daar het extract moet vermelden den toestand en den naam des eigenaars, ten kantore van hypothecken bekend *op het oogenblik van de afjifte van het extract*. Res. 15 Mei 1865 P. W. n°. 4675.

waaronder ieder perceel bij het kadaster bekend is. Art. 37 W. N. Uitzonderingen zie het aangehaalde artikel.

Alle akten aan overschrijving ten hypotheek kantore onderworpen, moeten bovendien inhouden:

de beknopte aanduiding der laatste eigendomsbewijzen of der titels van aankomst, en

de dagteekening, het deel en nommer der laatste overschrijving in de registers der hypotheeken.

Bij gebreke dier opgaven, zullen partijen verplicht zijn in de akte te verklaren, dat geene zoodanige bescheiden of titels bestaan of bij hen bekend zijn, of dat de overschrijving, voor zooverre uit die bescheiden blijkt of hun bekend is, niet heeft plaats gehad. Boete *f* 5.

Bij verkooppingen van domeinen van den staat en in geval van geregtelijke inbeslagneming, is men van die opgaven vrijgesteld. Art. 8 der wet van 16 Mei 1832.

De notariële akten moeten worden in geschrift gebracht, in zoodanige taal (mits geene uiterste wilsbeschikkingen zijnde en de getuigen en de notaris ze verstaan) als partijen verlangen, met inachtneming der volgende bepalingen:

Zij moeten leesbaar, in onafgebroken zamenhang, zonder verkorting (1), witte vakken, gapingen of tusschenruimten, worden geschreven, ten

(1) Volgens ministerieele beslissingen wordt de wet niet overtreden door de verkortingen St., M., Z. M., 1°, 2°, N^o., Comp., Z. Exc., voorn., vol., enz., bladz., dl., wed., enz.; ook niet, volgens vonnis der arr. regtb. te Rotterdam d.d. 3 April 1842 door de verkorting M^r.

ware voor sommigen, door eenige autoriteit vastgestelde gedrukte formulieren mogten bestaan (1).

In eene volmagt in brevet mag de naam van den gevolmagtigde oningevuld gelaten worden.

In volmagten in minuut is het geoorloofd de voornamen van den gevolmagtigde alleen met de eerste letters in te vullen.

De noodzakelijk open gebleven onbeschreven vakken, in het ligchaam der akte, moeten, voor de onderteekening, door een of meer duidelijke inktstrepn, voor verdere beschrijving onbruikbaar gemaakt worden.

Alle getallen ter bepaling van de hoeveelheid of hoegrootheid van zaken, mitsgaders de dagteekeningen, moeten in schrijffletters worden uitgedrukt, doch kunnen in cijfers worden herhaald of voorafgesteld. Art. 28 W. N.

Alle benamingen van munten, maten en gewigten volgens het nederlandsche munt- of tientallig stelsel te vermelden. Art. 37 W. N. (2).

(1) Gedrukte formulieren mogen onder anderen worden gebruikt:

Voor de volmagten tot ontvangst van renten of overschrijving van kapitalen op het grootboek der nationale schuld.

Voor volmagten tot verrigtingen bij de handelmaatschappij.

Voor akten van nommerverwisseling en plaatsvervanging bij de nationale militie.

Voor protesten van nonacceptatie en nonbetaling van wisselbrieven.

(2) Wet 21 Augustus 1816 (S. B. n°. 34). Kon. besl.

Wanneer veranderingen, bijvoegingen of doorhalingen in eene akte noodig mogten zijn, moeten zij worden daargesteld op de wijze bij de artikelen 34, 35 en 36 W. N. in het breede omschreven.

De notarissen zijn verplicht minnút op te maken van alle ten hunnen overstaan verledene akten, bij gebreke waarvan zij geen kracht van authentieke akte hebben.

Hiervan zijn uitgezonderd akten van huwelijksstemming, van bekendheid, volmagten, verklaringen van eigendom of van het in leven zijn van personen, kwitantien van sommen beneden f 300, alle kwitantien voor huur- of pacht-penningen, loon, renten of pensioenen, protesten, aanbiedingen van betaling, toestemming tot doorhaling of vermindering van hypothe-caire inschrijvingen en andere eenvoudige akten, waarvan de uitgifte *in originali*, bij de wetten, is toegestaan.

Van de in originali uit te geven akten, met uitzondering van de volmagten waarin de naam van den gemagtigde oningevuld is gelaten, mogen twee of meer gelijkluidenden worden verleden, mits in ieder het getal wordt vermeld. Art. 38 W. N.

GROSSEN, AFSCHRIFTEN EN UITTREKSLS.

Alleen de notaris, bewaarder der minuten, of de tijdelijk met de bewaring belaste is bevoegd, niet alleen tot het uitgeven van grossen, afschriften en uittreksels

29 Maart 1817 (S. B. n°. 15). Kon. besl. 30 November 1817 (S. B. n°. 31). Wet 26 November 1847 (S. B. n°. 69). Wet 17 September 1849 (S. B. n°. 46).

van de minuten (1), aan de onmiddelijk belanghebbende partijen, maar ook van afschriften en uittreksels van alle akten, als minuten onder hem gedeponeerd of aan eene andere akte vastgehecht.

Grossen, (de afschriften der minuten (2) in executoiren vorm opgemaakt).

Hierbij op te merken :

- a). Dat aan iederen belanghebbende slechts ééne *grosse* mag worden uitgegeven.
- b). Dat zij aan het hoofd moet voeren : *In naam des Konings*, en tot slot : *Uitgegeven voor eerste grosse*, met vermelding van de voornamen en den naam van hem, ten wiens verzoeken, en van den dag, waarop de uitgifte is geschied. Boete bij verzuim *f* 10 tot *f* 25.
- c). Dat geene uittreksels van akten als *grossen* mogen worden uitgegeven, dan alleen :
 1. Van boedelscheidingen, wat betreft iedere afzonderlijke toedeeeling.
 2. Van processen-verbaal van openbare verkooping, verhuringen, verpachtingen en aanbestedingen van meer dan een perceel, wat iederen afzonderlijk of gezamenlijk gedanen koop, huur, enz. betreft,

(1) De kracht van een schriftelijk bewijs is in de oorspronkelijke akte gelegen, en zoo lang deze bestaat, verdienen de afschriften en uittreksels slechts geloof voor zoo verre die overeenstemmen met het oorspronkelijke stuk, welks vertooning steeds gevorderd kan worden.

(2) Wanneer de oorspronkelijke akte niet meer aanwezig is, levert de *grosse* hetzelfde bewijs als de oorspronkelijke akte. Art. 1926, 1°. B. W.

mits de koopers, huurders enz. het proces-verbaal geteekend hebben, of volgens verklaring daarin verhinderd zijn, en mits het als grosse uitgegeven uittreksel de op iederen koop, huur enz. betrekkelijke voorwaarden bevatte. Art. 43 W. N.

- d). Dat het aan den notaris verboden is, eene tweede of verdere grosse aan denzelfden belanghebbende af te geven. Art. 44 W. N.

Straf bij overtreding, schorsing van drie tot zes maanden.

De afgifte van eene tweede of verdere grosse is alleen toegestaan ten gevolge van een bevelschrift van den voorzitter der arrondissements-regtbank. Zie art. 841 W. v. B. R.

- e). Dat zoowel bij de uitgifte van eene eerste als verdere grosse, op de minute eene door den notaris gewaarmerkte vermelding moet worden gesteld van den dag der uitgifte en van den naam van hem, ten wiens verzoeken de uitgifte geschiedt.

Boete bij verzuim f 50 tot f 100.

Afschriften, (de kopijen der akten) (1).

(1) De eerste afschriften, dat zijn de zoodanige, welke door den notaris, op verzoek der partijen, worden opgemaakt, in de wandeling *eenvoudige afschriften* genoemd, leveren, bij het niet meer aanwezig zijn van de oorspronkelijke akte, hetzelfde bewijs als deze op; deze regel geldt ook omtrent die afschriften, welke op regterlijk gezag, in tegenwoordigheid van partijen, of deze partijen behoorlijk opgeroepen zijnde, zijn opgemaakt, gelijk mede omtrent de zoodanige, welke opgemaakt zijn zonder tus-

Omtrent haar vorm heeft de wet geen voorschrift gegeven. Algemeen plaatst men aan het slot de woorden : *voor afschrift*.

Uittreksels, (afschriften van zekere gedeelten der akten).

Hierbij op te merken :

- a). dat zij aan het slot moeten hebben de woorden :
uitgegeven voor woordelijk gelijkkluidend uittreksel ;
 - b). Dat de uittreksels gelijkkluidend moeten zijn met de overgenomen gedeelten der akten , en dat altijd het hoofd en slot der akte met de kwitantie der registratie , alsmede de vermelding van al de handelende personen , hunne betrekkingen of hoedanigheden , in de uittreksels moeten voorkomen.
- Art. 40¹ W. N.

Boete bij verzuim *f* 10 tot *f* 50.

Behalve de afschriften en uittreksels uit hunne minuten , mogen de notarissen ook afschriften en uittreksels

schenkomst van den regter , doch in tegenwoordigheid van partijen en met hunne wederzijdsche goedkeuring.

De afschriften , welke zonder tusschenkomst van den regter , of buiten toestemming van partijen , later , volgens de minuut , gemaakt zijn door den notaris , bewaarder derzelve , kunnen , ingeval de oorspronkelijke akte verloren is geraakt , door den regter als volledig bewijs aangenomen worden. Art. 1926 , 1° en 2° B. W. Niet door den wettigen bewaarder der minuten opgemaakte afschriften kunnen slechts tot begin van bewijs verstrekken.

Dezelfde regels gelden natuurlijkerwijze ook omtrent de uittreksels , doch alleen wat de daarin overgenomen gedeelten betreft.

(*copies* of *extraits collationés*) maken, van alle stukken welke ten dien einde aan hen zijn vertoond en na met het afschrift of uittreksel vergeleken te zijn, teruggegeven worden.

Hierbij op te merken :

- a). Dat men, in den geest der wet, het slot inrigte in dier voege : Uitgegeven voor afschrift (of, voor woordelijk gelijkkluidend uittreksel) van eene, tot het maken daarvan aan mij notaris, gevestigd te vertoonde akte, welke na met het afschrift (uittreksel) vergeleken te zijn, is tegegeven
den des jaars
- b). Dat zij even als de notariële akten zelven, aan de formaliteit van registratie onderhevig zijn.
- c). Dat van de uitgifte van zoodanig afschrift of uittreksel melding gemaakt worde op het repertoire. Art. 47 W. N.
- d). Dat, zoo het stuk, waarvan een afschrift of uittreksel verlangd wordt, niet van zegel voorzien of niet geregistreerd is, of buiten het rijk is verleden of opgemaakt, het vooraf of gelijktijdig met het uitgegeven afschrift of uittreksel voor zegel moet gezien en geregistreerd worden. Art. 9 der wet van 16 Junij 1832.

ZEGEL DER NOTARISSEN.

Ieder notaris moet een zegel hebben, bevattende het koninklijk wapen en in het randschrift de eerste letters der voornamen, den naam, het ambt en de standplaats van den notaris.

Alle door hem uit te geven akten (1), grossen, afschriften en uittreksels zullen een afdruk van dat zegel dragen en daarmede zal alle aanhechting van stukken geschieden. Art. 45 W. N.

LEGALISATIEN VAN HANDTEEKENINGEN DER NOTARISSEN.

Wanneer eene akte in originali uitgegeven, of ook wanneer grossen, afschriften en uittreksels gebruikt moeten worden buiten het regtsgebied van het provinciale hof, waaronder de standplaats van den notaris behoort, moet de handteekening van den notaris door den voorzitter der arrondissemens-regtbank worden gelegaliseerd. Art. 46 W. N.

Ingeval de stukken in eene der overzeesche bezittingen van het rijk moeten gebezigd worden, moet de handteekening van den notaris gelegaliseerd worden door den voorzitter van de arrondissemens-regtbank, wiens handteekening vervolgens door den minister van justitie en de handteekening van dezen laatste door den minister van koloniën gelegaliseerd wordt.

Akten of grossen, afschriften en uittreksels, buiten 's lands moeiende dienen, worden gelegaliseerd door den consul van het rijk waarheen zij moeten worden

(1) Ingeval de notaris een brevet, of een afschrift, of uittreksel van een aan hem vertoond stuk, ter registratie aanbiedt, voor dat hij zijn notarieel zegel daarop gesteld heeft, is hij nog niet boetschuldig, maar wel in geval hij het aan partijen zonder afdruk van zijn zegelstempel afgeeft. Resolutiën van 29 Februarij en 27 Maart 1844.

verzonden, namelijk wanneer de notaris, die ze verleden of afgegeven heeft, zijne standplaats heeft in een arrondissement, waar consuls dier rijken zijn, zoo als *Amsterdam, Rotterdam* en andere zee- of havenplaatsen. Sommige consuls legaliseren de handteekening van den notaris, waardoor de legalisatie der regtbank overbodig wordt; anderen legaliseren slechts de handteekening van den president der arrondissements regtbank. Heeft de notaris zijne standplaats in een arrondissement waar geene consuls wonen, of is er geen consul van zoodanig rijk, zoo dient de notaris zijne akten door den president der regtbank, door den minister van justitie en dien van buitenlandsche zaken, en eindelijk door den ambassadeur of zaakgelastigde van het land, waar de akte dienen moet, te doen legaliseren.

De legalisatie van stukken die dienen moeten in de *Vereenigde Staten van Noord-Amerika* geschiedt door twee notarissen uit het arrondissement van den notaris die ze uitgeeft.

Akten, in *Engeland* benoodigd tot verrigtingen bij administratiën van fondsen, worden zonder eenige legalisatie hoegenaamd aangenomen. Moeten zij echter in regten of tot andere einden dienen, dan is het raadzaam ze te doen legaliseren.

REGISTER (RÉPERTOIRE) VAN DEN NOTARIS.

Alle notariële akten, mitsgaders afschriften of uittreksels van vertoonde akten of stukken, moeten, op straffe eener boete van f 5, ingeschreven worden op een door den notaris te houden repertoire. Art. 47 W. N. en art. 49 der wet van 22 Frimaire, jaar VII.

Hierbij op te merken :

- a). Dat dit register door den regter van het kanton, waarin de notaris zijne standplaats heeft, moet geteekend en op ieder blad gewaarmerkt worden.
- b). Dat de inschrijving dagelijks van de op dien dag verleden akten en gemaakte vergeleken afschriften en uittreksels (*copies* of *extraits collationés*), onder doorgaande nummers en zonder tusschenruimten, moet geschieden.
- e). Dat elk artikel van het register moet inhouden:
het nummer der akte; de in originali uitgegeven akten, waarvan twee of meer gelijkluidenden op hetzelfde oogenblik zijn verleden, zullen evenwel onder één nummer op het register gebragt worden;
de dagteekening van de akte, het vergeleken afschrift of uittreksel;
den aard der akte, b. v. scheiding, schenking, verkoop;
de namen, voornamen en woonplaats van partijen;
de aanwijzing, ligging en den prijs der goederen, wanneer het akten zijn die den eigendom, het vruchtgebruik of genot van vaste goederen ten onderwerp hebben;
het relaas der registratie.
- d). Dat het binnen de eerste tien dagen der maanden Januarij, April, Julij en October van elk jaar, aan het kantoor van registratie, waartoe de notaris behoort, moet worden ingeleverd, om het te vergelijken. Bij verzuim *f* 5 boete, voor iedere ingegane tien dagen na de voormelde eerste tien dagen.

e). Dat binnen de twee eerste maanden van elk jaar een dubbel van het register van het vorige jaar moet overgebracht worden ter griffie van de arrondissements-regtbank, op verbeurte eener boete van *f* 10 voor de eerste, *f* 20 voor de tweede, *f* 30 voor de derde ingegane maand verzuim, en bovendien van schorsing, zoo die inlevering niet is geschied vóór primo Junij; en van afzetting, ingeval de inlevering niet vóór primo September heeft plaats gehad.

Wanneer de laatste dag der maand Februarij op eenen Zondag invalt, wordt de termijn gerekend verstreken te zijn op den Zaterdag te voren.

Wanneer de notaris geene akten in den loop van het verschenen jaar verleden heeft, moet hij, in plaats van het register, eene verklaring daarvan inleveren.

De inlevering van het dubbel van het register, of van de gedachte verklaring, kan door den notaris zelf, of door een schriftelijk gemagtigde geschieden. Art. 47, 48 en 49 W. N.

BEWARING EN OVERBRENGING DER MINUTEN OF
VAN HET PROTOKOL.

De minuut blijft in bewaring (1) van den notaris die haar verleden heeft, en ze, met uitzondering van eenen aan hem in bewaring gegeven uitersten wil,

(1) Art. 61 W. N. schrijft voor, dat de notarissen hunne minuten, registers en repertoria zorgvuldig in eene regelmatige orde moeten bewaren en op eene voegzame en veilige plaats wegsluiten.

niet mag afgeven, dan in de gevallen bij de wet voorzien of krachtens een vonnis of bevelschrift van den regter. Art. 41 W. N., 182—189 W. v. B. R., 289—295 W. v. Sv. Het vonnis of bevelschrift van den regter bepaalt de plaats, den dag en het uur, waarop de minuut moet worden overgebracht, op straffe van lijfswang; de notaris is, alvorens de overbrenging te bewerkstelligen, verplicht van de opgevraagde minuut een afschrift te maken, welk afschrift met de minuut minuut zal worden vergeleken en geteekend door den voorzitter der regtbank van zijn arrondissement, die daarvan een proces-verbaal zal opmaken. Dit afschrift moet tot de terugontvangst van de oorspronkelijke akte, in hare plaats in het protokol gelegd worden, en de notaris zal daarvan grossen, afschriften of uittreksels mogen uitleveren, mits vermelding van het opgemaakte proces-verbaal worde gemaakt.

De bewaring der minuten wordt tijdelijk door een' anderen daartoe aangewezen naburigen notaris waargenomen :

- a). Ingeval van afwezigheid van den notaris. Art. 5 W. N.
- b). Ingeval van verhindering door ziekte, verstandsverbijstering enz. Art. 53 W. N.
- c). Ingeval van schorsing, art. 56 W. N.; straffe bij weigering van toelating van zoodanigen aangewezen notaris, afzetting.

De aanwijzing geschiedt in het eerste geval op verzoek (1) van den notaris zelven, in het tweede

(1) Dit verzoek te schrijven op een zegel van 50 cent, ten einde het opvolgend bevel van de regtbank op het-

geval ook op verzoek zijner bloedverwanten of aangehuwden, of anders ambtshalve door de regtbank van het arrondissement waarin zijn standplaats gevestigd is, en in het derde geval bij het vonnis van schorsing.

Bij verplaatsing, ontslag, afzetting of overlijden van eenen notaris, gaat het onder hem zich bevindende protokol (1), op aanwijzing van den officier der regtbank, in handen van eenen anderen notaris over, en wel:

- a). Bij verplaatsing van den notaris, wordt zijn protokol overgenomen door een' daartoe door de regtbank aangewezen naburigen notaris, die, ingeval er een opvolger van den verplaatsten notaris benoemd wordt, aan dien opvolger het protokol moet overgeven.
- b). Bij het ontslag van den notaris, op dezelfde wijze.
- c). Bij afzetting van den notaris, mede op dezelfde wijze.
- d). Bij overlijden van den notaris, almede op dezelfde wijze, doch in dit geval op te merken:

Dat ingeval de overledene notaris, bij eigenhandig geschreven, gedagteekend en onderteekend stuk, eenen in dezelfde gemeente of hetzelfde kanton woonachtigen notaris heeft aanbevolen, en deze door de arrondissements-regtbank wordt aangewe-

zelfde zegel kunne worden gesteld; belanghebbenden moeten zorgen, dat dit stuk binnen den tijd van 20 dagen op de minuut worde geregistreerd. Het registratie-regt is f 1,60.

(1) De minnten die ouder dan 30 jaren zijn, kunnen op verzoek van den notaris naar de algemeene bewaarplaats worden overgebracht.

zen, de alzoo aangewezen notaris bewaarder blijft en tot geene overhandiging aan den opvolger verplicht is. Art. 68 W. N.

Dat de bewindvoerder in den boedel van den overleden notaris verplicht is tot kennisgeving van het overlijden, alsmede, ingeval dit bestaat, tot overlegging van de gedachte aanbeveling, binnen vier en twintig uren, aan den officier bij de arrondissements-regtbank.

- e). Na het overlijden, ontslag, de verplaatsing of afzetting van een' notaris, moeten de minuten, registers en repertoires, die ouder dan 30 jaren zijn, naar de algemeene bewaarplaats worden gebracht: ingeval er een opvolger is, door dien opvolger, binnen drie maanden nadat hij het protokol van den tijdelijk aangewezen zal hebben overgenomen; ingeval er geen opvolger benoemd wordt, door den aangewezen notaris, binnen drie maanden nadat het besluit, waarbij het niet vervullen der opengevallen plaats is beslist, te zijner keuze zal zijn gekomen. Art. 65 W. N.

Deze bepalingen, aangaande de tijdsbepaling der overbrenging, lijden uitzondering, indien de overleden notaris een' zijner ambtgenooten tot bewaarder van zijn protokol heeft aangewezen, welke tot overbrenging verplicht is binnen den tijd van drie maanden, nadat de regtbank de aanbeveling, door den overledene gedaan, zal hebben bekrachtigd. Art. 65 en 68² W. N.

De openbare bewaarplaats is gevestigd in de hoofdplaats van ieder arrondissement, in het gebouw waar de arrondissements-regtbank hare zittingen houdt. De

tijdelijk jongstbenoemde notaris in de hoofdplaats van het arrondissement is bewaarder.

Wijzen waarop van de overhandiging of overbrenging van een protokol moet blijken :

- a). De notaris, die het protokol van een' overleden verplaatsten, geschorsten of afgezetten notaris overneemt, moet daarvan eenen summieren staat opmaken, en binnen den tijd van zes weken, van af den dag dat hem de beschikking der regtbank zal zijn bekend gemaakt, een dubbel van dien staat ter griffie van de arrondissements-regtbank, en een dito aan den bewindvoerder in des overledenen boedel, of aan den verplaatsten, ontslagenen of afgezetten notaris afgeven.

Boete f 10 voor iedere ingegane week verzuim, na verzuim van drie maanden schorsing, en vervolgens ontzetting. Art. 64. W. N.

- b). Ingeval van overhandiging door den tijdelijk aangewezen notaris aan den opvolger van den overleden, verplaatsten of afgezetten notaris, zal deze opvolger onder het laatste overgelegde repertoire eene verklaring van de overneming der minuten, registers en repertoires stellen, met uitdrukkelijke vermelding van het ontbrekende, onder aanduiding van jaartal en nummer. Van deze verrigting zal een proces-verbaal worden opgemaakt, waarvan een afschrift zal worden gegeven aan den notaris, die de overhandiging zal hebben verrigt.
- c). Ingeval van overbrenging van minuten, registers en repertoria naar de algemeene bewaarplaats, zal de notaris, die met de algemeene bewaring is belast, tot dezelfde verplichtingen als sub b vermeld

gehouden zijn, doch zal, ingeval de nieuw benoemde notaris tevens de jongstbenoemde in de hoofdplaats van het arrondissement is, de oudstbenoemde notaris in de hoofdplaats het proces-verbaal opmaken.

De in art. 64 W. N. bedoelde summiere staat, benevens het dubbel en afschrift van dien, als ook de processen-verbaal, bedoeld in art. 64 W. N., en de afschriften er van, zijn vrij van zegel, en kunnen, ingevolge koninklijk besluit van 29 Junij 1843, N°. 69, des vereischt, gratis worden geregistreerd; bij welk besluit ook is bepaald, dat aan de akte, op te maken wegens het nederleggen van het dubbel van dien staat ter griffie van de arrondissements-regtbank, de formaliteit van registratie gratis zal worden verleend; en eindelijk, dat de gedachte processen-verbaal, benevens de afschriften er van, insgelijks vrij zullen zijn van het regt van registratie.

- d). Omtrent den overgang van de algemeene bewaarplaats, van den algemeenen bewaarder, aan den vervolgens jongstbenoemden notaris, schrijft de wet geene vormen voor.

De notaris, in voege als voren bewaarder van het protokol van een ander, is bevoegd en verplicht tot alles, waartoe die notaris zelf bevoegd en verplicht is.

AKTEN, WELKE NIET ANDERS DAN NOTARIEEL

KUNNEN VERLEDEN WORDEN (1).

Prokuratie tot erkenning door den vader van een natuurlijk kind, bij de geboorte-aangifte. Art. 32 B. W.

Akten van erkenning van een natuurlijk kind (2).

Art. 336 B. W.

Huwelijks-konsent der ouders, grootouders of voogden, indien deze bij de voltrekking zelve niet tegenwoordig zijn. Art. 92, 126² B. W. (3)

Volmagt om een huwelijk te voltrekken voor een der aanstaande echtgenooten, die afwezend is.

Art. 134 B. W.

Huwelijksche voorwaarden, en de veranderingen die daarin later gemaakt worden. Art. 202, 203 B. W.

Scheiding der gemeenschap, na uitgesprokene scheiding van goederen. Art. 246 B. W.

Herstel der gemeenschap, welke door scheiding van goederen ontbonden was. Art. 251 B. W.

(1) Het spreekt wel van zelf, dat het ondoenlijk is *alle akten* te noemen, welke notarieel moeten gepasseerd worden, aangezien toch onder andere de Nederlandsche Bank en Handel-Maatschappij, en meer andere administratieve maatschappijen, naamlooze vennootschappen en autoriteiten, voor sommige verrigtingen authentieke akten vereischen.

(2) Deze erkenning kan ook bij de geboorte-aangifte voor den ambtenaar van den burgerlijken stand geschieden.

(3) De toestemming kan ook bij de huwelijks-acte worden gegeven.

De voorwaarden ter regeling der scheiding van tafel en bed. Art. 292 B. W.

De benoeming van een raadsman, door den man aan zijne weduwe als voogdes der kinderen.

Art. 402 B. W.

Benoeming van een voogd, door den langstlevenden vader of de langstlevende moeder. Art. 410 B. W.

De boedelbeschrijving door de vermoedelijke erfgenamen van de goederen eens vermoedelijk overledenen (afwezigen) opgemaakt (1). Art. 533 B. W.

De beschrijving door een vruchtgebruiker van de goederen in het vruchtgebruik begrepen, ingeval de eigenaar zelf niet tegenwoordig is. Art. 830 B. W.

De beschrijving door hem die het regt van gebruik of bewoning heeft, van de goederen waarop hij dat regt heeft, ingeval de eigenaar zelf niet tegenwoordig is.

Art. 866 B. W.

De aanstelling van bewindvoerders door een erfplater, over de door hem na te laten goederen.

Art. 1066 B. W.

De verdeeling en scheiding hunner goederen, door de bloedverwanten in de opgaande linie, tusschen hunne kinderen en afkomelingen. Art. 1167 B. W.

(1) Ofschoon niet woordelijk in de wet uitgedrukt, leert de analogie derzelve zulks duidelijk, omdat de wet, als zij het opmaken van boedelbeschrijving in onderhandschen vorm gedooft, zulks telken reize uitdrukkelijk bepaalt, zie art. 444 en 830³ B. W. en nog omdat de wetgever telken male, als er eene beschrijving in het belang van een afwezige gemaakt moet worden, de opmaking in authentieken vorm voorschrijft.

Testamenten en akten van depot of superscriptie.

Art. 978, 979de, 985, 987, 988 W. B.

Akte van herroeping of terugname van een uitersten wil (1). Art. 1039, 981 B. W.

Beschrijving eener erfstelling over de hand, indien de bewindvoerders of alle belanghebbenden niet tegenwoordig zijn. Art. 1027, 1028 B. W.

Idem, bij erfstelling over de hand, in hetgeen de erfgenaam of legataris onvervreemd en onverteerd zal nalaten. Art. 1037 B. W.

Boedelscheidingen, waarbij weigerachtigen, nalatigen, minderjarigen, onder kuratele gestelden of afwezigen belang hebben. Art. 1117, 1120 B. W.

Boedelbeschrijving, door den kurator eener onbeheerde nalatenschap op te maken. Art. 1174 B. W.

Akten, waarbij hypotheek verleend wordt (2).

Art. 1217¹ B. W.

Volmagten tot het verleenen van hypotheek.

Art. 1217² B. W.

Doorhaling van of ontslag (gedeeltelijke opheffing) uit een hypothekair verband. Art. 1240 B. W.

(1) De benoemingen van uitvoerders van uiterste willen en de beschikkingen over kleederen, lijfstoebehooren, bepaalde lijfsieraden en bijzondere meubelen, alsmede de bestellingen aangaande begrafenis, kunnen onderhands (zonder tusschenkomst van eenen notaris) gemaakt en herroepen worden. Art. 982 B. W.

(2) Het verleenen van hypotheek tot zekerheid van hun beheer door een voogd of curator, kan ook geschieden ten overstaan van den kantonregter, bij de akte van benoeming of eedsaflegging van den voogd of curator. Art. 396, 506 B. W.

Verslag van de weigering of vertraging van den hypotheek-bewaarder, om akten waarbij den eigendom wordt overgedragen, over te schrijven, hypotheekaire regten in te schrijven, inzage van hunne registers te geven of verzochte getuigschriften af te geven (1).

Art. 1268 B. W.

Aanbod van gereede betaling (1). Art. 1441⁷. B. W.

Konsignatie of bewaarneming (1). Art. 1442³ B. W.

De akte van geldopneming en kwijting, ingeval de schuldenaar geld opneemt, ten einde zijne schuld te voldoen en den geldschieder in de regten van den schuldeischer te doen treden.

Art. 1437² B. W.

Akten van schenking. Art. 231, 1719 B. W.

Aanneming eener schenking, wanneer deze niet bij de schenking zelve plaats heeft gehad. Art. 1720 B. W.

Volmagten tot het aannemen eener schenking.

Art. 1720 B. W.

De akten waarbij begiftigden van de verplichting tot inbreng worden ontheven.

Art. 1132¹ B. W.

Volmagten tot het afleggen van een geregtelijken eed, indien de regter zulks veroorlooft.

Art. 1982 B. W.

Oprichting eener naamlooze vennootschap.

Art. 38¹ W. v. K.

Protesten van non-acceptatie en non-betaling (2).

Art. 182 W. v. K.

(1) Het opmaken van deze processen-verbaal, kan ook door een deurwaarder geschieden.

(2) Het doen van protesten is ook aan griffiers bij de kantongeregten en aan deurwaarders opgedragen.

Boedelbeschrijving van eene failliete massa, die niet verzegeld is (1). Art. 800 W. v. K.

Akte van afstand door een eigenaar of mede-eigenaar van een schip. Art. 321 W. v. K.

Volmagt tot onderteekening eener akte van wraking van regters, leden van het openbaar ministerie, griffiers en substituut-griffiers. Art. 32, 33 W. v. B. R.

Volmagt tot onderteekening eener akte, waarbij beweerd wordt dat een stuk valsch of vervalscht is.

Art. 178 W. v. B. R.

Volmagt tot het aanleggen eener regtsvordering uit hoofde van regtsweigering. Art. 847 W. v. B. R.

Compromis, ingeval eene der partijen niet schrijven kan. Art. 623 W. v. B. R.

Volmagten tot verrigtingen bij het grootboek.

Art. 23, 24 Besl. 22 Dec. 1814 N°. 25, S. B.

N°. 113. Art. 11 Besl. 18 Mei 1818, S. B. N°. 24.

Kontrakten van plaatsvervanging en nommervervisseling voor de nationale militie.

Art. 72 der Wet op de Nat. Mil. van 19 Aug. 1861 S. B. N°. 72.

Openbare verkooping van onroerende goederen, behorende aan minderjarigen, onder kuratele gestelden, afwezigen, of erfgenamen onder het voorrecht van boedelbeschrijving (2). Art. 690, 857 W. v. B. R. Art. 453. B. W.

(1) In bijzondere omstandigheden kan deze beschrijving, op verlof van den regter-kommissaris, onder 's hands plaats hebben.

(2) De openbare verkooping van roerende goederen is, bij uitzondering, door de wet, behalve aan notarissen,

Willige openbare verkooping van onroerende goederen met hypotheek bezwaard, ingeval men gebruik wil maken van het voorregt van zuivering.

Art. 1255 B. W.

WETTEN OP HET REGT VAN ZEGEL EN OP HET REGT VAN REGISTRATIE.

ZEGEL.

Het regt van zegel is een belasting, geheven wordende op het papier of perkament dat gebruikt wordt voor alle geregtelijke en burgerlijke, hetzij administratieve, openbare of onderhandsche akten, mitsgaders voor alle geschriften die in regten als bewijs kunnen overgelegd worden en voor alle andere stukken, verder bij de wet opgenoemd. Art. 1 der Wet van 3 October 1843 (S. B. N°. 47) op het regt van Zegel.

Deze belasting bestaat in :

1. Het zegelregt berekend naar de oppervlakte van het papier (formaatzegel) zijnde :

ook aan deurwaarders en griffiers opgedragen, en het is aan partikulieren verboden, openbare verkooping van roerende goederen te houden. Ten aanzien van onroerende goederen bestaat dit verbod niet, maar ook geene toelating van deurwaarders en griffiers tot het houden van openbare verkooping van onroerende goederen; dus kan, in de gevallen waarin de wet den verkoop in het openbaar beveelt, de notaris alleen als bevoegd ambtenaar daarover staan.

a. groot reg. papier, onderworp. aan een zegel v.	f 1 —
b. register-papier	" " " " —,75
c. gewoon papier	" " " " —,50
d. half vel gewoon papier	" " " " —,25
e. klein papier	" " " " —,15

2. Het zegelregt voor de patenten, buitenlandsche paspoorten en de advertentiën in de nieuwspapieren.

3 Het zegelregt geëvenredigd aan de sommen en geldswaarden

4 Het zegelregt voor gedrukte stukken Art 2 en 11 W. Z.

De afdruk van den zegelstempel, mag zoo min op de *voor-* als *keerzijde*, door letters bedekt of op eenige wijze onkenbaar gemaakt of beschadigd worden Boete f 5 of f 10. Art 4 W. Z. (1).

Alle akten zonder onderscheid, moeten ter hoogte van of onder den afdruk van den zegelstempel aangevangen en vervolgd worden. Boete f 10 Art. 4 W. Z. (2)

(1) De keerzijde van den zegelstempel, voorkomende op een acceptatie, was, door buitenlandsch woonachtige endossanten, met letters bedekt geworden, ten gevolge waarvan boete werd geheven. — Die heffing is afgekeurd en de boete teruggegeven.

(2) Deze bepaling strekt alleen om voor te komen dat een gezegeld papier, door latere afsnijding van het beschreven gedeelte, niet andermaal gebruikt wordt. Overeenkomstig die strekking, moeten de ambtenaren de stukken aanhouden, welke zóó laag zijn aangevangen, dat nog een ander geschrift op het onbeschreven gedeelte kan worden geplaatst; bij de beoordeeling daarvan moeten de ambtenaren echter met onderscheiding te werk gaan, op-

Deze bepalingen zijn niet toepasselijk op gedrukte stukken. Art. 4. W. Z.

Men mag het gezegelde papier afsnijden, afscheuren en verkleinen, tot gemakkelijker verzending of ander gerief

De notarissen zijn verplicht voor al hunne akten, grossen, afschriften en uittreksels, en voor hunne registers en repertoires, zich te bedienen van het gezegeld papier van rijkswege uitgegeven, behoudens hunne bevoegdheid om daartoe van perkament gebruik te maken, mits hetzelfde bevorens doende stempelen. Art. 13, 14 W. Z.

De minuten, registers en repertoires, grossen, afschriften en uittreksels mogen, op straffe eener boete van f 25, op geen kleiner gezegeld papier

dat de ingezetenen niet noodeloos worden bemoeijelikt, wanneer de toelig tot ontduiking niet kan worden vermoed of niet mogelijk is, bij voorbeeld:

- a). Wanneer $\frac{1}{4}$ gedeelte van het papier onbeschreven is gelaten en het geschrift is aangevangen nagenoeg ter hoogte van den onderkant van den zegelstempel.
- b). Wanneer het geschrift lager is aangevangen, doch daarentegen aan de keerzijde van het blad zoo hoog is vervolgd, dat daardoor de afsnijding onmogelijk wordt.
- c). Wanneer het betreft minuten van notarieele of andere acten, welke in protokollen bewaard worden, of stukken die, gelijk borderellen van inschrijving, memoriën van aangifte enz., bij de ambtenaren der registratie blijven berusten en dergelijken. P. W. 1845/1 bladz. 108, 109.

dan van 50 cent geschreven worden. Art. 13 slot W. Z.

De akten, die in brevet of als oorspronkelijk stuk uitgegeven worden, mogen op gezegeld papier van 25 cent geschreven worden. Art. 13¹ W. Z.

De verklaringen van geregtigdheid ten behoeve van schuldeischen van den Staat, kunnen op zegel van 15 cent worden geschreven Art. 13² W. Z.

De grossen, afschriften en uittreksels mogen, op eene boete van f 10, niet meer bevatten, de bladzijden door elkander gerekend, dan 39 regels van 17 lettergrepen op elke bladzijde van het groot register-papier.

33 regels van 15 lettergrepen op elke bladzijde van het register-papier.

27 regels van 12 lettergrepen op elke bladzijde van het gewoon papier. Boete f 10. Art. 15 W. Z. (1).

Alle onder de hand geteekende wederzijds verbindende akten en geschriften, met uitzondering van die, welke op een proportioneel zegel moeten worden gesteld, mogen op geen kleiner zegel dan van 25 cent geschreven worden. Art. 13³ W. Z.

Eenzijdige onderhandsche akten en geschriften mogen op een zegel van 15 cent geschreven worden, zooals onder anderen: schuldbekentenissen mits niet aan toonder luidende, borderellen van

(1) De bepalingen van dit artikel, ten aanzien van het getal regels en lettergrepen welke de grossen enz. mogen bevatten, zijn niet toepasselijk op de vergeleken afschriften en uittreksels bedoeld bij artikel 40³ W. N. P. W. 1844/2 bladz. 41.

inschrijving van het regt van hypotheek, verzoekschriften en memoriën van aangifte voor het regt van successie en van overgang.

Het proportioneel zegel te gebruiken voor:

Alle onderhandsche akten van verhuring, onderverhuring, huurvernieuwing, overdragt of weder-afstand van huur van onroerende goederen, zoo mede al de dubbelen van dien, wanneer de huurprijs en lasten over den geheelen huurprijs de som van ƒ 50 te boven gaan; het zegelregt is 25 cent van iedere ƒ 100 huurprijs, de berekening daarvan, zie art. 21¹ W. Z. (1).

Alle prima, secunda, tertia en verdere wisselbrieven, orderbriefjes of promessen aan order, assignatiën en ander handelspapier aan toonder.

Het zegelregt is 5 cent van de ƒ 100, wanneer de stukken *binnen*, en 2½ cent van de ƒ 100, wanneer de stukken *buiten* het Rijk betaalbaar zijn.

Wijze van berekening van het regt over de in het stuk uitgedrukte som, zie art. 21² W. Z. (2).

Alle onderhandsche akten van beleening of in pandgeving, of akten van verkoop met regt van weder-inkoop van wisselbrieven of ander handelspapier, van effecten, obligatiën en koopmansgoederen, zoo mede de hernieuwingen derzelve en eindelijk al de dubbelen dier akten. Hoegrootheid en berekening van het regt, zie art. 21⁴ W. Z.

(1) Onder bijlage A, achter het eerste hoofdstuk. — Tarief van huurzegels.

(2) Onder bijlage B, als voren. — Tarief van wisselzegels.

Het is den notarissen, op straffe eener boete van f 50, . verboden, om krachtens of ten gevolge van eenig stuk, hetzij binnen of buiten 's lands, of in de overzeesche bezittingen van het rijk opgemaakt, hetwelk niet van behoorlijk zegel, volgens de wet, is voorzien, of waarvoor het zegelregt niet is voldaan, ten ware hetzelfde uitdrukkelijk van het regt zij vrijgesteld, of wel van het bewijs van registratie zij voorzien, eenige akte op te maken, hetzelfde aan hunne minuten vast te hechten, daarvan grossen, afschriften en uittreksels te geven en hetzelfde, ten behoeve van den houder, in hunne akten te vermelden, tenzij zoodanig stuk, nevens de notariële akte zelve, of nevens het daarvan opgemaakte afschrift of uittreksel, gelijktijdig ter registratie wordt aangeboden. Art. 8 W. Z.

Uitzonderingen :

Akten van protest, welke kunnen worden opgemaakt van wisselbrieven of ander handelspapier, voor welke het verschuldigde zegelregt nog niet is voldaan, mits de verschuldigde zegelregten en boeten daarvan verschuldigd, bij de registratie van het protest voldaan worden.

Scheidingen, voor zooveel betreft de daarin, onder de baten van den te verdeelen inboedel, voorkomende onderhandsche en andere akten en stukken, voorts boedelbeschrijvingen, waarin kunnen worden beschreven de in den boedel gevonden ongezegelde of niet behoorlijk gezegelde stukken.

De olographische en geheime testamenten en stukken, bedoeld bij de art. 979, 982 en 987 van het Burgerlijk Wetboek, welke, met derzelver omslagen voorzien, in bewaring genomen, waarop de

vereischte aanteekeningen en akten van superscriptie geschreven, en die voorts in akten van terug-gave vermeld en eindelijk beschreven mogen worden, al mogten ook deze stukken niet van zegel zijn voorzien

Bij de eventuele registratie zullen de verschuldigde zegelregten worden betaald.

Ieder notaris is, behoudens verhaal tegen wien het behoort, gehouden, tot betaling der regten en boeten verschuldigd wegens niet behoorlijk gezegelde of ongezegelde stukken. Art. 8 en 10. W. Z.

Een gezegeld papier, dat reeds tot eenige akte of geschrift gebruikt is, al ware die akte of dat geschrift ook doorgehaald of op eenige andere wijze vernietigd, mag niet tot eenige andere akte of geschrift gebezigd worden, op straffe dat die andere akte of dat geschrift beschouwd zal worden, als op ongezegeld papier gesteld te zijn.

Echter kunnen achter elkander op hetzelfde gezegeld papier geschreven worden :

Alle akten en geschriften, welke overeenkomstig de bepalingen der bestaande wetten, in registers of achter of naast elkander geschreven worden.

Boedelbeschrijvingen (1), processen-verbaal en verdere akten, welke niet in eene zitting kunnen worden voltooid.

(1) De wet op het zegel wordt niet overtreden door het stellen, onder een notarieelen inventaris, van een nadere notarieele akte, houdende aanvulling van de lijst der schulden, verbetering van gebrekkige opgaven in de grootte van in de eerste akte omschreven vaste goederen

Voorts kunnen worden gesteld :

De legalisatiën van handteekeningen en de bekrachtigingen van akten, op de akten en stukken welke daartoe betrekking hebben, en, in het algemeen, de vermelding van de verrigting van formaliteiten, op de stukken welke die formaliteiten hebben ondergaan.

De kwitantiën, endossementen, acceptatiën, avals en verlengingen van den termijn der betaling, op bodemerij en wisselbrieven, en op orderbriefjes of promessen aan order, assignatiën en ander papier aan toonder; voorts de kwitantiën op processen-verbaal en kontrakten van koop- en verkoop, en op akten van schuldbekentenis. (1)

De akten van insinuatie of beteekening, met of zonder bevel, op het vonnis of stuk waarvan kopij gelaten wordt, zoo mede de vermelding van de beteekening van protesten, op de akten van protest. De processen-verbaal van veiling, verkooping, verpachting, verhuring, toewijzing of aanbesteding, op de memoriën van voorwaarden of lasten.

of vermelding van vaste goederen, die nader bevonden zijn nog tot den boedel te behooren.

De latere akte maakt met de vroegere een geheel uit, te zamen vormen zij de boedelbeschrijving. P. W. 1847/2 bladz. 319.

(1) De laatstgenoemde kwitantiën mogen niet op de afschriften dier acten gesteld worden; — maar op een onderhandsche akte van koop of schuldbekentenis, mag een notarieele kwitantie gesteld worden, al ware ook de onderhandsche akte op een zegel van minder dan 50 cents geschreven. Circ. 25 Maart 1844 N°. 710 § 7.

Die van opbieding of prijsverhooging, en die van herveiling ten schade eens nalatigen koopers, op de processen-verbaal van veiling, van voorloopige toewijzing of van verkoop

De verklaringen van lastgeving (*actes de command.*) op de akten van verkoop, waarop zij betrekking hebben.

De verklaringen van geregtigheid, ten behoeve van schuldeischers van den staat, op alle mandaten, ordonnantien van betaling of betaalsrollen.

De akten van verandering van onderpand op de akten van beleening, mits de laatsten geregistreerd zijn.

De akten van herroeping van volmagt of van uiterste wilsbeschikking, op de akten die worden herroepen. Art. 7 W. Z. (1)

Een der borderellen van hypotheekaire inschrijving, die achter de grosse kan gesteld worden Art. 1231 B. W.

De acte van bewaargeving van een olographisch testament aan den voet van het testament, indien hetzelfde open aan den notaris is ter hand gesteld. Art. 979 B. W.

De akte van superscriptie van een geheim testament op het papier waarop de erflater zijn testament schreef of, zoo hij een afzonderlijken omslag gebruikte, op dat omslag. Art. 987 B. W.

(1) De akten van teruggave van olographische testamenten mogen niet op de akten van dépôt gesteld worden. Circ. 25 Maart 1844 § 9.

VAN HET ZEGELREGT ZIJN VRIJGESTELD :

De akten, welke, krachtens artikel 6 der wet van 9 Julij 1842 S. B., n°. 20, door notarissen voor onvermogenen worden opgemaakt, benevens de grossen, afschriften en uittreksels van dien. Art. 27⁶ W. Z. (1)

De volmagten om in zake van voogdij of curatele de opgeroepen bloedverwanten te vertegenwoordigen, ingeval het onvermogen van de betrokken personen (2) blijkt uit een getuigschrift van het bestuur hunner woonplaats, mits van dat getuigschrift wordt melding gemaakt. Art. 27¹⁰ W. Z.

De verklaringen van geregtigdheid ten behoeve van schuldeischers van den staat afgegeven, wanneer de schuldvordering f 25.— niet te boven gaat, mits zulks uit de verklaring blijkt. Art. 27³⁶ W. Z. De summiere staat en de processen-verbaal, bedoeld in de art. 54 en 67 der wet op het notarisambt 27⁵⁶ W. Z.

(1) Deze vrijstelling betreft alléén die akten, welke zij *op last van den voorzitter der rechtbank* verplicht zijn kosteloos op te maken, en *niet* die waarvoor zij, uit eigen beweging, enkel op vertoon van een certificaat van onvermogen, geen belooning in rekening brengen. — Dec. 25 Maart 1845 N°. 105. — P. W. 1846/2 N°. 375. — Dec. 22 Mei 1863 N°. 14. — P. W. 1863/1 N°. 4282.

(2) Onder betrokken personen worden verstaan: Voor de acten en stukken voor het aangaan van huwelijken vereischt, de aanstaande echtgenooten. Voor de benoeming van voogden en curators, de onder voogdij of curatele gestelde personen. Voor de volmagten, de lastgevers. Circ. 25 Maart 1844 N°. 710 § 33.

De wisselbrieven, briefjes aan order of toonder en ander handelspapier, in de overzeesche bezittingen van het rijk opgemaakt en aldaar van zegel voorzien. Art. 27⁶² W. Z.

De ontwerpen der statuten van naamlooze maatschappijen, over te leggen bij de kennisgeving tot oprigting derzelve aan het Departement waartoe zulks behoort. Art. 36 W. v. K. Art. 27⁶⁶ W. Z. De memoriën van aangifte in zake van successie, wanneer de aangevers onvermogen zijn, mits van het onvermogen dier personen door eene verklaring van het bestuur hunner woonplaats blijke; gelijk mede de negatieve memoriën van aangifte (1), mitsgaders alle minuten en expeditiën van eedsaflegging, ter voldoening aan de wetten op het regt van successie. Art. 27⁶⁶ W. Z.

De summiere rekening die door den voogd, om de twee jaren aan den toezienden voogd moet worden overgelegd. Art. 429 B. W.

De summiere rekening en verantwoording door den bewindvoerder in den boedel van een afwezige, jaarlijks aan het openbaar ministerie bij de regtbank die hem benoemd heeft, te doen. Art. 521 B. W.

Het proces verbaal van den notaris en de ontworpen boedelscheiding, ingeval de kantonregter zijn goedkeuring aan die scheiding weigert en de ge-

(1) Voor negatieve memoriën worden gehouden, die welke geen aanleiding geven tot het heffen van eenige belasting, hetzij van successie, hetzij van overgang. Res. 26 Julij 1860. P. W. 1860/2 N°. 3737.

zamenlijke deelgenooten mogten vermeenen dat die weigering niet gegrond is. Art. 1121 B. W.

REGISTRATIE.

De registratie, oorspronkelijk een belasting op de overdracht van onroerende en roerende goederen, werd al spoedig uitgebreid tot verbindtenissen die met die goederen in verband stonden en tot akten die andere gewigtige aangelegenheden regelden; vele plakaten en ordonnantien de registratie betreffende, volgden elkan-der op en werden afgeschaft, tot het keizerlijk decreet van den 21^{en} October 1811, de wet van 22 frimaire jaar VII (12 December 1798), in de toenmalige 7 Hol-landsche Departementen invoerde; die wet werd, na de herstelling van Nederland, in stand gehouden, doch bij verschillende wetten en besluiten, voornamelijk bij de wetten van 31 Mei 1824 (S. B. n°. 36) en van 16 Junij 1832 (S. B. n°. 29), gewijzigd.

Bij de uitoefening van de notarieele praktijk is het onontbeerlijk, niet alleen de wetten op de registratie, maar ook de vele resolutien en decisien die daarop be-trekking hebben te kennen, welke resolutien en decisien te menigvuldig zijn om hier te vermelden, terwijl men voor de wetten op de registratie en de daarop betrek-king hebbende decisien met vrucht kan opslaan het werk van wijlen den heer E. H. Ramaer in 1853 bij de Geb^e. Langenhuizen te 's Hage en dat van den heer Hoijsma in 1857 bij Tjeenk Willink te Zwolle uitgegeven.

De registratie regten zijn *vast* of *evenredig*, naar-mate van den aard der akten en overgangen daaraan onderworpen.

Het *vast regt* is toepasselijk op alle, hetzij burgerlijke, hetzij geregtelijke of buitengeregtelijke akten, die geen schuldverbindtenis, ontheffing, veroordeeling, rangregeling of vereffening van gelden of geldswaarden, noch overgang in eigendom, vruchtgebruik of genot van roerende of onroerende goederen bevatten.

Het vast regt wordt geheven volgens tarief, vastgesteld bij art. 68 der wet van 22 Frim. jaar VII.

Het *evenredig regt* is ingesteld voor schuldverbindtenissen, ontheffingen, veroordeelingen, rangregelingen of vereffeningen van gelden en geldswaarden en voor allen overgang onder de levenden, in eigendom, vruchtgebruik of genot van roerende en onroerende goederen.

Het evenredig regt wordt geheven ingevolge tarief vastgesteld bij art. 69 der wet van 22 Frim. jaar VII. (1)

Bovendien zijn sommige akten van alle regt van registratie vrijgesteld en moeten dus gratis geregistreerd worden, zooals :

(1) Akten waarbij eigendom of vruchtgebruik overgedragen wordt van onroerende goederen, gelegen buiten 's lands of in de koloniën, zijn aan geen evenredig regt onderworpen. Advies van den staatsraad van 10 Brumaire jaar XIV en 12 December 1806.

Akten in authentieke vorm buiten 's lands of in de koloniën opgemaakt, schuldbekentenis of overgang van roerende voorwerpen bevattende, zijn mede aan geen evenredig regt onderworpen, wanneer de geldleeningen en plaatsingen gedaan en de leveringen beloofd of bewerkstelligd zullen zijn in voortbrengselen van en betaalbaar in diezelfde landen en in aldaar gangbare muntspecien. Advies van den staatsraad van 12 December 1806.

Akten houdende aankoopingen en ruilingen door den staat gedaan of verdeelingen van goederen tusschen den staat en particulieren en alle andere akten te dier zake opgemaakt. Art. 70, § 2, n° 1 der wet van 22 frim. jaar VII.

Borgtogten ten behoeve der administratie van de in- en uitgaande regten en accijusen. Art. 279 der wet van 26 Aug 1822 (S. B. N° 38).

Borgtogten van rekenpligtigen ten behoeve van den staat. Art. 10 van het vorst. besl. van 15 April 1814 (S. B. N° 47.)

De akten waarbij voogden en curators hypotheek stellen tot zekerheid van hun beheer en die waarbij wordt toegestemd in de doorhaling van de inschrijvingen uit kracht dier akten genomen. Art. 399 en 506 B. W.

De akten van belecning bij de Nederlandsche bank en de roijementen daarvan. Art. 20 van het Kon. Besl. van 21 Aug. 1838 (S. B. N°. 20) Art 2 van het besluit van den souv. vorst van 11 Junij 1814 (S. B. N°. 64.)

De akten tot verrigtingen bij het Grootboek der Nationale schuld, wanneer zij zijn ingerigt naar de vastgestelde formulieren. Wet van 22 Dec. 1814 (S. B. N°. 113) Wet van 14 Mei 1814 (S. B. N°. 2.)

De verklaringen van erfregt benooidigd tot het ontvangen, uit 's lands kas, van gelden aan overledenen verschuldigd, wanneer de som geen f 25 te boven gaat. Kon. Besl. van 9 Julij 1825 (S. B. N°. 133)

Alle akten benooidigd tot het aangaan van huwelijken tusschen onvermogenen, mits van het onvermogen blijkt. Art. 2 der wet van 9 Maart 1815 (S. B.

Nº. 24.) Art. 8 van het Kon. Besl. van 26 Mei 1824 (S. B. Nº. 35)

De summiere staat, de akte van nederlegging daarvan en de processen verbaal, bedoeld in artikelen 64 en 67 der wet van 9 Julij 1842 op het Notarisambt. Kon. Besl. van 28 Januarij 1843 (S. B. Nº. 69)

De begrooting door den regter van salaris en honorarium van notarissen. Art. 14 der wet van 31 Maart 1847 (S. B. Nº. 12.)

Het proces-verbaal van den notaris en de ontworpen boedelscheiding, ingeval de kantonregter zijn goedkeuring aan die scheiding weigert en de gezamenlijke deelgenooten mogten vermeenen dat die weigering niet gegrond is. Art 1121 B. W.

In het algemeen zijn alle acten door notarissen verleden, alsmede de afschriften en uittreksels van aan hen vertoonde stukken, binnen een bepaalden termijn, aan de formaliteit der registratie onderworpen.

Van de formaliteit der registratie zijn vrijgesteld, uiterste wilsbeschikkingen en akten van bewaarneming welke door terugname of door andere omstandigheden buiten werking gesteld zijn (1).

De termijnen, binnen welke de notarieele akten moeten worden geregistreerd, zijn :

(1) Een testament dat vervallen is door vóóroverlijden van ingestelde erfgenamen, maar een uitdrukkelijke herroeping inhoudt van vroegere testamenten, moet dan alléén geregistreerd worden wanneer die herroeping werkelijk effect heeft. Res. van den 22 Junij 1863. P. W. 1863/2 Nº. 4415.

Van tien dagen, wanneer de notaris, die haar verleden heeft, in de gemeente (1) resideert waar het kantoor der registratie is gevestigd;

Van vijftien dagen, ingeval de notaris niet in die gemeente resideert;

Van vijftien dagen, voor de verpachtingen der goederen van godshuizen en andere openbare inrigtingen van weldadigheid of openbaar onderwijs.

De bovenstaande termijnen worden verlengd met tien dagen, ten aanzien van de notarissen wier standplaats door de zee is afgescheiden van de gemeente alwaar het kantoor der registratie van hun ressort is gevestigd. Art. 5 der wet van 16 Junij 1832.

Van drie maanden, voor testamenten, de akten van bewaarneming van olographische testamenten, de akten van superscriptie van geheime testamenten, de benoemingen van raadsliden, voogden, en uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen, de akten waarbij uiterste wilsbeschikkingen worden herroepen en olographische testamenten teruggenomen.

De dag waarop de akte gepasseerd of de erflater overleden is, wordt niet medegerekend en kan, ingeval de laatste dag van den termijn een zondag is, de akte den daaraanvolgenden dag geregistreerd worden (2).

Voor akten die verschillende dagteekeningen heb-

(1) In de gemeente, dat wil zeggen: burgerlijke gemeente. Res. van den 4 Februarij 1860. P. W. 1860/1 N°. 3587.

(2) Bij arrest van den Hoogen Raad van 24 Maart 1840 is beslist, dat de *zondag* voor den eenigen wettigen feestdag moet worden gehouden; en vroeger was reeds bij min. resol. bepaald, dat aangezien bij de ned. wetge-

ben, loopt de termijn van de eerste dagteekening af; voor inventarissen en processen-verbaal van verkoop van roerende goederen loopt de termijn van de dagteekening van iedere gesloten vakatie; niettemin kan men gelijktijdig de registratie van verscheidene vakatiën, die alle binnen denzelfden termijn gesloten zijn, verzoeken, en is het niet noodzakelijk voor iedere vakatie eene bijzondere registratie te vragen.

Ten aanzien der akten aan hoogere goedkeuring onderworpen, begint de termijn eerst te loopen nadat de goedkeuring is ingekomen; doch is het noodig dat men van de goedkeuring op de akte melding maakt.

De notarissen, die hunne akten niet binnen den bepaalde tijd hebben doen registreren, zullen in persoon en voor iedere overtreding, als boete, betalen eene som van f 25, indien het eene akte betreft aan vast regt onderworpen; of eene met het bedrag van het regt gelijkstaande som, indien het eene akte betreft aan het evenredig regt onderworpen, zonder dat in het laatste geval de straf minder dan f 25 zal kunnen bedragen.

Voor testamenten en alle andere akten van mildda-

ving de wettige stilstand van alle wettelijke formaliteiten is beperkt tot de zondagen, hieruit volgde, dat, wanneer de laatste dag van den termijn voor de registratie eener akte *de eerste kersdag* is, de akte nog op dien dag, mits geen zondag zijnde, ter registratie aangeboden en de registratie bewerkstelligd moet worden.

Daar het uur der sluiting van een registratie-kantoor niet bij de wet geregeld is, kan een akte die in den avond van den laatsten dag des termijns ten registratiekantore bezorgd is, niet gezegd worden te laat bezorgd te zijn. Res. van 9 October 1847 N°. 58. P. W. 1849/2 N°. 985.

digheid ter zake des doods, en de verdere akten die eerst binnen drie maanden na doode geregistreerd behoeven te worden, bestaat de boete in het dubbel regt door de belanghebbenden te betalen.

De notarissen moeten hunne akten doen registreren door den ontvanger van het ressort binnen hetwelk zij hunne standplaats hebben (art. 26 der wet van 22 Frimaire jaar VII), met uitzondering van de processen-verbaal van verkoop van roerende goederen, die geregistreerd moeten worden aan het kantoor van het ressort in hetwelk de verkooping gehouden is. (art. 2 en 6 der wet van 22 Pluviôse jaar VII.)

De registratie-regten moeten aan den ontvanger vóór de registratie betaald worden. Art. 28 der wet van 22 Frimaire jaar VII.

De registratie-regten moeten door den notaris voldaan worden, behoudens zijn verhaal tegen partijen.

De notarissen, verantwoordelijk voor de registratie-regten der akten die zij verlijden, zijn echter niet gerechtigd om op eigen naam de teruggave te eischen van regten die onwettig geheven zijn; die teruggave moet door partijen zelf geëischt worden. Zie arrest van den Hoogen Raad van 5 November 1841. Het regt van terugvordering verjaart na verloop van 2 jaren, te rekenen van den dag der registratie af.

De eisch tot teruggave kan op tweederlei wijze geschieden, namelijk: door middel van een verzoekschrift aan den minister van finantiën, of door het instellen eener regtsvordering voor de arrondissements-regtbank.

In geen geval kan men, indien de teruggave van betaalde regten bevolen wordt, interessen van de onverschuldigd betaalde sommen vorderen.

Geene grossen , afschriften , uittreksels of originelen mogen worden uitgereikt , alvorens de minuut of het origineel geregistreerd zij , al ware ook de termijn binnen welke de registratie moest plaats hebben , nog niet verstreken . Boete bij overtreding *f* 25 . Hiervan zijn uitzonderd de akten die eerst na doode geregistreerd worden , alsmede de akten die bij wijze van exploit aan partijen beteevend worden , waarvan , ook voor dat de akte geregistreerd is , grossen , afschriften en uittreksels mogen worden uitgereikt .

Bij de uitgifte van grossen , afschriften of uittreksels van stukken , die geregistreerd zijn , moet men het relaas der registratie woordelijk op die grossen enz . afschrijven , op verbeurte eener boete van *f* 5 ; art. 44 der wet van 22 Frimaire jaar VII , doch wat uittreksels betreft , op verbeurte eener boete van *f* 10 tot *f* 50 . Art. 40 W. N .

De notarissen mogen geene akte opmaken *ten gevolge van* eene andere authentieke akte , voordat de laatste geregistreerd zij , zelfs al ware de termijn voor de registratie nog niet verstreken , op straffe eener boete van *f* 25 . Art. 41 der wet van 22 Frimaire jaar VII (1) .

(1) Dit artikel wordt niet overtreden wanneer men melding maakt van een niet geregistreerd proces-verbaal van een kantonregter , P. W. 1855/1 N°. 2454 ; of wanneer de akte van hooging en definitieve toewijzing wordt opgemaakt voor dat de akte van voorloopige toewijzing is geregistreerd , res. 31 Maart 1853 N°. 6 . P. W. 1852/2 N°. 1763 ; of ook wanneer de akte de command wordt opgemaakt voor dat de akte van definitieve toewijzing is geregistreerd , res. 19 Maart 1860 N°. 39 . P. W. 1860/1 N°. 3485 .

Het is aan de notarissen geoorloofd akten op te maken *uit kracht of ten gevolge van* ongeregistreerde onderhandsche akten, mitsgaders van akten buiten 's lands opgemaakt, van die akten, ten behoeve van den houder, melding te maken en daarvan gecollationeerde afschriften te vervaardigen, mits iedere zoodanige akte ter registratie aanbiedende ten zelfden tijde en kantore als de openbare akte waarin zij is vermeld of als het gecollationeerde afschrift (1) op boete van *f* 25. Art. 9 der wet van 16 Junij 1832.

Indien de onderhandsche of buiten 's lands verleden akte, *uit kracht of ten gevolge waarvan* gehandeld wordt, vroeger geregistreerd is, moet het relaas der registratie letterlijk en geheel worden vermeld, boete *f* 5. Art. 44 der wet van 22 Frimaire jaar VII.

Het is, op straffe eener boete van *f* 25, aan notarissen verboden, eene akte in bewaring te nemen, zonder van die bewaarneming akte op te maken. Art. 43 der wet van 22 Frim. jaar VII (2).

(1) In akten van boedelbeschrijving en scheiding kunnen ongeregistreerde schuldbewijzen ten bate des boedels, worden vermeld en omschreven, mits daarbij niet tegenwoordig zijn de schuldenaren die het bestaan en de regts-geldigheid der omschreven titels, ten hunnen laste, erkennen en mits die titels niet afkomstig zijn van een' erfgenaam die tot de scheiding medewerkt, de in die titels uitgedrukte sommen of waarden in de te verdeelen massa laat opnemen en toestemt dat die aan hem of aan een zijner mededeelgenooten worden toegedeeld.

Dec. van 25 Junij 1855 n°. 4 P. W. 1855/1 n°. 2452

(2) Hiervan zijn volgens het slot van art. 43 der wet van 22 Frim. jaar VII uitgezonderd, de testamenten *door*

Ten einde de ambtenaren der registratie in de gelegenheid te stellen zich te overtuigen van de nakoming der wetsbepalingen betreffende het zegel en de registratie, zijn de notarissen verplicht aan die ambtenaren telkens wanneer dat door hen gevorderd wordt, zonder verplaatsing, inzage van hun geheele protokol te geven, hun toelatende kosteloos zoodanige inlichtingen, uittreksels en afschriften te nemen, als zij, voor de belangen van den staat, noodig hebben, op straffe eener boete van *f* 25, ingeval van weigering. Art. 52 en 54 der wet van 22 Frimaire jaar VII.

De testamenten en andere akten van milddadigheid

de testateurs bij de notarissen in bewaring gelegd, namelijk de olographische en geheime uiterste willens; volgens art. 979 en 987 B. W. moeten de notarissen echter, bij het in bewaring stellen van een olographisch testament, eene akte van bewaargeving en bij het aanbieden van een geheim testament eene akte van superscriptie opmaken, zoodat de uitzondering vervalte.

Hoewel niet bepaald voorgeschreven, wordt echter aangenomen, dat de notarissen geen akten van depôt behoeven op te maken, van de onderhandsche stukken waarbij een erfflater beschikkingen na doode maakt tot aanstelling van executeuren, tot bestelling van begrafenis, tot het maken van legaten van kleederen, lijfstoelbehooren, bepaalde lijfssieraden en bijzondere meubelen, welke stukken ingevolge art. 983 B. W., na het overlijden van den erfflater, moeten worden aangeboden aan den regter van het kanton waar de erfenis is opengevallen, die een proces-verbaal van de aanbieding opmaakt en de stukken aan een notaris ter hand stelt om onder zijne minuten te bewaren.

ter zake des doods, zijn van die inzage, gedurende het leven des testateurs, uitgezonderd.

De inzage zal niet gevorderd worden op zondagen en de zittingen, op iederen dag, zullen van de zijde der ambtenaren, in de bewaarplaatsen waar zij hunne nasporingen doen, niet langer dan vier uren kunnen voortgezet worden.

Voor onderhandsche akten of voor die welke buiten 's lands of in Nederlandsche koloniën waar de registratie nog niet ingevoerd is, worden opgemaakt, is in het algemeen geen termijn van registratie bepaald.

Alle onderhandsche akten van verkoop van onroerende goederen en van schepen van drie last en daarboven, mitsgaders alle andere onderhandsche eigendoms-overgangen van die goederen, in vruchtgebruik of eigendom, alle ruilingen, scheidingen en weder-inkopen, moeten worden geregistreerd binnen drie maanden, te rekenen van de dagteekening der akte, of van den dag waarop de overgang heeft plaats gehad. Bij gebreke van registratie binnen dien termijn, zal het dubbel regt verschuldigd zijn.

Onderhandsche pacht- of huurkontrakten van onroerende goederen, voor eenen bepaalden tijd aangegaan, afstand, subrogatie, vernieuwing, terugneming, of wederafstand van zoodanige huren of pachten, zullen, mits binnen drie maanden, te rekenen van de dagteekening der akte, daartoe aangeboden wordende en van behoorlijk zegel voorzien, gratis worden geregistreerd; na verloop van dien termijn, zal de registratie niet geschieden dan tegen betaling van het enkel regt, hetwelk voor de akte, indien zij voor eenen notaris ware verleden, zoude verschuldigd zijn. Art. 2 der wet van 16 Junij 1832.

B I J L A G E A.

TARIEF van het evenredig zegelregt voor alle prima-, secunda-, tertia- en verdere wisselbrieven, orderbriefjes, of promessen aan order, assignatiën, bank- en ander papier aan toonder, en ander handelspapier, alsmede de duplikaten of kopijen van al deze stukken.

VOOR SOMMEN.	BETAALBAAR binnen HET RIJK.	BETAALBAAR <i>buiten</i> HET RIJK.	BEDRAG VAN HET ZEGELREGT
van	f300 of minder.....	f600 of minder.....	f0,15
boven de	300 tot en met f 500	600 tot en met f1000	0,25
"	500 " 1000	1000 " 2000	0,50
"	1000 " 1500	2000 " 3000	0,75
"	1500 " 2000	3000 " 4000	1,00
"	2000 " 2500	4000 " 5000	1,25
"	2500 " 3000	5000 " 6000	1,50
"	3000 " 3500	6000 " 7000	1,75
"	3500 " 4000	7000 " 8000	2,00
"	4000 " 4500	8000 " 9000	2,25
"	4500 " 5000	9000 " 10000	2,50
"	5000 " 5500	10000 " 11000	2,75
"	5500 " 6000	11000 " 12000	3,00
"	6000 " 6500	12000 " 13000	3,25
"	6500 " 7000	13000 " 14000	3,50
"	7000 " 7500	14000 " 15000	3,75
"	7500 " 8000	15000 " 16000	4,00
"	8000 " 8500	16000 " 17000	4,25
"	8500 " 9000	17000 " 18000	4,50
"	9000 " 9500	18000 " 19000	4,75
"	9500 " 10000	19000 " 20000	5,00
"	10000 " 11000	20000 " 22000	5,50
"	11000 " 12000	22000 " 24000	6,00
"	12000 " 13000	24000 " 26000	6,50
"	13000 " 14000	26000 " 28000	7,00
"	14000 " 15000	28000 " 30000	7,50
"	15000 " 16000	30000 " 32000	8,00
"	16000 " 17000	32000 " 34000	8,50
"	17000 " 18000	34000 " 36000	9,00
"	18000 " 19000	36000 " 38000	9,50
"	19000 " 20000	38000 " 40000	10,00
"	20000 " 21000	40000 " 42000	10,50
"	21000 " 22000	42000 " 44000	11,00
"	22000 " 23000	44000 " 46000	11,50
"	23000 " 24000	46000 " 48000	12,00
"	24000 " 25000	48000 " 50000	12,50

VOOR SOMMEN.	BETAALBAAR binnen HET RIJK.		BETAALBAAR <i>buiten</i> HET RIJK.		BEDRAG VAN HET ZEGELREGT		
39	25000	39	26000	51 000	39	52000	13,00
39	26000	39	27000	52000	39	53000	13,50
39	27000	39	28000	53000	39	54000	14,00
39	28000	39	29000	54000	39	55000	14,50
39	29000	39	30000	55000	39	56000	15,00
39	30000	39	31000	56000	39	57000	15,50
39	31000	39	32000	57000	39	58000	16,00
39	32000	39	33000	58000	39	59000	16,50
39	33000	39	34000	59000	39	60000	17,00
39	34000	39	35000	60000	39	61000	17,50
39	35000	39	36000	61000	39	62000	18,00
39	36000	39	37000	62000	39	63000	18,50
39	37000	39	38000	63000	39	64000	19,00
39	38000	39	39000	64000	39	65000	19,50
39	39000	39	40000	65000	39	66000	20,00

Wanneer het zegelregt meer bedraagt dan *f* 20, tot welk bedrag er zegels verkrijgbaar zijn, zullen de ontvangers, van de betaling van dat meerder regt doen blijken door kwitantie of bijstempel nevens den gewonen stempel te stellen, namelijk:

voor de stukken betaalbaar *binnen* het Rijk, berekend tegen 50 cent over ronde sommen van *f* 1000, en

voor de stukken betaalbaar *buiten* het Rijk, berekend tegen 50 cent over ronde sommen van *f* 2000.

BIJLAGE B.

TARIEF van het evenredig zegelregt voor alle onderhand-
sche akten van verhuuring, onderverhuuring, overdracht of weder-afstand
van huur van onroerende
goederen, zoo mede al de
dubbelen dier akten.

Wanneer het zegelregt
meer bedraagt dan f 20.—
tot welke bedrag er zeg-
gels verkrijgbaar zijn, zul-
len de ontvangers van de
betaling van dat meerder
regt, berekend tegen 50
cent over ronde sommen
van f 200, doen blijken
door kwitantie of bijstem-
pel, nevens den gewonen
stempel te stellen. Zie art.
20 en 21, onder n°. 1. W. Z.

Wanneer het zegel het
kontrakt niet bevatten kan,
mag men ongezegeld papier
daaraan hechten. Art 20
slot, W. Z.

Het bedrag waarover het
regt verschuldigd is, bestaat:

In den huurprijs, over
den geheelen huurtijd be-
rekend, wanneer deze op
twee jaar of minder is be-
paald; doch voor verhu-
ringen voor een bepaalden
tijd van meer dan twee
jaren, in den huurprijs
over de eerste twee jaren,
met bijvoeging van de helft
van den huurprijs over den
geheelen overigen huurtijd.

Bijaldien voor een of
meer jaren een andere prijs
mocht zijn bedongen, dan
voor de overige, zal de
jaarlijkse huurprijs ge-
midteld worden berekend
over den geheelen huurtijd.
De jaren ter keuze of op-
zegging van huurders of
verhuurders staande, wor-
den onder den huurtijd
begrepen. voor zooverre
niet mocht bedongen zijn
dat, bij het intreden van

VOOR HUURPRIJZEN MET DE LASTEN.		HOEGROOT- HEID VAN HET ZEGELREGT
van	f 50 en minder . . .	VRIJ.
boven de	50 tot en met f 100	f 0,25
"	100 " 200	0,50
"	200 " 300	0 75
"	300 " 400	1.00
"	400 " 500	1,25
"	500 " 600	1,50
"	600 " 700	1,75
"	700 " 800	2,00
"	800 " 900	2 25
"	900 " 1000	2,50
"	1000 " 1100	2,75
"	1100 " 1200	3,00
"	1200 " 1300	3,25
"	1300 " 1400	3,50
"	1400 " 1500	3 75
"	1500 " 1600	4,00
"	1600 " 1700	4,25
"	1700 " 1800	4,50
"	1800 " 1900	4,75
"	1900 " 2000	5,00
"	2000 " 2200	5,50
"	2200 " 2400	6 00
"	2400 " 2600	6,50
"	2600 " 2800	7,00
"	2800 " 3000	7,50
"	3000 " 3200	8,00
"	3200 " 3400	8,50
"	3400 " 3600	9,00
"	3600 " 3800	9,50
"	3800 " 4000	10,00
"	4000 " 4200	10,50
"	4200 " 4400	11,00
"	4400 " 4600	11,50
"	4600 " 4800	12,00
"	4800 " 5000	12,50
"	5000 " 5200	13,00
"	5200 " 5400	13,50
"	5400 " 5600	14,00
"	5600 " 5800	14,50
"	5800 " 6000	15,00
"	6000 " 6200	15,50

die jaren, eene nieuwe akte van verhuring zal worden gemaakt.

Wanneer de verhuring voor het leven is, in tienmaal den jaarlijkschen huurprijs, en wanneer de huur tijd onbepaald is, in twintigmaal den jaarlijkschen huurprijs.

Onder den huurprijs wordt verstaan de som door den huurder aan den verhuurder te betalen, benevens al de lasten die de huurder voor zijne rekening neemt, ter ontlasting van den verhuurder. Art. 21^a W. Z.

VOOR HUURPRIJZEN MET DE LASTEN.				HOEGROOT- HEID VAN HET ZEGELREGT
"	6200	"	6400	16,00
"	6400	"	6600	16,50
"	6600	"	6800	17,00
"	6800	"	7000	17,50
"	7000	"	7200	18,00
"	7200	"	7400	18,50
"	7400	"	7600	19,00
"	7600	"	7800	19,50
"	7800	"	8000	20,00

ZINSTORENDE DRUKFOUTEN.

pag. 12	reg. 19	v. b.	staat :	„hunnen”	lees :	„haren.”
„ 14	„ 9	„	„	„adelijke zetels”	„	„adelijke tilels.”
„ 14	„ 23	„	„	„Minderjarige”	„	„Meerderjarige.”

TWEEDE HOOFDSTUK.

OVER PERSONEN EN DE BEPALINGEN VOOR AKTEN WELKE HET GEVOLG ZIJN VAN HUNNE HANDELINGEN.

OVER HET HUWELIJK EN DE AKTEN TER ZAKE DES HUWELIJKS.

Omtrent het huwelijk zelf wordt het volgende aangeeteekend :

1). Dat, behoudens dispensatie des Konings, een jongman die den vollen ouderdom van 18 jaren, en eene jonge dochter die den vollen ouderdom van 16 jaren niet bereikt hebben, geen huwelijk mogen aangaan. B. W. art. 83.

2). Dat het huwelijk verboden is :

- a). Tusschen alle personen, die elkander in de regte lijn, hetzij door wettige, hetzij door onwettige geboorte, of ook door aanhuwelijking bestaan;
- b). Tusschen broeder en zuster, wettige of onwettige;
- c). Tusschen schoonbroeder en schoonzuster, wettige of onwettige, behoudens dispensatie des Konings;
- d). Tusschen oudoom en achternicht, tusschen oudmoei en achterneef, tusschen oom en nicht, en tusschen moei en neef, behoudens dispensatie des Konings;
- e). Tusschen personen die bij regterlijk vonnis van overspel overtuigd zijn;

f. Tusschen echtgenooten wier huwelijk door echtscheiding is ontbonden.

3). Dat het aan eene vrouw verboden is, een nieuw huwelijk aan te gaan binnen de 500 dagen na de ontbinding van het vorige.

B. W. art. 87, 88, 89, 90 en 91.

4). Een officier der landmagt, die in werkelijke dienst of op non-activiteit is, heeft o. a. te letten op het volgende :

Dat hij de toestemming van den Koning voor zijn huwelijk noodig heeft, welke niet verleend wordt dan nadat zijne aanstaande vrouw bij notariële akte, die in brevet kan worden verleden, zich verbonden heeft haren man nimmer te zullen volgen op marschen, noch immer in kampementen, kantonnementen of bij het leger te velde te zullen verschijnen.

Wat de 1^e en 2^e luitenants en hen die aan die rangen zijn gelijk gesteld, aangaat, wordt die toestemming bovendien niet verleend, wanneer zij niet hebben doen blijken dat een der aanstaande echtgenooten of beide te zamen een inkomen bezitten van f 400 's jaars boven en behalve het tractement. Dat inkomen moet voortkomen uit vaste goederen of uit hypotheken op vaste goederen, of uit inschrijvingen op het Grootboek der 2½ perc. Nat. Werk. Schuld, onverschillig ten wiens name, doch *bijzonder* verbonden voor de renten ten behoeve van een der echtgenooten. Andere inschrijvingen dan op het Grootboek der 2½ perc. Nat. Werk. Schuld worden niet toegelaten.

Ten behoeve van het departement van oorlog

moeten de vaste goederen of inschrijvingen op het Grootboek, door de zorg van belanghebbenden worden verbonden. Zonder toestemming van dat departement kan dit verband niet worden opgeheven. Komt het inkomen uit hypotheeken voort, dan moeten de belanghebbenden zich verbinden om, bij geheele of gedeeltelijke aflossing, andere zekerheid voor het vereischte inkomen te geven.

Zie verder Kon. Besl. van 2 Maart 1853, n°. 65, (niet in het Staatsbl. geplaatst).

Over de akte van affektatie zal bij de beschouwing der verrigtingen op het Grootboek en over de genoemde hypotheeken bij de behandeling der hypotheeken nader gesproken worden.

AKTE VAN HUWELIJKSAANGIFTE, VAN TOESTEMMING EN
VOLMAGT TOT VOLTREKKING VAN EEN HUWELIJK.

1). Alle personen die met elkander een huwelijk willen aangaan, moeten daarvan aangifte doen bij den ambtenaar van den burgerlijken stand der woonplaats van eene der partijen. B. W. art. 105.

Indien de partijen dit verlangen, behoeven zij deze aangifte niet in persoon te doen, maar kunnen die ook bij geschrifte bewerkstelligen. B. W. art. 106.

De wet bepaalt den vorm van zoodanig geschrift niet; het is dus aan den ambtenaar van den burgerlijken stand overgelaten, de kracht en waarde van het aangeboden wordende geschrift te beoordeelen. Wil men de aangifte bij notariële akte doen, dan kan die in *brevet* worden verleden.

2.) Minderjarigen mogen geen huwelijk aangaan, dan met toestemming van de volgende personen, te weten :

- a). Minderjarige echte kinderen mogen geen huwelijk aangaan, zonder de toestemming van hunne ouders te hebben verkregen, hetzij van beide, hetzij van den vader alleen, indien de moeder zich niet verklaart of met den vader in gevoelen verschilt; in het laatste geval is de vader gehouden, hetzij bij de akte van toestemming, hetzij ten overstaan van den ambtenaar van den burgerlijken stand, te verklaren, dat de toestemming van de moeder is gevraagd geweest. Wanneer de vader overleden is, of zich in de onmogelijkheid bevindt zijnen wil te verklaren, b. v. ingeval van krankzinnigheid of afwezigheid, wordt de toestemming van de moeder vereischt. B. W. art. 92. (1)
- b). Indien de vader en moeder beide overleden zijn, of zich in de onmogelijkheid bevinden hunnen wil te verklaren, vervult de grootvader van vaders zijde hunne plaats. Bij gebreke, dat is zoowel bij overlijden als bij onmogelijkheid van wilsverklaring van den grootvader van vaders zijde, wordt de toestemming van den grootvader van moeders zijde vereischt. B. W. art. 93.
- c). Wanneer zoowel de grootvader van vaders zijde als die van moeders zijde ontbreken, wordt de

(1) Over de vraag of de vader, die tot eene ontcerende straf veroordeeld is, daardoor in de onmogelijkheid verkeert om toestemming tot het huwelijk te geven, wordt verschillend geoordeeld. Zie Mr. Léon op art. 92 B. W.

toestemming vereischt van de grootmoeder van vaders zijde, en bij gebreke van deze van de grootmoeder van moeders zijde. B. W. art. 94.

d). Wanneer de vader en de moeder, mitsgaders de grootvaders en grootmoeders ontbreken, of wanneer zij zich allen in de onmogelijkheid bevinden hunnen wil te verklaren, kunnen echte kinderen, zoo lang zij minderjarig zijn, geen huwelijk aangaan, zonder de toestemming van hunnen voogd en van hunnen toezienden voogd. B. W. art. 95¹. (1)

e). Natuurlijke kinderen, wettiglijk door den vader erkend, kunnen, zoo lang zij minderjarig zijn, geen huwelijk aangaan zonder de toestemming van hunnen vader.

Bij gebreke van den vader, dat is zoowel in het geval, dat zij niet door den vader erkend zijn, als dat hij zich in de onmogelijkheid bevindt zijnen wil te verklaren, wordt de toestemming van de moeder vereischt. B. W. art. 97. (2)

f). Natuurlijke, doch niet erkende kinderen, of degenen, die na de erkenning hunnen vader en hunne

(1) Ingeval van weigering van de opgenoemde bloedverwanten, is er voor de minderjarigen geen middel over en moeten zij hun voorgenomen huwelijk tot na de bereiking hunner meerderjarigheid uitstellen. Ingeval van weigering van den voogd en toezienden voogd of van een' van beide, kan de kantonregter, op verzoek van den minderjarige, verlof tot het huwelijk verleen. B. W. art. 95², ³, ⁴ en 96.

(2) Ingeval van weigering, moeten dus ook zij hun huwelijk tot hunne meerderjarigheid uitstellen.

moeder hebben verloren, of wier ouders in de onmogelijkheid zijn hunnen wil te verklaren, kunnen, zoo lang zij minderjarig zijn, geen huwelijk aangaan, zonder toestemming van hunnen voogd of, ingeval van weigering, van den kantonregter. B. W. art. 98. verg. art. 96.

3.) Ook meerderjarigen moeten zoo lang zij geene dertig jaren hebben bereikt toestemming vragen, te weten :

- a). Echte kinderen van hunnen vader en hunne moeder, of bij ontstentenis van een hunner, van den langstlevende van beide. B. W. art. 99.
- b). Natuurlijke kinderen, die door hunnen vader en hunne moeder beide erkend zijn, van hunnen vader en bij gebreke van dezen, van hunne moeder. B. W. art. 104. verg. art. 97.
- c). Natuurlijke doch niet erkende kinderen hebben, zoodra zij meerderjarig zijn, geene toestemming noodig. Vonnis arrondissements-regtbank te *Gorinchem*, 10 Julij 1841. (W. v. h. R. n°. 219); idem te *Amsterdam*, 25 Junij 1849 (W. v. h. R. n°. 1062.)

4.) Iemand die wegens verkwisting onder curatele is gesteld, mag geen huwelijk aangaan dan met toestemming van zijn' vader of zijne moeder, of grootvader of grootmoeder, of deze alle ontbrekende, van zijnen curator en toezienden curator, en bij weigering van beiden of van één hunner, van den kantonregter. B. W. art. 506²; verg. art. 95.

5.) De vereischte toestemming tot het aangaan van een huwelijk kan niet anders worden verleend, dan bij de huwelijksakte voor den ambtenaar van den burger-

lijken stand, of bij notariële akte welke in brevet kan worden verleden en aan een vast registratie-regt van 80 cent onderworpen is.

6.) De aanstaande echtgenooten zijn verplicht in persoon voor den ambtenaar van den burgerlijken stand, bij de voltrekking des huwelijks te verschijnen. B. W. art. 133; behoudens dat aan den Koning de magt verleend is, om uithoofde van gewigtige redenen toe te stemmen, dat het huwelijk door eenen bijzonderen bij notariële akte gevolmagtigde worde voltrokken.

Indien de lastgever, voor dat het huwelijk voltrokken is, wettiglijk met een anderen persoon mogt zijn in den echt getreden, zal het huwelijk bij eenen gevolmagtigde voltrokken als niet geschied beschouwd worden. B. W. art. 134.

VAN DE REGTEN DER ECHTGENOOTEN.

1.) De man verleent in het algemeen als hoofd der echtvereeniging aan zijne vrouw bijstand in regten, of verschijnt aldaar voor haar. Hij bestuurt de goederen aan de vrouw persoonlijk toebehoorende, tenzij het tegendeel zij bedongen. Hij moet die goederen als een goed huisvader beheeren en is voor alle verzuim in dat beheer verantwoordelijk. Zonder medewerking der vrouw mag hij hare onroerende goederen niet vervreemden of bezwaren.

Bij huwelijksche voorwaarden kan de vrouw voor zich bedingen het beheer over hare roerende en onroerende goederen, benevens het vrije genot harer inkomsten. Aangaande dat beheer kan zij dus zonder bijstand van den man, overeenkomsten, b. v. *huurcontracten*, sluiten.

2). De vrouw, al is zij zelfs buiten gemeenschap van goederen gehuwd of van goederen gescheiden, heeft geene magt en bevoegdheid om zonder bijstand van haren man in de akte, of zonder zijne schriftelijke toestemming (1), iets te geven, te vervreemden, te verpanden, te verkrijgen, hetzij voor niet, hetzij onder eenen bezwarenden titel, noch om in regten te verschijnen. Indien de man zijne vrouw heeft gemagtigd om zekere akte of verbindtenis aan te gaan, is de vrouw daardoor niet geregtigd, om zonder zijne uitdrukkelijke toestemming, eenige betaling te ontvangen of daarvoor kwijting te geven. Art. 163 en 164 B. W.

Wanneer de man weigert zijne vrouw bij te staan en te magtigen om eene akte aan te gaan of in regten te verschijnen, kan zij van de arrondissements-regtbank van hunne gemeene woonplaats, daartoe gemagtigd worden (2); deze kan haar ook de bevoegdheid verleen en om in regten te verschijnen, verbindtenissen aan te gaan, beheer te voeren en alle andere akten te verrigten, wanneer de man door afwezigheid of andere redenen verhinderd is zijne vrouw bij te staan of te magtigen of een tegenstrijdig belang heeft.

(1) Deze toestemming moet bijzonder (*speciaal*) zijn, daar toch eene algeheele magtiging, zelfs die bij huwelijksche voorwaarden bedongen, zich niet verder uitstrekt dan tot het beheer der goederen van de vrouw. B. W. art. 170.

(2) Deze magtiging bij weigering kan echter alleen tot eigene goederen van de vrouw betrekkelijk zijn, de man toch is niet gehouden voor zijne weigering reden te geven, en hem alleen komt het beheer der gemeenschap toe.

3). Eene gehuwde vrouw heeft den bijstand van haren man niet noodig :

- a). Wanneer zij in strafzaken vervolgd wordt. B. W. art. 166¹.
- b). In eene regtsvordering tot echtscheiding , scheiding van tafel en bed of van goederen. B. W. art. 166².
- c). Bij het maken van eenen uitersten wil. B. W. art. 173.
- d). Ten opzichte van hare handelingen of verbindtenissen wegens alles wat de gewone en dagelijkse uitgaven der huishouding betreft ; de wet veronderstelt dat zij de bewilliging van haren man daartoe heeft verkregen. Art. 164 B. W.
- e). Wanneer zij met bewilliging van haren man openbare koopvrouw is , omtrent alles wat die koopmanschap betreft. B. W. art. 168.
- f). Om hypothecaire inschrijvingen te bewerkstelligen en de daartoe vereischte regtsvorderingen aan te leggen , wanneer zij bij huwelijksche voorwaarden hypotheek heeft bedongen. Art. 1217 B. W.

En eindelijk :

- g). Heeft eene moeder , die hertrouwd is , den bijstand van haren man niet noodig bij het verkeenen van toestemming tot het huwelijk van een kind uit vroegeren echt. Vonnis Arr. Regtb. Amersfoort 10 Junij 1850. (W. v. h. R. n°. 1137.)

4). De regten van de vrouwen , gedurende het in werking zijn van het Wetb. Napoleon getrouwd , verschillen naarmate zij gehuwd zijn :

- a). In *gemeenschap van goederen* ; in dit geval worden hare regten beperkt , even als hiervoor is mede-

- gedeeld, *Code civil*, art. 1421, 1426, 1428, enz.
- b). Onder het *régime dotal*, *Code civil*, art. 1540, 1541, 1574 en 1576; in dit geval mogen zij alleen overeenkomsten sluiten, betreffende of voortvloeiende uit het *beheer* harer parafarnale goederen, zijnde de zoodanige welke de vrouw aan *zich* uitsluitend heeft behouden, en waarvan het beheer aan haar alleen verblijft. *Code civil*, art. 1576. De dotale goederen, zijnde de zoodanige welke de vrouw tot onderstand van het huwelijk heeft aangebragt, worden gedurende het huwelijk door den man beheerd. *Code civil*, art. 1549.
- c). *Buiten alle gemeenschap*, *Code civil*, art. 1530; in dit geval is de vrouw zelfs tot geene daden van beheer over hare eigene goederen bekwaam.
- d). Met *scheiding van goederen*, (*séparation de biens contractuelle*) *Code civil*, art. 1536; in dit geval heeft de vrouw het regt van beheer over hare eigene roerende en onroerende goederen, en de vrije beschikking over hare inkomsten.

5). Vrouwen gehuwd onder het wetboek van Lodewijk Napoleon, hebben niet het minste beheer, onverschillig, of zij in of buiten gemeenschap van goederen gehuwd zijn, ten ware zij zich het beheer bij huwelijksche voorwaarden mochten hebben voorbehouden. Wbk. L. N. art. 73 1ste boek, 5de titel, 16de hoofdst. 2de afdeeling.

6). Vrouwen gehuwd onder de oude hollandsche wetgeving, hebben geen beheer hoegenaamd, al zijn zij met huwelijksche voorwaarden gehuwd, als staande onder voogdij van den man S. v. LEEUWEN, *Roomsch Hollandsch regt*, boek I, dl. VI, 7. — Zij konden

zich echter bij huwelijksche voorwaarden het beheer harer goederen bedingen. A. LIJBRECHTS, *Redenerend verloop over het notaris-amt*, 7de hoofdstuk, 8, F; welk gevoelen door S. v. LEEUWEN betwijfeld wordt, t. a. p. boek IV, dl. XXIV, 4. Zie DE GROOT, *Inleiding*, boek I, dl. V en ald. 39.

7). Ingeval door den regter scheiding van goederen tusschen echtelieden is uitgesproken, verkrijgt de vrouw het vrije beheer over hare goederen terug, en is zij zelfs in geval van bekomene magtiging der regtbank bekwaam, over hare *roerende* goederen te beschikken. B. W. art. 249 en 250.

8). In geval van uitgesproken vonnis van tafel en bed, bekomt de vrouw mede het vrije beheer over hare goederen terug, en is zij ook na magtiging van de regtbank, die algemeen kan zijn, bekwaam om over hare *roerende* goederen te beschikken. B. W. art. 299.

VAN DE WETTELIJKE GEMEENSCHAP VAN GOEDEREN EN HET BEHEER DAARVAN.

Ingevolge de wet, bestaat van regtswege algeheele gemeenschap van goederen, van het oogenblik der huwelijksvoltrekking, zoowel bij eerste als tweede en verder huwelijk, om het even of er kinderen uit het vorige huwelijk zijn of niet, welke gemeenschap staande huwelijk door geene *onderlinge overeenkomst* hoegenaamd kan worden opgeheven of gewijzigd. Art. 174, 235, B. W.; vergelijk art. 241 en 252 B. W.

a). De *baten* van de wettelijke gemeenschap zijn :

Al de roerende en onroerende goederen der echt-

gênooten, zoowel tegenwoordige als toekomstige; ook die, welke ieder van hen bij erfenis, legaat of schenking verkrijgt, tenzij de erfflater of de schenker uitdrukkelijk het tegendeel mogt hebben bepaald, (1) B. W. art. 175.

b). Hare *lasten* zijn:

Al de schulden door ieder der echtgenooten, hetzij voor, hetzij staande huwelijk gemaakt, alsmede de schulden eener aanvaarde erfenis, met uitzondering van de doodschulden, na het overlijden vallende, die door des overledenen erfgenaam alleen worden gedragen. B. W. art. 176 en 178.

Ook komen ten bate en schade der gemeenschap alle vruchten en inkomsten, benevens winst en verlies, staande huwelijk verkregen of geleden. B. W. art. 177.

c). Het beheer der gemeenschap is aan den man opgedragen, die eigenlijk meer dan een regt van beheer heeft, en zelfs het eigendomsregt over de goederen der gemeenschap uitoefent. Zoo lang de

(1) In dit geval alleen kan dus de vrouw, onder de werking der nederlandsche wetgeving gehuwd, eigene goederen hebben, over welke eigene goederen echter even als over die der gemeenschap, de man het beheer uitoefent; tot daden van eigendom is hij echter zonder medewerking der vrouw niet bevoegd. B. W. art. 160.

Kunnen erflaters ook ten aanzien van die goederen, welke het wettig aandeel van een getrouwd persoon in huune nalatenschap uitmaken, de bepaling maken, dat die goederen buiten de gemeenschap zullen blijven? Zie *Tijdschrift voor het notaris-ambt*, V. 1, bladz. 77 en volg.

gemeenschap duurt, wordt de man als eigenaar van de goederen die daartoe behooren beschouwd, en oefent hij al de regten uit, welke aan den eigendom in het algemeen verbonden zijn. Hij kan dus de gemeenschappelijke goederen verkopen, vervreemden en bezwaren, zonder tusschenkomst van de vrouw; de eenige beperking in zijn eigendoms-regt is, dat hij bij wege van schenking, behalve in het geval van het bezorgen van eenen stand aan kinderen uit het huwelijk gesproten, noch over de roerende, noch over de onroerende goederen beschikken mag, dan alleen over een bepaald stuk roerend goed, mits hij zich dan het vruchtgebruik er niet van voorbehoude. B. W. art. 179 (1). Wanneer de man afwezig is, of zich in de onmogelijkheid bevindt zijnen wil te

(1) De vrouw heeft slechts een toekomstig regt op de goederen der gemeenschap, daarin bestaande, dat zij of hare erfgenamen mede-eigenaren worden van hetgeen er bij ontbinding der gemeenschap tot dezelve behoort, in zoo ver zij alsdan de gemeenschap aannemen. *PLIESTER, Aanteekeningen op de ned. burg. wetg.*, bl. 8. — De gewoonte die bij velen bestaat, om vrouwen, sedert de invoering der nederlandsche wetgeving zonder huwelijk-sche voorwaarden gehuwd, te laten verschijnen bij de vervreemding of verhypothekering van eenig door haar aangeërfd goed, of ook bij de scheiding van eene nalaschap, waarin zij mede-erfgenaar is, is strijdig met de beginselen van het tegenwoordige regt; meer juist is het, den man te laten verschijnen, b. v. *verscheen de heer A. . . als onder de nederlandsche wetgeving in algeheele gemeenschap van goederen gehuwd met vrouwe B. . .*

verklaren, en er onverwijld noodzakelijkheid bestaat, kan de vrouw de goederen der gemeenschap bezwaren of vervreemden, na daartoe door de arrondissements-regtbank der gemeene woonplaats te zijn gemagtigd. B. W. art. 180. Deze regterlijke magtiging mag niet algemeen zijn en kan alleen gevraagd worden bij eene gewone afwezigheid, zoo lang de man niet vermoedelijk overleden is verklaard, of bij onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij van den man, zoo lang hij niet onder curatele gesteld is. Volgens de nederlandsche wetgeving toch mag de regter slechts in buitengewone omstandigheden en voor bepaalde zaken aan de vrouw daden van beheer of eigendom opzigtens de gemeenschappelijke of eigene goederen toestaan, en bij aanhouden dier omstandigheden, (afwezigheid, krankzinnigheid of onwil), moeten andere maatregelen genomen worden, die wij hierna zullen beschouwen.

- d). Uit de gemeenschap bij tweede of verder huwelijk, kan in geval er kinderen uit het vroeger huwelijk aanwezig zijn, bij hare ontbinding aan den nieuwen echtgenoot, door de vermenging van goederen en schulden bij eenige gemeenschap, geen grooter voordeel opkomen, dan ten beloope van het minste gedeelte hetwelk een der voorkinderen geniet, en zonder dat dit voordeel immer *een vierde* des boedels van den hertrouwen echtgenoot mag te boven gaan. De voorkinderen of derzelver afkomingen hebben, ten tijde van het openvallen der nalatenschap van den hertrouwen echtgenoot, eene regtsvordering tot inkorting of vermindering; het-

geen het geoorloofd gedeelte te boven gaat, valt ten voordeele van die nalatenschap. B. W. art. 236.

Ook in geval er kinderen zijn uit een vroeger huwelijk, worden winst en verlies gelijkelijk tusschen de echtgenooten verdeeld, tenzij de gemeenschap daarvan bij huwelijksche voorwaarden zij uitgesloten of gewijzigd. B. W. art. 240.

HUWELIJKSCH E VOORWAARDEN.

Indien de aanstaande echtgenooten zich niet kunnen vereenigen met de regelen der wettelijke gemeenschap, dan moeten zij van de zoodanige die den grondslag van hunne echtverbintenis zullen uitmaken, doen blijken bij eene akte van *huwelijksche voorwaarden*. Bij die akte kunnen zij geheel of gedeeltelijk afwijken van de regelen der wettelijke gemeenschap en mogen zij alle zoodanige bedingen maken als zij zullen goedvinden, met uitzondering van de volgende

ONGEOORLOOFDE BEPALINGEN,

te weten :

- a). Zij mogen niets bedingen dat met de goede zeden of met de openbare orde in strijd is, b. v. *dat de vrouw niet verplicht zal zijn, bij den man in te wonen.*
- b). Zij mogen niet afwijken van de regten, welke uit de magt van den man, als zoodanig en uit de vaderlijke magt voortspruiten, noch van de regten, welke de wet aan de betrekking van langstlevenden echtgenoot heeft verbonden, b. v. *het regt van voogdijenschap over de kinderen.*

- c). Zij kunnen insgelijks niet afwijken van de regten, welke aan den man als het hoofd der echtverbintenis toekomen, b. v. *dat de vrouw de goederen der gemeenschap zoude beheeren.*
- d). Zij mogen geen afstand doen van hetgeen hun de wet, in de nalatenschap hunner afkomelingen, toekent, noch de nalatenschap dier afkomelingen regelen.
- e). Zij mogen niet bedingen, dat de een tot grooter aandeel in de schulden zal gehouden zijn, dan zijn aandeel in de baten der gemeenschap belooft, b. v. *dat de vrouw voor twee derde in de schulden en voor de helft in de baten zou dragen.*
- f). Zij kunnen niet in algemeene bewoordingen bedingen, dat hun huwelijk zal geregeld worden door buitenlandsche wetten of door eenige gewoonten, wetten, wetboeken of plaatselijke keuren, welke te voren in de onderscheidene gedeelten des koninkrijks zijn van kracht geweest.
- g). In geval van tweede en verder huwelijk mag, wanneer er vóórkinderen uit het vroeger huwelijk aanwezig zijn, de hertrouwende echtgenoot aan den nieuwen geene meerdere voordeelen bespreken, dan die, welke aan dezen laatsten, uit kracht der wet opkomen. B. W. art. 237. Zie hierboven, bladz. 78. d.
- h). Zij mogen niet bepalen, dat de huwelijksche voorwaarden op een ander tijdstip dan dat der huwelijksvoltrekking zullen beginnen te werken. B. W. art. 202.
- i). Zij mogen niet bedingen, dat de vrouw het vermogen niet hebben zal, van de gemeenschap afstand te doen. B. W. art. 187. Zie hierna.

Aangezien partijen, zoo als wij boven gezegd hebben, alle bedingen kunnen maken, die niet bij de wet verboden, of met haren geest in strijd zijn, zoo volgt hieruit, dat het eene onmogelijkheid is, al die geoorloofde bepalingen zich voor den geest te stellen en te vermelden; gemakshalve doen wij echter eenige hier volgen, die volgens stellig regt als

GEOORLOOFDE BEPALINGEN

te beschouwen zijn, en tot de meest in zwang zijnde bedingen behooren, te weten:

- a). Dat er uitsluiting van alle gemeenschap zal zijn.
- b). Dat er eene gemeenschap van winst en verlies zal bestaan. B. W. art. 210 en volgende.
- c). Dat er eene gemeenschap van vruchten en inkomsten zal zijn. B. W. art. 219 en volgende.
- d). Dat er uitsluiting van alle gemeenschap zal zijn, doch de vrouw bij de ontbinding des huwelijks de keus zal hebben, om in de winsten en verliezen te deelen.
- e). Dat er uitsluiting van alle gemeenschap zal zijn, doch dat, indien de vrouw de eerststervende is, er geacht zal worden gemeenschap van winst en verlies tusschen de echtelieden bestaan te hebben.
- f). Dat er uitsluiting van alle gemeenschap zal zijn, doch dat, indien de man de eerststervende is, er geacht zal worden gemeenschap van winst en verlies tusschen de echtelieden bestaan te hebben.
- g). Bij uitsluiting of beperking der gemeenschap kan er bepaald worden, dat de vrouw het beheer over *hare eigene* goederen zal hebben. B. W. 160^s en 195².
- h). De vrouw kan zich het vrije genot van het geheel

of een gedeelte harer inkomsten bedingen, bij gebreke van welk beding al de inkomsten van hare goederen ter beschikking van den man zijn. B. W. art. 200 en 201.

- i). De aanstaande echtgenooten kunnen bedingen dat, niettegenstaande er wettelijke algeheele gemeenschap tusschen hen zal bestaan, de onroerende goederen, de inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld en de andere effekten en inschulden, ten name der vrouw staande en door haar aangebragt, of die staande huwelijk van hare zijde in de gemeenschap mogen vallen, buiten hare medewerking door den man niet zullen worden vervreemd of bezwaard. B. W. art. 195³.
- k). Zij kunnen de algeheele gemeenschap van goederen invoeren, doch daarbij vaststellen, dat eenig bepaald goed of kapitaal buiten die gemeenschap en de eigendom van hem of haar zal blijven.
- l). Zij kunnen bedingen dat zij voor ongelijke aandelen in de bedongen gemeenschap zullen deelen, b. v. *de man voor een derde, de vrouw voor twee derden*. Vergelijk B. W. art. 197.
- m). Zij kunnen in de huwelijksche voorwaarden *in het bijzonder*, en met duidelijke omschrijving van elke bepaling, opnemen de voorschriften van buitenlandsche, of van vroegere wetten en keuren, voor zooverre die bij deze wetgeving niet verboden zijn; doch alsdan wordt bij geschil de bedoeling der aanstaande echtgenooten opgemaakt uit de woorden die zij hebben gebezigd, en niet uit den geest of de bewoordingen der buitenlandsche of vroegere wet. Zie DE PINTO, § 117.

- n). Zij kunnen bedingen dat de langstlevende het vermogen zal hebben den gemeenschappelijken inboedel, of wel in geval van uitsluiting der gemeenschap, den inboedel door den eerststervende nagelaten wordende, over te nemen, voor de waarde waarop die door onzijdige deskundigen zal worden gewaardeerd.
- o). Zij kunnen bedingen dat de kleederen, lijfsieraden en toebehooren die ieder, bij ontbinding des huwelijks of der gemeenschap, heeft, geacht zullen worden te zijn gekomen in de plaats van die welke ieder ten huwelijk heeft aangebragt, zonder eenige verrekening wegens meerdere of mindere waarde.
- p). Zij kunnen, niettegenstaande de uitsluiting der gemeenschap, bepalen, dat de geschenken, die aan hen beide of aan den een of ander hunner ter gelegenheid van het huwelijk zullen gegeven worden, aan hun beide zullen toebehooren.
- q). De aanstaande vrouw mag hypotheek bedingen op de onroerende goederen van den man, die hij bij het aangaan des huwelijks heeft, of die hij staande huwelijk zal verkrijgen. B. W. art. 1217^a.

Gemeenschap van winst en verlies.

Deze sluit de wettige algeheele gemeenschap van goederen uit; al de goederen, hetzij roerende of onroerende, die ieder der echtgenooten ten huwelijk aanbrengt, of die hij of zij staande huwelijk bij erfenis, legaat of schenking verkrijgt, blijven aan ieder persoonlijk toebehooren; de schulden, welke door ieder hunner vóór het huwelijk gemaakt zijn, blijven voor rekening van dengene wie ze aangaan. Hetgeen een

der echtgenooten door misdrijf verbeurt, blijft voor zijne rekening.

De gemeenschap van winst en verlies bepaalt zich dus alleen wat hare *batē* betreft:

1). Tot de vermeerdering van beider bezittingen, staande huwelijk opgekomen uit de vruchten en opbrengsten van elks goederen, arbeid en vlijt en uit den opleg van onverteerde inkomsten. B. W. art. 212.

Rijzing van de waarde der goederen of ook verbetering van onroerende goederen, door aanwas, aanspoeling, vertimmering of op eenige andere wijze ontstaan, wordt niet als winst beschouwd, maar bevoordeelt den eigenaar dier goederen. B. W. art. 215 en 216.

2). Tot de onroerende goederen en effecten, staande huwelijk aangekocht op wiens naam dit ook geschied zij, tenzij het blijke dat het goed uit de eigen middelen van dengene op wiens naam het staat aangekocht is, B. W. art. 214; en tot alle jaarlijksche, maandelijksche, wekelijksche en andere dergelijke makingen, schenkingen of uitkeeringen, als ook lijfrenten. B. W. art. 222.

Wat hare *lasten* betreft bepaalt deze gemeenschap zich:

1). Tot de vermindering van beider bezittingen door uitgaven boven de inkomsten veroorzaakt. B. W. art. 212.

Daling van de waarde der goederen of vermindering, door brand, watersnood, afspoeling of anderszins veroorzaakt, komt ten laste van dengene aan wien zij toebehooren. B. W. art. 215 en 217.

2). Tot alle schulden, de echtgenooten te zamen betreffende en staande huwelijk gemaakt; dus niet de

schulden, waarmede de erfenis die aan een der echtgenooten opkomt bezwaard is (1). B. W. art. 218.

Indien er geene bijzondere bedingen gemaakt zijn, beheert de man zoowel de gemeenschappelijke goederen, als die welke den persoonlijken eigendom van de vrouw uitmaken, en heeft hij de vrije beschikking over hare inkomsten; hij kan echter de goederen der vrouw zonder hare medewerking niet vervreemden.

Gemeenschap van vruchten en inkomsten.

Deze houdt eene stilzwijgende uitsluiting in, zoowel van de wettelijke algeheele gemeenschap van goederen, als van die van winst en verlies. Indien men de wettelijke gemeenschap en die van winst en verlies beide uitsluit, bestaat er niet, zoo als sommigen echter beweren, van regtswege gemeenschap van vruchten en inkomsten. De wetgever toch zegt, dat, indien men de wettelijke gemeenschap uitsluit, er van regtswege gemeenschap van winst en verlies bestaat; dus, zoo ditzelfde regtsbeginsel bij gemeenschap van vruchten en inkomsten moest gelden, dan had de wet dit uitdrukkelijk voorgeschreven. Door deze gemeenschap in te stellen, bepalen de echtgenooten, dat de goederen, die

(1) Het is hier dus het tegenovergestelde geval van de algeheele gemeenschap; bij deze laatste komen toch wel degelijk de schulden, waarmede eene erfenis is bezwaard, al is die ook aan één der echtgenooten gemaakt, ten laste der gemeenschap: de man kan, door zijne vrouw niet te magtigen tot aanvaarding van zoodanige erfenis, de schade, waarmede de gemeenschap bedreigd wordt, afwenden.

ieder ten huwelijk aanbrengt, aan ieder zullen blijven toebehooren; en dat, zoo er bij de ontbinding des huwelijks blijkt iets overgebleven te zijn van de inkomsten die hunne goederen opgeleverd hebben en van de vruchten uit den arbeid van een hunner of van beide gesproten, of van de penningen die zij bespaard hebben, of ook eindelijk van de jaarlijksche, maandelijksche en andere dergelijke makingen, schenkingen of uitkeeringen en lijfrenten, aan beide of een hunner gemaakt, dit door beide gelijkelijk moet worden verdeeld, maar dat in het tegenovergestelde geval, namelijk dat de uitgaven meer dan de vruchten en inkomsten hebben bedragen, de vrouw in die meerdere uitgaven niet behoeft te dragen. De gemeenschap van vruchten en inkomsten bestaat dus alleen uit baten; zij heeft geene lasten. B. W. art. 219, 220 en 222.

De baten dezer gemeenschap zijn echter niet zoo ruim te nemen als die der gemeenschap van winst en verlies. Aangezien toch *winst* meer in zich sluit dan *vruchten en inkomsten*, zoo valt dan ook bij gemeenschap van vruchten en inkomsten het vermoeden weg, dat de onroerende goederen en op naam staande effecten en inschulden, op wiens naam ook aangekocht, tot de gemeenschap behooren. NICOLAI, bij VOORDUYN, *Geschied. en begins. der ned. wetboeken*, II, 389 en 390. ASSER, *Het nederl. burg. wetb. verg. met het wetb. Nap.* § 152. Mr. G. J. DE MARTINI, *Ned. wetg. Aanteekening op B. W. b. I. t. VIII. afd. 2, bladz. 237 en volg.*

VORM DER HUWELIJSCHES VOORWAARDEN EN BIJZONDERE
BEPALINGEN AANGAANDE DEZE SOORT VAN AKTEN.

1). De huwelijksche voorwaarden moeten, op straffe van nietigheid, vóór het aangaan des huwelijks bij notariële akte worden verleden. B. W. art. 202¹.

Zij beginnen te werken van het oogenblik der voltrekking van het huwelijk; geen ander tijdstip mag daarvoor worden bepaald. B. W. art. 202². Het spreekt van zelf dat tegen dit verbod niet gezondigd wordt, indien men eene opschortende voorwaarde daaraan hecht, b. v. *het beding dat de echtgenooten huwen in gemeenschap van goederen, doch dat, indien de ouders der vrouw staande huwelijk komen te overlijden, er geacht zal worden slechts gemeenschap van winst en verlies tuschen hen te hebben bestaan.*

De veranderingen die in de huwelijksche voorwaarden, vóór het voltrekken des huwelijks, moeten worden gemaakt, kunnen op geene andere wijze worden tot stand gebracht dan door eene akte in denzelfden vorm verleden als de huwelijksche voorwaarden.

Geene veranderingen zijn bovendien van waarde, zonder de tegenwoordigheid en de gelijktijdige toestemming van al de personen, die bij de huwelijksche voorwaarden partijen zijn geweest (1). B. W. art. 203.

(1) Tot de partijen bij de huwelijksche voorwaarden behooren niet alleen de aanstaande echtgenooten zelfven, maar ook zij, die de echtgenooten volgens de wet bij het verlijden der huwelijksche voorwaarden bijgestaan hebben, en degenen, die als schenkers bij de akte zijn verschenen,

2). Bij uitsluiting der gemeenschap van goederen, kan de aanbrengst van de roerende goederen, met uitzondering van inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld en andere op naam staande effecten en inschulden, op geene andere wijze worden bewezen dan door hare vermelding in de akte zelve, of door eene beschrijving, door de partijen en den notaris ondertee-kend, en vastgehecht aan de minuut der acte van hu-welijksche voorwaarden, in welke daarvan melding moet worden gemaakt. B. W. art. 205. Het spreekt van zelf dat in het onderhavige geval van uitsluiting van gemeenschap eene beschrijving van de aanbrengst der vrouw genoegzaam is, omdat zij bij ontbinding slechts haren aanbreng terug te vorderen heeft.

Zoowel bij de bedongene gemeenschap van winst en verlies als bij die van vruchten en inkomsten alleen, moeten de roerende goederen, aan *ieder* der echtgenooten bij het aangaan des huwelijks toebehoorende, om het even of zij op naam staan of niet, op eene der wijzen hierboven gemeld, uitdrukkelijk worden opgege-ven, aangezien zonder dit bewijs de roerende goederen, althans bij de eerstgemelde gemeenschap, voor winst ge-houden worden en dus in de gemeenschap vallen.

Ofschoon de wet het niet voorschrijft is het echter allezins raadzaam en aanbevelenswaardig, niet alleen de roerende maar ook de onroerende goederen, die de bezitting van ieder der echtgenooten uitmaken, te be-schrijven; men heeft dan bij de ontbinding der gemeen-schap terstond een volledig overzicht en de verrekening wordt gemakkelijk gemaakt.

3). Minderjarigen die de vereischten bezitten een huwelijk aan te gaan, zijn ook bekwaam om toe te

stemmen in alle overeenkomsten welke de huwelijksche voorwaarden bevatten mogen, mits de minderjarigen bij het maken daarvan den bijstand hebben gehad van hen, wier toestemming tot het aangaan van het huwelijk vereischt wordt.

Degene, die wegens verkwisting onder curatele gesteld is, is evenzeer als een minderjarige bevoegd tot het toestemmen in de bedingen, die de huwelijksche voorwaarde bevat, mits hij even als de minderjarige bijgestaan worde door hen, wier toestemming tot zijn huwelijk noodig is. Vergelijk bl. 70, 4).

Ingeval de minderjarige, of de uit hoofde van verkwisting onder curatele gestelde, de toestemming van voogden en curatois niet hebbende kunnen verkrijgen, een huwelijk zullen aangaan op verlof van den kantonregter, moet het ontwerp der akte van huwelijksche voorwaarde door den kantonregter zijn goedgekeurd. Om hiervan te doen blijken, dient er in de huwelijksche voorwaarde melding van die goedkeuring gemaakt te worden. B. v.

Verscheen enz.

De heer minderjarige zoon van wijlen de echtelieden den heer A . . . en mejufvrouw B . . . , ten deze bevoegd te handelen, uit kracht van het verlof tot zijn voorgenomen huwelijk, verleend door den regter in het kanton blijkens diens proces-verbaal van den . . . , uit welk proces-verbaal tevens blijkt, dat aan voornoemden kantonregter het ontwerp dezer acte van huwelijksche voorwaarde is aangeboden en door hem goedgekeurd. Raadzaam is het, het goedgekeurde ontwerp aan de minuut te hechten, waardoor het bewijs blijft bestaan, dat het ontwerp en de akte overeenstemmen.

4). Geene bepalingen in de huwelijksche voorwaarden voorkomende, waarbij van de wettelijke gemeenschap geheel of gedeeltelijk wordt afgeweken, zullen ten aanzien van derden vroeger kunnen werken, dan van den dag der overschrijving dier bepalingen in een openbaar register, hetwelk daarvan wordt gehouden ter griffie van de regtbank van het arrondissement, waarin het huwelijk is voltrokken of de huwelijksakte is overgeschreven, bijaldien het huwelijk buiten 's lands is aangegaan. B. W. art. 207. — Deze openbaarmaking kan dus bij uittreksel geschieden, hetwelk alleen behoeft te bevatten die bepalingen, waarvan het noodig is dat derden kennis kunnen dragen, b. v. *de algeheele uitsluiting der gemeenschap, of hare beperking tot die van winst en verlies of van vruchten en inkomsten, als ook de bepaling, dat de man de onroerende goederen der vrouw en de ten haren name staande effekten en schuldvorderingen, zonder hare medewerking, niet zal mogen vervreemden of bezwaren.* Bedingen welke men als ware het huishoudelijke bepalingen tusschen de aanstaande echtgenooten kan noemen, behoeven in dat uittreksel niet te worden opgenomen; van dien aard zijn b. v. de bedingen, sub *n*, *o* en *p*, van de geoorloofde bepalingen, zie bl. 85, gemeld.

Praktikale bemerkingen.

Partijen, die een huwelijk willen aangaan en de voorwaarden daarvan bij huwelijkskontrakt wenschen te regelen, verlangen doorgaans van den notaris, dat hij hen raadt, welke regelen zij als grondslag van hunne huwelijksvereeniging zullen vaststellen.

Behoudens de bijzondere wijzigingen, die door om-

standigheden noodzakelijk kunnen worden gemaakt, zoude men in het belang van partijen het volgende kunnen aanraden, te weten :

1). Indien een jongman, die geen' koophandel drijft, doch van wien men weet dat hij eenigzins verkwistend van aard is, een huwelijk wil aangaan met eene jonge dochter, die een vrij aanzienlijk, doch met het zijne gelijk staand vermogen heeft, zal in dat geval zoodanige huwelijksche voorwaarde de beste zijn, waarbij men alle gemeenschap, zelfs die van vruchten en inkomsten uitsluit, en waarbij de vrouw zich het beheer harer goederen en het vrije genot harer inkomsten voorbehoudt.

2). Ingeval de bruidegom handelszaken drijft en de bruid aanzienlijke bezittingen heeft, is het naar mijne gedachte het meest doelmatig te bedingen, dat de aanstaande echtgenooten zullen huwen buiten alle gemeenschap van goederen; doch dat de vrouw, bij ontbinding der gemeenschap, de keus zal hebben, om in winst en verlies, staande huwelijk gevallen, te deelen. Overtreffen de winsten de verliezen, dan heeft zij slechts te verklaren dat zij het geacht wil hebben, alsof er eene gemeenschap van winst en verlies tusschen haar en haren man heeft bestaan; en in het tegenovergestelde geval, heeft zij slechts afstand te doen van de voormelde keus, haar bij huwelijksche voorwaarde gegeven, en zij is bevrijd van het afstand doen van de gemeenschap.

3). Ingeval de bruidegom bemiddeld en bejaard is, en bloedverwanten heeft die hem van nabij bestaan, en zijne bruid weinig bezit, is het meest geschikt eene huwelijksche voorwaarde te maken, waarbij de gemeen-

schap van goederen wordt uitgesloten, doch waarbij tevens wordt bepaald, dat, ingeval de vrouw de langstlevende is, alsdan alleen geacht zal worden, gemeenschap van winst en verlies tusschen de echtelieden te hebben bestaan. Hierdoor toch voorkomt men, eerstens: dat de man aan de erven zijner vrouw, ingeval zij niet bij testament te zijnen behoefte beschikt heeft, uitkeering van de helft van zijn vermogen behoeft te doen; ten tweede: dat de man, indien de vrouw te zijnen behoefte beschikt heeft, successieregten als ware het van zijn eigen vermogen betaalt, welke beide gevallen bij de wettige gemeenschap niet te voorkomen waren. Door deze gemeenschap van winst en verlies in te stellen, onder voorwaarde dat de vrouw de langstlevende zal zijn, maakt men haar, hetgeen allezins billijk is, deelgenoot in de voordeelen des huwelijks; doch zij eerder stervende, ontheft men daardoor den man van de verplichting, aan de erven der vrouw rekening en verantwoording van de gemeenschap van winst en verlies, en uitkeering van het voordeelig slot daarvan te doen.

De beweegredenen bij de bovenstaande drie voorbeelden uitgedrukt, zal men ligtelijk bij andere voorkomende omstandigheden van toepassing maken en daaruit eenige ophelderingen kunnen trekken.

Voorts neme men bij het stellen der akte van huwelijksche voorwaarde in acht:

- a). Dat het zeer nuttig is in het huwelijkskontrakt, waarbij gemeenschap van winst en verlies of van vruchten en inkomsten bedongen wordt, te bepalen, dat de man verplicht zal zijn, van alle roerende goederen, die aan hem of zijne vrouw staande

huwelijk, bij erfenis, making of schenking zullen opkomen, voor zoo verre de aankomst daarvan niet bij authentieke bescheiden blijkt, eene beschrijving op te maken; bij gebreke waarvan de roerende goederen aan den man opgekomen, geacht zullen worden in de gemeenschap gevallen te zijn, doch die aan de vrouw opgekomen, door haar als eigen goed zullen kunnen worden teruggevorderd, en zij de aankomst zal kunnen bewijzen door getuigen niet alleen, maar zelfs door de algemeene bekendheid. Deze bepaling is wel door de wet zelve daargesteld, B. W. art. 221, doch door die in het huwelijkskontrakt op te nemen, blijft zij meer in de gedachte van den man, die toch in den regel meer bekendheid zal hebben met de bepalingen van zijn huwelijkskontrakt dan met de voorschriften van het burgerlijk regt.

- b). Dat, indien men het beding, door ons sub *a* der geoorloofde bepalingen vermeld, in de huwelijksche voorwaarde opneemt, het niet noodig is de klederen en lijfstoelbehooren en sieraden in de akte zelve of in de aan te hechten staten te beschrijven, omdat de langstlevende echtgenoot zijne klederen onverschillig welke tot zich neemt.
- c). Dat, ingeval de aanstaande vrouw hypotheek op de onroerende goederen van den man bedingt, het noodig is te bepalen, dat die hypotheek zal gevestigd worden zoowel op de vaste goederen die hij nu reeds heeft, als die welke hij in het vervolg zal verkrijgen, en zulks zoo voor hare ten huwelijk aangebragte goederen als voor die welke zij in het vervolg zal verkrijgen, voor eene som ge-

lijkstaande aan de waarde daarvan bij de akte te bepalen of te begrooten.

- d). Dat, ingeval van tweede of verder huwelijk, de echtgenooten, waarvan een of beide voorkinderen hebben, huwen willen onder de bepalingen bij de art. 235, 236 en 240 van het B. W. voorgescreven, het zeer doelmatig is dat zij bij een verklaring vaststellen, wat zij wederzijds ten huwelijk aanbrengen. Hierdoor heeft men eenigermate een grondslag voor de verrekening bij de ontbinding der gemeenschap. Wanneer de hertrouwende echtgenoot minderjarige kinderen uit het vroeger huwelijk heeft kan hij, wat zijne bezitting betreft, verwijzen naar den inventaris na doode van den eersten echtgenoot opgemaakt, indien zijne bezittingen namelijk nog dezelfde zijn gebleven.

Registratie-regten.

De huwelijksche voorwaarden, welke geene andere beschikkingen inhouden dan de verklaringen van de zijde der aanstaande echtgenooten, van hetgene zij zelve ten huwelijk aanbrengen en als huwelijksgoed daarstellen, zonder eenig beding van onderlinge bevoordeling, zijn onderworpen aan een vast regt van registratie van f 2,40. Wet van 22 Frim. jaar VII. art. 68 § 3, n°. 1. Verg. wet van 31 Mei 1824, Staatsbl. n°. 36, art. 11.

Ingeval de beschrijvingen of staten van de bezittingen der aanstaande echtgenooten afzonderlijk worden opgemaakt, zijn dezelve ieder afzonderlijk onderworpen aan een vast regt van registratie van 80 cent. — In deze beschrijvingen mogen onderhandsche stukken en

schuldvorderingen worden vermeld, ofschoon dezelve niet bevorens zijn geregistreerd of tegelijk met den staat ter registratie worden aangeboden. Zie arrest van den Hoogen Raad van 31 October 1839, (v. d. HONERT, *Verz. van Arresten, zegel-, registratie- en successieregten*, 1^e deel, bl. 134) en van 8 November 1844, (v. d. HONERT, idem 2^e deel, bl. 255). Verg. de wet van 22 Frim. jaar VII. art. 23, 42, 68, § 3, n°. 1, en de wet van 16 Junij 1832 (Staatsbl. n°. 29), art. 9.

Ingeval de vrouw zich bij huwelijksche voorwaarde de keus heeft bedongen, bij ontbinding des huwelijks te deelen in winst en verlies, behoeft er geen proportioneel regt van kwitantie te worden betaald van de akte, waarbij aan de vrouw, ten gevolge van de door haar gedane keus, haar aandeel in de winsten wordt uitgekeerd. Zie arrest van den Hoogen Raad van 1 April 1841, (v. d. HONERT, id. 2^e deel, bl. 54 vlg.) Vergelijk de wet van 22 Frim. jaar VII, art. 31, 69, § 2, n°. 11, en de wet van 31 Mei 1824, (Staatsbl. n°. 36, art. 2.

GIFTEN BIJ HUWELIJKSCH E VOORWAARDEN.

1). Aanstaande echtgenooten mogen elkander bij huwelijksche voorwaarden schenkingen doen, hetzij wederkeurig, hetzij de een aan den ander. B. W. art. 223.

Ten aanzien dezer schenkingen valt op te merken :

- a). Dat zij zoowel tot tegenwoordige en bepaaldelijk omschreven goederen, b. v. *eene som geld, eene buitenplaats*, enz. kunnen betrekkelijk zijn, als tot de geheele of gedeeltelijke nalatenschap des schenkers. B. W. art. 224.

- b). Dat zij niet uitdrukkelijk behoeven te worden aangenomen. B. W. art. 225.
- c). Dat zij kunnen plaats hebben onder voorwaarden, welker uitvoering van den wil des schenkers afhangt. B. W. art. 226.
- d). Dat zij onherroepelijk zijn, behalve in het geval van niet voldoening aan de voorwaarden onder welke zij gemaakt zijn. B. W. art. 227.
- e). Dat de gift van een tegenwoordig en bepaald omschreven goed van kracht is, al komt de begiftigde vóór den schenker te overlijden. B. W. art. 229.
- f). Dat de gift van de geheele of gedeeltelijke nalatenschap alleen van kracht is, als de begiftigde den schenker overleeft. B. W. art. 230.

Over het algemeen, indien partijen geene dringende redenen daartoe hebben, is het ongeraden giften van de geheele of gedeeltelijke nalatenschap bij huwelijksche voorwaarde te doen, uit hoofde van de onherroepelijkheid dier giften en omdat men zich buiten magt stelt, naderhand over de goederen in die gift begrepen om niet te beschikken, behalve over geringe sommen tot belooning voor bewezene diensten of andere redenen. Verg. B. W. art. 228.

2). Ook derden kunnen bij huwelijksche voorwaarden giften aan de aanstaande echtgenooten doen, ten aanzien van welke giften op te merken valt:

- a). Dat op deze ook toepasselijk is, hetgeen ten aanzien van de giften, door de aanstaande echtgenooten zelven gedaan, sub *a*, *b*, *c*, *d*, zoo even vermeld is gezegd en hetgeen bij art. 228 B. W. is bepaald. Zie B. W. art. 234.

- b). Dat deze giften , hetzij die de tegenwoordige en bepaaldelijk omschreven goederen , hetzij de geheele of gedeeltelijke nalatenschap des schenkers betreffen , nimmer onderworpen zijn aan de voorwaarde van overleving , daar zelfs de giften van eene geheele of gedeeltelijke nalatenschap , ingeval de schenker den begiftigde overleeft , geacht worden ten behoeve van de kinderen uit het huwelijk geboren en de afkomelingen gemaakt te zijn. Alleen ingeval de schenker den begiftigde en de kinderen en afkomelingen overleeft , worden deze giften als vervallen beschouwd , alles in zoo ver door den schenker niet uitdrukkelijk het tegendeel is bepaald. B. W. art. 233.
- c). Dat deze giften ook bij afzonderlijke notariële akte kunnen worden gedaan , mits die akte even als de huwelijksche voorwaarde vóór het huwelijk verleden en de gift uitdrukkelijk aangenomen worde. Men lette vooral op dat men in deze akte vermeldt dat de gift gedaan wordt ter zake van het huwelijk , dat A en B voornemens zijn aan te gaan , omdat , indien het niet blijkt dat de gift ter zake van het huwelijk gedaan wordt , op haar van toepassing zouden zijn de regelen aangaande de schenkingen in het algemeen , bij den elfden titel van het derde boek van het B. W. voorgescreven , en de gift dus ook niet vervallen zoude , indien het huwelijk niet voltrokken werd.
- 3). Even als de huwelijksche voorwaarden , vervallen de giften ter zake des huwelijks , hetzij door de aanstaande echtgenooten zelve , hetzij door derden gedaan ,

ingeval zij niet door het voorgenomen huwelijk worden opgevolgd. B. W. art. 209.

4). De voorschreven giften zijn, alleen ter zake van inbreuk op het wettelijk erfdeel, op de vordering van legitimarissen aan inkorting onderworpen. B. W. art. 225 en 231.

Registratie-regten.

De giften, ter zake des doods, *eventuële dispositiën*, bij de huwelijksche voorwaarde, of bij afzonderlijke akte gemaakt, zijn onderworpen aan een vast regt van registratie ad *f* 2,40. De giften van tegenwoordige en bepaaldelijk omschrevene goederen zijn onderworpen aan de volgende regten, te weten:

Schenken van *roerende* goederen, in eigendom of vruchtgebruik door personen in de regte lijn, aan een proportioneel regt van $62\frac{1}{2}$ cent van de *f* 100, en door alle andere personen aan een dito van *f* 1,25 van de *f* 100.

Schenken van *onroerende* goederen, in eigendom of vruchtgebruik door personen in de regte lijn, aan een dito regt van *f* 1,25 van de *f* 100, en door alle andere personen van *f* 2,50 van de *f* 100.

Wet van 22 Frim, jaar VII, art. 68, § 3, n°. 5; art. 69, § 4, 6, 8, in verband met art. 11, wet van 31 Mei 1824, Staatsbl. n°. 36.

OVER DE ONTBINDING DER GEMEENSCHAP.

De gemeenschap, hetzij wettelijke hetzij bedongene, wordt van regtswege ontbonden:

- a). Door den dood.
- b). Door het aangaan van een huwelijk, op verlof van den regter na afwezigheid van den echtgenoot.
- c). Door echtscheiding.
- d). Door scheiding van tafel en bed.
- e). Door scheiding van goederen. B. W. art. 181 (1).

Hieruit ziet men dat de gemeenschap ontbonden kan worden, zonder dat het huwelijk ontbonden wordt, want in de gevallen sub *d* en *e* gemeld, houden slechts enkele verplichtingen uit de huwelijksvereiniging voortspuitende op te bestaan.

1) *De ontbinding van de gemeenschap door den dood* heeft plaats door het overlijden van een der echtgenooten. Er zijn echter gevallen dat na het overlijden van een der echtgenooten de gemeenschap kan blijven voortduren of aangehouden worden. *Ten eerste* bij gebreke van het doen opmaken eener boedelbeschrijving door den langstlevende echtgenoot, over welke verplichting wij nader zullen spreken, blijft de gemeenschap ten voordeele, doch nimmer ten nadeele der minderjarige kinderen voortduren, B. W. art. 182. *Ten tweede*, kan de langstlevende echtgenoot, in algeheele of beperkte gemeenschap getrouwd zijnde geweest, na magtiging van de arrondissements-regtbank, tot voortzetting van de nering, het bedrijf, den handel, de fabriek of der-

(1) De ontbinding van het huwelijk bij regterlijk vonnis, na voortgezette scheiding van tafel en bed, kan hierbij niet worden genoemd, omdat, ingeval het huwelijk op deze wijze ontbonden wordt, de gemeenschap reeds vroeger door de uitgesproken scheiding van tafel en bed had opgehouden te bestaan.

gelijke, die gemeenschap, gedurende eenen bepaalden tijd en zelfs tot de meerderjarigheid met de minderjarigen aanhouden, B. W. art. 466, in welk laatste geval die voortzetting dus ook ten nadeele der minderjarigen strekken kan. *Ten derde*, kan de overgebleven echtgenoot, wanneer de ander vermoedelijk overleden is verklaard, de gemeenschap van goederen, van winst of verlies, of van vruchten en inkomsten, mits voldoende aan de bepalingen der wet, doen voortduren en het beheer der goederen voor alle anderen op zich nemen, gedurende tien volle jaren, te rekenen van den dag van het vermoedelijk overlijden in het vonnis uitgedrukt. B. W. art. 539.

2) *De ontbinding van de gemeenschap door het aangaan van een huwelijk op verlof van den regter, na afwezigheid van den echtgenoot, heeft plaats op de volgende wijze :*

Wanneer buiten het geval van kwaadwillige verlating, een der echtgenooten gedurende tien volle jaren van zijne woonplaats afwezig is, zonder dat er eenige tijding van zijn leven of dood is ingekomen, is de achtergebleven echtgenoot bevoegd een nieuw huwelijk aan te gaan, op daartoe bekomen verlof van de arrondissements-regtbank der gemeene woonplaats, nadat de afwezige bij drie openbare dagvaardingën, ieder loopende op eenen termijn van drie maanden, te vergeefs is opgeroepen. B. W. art. 549 (1).

(1) Bij de wet van den 9 Julij 1855 (Stsbl. n°. 67) is het tijdsverloop van vijf of tien jaren, in de artikelen 523, 526 en 549 van het B. W. gevorderd, beperkt tot drie jaren, wanneer de afwezige tot de bemanning of

3) *De ontbinding van de gemeenschap door echtscheiding.* De gronden die eene echtscheiding tengevolge kunnen hebben, zijn:

- a). Overspel;
- b). Kwaadwillige verlating;
- c). Veroordeeling tot eene onteerende straf na het huwelijk;
- d). Zware verwondingen of mishandelingen waardoor het leven van een der echtgenooten wordt in gevaar gebragt of hem gevaarlijke verwondingen zijn toegebragt. B. W. art. 264.

Omtrent deze wijze van ontbinding der gemeenschap merken wij het volgende op: De wet bepaalt ten aanzien van de voordeelen, door een van beide of door beide echtgenooten wederkeerig bij huwelijksche voorwaarden bedongen, dat de echtgenoot ten wiens verzoeken de echtscheiding is uitgesproken, al de voordeelen behoudt hem door den anderen ter zake des huwelijks toegezegd, al waren die dan ook wederkeerig,

passagiers blijkt behoord te hebben van een schip, waarvan gedurende dien tijd geene berigten zijn ingekomen.

De termijn van drie jaren vangt aan met de laatste tijding van het schip, en, zoo er van geene tijding blijkt, met den dag van het laatst in zee steken van het schip.

Hetzelfde tijdsverloop van vijf of tien jaren wordt tot één jaar ingekort, wanneer de afwezige vermist is ter gelegenheid eener noodlottige gebeurtenis op 's lands kusten, binnenlandsche zeeën of wateren, aan eenig vaartuig, aan een deel zijner bemanning of zijner passagiers overkomen. De termijn van één jaar vangt aan met het tijdstip waarop de gebeurtenis geacht moet worden te hebben plaats gegrepen.

B. W. art. 277; dat de voordeelen, welke eerst na den dood van den echtgenoot tegen wien de echtscheiding is uitgesproken, gevolg moesten hebben, niet voor diens dood opvorderbaar zijn, B. W. art. 279; en dat de uitkeeringen, welke door derden bij een huwelijks-kontrakt zijn besproken, bij voortdurende verschuldigd blijven aan dengene der gescheiden echtgenooten, ten wiens behoefte ze beloofd waren. B. W. art. 283.

4) *De ontbinding der gemeenschap door scheiding van tafel en bed.*

De scheiding van tafel en bed, geene ontbinding des huwelijks zijnde, doet slechts de verplichting tot zamenwoning en de tusschen de echtgenooten bestaande gemeenschap, hetzij die wettig of bedongen is, ophouden en geeft aan de vrouw het beheer over al hare goederen terug. B. W. art. 297—299 (1).

De gronden waarop scheiding van tafel en bed gevraagd kan worden, zijn, behalve die op welke men echtscheiding kan vorderen (2), ook nog buitensporig-

(1) Bij vonnis der Arr. Regtb. van Gorinchem dd. 29 Januarij 1867 (Weekbl. v. h. Regt n. 2882) is beslist, dat het vonnis waarbij de scheiding van tafel en bed is uitgesproken ten aanzien der scheiding van goederen, de achteruitwerkende kracht heeft, bedoeld bij art. 244 al. 2 B. W.

(2) Bij de gronden tot echtscheiding bestaat er eene keus wat men vragen wil, echtscheiding of scheiding van tafel en bed, doch hij die eene regtsvordering tot de laatste heeft aangevangen, is niet ontvankelijk om uit hoofde van dezelfde oorzaak de eerste te vragen. B. W. art. 290.

heden, mishandelingen en grove beledigingen, door den eenen echtgenoot jegens den anderen begaan. B. W. art. 288.

De scheiding van tafel en bed kan ook op verzoek van de beide echtgenooten uitgesproken worden.

De voorwaarden, waarop deze scheiding bij minnelijke schikking kan gevraagd worden, zijn :

- 1). Dat de echtgenooten gedurende twee volle jaren met elkander getrouwd zijn geweest. B. W. art. 291.
- 2). Dat zij, alvorens de scheiding te vragen, bij eene authentieke akte de voorwaarden dier scheiding regelen, zoowel ten hunnen opzigte, als met betrekking tot hunne kinderen. B. W. art. 292¹.
De schikkingen tusschen hen beraamd, om gedurende het regterlijk onderzoek plaats te grijpen, moeten aan de bekrachtiging van de regtbank worden onderworpen, om des noods door haar geregeld te worden. B. W. art. 292².

Het is dus de bedoeling des wetgevers, dat alleen die schikkingen, welke plaats moeten vinden gedurende het regterlijk onderzoek, maar niet die welke eerst naderhand van kracht worden, aan de regterlijke bekrachtiging onderworpen worden.

Ten aanzien van de regeling der voormelde voorwaarden en schikkingen dient men op te merken :

Dat de echtgenooten, hier vrijwillig handelende, zelve de voorwaarden van deze hunne handeling kunnen bepalen, mits zij de grenzen niet te buiten gaan door de wet hun afgebakend. Zij mogen dus ook hier niets bepalen, dat strijdig is met de goede zeden en de openbare orde; noch bedingen, dat de vrouw na ontbinding der gemeenschap, welke uit de scheiding van

tafel en bed van regtswege voortspruit, geen regt zouden hebben van de gemeenschap afstand te doen; noch inbreuk maken op den regtsregel, dat huwelijksche voorwaarden staande huwelijk op geenerlei wijze zullen mogen worden veranderd. Indien dus bij huwelijksche voorwaarde door den eenen echtgenoot aan den anderen, of door beide over en weder voordeelen, hetzij bij het leven, hetzij na doode besproken waren, kunnen die voordeelen bij de onderwerpelijke akte gewijzigd, noch vernietigd worden.

De voorwaarden, die zij kunnen regelen, bepalen zich onder anderen tot de volgende, als:

- a). Waar de vrouw hare woning zal vestigen.
- b). Bij wien der echtgenooten de kinderen zullen blijven, en wie met hunne opvoeding zal belast worden.
- c). Welke goederen der gemeenschap, bij de scheiding daarvan in het aandeel van den een of ander hunner zullen vallen (1).
- d). Welke uitkeering tot onderhoud door een der echtgenooten aan den anderen zal gedaan worden.

Deze akte is onderworpen aan een vast regt van registratie van 80 cent.

De scheiding van tafel en bed vervalt van regtswege door de verzoening der echtgenooten, welke al de gevolgen van het huwelijk en dus ook de wettelijke of bedongene gemeenschap doet herleven, behoudens nogtans jegens derden de voortdurende kracht der handelingen, welke gedurende het tijdsverloop tusschen de schei-

(1) De schuldeischers van den man kunnen tegen de scheiding opkomen, ingeval van bedriegelijke verkorting hunner regten.

ding en de verzoening mogten hebben plaats gehad.

Alle hiermede strijdende bedingen tusschen de echtgenooten zijn nietig. B. W. art. 303.

Omtrent de verpligting tot openbaarmaking van de verzoening der echtgenooten, ten einde de gevolgen daarvan tegen derden te kunnen doen werken, ingeval het vonnis waarbij scheiding van tafel en bed uitgesproken is, bekend is gemaakt, zie art. 304 B. W.

5). *De ontbinding der gemeenschap door scheiding van goederen.*

De scheiding van goederen is een middel door de wet aan de vrouw gegeven, om zich te vrijwaren voor den nadeeligen invloed der magt van den man over de gemeenschappelijke goederen en die welke haar in het bijzonder toebehooren. Deze scheiding, die volstrekt geene gevolgen van het huwelijk opheft, maar alleen de gemeenschap ontbindt en aan de vrouw het beheer over hare goederen teruggeeft, mag dan ook niet door den regter uitgesproken worden, dan in de twee volgende omstandigheden, die de vrouw in regten door getuigen als anderzins moet bewijzen:

- 1). Wanneer de man door kennelijk wangedrag de goederen der gemeenschap verspilt en het huisgezin aan ondergang blootstelt. B. W. art. 241¹.
- 2). Wanneer door de wanorde en het slecht beheer zijner zaken, de waarborg voor het huwelijksgoed der vrouw en voor hetgeen haar naar regten toekomt, zoude verloren gaan, of ook door grof verzuim in het beheer van het huwelijksgoed, dit zou worden in gevaar gebracht. B. W. art. 241².

Scheiding van goederen bij onderlinge toestemming is nietig. B. W. art. 241³.

Het vonnis, waarbij scheiding van goederen is uitgesproken, heeft, wat zijne gevolgen betreft, eene terugwerkende kracht tot den dag dat de regtsvordering ingesteld is. B. W. art. 244².

Daar het allezins te verwachten is, dat de man, wiens vrouw scheiding van goederen verzocht heeft, gedurende den loop der procedure in zijne verkwistende uitgaven zal voortgaan, heeft de wet haar het vermogen toegekend, gedurende het geding behoedmiddelen te nemen, ten einde het wegmaken en verspillen der goederen te voorkomen, B. W. art. 245. Deze behoedmiddelen bestaan in verzegeling, boedelbeschrijving en waardering der goederen. W. v. B. R. art. 808.

Het vonnis, waarbij de scheiding van goederen is toegestaan, vervalt van regtswege, indien hetzelfde niet blijkens eene daarvan op te maken authentieke akte vrijwillig is ten uitvoer gelegd door de werkelijke verdeling der goederen, of wanneer binnen den tijd van eene maand, nadat het vonnis kracht van gewijsde heeft bekomen, geene geregtelijke vervolgingen daartoe door de vrouw zijn begonnen en regelmatig voortgezet. B. W. art. 246.

De gemeenschap die door scheiding van goederen ontbonden is, kan, zonder eenige regterlijke tusschenkomst, door de echtgenooten worden hersteld, doch niet anders dan bij notariële akte, B. W. art. 251. Het gevolg van dit herstel is, dat de zaken in denzelfden staat worden teruggebracht als of er geene scheiding heeft plaats gehad, onverminderd de naking der handelingen, welke, gedurende het tusschenvak sedert de scheiding tot op het herstel der gemeenschap, door de vrouw verrigt zijn. B. W. art. 252¹.

Alle overeenkomsten waardoor de echtgenooten de gemeenschap zouden herstellen, op andere voorwaarden dan waarop zij bevorens, hetzij door de wet of door huwelijksche voorwaarden, geregeld was, zijn nietig en van onwaarde. B. W. art. 252².

De echtgenooten zijn verplicht het herstel der gemeenschap openlijk bekend te maken; zoo lang dit niet heeft plaats gehad, kunnen de echtgenooten de gevolgen der herstelde gemeenschap niet aan derden tegenwerpen. B. W. art. 253.

De akte waarbij de gemeenschap hersteld wordt is onderworpen aan een vast registratie-regt van f 2,40.

AFSTAND DER GEMEENSCHAP.

Na de ontbinding der gemeenschap, op welke wijze die ook heeft plaats gehad, heeft de vrouw de bevoegdheid daarvan afstand te doen, en zulks zoowel in het geval dat die gemeenschap de wettige, als in het geval dat zij eene bij huwelijksche voorwaarden bedongene of gewijzigde gemeenschap is geweest; alle overeenkomsten daartegen strijdende zijn nietig. B. W. art. 187¹. verg. 208².

Deze afstand ontheft de vrouw van de verplichting om bij te dragen tot de schulden der gemeenschap, ten ware zij zich als openbare koopvrouw mogt hebben verbonden; want zoowel voor de schulden door haar als openbare koopvrouw aangegaan, als voor die welke zij vóór haar huwelijk gemaakt heeft, blijft zij niettegenstaande den gedanen afstand aansprakelijk, behoudens in het een of ander geval haar verhaal voor het

geheel op haren man of diens erfgenamen. B. W. art. 187², 3.

Door aan de vrouw het voorrecht van afstand toe te kennen, heeft de wetgever haar dus een middel aan de hand gegeven om zich te vrijwaren voor de nadeelige gevolgen, welke een slecht of ongelukkig beheer van den man voor haar zou kunnen hebben, daar zij toch van regtswege ook na de ontbinding der gemeenschap voor de helft der schulden kan worden aangesproken. Het is voor haar dien ten gevolge van het grootste belang van dit voorrecht gebruik te maken, zoodra het blijkt dat de gemeenschappelijke schulden de baten overtreffen, dewijl zij anders ten allen tijde verbonden blijft en zelfs bij het sluiten van een volgend huwelijk de nieuwe gemeenschap, die zij alsdan aangaat, voor hare vroegere huwelijksschulden aansprakelijk stelt.

Indien de vrouw die afstand gedaan heeft, door den man tot erfgenaam of mede-erfgenaam benoemd is, behoudt zij natuurlijkerwijze evenwel de bevoegdheid, de nalatenschap van haren man, hetzij zuiver, hetzij onder het voorrecht van boedelbeschrijving, te aanvaarden. Indien de boedel van dien aard is, dat de afstand noodig was, zal het ook ongetwijfeld noodzakelijk zijn de nalatenschap op de laatstgemelde wijze te aanvaarden.

De vrouw die van het voorrecht van afstand gebruik wil maken, is verplicht, binnen den tijd van eene maand na de ontbinding der gemeenschap, ter griffie van de arrondissements-regtbank der laatste gemeene woonplaats eene akte van afstand uit te brengen, en zulks op verbeurte van dit voorrecht. B. W. art. 188¹.

Indien de gemeenschap door den dood van den man

ontbonden wordt, begint de termijn van eene maand te loopen van den dag, waarop de vrouw van dat overlijden kennis bekomen heeft. B. W. art. 188².

Indien de vrouw binnen den voorschreven termijn is overleden, zonder eene akte van afstand te hebben uitgebragt, zijn hare erfgenamen bevoegd binnen den tijd van eene maand na haar overlijden, of nadat zij van dat overlijden hebben kennis gedragen, en op de wijze bij het vorige artikel omschreven, van de gemeenschap afstand te doen. B. W. art. 189¹.

Ingeval de gemeenschap door den dood van de vrouw ontbonden wordt, kunnen hare erfgenamen afstand doen binnen den tijd en in den vorm ten aanzien der vrouw zelve voorgeschreven. B. W. art. 193.

Ingeval de vrouw zelve afstand doet, kan zij uit de gemeenschap niets terugvorderen, dan alleen het linnengoed en de kleederen tot haar lijf behoorende. B. W. art. 187¹. De erfgenamen der vrouw afstand doende, mogen het voormelde linnengoed en de kleederen niet terugvorderen. B. W. 189².

Indien de erfgenamen van de vrouw niet eenparig hebben gehandeld, zoodat de eene de gemeenschap aanvaard, de andere daarvan afstand heeft, kan degene die haar aanvaard heeft niet meer genieten dan het erfdeel, hetwelk hem voor zijn hoofd toekomt, in de goederen die bij scheiding aan de vrouw zouden zijn te beurt gevallen.

Het overschot blijft aan den man of zijne erfgenamen, die daarentegen jegens den erfgenaam die afstand gedaan heeft belast zijn met de voldoening van al hetgeen de vrouw, in geval van gedanen afstand, zoude hebben kunnen vorderen, doch alleen ten beloope van

het erfdeel, hetwelk dengene die afstand gedaan heeft voor zijn hoofd toekomt. B. W. art. 190. Het schijnt dat de bepaling van dit artikel doelt op de terugbetaling der schulden die de vrouw als openbare koopvrouw heeft aangegaan of vóór haar huwelijk heeft gemaakt.

De vrouw die zich de goederen der gemeenschap heeft aangetrokken, en ook hare erfgenamen, indien deze door haar overlijden binnen den bepaalden termijn daartoe bevoegd waren, kunnen van de gemeenschap geen afstand doen; daden van eenvoudig beheer of het behoud der goederen betreffende, brengen dat gevolg niet mede. B. W. art. 191.

De vrouw die eenige goederen van de gemeenschap heeft weggemaakt of verduisterd, blijft in gemeenschap, niettegenstaande haren gedanen afstand; hetzelfde geldt ten aanzien van hare erfgenamen. B. W. art. 192.

VERDEELING DER GEMEENSCHAP.

Na de ontbinding der gemeenschap, wordt de gemeene boedel bij helfte verdeeld tusschen den man en de vrouw, of hunne erfgenamen, zonder aanzien der zijde waarvan die goederen zijn voortgekomen.

De regelen aangaande de boedelscheiding, die wij nader zullen behandelen, zijn toepasselijk op de verdeling der gemeenschap. B. W. art. 183.

De kleedingstukken, de kleinoodiën en gereedschappen, behoorende tot het beroep van een der echtgenooten, mitsgaders de boekerijen en verzamelingen van voorwerpen van kunst en wetenschap, en eindelijk de

papieren of gedenkstukken , bijzonder tot het geslacht van een der echtgenooten betrekkelijk , kunnen aan de zijde waarvan zij oorspronkelijk afkomstig waren , worden teruggevorderd , tegen den prijs waarop ze in der minne of door deskundigen geschat worden. B. W. art. 184.

De gemeenschap blijft na de ontbinding doch vóór hare scheiding jegens de schuldeischers verbonden ; de vrouw kan na de ontbinding der gemeenschap alleen voor de helft der schulden worden aangesproken , doch de man altijd voor het geheel , behoudens zijn verhaal tegen de vrouw of hare erfgenamen voor de helft. B. W. art. 185.

De eene echtgenoot kan , na de scheiding en deeling der gemeenschap , niet door schuldeischers worden vervolgd voor schulden , welke de andere echtgenoot vóór het huwelijk mogt hebben gemaakt , blijvende die schulden ten laste van dengene der echtgenooten die ze heeft aangegaan , of van zijne erfgenamen ; behoudens het verhaal voor de wederhelft tegen den anderen echtgenoot of diens erfgenamen. B. W. art. 186.

De verdeeling der wettelijke gemeenschap bij een eerst of bij een volgend huwelijk , wanneer geen der echtgenooten kinderen uit een' vroegeren echt heeft , is aan weinig moeilijkheden onderworpen. Men verdeelt de gemeenschap zoo als die op het oogenblik van hare ontbinding uit de baten en lasten is zamengesteld.

Hierbij is op te merken :

a. Dat ambtsbezoldigingen , lijfrenten en pensioenen bij den echtgenoot blijven , ten wiens behoefte die zijn vastgesteld.

b. Dat ieder vóór alle verdeeling terugneemt het-

geen aan de echtgenooten in voege als hier boven op bladz. 76 is gemeld, afzonderlijk toebehoort.

De verdeeling der wettelijke gemeenschap bij tweede of verder huwelijk, wanneer een der echtgenooten, of beide, kinderen uit eenen vroegeren echt hebben, levert, uit hoofde van het door ons op bladz. 78 gezegde, meer moeilijkheden op.

Alvorens tot de wijze van verdeeling over te gaan, merken wij op, dat ingevolge de wet, de voorkinderen eerst dan eene regtsvordering tot inkorting hebben, wanneer hun hertrouwde vader of hunne hertrouwde moeder overlijdt, en dat dus in de gevallen, dat de gemeenschap door echtscheiding, scheiding van tafel en bed of scheiding van goederen ontbonden wordt, de nieuwe echtgenoot in het genot van dat gedeelte der gemeenschap blijft, waartoe hij, ingeval de andere voorkinderen had, zoude gerechtigd zijn; en zulks uit hoofde dat het onzeker is, of op het overlijden van den hertrouwde zijne voorkinderen in leven zullen zijn, daar toch aan *hen* alleen de voormelde regtsvordering wordt toegekend (1).

Men maakt, om den grondslag der verdeeling te vinden, eerst een staat van de gemeenschap op, zoo als die tijdens de ontbinding was zamengesteld; vervolgens gaat men na, wat door ieder der echtgenooten ten huwelijk is aangebragt. Staat die aanbreng en hetgeen ieder naderhand bij erfenis, legaat of schenking verkregen heeft, gelijk, dan is de verdeeling eenvoudig en men verdeelt de gemeenschap in de helft; doch staat

(1) Verg. Arrest van den H. R. d.d. 23 Maart 1849 (Weekbl. v. h. R. n°. 1010).

de aanbrengh niet gelijk, namelijk, zoo de echtgenoot die voorkinderen heeft meer dan de nieuwe echtgenoot aangebragt, of staande huwelijk op een der genoemde wijzen verkregen heeft, dan moet men vooraf berekenen of de nieuwe echtgenoot door de gemeenschap ook meer bevoordeeld is dan een kindsgedeelte, welk kindsgedeelte, zoo als op bladz. 78 is gezegd, nimmer een vierde gedeelte van den inboedel van den hertrouwd en echtgenoot mag te boven gaan. Wat de winsten betreft, is de verdeeling gemakkelijk, aangezien toch winst en verlies ook in tweede of verder huwelijk gelijkelyk verdeeld wordt. B. W. art. 240 (1).

(1) In dezen zin ook besliste de Hooge Raad bij arrest van 10 Junij 1864 (Weekbl. v. h. R. n°. 2595).

Op grond:

Dat de wetgever in den 9^{en} titel van het B. W., na bij art. 235 ook in tweede of verder huwelijk het bestaan van regtswege van algeheele gemeenschap van goederen, tusschen de echtgenooten te hebben vastgesteld, voor zoo-verre bij huwelijksche voorwaarden geene andere bepalingen zijn gemaakt, bij art. 236, voor het geval dat bij zoodanig huwelijk kinderen of afkomelingen uit het vroeger huwelijk aanwezig zijn, het voordeel aan de nieuwe echtgenoot bij eenige gemeenschap door vermenging van goederen en schulden mag opkomen, heeft beperkt tot uiterlijk een vierde gedeelte des boedels van den hertrouwd en echtgenoot, en mitsdien eene afwijking voor dit geval heeft daargesteld van den in art. 183 aangenomen regel, dat, na de ontbinding der gemeenschap, de gemeene boedel bij helfte wordt verdeeld, tusschen man en vrouw of hunne erfgenamen, zonder aanzien der zijde van waar de goederen zijn voortgekomen;

Dat echter bij art. 240 in dienzelfden titel is bepaald,

VOORBEELDEN VAN VERDEELING.

EERSTE VOORBEELD.

I. A, weduwnaar met twee kinderen, was hertrouwd met B, in algeheele gemeenschap van goederen.

De aanbreng van A is f 12,000.—

Hetgeen hij bij erfenis, legaat, of schenking staande
huwelijk verkregen heeft, bedraagt „ 4,000.—

f 16,000.—

dat ook ingeval waarin kinderen zijn uit een vroeger huwelijk, winst en verlies gelijkelijk worden gedeeld, tenzij de gemeenschap daarvan bij huwelijksche voorwaarden zij uitgesloten of gewijzigd, en dat mitsdien met betrekking tot de winst, welke in zoodanig geval, bij de ontbinding der gemeenschap, in den gemeenen boedel wordt gevonden, de regel van art. 183, deeling bij de helft weder intreedt, en dat mitsdien de wetgever het voordeel dat aan de tweede echtgenoot daaruit kan aankomen, al moge daardoor het tweede huwelijk de voorkinderen benadeelen, niet gelijk die, welke uit de vermenging der overige kan ontstaan, heeft willen verbieden;

Dat hieruit noodzakelijk volgt, dat de bepaling van art. 236 moet worden beperkt tot die goederen, welke aan zijde van den hertrouwdten echtgenoot zijn aangebragt of niet tot de winsten behooren, en dat het de bedoeling van den wetgever is geweest, om de bevoordeeling welke door de vermenging daarvan bij de deeling aan de tweede echtgenoot of hare erven zoude opkomen, tot uiterlijk een vierde dezer goederen te beperken, en daarvan aan de voorkinderen minstens drie vierden toe te kennen; dat de wetgever dan ook in gemeld artikel door het een vierde van den boedel van den hertrouwdten echtgenoot, niet anders heeft bedoeld dan het een vierde van dien boedel, waarvan de vermenging met

De aanbreng van B is	„	1,000.—
Hetgeen zij staande huwelijk, bij erfenis, legaat of schenking, verkregen heeft, bedraagt	„	2,000 —
	<u>f</u>	<u>3,000.—</u>
Bij de ontbinding der gemeenschap door den dood van A, bestaat zij uit een voordeelig saldo van . . .	f	28,000.—
Aangezien A en B te zamen bij en gedurende het huwelijk hebben aangebragt	„	19,600.—
Bedraagt derhalve de winst	<u>f</u>	<u>9,000.—</u>
Nu mag aan B worden toegedeeld : I. haar aanbreng en het staande huwelijk verkregene ad	f	3,000.—
II. De helft in de voormelde f 9,000 winst.	„	4,500.—
III. Een vierde in het door A ten huwelijk aange- bragte en staande hetzelfde verkregene, ad f 16,000	„	4,000.—
	<u>f</u>	<u>11,500.—</u>
De drie kinderen en erfgenamen van A ontvingen de overige	<u>f</u>	<u>16,500.—</u>

den boedel van de tweede echtgenoot, hare bevoordeeling ten nadeele der voorkinderen zou ten gevolge hebben, en welke bij uitsluiting der gemeenschap niet had kunnen plaats hebben ;

Dat derhalve, wanneer gelijk in casu de gemeene boedel bestaat uit aanbreng ten tweede huwelijk en uit staande dat huwelijk gemaakte overwinst, de verdeling van de goederen tot de laatstgemelde behoorende, krachtens art. 240 bij helfte moet geschieden, doch die van de goederen tot eerstgemelde behoorende, met in acht neming der daarvoor bij art. 236 bepaalde beperking; doch dat het niet opgaat, om gelijk de eischer wil, het aandeel van den hertrouwde in de winst ten tweede male in deeling te brengen, door die bij de door hem aangebragte goederen te voegen, en ook daaruit nog een vierde aan de tweede echtgenoot of hare erven toe te kennen, en alzoo met der daad eene ongelijke deeling van die winst, in strijd met art. 240 B. W., ten nadeele van den hertrouwden echtgenoot of zijne kinderen daar te stellen.

T W E E D E V O O R B E E L D.

C, weduwe met vier kinderen, hertrouwt met D, in algeheele gemeenschap van goederen.

De aanbreng van C is f 4,000.—

D heeft eene schuld van f 5,000.—

Bij de ontbinding der gemeenschap, door den dood van C, die behalve hare vier voorkinderen nog drie kinderen uit dit haar tweede huwelijk nalaat, sluit de gemeenschap met een voordeelig saldo van f 30,000.—

Nu mag aan D slechts worden toebedeeld :

I. De helft in de winst welke bedraagt f 31000
en dus f 15,500.—

Doch waarvan moet worden afgetrokken zijne door
de gemeenschap betaalde schuld van „ 5,000.—

blijft dus f 10,500.—

II. Een achtste in de door C ten huwelijk aange-
bragte f 4,000 „ 500 —
f 11,000.—

De zeven kinderen en erfgenamen van C ontvangen
de overige f 19,000.—

Bij de bovenstaande voorbeelden zijn wij van de vooronderstelling uitgegaan, dat de overledene echtgenoot geen' uitersten wil heeft gemaakt; bij de behandeling der testamenten zullen wij nader terugkomen op het gedeelte waarover ten behoeve van den nieuwen echtgenoot beschikt kan worden.

Wat de voordeelen betreft, bij huwelijksche voorwaarden door den hertrouwende aan den tweeden echtgenoot te bespreken, bepaalt de wet het volgende, te weten :

De man of de vrouw, kinderen of afkomelingen hebbende uit het vroeger bed, een tweede of volgende

huwelijk aangaande, mag aan den tweeden of verderen echtgenoot, ook bij huwelijksche voorwaarden geene meerdere voordeelen bespreken, dan hetgeen deze van regtswege uit de gemeenschap geniet. B. W. art. 237.

De echtgenooten mogen elkander door zijdelingsche wegen niet meer geven, dan hun volgens het voorgaande is toegestaan.

Alle giften, onder eenen verdichten titel, of aan tusschenbeide komende personen gedaan zijn nietig. B. W. art. 238.

Wie voor tusschenbeide komende personen worden gehouden, bepaalt art. 239. B. W.

Gemeenschap van winst en verlies.

Zie bl. 83, 84 en 85. Na hetgeen wij aldaar gezegd hebben, is het genoegzaam hier enkel een voorbeeld van verdeeling te geven:

A en B zijn, volgens hunne huwelijksche voorwaarden, gehuwd in gemeenschap van winst en verlies.

Volgens beschrijvingen, aan de akte van huwelijksche voorwaarden gehecht, bestond:

De aanbrengst van A, in:

- I. Tien schuldbekentenissen ten laste het keizerrijk Rusland, enz.
- II. Een huis en erf te Amsterdam.
- III. Een dito te 's Graveland.
- IV. Inboedel.
- V. Kontanten f 250.

Sttaande huwelijk verkrijgt hij bij erfenis twee perceelen weiland.

En

De aanbrengst van B, in:

- I. Een certificaat nat. werk. schuld, groot f 1000.
- II. Inboedel.
- III. Gouden en zilveren sieraden.
- IV. Aan gereed geld eene som van f 600.

Sttaande huwelijk verkrijgt B, een legaat van f 1000.

Bij de ontbinding der gemeenschap wordt er
aanwezig bevonden :

- I. Acht certifikaten ten laste Rusland.
- II. Het huis en erf te Amsterdam.
- III. Het huis en erf te 's Graveland.
- IV. Een huis en erf, staande huwelijk aangekocht.
- V. De gouden en zilveren sieraden der vrouw.
- VI. De inboedel.
- VII. Aan gereed geld eene som van f 5,800.

Om nu tot scheiding der gemeenschap van winst en verlies te geraken, dient men na te gaan of er gewonnen dan wel verloren is. Tot dat einde onderzoekt men of ieders aanbreng nog bestaat, welk onderzoek doet zien dat aan den aanbreng van A twee schuldbekentenissen ten laste Rusland, en aan dien van B het certificaat nat. werkelijke schuld ontbreken.

Ieders regten worden nu geregeld als volgt :

A. of zijne erven hebben te vorderen :

- I. De 8 nog aanwezige schuldbekentenissen ten laste Rusland, en de opbrengst van de twee verkochte, welke opbrengst volgens notitie bedragen heeft . . f 2,300.—
- II. Het huis en erf te Amsterdam.
- III. Het huis en erf te 's Graveland.
- IV. De inboedel door hem aangebragt.
- V. Kontanten „ 250.—
- VI. De 2 perceelen weiland staande huwelijk door hem bij erfenis verkregen . . f 2,550.—

B. of hare erven hebben te vorderen :

- I. Den verkoopprijs van het verkochte certificaat, bedragen hebbende „ 990.—
- II. De inboedel door haar ten huwelijk aangebragt.
- III. De gouden en zilveren sieraden.
- IV. Het legaat haar opgekomen ad . . . „ 1,000.—
- V. Aan gereed geld „ 600.—

— f 5,140 —

De nu nog overig zijnde kontanten, ten bedrage van f 660.—

maken met het staande huwelijk aangekocht perceel het voordeelig slot van de gemeenschap van winst en verlies uit, waartoe echter nog behooren de nog onverschenen huren en onbetaalde lasten *en zoo voorts*, zoowel van het gemeenschappelijk als van het ieder bijzonder behoorend vast goed.

OPMERKINGEN.

- a. Wij zijn bij bovenstaande verdeling uitgegaan van het vermoeden, dat het beding, ten aanzien der kleederen en lijfstoebehooren, gemaakt is, waarvan wij op bladz. 83, sub o, gesproken hebben.
- b. Wij hebben voorondersteld, dat de door ieder aangebrachte inboedel nog in denzelfden staat aanwezig was, hetgeen meestal het geval niet is; het gebruik vermindert die goederen toch in waarde, en veel daarvan wordt door andere vervangen. Dit maakt dan ook de terugname van goederen uit den inboedel en de verrekening deswege zeer ongemakkelijk, waarom het veelal verkieslijker zal zijn, den inboedel bij de beschrijving te schatten of te bedingen dat er bij de ontbinding van het huwelijk geacht zal worden *gemeenschap van inboedel* te hebben bestaan.

Gemeenschap van vruchten en inkomsten.

Daar op bladz. 85 en 86 verklaard is, welke de standdeelen van deze gemeenschap zijn, zullen wij hier alleen voorbeelden van verdeling doen volgen:

Eerste voorbeeld:

A en B zijn gehuwd in gemeenschap van vruchten en inkomsten:

De aanbrengst van A bestaat in:

- I. Inboedel.
- II. Aan gereed geld een bedrag van f 30,000.—

De aanbrengst van B bestaat in :

I. Inboedel.

II. Aan gereed geld een bedrag van f 40,000.—
f 70,000 —

Bij de ontbinding der gemeenschap wordt er bevonden :

I. Een perceel land, staande huwelijk aangekocht uit overgelegde vruchten en inkomsten.

II. 30 schuldbekentenissen ten laste der stad Amsterdam 4 pCt., ieder groot f 1000.

III. 20 certif. nat. werk. 4 pCt. schuld, ieder groot f 1000.

IV. Aan gereed geld een bedrag van f 35,000 —

Zij hebben nu regt om vóór alle verdeling te
vorderen, te weten :

A. De door hem aangebragte inboedel.

Aan gereed geld een bedrag van f 30,000, of wel uit de effecten eene gelijke waarde.

B. De door haar aangebragte inboedel.

Aan gereed geld een bedrag van f 40,000, of wel uit de effecten eene gelijke waarde.

Al het overige wordt daarna als het overschot der vruchten en inkomsten tusschen hen gelijkelijk verdeeld.

Tweede voorbeeld:

A en B zijn gehuwd in gemeenschap van vruchten en inkomsten.

A (de man) brengt aan :

Inboedel bij beschrijving gewaardeerd op f 500.—
5 certifikaten nat. werk. schuld $4\frac{1}{2}\%$, ieder groot f 1000.

Gereed geld „ 600.—

B (de vrouw) brengt aan :

10 obligatiën ten laste Oostenrijk Metallieken rente 5%
betaalbaar te Amsterdam, ieder groot 1000 fl.

Gereed geld „ 800.—

Bij de ontbinding der gemeenschap is voorhanden :

Inboedel ter waarde van „ 500.—
5 certifikaten nat. werk. schuld $4\frac{1}{2}\%$, ieder groot f 1000.

Gereed geld „ 900.—

9 obligatiën ten laste Oostenrijk Metallieken rente 5%
betaalbaar te Amsterdam, ieder groot 1000 fl.

B heeft nu regt op :

I De 9 Oostenrijksche Metallicken rente $5\frac{1}{2}\%$, betaalbaar te Amsterdam.

II. Het door haar aangebragt gereed geld ad . . . f 800.—

III De waarde van één Oostenrijksche Metallicke rente $5\frac{1}{2}\%$ betaalbaar te Amsterdam, volgens de prijscourant der effecten op het oogenblik der scheiding, die door den man uit zijn aanbrengst aan haar moet vergoed worden.

A behoudt het overige.

KORTE BESCHOUWING VAN DE BESTANDDEELEN EENER
HUWELIJKS GEMEENSCHAP ONDER VROEGERE WETGE-
VINGEN ONTSTAAN.

Daar, ingevolge art. 38 der wet op den overgang van de vroegere tot de nieuwe wetgeving, de regten van echtelieden vóór de invoering van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (1) getrouwd, ten opzichte van hunne goederen (2) geregeld worden volgens de wetten, welke op het oogenblik van het huwelijk in werking waren, of volgens hunne niet bij die wetten verboden huwelijks-voorwaarden, om het even op welk tijdstip het huwelijk is ontbonden, zoo spreekt het van zelf, dat bij de ontbinding eener gemeenschap, welke ontstaan is ten gevolge van een huwelijk onder eene der vroegere wetgevingen gesloten, men, om tot verdeling der gemeenschappelijke goederen over te gaan, de bepalingen van zoodanige vroegere wetgeving tot grond-

(1) Ten opzichte van den staat hunner personen, en van hunne zuiver persoonlijke bevoegdheden, geldt de thans heerschende wet.

(2) De invoering heeft plaats gehad op 1 October 1838, behalve in de provincie Limburg, waar zij op 1 Januarij 1842 plaats vond.

slag moet nemen, waarom wij ook hier een kort verslag zullen geven van de bepalingen der vroegere wetten, en wel voor zoo verre de regten der echtgenooten niet bij huwelijksche voorwaarden, onder de vroegere wetgevingen verleden, gewijzigd of veranderd zijn; wij zouden toch de grenzen van dit werk overschrijden, zoo wij den aard der verschillende wijzigingen der gemeenschap, die men door huwelijksche voorwaarden daarstellen mogt, hier zouden omschrijven.

Men merke dus op :

OUD HOLLANDSCH EN FRIESCH REGT.

Dat tusschen echtgenooten, die vóór 1 Mei 1809 gehuwd zijn, volgens de grondstellingen van het oud-hollandsch regt, eene algeheele gemeenschap van goederen en schulden bestaat, om het even of die goederen ten huwelijk aangebragt, of staande huwelijk, op welke wijze dan ook, verkregen, of dat die schulden voor of tijdens het huwelijk aangegaan zijn (*); leengoederen of fidei-commissaire en andere verbanden, vielen alleen voor zooveel de vruchten aangaat, in de gemeenschap; bij de ontbinding van zoodanige gemeenschap worden dus de baten en lasten gelijkelijk gedeeld.

Zie mr. J. VAN LEEUWEN, *Oud-Hollands Regt*, (Amsterdam 1732), bl. 406; welke schrijver op bl. 407 bewcert, dat de gezegde gemeenschap zoowel in het tweede en verder als in het eerste huwelijk plaats heeft, al ware het dat er kinderen van het eerste huwelijk waren, ook zooverre dat diegene, welke met een weduwnaar of eene weduwe, voorkinderen hebbende, trouwt, buiten de helft, welke hem uit kracht van

die gemeenschap toekomt, nog een kindsgedeelte bij testament zou mogen genieten.

De vorenstaande bepalingen waren geldende in al de verschillende gedeelten van ons land, behalve in *Friesland*, de *Ommelanden* en *Drenthe*, waar de gemeenschap van winst en verlies gewoonte en laudregt was.

WETBOEK NAPOLEON, INGERIGT VOOR HET KONINGRIJK
HOLLAND

Dat tusschen echtgenooten, die na 1 Mei 1809 (*), doch vóór de invoering van het Fransche Wetboek gehuwd zijn, ingevolge de bepalingen van het Wetboek Napoleon, ingerigt voor het koninkrijk Holland, mede eene algeheele gemeenschap van goederen bestaat, welke vastgesteld was door de volgende bepalingen:

Van het oogenblik der voltrekking van het huwelijk af zijn al de goederen der echtgenooten, zoo tegenwoordige als toekomstende, geene uitgezonderd, mitsgaders winst en verlies staande huwelijk te vallen, tusschen de echtgenooten gemeen, in zooverre de gemeenschap bij huwelijksche voorwaarden niet geheel of gedeeltelijk is uitgesloten. Deze gemeenschap heeft plaats niet alleen in het eerste, maar ook in een tweede en in alle verder volgende huwelijken.

De kleederen en lijfsieraden der echtgenooten, zelfs die door den een aan den ander bij gelegenheid van

(*) In de provincie Limburg en in het 4^e en 5^e district der provincie Zeeland, is het 3^e boek 5^e titel van den C. N. op 20 Februarij 1804; en in de stad Vlissingen, die met een omtrek van 1800 ellen den 7 Februarij 1808 in het Fransche keizerrijk is ingelijfd, de geheele C. N. op 7 Februarij 1808 executoir verklaard.

het huwelijk zijn gegeven, zijn mede gemeen; zoodanig echter, dat bij scheiding van het huwelijk elk kan eischen, dat hem de zijnen op taxatie worden overgelaten.

Erfenissen, legaten en donatiën, staande huwelijk aan een der echtgenooten te beurt gevallen, zijn gemeen, voor zoo verre de erflater, maker of schenker niet uitdrukkelijk anders had geboden.

Goederen met fidei-commis bezwaard, of in vruchtgebruik bezeten, zijn van de gemeenschap uitgesloten, behalve voor zooveel het genot der vruchten betreft.

Al de schulden, welke ieder der echtgenooten bij het aangaan des huwelijks heeft, of staande huwelijk maakt, zijn gemeen.

De doodschulden, na het overlijden vallende, worden niet uit den gemeenen boedel, maar door des overledenen erfgenamen alleen gedragen. Art. 172 tot en met art. 178 van het voormelde Wetboek Napoleon, ingerigt voor het koninkrijk Holland.

WETBOEK NAPOLEON.

Dat tusschen echtgenooten, die gehuwd zijn sedert de invoering van dit Wetboek (1) tot primo October

(1) Art. 1 C. N. zegt dat de wetten hare werking hebben over het geheele grondgebied van Frankrijk, uit kracht der afkondiging door den keizer gedaan.

Die afkondiging had plaats:

a. In de provincie Limburg en het 4^e en 5^e district van de provincie Zeeland in 1803 en 1804, tegelijk met de invoering in Frankrijk, waartoe die gedeelten van ons land toen reeds behoorden.

b. In de stad Vlissingen den 7 Februarij 1808.

c. In de provincie Noord-Brabant, het overige ge-

1838, eene gemeenschap van goederen, ingevolge de grondstellingen van het Fransche Wetboek (*Code Napoléon*) bestaat, en dat volgens die grondstellingen die gemeenschap, niet bij huwelijks-kontrakt gewijzigd of uitgebreid zijnde, zamengesteld is uit de volgende

B A T E N.

1. De roerende goederen, die de echtgenooten bij de voltrekking des huwelijks aanbrengen, en die zij staande huwelijk, hetzij door aankoop, erfenis of zelfs schenking verkrijgen, zoo de schenker het tegendeel niet bepaald heeft.

Van deze roerende goederen zijn echter uitgezonderd de steenen en delfstoffen, getrokken uit groeven en mijnen, die bij het aangaan des huwelijks nog niet geopend waren. — Waren zij bij het aangaan des huwelijks geopend, dan komen de voormelde delfstoffen, even als de gewone hak der boomen, in de gemeenschap.

C. C. 1403. Vergelijk ROGRON, *Les cinq codes expliqués*, in zijne aantekeningen op dit artikel.

deelte der provincie Zeeland en het vroegere district Nijmegen den 1. Januarij 1811.

d. In de provinciën Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland en het overige gedeelte van Gelderland den 1. Maart 1811.

In de stad en ambt Huissen, het ambt Malburgen, de stad Zevenaar, het ambt Lijmers en de heerlijkheid Wehl, allen in Gelderland, werkte het C. N. tot 31 December 1814, de Pruisische wet van 1 Januarij 1815 tot 31 Mei 1816 en het C. N. weder van 1 Junij 1816, terwijl in het Lobith, het Spijk, 's Gravenwaard, de Bijlandsche waard, de Kijfwaard, Loeth, Kekerdom en Hulhuizen, allen in Gelderland, de Pruisische wet werkte tot den 1. Maart 1817, toen de Fransche wet ook daar weder werd ingevoerd.

2. De vruchten, inkomsten en winsten, van welken aard of welke natuur ook.

Deze bepaling is toepasselijk op de vruchten van alle goederen, om het even of die goederen al dan niet tot de gemeenschap behooren.

3. De onroerende goederen, staande huwelijk aangekocht, maar niet die ten huwelijk aangebragt, of bij erfenis of gift verkregen. C. C. art. 1401 en 1402.

Onroerende goederen, die de echtgenooten bij het aangaan des huwelijks bezitten, komen niet in de gemeenschap.

Een onroerend goed, gegeven aan een der beide echtgenooten valt niet in de gemeenschap, tenzij de schenker nitdrukkelijk het tegendeel heeft bepaald. C. C. 1405.

Een onroerend goed, aan een der echtgenooten door eenen bloedverwant in de regte opgaande lijn overgedragen, tot voldoening eener schuld, of onder den last om de schulden van den schenker of testateur aan derden te voldoen, komt niet in de gemeenschap, behoudens schadeloosstelling aan deze C. C. 1406.

Een onroerend goed, dat bij ruiling, voor een ander aan een der echtgenooten behoorend onroerend goed, verkregen wordt, komt niet in de gemeenschap, behoudens vergoeding aan dezelve, indien er bijbetaling heeft plaats gehad. C. C. 1407.

De verkrijging door een der echtgenooten staande huwelijk, op welke wijze ook, van een onroerend goed, waarvan hij reeds voor een gedeelte eigenaar was, maakt geene gemeenschappelijke aanwinst uit, behoudens schadeloosstelling aan de gemeenschap voor die verkrijging. C. C. 1408.

L A S T E N.

a. 1. De roerende schulden, waarmede ieder der echtgenooten bij het aangaan van het huwelijk bezwaard is, en die waarmede de erfenissen of schenkingen, staande huwelijk opgekomen, belast zijn, behoudens echter de vergoeding voor die schulden, welke behooren tot het eigen onroerend goed van den een of ander der echtgenooten. C. C. 1409¹. Vgl. 1410.

Roerende schulden zijn de zoodanige, die roerende goederen ten onderwerp hebben; onroerende de zoodanige, die onroerende goederen ten onderwerp hebben; b. v. de verplichting door een der echtgenooten aangegaan, om een hem toebehoorend onroerend goed te leveren. — Eene schuld is dan zelfs roerend wanneer zij door hypotheek gewaarborgd is; want de hypotheek verzekert de voldoening der schuld wel, maar zij verandert haar aard niet.

2. De schulden, zoowel in hoofdsom als renten, door den man staande huwelijk, of door de vrouw met zijne toestemming aangegaan. C. C. 1409². Vgl. art. 1420.

In de *Nouveau manuel des notaires*, par J. P. P. et S. B. T. A. de M. . . Paris 1818, § 522 leest men:

De schulden, door de vrouw zonder toestemming van den man, of bij zijne weigering, op regterlijke magtiging aangegaan, blijven ten haren bijzonderen laste, doch de schulden die zij als openbare koopvrouw heeft aangegaan, en die zij op regterlijke magtiging gemaakt heeft tot bezorging van eenen stand aan de kinderen, en ook die welke gestrekt hebben om haren man uit de gevangenis te bevrijden, blijven ten laste der gemeenschap.

3. De interessen van de persoonlijke schulden van den een of ander der echtgenooten. C. C. 1409³.

4. De gewone herstellingen der onroerende goederen, die niet in de gemeenschap vallen. C. C. 1409⁴.

Deze zijn de herstellingen, waartoe vruchtgebruikers in den regel gehouden zijn. Vergel. C. C. 605.

5. Het onderhoud der echtgenooten, en het onderhoud en de opvoeding der kinderen, en alle andere huwelijkslasten. C. C. 1409⁵.

- b. 1. De schulden eener nalatenschap die geheel uit *roerend goed* bestaat en gedurende het huwelijk aan de echtgenooten is opgekomen, worden *geheel* door de gemeenschap gedragen. Art. 1411 C. C.

De schulden eener nalatenschap die geheel uit *onroerend goed* bestaat en aan een der echtgenooten is opgekomen, komen *niet* ten laste der gemeenschap. Art. 1412 C. C.

2. Wanneer eene nalatenschap aan een der echtge-
nooten opgekomen gedeeltelijk uit *roerend* en ge-
deeltelijk uit *onroerend* goed bestaat, komen de
schulden waarmede zij bezwaard is, alleen ten laste
der gemeenschap ten beloope van het aandeel dat
het roerend goed in de schulden dragen moet,
naarmate van de waarde van het roerend in ver-
gelijking van de waarde van het onroerend goed.
Art. 1414 C. C.
- c. Tot de lasten der gemeenschap kan men ook bren-
gen het regt, dat de weduwe heeft, om het even
of zij de gemeenschap aanvaardt of verwerpt, om
gedurende drie maanden en veertig dagen zich en
hare dienstboden ten koste van de gemeenschap
te onderhouden. C. C. 1465.

VOORBEELD EENER VERDEELING.

*A. en B. zijn in het jaar 1817 gehuwd, zonder
eenig huwelijks-kontrakt.*

De man (A.) heeft, behalve de roerende goederen, ten huwelijk
aangebragt:

- 1). Een huis te *Leiden*, belast met een hypotheek ad f 2,000.
- 1). Drie achtste onverdeeld aandeel in een perceel weiland te
Zwammerdam.

Staande huwelijk heeft hij geërfd:

De nalatenschap zijns vaders, eenig en alleen uit onroerende goe-
deren bestaande, doch welke met een passief van f 3,000 belast was.

De vrouw (B.) heeft, behalve de roerende goederen, ten huwelijk
aangebragt:

- 1). Drie achtste onverdeeld aandeel in een perceel land onder
Voorhout.
- 2) Een perceel land te *Voorschoten*.

Staande huwelijk heeft zij geërfd:

Haar aandeel in de nalatenschap harer moeder, gedeeltelijk uit
roerend goed bestaande, met zeer weinig schulden belast.

Bij de ontbinding der gemeenschap, is al het voorschrevene, zoo ten huwelijk aangebragt, als staande hetzelfde verkregen, en buiten de gemeenschap verbleven, nog aanwezig; behalve het perceel land te *Voorshoten*, door de vrouw ten huwelijk aangebragt, als zijnde dit staande huwelijk verkocht voor *f* 1,500.

Voorts vindt men, in plaats van drie achtste onverdeeld aandeel in het perceel weiland te *Zwammerdam*, nu het *geheele* perceel, en in stede van drie achtste onverdeeld aandeel in het land onder *Voorhout*, almede het *geheele* perceel, als zijnde de overige vijf achtste gedeelten door den man sedert aangekocht; eindelijk nog een huis en erf te *Woerden*, door den man ten name der vrouw aangekocht.

Alvorens nu tot de eigenlijke verdeeling van de gemeenschap over te gaan, moet eerst worden afgerekend, omtrent hetgeen aan ieder der echtgenooten in het bijzonder toebehoort, en door hen aan de gemeenschap moet worden vergoed, zijnde:

wat betreft DEN MAN A.

Deze houdt aan zich:

Het huis te *Leiden*, sub. 1 gemeld.

Het geheele perceel weiland te *Zwammerdam*, sub 2 gemeld.

Al de onroerende goederen, sub 3., die hij van zijnen vader heeft geërfd.

Doch hij moet aan de gemeenschap vergoeden:

1. Den koop prijs door hem besteed tot aankoop der vijf achtste gedeelten in het land te *Zwammerdam*.
2. De *f* 3000, door hem betaalde schulden, op de nalatenschap zijns vaders rustende.

wat betreft DE VROUW B.

Deze houdt aan zich :

Haar aandeel in het onroerend goed van de nalatenschap harer moeder, behoudens betaling van het aandeel in de schuld door haar volgens art. 1414 C. C. te dragen.

Het geheele perceel weiland onder *Voorhout*, behoudens schade-loosstelling aan de gemeenschap, voor den koopprijs der aangekochte vijf achtste gedeelten.

(De vrouw heeft, in het geval dat de man op zijn eigen naam, voor het geheel, of voor een gedeelte kooper is geworden van een onroerend goed, dat haar in onverdeeldheid toebehoort ook het regt, het geheele perceel aan de gemeenschap te laten, behoudens schade-loosstelling aan haar, voor haar aandeel. Zie art. 1408 2^e al. C. C.)

De gemeenschap moet aan haar vergoeden :

De verkoopprijs van het land te Voorschoten ad f 1500, door B. ten huwelijk aangebragt.

TOT DE GEMEENSCHAP BEHOOREN.

Als baten.

1. Hetgeen de man daarin te vergoeden heeft zoo even gemeld.
2. De koopprijs van de vijf achtste gedeelten onr. goed onder *Voorhout*.
3. Het huis en erf te *Woerden*, door den man ten name der vrouw aangekocht.

(Bij de wettige gemeenschap is het om het even, op wiens naam het aangekochte staat; het behoort in allen gevallen tot de gemeenschap, behoudens in de twee volgende omstandigheden: *ten eerste* dat de man bij de koopakte verklaard heeft dat de aankoop strekte tot belegging of herbelegging van gelden aan de vrouw behoorende, in welk geval die verklaring door de vrouw moet bevestigd zijn; en *ten tweede* dat de man bij de koopakte verklaard heeft, dat de aankoop strekte tot belegging of herlegging van zijne eigene goederen, in welk geval zijne verklaring alleen genoegzaam is. C. C. 1402, verg. 1434 en 1435.)

Als lasten.

1. De *f* 1500, verkoopprijs van het land te *Voorschoten*, door de vrouw ten huwelijk aangebragt.
2. De *f* 2000, als hypotheek gevestigd geweest op het huis te *Leiden*, door den man ten huwelijk aangebragt.
3. De schulden, waarmede de moederlijke erfenis van de vrouw is belast geweest, alleen ten beloope van het aandeel dat het roerend goed in de schulden dragen moet volgens art 1414. C. C.

Bij tweede of verder huwelijk bestaat er tusschen echtelieden, die getrouwd zijn in den tijd dat de fransche wetgeving hier te lande van kracht was, in geval er kind of kinderen uit het vroeger huwelijk aanwezig zijn, eene gemeenschap, die in alles door de vorenstaande bepalingen geregeld wordt, behoudens dat de voorkinderen eene regtsvordering tot inkorting hebben, indien, door de vermenging der goederen en schulden, aan den nieuwen echtgenoot een grooter voordeel opkomt dan het minste gedeelte, hetwelk een der wettige kinderen geniet, en welk gedeelte nimmer een vierde van den boedel van den hertrouwdten echtgenoot mag te boven gaan. C. C. 1496, verg. 1098.

Alvorens de beschouwing van de gemeenschap zoo als die bij den code civil geregeld is te eindigen, merken wij nog op, dat ingevolge de regelen van dat wetboek hetgeen de vrouw uit de gemeenschap kan terugvorderen het eerste uit den boedel gaat, en daarna de man zijn regt van terugvordering kan uitoefenen. Zoo de goederen, die door de vrouw terug gevorderd worden niet meer in natura bestaan, worden zij eerst op de gereede gelden verhaald; indien deze niet genoegzaam zijn, op de roerende, en ingeval ook deze

ontoereikend zijn, op de onroerende goederen van de gemeenschap, en zijn al de goederen der gemeenschap niet voldoende, alsdan op de eigene goederen van den man. De man daarentegen kan zijn regt van terugvordering alleen op de gemeenschappelijke goederen doen gelden. C. C. 1471 en 1472. De interest van hetgeen door de gemeenschap aan de echtgenooten verschuldigd is, en van hetgeen door de echtgenooten aan de gemeenschap moet worden te goed gedaan, loopt van rechtswege van het oogenblik der ontbinding van de gemeenschap. — C. C. 1473.

WERKZAAMHEDEN VAN DEN NOTARIS, DIE NA DEN DOOD

VAN EEN DER ECHTGENOOTEN GEROEPEN WORDT :

Na het overlijden van den eerststervende.

Wij zullen ons hier alleen bepalen tot het geval, dat er minderjarige kinderen van den *eerststervende* achtergebleven zijn; want als de kinderen allen meerderjarig zijn, zijn de werkzaamheden van minderen omvang en bepalen zich alleen tot die, welke straks onder 1 en 6 zullen worden opgegeven.

Men lette dan op het volgende :

1). Vraagt men of de overledene eene uiterste wilsbeschikking of andere akten gemaakt heeft, die binnen 3 maanden na het overlijden moeten geregistreerd worden. Zoo ja, dan moet men, om niet in de boete van het dubbele regt van registratie te vervallen die akten binnen drie maanden na het overlijden doen registreren. Zie bl. 56.

2). Zorgt men dat er zoo spoedig mogelijk een toeziende voogd over de minderjarige kinderen wordt be-

noemd en dat de moeder, indien zij de voogdij niet wil waarnemen, eenen anderen voogd doet benoemen, want zoo lang er geen andere voogd is, of zoo lang die andere de voogdij niet heeft aanvaard, is de moeder voor de voogdij aansprakelijk. B. W. art. 404.

3). Onderzoekt men ook, indien de man de eerst-overledene is, of hij aan zijne weduwe eenen raadsman heeft toegevoegd (1). Zoo ja, dan moet men, zoo als hierboven gezegd is, de registratie van de akte van benoeming doen bewerkstelligen, en is de weduwe, ten gevolge van de toevoeging van dien raadsman, zonder zijne toestemming onbevoegd tot eenige daad de voogdij betreffende, behoudens haar beklag aan de arrondissements-regtbank, wanneer zij vermeent, dat de weigering van den raadsman de belangen der minderjarigen benadeelt. B. W. art. 401¹. Inden de vader bijzonderlijk de handelingen heeft vermeld, waartoe de raadsman benoemd is, zal de moeder als wettelijke voogdes het vermogen hebben, de verdere handelingen zonder zijnen bijstand te verrigten. B. W. art. 401².

4). Moet men, indien de man de eerststervende is en de weduwe verklaart zwanger te zijn, door den kantongregter een' curator over de ongebornen vrucht doen benoemen, welke curator, wanneer het kind levend ter wereld komt, van regtswege zijn toeziende voogd wordt, behalve in het geval dat er reeds een toeziende voogd over de andere kinderen mogt bestaan, onder wiens

(1) De benoeming van zoodanigen raadsman geschiedt hetzij bij uiterste wilsbeschikking, hetzij bij alle andere authentieke en bijzonderlijk daartoe ingerigte akten. B. W. art. 402.

toeziende voogdij dan ook het sedert geboren kind behoort. Zoodanige curator is verplicht al'e noodige en dringende maatregelen in het werk te stellen, welke tot het behoud en beheer der goederen vereischt worden, en zulks zoowel ten bate van het kind, indien het levend ter wereld komt, als van alle andere belanghebbenden. B. W. art. 403.

5). Is het noodig, om binnen drie maanden eene boedelbeschrijving op te maken.

6). Moet men partijen indachtig maken om binnen zes maanden na het overlijden, aan het kantoor der successie-regten de bij de wet op het regt van successie gevorderde aangifte te doen, waarover wij later bij de behandeling dier wet zullen spreken.

Na het overlijden van den langstlevende:

Ook hier zullen wij ons evenzeer als bij het overlijden van den eerststervende tot het geval bepalen, dat er minderjarige kinderen zijn achter gebleven, want zijn al de kinderen meerderjarig dan bepalen zich de werkzaamheden mede alleen tot die, welke hiervoor onder 1 en 6 zijn opgegeven.

Men lette dan op het volgende:

1). Vraagt men hetgeen op bladzijde 132 onder no. 1 is vermeld.

2). Onderzoekt men of de overledene een voogd over zijne of hare minderjarige kinderen benoemd heeft; zoo dit geschied is, zorgt men voor de registratie der akte van benoeming binnen drie maanden na het overlijden. Is er geen voogd benoemd, dan dient men terstond zorg te dragen dat die benoeming door den kantonregter geschiedt. B. W. art. 413 en volgende.

Zoo lang de voogd niet benoemd is , verrigt de toezien-
de voogd zoodanige daden van voogdij , die geen
uitstel kunnen lijden. B. W. art. 431.

3). Neemt men maatregelen , om , binnen 10 dagen
nadat de voogd benoemd is , de boedelbeschrijving tot
stand te brengen. B. W. art. 444.

4). Wat de memorie van aangifte voor het regt
van successie betreft , zie n°. 6 hiervoren.

WETTIGE KINDEREN ; NATUURLIJKE KINDEREN EN HUNNE
ERKENNING EN WETTIGING.

1.) Het is een wettelijk vermoeden dat alle kinde-
ren, staande huwelijk geboren of verwekt , wettig zijn;

Tegen het vermoeden , dat alle kinderen staande
huwelijk geboren of verwekt , wettig zijn , staat de
Wet aan den man en zijne erfgenamen eene regtsvor-
dering tot ontkenning toe , in de volgende gevallen :

- a). bij geboorte vóór den 180sten dag sedert de vol-
trekking des huwelijks , behoudens de drie uitzon-
deringen in art. 306. B. W.
 - b). bij geboorte na den 180sten dag ingeval bewezen
wordt , dat de gemeenschap sedert den 300sten tot
den 180sten dag vóór de geboorte onmogelijk ge-
weest is. — B. W. art. 307.
 - c). bij overspel van de vrouw wanneer de geboorte is
verborgen gehouden. B. W. art. 308.
 - d). wanneer de geboorte plaats vindt 300 dagen na
dien waarop een vonnis tot scheiding van tafel en
bed kracht van gewijsde heeft verkregen , behoudens
tegenbewijs door de vrouw te leveren. B. W. art. 309.
- Het kind , hetwelk driehonderd dagen na de ont-

binding des huwelijks is geboren, is van regtswege onwettig; B. W. art. 310.

De Notaris de persoon zijnde, aan wien men zijne teederste belangen toevertrouwt, en welken men daarover raadpleegt, dient dengene, die hem te kennen geeft, dat hij gewigtige gronden heeft, om te twijfelen, of het kind, waarvan zijne vrouw bevallen is, wel het zijne is, den raad te geven, binnen den tijd voor de verschillende in art. 311 B. W. aangeduide gevallen, eene regtsvordering tot betwisten der wettigheid in te stellen, of bij eene akte te verklaren dat hij de wettigheid van het kind, waarvan zijne vrouw bevallen is, ontkent; bij gebreke toch van zoodanige akte, hebben bij zijn overlijden zijne erfgenamen geene bevoegdheid, om de onwettigheid van het kind in te roepen, dan alleen in het geval zoo even onder *b.* vermeld.

De akte van ontkenning is aan een vast regt van registratie van 80 cts. onderworpen.

2.) Met uitzondering van die kinderen welke vóór den 180ten dag sedert de huwelijks-voltrekking geboren zijn en van welke de man na opvolgend huwelijk de wettigheid niet ontkent, zijn alle kinderen buiten huwelijk verwekt, onwettig, en worden door de wet natuurlijke kinderen genoemd.

Met uitzondering van die, welke in overspel of in bloedschande verwekt zijn, kunnen alle natuurlijke kinderen worden erkend.

Deze erkenning is de verklaring van iemand, dat een kind het zijne is en kan geschieden bij alle authentieke akten, indien zulks niet reeds geschied is bij de akte van geboorte, bij de huwelijk-akte der ouders, of bij eene afzonderlijke akte, bij den ambte-

naar van den burgerlijken stand opgemaakt en in de registers ingeschreven. B. W. art. 336.

De erkenning van een natuurlijk kind kan door den vader of de moeder ten allen tijde plaats hebben, en minderjarigheid is geene oorzaak tot onbevoegdheid hiertoe, mits, wat den vader betreft, deze den ouderdom van negentien jaren bereikt hebbe. B. W. art. 337.

De akte van erkenning van een natuurlijk kind is aan een vast regt van registratie van 80 cents onderworpen.

Het is nuttig dat de notaris, aan wien de een of ander openbaart, dat hij kinderen buiten echt verwekt heeft, zoodanigen persoon het pligtmatige der erkenning onder het oog houdt en hem tot het verlijden eener akte tot dat einde aanspoort, te meer daar de meeste der moeders van zoodanige buiten huwelijk geboren kinderen in den waan verkeeren, dat eene uitdrukkelijke erkenning onnoodig is, daar toch bij de akte het kind is opgegeven als uit haar geboren te zijn; maar deze verklaring bij de aangifte van geboorte brengt volstrekt geene erkenning te weeg.

De gevolgen van de erkenning zijn: dat er burgerlijke betrekkingen geboren worden tusschen het kind en zijnen vader of zijne moeder, B. W. art. 335; dat het kind onder de voogdij van den hem erkend hebbende vader of moeder staat, B. W. art. 408; dat het tot het aangaan van een huwelijk, gedurende zijne minderjarigheid, de toestemming van zijnen vader of van zijne moeder noodig heeft, B. W. art. 97; dat er wederzijdsche verpligting, ingeval van behoefte, tot het verschaffen van het noodige levensonderhoud bestaat, B. W. art. 383; dat het erkend kind niet alleen bij

versterf medeërft van den vader of de moeder, die het erkend heeft, B. W. art. 910, maar zelfs een wettelijk aandeel in de nalatenschap heeft, B. W. art. 963, en ook, in een bepaald geval, erfregt in den boedel van de bloedverwanten van den vader en de moeder die het erkend heeft. B. W. art. 919 en 920.

De zoo even vermelde gevolgen der erkenning zijn van algemeene toepassing, met deze uitzondering nogtans, dat de erkenning, *staande huwelijk* gedaan door een' der echtgenooten ten voordeele van een natuurlijk kind, dat hij vóór zijn huwelijk bij een ander dan zijn echtgenoot verwekt heeft, noch aan dien echtgenoot, noch ook aan de kinderen, uit dat huwelijk geboren, schade kan toebrengen, dan alleen aan dien echtgenoot in het geval dat na de ontbinding van het huwelijk geene afkomelingen daaruit overblijven, B. W. art. 340. Dat wil zeggen: heeft de man b. v. aan de vrouw bij huwelijksvoorwaarden eene schenking gedaan, dan kan die schenking niet verminderd worden uit hoofde van benadeeling der legitieme portie, toekomende aan het kind dat staande huwelijk door den man erkend is, dan alleen indien er geene kinderen uit het huwelijk overblijven.

De erkenning van een natuurlijk kind, kan zijne wettiging ten gevolge hebben. Die wettiging is het middel, waardoor aan een natuurlijk erkend kind de hoedanigheid en al de regten van een wettig kind worden toegekend.

De wettiging geschiedt:

- a. door het opvolgend huwelijk der ouders, die het kind vooraf wettelijk hebben erkend, B. W. art. 327.
- b. door de erkenning bij de huwelijks-akte der

ouders, welke wijze van wettiging dan ook de eenige is voor kinderen uit ouders geboren, tusschen welke, zonder dispensatie van den Koning, geen huwelijk mogt bestaan. B. W. art. 88 en 328.

- c. door brieven van wettiging, bij den Koning, na ingewonnen advies van den Hoogen Raad verleend, in het geval dat de ouders, vóór of bij het aangaan des huwelijks, verzuimd hebben, hunne natuurlijke kinderen te erkennen, en in het geval, dat de ouders van natuurlijke kinderen, die erkend waren, uit hoofde van het overlijden van een hunner, hun voorgenomen huwelijk niet hebben kunnen tot stand brengen. B. W. art 329—331. In het laatste geval heeft de wettiging slechts kracht, te rekenen van den dag waarop de brieven door den Koning verleend zijn; zoodat onder anderen het gewettigde kind in de nalatenschap van zijn overleden vader of moeder slechts een erfregt als natuurlijk erkend kind heeft, doch na den dag der wettiging, als wettig kind, zijnen vader of zijne moeder in de nalatenschappen van bloedverwanten bij plaatsvervulling kan vertegenwoordigen, mits die bloedverwanten het verleenen der brieven van wettiging hebben toegestaan. B. W. art. 333.

Ten slotte merken wij nog aan, dat erkenning en wettiging beide kunnen plaats hebben ten aanzien van overledene kinderen, welke nakomelingen hebben nagelaten. B. W. art. 334.

VAN DE OUDERLIJKE MAGT EN DE GEVOLGEN DAARVAN
BETREFFENDE HET BEHEER VAN DE GOEDEREN DER
KINDEREN.

De vader heeft gedurende het huwelijk, het bewind over de goederen, aan zijne minderjarige kinderen toebehoorende, behalve van die goederen, welke aan de kinderen zijn geschonken of gemaakt, onder bepaling dat het bewind daarover aan een of meer bewindvoerders, buiten den vader zal worden opgedragen; B. W. art. 362 (1).

Wanneer de vader buiten de mogelijkheid is dit bewind uit te oefenen, wordt hij door de moeder vervangen. Verg. B. W. art. 552 en 555.

Wanneer de vader een tegenstrijdig belang mogt hebben met dat zijner minderjarige kinderen, zullen deze vertegenwoordigd worden door een bijzonderen curator daartoe door de Regtbank te benoemen. De vader, en bij ontstentenis van dezen de moeder, heeft het vruchtgenot van de goederen hunner kinderen, tot dat deze den vollen ouderdom van twintig jaren hebben bereikt of eerder gehuwd mogten zijn. B. W. art. 366. Zoo lang dit vruchtgenot duurt, is de vader, of bij ontstentenis de moeder, alleen verantwoordelijk voor den eigendom der goederen, die aan hetzelfde

(1) Zie omtrent de vraag of het wettelijk erfdeel, aan een minderjarig kind toekomende, aan het bewind van den vader kan worden onttrokken: Regtgel. Bijbl. deel 2 blz. 177—184, Regtgel. Adv. II pag. 60 en Tijdschrift voor 't Notarisambt V 1 pag. 77—91.

onderworpen en onder zijn of haar beheer zijn. B. W. art. 363². (1)

Daar wij thans over het vruchtgenot der ouders spreken, willen wij hier tevens de wetsbepalingen vermelden, die daarop toepasselijk zijn.

De lasten aan dit vruchtgenot verbonden (B. W. art. 367) zijn :

- a.* De zoodanige, waartoe vruchtgebruikers verplicht zijn. B. W. art. 803, 804, 806, 829—853.
- b.* Het onderhoud en de opvoeding der kinderen.
- c.* De betaling van renten en interessen van hoofdsommen.
- d.* De begrafenis-kosten van het kind.

Het vruchtgenot heeft geen plaats, B. W. art. 368 :

- a.* Ten opzichte van die goederen, welke de kinderen door afzonderlijken arbeid en vlijt mogten hebben verkregen.
- b.* Ten opzichte van de goederen, welke aan hen zijn geschonken of gemaakt, onder uitdrukkelijke voorwaarde dat de ouders daarvan het vruchtgenot niet zouden bekomen.

Hetzelve eindigt :

- a.* Door den dood van het kind, door zijn bereikten twin-

(1) De ouderlijke magt en het vruchtgenot, waarmee zij bevoorregt is, ontstaat uit den wettigen band des huwelijks; van daar, dat een wettig erkend kind niet onder die magt, maar onder de voogdij van den vader of moeder die het erkend heeft staat. B. W. art. 408¹, en dat de vader of moeder van een erkend natuurlijk kind nooit het vruchtgenot van zijne goederen heeft. B. W. art. 374.

- tigjarigen ouderdom of door zijn eerder huwelijk.
- b. Ten aanzien van den langstlevende der ouders, bij verzuim van boedelbeschrijving, binnen den tijd van drie maanden, na het overlijden van den eerststervende. B. W. art. 370, verg. 182.
 - c. Bij echtscheiding tusschen de ouders, ten aanzien van dengene hunner, tegen wien zij wordt uitgesproken; indien het de vader is, bekomt de moeder echter het vruchtgenot niet voor dat de vader overleden is. B. W. art. 372.
 - d. Bij het hertrouwen der moeder van de goederen harer voorkinderen. B. W. art. 371.

In de gevallen, dat het vruchtgenot der ouders vóór de voltooiing van de opvoeding der kinderen ophoudt, kan de arrondissements-regtbank aan de ouders, uit de inkomsten der goederen van hunne kinderen, eene jaarlijksche som toeleggen, ten einde gedurende hunne minderjarigheid voor de opvoeding te worden besteed. B. W. art. 373.

OVER MINDERJARIGHEID EN HANDLIGTING.

Minderjarigen zijn de zoodanigen die den vollen ouderdom van drieëntwintig jaren niet hebben bereikt en niet vroeger in den echt zijn getreden.

Wanneer het huwelijk vóór hunnen vollen ouderdom van drieëntwintig jaren is ontbonden, keeren zij niet tot den staat van minderjarigheid terug. B. W. art. 385.

Door handligt ig kan de minderjarige meerderjarig worden verklaard of kunnen bepaalde regten van meerderjarigheid aan hen worden toegekend.

Door handligting bij brieven van meerderjarig-verklaring (*venia aetatis*) verkregen, staan minderjarigen in alles gelijk met meerderjarigen. B. W. art. 474 en 478 (1). Deze meerderjarig-verklaring wordt op verzoek van den minderjarige die zijn twintigste jaar bereikt heeft, verkregen bij den Hoogen Raad, behoudens goedkeuring door den Koning. Vóór dat de H. R. op het verzoek beslist, moet de vader of bij gebreke van dezen de moeder van den minderjarige, of wanneer beide overleden zijn of zich in de onmogelijkheid mogten bevinden, om hunnen wil te kennen te geven, moeten de voogd, de toeziende voogd, mitsgaders de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, worden gehoord of behoorlijk opgeroepen.

BEMERKINGEN.

- a.) Deze meerderjarig-verklaring is onherroepelijk; de Hooge Raad kan in de brieven van meerderjarig-verklaring de bepaling voegen, dat de meerderjarig-verklaarde tot dat hij den vollen ouderdom van 23 jaren heeft bereikt, zijne onroerende goederen niet zal mogen vervreemden of bezwaren, dan met toestemming van de arrondissements-

(1) Tot hun drieentwintigste jaar blijven zij echter even als de minderjarigen in de verplichting, om toestemming tot het aangaan van een huwelijk hunner ouders of grootouders te verkrijgen. B. W. art. 478, al. 2. Er bestaat verschil van gevoelen of zij tot uitvoerders van een' uitersten wil kunnen worden benoemd; de meeste regtsgeleerden zijn echter van oordeel dat hunne benoeming geldig is. Vergelijk Vernède op art. 1053, B. W.

regtbank zijner woonplaats, na verhoor of behoorlijke oproeping van den vader of, deze ontbrekende van de bloedverwanten of aangehuwden. B. W. art. 479.

- b.) Bij het verzoekschrift aan den H. R. moet de geboorte-acte of een ander deugdelijk bewijs van den vereischten ouderdom worden overgelegd. B. W. art. 475.
- c.) De verleende handligting moet openlijk worden bekend gemaakt door plaatsing in het Officieel dagblad en in het blad van de woonplaats van den minderjarige of bij gebreke daarvan in dat van eene nabij gelegen plaats. B. W. art. 486.
- d.) Iedere meerderjarig-verklaring is onderworpen aan een vast regt van registratie van f 4. Wet van 22 Frim, jaar VII, art. 68, § 4, n°. 2; wet van 31 Mei 1824, Staatsbl. n°. 36, art. 11.

Minderjarigen die beperkte handligting hebben bekomen, zijn slechts bekwaam tot die handelingen tot welke uitoefening hun de handligting is verleend.

Deze handligting kan wanneer de minderjarige zijn achttiende jaar heeft bereikt, verleend worden door den vader en bij gebreke van dezen door de moeder, bij eene verklaring afgelegd voor den regter van het Kanton, tot welke de woonplaats van den vader of de moeder behoort. Na het overlijden van den vader en de moeder of wanneer deze hunnen wil niet kunnen te kennen geven, wordt de handligting verleend op verzoek van den minderjarige door den kantonregter, na verhoor of oproeping van zijnen voogd en toezienenden voogd, benevens van zijne bloedverwanten of aangehuwden. B. W. art. 480 en 481.

BEMERKINGEN.

- a). Deze handligting welke, indien de minderjarige daarvan misbruik maakt, door de arrondissements-regtbank kan worden ingetrokken, mag zich niet verder uitstrekken dan tot zijne bevoegdheid voor de geheele of gedeeltelijke ontvangst, de uitgave van en de beschikking over zijne inkomsten, het sluiten van verhuringen, het bebouwen zijner landerijen, en het uitoefenen van zoodanige bedrijven, als daartoe noodzakelijk zijn, het uitoefenen van een handwerk, het oprigten van of deelnemen in eene fabriek en eindelijk tot het drijven van nering en handel; in welke beide laatste gevallen de minderjarige bevoegd is even als een meerderjarige, alle verbindtenissen te sluiten, tot die fabriek, nering en handel betrekkelijk, met uitzondering alleen van de vervreemding en bezwaring zijner onroerende goederen. De minderjarige blijft overigens in volstrekten staat van minderjarigheid. B. W. art. 483, 484 en 485.
- b). Het verleen van de beperkte handligting even als de intrekking daarvan, moet op dezelfde wijze als de meerderjarigverklaring worden openbaar gemaakt. B. W. art. 486.
- c). Iedere verleening van handligting is onderworpen aan een vast regt van registratie van *f*. 4.

Minderjarigen die den ouderdom van achttien jaren hebben bereikt, mogen bij uitersten wil over hunne geheele nalatenschap beschikken. B. W. art. 944.

OVER VOOGDIJ EN CURATELE.

Onder *voogdij* staan minderjarigen, wier ouders beide of een van beide overleden zijn.

De Wet onderscheidt :

De wettelijke voogdij, d. i. die welke door den langstlevenden vader of moeder wordt uitgeoefend. Zie B. W. art. 400—408;

de voogdij welke wordt opgedragen door den langstlevenden vader of moeder. Zie B. W. art. 409—412;

de voogdij welke door den kantonregter wordt opgedragen, in de gevallen bij de wet bepaald. Zie B. W. art. 413—420.

Nog noemt de wet de voogdij uitgeoefend door regenten van eenig gesticht van weldadigheid, over minderjarigen in dat gesticht opgenomen. B. W. art. 421.

Zoodra een minderjarige dus tot de gealimenteerden van eenig gesticht behoort, om het even of hij al dan niet ouderloos is, zijn de regenten alleen bevoegd, tot vertegenwoordiging van dezen minderjarige.

Meerderjarige personen die in een gedurigen staat van onnoozelheid, krankzinnigheid of razernij verkeerren, moeten onder *curatele* worden gesteld, al hebben zij ook bij tusschenpozing het gebruik hunner verstandelijke vermogens. B. W. art. 487, 488 en 489.

Wegens verkwisting *kan* een meerderjarige ook onder curatele gesteld worden. B. W. art. 487.

De meerderjarige die gevoelt wegens zwakheid van vermogens niet in staat te zijn zijne eigene belangen behoorlijk waar te nemen, kan zelf zijne onder curatele-stelling vragen.

De onder curatele gestelde staat gelijk met den min-

derjarige en de wetsbepalingen aangaande de voogdij zijn, voor zoo ver bij art. 506 al. 3 B. W. opgegeven, op de curatele toepasselijk (1).

Ingeval eene getrouwde vrouw onder curatele wordt gesteld, is de man van *regtswege* haren curator. B. W. art. 504.

In alle andere gevallen wordt de curator door den kantonregter benoemd.

In elke voogdij, behalve in die over minderjarigen in eenig gesticht opgenomen, en in elke curatele, moet een toezienende voogd en een toezienende curator benoemd worden.

Zoodra de benoeming van een' voogd of toezienenden voogd of van een' curator of toezienenden curator, noodig is, geschiedt die door den kantonregter na verhoor van nabestaanden, die ten getale van vier, zooveel mogelijk uit de naaste bloedverwanten of aangehuwden van vaders- en moederszijde, bij die benoeming gehoord of althans daartoe opgeroepen moeten zijn. Die bloedverwanten en aangehuwden moeten zijn manspersonen, meerderjarig en binnen het Koninkrijk woonachtig. Wanneer zich geen genoegzaam getal bloedverwanten of aangehuwden binnen het Koninkrijk bevindt, is de benoeming wettig indien de zich binnen het Koninkrijk bevindende gehoord of opgeroepen zijn. B. W. art. 388 en 506. De bloedverwant of aangehuwde, wiens

(1) Meerderjarigen, die zonder onder curatele te zijn gesteld, in een gesticht voor krankzinnigen zijn opgesloten, worden, wat de waarneming hunner belangen betreft, als afwezigen beschouwd. Wet van 29 Mei 1841 (Stbl. n°. 20).

verhoor gevorderd wordt, kan zich door een' bijzonderen gevolmagtigde laten vertegenwoordigen. Men merke hierbij op, dat twee of meer bloedverwanten of aangehuwden niet éénen persoon volmagtigen kunnen, maar ieder hunner zich door een' afzonderlijken gevolmagtigde, bij het verhoor van nabestaanden voor den kantonregter moet laten vertegenwoordigen. B. W. art. 389 en 506 al. 3. Eene onderhandsche volmagt is hiertoe voldoende. Indien de onder curatele gestelde persoon minderjarige kinderen heeft, en de andere echtgenoot overleden is of zich buiten de mogelijkheid bevindt, om de voogdij te kunnen waarnemen, zal de curator van den onder curatele gestelde insgelijks voogd van de minderjarigen zijn. B. W. art. 507. In de voogdij is dus door de wet zelve in dit geval voorzien, maar de toeziende curator is niet van regtswege toeziende voogd (1); indien er dus nog geene benoeming van dezen laatsten heeft plaats gehad, moet daarin afzonderlijk voorzien worden.

De voogd vertegenwoordigt den minderjarige en de curator den curandus in alle burgerlijke handelingen, en zij moeten respectievelijk de bezittingen als een goed huisvader beheeren.

Als beheerder heeft, zoowel de wettelijke als de benoemde voogd en de curator, van regtswege de magt, om alle inkomsten van den minderjarige en curandus in te vorderen, te ontvangen en daarvoor kwijting te verleenen, en alle beleggingen en herbeleggingen te doen. De *voogd* is zelfs verplicht, om hetgeen van de

(1) Van een tegenovergesteld gevoelen echter is G. PLIESTER in zijn *Leerboek der Notariële Wetenschap*. Zie 2^e druk 1^e deel pag. 68.

inkomsten, na aftrek van de vertering, overschiet, te beleggen, zoodra het batig slot het vierde gedeelte der gewone inkomsten van den minderjarige te boven gaat, B. W. art. 449; ten aanzien van deze verplichting is de *curator* minder verbonden, omdat hij de inkomsten van den curandus meer tot verzachting en verbetering van diens lot, dan tot vermeerdering van diens bezittingen aanwenden moet. B. W. art. 508.

Voogden en curators hebben de toestemming van de arrondissements-regtbank noodig:

- a). Bij onderhandschen verkoop van meubelen, inboedel of roerende goederen die geene vruchten opleveren, en zoowel bij openbaren als onderhandschen verkoop van roerende goederen, die met bewilliging van den kantonregter in *natura* zijn bewaard gebleven. B. W. art. 447.
- b). Zoowel bij openbaren als onderhandschen verkoop van de onroerende goederen, effecten, schuldvorderingen en actiën. B. W. art. 451—454, 456 j°. 506 al. 3 (1).
- c). Tot het opnemen van gelden, ten behoeve van den minderjarige of curandus en tot het verpan-

(1) Deze authorisatie wordt vereischt zoowel in het geval, dat die goederen aan minderjarigen alleen, of aan minder- en meerderjarigen te zamen toebehooren. Zie arrest van den H. R. d.d. 7 November 1839 Weekb. v. h. R. n°. 56. Alleen maakt art. 455 van het B. W. daarop eene uitzondering, daar volgens dat artikel geene magtiging noodig is, wanneer reeds bij een vonnis, op verzoek van een' der medeigenaars van een onverdeeld stuk goed, de verkoop bevolen mogt zijn; welk een en ander ook bij curatele van toepassing is.

den hunner onroerende goederen. B. W. art. 451 j°. 506 al. 3.

- d). Ingeval de voogd of curator zelf kooper wordt van eenig onroerend goed van den minderjarige of curandus, in welk geval de verkoop altijd bij openbare veiling moet hebben plaats gehad. B. W. art. 457 j°. 454 en 506 al. 3.
- e). Bij verwerping eener erfenis aan den minderjarige of curandus opgekomen. B. W. art. 459 j°. 506 al. 3.
- f). Tot aanneming eener gift aan den minderjarige of curandus gedaan. B. W. art. 460 j°. 506 al. 3.
- g). Bij eene dading voor den minderjarige of curandus aan te gaan. B. W. art. 465. j°. 506. al. 3.
- h). Bij het opdragen van eene zaak den minderjarige of curandus betreffende, aan de beslissing van scheidslieden. B. W. art. 465 j°. 506 al. 3.

Voogden en curators hebben de toestemming van den kantonregter noodig :

- a). Tot bewaring *in natura* van die roerende goederen welke geene vruchten opleveren, B. W. art. 447; deze bepaling is niet toepasselijk op den vader of de moeder die het vruchtgenot hebben van de goederen der minderjarigen. B. W. art. 448.
- b). tot onderhandschen verkoop van roerende goederen die geene vruchten opleveren, aan minderjarigen of onder curatele gestelden te zamen met meerderjarigen toebehoorende. W. van B. R. art. 685.
- c). Voor het aannemen der opdragt van regten of schuldvorderingen jegens den onder voogdij of curatele staanden persoon. B. W. art 458 2° al. j°. 506 al. 3.
- d). Tot berusting in de regtsvorderingen tegen den

minderjarige of curandus ingesteld. B. W. art. 462. j°. 506 al. 3.

- e). Tot het vorderen eener scheiding of verdeeling.
B. W. art. 463. j°. 506 al. 3.

Het is van belang voor voogden en curators, dat zij alvorens eene regtsvordering in te stellen, of zich op eene ingestelde regtsvordering te verdedigen ter hunner verantwoording zich doen magtigen door den kanton-regter. B. W. art. 461. j°. 506 al. 3.

Ook mag de voogd of curator geene goederen van den minderjarige of onder curatele gestelde voor zich zelve te huren of in pacht te nemen, zonder dat de voorwaarden door den kantonregter zijn goedgekeurd.

De daden van eigendom, die voogden mogen doen, zonder eenige magtiging zijn :

- 1). Het publiek verkoopen van roerende goederen, die geene vruchten opleveren en het verkoopen onder de hand van koopmanschappen door middel van makelaars, tegen den koers, en vruchten van landgoederen, ter markt of anderzins, tegen den marktprijs. Art. 447 B. W.
- 2). Het aanvaarden van erfenissen, mits niets anders dan onder het voorregt van boedelbeschrijving. B. W. art. 459 (1).

Het sub 2° genoemde mogen de curators ook doen zonder eenige magtiging. Cf. B. W. art. 506 j°. 459.

(1) Tot deze aanvaarding onder het voorregt van boedelbeschrijving wordt de uitbrenging van eene verklaring ter griffie van de arrondissements-regtbank vereischt. B. W. art. 1075 j°. 1070.

REKENING EN VERANTWOORDING DOOR VOOGDEN
EN CURATORS AF TE LEGGEN.

Voogden en curators zijn tot het doen van rekening en verantwoording verplicht.

A. Zij zelven :

- a.) Wanneer hun beheer als voogd of curator eindigt, door dat zij ten gevolge van hun ontslag of hunne afzetting, door een' ander' opgevolgd worden ; en hunne erven of regtverkrijgende :
- b.) Wanneer ten gevolge van overlijden, vermoedelijk overlijden-verklaring of afwezigheid, er een ander tot voogd of curator benoemd is.

B. En zij zelven , of hunne erfgenamen of regtverkrijgenden , aan den meerderjarig geworden minderjarige en den buiten curatele gestelden curandus , of aan hunne erfgenamen , indien hij vóór de meerderjarigheid of opheffing der curatele , of ook vóór het doen der rekening overleden is.

Die rekening en verantwoording geschiedt ten koste van den minderjarige of curandus , of zijne erfgenamen.

De voogd en curator moet de kosten daartoe voorschieten. B. W. art. 467 , 468 j°. 506 3° al. (1).

De wet heeft aangaande deze rekening en verant-

(1) Behalve de hier bedoelde slotrekeningen , zijn de voogden en curators ook nog verplicht , om de twee jaren eene summiere rekening en verantwoording , die op ongezegeld papier kan worden opgemaakt , aan de toeziende voogden of toeziende curators te doen. Van deze verplichting zijn echter de vader , hetzij voogd of curator en de moeder , als voogdes vrijgesteld. B. W. art. 429. Verg. 506.

woording geen vorm voorgeschreven; meestal wordt de rekening en verantwoording onder 's hands opgemaakt.

Ten aanzien evenwel van de slotrekening, die de voogd of curator aan den meerderjarig geworden of buiten curatele gestelde doet, bepaalt de wet, dat zij met overlegging der noodige bewijsstukken, tien dagen moet voorafgaan aan elke overeenkomst, rakende de voogdij, de curatele of de rekening; verklarende de wet elke handeling met deze bepaling strijdig, voor nietig en van onwaarde. B. W. art. 470 j°. 506 al. 3. De voogd of curator kan dus geene kwijting of décharge, betrekkelijk de voogdij of curatele ontvangen, dan nadat de rekening en verantwoording 10 dagen te voren met de bewijsstukken in handen is geweest van den persoon, aan wien de rekening moet gedaan worden (1).

Om te doen blijken dat dit tijdvak werkelijk verstreken is, laat men den gewezen minderjarige of on-

(1) Bij een arrest van den H. R. d.d. 7 Januarij 1853 Weekbl. van het R. n°. 1399 is beslist dat:

eene kwitantie en décharge die een gewezen pupil na zijne meerderjarigheid aan zijnen voormaligen voogd heeft afgegeven, *gelijktijdig en in dezelfde acte*, met de erken-
tenis van vroeger ontvangen rekening en verantwoording, in den zin van art. 470 B. W. geacht moet worden te zijn eene *overeenkomst rakende de voogdij of voogdij-rekening*, en wel eene zoodanige waaraan de nietigheid moet kleven, zoolang niet blijkt van eene voorafgaande en ten minste 10 dagen bevorens afgegevene schriftelijke erken-
tenis van overgifte en ontvangst der voogdij-rekening met de bijbehoorende bewijsstukken.

der curatele gestelde op een zegel van 15 cents, de volgende verklaring teekenen :

*De ondergeteekende op den
laatstleden meerderjarig geworden (of buiten curatele
verklaard) verklaart van zijnen nu gewezen voogd (cu-
rator) den heer, ter inzage en onderzoek te
hebben ontrangen de rekening en verantwoording wegens
de over hem gevoerde voogdij (curatele), met de bewijs-
stukken, daartoe behoorende, voornamelijk bestaande
in*

Men doet dit stuk, om het eene vaste dagteekening te bezorgen, registreren, en tien dagen na de dagteekening der registratie kan de acte van kwijting verleeden worden.

Gemakshalve laten wij hier een voorbeeld volgen van eene rekening en verantwoording, door een voogd aan zijnen meerderjarig geworden pupil, of door een curator aan zijnen buiten curatele gestelden curandus gedaan wordende :

*Rekening en verantwoording gedaan door
als voogd (of curator) over den minderjarige (of curandus), die op den zijne meerderjarigheid bereikt heeft, of buiten curatele gesteld is.*

Deze rekening vangt aan met den zijnde het tijdstip van den aanvang der voogdij of curatele, en loopt tot voormelden

De bezittingen van den minderjarige of curandus zijn voortgesproten uit :

A. De erfenis, hem opgekomen van zijnen vader
bestaande in :

B. De erfenis, hem opgekomen van zijne moeder
bestaande in :

C. Een legaat, groot *f* , hem vermaakt door zijne zuster

Volgt nu de rekening en verantwoording zelve , te weten :

ONTVANGSTEN.

1. *De verkoopprijs van, enz.*

N.B. De gewezen minderjarige of curandus kan vorderen , dat de voogd of curator onder de ontvangsten brengt de interessen , welke laatstgenoemde had kunnen verkrijgen , door belegging van hetgeen jaarlijks van de inkomsten , na aftrek der vertering , overschoot , zoodra het batig slot het vierde gedeelte der gewone inkomsten van den minderjarige of curandus te boven ging , en hij dit gedurende den tijd van een jaar onbelegd heeft gelaten. B. W. art. 449 j°. 506.

UITGAVEN.

1. *De inkoopprijs van, enz.*

N.B. Bij tegenspraak van den gewezen minderjarige of curandus , kan de voogd of curator geen meerdere gelden voor diens jaarlijksche vertering en voor loon van bezoldigde bewindvoerders in rekening brengen dan die , tot welker uitgaaf hij door den kantonregter , na verhoor van den toezienden voogd of toezienden curator en na oproeping der bloedverwanten , gemagtigd is. B. W. art. 446 j°. 506. De voogd of curator mag ten zijnen eigen bate geen som als loon in uitgaaf brengen. Echter mag de voogd het loon berekenen dat hem als zoodanig door den langstlevenden vader of moeder , bij de uiterste wilsbeschikking of akte , waarbij hij benoemd is , mogt zijn toegelegd. B. W. art. 469.

RECAPITULATIE.

Ontvangst	f
Uitgaaf	f
Voordeelig saldo	f
Te den des jaars 1800.	

(geteekend).

De ondergeteekende verklaart de bovenstaande rekening en verantwoording, door zijnen nu gewezen voogd of curator, den heer aan hem gedaan, nagezien, met de bewijsstukken vergeleken, en deugdelijk en in volkomen orde bevonden te hebben, en dien ten gevolge die rekening goed te keuren, en zijnen gewezen voogd of curator ter zake van de door hem gevoerde voogdij of curatele zonder voorbehoud te kwiteren en te décharger.

Te den des jaars 1800

(geteekend).

OVER AFWEZIGHEID.

Afwezigheid bestaat, wanneer iemand zijne woonplaats heeft verlaten, zonder volmagt achter te laten of orde op het beheer zijner zaken gesteld te hebben, of indien de door hem gegeven volmagt vervallen is. Wanneer er nu noodzakelijkheid bestaat om in het beheer zijner goederen te voorzien, wordt er door de regtbank van de laatste woonplaats des afwezigen een bewindvoerder benoemd om de goederen en belangen van den afwezige te beheeren en waar te nemen. B. W. art. 519.

In de afwezigheid zijn drie tijdperken op te merken; het *eerste*, waarin de afwezigheid als het ware meer

eene niet-tegenwoordigheid is, in welk tijdperk alleen voorloopige voorzieningen kunnen worden vastgesteld. Het *tweede* dat vijf of tien jaren na de afwezigheid aanvangt, als wanneer door den regter kan worden verklaard dat er regtsvermoeden van overlijden bestaat. Het *derde*, aanvangende dertig jaren na den dag van het vermoedelijk overlijden in het vonnis uitgedrukt, of ook honderd jaren na den dag der geboorte van den afwezige, wordende hij in beide gevallen geacht werkelijk overleden te zijn.

In de praktijk kan het voorkomen dat een notaris geroepen wordt tot beredding van een boedel, waarbij een afwezige belang heeft; om nu tot spoedige vereffening te geraken kan men de belanghebbenden aanraden, aan de regtbank te verzoeken de benoeming van eenen bewindvoerder, die den afwezige bij de ontzegeling, inventarisatie en boedelbescheiding vertegenwoordigt; en indien aan een afwezige wiens bestaan onzeker is, eene nalatenschap of een legaat opkomt, waartoe indien hij niet in leven was, anderen zouden gerechtigd zijn, kunnen deze vergunning van de regtbank vragen om zoodanige nalatenschap of legaat in bezit te nemen. Indien dus b. v. een vader afwezig is, die tot eene erfenis of legaat is geroepen, met bepaling dat bij zijn overlijden zijne kinderen in zijne plaats zullen optreden, dan kunnen die kinderen na de voormelde vergunning, de erfenis of het legaat in bezit nemen, niettegenstaande de man bij testament zijne achtergeblevene vrouw tot mede-erfgenaar in zijne nalatenschap benoemd heeft. Deze toch zoude, om tot die erfenis of dat legaat mede-gerechtigd te zijn, moeten bewijzen, dat haar man nog in leven was, op het

oogenblik dat de erfenis of het legaat open viel. B. W. art. 545.

Buiten het beheeren der goederen van den afwezige komen de bewindvoerders voor zijne regten op, en vertegenwoordigen hem.

Omtrent de overige verplichtingen en de regten van de bewindvoerders, zie men B. W. art. 520, 521 en 522.

DERDE HOOFDSTUK.

OVER ZAKEN EN ZAKELIJKE REGTEN.

BEGRIIP VAN ZAKEN.

De wet verstaat door zaken alle *goederen* en *regten*, welke het voorwerp van eigendom kunnen zijn. B. W. art. 555.

Al hetgeen door regt van natrekking tot eene zaak behoort, daaronder begrepen de vruchten die de zaak oplevert maakt een gedeelte van de zaak uit. B. W. art. 556.

De vruchten worden onderscheiden in *burgerlijke* vruchten, als huur- en pachtpenningen, mitsgaders interessen van hoofdsommen en verschuldigde renten; in *natuurlijke* vruchten, zijnde al hetgeen de aarde uit haar zelve voortbrengt, b. v. *gras* en al hetgeen de beesten opleveren en uit de beesten geboren wordt; en in vruchten van *nijverheid*, welke door bebouwing uit den grond getrokken worden, b. v. *koorn*. Al de voormelde vruchten behooren van regtswege aan den eigenaar van de zaak, zoo lang namelijk die vruchten daarvan niet afgescheiden, of opeischbaar zijn (1). Zoo

(1) Uitzondering bij vruchtgebruik op dezen regel. B. W. art. 810.

is b. v. de kooper van een' boomgaard eigenaar van de vruchten die aan den boom in groei zijn; de kooper van een stuk bouwland eigenaar van de aardappelen, die er op geteeld worden; indien de verkooper zich dit een en ander wil voorbehouden of eenige schadeloosstelling daarvoor vraagt, moet zulks uitdrukkelijk bedongen worden.

De regten welke het voorwerp van eigendom kunnen zijn, zijn of een *zakelijk regt*, d. i. een regt op de zaak waardoor deze aan iemand verbonden is, of een regt *tot de zaak*, waardoor niet de zaak zelve, maar de persoon met wien men gehandeld heeft verbonden is; zoo heeft b. v. de kooper, zoolang de zaak hem nog niet geleverd is, een regt *tot de zaak*, door de levering eerst verkrijgt hij een regt *op* haar.

ONDERSCHIEDING VAN ZAKEN.

Zaken zijn *ligchamelijk*: (goederen), of *onligchamelijk*: (regten). B. W. art. 559.

Zaken zijn *roerend* of *onroerend*. B. W. art. 560.

Onroerende zaken zijn zulks door *haren aard*, *bestemming* en *wetsduiding*.

Door *haren aard* zijn onroerend:

1. Gronderven en hetgeen daarop gebouwd is.
2. Molens met uitzondering van die, welke op vloten of op vaartuigen zijn geplaatst.
3. Boomen en veldgewassen, die met hunne wortels in den grond vast zijn, onafgeplukte boomvruchten, mitsgaders delfstoffen, zoo lang die nog niet van den grond gescheiden zijn.

- 4). Schaarhout van kaphosschen en hout van hoogstamige boomen, zoo lang hetzelfde nog niet gekapt is.
- 5). Buizen of goten, die tot waterleiding in een huis of op een erf dienen.

En in het algemeen alles wat aan een erf of aan een gebouw aard- of nagelvast is. B. W. art. 562.

Door *bestemming* zijn onroerende zaken:

- 1). Bij fabrieken, trafieken, molens, smederijen en dergelijken: de persen, distilleerketels, ovens, kuipen, vaten en verdere gereedschappen, bepaaldelijk tot derzelver wezen behoorende, al waren die voorwerpen niet aard- of nagelvast.
- 2). Bij woonhuizen: de spiegels, schilderijen en andere sieraden, wanneer het hout- of muurwerk, waarop dezelve zijn vastgemaakt, een gedeelte is van het beschot, de muur of het pleisterwerk van het vertrek; al waren die voorwerpen overigens niet nagelvast.
- 3). Bij landelijke eigendommen: de mesthoop of mestvaalt, tot bemesting der landen bestemd, de duiven tot eene duivenvlugt behoorende, de konijnen in de konijnenwarande en de visschen die zich in vijvers bevinden.
- 4). De bouwstoffen, welke van de afbraak van een gebouw voortkomen, indien zij moeten dienen om het gebouw weder op te trekken. En in het algemeen al de voorwerpen, welke de eigenaar tot een blijvend gebruik aan zijne onroerende zaak verbonden heeft. B. W. art. 563.

Door *wetsduiding* zijn onroerend:

- 1). Het vruchtgebruik, gebruik (en de bewoning) van onroerende zaken.

- 2). De erfdienstbaarheden.
- 3). Het regt van opstal.
- 4). Het erfpachtsregt.
- 5). Grondrenten, hetzij in geld, of in goederen verschuldigd.
- 6). Het tiendregt.
- 7). Het regt van beklemming.
- 8). De regtsvorderingen dienende om onroerende zaken terug te eischen of te doen leveren. B. W. art. 564.

Roerende zaken zijn zulks door *haren aard* en door *wetsduiding*.

Door *haren aard* zijn roerend :

Al die zaken, die zich zelve kunnen verplaatsen of die verplaatst kunnen worden, en dus ook schepen, schuiten, ponten, op vaartuigen geplaatste of andere losse molens en baden en dergelijke voorwerpen. B. W. art. 565 en 566.

Door *wetsduiding* zijn roerend :

- 1). Het vruchtgebruik en gebruik van roerende zaken.
- 2). Gevestigde renten, het zij altijddurende, of lijfrenten.
- 3). Verbindtenissen en vorderingen die opeisbare geldsommen of roerende goederen tot onderwerp hebben.
- 4). Aktiën of aandeelen in maatschappijen van geldhandel, koophandel of nijverheid; zelfs wanneer onroerende goederen, tot die ondernemingen betrekkelijk, aan die maatschappijen toebehooren. Deze aktiën of aandeelen worden geacht roerende zaken te zijn, doch ten opzichte van ieder der deelgenooten alleenlijk zoo lang de gemeenschap duurt.
- 5). Aandeelen in 's rijks schuld, hetzij deze bestaan in inschrijvingen op het grootboek, hetzij in certificaten, schuldbekentenissen, obligatiën of andere

effekten, met de daartoe behoorende coupons of rente-bewijzen.

- 6). Aktiën in of coupons van obligatiën van alle andere geldleeningen, daaronder begrepen die welke door vreemde mogendheden zijn aangegaan. B. W. art. 567.

Roerende ligchamelijke zaken worden ook nog onderscheiden in *verbruikbare* of *onverbruikbare* zaken, naar mate zij al of niet voor verbruiking vatbaar zijn; deze onderscheiding komt alleen in aanmerking: *ten eerste*, bij vruchtgebruik, dewijl, zoo dat op verbruikbare zaken betrekking heeft, een oneigenlijk vruchtgebruik daarstelt, als kunnende de regel dat een vruchtgebruiker moet zorgen dat de zaak in stand blijft, daarop niet worden toegepast. B. W. art. 804; *ten tweede* bij verbruikleen, B. W. art. 1791 en volgende; *en eindelijk* bij compensatie of schuldvergelijking, B. W. art. 1463.

UITLEGGING VAN EENIGE ALGEMEENE UITDRUKKINGEN.

Indien bij de wet of in eenige burgerlijke handeling eene der uitdrukkingen die hier volgen wordt gebezigd, verstaat men daardoor de voorwerpen welke bij ieder hunner zullen worden aangeduid.

De uitdrukking *onroerend goed* bevat alles wat onroerend is, zoowel door aard en bestemming als door wetsduiding.

De uitdrukking *roerend goed* bevat zoowel de ligchamelijke, als onligchamelijke roerende zaken.

De uitdrukking *inboedel* bevat alle roerende zaken, met uitzondering van die, welke door *wetsduiding* roerend zijn (in art. 567 B. W. opgenoemd), van gereed

geld, van koopmanschappen en grondstoffen, van werktuigen tot fabrieken, trafieken of den landbouw behoorende, ³mitsgaders van bouwstoffen tot het opbouwen bestemd of van afbraak afkomstig. B. W. art. 570.

De uitdrukking *meubelen* of *huisraad* bevat den geheelen inboedel, behalve paarden en levende have, rijtuigen met hun toebehooren, edelgesteenten, boeken en handschriften, teekeningen, prenten, schilderijen, beelden, gedenkpenningen; natuurkundige en wetenschappelijke werktuigen en andere kostbaarheden en zeldzaamheden, lijflinnen, wapens, granen, wijnen en andere levensmiddelen. B. W. art. 571.

Ten gemakke plaatsen wij hier de volgende tabel:

Gereed geld	}	Deze zaken behooren tot <i>roerend goed</i> , maar niet tot <i>inboedel</i> , veel minder tot <i>meubelen</i> of <i>huisraad</i> .
Zeeschepen		
Koopmanschappen		
Grondstoffen		
Werktuigen tot fabrieken, trafieken, of tot den landbouw behoorende. . .		
Bouwstoffen	}	Deze zaken behooren tot <i>inboedel</i> , maar geenszins tot <i>meubelen</i> .
Paarden		
Levende have		
Rijtuigen en toebehooren		
Edelgesteenten		
Boeken en handschriften		
Teekeningen		
Prenten		
Schilderijen		
Beelden		
Gedenkpenningen		
Natuurkundige en wetensch. werktuigen		
Goud en zilverwerk		
Zeldzaamheden		
Lijflinnen		
Wapens		
Granen		
Wijnen		
Levensmiddelen		
Bed- en tafellinnen	}	Behooren tot <i>meubelen</i> .
Bedden, stoelen, tafels, pendules enz.		

Men ziet hieruit, dat het meerdere altijd het mindere bevat, dat de uitdrukking *roerend goed* ook den inboedel en de meubelen of het huisraad in zich sluit; en dat de uitdrukking *inboedel* ook de meubelen of het huisraad in zich bevat.

De uitdrukking *een huis met al hetgeen zich daarin bevindt*, bevat al de lichamelijke roerende zaken, die in het huis gevonden worden, met uitzondering van het gereede geld en van de inschulden en andere regten, waarvan de bescheiden zich in het huis mogten bevinden. B. W. art. 572.

De uitdrukking *stoffering* bevat alleen die meubelen, welke tot gebruik en versiering der vertrekken dienen, als: behangsels en tapijten, bedden, stoelen, spiegels, pendules, tafels, porseleinen en andere voorwerpen van dien aard.

Schilderijen en beelden, welke een gedeelte van de meubelen eens vertreks uitmaken, zijn daaronder insgelijks begrepen, doch geenszins de verzamelingen van schilderijen, prenten en beelden, die op galerijen en in bijzondere vetrekken geplaatst zijn.

Hetzelfde geldt omtrent porseleinen: al de zoodanige die een gedeelte uitmaken van de sieraden eens vertreks, zijn onder de uitdrukking *stoffering* begrepen. B. W. art. 673.

De uitdrukking *een gemeubeleerd huis*, of *een huis met zijne meubelen*, bevat (buiten het huis) alleen de *stoffering*. B. W. art. 574.

DE ZAKEN IN BETREKKING TOT DERZELVER BEZITTERS.

1). Er zijn zaken die aan niemand toebehooren; de overige zijn het eigendom of van den staat, of van

gemeenschappen, of van bijzondere personen. B. W. art. 575.

2). Zaken die aan niemand toebehooren zijn zoodanige roerende zaken waarvan niemand den eigendom heeft, ofschoon dien daarvan verkregen kan worden, b. v. een verborgen schat.

3). Aan den staat behooren gronderven en andere onroerende zaken, die onbeheerd zijn en geen eigenaar hebben, gelijk mede de zaken van dengene, die zonder erfgenaam overleden of wiens nalatenschap verlaten is, B. W. art. 576. Zie voorts art. 577 tot en met 581.

4). Zaken aan eene gemeenschap toebehoorende, zijn de zoodanige, die het eigendom zijn van een zedelijk ligchaam. B. W. art. 582.

5). Zaken aan bijzondere personen toebehoorende, zijn de zoodanige, die het afzonderlijk eigendom zijn van een of meer enkele personen. B. W. art. 583.

Bij deze onderscheidingen kan men nog voegen:

6. Zaken kunnen zijn in de *levende hand*, wanneer zij in het bezit zijn van personen of zedelijke ligchamen, die daarover de vrije beschikking hebben; en in de *doodde hand*, wanneer zij in bezit zijn van personen of zedelijke ligchamen, die daarover niet of slechts ten deele onder bepaalde voorwaarden, en tot zekere einden kunnen beschikken; b. v. goederen aan fideicommis onderworpen, en die welke aan de kloosters toebehooren.

REGTEN DIE MEN OP ZAKEN HEBBEN KAN.

Men kan op zaken hebben: B. W. art. 584.

Een regt van bezit.

Een regt van eigendom.

Een regt van erfgenaamschap.

Een regt van vruchtgenot.

Een regt van erfdienstbaarheid, en

Een regt van pand of hypotheek.

Bezit.

Bezit is het houden of genieten eener zaak, welke iemand of in persoon of door een ander in zijne magt heeft, als of zij hem toebehoorde, B. W. art. 585 (1); het wordt verkregen door de enkele daad van eene zaak onder zijne magt te brengen met het kennelijk oogmerk om die voor zich te behouden.

Iemand kan b. v. eene zaak in zijne magt hebben die hij zich verbeeldt zijn eigendom te zijn, doch welke het echter niet is; b. v. *Jan* koopt een huis van B., die hetzelfde echter reeds aan een ander verkocht had; of anders, *Willem* koopt van D. een stuk land dat aan den overleden vader van D. heeft toebehoord, welke volgens de verklaring van D. geen andere kinderen dan hem heeft nagelaten: er is echter nog een kind, welke omstandigheid door D. verzwegen wordt; of nog anders: *Pieter* aanvaardt de nalatenschap van F., als bij testament tot deszelfs eenigen erfgenaam benoemd, terwijl het daarna blijkt dat bij een later testament een ander tot erfgenaam benoemd is. In al deze gevallen zijn *Jan*, *Willem* en *Pieter* geene eigenaars, maar bezitters, want zij bezitten de zaken als of zij hun toebe-

(1) Zaken die buiten den handel zijn, en niet voortdurende en onzigtbare erfdienstbaarheden, kunnen geen voorwerp van bezit zijn, behoudens de bepaling van art. 609. B. W. — B. W. art. 593.

hooren. Zij hebben een *wettelijk bezit*, dat men zeer dient te onderscheiden van het bezit hetwelk de eigenaar zelf heeft (*eigendommelijk bezit*), en dat hetwelk huurders, bewindhebbers, uitvoerders enz., als houders van de goederen van anderen hebben. (1).

Het bezit is te goeder trouw; wanneer de bezitter de zaak bezit uit kracht eener wijze van eigendomsverkrijging, waarvan de gebreken hem onbekend zijn. B. W. art. 587.

Het bezit is te kwader trouw, wanneer de bezitter kennis draagt dat de zaak welke hij bezit aan hem niet in eigendom toebehoort. B. W. art. 588¹.

De bezitter wordt geacht te kwader trouw te zijn, van het oogenblik dat eene regtsvordering tegen hem te dier zake is ingesteld, indien het geding ten zijnen nadeele beslist wordt. B. W. art. 588².

De goede trouw van den bezitter wordt steeds voorondersteld, de kwade trouw moet bewezen worden. B. W. art. 589.

Het bezit te goeder trouw wordt dermate door de wet beschermd, dat daaraan de volgende regten verbonden zijn, B. W. art. 604, te weten:

- a. Dat de bezitter bij voorraad en tot het tijdstip der geregtelijke terugvordering¹, als eigenaar wordt aangemerkt.
- b. Dat hij den eigendom der zaak door middel van verjaring verkrijgt.
- c. Dat hij tot op de geregtelijke terugvordering de vruchten geniet, welke de zaak oplevert.

(1) Die als huurder enz. eene zaak onder zich heeft, kan nooit door middel van verjaring eigenaar daarvan worden. B. W. art. 1996.

- d. Dat hij in het bezit moet worden gehandhaafd, wanneer hij daarin gestoord wordt, en in het bezit moet worden hersteld wanneer hij hetzelfde verloren heeft.

Aan het bezit te kwader trouw zijn dezelfde regten verbonden, behalve dat de bezitter te kwader trouw nimmer den eigendom door verjaring verkrijgen kan, en hij gehouden is aan den eigenaar de vruchten terug te geven die hij genoten heeft, en zelfs die te vergoeden welke hij had kunnen genieten, doch door zijne schuld niet genoten heeft. B. W. art. 605. Cf. 634.

De regtsvordering die ter zake van het bezit wordt ingesteld, wordt de *possessoire*, die ter zake van den eigendom de *petitoire* actie, genoemd.

Het onderscheid dat in deze beide regtsvorderingen gelegen is, zullen wij trachten op te helderen.

Bij de regtsvordering over het bezit heeft de insteller niet anders te bewijzen, dan dan hij het bezit heeft; b. v. ik ben eigenaar of bezitter (dit is om het even) van een stuk land, doch een ander stoort mij, dan behoef ik om in het bezit gehandhaafd te worden, mits de regtsvordering binnen het jaar na de stoornis instellende, niet anders te bewijzen dan dat ik *bezitter* ben; het eigendomsregt komt alsdan niet ter sprake. — Zoo kan zelfs de bezitter die door den eigenaar gestoord wordt, die vordering ter handhaving in het bezit instellen, behoudens het regt van den eigenaar om over den eigendom te procederen. Eveneens is het met de regtsvordering tot herstelling in het bezit, na eene stoornis die het verlies van hetzelfde ten gevolge gehad heeft, in welk geval men echter zoowel zijn

bezit als het verlies van hetzelfde moet bewijzen. De regtsvordering over den eigendom (*ten petitoire*) wordt ingesteld door den eigenaar der zaak, die dezelve van elken bezitter terugvordert; — de regtsvordering kan niet anders dan *ten petitoire* zijn, wanneer de bezitter reeds gedurende een jaar het rustig bezit gehad heeft.

Het bezit van roerende goederen geldt voor titel. Degene die het bezit van eene roerende zaak heeft, is eigenaar daarvan. Het bezit en de eigendom van roerende zaken verliest men dus gelijktijdig, zoodra een ander zich in het bezit daarvan gesteld heeft, 'en zulks om het even of dit met of tegen den wil van den bezitter is, of zoodra men dezelve verloren of verlaten heeft. De bezitter heeft eene regtsvordering tot herstelling in het bezit, ingeval er eene gewelddadige ontzetting heeft plaats gehad, in welk geval hij, als aanlegger der regtsvordering, slechts de daad der ontzetting behoeft te bewijzen. B. W. art. 619.

Eigendom.

Eigendom is het regt om van eene zaak het vrije genot te hebben en daarover op de volstrekte wijze te beschikken, mits men er geen gebruik van make strijdende met de wetten of de openbare verordeningen, daargesteld door zoodanige magt, die daartoe, volgens de grondwet de bevoegdheid heeft, en mits men aan de regten van anderen geen hinder toebrengt; alles behoudens de onteigening ten algemeenen nutte tegen behoorlijke schadeloosstelling ingevolge de grondwet. B. W. art. 625.

De eigendom van den grond bevat in zich den eigendom van hetgeen op en in den grond is. B. W. art. 626.

Ieder eigendom wordt vermoed vrij te zijn. Hij die beweert eenig regt op eens anders zaak te hebben, moet dat regt bewijzen. B. W. art. 627.

De verdeeling van eene zaak welke aan meer dan een' persoon toebehoort, geschiedt overeenkomstig de regelen ten opzichte van de scheiding en verdeeling der nalatenschappen voorgeschreven. B. W. art. 628.

De eigenaar heeft het regt om de aan hem toebehorende zaak van elken bezitter terug te vorderen, in den staat waarin zij zich bevindt. B. W. art. 629.

Eigendom wordt verkregen: B. W. art. 639,

a. Door toeëigening.

Ligchamelijke roerende zaken die aan niemand toebehooren, worden het eigendom van dengene die ze zich het eerst toeëigent, b. v. *het wild* en *de visschen* door middel van de *jagt* en *vischerij*. B. W. art. 640 en 641. Onroerende zaken die onbeheerd zijn, en erfenissen van degenen die zonder erfgenaam overleden zijn kan men zich niet toeëigenen, daar zij het eigendom van den staat zijn. Zie, wat een' gevonden schat betreft, B. W. art. 642.

b. Door natrekking.

Deze is de natuurlijke of kunstmatige vereeniging of vereenzelviging van eene zaak met eene andere zaak; zoo behoort b. v. de aanslib aan den eigenaar van het erf, de vrucht aan den eigenaar van den boom, het gezaaide aan dien van den akker, enz. Zie B. W. art. 643. tot en met 664.

c. Door verjaring.

Hij die te goeder trouw en uit kracht van eenen wettigen titel een onroerend goed, eene rente of

eenige andere aan toonder niet betaalbare inschuld verkrijgt, bekomt daarvan den eigendom, bij wege van verjaring, door een bezit van twintig jaren.

Die te goeder trouw het bezit heeft gedurende dertig jaren, verkrijgt den eigendom, zonder dat hij kan worden genoodzaakt zijnen titel te toonen. B. W. art. 2000.

Een regtstitel die nietig is, uit hoofde van een gebrek in den vorm, kan niet tot grondslag eener twintigjarige verjaring strekken. B. W. art. 2001.

Om door middel van verjaring den eigendom eener zaak te verkrijgen, wordt vereischt een bezit als eigenaar, dat te goeder trouw, voortdurend en onafgebroken, ongestoord, openbaar en niet dubbelzinnig is. B. W. art. 1992 en volg.

Daden van geweld, van zuivere willekeur of van eenvoudig gedoogen kunnen geen bezit te weeg brengen, dat de kracht heeft om eene verjaring te doen geboren worden. B. W. art. 1993.

d. Door *wettelijke* of *testamentaire erfopvolging*.

Deze, waarover hierna in het breede zal worden gehandeld, is de overgang van regten die er door den dood plaats heeft, hetzij volgens de regelen der wet, hetzij volgens de bepalingen vervat in den uitersten wil van den overledene, en door welke de eigendom bij aanvaarding der erfenis verkregen wordt. Zoolang de nalatenschap niet aanvaard is, heeft men wel een regt van erfgenaamschap, maar geen regt van eigendom of mede-eigendom, naar mate er al of niet mede-erfgenamen zijn; in welk laatste geval de eigendom eerst verkregen wordt door de levering, die ten gevolge der

overschrijving van de acte van boedelscheiding, volgens art. 671 B. W. plaats heeft, aangezien toch eene scheiding zelve den eigendom van het goed niet overdraagt, maar meer bepaaldelijk aan den erfgenaam zijn gedeelte in de gemeenschappelijke goederen aanwijst. Zie vonn. van de arr.-regtb. te *Winschoten*, 19 Oct. 1842 Weekb. v. h. R. N°. 417, waarbij dit beginsel gehuldigd wordt. Cf. ook Arr. H. R. 31 Aug. 1849 Weekb. v. h. R. N°. 1050.

- e. Door *opdragt* of *levering*, ten gevolge van eenen regtstitel van eigendomsovergang, afkomstig van dengene, die gerechtigd was over den eigendom te beschikken (1).

Van lichamelijke roerende goederen, effecten en schuldvorderingen aan toonder, geschiedt de levering door de enkele overgave, of in de magtstelling door of namens den eigenaar. B. W. art. 667.

Van onlichamelijke zaken en schuldvorderingen die niet aan toonder luiden, geschiedt zij door middel van eene authentieke of onderhandsche akte, waarbij de regten op die voorwerpen aan een ander worden overgedragen.

Die overdragt heeft ten aanzien van den schuldenaar geen gevolg, dan van het oogenblik, dat zij aan hem is beteekend geworden, of dat hij de overdragt schriftelijk heeft aangenomen of erkend. B. W. art. 668.

(1) In het tegenovergestelde geval toch zoude men wel het bezit, doch niet den eigendom verkrijgen.

De levering van inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld geschiedt ingevolge de voorschriften en verordeningen, op dat stuk bestaande.

De levering van op naam staande aandeelen in maatschappijen geschiedt overeenkomstig derzelver statuten, en bij gebreke van bepalingen daaromtrent, op de wijze als bij het Wetboek van Koophandel op dat stuk is voorgeschreven. B. W. art. 669.

De vorenstaande bepalingen maken geene inbreuk op de wetten en gebruiken in zake van koophandel. B. W. art. 670.

De levering of opdragt van onroerende goederen geschiedt door de overschrijving van de akte in de daartoe bestemde registers.

Een en ander zal later door ons bij de verschillende overeenkomsten van koop en verkoop, ruiling en schenking, mitsgaders bij de behandeling der verrigtingen bij het Grootboek, en bij de beschouwing van het wisselregt breeder worden uiteengezet.

Men merke op, dat niet de overeenkomst van koop en verkoop, van ruiling enz. den eigendom doet overgaan, neen, door de overeenkomst wordt slechts de regtsvordering tot levering, het regt *tot* de zaak, maar door de levering het regt *op* de zaak, geboren.

De overige zakelijke regten, erfgenaamschap, vruchtgenot, erfdienstbaarheid en pand of hypotheek, zullen wij thans achtereenvolgens behandelen.

ERFOPVOLGING BIJ VERSTERF.

Alvorens tot de behandeling der testamenten over te gaan, zullen wij, eenige bladzijden aan de erfopvolging bij versterf wijden, en tevens in het kort opgeven, hoe die bij vroegere wetten hier te lande geregeld was.

Het regt van erfgenaamschap of van erfopvolging, door ons op bladzijde 166 onder de zakelijke regten opgegeven, is het regt, dat alleen door den dood of de verklaring van vermoedelijk overlijden ontstaat, om te treden in al de goederen, regten en regtsvorderingen, die de overledene tijdens zijn overlijden, of verondersteld overlijden, had, onder gehoudenis om zijne schulden en andere verbindtenissen te voldoen. B. W. art. 877. 880. 1146.

Dit gevolg is hetzelfde zoowel voor hen die door de wet, als voor hen die uit kracht van eenen uitersten wil tot de nalatenschap geroepen worden. B. W. art. 1002.

De erfopvolging bij versterf is het middel, waardoor de wet veronderstelt den wil van den erflater te voldoen, als die zich niet bepaaldelijk daaromtrent heeft uitgedrukt.

Om tot dit doel te geraken kan de Wetgever geen beter middel bij de hand nemen dan de bloedverwantschap, door namelijk die nabestaanden het eerst tot de nalatenschap te roepen, welke den erflater het naast in den bloede en in betrekking bestaan; zijn naaste bloed kan men toch met reden veronderstellen, dat hij boven alle anderen heeft willen bevoordeelen, uit welken hoofde de wet dan ook geen acht slaat, noch op den aard, noch op den oorsprong der goederen, om de erfopvolging in dezelve te regelen. B. W.

art. 896. — Om de verschillende regten in eene nalatenschap goed te kunnen regelen, moet men *in de eerste plaats* hierop letten :

- a. Dat de wet eerst de wettige en natuurlijke bloedverwanten roept;
- b. Dat de langstlevende echtgenoot alleen bij gebreke van wettige en natuurlijke bloedverwanten optreedt; en
- c. Dat bij gebreke en van bloedverwanten en van langstlevenden echtgenoot, de Staat tot de erfenis geroepen wordt. B. W. art. 879.

in de tweede plaats op het volgende :

1. Omtrent *bloedverwantschap* en de verdeeling der *liniën* : (1) waaromtrent wij aanmerken :

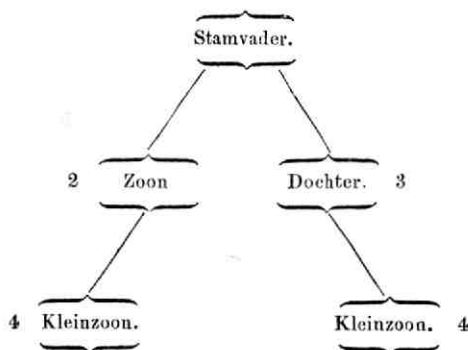
- a. dat bloedverwantschap bestaat in de betrekking tusschen personen, welke de een van den anderen afstammen of eenen gemeenen stamvader hebben. — Dat die betrekking van bloedverwantschap berekend wordt door het getal der *geboorten*; dat elke *geboorte* een *graad* genoemd wordt; en dat elke opvolging van graden eene *linie* maakt. — De *linie* wordt onderscheiden in *regte linie*, dat is de opvolging van graden tusschen personen die van elkander afstammen, b. v. ouders, kinderen, kinds kinderen; en in *zijddlinie*, dat is de opvolging van graden tusschen personen die niet van elkander afstammen, maar een' gemeenen stamvader hebben, b. v., broeders, zusters, neven, nichten, enz. De *regte linie* wordt weder verdeeld in de *regte opgaande* (dat is van

(1) Vergelijk de noot op bladz. 10.

kinderen op ouders) en *regte nederdalende* linie, (dat is van ouders op kinderen, enz.).

In de regte lijn rekt men iedere geboorte voor één graad, zoo staat, b. v., de zoon tot zijn' vader in den eersten, en de kleinzoon tot zijn' grootvader in den tweeden graad, enz.

In de zijdlinie worden de graden berekend door het getal geboorten, eerst tusschen den eenen bloedverwant en den naasten gemeenen stamvader, en vervolgens van dezen laatsten tot den anderen bloedverwant, b. v.:

2. Dat zwagerschap bij erfopvolging in geene aanmerking komt.

3. Omtrent de plaatsvervulling; deze geeft iemand het regt, om te treden in de plaats, in den graad en in de regten van eenen vóór den erfplater overleden persoon. B. W. art. 888.

Ten aanzien van deze plaatsvervulling bepaalt de wet: dat niemand voor eenen levenden persoon bij plaatsvervulling kan optreden. B. W. art. 894;

dat een kind niet van zijne ouders, maar uit de wet zelve, het regt ontleent, om in hunne plaats op te treden; en dat men zelfs diengene bij plaatsvervulling kan vertegenwoordigen, wiens boedel men niet heeft willen aanvaarden. B. W. art. 895.

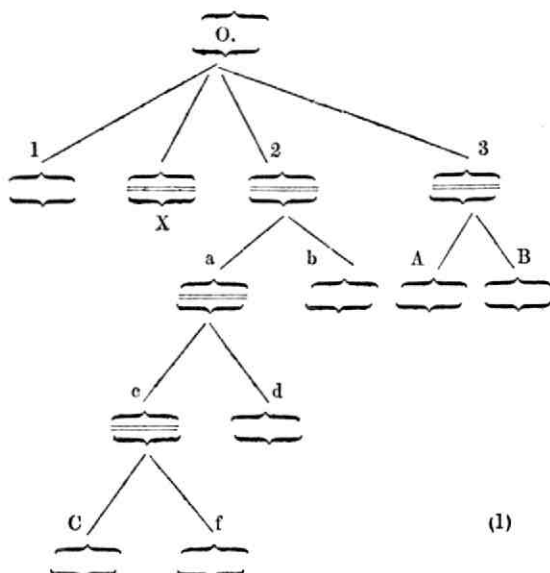
4. Dat plaatsvervulling *wel* wordt toegelaten:

- a. in de regte nederdalende wettige linie in het oneindige;
- b. in de zijdlinie, ten behoeve van des overledenen broeders en zusters kinderen en afstammelingen.

Doch *niet* wordt gedoogd:

- a. in de regte opgaande linie;
- b. in de opgaande zijdlinie (erfopvolging van zijdmagen), dan alleen in het geval, dat nevens dengene, die den erflater het naast in den bloede bestaat er nog kinderen of afkomelingen aanwezig zijn van vóóroverleden broeders of zusters van dien naast in den bloede bestaande; in welk geval die kinderen of afkomelingen bij plaatsvervulling met hunne ooms of moeijen, oudooms of oudmoeijen, tot de erfenis geregtigd zijn. B. W. art. 892.

5. Dat in al de gevallen, waarin plaatsvervulling wordt toegelaten, de verdeeling bij staken plaats heeft; dat indien dezelfde staak verscheidene takken heeft voortgebragt, de onderverdeeling in iederen tak wederom bij staken geschiedt; onder personen in denzelfden tak geschiedt de verdeeling bij hoofden. B. W. art. 893, b. v.;

O stamvader, X erflater, 1. 2. 3 broeders en zusters van dezen, *a. b. A. B.* broeders en zusters kinderen, *c. d.* broeders en zusters kleinkinderen, *C. f* broeders en zusters achter-kleinkinderen.

Nu zijn er drie oorspronkelijke staken (1. 2. en 3); staak n°. 2 wordt verdeeld in twee takken, en tak *a* van die staak weder in twee takken, *c. d.*, van welke de tak *c* weder in twee staken *C* en *f* gesplitst wordt; de oorspronkelijke staak n°. 3 wordt slechts in twee takken *A* en *B* verdeeld.

6. Dat men, ten einde als erfgenaam te kunnen optreden, bestaan moet op het oogenblik, dat de erfenis is opgevallen, en dat het kind, van hetwelk

(1) De blokjes met lijntjes zijn, zoo hier als in de volgende voorbeelden, overledenen.

eene vrouw zwanger is, als deszelfs belang zulks vordert, als reeds geboren wordt aangemerkt, doch dat het, dood ter wereld komende, geacht wordt nooit te hebben bestaan. B. W. art. 883, verg. B. W. art. 3.

7. Dat *onwaardige* personen van de erfenis zijn uitgesloten, B. W. art. 885 en 886, en dat de kinderen van zoodanigen onwaardig verklaarde hem niet bij plaatsvervulling kunnen vertegenwoordigen, om de eenvoudige reden, dat niemand voor eenen levenden persoon bij plaatsvervulling kan optreden, maar dat zij *uit eigen hoofde* tot de nalatenschap komende, niet uitgesloten zijn door de schuld hunner ouders (1), b. v.: A sterft met nalating van eene moeder en van één zoon, PIETER, die onwaardig is verklaard, en twee kinderen heeft; nu beuren die twee kleinkinderen uit eigen hoofde de nalatenschap van hunnen grootvader, als naaste bloedverwanten in de regte nederdalende linie, dewijl bij het bestaan van betrekkingen in laatstgenoemde linie, die in de opgaande linie nimmer tot de erfenis geroepen worden; tot regt verstand diene ook nog het volgende voorbeeld:

A laat na een kind, met name PAULUS, uit hoofde van onwaardigheid uitgesloten en twee kinderen hebbende, benevens drie kinderen van een' vóóroverleden zoon, met name WILLEM; in dit geval beuren de drie kinderen van WILLEM bij plaatsvervulling van hunnen vader, de geheele nalatenschap van hunnen grootvader; om reden, dat zij, ofschoon hunnen grootvader in den tweeden graad bestaande, door

(1) Vergel. bladz. 177 sub. 3.

plaatsvervulling in den graad van hunnen vader treden, en dus de kinderen van den onwaardig verklaarden PAULUS, die, uit hoofde van het verbod van plaatsvervulling, in den tweeden graad blijven, uitsluiten.

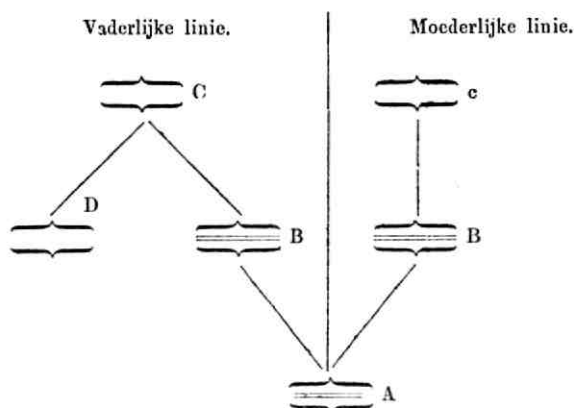
8. Dat alle erfenissen, welke hetzij geheel, hetzij voor een gedeelte, aan bloedverwanten in de regte opgaande of zijdlinie te beurt vallen, in twee gelijke deelen worden gesplitst, waarvan het eene aan de nabestaanden in de vaderlijke linie, en het andere aan die in de moederlijke linie van den erflater te beurt valt, behoudens in de gevallen, dat de ouders of een hunner met een of meer broeders of zusters van den erflater erven.

De erfenis kan nimmer uit de eene linie tot de andere overgaan, dan wanneer er in eene der beide liniën noch bloedverwant in de regte, noch in de zijdlinie gevonden wordt.

De eerste verdeeling tusschen de vaderlijke en de moederlijke liniën daargesteld zijnde, heeft er geene verdere splitsing tusschen de onderscheidene takken plaats; maar de helft, aan iedere linie te beurt gevallen, behoort aan den erfgenaam of de erfgenamen, welke den overledene het naast in den bloede bestaan, behoudens het geval van plaatsvervulling in de zijdlinie (*erfopvolging van zijdmagen*), zie bladz. 178, 4, 1° b. B. W. art. 898.

Voorbeeld tot opheldering:

A laat na een grootvader en een oom van vaderszijde, en een grootvader van moeders zijde.

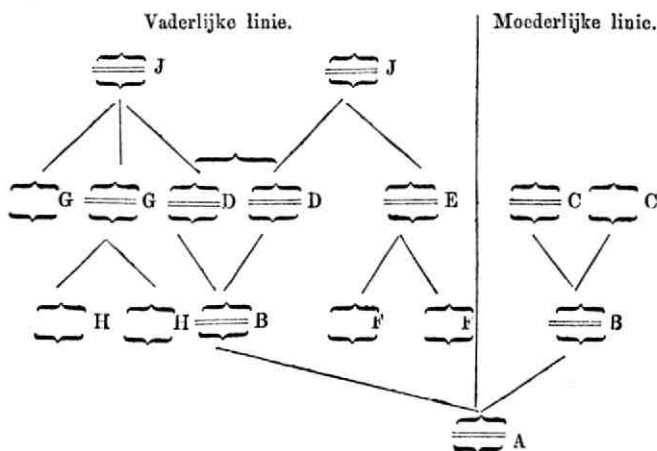

A erfater, B ouders, C grootvaders en D oom.

Nu erven de beide grootvaders ieder de halve nalatenschap.

Nog een voorbeeld, waarbij de plaatsvervulling toegelaten en de erfvolging van zijdmagen in toepassing wordt gebragt :

A sterft; zijne in leven zijnde naaste bloedverwanten zijn : 1 G, 1 G, 2 H en 2 F.

A erflater, B ouders, C grootouders van moeders zijde, D grootouders van vaders zijde, E zuster der grootmoeder van vaders zijde, F hare kinderen, G broeders van den grootvader van vaders zijde, H kinderen van den overledene dezer broeders, J stamvaders in de vaderlijke linie.

Nu erven de in leven zijnde grootvader C van moeders zijde de eene helft der nalatenschap, en de in leven zijnde broeder van den grootvader van vaders zijde G de eene helft, en de twee kinderen H van den overledenen broeder van dien grootvader ieder een vierde in de andere helft van de wederhelft; de kinderen F van de overledene zuster E van de grootmoeder van vaders zijde verkrijgen niets, ofschoon zij den erflater in denzelfden graad als de kinderen H van den broeder G van den grootvader van vaders zijde D bestaan, uit hoofde de plaatsvervulling alleen ten behoeve van afkomelingen van den overledenen *broeder* of *zuster* van den *naasten* bloedverwant wordt toegelaten. — Ofschoon hierdoor eene onbillijke regeling van regten bestaat, kan men echter geene andere uitlegging aan de wetsbepaling op dit punt geven.

Na deze algemeene bepalingen, gaan wij de wijze van erfopvolging in de verschillende liniën na (1).

(1) Ik heb de erfopvolging van natuurlijke kinderen in de gewone erfopvolging opgenomen, omdat de natuurlijke kinderen bij ons Wetboek als erfgenamen worden beschouwd, en aan hen niet, zoo als bij den Franschen Code, een bepaald regt op de nalatenschap wordt toegekend; men verlieze evenwel niet uit het oog, dat zij echter eene bijzondere soort van erfgenamen zijn, en dat,

REGTE NEDERDALENDE LINIE.

De wettige kinderen erven van hunnen vader en hunne moeder, van hunne grootouders of verdere bloedverwanten in de opgaande linie voor gelijke deelen, zonder onderscheid van kunne of eerstgeboorte, en zelfs wanneer zij uit verschillende huwelijken verwekt zijn.

Zij erven voor gelijke deelen bij hoofden, wanneer zij allen in den eersten graad zijn, en uit eigen hoofde geroepen worden; zij erven bij staken, wanneer zij allen, of een gedeelte hunner, bij plaatsvervulling opkomen. B. W. art. 899.

De wettelijke erkende natuurlijke kinderen erven van den vader of moeder, die hen erkend heeft, in het geval dat deze wettige afstammelingen nalaat, één derde van het aandeel, hetwelk zij zouden gehad hebben, ingeval zij wettig waren geweest; b. v. iemand *drie* wettige kinderen en *een* natuurlijk erkend kind nalatende, erft dat kind een twaalfde, omdat het, wettig geweest zijnde, een vierde zoude geërfd hebben. — Ingeval de overledene geene afstammelingen, maar wel bloedverwanten in de regte opgaande linie, of broeder, of zusters of derzelver afstammelingen, heeft nagelaten, erven zij de helft der nalatenschap; en drie vierden indien er slechts nabestaanden in eenen verderen graad zijn overgebleven. — Indien de wettige erfgenamen den overledene in ongelijke graden bestaan, bepaalt de naaste in de eene linie, zelfs ten aanzien dergenen die zich in de andere linie bevinden, de hoegrootheid van

wanneer zij hun aandeel hebben verkregen, het overige der nalatenschap naar de gewone wijze van erfopvolging wordt verkregen.

het aandeel, aan het natuurlijk kind verschuldigd, B. W. art. 910; b. v. iemand laat na een natuurlijk kind, één grootvader van moeders zijde en één neef van vaders zijde, dan is door het bestaan van dien grootvader van moeders zijde het aandeel van het kind op de helft van de nalatenschap bepaald.

De natuurlijk erkende kinderen erven de geheele nalatenschap, wanneer hun overledene vader of moeder geen' bloedverwant in den graad, waarin men erven mag, heeft nagelaten, en sluiten zij den langstlevenden echtgenoot uit. B. W. art. 912.

§ Ingeval een natuurlijk kind vóóroverleden is, zijn zijne wettige kinderen en afstammelingen bevoegd, voor hetzelfde bij plaatsvervulling op te treden. B. W. art. 913.

Al hetgeen wij ten aanzien van natuurlijke erkende kinderen gezegd hebben, is niet op in overspel of in bloedschande verwekte kinderen toepasselijk. De wet verleent hun alleen het noodige levensonderhoud. B. W. art. 914.

Zie over de wijze waarop dat onderhoud geregeld wordt, B. W. art. 915 en 916.

ERFOPVOLGING ALLEEN IN DE OPGAANDE LINIE.

Deze kan alleen dan plaats hebben ingeval de erf-later geene afstammelingen, en geene broeders of zusters of afkomelingen van dien heeft nagelaten; verg. echter hiervoren blz. 184.

In de rechte opgaande linie geschiedt de erfopvolging als volgt:

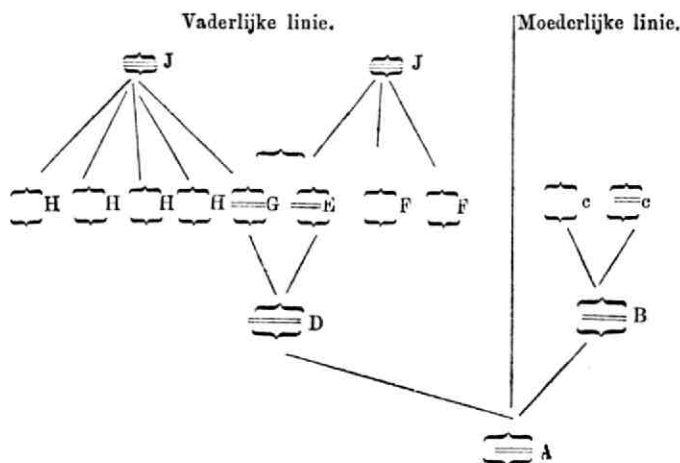
- a. indien de overledene zijn' vader en moeder beide nalaat, erven zij ieder de helft zijner nalatenschap;

- b. ingeval één der ouders van den erflater overleden is, verkrijgt de langstlevende vader of moeder de geheele nalatenschap;
- c. de ouders overleden zijnde, beuren de grootouders in de beide liniën de nalatenschap, en deze overleden zijnde, de overgrootouders, enz. De naaste in iedere linie sluit in deze altijd uit dengene, die in eenen verderen graad is; die in gelijken graad staan deelen bij hoofden; verg. het hiervoren, op bladz. 181, onder n°. 8 gezegde;
- d. de nalatenschap van een natuurlijk kind (zonder nakomelingschap overleden) vervalt aan den vader of aan de moeder, die hetzelfde erkend heeft, of aan ieder hunner voor de helft, indien het door beide is erkend geweest. B. W. art. 917.

In de zijdlinie wordt de erfopvolging op de volgende wijze geregeld :

- a. indien de erflater geene ouders, grootouders, overgrootouders, enz. in eene der beide liniën heeft nagelaten, wordt de helft der nalatenschap aan de linie, waarin die grootouders, enz. ontbreken, verkregen door de zijdmagen in die linie; men lette hier vooral op, dat eenmaal eene klosing tusschen de vaderlijke en moederlijke linie hebbende plaats gehad, er geene verdere klosing geschieden mag, en de zijdmagen van denzelfden graad alleen bij hoofde erven; b. v. A laat na, in de moederlijke linie, twee oudooms van grootmoeders zijde; en vier oudooms van grootvaders zijde; nu erven niet de twee oudooms van grootmoeders zijde de eene helft, en de vier oudooms

van grootvaders zijde de wederhelft, maar de zes oudooms erven ieder een zesde.

A erflater, B moeder, C grootouders in de moederlijke linie, D vader, E grootmoeder van vaders zijde, F grootmoeders broeders, G grootvader van vaderszijde, H broeders van den grootvader, J stamvaders in de moederlijke linie.

b. Ingeval er bij deze opvolging van zijdmagen nog kinderen of afkomelingen bestaan van een' vóór-overleden broeder of zuster van den naasten bloedverwant des erflaters, heeft er ten hunnen behoefte plaatsvervulling plaats; zie bladz. 178 en 179 en het aldaar opgegeven voorbeeld.

Zoowel in de regte als in de zijdlinie kan de volgende bepaling in aanmerking komen:

Indien een natuurlijk kind sterft zonder afstammelingen, noch ouders, noch natuurlijke broeders of zusters of afkomelingen van deze,

noch langstlevenden echtgenoot achter te laten, behoort deszelfs nalatenschap aan de naaste bloedverwanten van zijnen vader of van zijne moeder, welke hem erkend heeft, en indien hij door beide erkend is, behoort de eene helft zijner nalatenschap aan de naaste bloedverwanten van vaders- en de wederhelft aan die van moeders zijde. B. W. art. 920^a.

ERFOPVOLGING IN DE OPGAANDE EN TEVENS IN DE
ZIJDLINIE.

Deze erfopvolging, welke dan alleen kan plaats grijpen, wanneer de erflater geene afkomelingen, maar vader en moeder (1) beide, of ook een zijner ouders, en broeders en zusters of afkomelingen van hen nalaat, wordt op de volgende wijze geregeld:

Beide ouders in leven zijnde, bekomt ieder hunner:

- a. één derde der nalatenschap, wanneer er slechts een broeder of eene zuster is;
- b. één vierde, als er meer broeders of zusters zijn, welke laatste te zamen tot de overige twee vierden gerechtigd zijn.

Een der ouders vóóroverleden zijnde, bekomt de langstlevende:

- a. de helft, indien er slechts één broeder of ééne zuster is;
- b. één derde, zoo er twee zijn;

(1) Grootouders komen hier niet in aanmerking, want als de ouders overleden zijn, verkrijgen de broeders en zusters de geheele nalatenschap.

c. één vierde , zoo er meer dan twee zijn ;

ERFOPVOLGING IN DE ZIJDLINIE.

- a. Deze erfopvolging heeft alleen plaats wanneer iemand geene afkomelingen , geene ouders , maar wel broeders of zusters of derzelver afkomelingen heeft nagelaten ; alsdan beuren de broeders of zusters , of hunne afkomelingen , de geheele nalatenschap. B. W. art. 903. Zie aangaande de plaatsvervulling ten behoeve van broeders- en zusters-kinderen en verdere afkomelingen , het hiervoor op bladz. 178 en volg. gezegde.
- b. In geval van vóóroverlijden der ouders van een natuurlijk kind , hetwelk geene nakomelingen nalaat , erven de natuurlijke broeders en zusters alleen die goederen , welke niet uitde nalatenschap der ouders afkomstig zijn daar deze tot de wettige afstammelingen van zijnen vader of zijne moeder terug keeren , althans zoo ze nog in *natura* in den boedel aanwezig zijn. Zie verder B. W. art. 918.

EENIGE BIJZONDERHEDEN.

I *Bepaling die gemeen is aan de erfopvolging in de zijdlinie.*

De verdeeling van al hetgeen aan de broeders en zusters toekomt geschiedt onder hen in gelijke deelen indien zij allen van hetzelfde bed zijn ; doch indie zijn uit verschillende huwelijken zijn voortgesproten , wordt hetgeen zij erven , in twee gelijke deelen tusschen de vaderlijke en moederlijke liniën des overledenen ,

verdeeld; de volle broeders en zusters bekomen hun deel in beide liniën en die van halven bedde slechts in die linie tot welke zij behooren. Indien er niet dan halve broeders of zusters van eenen kant zijn achtergebleven bekomen zij de geheele nalatenschap, met uitsluiting van alle andere bloedverwanten in de andere linie, B. W. art. 904; b. v. iemand laat na twee broeders van heelen- en vier van halven bedde, dan erven de twee broeders van heelen bedde ieder $\frac{1}{12}$, en de vier broeders van halven bedde ieder $\frac{1}{12}$ gedeelte der nalatenschap. Hierbij merke men voorts op dat de wet, bij de bepaling van het erfdeel der ouders, geen acht slaat op de enkele of dubbele verwantschap der broeders of zusters, niettegenstaande deze in ongelijke deelen erven, en dat dus wanneer er volle en halve broeders of zusters met ouders, tot de nalatenschap geroepen worden, eene tweeledige verdeeling moet plaats hebben; bij de eene komt alleen het getal broeders en zusters in aanmerking, om het even of zij van heelen of halven bedde zijn, terwijl bij de laatste verdeeling datgene wat aan de broeders of zusters is toegekend, naar de betrekking waarin zij tot den erflater hebben gestaan, tusschen hen wordt verdeeld; b. v. iemand laat na een vader, twee volle- en twee halve broeders, dan is de vader voor één vierde in zijne nalatenschap gerechtigd, het overige komt aan de broeders (1).

(1) Het aandeel van een' broeder of eene zuster die verwerpt, komt aan de overige broeders of zusters, niet

Bepaling die gemeen is aan de erfopvolging in alle liniën:

Een natuurlijk kind heeft geen regt op de nalatenschap van de bloedverwanten zijner ouders, ten zij één dier bloedverwanten komt te overlijden zonder nabestaanden in den erfelijken graad, noch langstlevenden echtgenoot achter te laten. En indien het natuurlijk kind sterft zonder afstammelingen, noch ouders, noch natuurlijke broeders of zusters of afkomelingen van deze, noch langstlevenden echtgenoot natelaten behoort zijne nalatenschap, met uitsluiting van den Staat, aan de naaste bloedverwanten van zijnen vader of zijne moeder welke hem erkend heeft; en indien hij door beide erkend is, behoort de eene helft zijner nalatenschap aan de naaste bloedverwanten van vaders- en voor de wederhelft aan die van moederszijde, volgens de gewone regelen van versterf. B. W. art. 919 en 920.

ERFOPVOLGING TEN BEHOEVE VAN DEN
LANGSTLEVENDEN ECHTGENOOT.

De langstlevende echtgenoot bekomt de geheele nalatenschap, wanneer de eerstgestorvene echtgenoot geene wettige bloedverwanten in den erfelijken graad heeft nagelaten, met uitzondering in het geval dat van dien eerstgestorvenen echtgenoot een natuurlijk kind was achtergebleven, zie hiervoor bladz. 187; de langstlevende echtgenoot van een natuurlijk kind, dat zonder afstammelingen, zonder ouders, en zonder natuurlijke

aan de ouders, — Zie Mr. J. J. LOKE. *Handb. voor Notarissen* 2^e druk bladz. 127.

broeders of zusters sterft, bekamt zijne geheele nalatenschap, met uitsluiting van de bloedverwanten van den vader of van de moeder die hem erkend hebben.

ERFOPVOLGING TEN BEHOEVE VAN DEN STAAT.

Wanneer iemand komt te overlijden, zonder bloedverwanten in den erfelijken graad, zonder langstlevenden echtgenoot, en zonder natuurlijke kinderen van bloedverwanten in den erfelijken graad na te laten, of zonder dat zij bekend zijn, of ook wanneer al de bekende erfgename de nalatenschap verwerpen, behoort de nalatenschap aan den Staat, of eigenlijk wordt zij dan als onbeheerd beschouwd. B. W. 576 en 1172.

De arrondissements-regtbank, onder welker ressort de nalatenschap is opengevallen, moet alsdan op verzoek der belanghebbende personen, b. v. *van de schuldeischers*, of op de voordragt van het openbaar ministerie, eenen curator benoemen. Verg. B. W. art. 1173. Zie voorts aangaande de verplichtingen van dezen curator, en omtrent de in bezitneming door den Staat, de regelen bij de artikelen 1174 tot en met 1176 van het B. W. voorgeschreven.

OVER UITERSTE WILLEN , EN DE ERFOPVOLGING

DAARUIT ONTSTAANDE.

De regelen der erfopvolging bij versterf zijn alleen dan van toepassing , wanneer de erflater zelf geene erfgenamen bij uitersten wil tot zijne nalatenschap geroepen heeft. B. W. art. 921.

Een testament of uiterste wil is eene akte, houdende de verklaring van hetgeen iemand wil dat na zijn dood zal geschieden , en welke akte door hem kan worden herroepen. B. W. art. 922.

*Algemeene bepalingen ten aanzien der uiterste
wilsbeschikkingen.*

Uiterste wilsbeschikkingen ten aanzien van goederen zijn of *algemeen* , wanneer zij de geheele nalatenschap bevatten , of onder *eenen algemeenen titel* , b. v. de helft , een derde van de nalatenschap behelzende ; of onder eenen *bijzonderen titel* , dat is een legaat , B. W. art. 923.

Eene uiterste wilsbeschikking ten voordeele van de *naaste bloedverwanten* of het *naaste bloed van den erflater* , zonder eenige verdere aanduiding , wordt geacht te zijn gemaakt ten voordeele van des erfaters door de wet geroepen erfgenamen. B. W. art. 924.

De uiterste wilsbeschikking ten voordeele van de armen , zonder andere aanduiding , wordt geacht gemaakt te zijn , ten behoeve van al de noodlijdenden , zonder onderscheid van godsdienst , welke in de plaats ,

alwaar de erfenis is opengevallen, door armeninrigtingen bedeed worden. B. W. art. 925 (1).

De uiterste wilsbeschikkingen worden onderscheiden in *erfstellingen* en *legaten* :

Eene erfstelling is eene uiterste wilsbeschikking waarbij de erflater aan een of meer personen de goederen geeft welke hij bij zijn overlijden nalaat, het zij in het geheel, het zij voor een gedeelte, zoo als de helft, een derde enz. B. W. art. 1001.

Een legaat is eene bijzondere beschikking waarbij de erflater aan een' of meer personen zekere bepaalde goederen geeft of wel al zijne goederen van een zekere soort; b. v. al zijne roerende of onroerende goederen, of het vruchtgebruik van alle of van een gedeelte zijner goederen. B. W. art. 1004.

Het verschil in de gevolgen van erfstellingen en legaten bestaat voornamelijk daarin :

1. Dat de bij erfstelling geroepenen bij het overlijden van den erflater van regtswege in het bezit der nagelaten goederen treden, B. W. art. 1002, doch dat de legatarissen slechts eene vordering tot afgifte van het hun gelegateerde verkrijgen en zij eerst door de levering in den eigendom gesteld worden.

2. Dat de erfgenaam mede van regtswege terstond de vruchten en interessen der nalatenschap geniet, doch dat de legataris om die sedert den dag van het overlijden te kunnen genieten, den eisch tot afgifte binnen het jaar moet instellen, aangezien wanneer die eisch later geschiedt, hij slechts regt heeft op de vruchten en interessen, sedert den dag, dat de eisch

(1) Zie Arr. Prov. Hof van N.-Holland dd. 26 April 1865 (Weekbl. v. h. R. n°. 2731).

gedaan is, met uitzondering, wanneer de erflater zijne begeerte daaromtrent in den uitersten wil verklaard heeft en wanneer eene lijfrente of een jaar-, maand- of weegeld, onder den titel van levensonderhoud is gelegateerd; in deze laatste gevallen zijn de vruchten en interessen, op welk tijdstip de eisch tot afgifte ook gedaan zij, sedert het overlijden voor den legataris.

3. Dat de erfgenamen, ieder in evenredigheid van hun aandeel in de nalatenschap, tot betaling der schulden gehouden zijn, doch dat de legataris niets te voldoen heeft van de schuld waarmede het aan hem gelegateerde bezwaard is, B. W. art. 1146, 1012; men merke hierbij echter op, dat aan de legatarissen dan eerst hunne legaten afgegeven worden, wanneer de schuldeischers des boedels voldaan zijn en de legitimarissen in hun wettelijk erfdeel niet zijn verkort.

Wie bekwaam zijn om bij uitersten wil te beschikken.

Alle personen kunnen bij uitersten wil beschikken, behalve:

- a). Minderjarigen die den vollen ouderdom van achttien jaren niet hebben bereikt.
- b). Die het gebruik hunner verstandelijke vermogens missen, om het even, of zij al dan niet onder curatele zijn gesteld. B. W. art. 500². 502 (1).

De bekwaamheid van den testateur wordt beoordeeld naar den staat waarin hij zich bevond op het oogenblik dat de uiterste wil gemaakt is, B. W. art. 945; dus niet naar zijnen staat op het oogenblik van het overlij-

(1) Die wegens verkwisting onder curatele zijn gesteld, mogen testament maken. B. W. 500³.

den; b. v. iemand maakt op zijn zeventiende jaar een testament en hij sterft op zijn veertigste jaar, zonder nader testament te maken, dan is zijn uiterste wil nietig.

Men merke op dat bij het Fransche wetboek aan een' minderjarige zoodra hij den ouderdom van zestien jaren bereikt had de bevoegdheid gegeven was, om over de helft zijner nalatenschap te beschikken, dus dat men niet als van onwaarde moet beschouwen een testament vóór primo October 1838 door iemand vóór zijn achttiende jaar gemaakt, noch hetzelfde voor de geheele nalatenschap geldig houde als het na bereikten achttien-jarigen ouderdom verleden is.

Welke personen uit sommige uiterste wilsbeschikkingen geen of slechts een bepaald voordeel mogen genieten.

- a). Makingen bij uiterste wilsbeschikking ten behoeve van openbare instellingen, godsdienstige gestichten, kerken of armeninrigtingen hebben geen gevolg dan voor zoo ver de Koning aan de bewindvoerders dier Gestichten de magt zal hebben verleend, die aan te nemen. B. W. art. 947 (1).
- b). De man of vrouw die gehuwd is met iemand, die kinderen heeft uit eenen vorigen echt, zal uit den uitersten wil van zijnen of haren echtgenoot niet meer mogen genieten dan het minste gedeelte, dat een der wettige kinderen geniet, en zonder

(1) De Koning kan, na eenmaal de magtiging tot aanvaarding eener erfenis aan eene kerk te hebben geweigerd, op die beslissing later terug komen. Zie Arr. H. R. van 11 Maart 1864. (Weekbl. v. h. R. n°. 2571).

dat hij of zij in eenig geval meer dan een vierde gedeelte van den boedel van zijnen of haren echtgenoot zal mogen genieten. B. W. art. 949. Men vergelijke hierbij hetgene wij, bladz. 112 en volgende, gezegd hebben, ten aanzien *der verdeeling der wettelijke gemeenschap bij tweede of verder huwelijk, wanneer een der echtgenooten of beide kinderen uit een vroegeren echt hebben*. Hierbij valt op te merken dat, indien het voordeel, dat den nieuwen echtgenoot bij het huwelijk is opgekomen, door de vermenging van goederen en schulden bij eenige gemeenschap reeds het geoorloofde aandeel bedraagt, de hertrouwende man of vrouw, aan die nieuwe of dien nieuwen echtgenoot bij uitersten wil niets meer kan geven. (1)

- c.) Leerreesters, gouverneurs of gouvernantes kunnen geen voordeel genieten uit den uitersten wil van minderjarigen die met hen te zamen wonen, noch even zoo onderwijzers of onderwijzeressen uit den uitersten wil van minderjarigen die bij hen in de kost besteed zijn; hiervan zijn uitgezonderd de beschikkingen tot vergelding van gedane diensten bij wijze van legaat gemaakt. B. W. art. 952.

d.) De geneesheeren, heelmesters, apothekers en

(1) Wanneer de erflater tot eenigen erfgenaam heeft nagelaten zijn eenig kind uit een 1^e huwelijk, onder den last van vruchtgebruik van het beschikbaar gedeelte zijner nalatenschap, ten behoeve zijner tweede echtgenote, is niet het vierde deel, maar wel de helft der nalatenschap met dat vruchtgebruik belast. (Cf. de Gelder adv. 8^e Jaarg. afl. 7 en 8.)

andere personen de geneeskunde uitoefenende, welke iemand gedurende de ziekte waaraan hij is overleden, bediend hebben, alsmede de bedienaars van de godsdienst, welke hem gedurende die ziekte hebben bijgestaan, kunnen geen voordeel trekken uit de uiterste wilsbeschikkingen welke zoodanig persoon *gedurende den loop dier ziekte* ten hunnen behoefte mogt hebben gemaakt. (1).

Hiervan zijn uitgezonderd:

- 1°. De beschikkingen tot vergelding van gedane diensten bij wijze van legaat gemaakt, waarom de notaris bij het maken van het testament van een zieke, wel mag opletten achter het woord „legaat” te zetten: „strekken dit legaat tot vergelding der door den legataris aan den testateur gedane diensten.”
- 2°. De beschikkingen zoowel bijzondere als algemeene, ten voordeele van den echtgenoot van den erflater.
- 3°. De erfstellingen en legaten gemaakt, ten behoeve van bloedverwanten tot den vierden graad ingesloten, indien de overledene geene erfgenamen in de regte linie mogt hebben nagelaten, ten ware degene ten wiens voordeele de beschikking gemaakt is zelf onder het getal dier erfgenamen mogt behooren. B. W. art. 953.
- e.) De notaris, die eenen uitersten wil bij openbare akte heeft verleden, en de getuigen die daar bij tegenwoordig zijn geweest, kunnen niets genieten van hetgeen aan hun bij dien uitersten wil is gemaakt, B. W. art. 954; deze bepaling is dus niet

(1) Zie een Arrest van 't Hof van Gelderland van 14 Sept. 1864 (Weekb. v. h. R. n°. 2699).

toepasselijk wanneer in eenen, aan den notaris in bewaring gegeven, besloten olographischen of geheimen uitersten wil, eene beschikking, ten behoeve van den notaris of de getuigen, die over de akte van bewaargeving of superscriptie gestaan hebben, gevonden wordt.

- f.) Indien ouders wettige en erkende natuurlijke kinderen nalaten, zullen deze laatste uit de uiterste wilsbeschikkingen hunner ouders niets meer mogen genieten, dan hetgeen aan hun bij versterf door de wet is toegekend. B. W. art. 955. De notaris zoude soms eenen erflater, die zijn natuurlijk kind meer dan met hetgeen het bij versterf zou genieten, bevoordeelen wilde, kunnen aanraden, om dat kind niet te erkennen, en hierdoor deze wetsbepaling te ontduiken; dit zoude echter hoogst gevaarlijk wezen, aangezien men misschien in regten zouden kunnen bewijzen, dat de door den vader bevoordeelde persoon werkelijk het natuurlijk kind van den erflater is (1).
- g.) Een echtgenoot kan geen voordeel genieten door de uiterste wilsbeschikkingen van zijnen mede-echtgenoot, indien het huwelijk zonder de vereischte toestemming mogt zijn aangegaan, en de erflater gestorven is op een tijdstip waarop de wetigheid van dit huwelijk uit dien hoofde nog kon worden betwist. Zie B. W. art. 948.
- h.) Overspelers of overspeelsters en hunne medeplig-

(1) Hoe, indien de overledene ouders geene wettige, maar wel erkende natuurlijke kinderen nalaten, kunnen dan de laatste bij testament alles bekomen? *Ja*, Regtsg. Bijbl. II, 246—252, *Neen*, Regtsg. Bijblad II 253—254.

tigen kunnen uit elkanders uitersten wil geen voordeel genieten, mits van het overspel vóór het overlijden van den erflater, door een regterlijk gewijsde gebleken zij.* B. W. art. 956.

Men merke eindelijk op, dat de uiterste wilsbeschikking gemaakt ten voordeele van iemand, die onbekwaam is om te erven, nietig is, zelfs wanneer de beschikking mogt gemaakt zijn op den naam van een' tusschen beide komende persoon.

Voor tusschenbeide komende personen worden gehouden de vader en de moeder, de kinderen en afstammelingen, en de echtgenoot van dengene die onbekwaam is om te erven. B. W. art. 958. (1)

Wie onwaardig zijn om uit eenen uitersten wil te genieten, zie B. W. art. 959.

Legitime portie.

Behalve de bovengemelde beperkingen in het regt van erfstelling en vermaking, heeft de wetgever hem die bloedverwanten in de regte lijn heeft, in het belang van die bloedverwanten beperkt in het naar willekeur beschikken over zijne goederen, door de bepalingen ten aanzien van de legitime portie of het wettelijk erfdeel.

Deze legitime portie is een gedeelte der goederen, hetwelk aan de bij de wet geroepen erfgenamen in de regte lijn wordt toegekend, en waarover de overledene

(1) Zie omtrent het begrip van *tusschen beide komende persoon*, een arr. van 't Hof van Utrecht van 6 Febr. 1865 (Weekbl. v. h. R. n°. 2721).

noch bij gifte onder de levenden, noch bij uitersten wil heeft mogen beschikken. B. W. art. 960. (1)

De wet verzekert dus aan ieder der bloedverwanten in de regte lijn een gedeelte van de nalatenschap des erflaters, doch alleen in het geval dat zij bij versterf zouden medegeërfd hebben. Zoo hebben kinderen of hunne afkomelingen altijd eene legitime, ouders alleen in het geval dat er geene wettige kinderen of afkomelingen van dien bestaan, en grootouders alleen in het geval dat de erflater geene broeders of zusters heeft nagelaten, omdat wanneer iemand broeders of zusters nalaat de grootouders uitgesloten zijn; waaruit dan ook volgt, dat iemand die grootouders en broeders en zusters nalaat over zijne geheele nalatenschap beschikken mag.

Daar, zoo als wij hierboven zeiden, de wet bepaalt tot welk gedeelte ieder legitimaris in de nalatenschap gerechtigd is, zoo volgt daaruit dat de legitime van

(1) Bij arr. v. 't Hof van Gelderland dd. 17 Junij 1863 (Weekbl. v. h. R. n° 2517) is het volgende beslist:

De bepaling van art. 960 B. W. ziet niet alleen op de hoegrootheid van het wettelijk erfdeel, maar bij dat art. is *alle* beschikking daarover aan de ouders ontzegd.

Ouders derhalve, bij testament beschikkende over hunne nalatenschap, kunnen niet bepalen, dat het erfdeel van hun kind (daaronder begrepen het wettelijk erfdeel) niet zal vallen in de huwelijksgemeenschap, tusschen dat kind en zijnen echtgenoot bestaande, maar het bijzonder eigendom van dat kind zal blijven, en door een derde worden beheerd, onder den last van verantwoording en uitkeering der opkomsten aan dat kind, met uitsluiting van dien echtgenoot van het vruchtgebruik dier goederen.

een of meer legitimarissen door het niet genieten van een' of meer anderen dezelfde hoegroothed behoudt; b. v. iemand sterft, zijne nalatenschap bedraagt f 60000: — hij laat na twee kinderen, die dus ieder ten beloope van f 20000 als legitimarissen in zijne nalatenschap gerechtigd zijn; nu kan een der twee legitimarissen b. v. *witthoofde van onwaardigheid* zijn recht niet doen gelden, dit vermeerdert de legitime van den anderen niet, die ook daardoor niet meer dan f 20000 *als legitimaris*, vorderen kan. Bij de Fransche wet was men van een ander beginsel uitgegaan, en had men, in plaats van het aandeel van iederen legitimaris te bepalen, het *beschikbaar gedeelte* vastgesteld naar evenredigheid van het getal legitimarissen; Zie art. 913, 915, 920 en 786 *Code Civil*.

De wet regelt de legitime portie op de volgende wijze: (B. W. art. 961, 962 en 963).

- a. In de nederdalende linie, indien de erfflater slechts één wettig kind nalaat, bestaat het wettelijk erfdeel in *de helft* van de goederen welke het kind bij verstref zoude hebben geërfd. Indien er twee kinderen overblijven is het wettelijk erfdeel voor ieder kind *twee derde* gedeelten van hetgeen hetzelfde bij versterf zoude erven.

Ingeval de overledene drie of meer kinderen nalaat, zal het wettelijk erfdeel voor ieder kind *drie vierde* gedeelte bedragen van hetgeen het bij versterf zoude gehad hebben.

Het spreekt van zelf, dat de wettige afkomelingen van eenen vooroverleden' legitimaris, staaksgewijze, in zijne plaats optreden.

Uit een en ander blijkt dat voor ieder ouder uit zijne nalatenschap beschikbaar blijft :

De helft indien er slechts één kind als legitimaris optreedt.

Een derde indien er twee
en

Een vierde indien er drie of meer kinderen als legitimarissen optreden.

Het wettelijk erfdeel van een natuurlijk doch wettiglijk erkend kind, bestaat uit de helft van hetgeen hetzelve bij versterf zoude genoten hebben.

- b. In de opgaande linie bedraagt de legitime portie altijd de helft van hetgeen volgens de wet aan elken bloedverwant in die linie bij versterf toekomt; b. v. iemand laat na, zijn' vader en drie broeders; den vader zoude bij versterf een vierde toekomen, zijn wettelijk aandeel bedraagt dus één achtste.

Met hetgeen, dat niet als legitime buiten beschikking van den erflater blijft, mag hij handelen naar welgevallen, en het derhalve vermaken aan wien hij wil, en dus aan eenen vreemde of aan sommigen der legitimarissen naar verkiezing.

Over de legitime heeft de erflater volstrekt geene beschikking, hij mag haar door niets beperken, b. v. door er een fideicommiss van te maken, door het met vruchtgebruik te bezwaren, door het onder bewindvoerders te stellen enz., vergelijk voorts bladzijde 76, in de noot.

Na deze beschouwingen, dienen wij, alvorens van de legitime portie te scheiden, ons vooraf nog met

de twee volgende punten bezig te houden, te weten :

- a. De wijze waarop het wettelijk erfdeel berekend wordt ;
- b. De wijze, waarop ingeval van verkorting der legitime, de beschikking wordt verminderd, of het reeds geschonkene wordt teruggegeven.

A. Om de hoegrootheid van het wettelijk erfdeel te berekenen, maakt men eene opsomming van al de goederen die op het tijdstip van het overlijden van den gever of erflater aanwezig waren ; men voegt daarbij het beloop der goederen waarover bij giften onder de levenden beschikt is, berekend naar den staat, waarin zij zich op het tijdstip der gift bevonden hebben, en hunne waarde op het oogenblik van het overlijden van den gever ; men berekent over al die goederen, na de schulden daarvan te hebben afgetrokken, hoeveel, naarmate van de betrekking der legitimarissen, het erfdeel is, hetwelk zij kunnen vorderen, en men trekt daarvan af, hetgeen deze, zelfs met vrijstelling van inbreng, van den overledene hebben ontvangen, B. W. art. 968 ; de slotsom dezer wetsbepaling is dus, dat men om te weten hoeveel het wettelijk erfdeel van eenen legitimaris bedraagt, nagaat, hoeveel hij, indien de overledene geene beschikkingen gemaakt had, bij versterf zoude geërfd hebben, daar toch, zoo als wij straks gezegd hebben, de legitime bepaald wordt, naar mate van ieders versterfregt ; — hetgeen de legitimaris zelf van den erflater genoten heeft, al ware hij ook van inbreng uitdrukkelijk vrijgesteld geworden, wordt hem natuurlijker wijze in mindering der

legitime toegerekend; daartoe strekke het volgende voorbeeld ter opheldering:

A. heeft 2 kinderen, hij laat na aan kon-	
tanten.	f 6000.
aan effecten.	" 12000.
meubelen en inboedel.	" 3000.

Bij gifte onder de levenden heeft hij	
geschonken aan een' vreemde een huis	
en erf ter waarde van.	" 5000.
en een zijner kinderen heeft voor <i>hu-</i>	
<i>welijksgift</i> , met vrijstelling van in-	
breng, van hem genoten.	" 4000.
dus als hij geene gift gedaan, of die	
<i>huwelijksgift</i> aan zijn kind niet ge-	
maakt had, zou zijne nalatenschap be-	
dragen hebben.	f 30000.
ieder kind krijgt nu bij versterf.	f 15000.
dan bedraagt de legitime van ieder kind $\frac{1}{2}$ of	
f 10000.	

Veronderstel nu, dat A aan zijne echtgenoot had gemaakt alles wat hij haar vermaken mogt, dan ontvangt zij uit zijne nalatenschap, welke f 21000 bedraagt, f 5000, want f 20000 blijft ten behoeve van de beide legitimarissen buiten beschikking, doch daar een der legitimarissen van de hem komende f 10000 reeds f 4000 genoten heeft, krijgt deze dan ook slechts f 6000.

B. Wanneer het blijkt dat aan de legitime portie is te kort gedaan, worden:

1°. De legaten of beschikkingen bij uitersten wil ge-

daan, in het geheel niet of slechts gedeeltelijk ten uitvoer gelegd,

en

- 2°. De giften door den overledene onder de levenden gedaan, geheel of gedeeltelijk in zijne nalatenschap teruggebracht. B. W. art. 967. (1).

en zulks onder de navolgende bepalingen :

Wanneer de legitimarissen kunnen voldaan worden uit hetgeen de overledene werkelijk nalaat, doch alleen zijne beschikkingen ter zake des doods aan de legitime te kort doen, dan heeft er geene terugkeering van de giften onder de levenden plaats, alleen de eerstgemelde blijven buiten werking; b. v. de werkelijke nalatenschap van A bedraagt *f* 10000; het wettelijk aandeel der legitimarissen, bedraagt uit hoofde van door den erflater bij zijn leven gedane giften, eene gelijke som van *f* 10000. Veronderstel nu, dat A aan verschillende legatarissen te zamen *f* 1000 gemaakt heeft, dan hebben de legaten geen gevolg; en hierbij blijft het dan ook, want daar de legitime uit de werkelijke nalatenschap kan voldaan worden, behoeft er geene inkorting der giften plaats te hebben; evenzeer zoude het zijn, indien het, in plaats van legaten, eene door den overledene gemaakte erfstelling betrof. Indien de legaten of erfstellingen slechts gedeeltelijk kunnen stand grij-

(1) Bij vonnis der Arr. Regtb. van Amsterdam dd. 6 Dec. 1865 (weekb. v. h. R. n°. 2774) is beslist, dat de testamentaire beschikkingen omtrent hetgeen de executeurs als zoodanig zullen genieten, *legaten* zijn en alzoo ten behoeve der legitime kunnen worden verminderd.

pen, geschiedt de vermindering zonder onderscheid te maken tusschen erfstellingen en legaten, en zonder te letten op de vroegere of latere dagteekening van den uitersten wil, met uitzondering, wanneer uit de betrekking blijkt, dat dit de wil van den erflater niet geweest is, b. v., indien een erflater, die wettelijke erfgenamen heeft, na eenige legaten gemaakt te hebben een derde in het beschikbaar gedeelte zijner nalatenschap tot erfgenaam stelt, dan is de erfstelling bij voorkeur aan inkorting onderworpen, en de legaten of sommige daarvan eerst dan, wanneer de erflater uitdrukkelijk mogt hebben bevolen, dat deze of gene erfstelling of legaat bij voorkeur moest worden voldaan, in welk geval zoodanige erfstelling of legaat niet zal worden verminderd, dan alleen wanneer de waarde van de andere makingen niet mogt toereikende zijn, om het wettelijk erfdeel op te leveren; b. v., A laat na f 30000; het wettelijk erfdeel in zijne nalatenschap bedraagt f 15000, hij stelt B (die geen legimitaris is) tot zijnen erfgenaam, en legateert aan C f 8000, en aan D mede f 8000, met bepaling, dat het legaat aan D niet verminderd zal mogen worden, als aan de legitime zonder de vermindering van dit legaat kan worden voldaan.

Het gevolg van een en ander is nu:
 de legitime bedraagt f 15000.
 het onverminderbaar legaat aan D. „ 8000.
 C kan dan niet ten volle genieten zijn
 legaat van f 8000, omdat er nog slechts
 beschikbaar is „ 7000.

Zoo verkrijgt C f 7000, en de erfgenaam niets; omdat de erflater door deze beschikking heeft doen blijken, dat hij aan de legitime dacht en de erfgenaam alleen dan voordeel wilde doen genieten, wanneer de legitimarissen en de legatarissen voldaan waren. Verg. B. W. art. 971 en 973.

In geval geschonken goederen in de nalatenschap eens erflaters moeten terugkeeren merken op:

- 1°. Dat de laatst gedane gift het eerst wordt ingekort, en zoo bij opklimming, indien dit noodig is, tot de eerst gedane gift toe. B. W. art. 971 *in fine*.
- 2°. Dat alle vervreemding van eenig goed, hetzij onder den last eener lijfrente, hetzij met voorbehoud van vruchtgebruik aan een' der erfgenamen in de rechte lijn, beschouwd wordt als eene gift. B. W. art. 969. (1).
- 3°. Dat de teruggave van onroerende goederen *in natura* moet geschieden. B. W. art. 972.
- 4°. Dat van hetgeen terug gegeven moet worden, de begiftigde renten verschuldigd is, sedert den dag van het overlijden des gevers, indien de eisch tot vermindering is gedaan binnen het jaar, en an-

(1) Bij inbreng van het verkochte goed, moet die inbreng geschieden voor het geheel, en niet voor zoover het beschikbaar gedeelte is overtroffen. Cf. Arr. v. 't Hof van Limburg dd. 15 Junij 1863 (Weekbl. v. h. R. n°. 2535) en Arr. H. R. dd. 24 Maart 1864 (Weekbl. v. h. R. n°. 2574).

ders van den dag dat die eisch gedaan is. B. W. art. 974.

5°. Dat de onroerende goederen door de terugkeering vrij worden van alle lasten, daarop door den begiftigde gelegd. B. W. art. 975.

6°. Dat de regtsvordering tot vermindering of terug-gave door de erfgenamen zelfs tegen een' derden verkrijger kan worden ingesteld, behoudens in de gevallen bij de wet bepaald. B. W. art. 976.

Ten slotte maken wij opmerkzaam, dat art. 965 van het B. W. bepaalt, dat wanneer de beschikking, bij akte onder de levenden of bij uitersten wil gedaan, bestaat in een vruchtgebruik of in eene lijfrente, waarvan het beloop het wettelijk erfdeel benadeelt, de erfgenamen, aan welke dat erfdeel is toegekend, de keus hebben óf om deze beschikking uit te voeren óf wel om aan de begiftigden of legitimarissen den eigendom van het beschikbaar gedeelte af te staan.

Raadgevingen omtrent den inhoud van uiterste willen.

Moeijelijk voorwaar is in sommige gevallen de ingeschriftbrenging der uiterste wilbeschikking te noemen, en nu en dan zelfs kan het onmogelijk zijn om de begeerte van den testateur met de bepalingen der wet in overeenstemming te brengen; men moet dit echter trachten te doen, door den testateur andere beschikkingen voor te stellen waardoor hij, zoo niet geheel dan toch misschien eenigzins zijnen wensch kan vervuld zien. — Om eenigzins aan de moeijelijkheid in het opstellen van testamenten te gemoet te komen, stellen wij het volgende ter neder:

1. Men zorge vooral dat de wil des erflaters in duidelijke bewoordingen vervat worde, zie B. W. art. 932, 933 en 934; tot bevordering van *duidelijkheid* zij men niet te omslagtig met de bewoordingen; men zij in het bijzonder omzigtig met het vermelden van de beweegreden waardoor een legaat of erfstelling gemaakt wordt, in het algemeen is het raadzaam die niet te vermelden, dan bij groote noodzakelijkheid, B. W. 937 en 938; ook het hechten van voorwaarden aan de beschikkingen dient met rijp overleg te geschieden, aangezien toch de voorwaarden die onverstaanbaar of onmogelijk zijn of die met de wetten en goede zeden strijden *voor niet geschreven* gehouden worden; B. W. art. 935.

2. Zij men uiterst omzigtig in de keus der woorden, aangezien de uitlating van een enkel woord, soms de uiterste wil geheel andere gevolgen kan doen hebben dan de erflater zich voorgesteld heeft; zoo zoude b. v. de uitdrukking van een' testateur: *ik legateer aan A. mijn gouden horologie* het gevolg hebben, dat wanneer de testateur geen gouden horologie naliet, de legataris niets konde vorderen; stond er echter in het testament *ik legateer aan A. een gouden horologie*, dan zoude de legataris een gouden horologie kunnen vorderen, om het even of de erflater er een naliet of niet, zie B. W. art. 1015; in dat laatste geval, — als zijnde hier een onbepaalde zaak gelegateerd, — zijn de erfgenamen niet verplicht de beste soort te geven, maar zij kunnen ook niet volstaan met de slechtste af te geven. B. W. art. 1016.

3. Men houde bij het beschrijven van erfstellingen of van legaten, waarbij verscheidene personen of

legatarissen tot de erfenis of het legaat geroepen worden in het oog, hetgeen de wet bepaalt ten aanzien van het regt van aanwas. Volgens art. 1049 en 1050 van het B. W. zal aanwas plaats hebben ten voordeele van de *gestelde* erfgenamen of legatarissen, ingeval de erfstelling of het legaat aan verscheidene personen *gezamenlijk* gemaakt is en de beschikking, ten opzichte van eenige der gestelde mede-erfgenamen of medelegatarissen geen gevolg kan hebben; b. v. PIETER benoemt tot zijne erfgenamen zijne drie vrienden A, B en C, en een dier vrienden is overleden of verwerpt de nalatenschap of is uit hoofde van onwaardigheid uitgesloten, dan wordt zijn aandeel in de nalatenschap, uit kracht van het regt van aanwas, door de twee anderen gebeurd.

De erfstelling of het legaat wordt geacht *gezamenlijk* gemaakt te zijn, wanneer het gemaakt is bij eene en dezelfde beschikking en de erflater niet aan elk der mede-erfgenamen of medelegatarissen zijn bepaald aandeel in het goed heeft aangewezen, zoo als de helft, een derde, enz.; b. v. PIETER heeft tot erfgenamen gesteld, ieder voor één derde deel, zijne drie vrienden A, B en C, en A ontbreekt, dan wordt het aandeel van A door B en C niet verkregen, maar hetzelfde vervalt aan de *door de wet geroepen erfgenamen*.

De uitdrukking *voor gelijke aandeelen of gedeelten* wordt niet geacht eene aanwijzing te zijn van een zoodanig bepaald aandeel; b. v. zoo PIETER zijne drie vrienden A, B en C, voor gelijke aandeelen tot erven stelt, dan heeft er bij ontbreken van een of

twee van hen aanwas plaats. De meeste notarissen hebben tot verduidelijking de gewoonte, de verschillende erfdeelen aan te duiden; zulks is niet af te keuren, maar men moet dan vooral denken om het gevoel van den erflater omtrent het regt van aanwas te onderzoeken. Voorts zal de erflater mede geacht worden gezamenlijk, en dus met het regt van aanwas gelegateerd te hebben, wanneer eene zaak, die zonder schade te lijden niet voor verdeeling vatbaar is, bij dezelfde akte aan onderscheidene personen, al ware het ook afzonderlijk, is gemaakt geworden. B. W. art. 1050.

4. Men zij indachtig, dat zoo de bij testament geroepene erfgenamen of legatarissen ontbreken, er van regtswege geene plaatsvervulling ten behoeve van hunne kinderen plaats heeft, maar dat zoo het de begeerte des erflaters is, dat deze in de plaats van den geroepene optreden, zulks uitdrukkelijk moet vermeld worden.

5. Men gebruike, zoo er legitimarissen van den erflater bestaan, en hij een' derde bevoordeelen wil, zooveel hij vermag, niet de woorden: *ik maak en bespreek aan A. het beschikbaar gedeelte mijner nalatenschap*, want dan zoude bij geheel of gedeeltelijk ontbreken van die legimitarissen de quaestie kunnen ontstaan, of de erflater bedoeld had het beschikbaar gedeelte op het oogenblik van zijn overlijden.

6. Men ga na de uitlegging die de wet aan sommige algemeene uitdrukkingen geeft, onder anderen:

Zie wat onder de verschillende uitdrukkingen van roerende zaken, inboedel, meubelen of huisraad, een

huis met hetgeen zich daarin bevindt, enz., verstaan wordt, hetgeen wij dienaangaande op bladz. 163 en * volg. gezegd hebben.

Indien blootelijk *de vruchten of inkomsten* zijn legateerd, zonder dat de erflater het woord *vruchtgebruik* of *gebruik* gebezigd heeft, blijft het goed onder het beheer van den erfgenaam, die verplicht is de vruchten en inkomsten aan den legataris uit te keeren. B. W. art. 1017.

BESCHIKKINGEN DIE GEEN GEVOLG HEBBEN.

Behalve de beschikkingen aan personen die onbekwaam zijn, om uit sommige uiterste willen voordeel te trekken, door ons op bladzijde 196 en volg. opgenoemd, hebben ook de volgende beschikkingen geen gevolg, te weten:

1. De bepaling waarbij de nalatenschap of het le gaat of wel een gedeelte van dezelve *onvervreemdbaar* is verklaard, wordt voor *niet geschreven* gehouden. B. W. art. 931. (1)

2. Het legateren van eenig bepaald goed van een' ander is nietig, behoudens dat aan een' erfgenaam of legataris als voorwaarde de verplichting kan worden opgelegd, om aan derden zekere uitkeeringen uit zijne

(1) Bij vonnis der Regtbank van Amsterdam, dd. 21 Julij 1863 (te vinden bij de Gelder adv. jaarg. 1864 n°. 2) is beslist, dat wanneer bij testament bepaald is, dat het erfdeel van een der erfgenamen, tot zijn 25 jaren leeftijd, onder beheer zal worden gesteld, hij geene afgifte kan vragen dadelijk na zijne meerderjarig-wording.

eigene goederen te doen of schulden kwijt te schelden. B. W. art. 1013, 1014.

3. Indien echtgenooten in gemeenschap van goederen gehuwd zijn, heeft het legaat door een hunner van een bepaald goed uit de gemeenschap gemaakt, als het goed bij verdeling daarvan niet aan de erfgenamen van den erflater is toebedeeld, geen ander gevolg, dan dat de legataris in plaats van het goed, schadeloosstelling van de erven van den overledene vorderen kan. B. W. art. 950, vergelijk bladz. 216^c. (1)

4. Elke bepaling, waarbij de erflater bevolen heeft, dat de uitvoerder van zijn' uitersten wil van het opmaken eener boedelbeschrijving of van het afleggen van rekening en verantwoording zal zijn ontheven, is van regtswege *nietig*. B. W. art. 1065.

5. Eene bepaling, waarbij de erflater zou hebben verboden, om van het regt van beraad en van het voorregt van boedelbeschrijving gebruik te maken is nietig en van onwaarde. B. W. art. 1089.

6. De bepaling waarbij de erflater zoude hebben geboden, dat zijne *nalatenschap* gedurende eenigen tijd niet verdeeld mag worden, is voor de erfgenamen niet verbindende. Verg. B. W. art. 1112.

Eenige praktikale raadgevingen.

a. In het geval dat kinderen, wier vader of moeder

(1) Men zie omtrent de vraag, of een echtgenoot bevoegd is over zijn onverdeeld aandeel in de huwelijksgemeenschap te beschikken, en zoodanig aandeel onder zijne erfgenamen te verdeelen, een arr. v. 't Hof van Gelderland, dd. 1 Febr. 1865 (Regtsg. Bijbl. 1865 7^e en 8^e afl.).

overleden is, en die broeders of zusters in leven hebben, aan hunnen langstlevenden vader of moeder bij uitersten wil hunne nalatenschap zouden willen vermaken, om daardoor b. v. de betaling van successieregt voor te komen, zoo zijn deze beschikkingen niet dan met de meeste voorzigtigheid aan te raden, vooral dan, wanneer de langstlevende der ouders hertrouwd is.

- b. Wanneer echtgenooten reeds bejaard zijn, geene kinderen of afkomelingen hebben en hunne wederzijdsche familiën tot erfgenamen willen stellen, worde hun aangeraden de bepaling te maken, waarbij *ieder*, ingeval van overlijden vóór zijn medeechtgenoot, den ander tot erfgenaam stelt; en, bij vooroverlijden van den eersten, voor de helft des erflaters eigene bloedverwanten en voor de wederhelft zijner nalatenschap die bloedverwanten van den vroeger overleden echtgenoot, die op des erflaters overlijden, de erfgenamen bij versterf van den vroeger overleden echtgenoot zouden geweest zijn, ingeval de laatste op des erflaters sterfdag gestorven was. Deze beschikkingen nu steunen geheel en al op de goede trouw van den overblijvenden echtgenoot, en ofschoon er weinig voorbeelden kunnen aangehaald worden, dat ze ten deze verbroken worden, zoo moet men bedenken, dat de overblijvende echtgenoot eenen hoogen ouderdom bereikt hebbende, zich ligtelijk door zijne of hare betrekkingen zoude kunnen laten overreden, om den uitersten wil te herroepen of te veranderen; men kan dus de testateuren nooit verzekeren, dat hun wil gevolg zal hebben; het gevaar hiervan is

weg te nemen, door ieder zijne bloedverwanten tot erfgenamen te doen stellen, met den last van vruchtgebruik, ten behoeve van den overblijvenden echtgenoot levenslang.

- c. Wanneer echtgenooten te zamen gezind zijn, om dezen of genen met een legaat van eene bepaalde zaak uit hunnen gemeenschappelijken boedel te bevoordeelen, moet in zoodanig geval ieder echtgenoot de geheele zaak legateren, *met bepaling dat indien het gelegateerde aan de nalatenschap des erflaters wordt toebedeeld, de legataris, zoodra hij in het genot van de geheele zaak komt, aan de nalatenschap des erflaters in geld te goed zal doen de helft van de waarde der gelegateerde zaak, en dat in tegendeel wanneer de gelegateerde zaak niet aan de nalatenschap des erflaters mogt worden toebedeeld in plaats daarvan door den legataris zal worden genoten de helft van de waarde in geld.* In geval de echtgenooten geene kinderen hebben en elkander over en weder tot erfgenaam stellen, kan men eenvoudiger te werk gaan, door ieder aan den legataris de zaak, *hetzij voor het geheel, hetzij voor zoodanig gedeelte als aan den testateurs nalatenschap zal worden toebedeeld* te legateren, en dan den mede echtgenoot tot eenigen erfgenaam te stellen onder voorwaarde, *dat de langstlevende, zoo het gelegateerde bij scheiding van den gemeenen boedel voor het geheel of voor een gedeelte aan zijne helft mogt worden toebedeeld, het gelegateerde of dat gedeelte daarin aan den legataris zal uitkeeren.*
- d. Ingeval een erflater aan een' gehuwd' persoon eene

erfstelling of legaat wil maken, doch tevens verlangt dat de medeechtgenoot van dien persoon zoo min mogelijk voordeel geniete, moet men bepalen dat de erfenis of het legaat buiten gemeenschap van goederen en het bijzonder eigendom van hem of haar blijven zal; zoo het de vrouw is die men bevoordeelen wil, moet men eenen administrateur benoemen; vergelijkt voorts de noot op bladz. 76.

- e. Bij het benoemen van uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen, moet men den erflater in bedeking geven, of het hem niet beter voorkomt den uitvoerder een legaat voor zijne moeite als zoodanig toe te kennen, dan dat hem de vrijheid gelaten wordt het loon te berekenen dat de wet hem toekent. Zie bladz. 219, 6.
- f. Bij het herroepen of veranderen van de eene of andere bepaling in testamenten van weinig omvang, is het beter het geheele testament te herroepen en een nieuw verlijden, dan er een te passeren waarin alleen de veranderde bepaling opgenomen wordt, omdat er dan bij het overlijden twee testamenten gevonden worden, die beide moeten worden geregistreerd.

UITVOERDERS VAN UITERSTE WILSBESCHIKKINGEN.

De benoeming van uitvoerders geschiedt bij uitersten wil, bij bijzondere notariële akte, of bij een onderhandsch stuk door den erflater eigenhandig geschreven, gedagteekend en onderteekend. B. W. art. 982, 1052. — Alle personen kunnen tot uitvoerders

benoemd worden, behalve vrouwen die op het overlijden van den erflater gehuwd zijn, minderjarigen, zelfs al hebben zij handligting (1) bekomen, en onder curatele gestelden. B. W. art. 1053. De magt van uitvoerders gaat niet op hunne erfgenamen over, en niemand is verplicht de betrekking van uitvoerder te aanvaarden, doch de betrekking aanvaard hebbende, moet men die blijven waarnemen tot het einde toe.

1. Een erflater kan onderscheidene uitvoerders benoemen, en tevens bij overlijden of ontstentenis in plaats van de ontbrekenden, anderen op doen treden; ingeval er verscheidene zijn benoemd, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk, ten ware de erflater hunne werkzaamheden verdeeld hebbe. B. W. art. 1063. Aan deze uitvoerders kan door den erflater de bezitneming van al de goederen of van een gedeelte zijner nalatenschap gegeven worden, welke bezitneming echter, zoo de erflater daaromtrent niet anders heeft bepaald, van regtswege niet langer duurt dan één jaar, art. 1054; en door den wil der erfgenamen zelfs voor dien tijd kan ophouden, zoodra zij den uitvoerder in staat stellen de zuivere en onvoorwaardelijke legaten te voldoen, of hem doen blijken dat zij de legaten reeds betaald hebben. B. W. art. 1055.

2. De uitvoerders mogen tot betaling van schulden geene goederen verkoopen, maar wel tot uitkeering der legaten de roerende goederen; in geen geval echter

(1) Zie over de vraag of hieronder ook begrepen is de handligting bij *brieven van meerderjarig-verklaring* verkregen: Mr. Schüller ad art.; Regtsgel. Bijbl. II blz. 264-266; idem III blz. 413-416; de Pinto ad art.

kunnen zij daarvoor tot verkoop der onroerende goederen overgaan dan met toestemming der erfgenamen of verlof van de arrondissements-Regtbank. B. W. art. 1059.

3. De uitvoerders kunnen in regten optreden om in geval van verschil de geldigheid van den uitersten wil staande te houden en zij kunnen de schulden invorderen, welke gedurende hun bezit vervallen en opeischbaar zijn. B. W. art. 1058, 1060.

4. Hunne verplichtingen, bij den *aanvang* hunner betrekking, bestaan hierin :

a. Dat zij den boedel doen verzegelen indien er minderjarige of onder curatele gestelde erfgenamen zijn, in wier voogdij of curatele niet behoorlijk is voorzien, of zoodanige erfgenamen welke noch in persoon, noch bij gemagtigden vertegenwoordigd zijn. B. W. art. 1056.

b. Dat zij den boedel doen beschrijven, in tegenwoordigheid of na bij exploit gedane oproeping van de erfgenamen, die zich binnen het Koninkrijk bevinden. B. W. art. 1057.

5. Bij het *einde* van hun beheer :

a. Dat zij de erfgenamen, indien deze dit verlangen, behulpzaam zijn in het maken der scheiding, doch zij mogen de goederen tot dat einde niet verkoopen.

b. Dat zij rekening en verantwoording van hun beheer doen met uitkeering van al hetgeen zij voor de erfgenamen bezeten hebben. B. W. art. 1061.

6. Het loon dat de uitvoerders aan de erfgenamen in rekening mogen brengen (wanneer de erfflater hun geene bepaalde belooning toegekend, of geen bijzonder legaat gemaakt heeft), bedraagt twee en een half percent van

de ontvangsten en een en een half percent van de uitgaven. B. W. art. 1068 2° ged.; er bestaat groot verschil van gevoelen wat ten deze als ontvangst en uitgaaf beschouwd moet worden, doch o. i. kan de Wetgever hier niet anders hebben bedoeld, dan de ontvangsten en uitgaven die zij werkelijk ten bate en ten laste van de erfgenamen doen, en waartoe zij uit kracht van hunnen last de bevoegdheid hebben; hier moeten dus als *uitgaven* aangemerkt worden de legaten die zij uitkeeren en de schulden, die zij betalen, hetzij uit kracht van den uitgedrukten wil des erflaters, dat zij de nalatenschap tot effenheid moeten brengen, hetzij met bewilliging der erfgenamen, en als *ontvangsten* al wat zij ten behoeve van den boedel gedurende den tijd van hun bewind ontvangen. (1)

Opmerking.

Men moet de tegenwoordige uitvoerder van den uitersten wil wel onderscheiden van den bewindvoerder of boedelredderaar, zoodanig als die onder de oude wetten van dit land bekend was, en daarom moet men liever geene uitvoerders van uitersten wil benoemen, wanneer er geene of slechts geringe legaten besproken worden.

(1) Bij vonnis der Arr. Regtb. van Amsterdam, dd. 8 Oct. 1850 (te vinden in 't Regtsgl. Bijbl. dl. 13 blz. 12—21) is beslist, dat het geld in kas, hetwelk de executeur bij het aanvaarden zijner betrekking in den boedel vindt en onder zich houdt niet is eene ontvangen som van dien aard, dat hij bevoegd is daarover percentsgewijze het ontvangloon te berekenen.

Bewindvoerders.

1. Behalve de zoo evengenoemde uitvoerders mag een erflater ook bij uitersten wil, of bij eene bijzondere notariële akte (1) een of meer bewindvoerders aanstellen, ten einde de goederen aan zijne erfgenamen of legatarissen nagelaten, gedurende derzelver leven of gedurende een' bepaalden tijd te beheeren, mits hierdoor geen gebruik wordt gemaakt op de vrije uitkeering van het wettelijk erfdeel. B. W. art 1066¹ verg. 1063. De aanvaarding en voortzetting van deze betrekking en de solidariteit van meer benoemden, wordt geregeld even als bij die van uitvoerders van eenen uitersten wil.

2. De Wet bepaalt niet wie tot bewindvoerders kunnen benoemd worden; dus kan ieder, die bekwaam is om verbindtenissen aan te gaan, als zoodanig optreden.

3. De uitgestrektheid van hun beheer wordt aan de beschikking van den erflater overgelaten. Wat hunne belooning betreft, is, wanneer daaromtrent niets door den erflater is bepaald, toepasselijk hetgeen door ons hiervoren blz. 219, 6, is gezegd; verg. B. W. art. 1025².

Opmerking.

1. De erflater benoemt deze bewindvoerders om te voorkomen de verspilling zijner goederen door de gestelde erfgenamen of legatarissen, welke hij genegen

(1) Dus niet bij de onderhandsche akte bedoeld in art. 982 B. W.

is, doch wier achteloosheid hij vermoedt. Opmerkelijk is de invoering dezer instelling van bewindvoerders geheel vreemd aan het Rom. regt, doch wel in ons voorvaderlijk regt bekend en van groot belang in hare toepassing, omdat zij den erflater in staat stelt om personen te bevoordeelen, welke hij zijn vermogen niet toevertrouwt, maar voor wie hij weet, dat de vruchten daarvan op bepaalde termijnen uitgekeerd, nuttig kunnen zijn en hen voor ondergang kunnen bewaren; bestond deze bevoegdheid niet, dan zou de erflater soms genoodzaakt zijn om zijne fortuin, die hij met zuinigheid en vlijt verworven heeft, niet achteloos verteerd te zien, zijne nalatenschap aan personen te maken, waarop hij volstrekt geene betrekking gevoelde. A. b. v. is weduenaar, hij heeft geene bloedverwanten, maar een zwager B. die verscheidene kinderen heeft, doch die weinig acht op zijne zaken slaat en tot verkwisting geneigd is; wat zoude hij nu doen zoo de wet hem niet in staat stelde, om B. tot zijnen erfgenaam te stellen, onder de bepaling dat zijne nalatenschap, gedurende het leven van B., zal blijven onder het beheer van bewindvoerders, die hem daarvan op gezette tijden de vruchten zullen uitkeeren; hierdoor heeft B. genot van de inkomsten der nalatenschap en deze wordt voor zijne kinderen bewaard. Op geene andere wijze konde A. het zoodanig naar zijnen zin bepalen, want hij mag zijnen zwager niet tot erfgenaam stellen met de magt van fidei-commis op zijne kinderen, en hij kan ook niet aan zijnen zwager het vruchtgebruik maken en aan diens kinderen den blooten eigendom, omdat zoo die zwager na des erflaters overlijden nog meer kinderen verwekte, die later ge-

noeren niets zouden genieten. — Om het gevolg van deze benoeming van bewindvoerders volledig op te merken, geven wij het onderscheid op der gevolgen van de making van vruchtgebruik, van de erfstelling over de hand en de aanstelling van bewindvoerders, te weten :

- a. Bij making van vruchtgebruik heeft de bevoordeelde alleen regt op het genot, niet op den eigendom der zaak, welke aan den erfgenaam blijft.
- b. Bij erfstelling over de hand wordt de bezwaarde erfgenaam of legataris eigenaar der goederen, onder de ontbindende voorwaarde — in het geval van art. 1020 dat hem de gesubstitueerde verwachters overleven — en in het geval van art. 1036 dat er bovendien iets van de erfenis of van het legaat onvervreemd of onverteerd overblijft. Door de vervulling dier voorwaarde, wordt de eerste instelling, voor zooveel den eigendom betreft, ontbonden; die eigendom wordt alzoo door den verwachter definitief verkregen uit de nalatenschap des instellers.
- c. Bij aanstelling van bewindvoerders, berust het eigendomsregt definitief bij den erfgenaam, doch het vruchtgebruik is onvervreemdbaar, zoo lang het beheer duurt. De erfgenaam kan alzoo wel den blooten eigendom vervreemden of bezwaren, doch geenszins de inkomsten, dan naar mate ze zijn vervallen. — De daarstelling van bewindvoerders kan niet verhinderen het regt om boedelscheiding te vorderen, volgens art. 1112 B. W.
De boedelscheiding kan, om invloed op de inkomsten voort te brengen, niet zonder medewer-

king der bewindvoerders worden daargesteld en hetgeen met hunne medewerking aan den erfgenaam wordt toebedeeld, treedt onder hun beheer in plaats van het vroeger onverdeelde regt (1).

2. Men geve aan den bewindvoerder, of zoo er meer benoemd zijn, aan den laatstoverblijvende hunner de magt van assumtie en surrogatie tot het einde van het ingestelde bewind, zie B. W. art. 1067.

3. Men lette op, dat het bewind niet langer kan duren, dan zoo lang de gestelde erfgenaam leeft, of gedurende eenen *bepaalden* tijd, b. v. 10 jaren, 15 jaren, enz.; de duur van hetzelfde kan dus niet aan de beoordeeling van bewindvoerders of van anderen worden overgelaten, b. v. door te bepalen *dat het bewind zal duren tot dat de erfgenaam een beroep, hetwelk hem volgens het oordeel van bewindvoerders een fatsoenlijk bestaan kan verschaffen, verkregen heeft.*

MAKING VAN VRUCHTGEBRUIK EN BENOEMING VAN BEWINDVOERDERS DAAR OVER.

1. Vruuchtgebruik is een zakelijk regt (2) om van eens anders goed de vruchten te trekken als of men zelf daarvan eigenaar ware, mits zorgende dat de zaak in stand blijve. B. W. art. 803, verg. 808 en 828. Indien echter onder het vruchtgebruik verbruikbare zaken zijn begrepen, kan de vruchtgebruiker volstaan.

(1) Zie G. PLIESTER, Aanteek. op de Ned. Wetgeving *Arnhem* 1840, op art. 1066.

(2) Zie bladz. 167 hiervoor.

met bij het eindigen van het vruchtgebruik, eene gelijke hoeveelheid, hoedanigheid en waarde terug te geven of den prijs te betalen, op welke de zaken bij den aanvang des vruchtgebruiks mogten geschat zijn of volgens de waarde van dat tijdstip mogten geschat worden. B. W. art. 804.

2. Vruchtgebruik wordt verkregen door de wet (1) en door den wil des eigenaars, dat is bij uitersten wil en bij overeenkomst. B. W. art. 806. Wij hebben te dezer plaatse alleen op het oog de verkrijging van vruchtgebruik bij uitersten wil, daar de vestiging bij overeenkomst nader door ons behandeld zal worden, en beschouwen dus hier alleen datgene waarop de erflater aandachtig dient te zijn, te weten :

3. Dat vruchtgenot kan gevestigd worden ten behoeve van een' of meer bepaalde personen, ten einde daarvan het genot te hebben, hetzij gezamenlijk, hetzij bij opvolging. In geval van genot bij opvolging zal het vruchtgebruik alleen genoten worden door de personen die in leven zijn op het oogenblik dat het genot van den eersten vruchtgebruiker een aanvang neemt. B. W. art. 805.

Dat vruchtgebruik aan verscheidene personen gezamenlijk gegeven, eerst ophoudt door den dood van den laatsten. B. W. art. 855¹.

Dat vruchtgebruik, aan een zedelijk ligchaam gemaakt, ophoudt, zoodra dat ligchaam het vruchtgebruik dertig jaren genoten heeft of ook vroeger, indien

(1) Door de wet wordt het toegekend aan ouders, B. W. art. 366 en volg. en aan vermoedelijke erfgenamen B. W. art. 530.

het ligchaam binnen de dertig jaren ontbonden wordt. B. W. art. 855² en 857.

Dat het vruchtgebruik hetwelk gegeven is tot dat een derde persoon een' zekeren ouderdom zal bereikt hebben, tot op dat tijdstip blijft voortduren, alware het dat deze persoon vóór den vastgestelden ouderdom mogt overleden zijn. B. W. art. 856.

Dat het vruchtgebruik van eene rente, inschuld of verbindtenis niet ophoudt door de aflossing der hoofdsom, maar de vruchtgebruiker het regt heeft om de wederbelegging daarvan ten zijnen voordeele te vorderen. B. W. art. 861; zie voorts B. W. art. 858, 859 en 860.

De vruchtgebruiker moet ten zijnen koste en in tegenwoordigheid van den eigenaar, of deze ten minste behoorlijk opgeroepen zijnde, eene beschrijving der roerende en een' staat der onroerende goederen, welke aan het vruchtgebruik onderworpen zijn, doen opmaken. B. W. art. 830¹. Zoo als op bladz. 35 is vermeld, moet deze boedelbeschrijving notarieel zijn. De erflater kan den legataris niet ontslaan van de verplichting om inventaris te maken. B. W. art. 830³.

4. Indien de erflater den met vruchtgebruik begiftigten legataris genoegzaam vertrouwen schenkt, kan hij hem bij de beschikking ontslaan van de verplichting om zekerheid te stellen, den vruchtgebruiker bij art. 831 opgelegd, mits dit ontslag uitdrukkelijk geschiede. Zie B. W. art. 832¹.

5. De erflater kan, tot verzekering van de nakoming zijner wilsbepalingen, bewindvoerders over de met vruchtgebruik bezwaarde goederen benoemen, op dezelfde wijze als de benoeming geschiedt van de be-

windvoerders, in art. 1066 bedoeld; daar deze bewindvoerders over vruchtgebruik door de wet tot het stellen van zekerheid verplicht zijn, zie B. W. art. 836, zoo moet hen de erflater, indien dit zijne bedoeling niet is, van die verplichting uitdrukkelijk ontslaan.

6. Hetgeen wij ten aanzien van bewindvoerders op bladz. 221 onder 2 en 3, en op bladz. 224 onder n°. 2 gezegd hebben is ook ten aanzien van de bewindvoerders over vruchtgebruik toepasselijk.

7. Zie over de verplichtingen van bewindvoerders over vruchtgebruik. B. W. art. 837 en 850².

8. Zie over het onderscheid tusschen de making van vruchtgebruik en van vruchten en inkomsten, hiervoren bladz. 212, 6.

9. Men merke op dat de wet het legaat van vruchtgebruik onderscheidt in *algemeen vruchtgebruik*, dat is het vruchtgebruik van de geheele nalatenschap, *vruchtgebruik onder eenen algemeenen titel*, dat is van de helft, één derde, één vierde der nalatenschap, of *onder eenen bijzonderen titel*, dat is van een bepaald goed, b. v. *van al de onroerende goederen, van een huis, van een schip, van al de roerende goederen, enz.*; deze onderscheiding heeft hare gevolgen ten aanzien van het dragen door den vruchtgebruiker in de schulden en lasten, waarmede de nalatenschap of de bepaalde goederen enz. bezwaard zijn; zoo moet de algemeene vruchtgebruiker of die onder eenen algemeenen titel met en benevens den erfgenaam in den blooten eigendom, de schulden der nalatenschap dragen op de wijze in art. 845 van het B. W. opgegeven (1). Dat

(1) Eene lijfrente of jaarwedde tot onderhoud, door den

dragen in de schulden der nalatenschap door den vruchtgebruiker, geschiedt doorgaans op deze hoogst eenvoudige wijze, dat men de nalatenschap eerst door de betaling der schulden tot effenheid brengt; en den vruchtgebruiker de vruchten van het zuiver overschot doet genieten. De vruchtgebruiker onder eenen bijzonderen titel heeft niets te maken met de schulden waarmede het goed bezwaard is, zie B. W. art. 846; is het b. v. dus de wil van den erflater dat de vruchtgebruiker van een huis draagt in de hypothecaire schuld, die op het perceel rust, dan moet zulks uitdrukkelijk vermeld worden.

10. Zie ten aanzien van het vermaken van een regt van gebruik en bewoning. B. W. art. 865 — 876.

GEOORLOOFDE ERFSTELLINGEN OVER DE HAND.

1. De erfstellingen over de hand of fidei-commis-saire substitutiën, zijn de zoodanige waarbij iemand tot erfgenaam wordt gesteld, onder den last om de erfenis na zijn overlijden uit te keeren aan zijne kinderen die op des erflaters overlijden reeds geboren zijn of later geboren zullen worden;

Erfstelling over de hand mag niet anders gedaan worden, dan:

a. Door *ouders*, aan een of meer hunner kinderen,

erflater besproken, moet door den algemeenen vruchtgebruiker, geheel, en door den vruchtgebruiker onder algemeenen titel voor een evenredig gedeelte gedragen worden, zie B. W. art. 847; dus dient de erflater zulks anders begeerende, nadrukkelijk te bepalen.

met last van uitkeering, ten voordeele der reeds geboren kleinkinderen of die nog geboren zullen worden.

- b. Door *grootouders*, aan het kind van hun' vooroverleden zoon of dochter met last van uitkeering, ten voordeele der achterkleinkinderen reeds geboren of nog geboren zullende worden.
 - c. Door *broeders* en *zusters*, met last aan broeder of zuster, om hetgeen hun nagelaten wordt te bewaren, en uit te keeren aan hunne kinderen, reeds geboren of nog geboren zullende worden.
 - d. Door *ooms* en *moeijen*, met last aan hunne neven en nichten, wier ouders reeds overleden zijn, om hetgeen hun wordt nagelaten te bewaren en uit te keeren aan hunne kinderen, achterneven en achternichten van den erflater of de erflatster.
- B. W. art. 1021.

2. De erfstelling over de hand kan alleen geschieden ten aanzien van die goederen, waarover de erflater de vrije beschikking heeft. B. W. art. 928², 966, 1020; zij mag niet verder gaan dan *eenen* graad, b. v. een erflater mag niet bepalen, dat zijne nalatenschap fidei-commis zal zijn op zijne kinderen en kleinkinderen, om onbezwaard door zijne achterkleinkinderen gebeurd te worden; zij mag ook niet geschieden ten voordeele van sommige der kinderen des bezwaarden bij uitsluiting, zoo kan b. v. de erflater zijnen zoon niet tot erfgenaam stellen onder den last om de goederen bij zijn overlijden aan zijne zonen uit te keeren.

3. De erflater heeft de keus, om of den bezwaarden erfgenaam in het beheer der goederen te laten, in welk geval deze, indien hij hem daarvan niet uitdruk-

kelijk ontheft, verplicht is zekerheid te stellen voor de bewaring, het gebruik en de wederoplevering der goederen, of één' of meer bewindvoerders aan te stellen, B. W. art. 1025 en 1026. Hetgeen wij op bladz. 227 onder 6 en 7 gezegd hebben, is ook ten deze toepasselijk. Zij moeten rekening en verantwoording aan den bezwaarden erfgenaam doen, en het slot van rekening uitkeeren, en bij het eindigen van hun beheer moeten zij, zoowel aan de erven van den bezwaarde als aan de verwachters rekening en verantwoording doen.

4. Bij de erfstelling over de hand ten deze door ons behandeld, komen in aanmerking:

a. De *bezwaarde* (fidei-commissaire) erfgenaam, wiens regt bestaat in het genieten der vruchten van de bezwaarde goederen, even als een vruchtgebruiker, zonder eenig regt van beschikking ten aanzien van de bezwaarde goederen te hebben, zie B. W. art. 1032; en zonder dat hij, ingeval van afstand van zijn genot aan den verwachter, door dien afstand inbreuk mag maken op de vroeger verkregene regten van zijne schuldeischers, noch op de regten van zijne kinderen, die na den afstand geboren worden. B. W. art. 1024 (1).

b. De *verwachter*, wiens regt een aanvang neemt op het oogenblik, dat het genot van den bezwaarde ophoudt, welk tijdstip geen ander mag zijn, dan dat van het overlijden van den bezwaarden erfgenaam. B. W. art. 1024 en 1038.

(1) Hij kan echter het eigendomsregt, dat hij onder eene ontbindende voorwaarde heeft, om *niet* of onder bezwarenden titel overdragen, zie bladz. 258^b.

ERFSTELLINGEN OVER DE HAND IN HETGEEN DE
ERFGENAAM OF LEGATARIS ONVERVREEMD
EN ONVERTEERD ZAL NALATEN.

1. Deze erfstelling kan geschieden door iederen erflater, mits hij door zoodanige erfstelling of legaat zijne erfgenamen, aan welke een wettelijk erfdeel toekomt, niet benadeelt. B. W. art. 928.

2. Zij kan plaats hebben ten voordeele van een' derde (1), of bij diens vóóroverlijden, ten voordeele van deszelfs wettige kinderen, die op het overlijden van den erflater reeds geboren zijn en nog geboren zullen worden. B. W. art. 928.

3. Bij deze erfstelling zoude de benoeming van bewindvoerders nutteloos zijn.

4. Bij de erfstelling over de hand ten deze door ons behandeld, komen in aanmerking:

- a. De *bezwaarde* (fidei-commissaire) erfgenaam, die de vrije beschikking door vervreemding en verteering van goederen heeft, en die zelfs mag weg schenken; dit laatste echter kan hem door den erflater voor het geheel of ten deele ontzegd worden. B. W. art. 1036.

(1) De wet wil, dat alleen een *bepaald*, dat is een met name aangewezen persoon of bij vóóroverlijden al zijne kinderen, aan den erfgenaam worden gesubstitueerd, met inachtneming van den regel van art. 946. De erflater kan alzoo niet, even als onder het oude regt, in algemeene bewoordingen substitueren, degenen die op het overlijden van den ingestelden bezwaarden erfgenaam zullen bevonden worden, des erflaters naaste erfgenamen te zijn. Zie ASSER. Het *Ned. B. W.*, verg. met het *Welb. Nap.* § 464.

- b. De *verwachter*, wiens regt een aanvang neemt bij den dood van den bezwaarde, op welk tijdstip hij afgifte kan vragen van hetgeen uit de making, hetzij in natura, hetzij in geld of opbrengsten overgebleven is. B. W. art. 1038.

Praktikale Opmerking.

Bij deze erfstelling, welke het meest te pas komt voor een' kinderloozen echtgenoot, die zijn' mede-echtgenoot zoo veel hij kan bevoordeelen wil, doch daarbij zijne bloedverwanten boven die van den anderen echtgenoot wil begunstigen, mag de erfflater bepalen: dat, ingeval de goederen vervreemd zijn en de bezwaarde erfgenaam goederen nalaat, waarvan men kan bewijzen dat zij in de plaats van de vervreemde fidei-commissaire zijn aangekocht, alsdan die goederen zullen worden beschouwd, ten beloope van de waarde der vervreemde goederen, te zijn verkregen uit hetgeen van de erfenis of het legaat overgebleven is. Verg. B. W. art. 1038.

VORM DER UITERSTE WILSBESCHIKKINGEN.

De wet kent vier onderscheidene vormen voor beschikkingen bij uitersten wil, te weten:

- a. De openbare notariële akte. B. W. art. 985.
b. De olographische of eigenhandig geschreven en onderteevende, met bewaargeving aan een' notaris. B. W. art. 979 en 984.
c. De besloten of geheime akte met een notariële akte van superscriptie. B. W. art. 987.

- d.* De eigenhandig geschreven, onderteekende en gedagteekende akte, zonder tusschenkomst van een' notaris opgemaakt. B. W. art. 982 en 992.

Voorts kent de wet nog:

- e.* Die buitengewone testamenten welke bij art. 993 en volg. B. W. zijn omschreven, doch waarvan wij eene nadere beschouwing, uit hoofde van hunne weinige betrekking tot het notariaat, kunnen achterwege laten.

1. De formaliteiten bij eenen openbaren notariëlen uitersten wil in acht te nemen, zijn:

- a.* Opschrijving door den notaris of door iemand anders, b. v. door zijnen klerk, in duidelijke bewoordingen, van de zakelijke opgave van des erflaters wil.
- b.* Herhaling door den erflater der zakelijke opgave vóór de voorlezing in tegenwoordigheid van de getuigen, als de eerste opgave aan den Notaris buiten de tegenwoordigheid der getuigen is geschied.
- c.* Voorlezing van den uitersten wil door den notaris, in tegenwoordigheid der getuigen.
- d.* Afvraging door den notaris aan den erflater, mede in tegenwoordigheid van de getuigen, of het voorgelezene zijnen uitersten wil bevat.

Indien de uiterste wil, in tegenwoordigheid der getuigen is opgegeven en terstond is in geschrift gebragt, is de herhaling sub. *b.* genoemd, niet noodig, maar de voorlezing en afvraging sub. *c.* en *d.* genoemd, moeten plaats hebben.

- e.* Onderteekening door den erflater, notaris en de getuigen, en zoo de erflater niet kan teekenen vermelding van de redenen van verhindering;

en eindelijk :

- f. Vermelding van al de in acht genomene formaliteiten. B. W. art. 986. (1)

Opmerkingen.

De gewoonte van sommige notarissen, om in de akte te stellen, dat *zij* den uitersten wil, *in duidelijke bewoordingen*, in geschrift hebben gebragt of doen schrijven, is het gevolg van eene verkeerde uitlegging der Wet; deze verlangt wel, dat de uiterste wilbeschikking duidelijk in geschrift gebragt zij, doch zij schrijft niet voor, dat de notaris zelf certificeert dat zijne redactie duidelijk is, want waartoe die verklaring van den notaris? Zoo de redactie onduidelijk is, kan zij daaraan het kenmerk van duidelijkheid niet geven.

Bij enkelen bestaat nog, als een gevolg van de voorschriften des Franschen regts, de gewoonte om de uiterste wilsbeschikking in den eersten persoon te stellen; dit strijdt in allen deele met den geest van de Nederlandsche wet, die geen dictamen veronderstelt, maar integendeel slechts eene zakelijke opgave, die door den notaris omgewerkt moet worden.

(1) Volgens een Arr. v. h. Hof van Z.-Holland, dd 21 Januarij 1867 (Weekbl. v. h. R. n°. 2865) is voldoende, dat de formaliteiten vervuld zijn, al is de vermelding ook minder duidelijk en spraakkunstig. Vgl. nog een Arr. v. d. H. R. dd. 20 Nov. 1863. Weekbl. v. h. R. n°. 2543.

2. De formaliteiten, bij eenen olographischen uitersten wil in acht te nemen, zijn :

a. Eigenhandig geschrevene en onderteekende beschikking des erflaters; eene dagteekening is ten deze niet noodzakelijk, omdat de uiterste wil de dagteekening ontvangt van de akte van bewaargeving. B. W. art. 979¹ en 980.

b. In bewaringstelling van denzelfden bij eenen notaris. B. W. 979².

De vorm van deze in bewaringstelling hangt af van de omstandigheid, of de uiterste wil *open* dan wel *gesloten* wordt aangeboden. In het eerste geval, dat van open ter handstelling, maakt de notaris de akte van bewaargeving aan den voet van den uitersten wil op, en kan hij, zoo er geen genoegzame plaats is, daaraan een zegel hechten; in het tweede geval, dat van besloten ter handstelling, moet de erflater, in tegenwoordigheid van den notaris en de getuigen, op den omslag aanteekenen en door zijne onderteekening bekrachtigen, dat hetzelfde zijnen uitersten wil bevat. B. W. art. 979³.

Indien de erflater door eenige verhindering, die na de onderteekening van den uitersten wil of van den omslag is opgekomen, de omslag of de akte van bewaargeving, of wel beide niet kan teekenen, moet de notaris daarvan, even als van de oorzaak des beletsels, melding maken. B. W. art. 979. (1)

(1) Bij arr. van den H. R. dd. 8 December 1865 (Weekbl. v. h. R. n°. 2750) is beslist, dat een ologra-

3. De formaliteiten, bij een besloten of geheim testament in acht te nemen, zijn:

- a. Door den erflater geschrevene en onderteevende, of enkel onderteevende uiterste wil, zoo hij hem zelf niet geschreven heeft.
- b. Bewaargeving van denzelfden, na voorafgaande of gelijktijdige sluiting en verzegeling, aan een' notaris, in tegenwoordigheid van vier getuigen, en verklaring in hunne tegenwoordigheid, dat in het aangeboden papier zijn uiterste wil begrepen is, en dat die uiterste wil hetzij door hem zelfden geschreven en door hem geteekend is, of door een' ander' geschreven en door hem geteekend is;
- c. Opmaking door den Notaris van eene akte van superscriptie op den gesloten uitersten wil, of op het papier tot omslag dienende;
- d. Onderteekening dezer akte door den erflater, notaris en de getuigen, en ingeval de erflater door eenige verhindering, die na de onderteekening van den uitersten wil is opgekomen, de akte van superscriptie niet kan onderteekenen, zal van de oorzaak van het beletsel melding gemaakt worden;
- e. Al de in tegenwoordigheid van den notaris en de getuigen in acht te nemen formaliteiten moeten worden vervuld, zonder intusschen tot eenige andere akte over te gaan. B. W. art. 987^{1.2.3.}.
Zie voorts hiervoren bladz. 47.

phisch testament, dat niet bij een notaris is gedeponceerd, absoluut nietig is, en dat van de legaten die tot voldoening aan zoodanig testament worden uitbetaald, geen successie regt verschuldigd is.

Opmerkingen.

1. De gewone olographische uiterste wil , hetzij die open of gesloten aan den notaris is ter hand gesteld , kan ten allen tijde door den erflater van den notaris worden terug genomen ; doch de geheime uiterste wil moet onder den notaris blijven berusten , en kan dus nimmer terug gegeven worden. B. W. art. 981¹ en 987⁴.
2. Wanneer een erflater aan den notaris een besloten uiterste wil ter bewaring aanbiedt , is het raadzaam den erflater uitdrukkelijk af te vragen , of de uiterste wil al of niet door hem eigenhandig geschreven is , in het laatste geval , namelijk van *niet* eigenhandig schrift , kan dezelve niet anders behandeld worden , dan met inachtneming der formaliteiten voor een' geheimen uitersten wil voorgeschreven ; verklaart de erflater echter , dat de uiterste wil door hem eigenhandig geschreven is , dan kan men het te zijner keuze laten , of hij die als olographisch of als geheim testament wil beschouwd hebben ; men moet hem dan echter in bedenking geven , wat wij in de eerste aanmerking gezegd hebben.
4. Bij de onderhandsche beschikking , in art. 992 B. W. bedoeld , is niet anders in acht te nemen , dan dat de erflater deze beschikkingen eigenhandig schrijve , dagteekene en onderteekene ; doch zij zijn niet verder geldende , dan voor zoo verre zij aanstelling van executeuren , bepalingen ten aanzien der begrafenis , legaten van kleederen en lijfstoebehooren , van bepaalde lijfsieraden en van bijzondere meubelen bevatten. B. W.

art. 942. Al wat zij meer behelzen , b. v. *eene voogdbenoeming , een legaat van eene som geld , al ware die nog zoo gering* , is nietig en van onwaarde.

5. Al de formaliteiten , ten aanzien van uiterste willen voorgeschreven , moeten in acht genomen worden op straffe van nietigheid. B. W. art. 1000 en 991. (1) Het spreekt van zelf , dat voor den erflater de keus omtrent de verschillende vormen van een testament vrij is , met uitzondering :

- a. Dat een Nederlander , die zich in een vreemd land bevindt , geen en anderen uitersten wil zal kunnen maken dan bij authentieke akte , en met inachtneming van de formaliteiten , welke in het land , alwaar de akte verleden wordt , gebruikelijk zijn. Hij is echter bevoegd , om bij een onderhandsch stuk te beschikken , op den voet en de wijze als bij art. 982 is omschreven. B. W. art. 992.
- b. Bij onvermogen van mondelinge opgave te kunnen doen ; in dit geval kan de erflater niet anders beschikken , dan bij besloten uitersten wil , mits dezelve met zijne hand geheel geschreven , gedagteekend en onderteekend wordt , hij hem aan den notaris in tegenwoordigheid van de getuigen aanbiedt , en boven de akte van superscriptie in hunne tegenwoordigheid *schrijft* en onderteekent ,

(1) Bij vonnis der Arr. Regtb. te Rotterdam dd. 29 Junij 1863 , is beslist , dat de formaliteiten , op straf van nietigheid voor testamenten voorgeschreven , niet zijn van openbare orde , de uitgesproken nietigheid niet *volstrekt* maar *betrekkelijk* is , en gedekt kan worden door afstanddoening van het regt om de nietigverklaring te vorderen. De Gelder. Adv. jaarg. 8 n°. 1.)

dat het papier, hetwelk hij hem aanbiedt, zijn' uitersten wil bevat; waarna de notaris de akte van superscriptie zal schrijven en daarin melding maken, dat de erflater die verklaring in tegenwoordigheid van den notaris en de getuigen geschreven heeft, en zullen bovendien worden in acht genomen al de formaliteiten, ten aanzien van geheime uiterste wilsbeschikkingen, bij art. 987 voorgeschreven. B. W. art. 988.

- c. Een blinde kan geen anderen uitersten wil maken, dan bij openbare akte.
- d. De erflater, die zijnen notaris bevoordeelen wil in den uitersten wil, die hij ten zijnen overstaan wenschte te verlijden, kan zulks doen door zijnen wil in olographischen vorm, besloten den notaris aan te bieden, of wel een geheim testament te maken.

Zie over den termijn binnen welken een uiterste wil geregistreerd moet worden, bladz. 54. Het regt is f 2.40.

VEREISCHTEN IN DE GETUIGEN BIJ EENEN OPEN-
BAREN UITERSTEN WIL, BIJ DE AKTE VAN
BEWAARGEVING EN BIJ DE AKTE VAN
SUPERSCRIPTIE.

Behalve de vereischten der getuigen bij alle notariële akten, bij de organieke wet van 9 Julij 1842, (*Staatsbl.* n°. 20), voorgeschreven, door ons op bladz. 11 en 12 behandeld, verlangt de burgerlijke wet in de getuigen bij uitersten wil, op straf van nietigheid, nog het volgende:

- a. Dat zij, wat den uitersten wil bij openbare akte betreft, niet zijn de erfgenamen of legatarissen, noch derzelver bloedverwanten of aangehuwden tot den *vierden* graad ingesloten, noch de zoons of kleinzoons of bloedverwanten in den vierden graad der notarissen, noch hunne huisbedienden (1). B. W. art. 991².
- b. Dat zij tot geene lijf- of onteerende straf zijn veroordeeld. B. W. art. 991 *in fine*.
-

FORMALITEITEN BIJ SOMMIGE UITERSTE WILLEN, NA
HET OVERLIJDEN VAN DEN ERFLATER, IN
ACHT TE NEMEN.

A. Een gesloten olographische uiterste wil zal na den dood des erflaters aan den kantonregter worden aangeboden (2), die hem zal openen, en een proces-verbaal opmaken van de aanbieding en de opening daarvan, alsmede van den staat, waarin hij zich bevindt, en

(1) Zou deze bepaling ook niet toepasselijk zijn op de getuigen bij de akte van bewaargeving van eenen uitersten wil, welke open aan den notaris wordt ter hand gesteld? *Neen* volgens Mr. J. J. Loke, Handb. voor Notarissen, 1854. 2^e dl., blz. 175.

(2) De arrondissements-regtbank te *Maastricht* heeft bij vonnis de dato 5 Junij 1845, (Weekbl. v. h. R. n°. 686,) beslist, dat de hier bedoelde Kantonregter is, die van de woonplaats van den notaris onder wiens berusting het besloten olographisch testament zich bevindt. Zie *Regt en Wet; Tijdschrift voor het Notaris-ambt*. Deel 1, Stuk 1, blz. 97. Zie ook Weekbl. v. h. R. n°. 88 en 686.

vervolgens dat stuk zal terug geven aan den notaris, die de aanbidding heeft gedaan. B. W. art 984 verg. 989.

Ten aanzien van den olographischen uitersten wil, die open aan den notaris is ter hand gesteld, behoeven natuurlijker wijze deze formaliteiten niet te worden vervuld.

B. In het geval van een' besloten of geheimen uitersten wil, moet deze na het overlijden van den erflater worden aangeboden aan den Regter van het kanton, *alwaar de erfenis is opengevallen*; (1) deze Regter zal dien uitersten wil openen en proces-verbaal opmaken van de aanbidding en de opening van den uitersten wil, en dit stuk daarna aan den notaris, die de aanbidding heeft gedaan, teruggeven. B. W. art. 989.

C. Indien er bij het overlijden van den erflater eene onderhandsche beschikking, als waarvan wij op bladz. 237 gesproken hebben, in zijnen boedel gevonden wordt, moet deze worden aangeboden aan den Regter van het kanton, *alwaar de erfenis is opengevallen* (2); deze zal, indien het stuk verzegeld is, het openen en in allen gevalle, een proces-verbaal van de aanbidding alsmede van den staat waarin het zich bevindt, opmaken; eindelijk zal hij dat stuk aan eenen notaris ter hand stellen, om het onder zijne minuten te bewaren. B. W. art. 983.

D. De notaris aan wien door den kantonregter op

(1) Hier is de letter van de wet te duidelijke om daarvan door uitlegging te mogen afwijken.

(2) In dit geval levert de bepaling der wet volstrekt geene zwaarigheid op.

de wijze zoo even omschreven, een uiterste wil wordt teruggegeven of ter hand gesteld, behoeft geene akte van depôt op te maken, hij legt slechts den uitersten wil met het afschrift van het proces-verbaal van den kantonregter, ter behoorlijke plaatse in zijn protocol neder, zie circ. van de Min. van Just., 3 Oct. 1840 n°. 21 (Bijv. Staatsbl. n°. 277), welke ter kennis van de notarissen is gebracht. (1)

HERROEPING VAN UITERSTE WILSBESCHIKKINGEN.

1. Tot het herroepen van eene uiterste wilsbeschikking moet men zijne verstandelijke vermogens bezitten. B. W. art. 942.

2. Een uiterste wil kan, noch in zijn geheel, noch ten deele herroepen worden, dan bij eene latere uiterste wilsbeschikking, of bij eene bijzondere notariële akte, waarbij de erflater de geheele of gedeeltelijke intrekking van zijnen uitersten wil te kennen geeft. B. W. art. 1039.

Op dezen regel bestaan de volgende uitzonderingen :

- a. De erflater kan ten allen tijde zijn olographisch testament terug vorderen mits hij ter verantwoording van den notaris van de teruggave bij eene authentieke akte doe blijken. Door deze teruggave wordt het olographisch testament als herroepen beschouwd. B. W. art. 981.
- b. De herroeping van het onderhandsch testament

(1) Zie bladz. 59 in de noot.

geschiedt natuurlijk door de vernietiging van hetzelfde, of ook door eene uitdrukkelijke onderhandsche herroeping. B. W. art. art. 982².

3. Herroeping door eenen lateren uitersten wil geschiedt zelfs, zonder dat die herroeping uitdrukkelijk verklaard is, indien de nieuwe beschikkingen met de vroegere in tweestrijd zijn, doch worden in dit geval alleen die vroegere beschikkingen als herroepen beschouwd die met de latere niet overeen te brengen zijn en blijven de overige beschikkingen in het vroegere testament vervat, van kracht. B. W. art. 1041¹.

4. Zie ten aanzien van het gevolg van gebrek in de formaliteiten van latere uiterste willen; B. W. art. 1040 en 1041².

5. De herroeping, hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend bij eenen lateren uitersten wil gedaan, zal volkomen van kracht zijn, ofschoon die nieuwe akte buiten gevolg blijve door de onbevoegdheid van den gestelden erfgenaam of legataris of door hunne weigering, om de erfenis of het legaat te aanvaarden, B. W. art. 1042, omdat de erflater duidelijk door het benoemen van nieuwe erfgenamen of legatarissen te kennen heeft gegeven, dat hij de vroeger benoemde niet wilde bevoordeelen.

Zie over den termijn der registratie van eene akte van herroeping van uitersten wil, bladz. 54. — Ten aanzien van eene akte van teruggave door den notaris van eenen in bewaring gegeven olographischen uitersten wil, zie men een vonnis van de Arr. Regthank te *Amsterdam*, van 3 mei 1840, (Ned. jaarb. Deel VI blz. 659.) waarbij de akte van teruggave met eene akte van herroeping wordt gelijk gesteld.

Het registratie-regt van eene akte van herroeping en teruggave , is *f* 2,40.

OUDE WETGEVING.

Vóór de invoering van het *Wetboek Lodewijk Napoleon* , werden in de verschillende gewesten en in sommige steden of plaatsen even zoo vele versterfregten gevolgd ; zoo onderscheidde men onder anderen het *Schependoms* of *Zuid-Hollandsch* versterfregt bij de politieke ordonnantie den 1sten April 1580 vastgesteld en gevolgd wordende te *Dordrecht* , *Delft* , *Gouda* , *Briel* , *Schiedam* , *Schoonhoven* , *Oudewater* , *Rotterdam* , 's *Gravenhage* , *Waddingsveen* , *Boskoop* , *Sluipwijk* , *Bloemendaal* en *Middelburg* ; het *Aasdoms* of *Noord-Hollandsch* en *Westfriesch* versterfregt , vastgesteld bij de politieke ordonnantie van den 18^{den} December 1599 gevolgd wordende in *Haarlem* , *Leiden* , *Amsterdam* , *Alkmaar* , *Hoorn* , *Enkhuizen* , *Edam* , *Woerden* , *Naarden* , *Monnikendam* , *Medemblik* , *Muiden* en *Purmerend* , mitsgaders de andere steden , heerlijkheden , eilanden , dorpen en gehuchten , onder het dijkgraafschap van *Rijnland* en het land van *Woerden* , in *Holland* en *Westfriesland* gelegen , uitgezonderd *Waddingsveen* , *Boskoop* , *Rewijk* , *Sluijpwijk* , *Bloemendaal* en *Middelburg* ; voorts hadden een eigen versterfregt *Nijmegen* , de *Thielsche* en *Bommelerwaarden* , de *Veluwe* , het Graafschap *Zutphen* , *Gorinchem* en het land van *Arkel* , *Woudrichem* en het land van *Altena* , *Heusden* , *Utrecht* , *Vriesland* , *Overijssel* , *Groningen* en *Ommelanden* , *Drenthe* , *Cuilenburg* , *Buren* , *Leerdam* , *IJsselstein* , *Vianen* , *Ber-*

*gen op Zoom , Breda , Grave , 's Hertogenbosch , Maas-
tricht , Staats-Vlaanderen , enz.*

Als de meest belangrijke geven wij hier eene mede-
deeling van de *Zuid-Hollandsche* en *Noord-Hollandsche*
versterfregten

T A F E L.

VAN HET HOLLANDSCH VERSTERFREGT.

GEMEEN HOLLANDSCH REGT.

Art. 1.

Eerst, ende voor alle anderen, zijn tot eens over-
ledens erfenisse gerechtigd zijne kinderen, kinds-kinde-
ren en verdere descendenten, ofte afkomelingen zon-
der einde, zoo vele hem in rechte nedergaande linie
bestaan, ende dat bij representatie, mitsgaders bij
kluften ofte staken.

Art. 2.

Dezelve kinderen en alle verdere descendenten ont-
brekende, zoo komen en succederen alle des overledens
nagelaten goederen op zijn vader ende moeder, indien
zijluiden beide noch in leven zijn.

ZUID-HOLLANDSCH REGT.

NOORD-HOLLANDSCH REGT.

Art. 3.

Maar een van beiden al-
leen 't zij vader ofte moe-
der in leven zijnde, zoo
komen alle des overledens
goederen op zijne broeders

Art. 3.

Maar een van beiden al-
leen 't zij vader ofte moe-
der in leven zijnde, zoo
zal dezelve met des over-
ledeus broeders en zusters,

en zusters, 't zij volle, 't zij halve broeders of zusters, ieder even veel, mitsgaders op derzelver kinderen en kindskinderen, bij representatie.

Wel verstaande, bij al dien dezelve halve broeders en zusters, hunne kinderen en kindskinderen den overleden, bestaan van die zijde, daarin hij bestorven is; want in *Zuid-Holland* het bedde gescheurt zijnde, de langstlevende vader ofte moeder, mitsgaders alle die den overledenen door hem, ofte haar alleen bestaan, tot deszelfs erfenis niet en kunnen geraken.

't zij volle of halve, en derzelver kinderen ende kindskinderen, bij representatie te zamen komen tot deszelfs geheele erfenisse, te weten, de langstlevende vader ofte moeder in de eene helft, ende de voorsg. broeders ende zusters, mitsgaders hunne kinderen en de kindskinderen als voren in de andere helft.

Wel verstaande, bij al dien dezelve halve broeders en zusters hunne kinderen en kindskinderen den overledenen bestaan van die zijde, daarin hij bestorven is. Maar in gevalle dat er geen volle ofte halve broeder ofte zuster in 't leven is, zoo zal de voorsg. langstlevende vader ofte moeder alleen in alle des overledens goederen succederen, alwaar het des ook zoodat er kinderen of kindskinderen van des overledens volle ofte halve broeder, ofte zuster in 't leven waren.

Art. 4.

Vader ende moeder beiden ontbrekende, zoo komen

alle des overledens goederen op zijne broeders ende zusters, 't zij volle 't zij halve broeders ofte zusters, hunne kinderen en kindskinderen bij representatie en bij staken. — Wel verstaande, dat de halve broeders en zusters, hunne kinderen en kindskinderen, tegen de volle broeders en zusters, hunne kinderen en kindskinderen, maar met eene halve hand deelen, dat is: in de eene helft van des overledens boedel.

Wordende des overledens boedel, in zulke gevallen, voor alle deelingen tusschen de erfgenamen in twee gelijke deelen gekloofd. Ende bij zoo verre, dat daar halve broeders ofte zusters, derzelver kinderen ofte kindskinderen van wederzijden zijn, dat is, zoowel van 's vaders als van 's moeders zijde, zoo deelen de volle broeders en zusters, mitsgaders hare kinderen en kindskinderen successivelijk de eene helft van den boedel, met de halve broeders en zusters, hunne kinderen en kindskinderen van 's vaders zijde, en de andere helft met de halve broeders en zusters, derzelver kinderen en kindskinderen van 's moeders zijde. — Dan zo verre dat daar maar van d'eene zijde halve broeders en zusters, derzelver kinderen en kindskinderen zijn, zo trekken de volle broeders en zusters, derzelver kinderen en kindskinderen d'eene helft van des overledens boedel vooruit en deelen de andere helft met de halve broeders en zusters, derzelver kinderen en kindskinderen, bij representatie ende bij staken als boven.

Art. 5.

Volle broeders en zusters, mitsgaders derzelver kinderen en kindskinderen mede ontbrekende, en halve broeders en zusters, hunne kinderen of kindskinderen van beide zijden in 't leven zijnde, zo wordt meede

alsdan des overledens boedel, voor eerst in twee gelijke deelen geklooft, en erven in d' eene helft, de halve broeders en zusters van 's vaders zijde, mitsgaders hunne kinderen en kindskinderen, bij representatie en bij staken; en in de andere helft de halve broeders en zusters van 's moeders zijde, mede met hunne kinderen en kindskinderen, als vooren.

ZUID-HOLLANDSCH REGT.

Art. 6.

Indien alle de halve broeders en zusters, derzelver kinderen en kindskinderen den overledenen alleen van d' eene zijde bestaan, zoo moet evenwel des overledens boedel, in tweeën gekloofd worden en zullen in d' eene helft succederen des zelfs halve broeders en zusters, mitsgaders hunne kinderen en kindskinderen bij representatie, ende bij staken, ende zal de andere helft gaan ende succederen op zijne naaste magen en bloedverwanten van de andere zijde hem in maagschap bestaande, in de maniere als hierna breder gezeid zal worden.

NOORD-HOLLANDSCH REGT.

Art. 6.

Maar indien alle de halve broeders en zusters, hunne kinderen en kindskinderen den overledenen alleenlijk van de eene zijde bestaan, zo succederen dezelve als vooren in alle des overledens goederen, ten waare dat groot-vader of grootmoeder, ofte hooger adscendent, den overledenen van d' andere zijde bestaande, in leven waare, want alsdan zoo zoude de overige halve broeders en zusters, hunne kinderen en kindskinderen als vooren, maar in d' eene helft, ende de naaste voorsz. adscendent of adscendenten hoofd voor hoofd, in d' andere helft van dezelve goederen succederen.

Art. 7.

't Geene hier vooren in Art. 4, 5 en 6 gezegd is, dat broeders en zusters kinderen en kindskinderen succederende, en de nagelaten goederen van hunnen oom ofte oudoom bij kluften of staken erven; 't zelve heeft ook plaats, zo wanneer alle die geene, die tot de erfenis komen, den overledenen even na in graade bestaan.

Art. 8.

Alle de bovengezeide personen ontbrekende, zo komen alle des overledens goederen op de naaste afkomelingen of descendenten van zusters en broeders kindskinderen, hoofd voor hoofd, wel verstaande, met het onderscheid hierboven verhaald, tusschen diegene,

Art. 7.

Broeders- en zusterskinderen alleen, dat is, zonder eenigen broeder of zuster van den overledenen succederende, komen tot deszelfs erfenis hoofd voor hoofd en niet bij staken, al waar 't ook zo, dat nevens dezelve kwamen te succederen verscheiden kinderen van een of meer overleden broeders- en zusterskinderen, welks kindskinderen in dat geval bij representatie en bij staken succederen; maar mede alleen succederende, hoofd voor hoofd, de nagelaten goederen deelen.

Art. 8.

Alle de bovengezeide personen ontbrekende, zo komen alle des overledens goederen in 't geheel op de naaste adscendenten in de rechte linie, hoofd voor hoofd, alwaar 't ook zo, dat van de eene zijde grootvader en grootmoeder beide, en van de andere zijde de

die van beide en die maar van eene zijde den overledenen bestaan.

grootvader of grootmoeder alleen in het leven waren, 't welk ook plaats heeft in andere hoogere adscendenten, in eenen ende gelijke graade den overledenen bestaande.

Art. 9.

De voorzeide descendenten van zusters en broeders kinds kinderen mede ontbrekende, zoo komen alle des overledens goederen op zijne grootvaders en grootmoeders van beide zijden, indien zij beiden in 't leven zijn. Maar 't bedde tusschen grootvader en grootmoeder, van wat zijde het zij, gescheurt zijnde, zoo komt het gedeelte, dat dezelve grootvader en grootmoeder getrokken zoude hebben, op de naaste bloedverwanten den overledenen van zijne vooroverledenen grootvaders of grootmoeders zijde bestaande, in der maniere als hierna volgt.

Art. 10.

Te weten, vooreerst op

Art. 9.

Alle adscendenten mede ontbrekende, zoo succederen de naaste descendenten en afkomelingen van broeders ofte zusters kinds kinderen hoofd voor hoofd, in alle des overledene goederen, uitsluitende alle collaterale vrienden, zonder aanschouw te nemen, of dezelve descendenten van des overledenen volle ofte halve broeders ofte zusters afkomen.

Art. 10.

Alle de voorz. personen

de oomen ende moeijen van den overledenen, mitsgaders derzelver kinderen, bij representatie ende bij staken, wel verstaande, dat alsdan en voortaan de goederen van den overledenen in tweeën gekloofd en gedeelt zullen worden, om de eene helft aan 's vaders en de andere helft aan 's moeders zijde te gaan. Doch zo dat in gevalle eenige bloedverwanten 't zij van vaders 't zij van moeders zijde denzelven vader of moeder maar van halven bedde bestaan, dezelve bloedverwanten in de helft aan die zijde gaande, maar met eene halve hand zullen deelen, als hierboven in Art. 4 van des overledens broeder gezeid is.

Art. 11.

Als daar geen oomen nochte moeijen en zijn, zo succederen hunne kinderen van den eersten grade alleen en dat bij staken.

mede ontbrekende zoo succederen alsdan des overledens oomen en moeijen, hoofd voor hoofd, mitsgaders hunne kinderen van den eersten grade, bij representatie ende bij staken, zonder eenig onderscheid te maken of de oomen of moeijen des overledens vader of moeder van halven of heelen bedde bestaan hebben gehad.

Art. 11.

Alsdar geene oomen nochte moeijen en zijn, zo succederen hunne kinderen in den eersten grade (zusterlingen genaamd) hoofd voor hoofd, mits-

gaders oudoomen en oudmoeijen, zoo daar eenige in 't leven zijn, nevens hun, mede hoofd voor hoofd, in alle des overledens nadelaten goederen zonder eenig onderheid als voren.

Art. 12.

Ende dezelve kinderen mede ontbrekende zo succederen alle verdere collaterale vrienden den overledenen naast in grade en maagschap bestaande en even na zijnde, hoofd voor hoofd, in alle zijne nagelaten goederen uitsluitende alle verdere van grade of maagschappe; doch zoo als hiervore art. 10 gezeld is.

Art. 13.

Indien iet mogte voorvallen 't geen bij de politieke ordonnantie in verklaring hiervoren verhaald niet duidelijk is verklaard, 't zelve moet gereguleert werden niet naar de wereldlijke beschreven rechten, maar naar de gemeene

Art. 12.

Ende zullen voorts alle, die den overledene naast in bloede bestaan, hoofd voor hoofd, in alle zijne nagelaten goederen succederen, zonder eenig onderscheid te maken of de maagschap van volle ofte van halve broeders of zusters afkomt, ende dat met uitsluiting van alle diegeenen, die den overledenen verder in grade bestaan.

Art. 13.

Indien iet mochte voorvallen, 't geen bij het voorschreeve placaat niet duidelijk en is verklaart, 't zelve moet gereguleert worden niet naar 't oud aasdoms regt, nochte ook naar de politijke ordonnantie, hiervoren verhaald, maar

maximen waarop dit voorz. alleenlijk naar de wereld-
regt gefundeerd is. lijke beschreven wetten.

Bij het *Wetboek Lodewijk Napoleon* (1) was de erfopvolging bij versterf in zoo verre verschillende van die, bij ons *Wetboek* bepaald:

- a. Dat de plaatservulling, bij ons toegestaan in de erfopvolging van zijdmagen, ten behoeve van broeders en zusters kinderen van den naasten erfgenaam, bij dat wetboek niet bekend was;
- b. Dat, vader en moeder beide in leven zijnde, ieder de helft erfdien in de nalatenschap van hun kind, indien hetzelfde zonder nakomelingen overleden was, om het even of hetzelfde al dan niet broeders of zusters naliet. *W. L. N.* art. 867.
- c. Dat iemand zonder kinderen of verdere descendenten overleden zijnde, en slechts een zijner ouders, benevens broeders of zusters, of nakomelingen van dezelve nalatende, zijn boedel in twee gelijke deelen verdeeld werd, van welken het eene gedeelte door den overblijvenden vader of moeder, en het andere gedeelte door de broeders of zusters of derzelver nakomelingen geërfd werd. *W. L. N.* art. 869 verg. 873.
- d. Dat bloedverwanten in de opgaande linie, met uitsluiting van alle anderen, opvolgden in datgene, hetwelk door hen aan hunne zonder na-

(1) De invoering van dit *Wetboek* had plaats op 1 Mei 1809. Zie bldz. 123.

komelingen overleden kinderen of verdere descendenten gegeven was. *W. L. N.* art. 871.

- e. Dat onechte kinderen, al ware ook de vader bekend, alleen erfdien van hunne moeder, en wel gelijkelijk met de wettige kinderen, die de moeder mogt nalaten; — en dat, wanneer een onecht kind stierf zonder kinderen, de moeder tot deszelfs geheele nalatenschap gerechtigd was, en zij ontbrekende, de broeders en zusters der onechte kinderen. *W. L. N.* art. 877, 878, en 879 verg. met art. 260 en 263. — Behalve de nalatenschap van moeder, broeder of zuster, konden de onechte kinderen bij versterf niet erven.

WETBOEK NAPOLEON (1).

De erfopvolging, zoo als die bij den *Code Napoleon* geregeld is, verschilt in de volgende gevallen met de tegenwoordige:

- a. dat indien er verscheidene personen, van welke de een tot des anderen erfenis is geroepen, door een en hetzelfde ongeval of op denzelfden dag omkomen, zonder dat men weten kunne wie het eerst gestorven zij, wordt het vermoeden van overleving bepaald door de omstandigheden, en bij gebreke daarvan, door den ouderdom en de kunne. Zie *C. C.* art. 720—722.
- b. dat niet alleen de Staat, maar ook de natuurlijke kinderen en langstlevende echtgenoot, in de ge-

(1) Zie aangaande het tijdstip der invoering van dit Wetboek de noot op bladz. 123 en 124.

vallen waarin zij als erfgenamen optreden, door den Regter in het bezit der nalatenschap moeten gesteld worden. *C. C.* art. 724.

- c. dat de meerderjarige erfgenaam, die van den jegens den erflater gepleegden moord kennis dragende, daarvan geene aangifte aan de justitie heeft gedaan, als onwaardig wordt uitgesloten, *C. C.* art. 727, behoudens de uitzondering, in art. 720 *C. C.* vermeld; en dat sommige der gevallen, bij art. 885 *B. W.* gemeld, bij den *Code* geene reden van onwaardigheid opleveren.
- d. dat er geene plaatsvervulling wordt toegelaten in de erfopvolging van zijdmagen, ten behoeve van kinderen van een' broeder of zuster van den naasten erfgenaam. *C. C.* art. 740—744 en *B. W.* art. 892.
- e. dat indien de erflater zijne beide ouders en broeders en zusters nalaat, de nalatenschap in twee deelen wordt gekloofd, waarvan de eene helft aan den vader en de moeder, en de wederhelft aan de broeders en zusters toebehoort. *C. C.* art. 748 verg. *B. W.* art. 901.
- f. dat wanneer de erflater slechts één ouder en broeders en zusters nalaat, aan den overgebleven' ouder één vierde der nalatenschap verblijft, en de overige drie vierden door de broeders en zusters worden verkregen. *C. C.* art. 749 en *B. W.* art. 902.
- g. dat indien de erflater één ouder, doch geene broeders of zusters nalaat, de nalatenschap in tweeën wordt verdeeld, en de eene helft aan den overgebleven ouder, en de wederhelft aan de bloedverwanten in de andere linie versterft, behoudens

dat de langstlevende ouder het vruchtgebruik heeft van één derde der goederen die aan de zijdmagen zijn opgekomen. *C. C.* art. 753 en 754. *B. W.* art. 906.

- h. 1. dat natuurlijk erkende kinderen niet, gelijk bij onze Wetgeving, als erfgenamen worden beschouwd, maar dat zij *regt* hebben (1):

op *een derde* van hetgeen zij bij versterf zouden gehad hebben, ingeval zij wettig waren geweest, indien de vader of de moeder wettige kinderen heeft nagelaten;

op *de helft* der nalatenschap, indien er ouders of broeders en zusters van den natuurlijke vader of moeder zijn nagebleven;

op *drie vierden*, wanneer die ouders noch bloedverwanten in de opgaande linie, noch broeders of zusters hebben nagelaten;

op *de geheele* nalatenschap, indien er geene erfgenamen in den twaalfden graad aanwezig zijn. *C. C.* art. 757 en 758.

2. dat de bepaling ontbreekt, welke in het Nederlandsche Burgerlijk Wetboek, in art. 910² gevonden wordt, namelijk: dat indien de wettige erfgenamen den overledene in ongelijke graden bestaan, de naaste in de eene linie, zelfs ten aanzien van dengene, welke zich in de andere

(1) Dat *regt* kan hun niet worden ontnomen, ten ware zij bij het leven der ouders de helft, van hun erfdeel hebben genoten, en de vader of de moeder uitdrukkelijk den wil heeft verklaard, om het erfdeel tot op de helft in te korten. *C. C.* art. 761.

linie bevindt, de hoegrootheid van het aandeel bepaalt, hetwelk aan het natuurlijk kind verschuldigd is.

- i. dat aan den *Code Napoleon* de bepalingen ontbreken, die in de artikelen 919 en 920 van ons Wetboek gevonden worden.

Zie ASSER in zijn meermalen aangehaald werk, § 435 en volg.

W E T

OP HET REGT VAN SUCCESSIE EN VAN OVERGANG BIJ OVERLIJDEN,

VAN DEN 13 MEI 1859 (Stbl. n°. 36),

ZOOALS ZIJ GEWIJZIGD EN AANGEVULD IS BIJ DE
WET VAN 28 MEI 1869, (Stbl. n°. 95.)

TITEL I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1.

Er wordt, onder den naam van regt van successie, eene belasting geheven van de waarde van al wat geërfd of verkregen wordt uit den boedel van een ingezetenen des Rijks door zijn overlijden.

De verklaring van vermoedelijk overlijden wordt, voor de toepassing dezer wet, met werkelijk overlijden in alle opzigten gelijk gesteld, behoudens teruggave van het, dien ten gevolge, geheven regt met de verhoogeningen en boeten, in de gevallen bij de art. 538,

541, 542 en 543 van het Burgerlijk Wetboek voorzien. De dagteekening der verklaring wordt als de dag van het overlijden beschouwd.

Voor een ingezetenen des Rijks wordt, voor de toepassing dezer wet, gehouden ieder die binnen het Rijk in Europa, zijne woonplaats heeft.

Er wordt, onder den naam van *regt van overgang*, eene belasting geheven van de waarde :

1°. van door overlijden van een ingezetenen des Rijks in eigendom geërfde of verkregen bewijzen van aandeel, in geldleeningen, geldbeleggingen of renten ten laste van den Staat, of van vreemde mogendheden, Staten of Vorsten; van provinciën, steden, gemeenten, dijk- of polderbesturen; bewijzen van aandeel in zedelijke lichamen, corporatiën, gestichten, genootschappen, banken, reederijen, maatschappijen en vennootschappen of ondernemingen wier kapitaal door aandeelen wordt vertegenwoordigd, onder welke benaming deze bewijzen of aandeelen mogten zijn uitgegeven; eindelijk aandeelen in geldleeningen ten laste van zoodanige zedelijke lichamen, corporatiën, gestichten, genootschappen, banken, reederijen, maatschappijen, vennootschappen, of ondernemingen, of ten laste van bijzondere personen buiten 'tlands woonachtig, en in geldleeningen ten laste van ingezetenen des Rijks, doch gevestigd in of ten laste van goederen buiten 's lands gelegen;

2°. van alle onroerende zaken binnen het Rijk in Europa gelegen of gevestigd, in vruchtgebruik of eigendom geërfd of verkregen wordende door overlijden van iemand die geen ingezetenen is van het Rijk.

Art. 1 bis.

Al wat, ten gevolge van de verwerping door de

erfgenamen eens overledenen , van hetgeen aan dezen uit een vroeger opengervallen boedel in de regte linie was opgekomen , door zijne mede-erfgenamen in dien boedel wordt genoten , wordt , voor de toepassing dezer wet , geacht door die mede-erfgenamen door zijn overlijden uit zijn boedel te worden geërfd.

Al wat een in gemeenschap gehuwd man , ten gevolge van den door de erfgenamen zijner vrouw gedanen afstand der gemeenschap , geniet , wordt hij , voor de toepassing dezer wet , geacht door het overlijden zijner vrouw uit haren boedel te erven.

De langstlevende echtgenoot , aan wien , uit kracht van een bij huwelijksvoorwaarden gemaakt en van het overlijden des eerst stervenden afhankelijk beding , bij dat overlijden meer dan de helft in de gemeenschappelijke goederen verblijft , wordt , voor de toepassing dezer wet , geacht dat meerdere door het overlijden van den eerst stervenden uit den boedel van dezen te erven.

Art. 2.

De regten worden door ieder der erfgenamen en verkrijgers gedragen voor hetgeen door hem wordt geërfd of verkregen , voor zoover daaromtrent niet anders door den erflater is beschikt.

Wanneer roerende goederen , inschrijvingen op de grootboeken der nationale schuld uitgezonderd , onder den last van vruchtgebruik worden geërfd of verkregen en de vruchtgebruiker door den insteller is ontzekerd van het stellen van zekerheid , is hij , die den eigendom dier goederen heeft geërfd of verkregen , bevoegd te vorderen , dat de vruchtgebruiker , niette-

genslaande de ontheffing, te zijnen behoefte zekerheid stelle voor het bedrag van de regten van successie en van overgang ter zake van het erven of verkrijgen van den eigendom betaald, tenzij de vruchtgebruiker mogt verkiezen dat bedrag tegen hoogstens vier ten honderd rente 'sjaars voor te schieten.

Art 3.

Zij, die de nalatenschap, of een evenredig gedeelte daarvan erven of verkrijgen, zijn, niettegenstaande de beschikkingen van den erflater, ieder in evenredigheid van hetgeen door hem wordt geërfd of verkregen, aansprakelijk voor het regt van successie en voor het regt van overgang, onder n°. 1 van art. 1 vermeld, door en bij het overlijden van den erflater verschuldigd.

Zij zijn daarenboven hoofdelijk aansprakelijk :

1°. voor het bedrag dier regten, hetwelk door en bij het overlijden van den erflater verschuldigd is door erfgenamen of legatarissen, die buiten het Rijk hunne woonplaats hebben;

2°. voor het geheele bedrag van het regt van overgang onder n°. 2 van art. 1 vermeld.

De aansprakelijkheid bij het 1°. en 2°. lid van dit artikel bedoeld, strekt zich uit tot de verhoogingen der regten en tot de boeten.

Art. 4.

Onverminderd het bepaalde bij het vorige artikel, zijn ook de legatarissen en andere verkrijgers onder bijzonderen titel aansprakelijk voor de regten verschuldigd op hetgeen door hen wordt verkregen.

Hunne aansprakelijkheid is hoofdelijk ten aanzien van hetgeen door hen gezamenlijk verkregen wordt.

Art. 5.

Uitsluitend zijn aansprakelijk :

1°. voor de regten , verschuldigd op hetgeen ten gevolge van de vervulling eener voorwaarde geërfd of verkregen wordt , de erfgenamen of verkrijgers ;

2°. voor de regten , verschuldigd op verkrijging van vruchtgebruik en periodieke uitkeeringen bij opvolging , de verkrijgers ;

3°. voor de regten , verschuldigd wegens den overgang op den verwachter van erfenissen of legaten over de hand , de verwachters , wanneer zij den eigendom verkrijgen.

Art. 6.

Het recht op periodieke uitkeeringen , bij de instelling verschuldigd , wordt voorgeschoten door hem , die met de uitkeering is belast , en bij iederen termijn van betaling , naar evenredigheid van het getal , waarmede de uitkeering , overeenkomstig art. 23 litt. e is vermenigvuldigd , gekort , met bijrekening van eenen interest van vier ten honderd , alles tenzij andere beschikkingen mogten zijn gemaakt.

Art. 7.

Uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen zijn , op gelijke wijze als de erfgenamen , tot vervulling van al de aan dezen bij deze wet opgelegde verplichtingen gehouden , ingeval al de erfgenamen buiten het Rijk hunne woonplaats hebben. Zij zijn tot het doen van aangifte bevoegd , bijaldien één of meer der erfgenamen hunne woonplaats hebben binnen het Rijk. Wanneer zij van deze bevoegdheid hebben gebruikt gemaakt ,

zijn zij, op gelijke wijze als de erfgenamen, tot vervulling van al de aan dezen bij deze wet opgelegde verplichtingen gehouden.

In de gevallen, bij de artt. 1055 en 1059 van het Burgerlijk Wetboek voorzien, hebben de erfgenamen en de uitvoerders der uiterste wilbeschikkingen, met betrekking tot de regten van successie en van overgang, dezelfde regten onder dezelfde voorwaarden, als bij die artikelen ten opzichte van de legaten zijn toegekend en gesteld.

Curators van onbeheerde nalatenschappen zijn gehouden tot al de bij deze wet aan erfgenamen opgelegde verplichtingen.

Bewindvoerders, voogden en curators zijn gehouden tot de vervulling van al de verplichtingen, bij deze wet opgelegd aan degenen die zij vertegenwoordigen, of wier belangen zij waarnemen.

Art. 8.

's Rijks schatkist heeft, te rekenen van het overlijden, voor het regt van successie een voorregt op alle onroerende en roerende zaken in het algemeen, door het overlijden geërfd of verkregen, onmiddellijk rangnemende na alle op dat oogenblik bestaande voorregten, pand of hypotheek.

Dat voorregt vervalt met *twee* jaren na den dag van het overlijden, ten ware, binnen dien termijn, vervolgingen mogten zijn aangevangen, en, in dit laatste geval, met twee jaren na de beteekening der laatste acte.

De schatkist is, voor het regt van overgang, op gelijken voet bevoorregt op de zaken, voor welker overgang het regt verschuldigd is.

Art. 9.

Onder vruchtgebruik worden, voor de toepassing dezer wet mede verstaan vruchtgenot, regt van gebruik en van bewoning, vruchten en inkomsten, jaarlijksche opbrengst en soortgelijke uitkeeringen uit daartoe aangewezen goederen, daaronder begrepen het bij anderen dan de legatarissen verbleven genot van legaten, welke, volgens de beschikkingen van den overledene, niet binnen twee jaren na zijn overlijden of eerst op een onzeker tijdstip vorderbaar zijn.

TITEL II.

VAN DE AANGIFTE EN WAARDERING VAN HET
GEËRFDE OF VERKREGENE.

Art. 10.

Zij, die eene nalatenschap, hetzij geheel, hetzij voor een evenredig gedeelte, erven, zijn verplicht, ten kantore van het regt van successie, in welks kring de overledene, binnen het Rijk, zijne laatste woonplaats had, bij schriftelijke memorie, aangifte te doen van:

1°. den aard en de waarde van al wat door het overlijden wordt geërfd of verkregen.

Met opzigt tot de onroerende goederen, waarvan de overledene den eigendom, of waarop hij slechts een zakelijk regt van gebruik of bewoning, van erfpacht, opstal of beklemming had, moet worden opgegeven: *a.* de gemeente, waarin zij zijn gelegen, de sectie en het nommer van het kadaster voor zooveel zij in het Rijk gelegen zijn; *b.* de grootte, wat de ongebouwde eigendommen betreft.

2°. de lasten en schulden, waaruit het passief des boedels is zamengesteld, volgens art. 27 omschreven;

3°. de erfgenamen, legatarissen en verdere verkrijgers; hunne verwantschap of de betrekking van huwelijk tot den overledene, den insteller der erfstelling over de hand of den insteller van het vruchtgebruik of de periodieke uitkeering, bij opvolging verkregen, en den ouderdom der personen van wier leven de uit den boedel verkregen wordende vruchtgebruiken of periodieke uitkeeringen afhankelijk zijn.

4°. hetgeen door ieder wordt geërfd of verkregen, met opgave, zoo niet alles bij wettelijke erfopvolging vererft, van den titel, krachtens welken geërfd wordt of verkregen;

5°. zoo niet alles bij wettelijke erfopvolging vererft, de personen, die bij versterf geheel of gedeeltelijk zouden zijn gerechtigd geweest, met opgave van hunne verwantschap tot den overledene.

6°. indien door het overlijden zaken worden geërfd of verkregen, welke met vruchtgebruik of periodieke uitkeeringen ten behoere van derden zijn belast, de aanduiding der met vruchtgebruik belaste zaken, het bedrag der periodieke uitkeeringen, den titel waarbij het vruchtgebruik is ingesteld of de uitkeeringen zijn opgelegd, den naam en de woonplaats der vruchtgebruikers of genietters, den ouderdom dergenen van wier leven het vruchtgebruik of de uitkeering afhangt of het tijdrak, waarvoor het vruchtgebruik of de uitkeering is gemaakt.

De onder n°. 5 vermelde opgave wordt niet vereischt ingeval de boedel voor het geheel is onderworpen aan het hoogste regt of voor het geheel geërfd wordt door

den echtgenoot van den overledene , of wel door dezen met anderen door wie het hoogste regt verschuldigd is , wordt geërfd of verkregen.

Bij de memorie van aangifte , waarin naar de bepalingen van 3°. en 6°. , de ouderdom moet worden opgegeven van personen , van wier leven een vruchtgebruik of eene periodieke uitkeering afhankelijk is , wordt , op straf van weigering der memorie , hunne geboorte-acte overgelegd , of , indien dit niet mogelijk is , eene acte van bekendheid , opgemaakt op de wijze , voorgeschreven bij de beide eerste leden van art. 127 van het Burgerlijk Wetboek , of , wanneer de personen buiten 's lands wonen en geboren zijn , door de daartoe bevoegde openbare magt.

Art. 11.

De erfgenamen , legatarissen en andere verkrijgers van onroerende zaken , binnen het Rijk gelegen of gevestigd , en nagelaten door iemand die geen ingezeten was van het Rijk , doen , bij schriftelijke memorie , aangifte van den aard , de ligging , de sectie en het nummer van het kadaster , de grootte en de waarde dier zaken , ten kantore in welks kring zij gelegen of gevestigd zijn.

Art. 12.

Voor boedels van ingezetenen des Rijks , geheel geërfd wordende in de rechte linie , of met echtgenooten , in het geval van art. 56 , n°. 3 , bepaalt de aangifte zich tot de vermelding van :

- 1°. de erfgenamen , met opgave van hunne verwantschap of de betrekking van huwelijk tot den overledene.
- 2°. de onroerende zaken , aangewezen als in art. 10

n°. 1, 2°. lid, is bepaald. Indien geene onroerende zaken zijn nagelaten, moet dit worden opgegeven.

3°. de legatarisssen of andere verkrijgens onder bijzonderen titel, met aanwijzing van den aard en de waarde van hetgeen zij verkrijgen en krachtens welken titel.

Wanneer echter de boedel alleen ten gevolge van verwerping door andere erfgenamen dan die in de rechte linie en de echtgenoot in het geval van art. 56. n°. 5, geheel op de erfgenamen in de rechte linie of op deze en dien echtgenoot vererft, doen de laatsten aangifte overeenkomstig art. 10.

Art. 13.

In geval van onvermogen van den overledene wordt, bijaldien door het overlijden geen vruchtgebruik, fideï-commis of periodieke uitkeering is vervallen of overgegaan, eene verklaring van den burgemeester der gemeente, waar de overledene zijne laatste woonplaats had, overgelegd, houdende dat het hem niet bekend is dat de overledene eenige roerende of onroerende heeft nagelaten.

De verklaring wordt afgegeven op aanvraag van de erfgenamen of van den rijksambtenaar.

Art. 14.

Bij alle aangiften voor het regt van successie wordt tevens opgegeven of de overledene al dan niet eenige goederen, als bezwaarde erfgenaam of in vruchtgebruik bezat, en zoo ja, waarin zij bestaan, door wien en bij welken titel de erfstelling over de hand of het vruchtgebruik is ingesteld, aan wien de goederen moeten worden uitgekeerd, wie tot het genot van den eigen-

dom is gekomen of op wien het vruchtgebruik bij opvolging is overgegaan.

Gelijke vermelding wordt vereischt ten aanzien van periodieke uitkeeringen, door het overlijden, bij opvolging, overgegaan of vervallen.

Art. 15.

Op dezelfde wijze als bij de artt. 10, 11 en 12 is bepaald, zijn tot de aangifte van hetgeen door hen wordt geërfd of verkregen, gehouden :

1°. *zij, die een vruchtgebruik of periodieke uitkeering bij opvolging verkrijgen ;*

2°. *de geroepen erfgenamen of legatarissen, die door het overlijden van den bezwaarden erfgenaam of legataris tot het genot komen.*

De aangifte geschiedt in het geval sub. 2 vermeld, wanneer het fidei-commissen betreft, welke dagteekenen van vóór de invoering der Fransche wetboeken hier te lande, ten kantore in welks kring de bezwaarde erfgenaam of legataris zijne laatste woonplaats had, en in alle andere gevallen ten kantore waar de instelling van het vruchtgebruik, de periodieke uitkeering of de erfstelling over de hand is aangegeven of had moeten worden aangegeven.

Art. 16.

Wanneer, gedurende het leven van den bezwaarden erfgenaam of legataris, het bezwaarde goed op den geroepene overgaat, wordt de dag, waarop de overgang heeft plaats gehad, en de plaats waar de acte of overeenkomst gemaakt is, voor de toepassing dezer wet als de dag en de plaats van het overlijden beschouwd.

Art. 17.

Het aanvaarden eener nalatenschap onder het voorrecht van boedelbeschrijving, of het voorbehouden recht van beraad, ontheft niet van de verplichting tot het doen van aangifte, op de wijze en binnen den termijn, bij deze wet voorgeschreven.

De vervulling der verplichtingen, uit deze wet voortvloeiende, wordt niet beschouwd als eene daad van aanvaarding.

De aangifte, gedaan door den erfgenaam die vervolgens de erfenis verwerpt, vervalt.

De kosten van vervolging tegen erfgenamen of verkrijgers, ingesteld vóór dat zij verwierpen, blijven te hunnen laste, indien de vervolging alleen uit hoofde van de verwerping is gestaakt.

Art. 18.

De aangifte kan geschieden krachtens eene schriftelijke, aan de memorie gehechte volmagt.

Art. 19.

In iedere memorie van aangifte wordt ééne eenige woonplaats gekozen, in den kring van het kantoor van het recht van successie en van overgang, waar die aangifte wordt gedaan. Zij geldt voor alle regtsvorderingen en vervolgingen, krachtens deze wet in te stellen tegen de erfgenamen, legatarissen en andere verkrijgers, of tegen degenen die tot de vervulling der aan dezen opgelegde verplichtingen gehouden zijn.

Zij die voor het recht van successie geene aangifte gedaan of geene woonplaats gekozen hebben, worden geacht hunne woonplaats te hebben ter laatste

woonplaats van den overledene, gedurende één jaar na het overlijden; na dien tijd, ter secretarie van de gemeente, waar de overledene zijne laatste woonplaats had.

Zij, die voor het bij art. 1 n°. 2 bedoelde regt van overgang geene aangifte gedaan of geene woonplaats gekozen hebben, worden geacht hunne woonplaats te hebben ter secretarie van de gemeente binnen welke de aangifte volgens art. 11 moet geschieden.

Van alle exploiten wordt slechts ééne kopij gelaten.

Art. 20.

De termijn van aangifte in zes maanden, te rekenen van den dag van het overlijden zoo dit binnen het Rijk in Europa; acht maanden zoo het in Europa buiten het Rijk; twaalf maanden zoo het in een ander werelddeel voorvalt. Voorts, in geval van vermoedelijk overlijden, zes maanden na de dagtekening der verklaring.

Indien zwangerschap oorzaak is, dat onzekerheid bestaat omtrent den persoon des erfgenaams of de heffing der belasting, gaat de termijn in van den dag der bevalling, of indien de vrouw vroeger mogt overlijden van den dag van haar overlijden, of indien geen van beiden op den driehonderdsten dag na den dood des erflaters mogt hebben plaats gehad, alsdan van den eersten daarop volgenden dag. Deze bepaling kan niet worden ingeroepen door dengene, op wiens erfdeel, wat de hoegrootheid betreft, de bevalling geen invloed kan uitoefenen.

Ingeval de nalatenschap volgens de wet als onbeheerd wordt beschouwd of indien ten gevolge van de verrulling eener voorwaarde, van verworping of van

den bij art. 1 bis, lid 2, bedoelden afstand geërft of verkregen wordt, gaat de termijn in van den dag der benoeming van den curator, der vervulling van de voorwaarde, der verworping of van den afstand.

Art. 21.

Indien de memorie van aangifte niet binnen den termijn en ten kantore, bij de wet bepaald, is ingediend, zendt de rijksambtenaar den nalatige eene waarschuwing om binnen acht dagen aan zijne verplichting te voldoen. Indien aan de waarschuwing niet wordt voldaan, wordt tegen den nalatige een dwangschrift uitgevaardigd tot betaling eener daarbij uit te drukken som, behoudens vermeerdering of vermindering volgens latere regeling, voor regten en boete.

Het bedrag van de verschuldigde regten wordt, na de beteekening van het dwangschrift, met een vierde daarvan, als boete, verhoogd. Ingeval geen regt verschuldigd is, wordt voor iedere ingegane week verzuim na de beteekening van het dwangschrift door iederen nalatige eene boete verbeurd van *vijf* gulden.

De kosten van vervolging komen ten laste van den nalatige.

De in het 1^e lid vermelde waarschuwing is vrij van zegel en van de formaliteit van registratie.

Art. 22.

Ingeval met betrekking tot de opgaven, bij art. 14 voorgeschreven, eene onnaauwkeurige of eene, met de waarheid strijdige, negative opgave is gedaan, is de aangever, te dier zake, zoowel voor de regten als voor de boete, aansprakelijk. De regten alleen kan hij van

de verkrijgers terugvorderen. Van de boete wordt hij ontheven, zoo hij van zijne onschuld doet blijken.

Art. 23.

Voor de regeling van het regt van successie wordt de waarde bepaald:

1°. van hetgeen in rollen of met fidei commiss bezwaarden eigendom wordt geërfd of verkregen, als volgt:

a. van de onroerende zaken, in de artt. 562 en 563 van het Burgerlijk Wetboek vermeld, van het regt van erfpacht, van opstal en van beklemming, met de daartoe behoorende gebouwen, werken en beplantingen, van den eigendom van goederen in erfpacht, opstal en beklemming uitgegeven, op de verkoopwaarde ten dage van het overlijden, volgens des aangevers begrooting.

De waarde van de buiten het Rijk gelegen of gevestigde onroerende zaken moet afzonderlijk worden begroot.

b. van hypothecaire schuldvorderingen op het bedrag van het kapitaal, of op de waarde door den aangever te begrooten; in het laatste geval met aanwijzing der ondergezette goederen, op de wijze bij art. 10 n°. 1 vermeld;

c. van grondrenten, tienden, cijnsen, tijnsen en dergelijke altijddurende of voor eenen onbepaalden tijd op onroerende goederen gevestigde praestationen, op den afkoop prijs, bij de vestiging bepaald, en indien die niet bepaald is, op de waarde naar den maatstaf bij art. 799 van het Burgerlijk Wetboek of andere wettelijke verordeningen vastgesteld. Bij gebreke van de daar bedoelde marktprijzen of jaarlijksche opbrengst, op de waarde door den aangever te begrooten.

d. van de zaken, onder n°. 1 van art. 1 omschreven, op hare geldswaarde, naar de prijs-courant, op last van den Minister van Finantiën door ten minste vier makelaars of commissionairs in effecten te Amsterdam opgemaakt, uitgegeven in de week van het overlijden, en zoo zij daarop niet bekend staan, naar de begrooting des aangevers;

e. van lijfrenten of andere periodieke van het leven afhankelijke uitkeeringen op het jaarlijksch bedrag, vermenigvuldigd met de getallen, naar de volgende berekening:

wanneer degene, gedurende wiens leven de uitkeering moet plaats hebben,

twintig jaren oud is of minder, met	18
boven de 20 tot 30 jaren oud is, "	16
" " 30 " 40 " " " "	15
" " 40 " 50 " " " "	13
" " 50 " 55 " " " "	11
" " 55 " 60 " " " "	9
" " 60 " 65 " " " "	8
" " 65 " 70 " " " "	4
" " 75	2

Wanneer de lijfrenten of andere periodieke uitkeeringen in voorwerpen in natura bestaan, wordt het jaarlijksch bedrag berekend op de wijze bij art. 799 van het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven. Bij gebreke van bekendheid der daar bedoelde marktprijzen of jaarlijksche opbrengst, wordt het jaarlijksch bedrag door den aangever begroot.

Ten aanzien van tontines, contracten van overleving en dergelijke, wordt het jaarlijksch bedrag gehouden dat te zijn van het laatste jaar, het jaar van het over-

lijden voorafgaande. De waarde wordt berekend als die der lijfrenten.

Indien eene uitkeering voor een bepaalden tijd is gemaakt, wordt haar jaarlijksch bedrag vermenigvuldigd met het aantal jaren, gedurende welke zij moet plaats hebben, doch iedere gulden berekend tegen de navolgende waarde:

UITKEERING BESPROKEN		
AAN:		
	personen.	zedelijke lichamen of instellingen van de doode hand.
voor 10 jaren en daaronder, tegen	f 0.90	f 0,90
voor boven de 10 tot 20 jaren, tegen	0.75	0.80
voor boven de 20 tot 30 jaren, tegen	0.65	0.73
voor boven de 30 jaren tegen .	0.50	0.60

Het belastbaar kapitaal naar deze berekening verkregen, kan, ingeval de uitkeering is gemaakt aan personen, in geen geval hooger zijn dan dat, hetwelk verkregen zou zijn, wanneer de uitkeering van het leven afhankelijk ware gesteld, en, ingeval zij aan zedelijke lichamen of instellingen van de doode hand is gemaakt, niet meer bedragen dan het vijf-en-twintigvoud van haar jaarlijksch bedrag.

Bij uitkeeringen, welke door meer dan één persoon gezamenlijk worden verkregen, wordt het bedrag van ieders aandeel tot kapitaal gebragt volgens bovenstaande tafels.

Voor uitkeeringen , aan zedelijke lichamen of instellingen van de doode hand voor onbepaalden tijd besproken , wordt het vijf-en-twintigvoud der jaarlijksche uitkeering genomen.

f. van schepen , schuiten en vaartuigen met toebehooren , op de verkoopwaarde , ten dage van het overlijden , door den aangever te begrooten ;

g. van alle schuldvorderingen , niet onder letter *b* , *d* of *h* begrepen , hetzij daarvan eene acte besta of niet , op de door den aangever te begrooten geldswaarde van het kapitaal ;

h. van de loopende termijnen van huren , pachten en interest van de zaken , vermeld onder de letters *a* , *b* , *d* en *g* , op het bedrag tot en met den dag van het overlijden verschuldigd ;

i. van alle roerende goederen en alle andere zaken , niet bepaaldelijk in dit artikel genoemd , op de verkoopwaarde ten dage van het overlijden , door den aangever te bepalen.

2°. van hetgeen in vruchtgebruik wordt verkregen , op het overeenkomstig de bepalingen van n°. 1 , litt. e , tot kapitaal gebragte bedrag der jaarlijksche inkomsten , naar den maatstaf van vier ten honderd der overeenkomstig , n°. 1 te bepalen kapitaalswaarde op het tijdstip waarop het genot aanvangt. Vruchtgebruik aan zedelijke lichamen of instellingen van de doode hand , voor onbepaalden tijd besproken , wordt geacht voor dertig jaren gemaakt te zijn ;

3°. van hetgeen onder den last van vruchtgebruik of van periodieke uitkeering geërfd of verkregen wordt , op de overeenkomstig n°. 1 te bepalen waarde van den vollen eigendom , na afstrek

van de waarde , welke op het tijdstip der vererving of verkrijging aan de uitkeering of het vruchtgebruik , volgens de bepalingen van n°. 1 , e , of van n°. 2 moet worden toegekend.

De aftrek wordt , indien het vruchtgebruik of de uitkeering aan of ten behoeve van verschillende personen , van onderscheiden leeftijd , levenslang bij opvolging besproken of bedongen is , bepaald in verhouding tot den leeftijd des jongsten , behoudens herrekening wanneer deze vóór de ouderen sterft.

De aftrek vervalt , wanneer en in zoover als voor de waarde van het vruchtgebruik of de periodieke uitkeering , volgens art. 56 , n°. 5 , vrijstelling van het regt wordt genoten.

Art. 24, is ingetrokken.

Art. 25.

Voor de regeling van het regt van overgang , vermeld bij n°. 2 van art. 1 , wordt de waarde bepaald als volgt :

1°. van den vollen , van den met fidei-commis bezwaarden en van den blooten eigendom , op de waarde van den vollen eigendom ten dage van den overgang , op de bij art. 23 , n°. 1 , litt. a en c , voorgeschreven wijze te begrooten of te regelen ;

2°. van het vruchtgebruik :

a. indien het door fysieke personen zonder bepaling van tijd wordt verkregen , op de helft der bij n°. 1 bedoelde waarde , en indien het door zedelijke lichamen of instellingen van de doode hand , zonder bepaling van tijd of voor bepaalden tijd van niet min-

der dan vijf en twintig jaren verkregen wordt, op het geheel van die waarde;

b. indien het door fysieke personen, voor bepaalden tijd of door zedelijke lichamen of instellingen van de doode hand voor bepaalden tijd van minder dan vijf en twintig jaren wordt verkregen, op de wijze bij art. 23, n°. 2, eerste lid, aangeduid.

Art. 26.

Het regt van overgang, vermeld onder n°. 1 van art. 1, wordt geheven over de waarde van het kapitaal, bepaald op de wijze bij art. 23, n°. 1, litt. d, aangeduid, onverschillig of het in vollen eigendom dan wel onder bezwaar van fidei commiss of onder den last van vruchtgebruik of van periodieke uitkeering wordt verkregen.

Art. 27.

Voor de regeling van het regt van successie kunnen geene andere lasten en schulden worden afgetrokken dan de navolgende

Lasten:

de begrafenis-kosten, andere dan die in art. 367, n°. 4, van het Burgerlijk Wetboek bedoeld.

Artikel 1195 n°. 2 van het Burgerlijk Wetboek is, voor zooveel de aldaar bepaalde bevoegdheid des regters betreft, in dezen van toepassing.

Onder de begrafenis-kosten kunnen worden begrepen de sommen, besproken of uitgekeerd voor de uitvaart van den erflater en de, te zijnen behoeve, te doene kerkelijke diensten of te vieren godsdienstige plegtigheden, sedert den dag van zijn afsterven tot en met

het eerste jaargetijde na zijn overlijden, en zulks geëvenredigd aan den stand en het vermogen van den overledene, met inachtneming van het plaatselijk gebruik en de bijzondere omstandigheden.

Hetgeen te dier zake meer is besproken wordt beschouwd als legaat aan niet verwante personen.

Schulden:

a. de schuldvorderingen ten laste van den overledene, op wettelijke bewijzen berustende, mits het bedrag, de aard, de dagteekening der schuld en de naam des schuldeischers worden vermeld.

Indien de wettelijke bewijzen geleverd worden na de betaling van het regt, wordt hetgeen blijkt te veel te zijn betaald teruggegeven, mits deze teruggave gevraagd worde binnen den termijn voor de verjaring bepaald;

b. interesten, renten, huren en pachten, tot en met den dag van het overlijden;

c. de schulden, op het tijdstip van het overlijden, voortspruitende uit het beroep van den overledene.

Wanneer de schulden, onder de letters *a* en *c* vermeld, door dertigjarige verjaring, en die onder de letter *b* vermeld, door de vijfjarige verjaring zijn getroffen, worden zij niet toegelaten;

d. huisschulden tot en met den dag van het overlijden; dienstbodenloon voor het volle loopend jaar of vierendeeljaar.

De schulden, onder letters *b*, *c* en *d* vermeld, worden ieder afzonderlijk opgegeven, met aanwijzing van haren aard en oorsprong, van den tijd waarover zij loopen, en den naam des schuldeischers;

e. de grondbelasting, de provinciale of plaatselijke

lasten, dijk- en polderlasten, molen- en sluisgelden en soortgelijke omslagen tot en met den dag van het overlijden.

Indien zij tijdens de aangifte nog niet waren omgeslagen, wordt het bedrag daarvan, zoo als dit in het onmiddellijk voorafgegane jaar was bepaald, onder de schulden toegelaten; later wordt op het meerdere of mindere niet teruggekomen;

f. de personele belasting, het patentregt en de hoofdelijke omslagen, en andere plaatselijke directe belastingen, tot en met den laatsten dag van het tijdvak, waarover zij loopen, ten ware afschrijving of teruggave kan gevorderd worden.

Art. 28.

Binnen eene maand na de aangifte van eenen boedel van een ingezetenen des Rijks, moeten de aangevers, elk naar de wijze zijner godsdienstige gezindheid, in persoon, voor den kantonregter *ter hunner keuze*, den volgenden eed (verklaring) afleggen:

„Ik zweer (verklaar) dat ik in gemoede vermeen,
„dat ik bij de door mij gedane aangifte van hetgeen
„door het overlijden van N. N. wordt geërfd of ver-
„kregen, niets heb verzwegen wat daartoe behoort en
„voor de regeling van de regten van successie en van
„overgang heeft moeten worden aangegeven; dat ik de-
„zelfde schuld niet twee of meermalen heb gebragt;
„dat ik geen schuld heb opgegeven, welke niet uit den
„boedel moet worden betaald; dat ik de buitenlandsche
„bezittingen (zoo er zijn) en de roerende goederen,
„welker waarde uitsluitend naar de begroting des aan-
„gevers wordt gerekend, op die waarde heb gesteld,
„welke ik in gemoede vermeen bij de wet te worden

„gevorderd; dat ik evenzeer in gemoede vermeen, dat „geene waarden, niet in de aangifte vermeld, uit den „boedel zijn of zullen worden afgegeven, welke naar „mijne overtuiging niet reeds vóór den dood des erfla- „ters aan den daartoe aangewezenen in eigendom toebe- „hoorden; eindelijk zweer (beloof) ik, dat ik dadelijk „aangifte zal doen van en de regten van successie en „van overgang zal voldoen voor al hetgeen ik nader- „hand zal vernemen niet of kwalijk te hebben aange- „geven.”

„Zoo waarlijk helpe mij God almachtig.” (Dat be- loof ik.)

Indien de aangifte door een gemagtigde gedaan is, wordt de eed afgelegd door de personen namens wie de aangifte is gedaan, behoudens het bepaalde bij art. 32.

Art. 29.

Geen eed wordt afgelegd :

a. voor boedels, waarvan het actief, volgens de specifieke opgave, geen drie honderd gulden te boven gaat;

b. voor boedels, welke geërfd of verkregen worden in de regte linie alleen, of ten deele door echtgenooten in het geval van art. 56 n° 3;

c. door den Staat.

Wanneer andere personen mede-erven, wordt de eed alleen door dezen afgelegd.

Wanneer echter de erfgenamen in de regte linie, of deze en de echtgenoot in het geval van art. 56, n°. 3, alleen ten gevolge van verwerping door andere erfgenamen den geheelen boedel erven, zijn ook zij tot het afleggen van den eed verplicht.

Ingeval legaten, niet van het regt vrijgesteld, anderen dan van vaste of bepaalde sommen, worden uitgekeerd, moeten de aangevers, op boven omschreven wijze en plaats, den volgenden eed (verklaring) afleggen:

„Ik zweer (verklaar) dat ik in gemoede vermeen voor „den boedel van N. N. alles, waarvoor regt van successie of regt van overgang verschuldigd is, opregtelijk te hebben aangegeven.”

„Zoo waarlijk helpe mij God almachtig.” (Dat verklaar ik.)

Mogt echter het niet van regt vrijgestelde legaat bestaan in een vruchtgebruik van de geheele nalatenschap of van een evenredig deel daarvan, dan leggen de aangevers den eed (verklaring) af, voorkomende in art. 28.

Art. 30.

Behoudens de uitzonderingen bij het vorig artikel bepaald, wordt op gelijke wijze door degenen, die een vruchtgebruik bij opvolging verkrijgen of door de verwachters, die door overlijden of door overdracht onder de levenden tot het genot van eenig fidei-commissair goed komen, de navolgende eed (of verklaring) afgelegd.

„Ik zweer (verklaar) dat ik in gemoede vermeen opregtelijk alles te hebben aangegeven wat door mij, „krachtens den wil van N. N. en het overlijden van „N. N., is geërfd of verkregen.”

„Zoo waarlijk helpe mij God almachtig.” (Dat verklaar ik.)

Art. 31.

Door de verkrijgers van periodieke uitkeeringen bij opvolging wordt geen eed afgelegd.

Art. 32.

In geval van ziekte, afwezigheid buiten het Rijk, of andere wettige reden van verhindering, kan de eed, met toelating van den Minister van Finantiën, krachtens eene bijzondere volmagt, worden afgelegd voor den kantonregter *ter keuze van den lasthebber*.

Art. 33.

De eed wordt kosteloos afgelegd. Het proces-verbaal wordt, op ongezegeld papier, in duplo opgemaakt en gratis geregistreerd. Een der duplicaten blijft ten kantore van registratie.

Art. 34.

Wanneer de eed niet binnen den bepaalden termijn is afgelegd wordt, voor iedere ingegane week verzuim, door ieder nalatige eene boete van *f* 25 verbeurd.

Art. 35.

De memorien van aangifte, waarin de goederen niet, overeenkomstig het voorschrift dezer wet, zijn aangewezen, of waarin ontbreekt hetzij de omschrijving van onroerende goederen, hetzij de verklaring, dat geene onroerende goederen zijn nagelaten, of de ontkennende opgave bij art. 14 voorgeschreven, of waarin niet al de opgaven voorkomen welke voor de berekening van de belasting worden vereischt, worden geweigerd, met schriftelijke aanwijzing van hetgeen aan de aangifte ontbreekt.

Art. 36.

Wanneer, na verloop van den termijn tot aangifte, blijkt, dat niet al wat door het overlijden werd geërfd of verkregen, is aangegeven; dat lasten of schulden

zijn opgegeven, welke niet tot de nalatenschap behooren; dat de buitenlandsche bezittingen of de roerende goederen, in art. 23 *n*°. 1 onder de letters *e*, *g* en *i* vermeld, niet tot de wezenlijke waarde zijn aangegeven, of dat eenige andere verkeerde opgave of verzwijging, ten nadeele van 's Rijks schatkist, heeft plaats gehad, wordt tegen hen, die daarvan geene andere aangifte hebben gedaan, dwangschrift uitgevaardigd tot betaling eener daarbij uit te drukken som, op gelijke wijze en ten zelfden einde als bij art. 21 is bepaald.

Het dwangschrift mag echter niet worden uitgevaardigd dan nadat eene maand, te rekenen van den laatsten dag van den termijn tot aangifte, is verlopen.

De belanghebbenden worden van de boeten ontheven, zoo zij van hunne onschuld doen blijken.

Art. 37.

Zoo met betrekking tot eene aangifte, welke, ingevolge art. 29, litt. *a*, niet aan beëdiging is onderworpen, na verloop van den termijn tot aangifte, een gegrond vermoeden bestaat dat eene verzwijging, eene te lage of verkeerde aangifte, als bij art. 36 is bedoeld, heeft plaats gehad, kan de verplichting tot het beëdigingen der aangifte door de regtbank van het arrondissement, in hetwelk het kantoor, waar zij is ingediend, gevestigd is, aan de aangevers worden opgelegd.

Daartoe wordt door 's Rijks ambtenaar een met redenen omkleed verzoekschrift aan de regtbank ingediend. Een afschrift daarvan wordt, met dagvaarding voor de regtbank, aan de aangevers beteekend.

De zaak wordt behandeld op den voet voor rechtsgedingen in zake van registratie bepaald.

De eed of verklaring bevolen zijnde, moet worden gedaan binnen eene maand na den dag, waarop het bevel der regtbank aan de aangevers is beteekend, en zijn verder de artt. 28, 32, 33 en 34 van toepassing.

De in dezen gemaakte kosten komen ten laste der aangevers, bijaldien verzwijging, te lage of verkeerde aangifte blijkt te hebben plaats gehad.

De verschuldigde regten worden met een vierde daarvan, als boete verhoogd.

Art. 38.

Wanneer de binnen het Rijk gelegen of gevestigde onroerende zaken, in art. 23 *n*°. 1 onder de letters *a* en *c*, en de door de aangevers gewaardeerde roerende zaken, aldaar onder de letters *b*, *d* en *f* vermeld, voor de regeling hetzij van het regt van successie, hetzij van de regten van overgang, niet overeenkomstig hunne wezenlijke waarde schijnen te zijn aangegeven, is 's Rijks ambtenaar bevoegd, eene waardering door deskundigen te vorderen.

De vordering geschiedt bij exploit, houdende vermelding der som, waarop 's Rijks ambtenaar het goed waardeert, het bedrag hetwelk voor regt en boete wordt verschuldigd geacht, en dagvaarding voor den kanton-regter van het kanton, waarin de overledene zijne laatste woonplaats had, of, wanneer het onroerende zaken betreft, waar het te waarden goed, of het voornaamste gedeelte daarvan, volgens het kadastrale inkomen, gelegen is, ten einde zich omtrent de keuze van drie deskundigen te verstaan, of, bij gebreke daarvan, dezen door den regter, ambtshalve, te hooren benoemen,

Art. 224, alin. 1 en 2, artt. 225 tot 229, art. 230, alin. 2, art. 231, alin. 1, artt. 232 en 233 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering zijn in dezen toepasselijk.

De deskundigen maken van hunne bevinding een behoorlijk gedagteekend en onderteekend proces-verbaal, vermeldende de verschillende door hen aan het goed toegekende waarden, zonder opgave van ieders persoonlijk gevoelen.

Indien twee deskundigen het eens zijn, wordt hunne waardering, indien zij allen verschillen, een derde gedeelte van het gezamenlijk bedrag voor de waarde gehouden.

Wanneer de aldus aan het goed toegekende waarde een achtste meer dan de aangegevene bedraagt, is, behalve het hoogere regt, eene daarmede gelijkstaande som, als boete, verschuldigd. In dat geval komen de kosten der waardering ten laste der aangevers, anders ten laste van den Staat.

In elk geval wordt het enkel regt betaald over het bedrag, waarmede de waarde, door de deskundigen bepaald, de aangegeven waarde overtreft; daarentegen wordt teruggegeven het regt betaald over het bedrag met hetwelk de aangegeven waarde die, welke door de deskundigen is bepaald, te boven gaat.

Art. 39.

Eene boete van een vierde van het regt is verbeurd ingeval, na de beteekening van het exploit, de aangegeven waarde vrijwillig wordt verhoogd, onverschillig of de verhooging meer of minder dan één achtste der aangegeven waarde beloopt.

Art. 40.

De belanghebbenden kunnen de aan te geven waarde der in het eerste lid van artikel 38 vermelde zaken, te hunnen koste, door deskundigen doen vaststellen.

De vordering daartoe wordt gedaan bij exploit, met dagvaarding van den ontvanger, voor den kantonregter bij het tweede lid van art. 38 aangewezen, en ten einde als daarin is omschreven.

Het derde, vierde en vijfde lid van art. 38 zijn hierbij van toepassing.

De waarde, volgens de schatting der deskundigen aan de zaak toe te kennen, wordt aangegeven en strekt ten grondslag voor de berekening van het regt.

TITEL III.

VAN DE HOEGROOTHEID VAN HET REGT VAN SUCCESSIE
EN OVERGANG; VAN DE TOEPASSING, DE BETALING
EN DE VRIJSTELLINGEN.

Art. 41.

Het regt van successie wordt bepaald als volgt:

Wanneer wordt geërfd of verkregen:

1°. door den eenen echtgenoot van den anderen, vier ten honderd;

2°. door broeders en zusters van boeders en zusters, vier ten honderd;

3°. door neef en nicht, naneef en nanicht van oom of moei, oudoom of oudmoei, en omgekeerd door oom of moei, oudoom of oudmoei van neef of nicht, naneef of nanicht, zes ten honderd.

Op hetgeen, in de gevallen, vermeld onder n°. 2

en 3, meer wordt verkregen dan het aandeel bij versterf zou hebben beloopt, mitsgaders in alle andere niet voorziene gevallen, tien ten honderd.

Art. 42.

Het regt van overgang, onder n°. 1 van art. 1 vermeld, wordt bepaald op een ten honderd, boven en behalve het regt van successie.

Art. 43.

Het regt van overgang, onder n°. 2 van art. 1 vermeld, wordt bepaald op een ten honderd in de regte lijn, en tusschen echtgenooten, kind of kinderen te zamen in het huwelijk verwekt, of afstammelingen daarvan nalatende; in alle andere gevallen vijf ten honderd.

Art. 44.

Voor de berekening van het regt van overgang, onder n°. 1 van art. 1 vermeld, wordt hij, die een evenredig deel der nalatenschap erft, geacht een gelijk evenredig deel te verkrijgen in de tot die nalatenschap behorende schuldbrieven en verdere bij evengemelde wetsbepaling opgenoemde zaken, ten ware de erflater daaromtent anders had beschikt.

Art. 45.

Het bedrag van de regten kan, ten gevolge van verwerping, wel vermeerdering, geene vermindering ondergaan.

In de gevallen, bij de beide eerste leden van art. 1 bis voorzien, kan het regt niet minder bedragen dan dat, hetwelk betaald zou zijn, indien de verwerping of afstand niet had plaats gehad.

Art. 46.

Het regt van successie wordt geheven van het bedrag der waarde, welke door ieder, na aftrek van zijn aandeel in de schulden en lasten, bij art. 27 vermeld, wordt geërfd of verkregen.

Het regt van overgang wordt geheven van de waarde der zaken, zonder aftrek van legaten, schulden of lasten, met dien verstande nogtans, dat het bedrag *van het regt van overgang, bij art. 1 n°. 1 bedoeld*, het batig saldo des boedels niet zal overschrijden.

Artt. 47, 48, 49, 50, 51, *zijn ingetrokken.*

Art. 52.

Het regt wordt naar de verwantschap of de betrekking tusschen den insteller en den verkrijger berekend, al ware deze ook niet bij versterf tot het verkregene gerechtigd geweest:

a. wanneer bij eene erfstelling over de hand de verwachter tot het genot komt;

b. wanneer vruchtgebruik of periodieke uitkeering bij opvolging wordt verkregen.

Art. 53.

Wanneer bij den aangever onzekerheid bestaat omtrent de verwantschap, of omtrent den persoon, die erft of verkrijgt, of omtrent de hoeveelheid welke den erfgenaam bij versterf zou zijn aangekomen, wordt tien ten honderd geheven, behoudens teruggave van hetgeen naderhand blijkt te veel betaald te zijn, zoo deze teruggave wordt gevraagd binnen den termijn voor de verjaring bepaald, of, in geval van regtsgedingen

over de erfenis of de verkrijging, binnen een jaar na het eindvonnis.

Art. 54.

Het regt van successie en van overgang, de verhooging van regt en de boete moeten worden betaald zoo als zij door 's Rijks ambtenaar, krachtens deze wet en overeenkomstig de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, zijn berekend.

Behalve in de gevallen bij deze wet voorzien, kan het regt noch verminderd, noch teruggeren worden dan :

1°. *ingeval de wet niet naar behooren is toegepast ;*

2°. *indien en in zoo ver als het geërfde of verkregene ten gevolge van de vervulling eener voorwaarde door anderen wordt geërfd of verkregen of tot anderen terugkeert.*

Art. 55.

De betaling van het regt van successie, van *de regten van overgang* en der boeten geschiedt binnen eene maand na de aangifte; alles op verbeurte van één tiende gedeelte van het verschuldigde regt als boete, boven de kosten van vervolging.

Uiterlijk binnen veertien dagen na de *aangifte*, wordt door den rijksambtenaar aan de bij de aangifte gekozen woonplaats eene eenvoudige, behoorlijk verzegelde specifieke nota gezonden van het verschuldigde voor regt, verhooging, boeten en kosten.

Art. 56.

Van het regt van successie is vrijgesteld :

1°. al wat door den Staat wordt geërfd of verkregen ;

2°. al wat wordt geërfd of verkregen in de regte linie;

3°. al wat de langstlevende echtgenoot van den eerststervende erft of verkrijgt, wanneer kind of kinderen uit hun huwelijk verwekt of afstammelingen daarvan aanwezig zijn;

4°. al wat geërfd wordt of verkregen uit eene nalatenschap, waarvan het zuiver saldo volgens de specifieke aangifte geene *f* 300 te boven gaat;

5°. al wat in vruchtgebruik of bij wijze van periodieke uitkeering, wordt geërfd of verkregen, zoo de verkrijger sterft vóór dat zijn genot zes maanden heeft geduurd. In geval van later overlijden wordt vrijstelling verleend voor dat gedeelte van het regt, hetwelk het voordeel door den verkrijger, blijkens daarvan overgelegde bewijzen genoten, te boven gaat;

6°. de waarde der onroerende zaken, over welke, in de overzeesche bezittingen van het Rijk, het regt van overgang wordt bewezen te zijn betaald geworden, doch alleen voor zoover die in het actief uitgetrokken waarde, naar evenredigheid, in het zuiver saldo is begrepen.

Ingeval het onder n°. 5 bedoelde overlijden plaats heeft, of de onder dat nummer en onder n°. 6 bedoelde bewijzen geleverd worden na de betaling van het regt, wordt dit teruggegeven, zoo deze teruggave wordt gevraagd binnen den termijn, voor de verjaring bepaald.

Art. 57.

Van het regt van overgang, onder n°. 1 van art. 1 vermeld, wordt vrijgesteld:

1°. al wat door den Staat wordt geërfd of verkregen;

2°. al wat wordt geërfd of verkregen in de regte linie;

3°. al wat de langstlevende echtgenoot van den eerststervende erft of verkrijgt, wanneer kind of kinderen uit hun huwelijk verwekt of afstammelingen daarvan aanwezig zijn.

Art. 58.

Gewettigde kinderen worden, voor de toepassing dezer wet, beschouwd als uit het huwelijk te zijn geboren.

Wettelijk erkende natuurlijke kinderen worden met wettige gelijkgesteld, mits de bewijzen der erkenning bij de aangifte worden overgelegd.

In de gevallen van art. 918 en art. 920 van het Burgerlijk Wetboek, wordt de natuurlijke bloedverwantschap voor de berekening van het recht als wettige beschouwd.

Art. 59.

Alle schenkingen onder de levenden aan zedelijke lichamen of instellingen van de doode hand, daaronder begrepen stichtingen bij het leven tot het doen van kerkelijke diensten of het verrigten van kerkelijke plegtigheden, worden beschouwd als of het geschonkene, krachtens uitersten wil, bij legaat verkregen ware.

De aangifte geschiedt door de bestuurders van het ligchaam, van de instelling of van de stichting ten kantore in welks kring het ligchaam, de instelling of de stichting gevestigd is. Indien het ligchaam, de instelling of de stichting buiten het Rijk is gevestigd, geschiedt zij ten kantore, in welks kring de schenker of stichter woont of, indien deze geen ingezetenen van het Rijk is, ten kantore in welks kring de onroerende zaken gelegen of gevestigd zijn. Zij is aan geene beëdiging onderworpen.

De termijn vangt aan op den dag, waarop de koninklijke magtiging tot aanvaarding is verleend; voor zoover deze niet wordt vereischt, van den dag der registratie van de acte van schenking; zoo ook deze ontbreekt, van den dag der in-bezit-treding.

Deze schenkingen zijn vrij van het regt van registratie.

Art. 60.

Wij behouden Ons voor om, in bijzondere gevallen, van wege dwaling of onwillig verzuim in de aangifte of in de nakoming van andere voorschriften dezer wet, kwijtschelding, vermindering of teruggave van regten, van verhooging van regt of van boete te verleen.

Art. 61.

Onze Minister van Finantiën is bevoegd om, in bijzondere gevallen, den termijn van aangifte, beëdiging *en betaling* te verlengen.

De duur van het bij art. 8 bepaalde voorregt en de termijnen bij art. 63 bepaald, worden, van regtswege, met den tijd van het uitstel verlengd.

In geval van verlenging der termijnen van aangifte of betaling, is interest van het bedrag van het regt verschuldigd, tegen vier ten honderd in het jaar, te rekenen van den dag, waarop de betaling volgens de wet had moeten geschieden, tot dien waarop zij werkelijk plaats heeft.

TITEL IV.

VAN DE VERVOLGING EN DE VERJARING.

Art. 62.

De vervolging door 's Rijks ambtenaren voor de in-

vordering der regten, verhoogingen en boeten krachtens deze wet verschuldigd, en de terugvordering door de belanghebbenden van betaalde regten, verhoogingen en boeten, worden op dezelfde wijze ingesteld en behandeld als bij de wetten op de registratie is bepaald.

Art. 63.

Er is verjaring :

1°. in geval van verzuimde aangifte, voor de invordering van het regt van successie, van het regt van overgang, van verhoogingen van regt en van boete, na vijf jaren, te rekenen van den dag van het overlijden, wanneer dat binnen het Rijk heeft plaats gehad, of in geval van overlijden buiten het Rijk, van den dag der inschrijving van de acte van overlijden in de registers van den burgerlijken stand hier te lande, of van den dag waarop acten of stukken, waaruit het overlijden blijkt, gekomen zijn ter kennis van den rijks-ambtenaar, bij wien de aangifte is of had moeten worden gedaan. Er kan evenwel in dit laatste geval geene vordering worden ingesteld, wanneer dertig jaren na den dag van het overlijden zijn verlopen.

In de gevallen bij het laatste lid van art. 20 bedoeld, na vijf jaren, te rekenen van den dag, waarop de termijn van aangifte ingaat.

In het geval, bij art. 59 vermeld, na vijf jaren, te rekenen van den dag der magtiging, der registratie van de acte, of der in-bezit-treding ;

2°. voor de invordering der boeten, wegens te late eedsaflegging verbeurd, na een jaar, te rekenen van den dag waarop de eed is afgelegd ;

3°. voor het vragen van waardering door deskundigen

volgens art. 38, na twee jaren, te rekenen van den dag der aangifte;

4°. voor de invordering of bijvordering van het, op de memorie van aangifte, verschuldigde of te weinig geheven regt en verhooging, voor de vordering tot teruggave van betaalde regten, verhoogingen en boeten, na twee jaren, te rekenen van den dag der aangifte.

Indien de vordering tot betaling of teruggave van eene voorwaarde afhankelijk is, begint de termijn te loopen van den dag, waarop zij is vervuld of ontbreekt.

5°. voor de vordering, bedoeld bij de artt. 36 en 37, na twee jaren, te rekenen van het tijdstip waarop acten of stukken, waaruit blijkt of het gegrond vermoeden ontstaat dat verzuim heeft plaats gehad of verkeerde opgaven zijn gedaan, gekomen zijn ter kennis van den rijks-ambtenaar, bij wien de aangifte gedaan is of gedaan had moeten worden.

Indien de vervolging gedurende één jaar wordt gestaakt, zonder dat zij voor den regter is aanhangig gemaakt, is de verjaring onherroepelijk verkregen.

SLOT- EN OVERGANGSBEPALINGEN.

Art. 61.

Het is 's Rijks ambtenaar, zoowel dengene ten wiens kantore de memoriën van aangifte en bijlagen worden ingeleverd, als dengene die daarvan, in zijne ambtsbetrekking, kennis neemt, verboden, van die stukken inzage, afschriften of uittreksels te geven, of daaruit iets mede te deelen anders dan aan de aangevers en hunne regtverkrijgenden, en aan de verkrijgers onder bijzonderen titel, alleen voor zooveel ieders regten aangaat.

In alle andere gevallen wordt daartoe een bevelschrift vereischt van den kantonregter van het kanton, waarin het kantoor gevestigd is.

Behalve de kosten van het zegel, is vijftig cents verschuldigd voor elke geheel beschreven bladzijde, houdende 27 regels, elk van 12 lettergrepen door elkander, en gedeeltelijk beschreven bladzijden voor vol gerekend.

Op het uittreksel of afschrift wordt voor het genoten salaris gekweten.

Bij het verleenen van bloote inzage is vijftig cents verschuldigd.

Art. 65.

De verhoogingen en boeten kunnen niet worden verhaald op de erfgenamen van dengene, die ze heeft verbeurd, ten ware deze reeds tot betaling veroordeeld of een dwangschrift tegen hem uitgevaardigd mogt zijn.

Art. 66.

Geene interesten hoegenaamd worden door of van de belastingschuldigen gevorderd, behalve in het geval bij het laatste lid van art. 61 voorzien.

Art. 67.

De bepalingen dezer wet zijn mede toepasselijk op de *overgang van zaken met vruchtgebruik of periodieke uitkeering belast; op erfenissen of verkrijgingen, ten gevolge van de vervulling eener voorwaarde; op de verkrijging van vruchtgebruik en periodieke uitkeeringen bij opvolging, en op overgang bij erfenissen over de hand, onder deze wet plaats hebbende, al mogt ook de oorspronkelijke insteller of erflater reeds vroeger zijn overleden.*

Art. 68.

De bepalingen van art. 63 zijn mede toepasselijk op de vorderingen onder vroegere wetten ontstaan, voor zoover bij die wetten geen bijzondere termijn was bepaald.

Art. 69.

De wet van 27 December 1817 (Staatsblad n°. 37) en alle andere wetten en wettelijke verordeningen, betreffende het regt van successie en van overgang worden bij het in werking komen dezer wet afgeschaft; zij blijven echter van kracht ten aanzien der vererving en verkrijging door overlijden, onder hare werking voortgevallen, behoudens de bepalingen van artt. 66, 67 en 68.

Art. 70.

Deze wet komt in werking op den 1sten Julij 1869.

OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN der wet van 1869.

Op verervingen of verkrijgingen door overlijden vóór de invoering dezer wet plaats gehad hebbende, blijven, behoudens het bepaalde bij § 29 van art. 1, van toepassing de bepalingen der wetten, onder welke werking de vererving of verkrijging heeft plaats gehad.

Het regt, betaald of verschuldigd wegens verervingen of verkrijgingen van zaken, onder den last van vruchtgebruik of periodieke uitkeeringen, kan echter ten gevolge van overgangen van den eigendom door overlijden na die invoering niet meer vervallen.

Indien de betaling van dat regt is of wordt opgeschort, gelden omtrent het doen van aangifte en omtrent de betaling van dat regt, bij het eindigen van

het vruchtgebruik of het ophouden der periodieke uitkeering, de daaromtrent bij de wet van 13 Mei 1859 (Staatsblad n°. 36) gemaakte bepalingen.

Zij die, op de wijze bij art. 50 der evenngemelde wet voorzien, tot den vollen eigendom of het vol genot komen of geacht worden te komen, kunnen, indien de opgeschorte regten, ten gevolge van herhaalde vererving van den blooten eigendom, meer mogten bedragen dan vijftien percent in hoofdsom van de waarde, welke de volle eigendom op het tijdstip der laatste vererving had, met de betaling van die vijftien percent volstaan.

Deze wet treedt in werking den 1ten Julij 1869.

WERKZAAMHEDEN IN BOEDELS EN NALATENSCHAPPEN.

A. Aan den erfgenaam staan vier wegen open, welke hij, ten aanzien van de aanvaarding eener hem opgekomen erfenis kan inslaan, en waaromtrent het in de meeste gevallen de notaris is, die hem tot raadsman dient; die wegen zijn :

1. Zuivere aanvaarding der nalatenschap, welke alleen dan raadzaam is, wanneer men zeker is, dat zij een batig saldo zal opleveren; deze aanvaarding geschiedt zonder opvolging van eenige formaliteit, door het uitdrukkelijk of stilzwijgend aannemen van de hoedanigheid van erfgenaam. B. W. art. 1090 tot en met 1102.

2. Aanvaarding onder het voorregt van boedelbeschrijving; deze is raadzaam wanneer men vreest of

overtuigd is, dat de lasten der nalatenschap hare baten zullen overtreffen, of ook wanneer men het er voor houdt, dat het bedrag der gemaakte legaten het saldo der nalatenschap te boven gaat. Deze aanvaarding is voorgeschreven aan voogden en curators wat betreft de erfenissen aan hunne pupillen en onder curatele staande opgekomen, B. W. art. 459, 506; aan bestuurders van openbare instellingen, godsdienstige gestichten, kerken of armen-inrigtingen, ten aanzien van erfstellingen aan die instellingen gemaakt, B. W. art. 947. Aan de vermoedelijke erfgenamen van een' vermoedelijk overledene, wordt het voorregt van boedelbeschrijving van regtswege toegekend. B. W. art. 533, verg. 540 in fine.

Degene die eene erfenis onder het voormeld voorregt aanvaardt, moet daarvan eene verklaring uitbrengen ter griffie van de arrondissements regtbank.

Zie over het verlies van het voorregt van boedelbeschrijving, over de gevolgen van dat voorregt, over de verplichtingen van den beneficiairen erfgenaam, en over de regten der schuldeischers: B. W. art. 1077 en volg., zoo ook hetgeen hierna op blz. 300 zal worden gezegd.

3. Verwerping der nalatenschap; deze is alleen dan raadzaam, wanneer men de volkomene zekerheid heeft, dat de lasten der nalatenschap hare baten stellig overtreffen, en men zich van alle moeilijkheden van vereffening, en zoo voorts, wil ontslaan; de verwerping kan niet anders plaats hebben dan door middel eener verklaring, afgelegd ter griffie van de arrondissements regtbank, onder welker ressort de erfenis is opengevalen, B. W. art. 1103.

De erfgenaam die verwerpt, wordt geacht nooit erfgenaam geweest te zijn. B. W. art. 1104. Zie voorts de artikelen 1105 tot en met 1111. Vergelijk hiervoren blz. 150, en aldaar *e*.

4. Het gebruikmaken van het regt van beraad, hetwelk dan te pas komt, wanneer het, b. v., door de vele zaken, die de erfflater dreef en waarvan de uitslag alsnog onbekend is, zeer onzeker is, of de staat des boedels eene aanvaarding, al dan niet zal gedoogen en men door eene te spoedige verwerping de eer des overledenen niet buiten dringende noodzakelijkheid krenken wil.

Hij, die van het regt van beraad gebruik maakt, moet daarvan eene verklaring afleggen ter griffie van de regtbank van het arrondissement, binnen hetwelk de erfenis is opengevallen, welke verklaring in het daartoe bestemde register wordt ingeschreven. B. W. art. 1071. Hierdoor verkrijgt men het regt, om gedurende vier maanden, den boedel te onderzoeken; bij het verschenen zijn van dien termijn, moet men, ingeval men den boedel onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaardt of hem verwerpt, daarvan de vereischte verklaring ter griffie van de arrondissements regtbank uitbrengen; ingeval van aanvaarding onder het voorregt van boedelbeschrijving, moet de erfgenaam, gedurende de vier maanden van beraad, den boedel hebben doen beschrijven (1).

Gedurende den voorschreven termijn, kan de erfgenaam niet in regten worden vervolgd. Hij is verplicht

(1) Uit hoofde van dringende redenen kan de Regtbank den termijn verlengen. B. W. art. 1071.

als een goed huisvader voor het behoud der goederen van de nalatenschap zorg te dragen. B. W. art. 1072.

De erfgenaam die in termen van beraad is, mag betrekkelijk de nalatenschap, geene daden van eigendom verrigten, alleen mag hij op verlof van de regtbank en op de wijze door haar te bepalen, die voorwerpen verkoopen, welke niet behoeven of niet kunnen worden bewaard, mitsgaders zulke daden ten uitvoer te brengen, welke geen uitstel kunnen lijden. B. W. art. 1073, verg. 1076.

Aanmerkingen.

1°. Er zijn volstrekt geen termijnen voorgeschreven, binnen welke de verklaringen van verwerping, aanvaarding onder het voorregt van boedelbeschrijving en van het aannemen van het regt van beraad, moeten geschieden; het is echter noodzakelijk het een of ander zoo spoedig mogelijk te doen, omdat zoodra men de minste daad van zuivere aanvaarding gepleegd heeft (vergel. B. W. art. 1094 en 1095) elk der voormelde voorregten vervallen is. Zoo als wij straks vermeld hebben, is alleen de tijd van beraad op vier maanden gesteld, doch ook nog na verloop van dien termijn behoudt de erfgenaam het vermogen, om den boedel te doen beschrijven en hem onder het voorregt van boedelbeschrijving te aanvaarden, tenzij hij zich als zuiver erfgenaam heeft gedragen. B. W. art. 1075.

2°. Wanneer iemand aan wien eene erfenis is opgekomen, zonder die verworpen of aanvaard te hebben, overleden is, zijn zijne erfgenamen

bevoegd de erfenis in zijne plaats te aanvaarden of te verwerpen. B. W. art. 1097.

3°. Indien erfgenamen verschillen omtrent de wijze van aanvaarding eener erfenis, wordt zij onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaard, B. W. art. 1096²; wanneer dus slechts een der erfgenamen de vereischte verklaring ter griffie uitbrengt, zijn ook al de overigen te beschouwen als beneficiaire erfgenamen, omdat het gebleken is, dat een van hen de aanvaarding op die wijze gewild heeft, en het dan onverschillig is of de overigen zulks al dan niet wilden. Zie voorts B. W. art. 1096¹, 1098 en volg.

B. Ten aanzien van nalatenschappen onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaard, zeggen wij het volgende :

- a. De beneficiaire erfgenaam moet den boedel doen beschrijven.
- b. Hij moet de goederen als een goed huisvader beheeren, en de nalatenschap zoodra mogelijk tot effenheid brengen.
- c. Hij mag de roerende en onroerende goederen niet anders verkoopen dan in het openbaar, en volgens de gebruiken der plaats, of door makelaars, indien er koopmansgoederen aanwezig zijn. B. W. art. 1080¹, zie ook 1080².
- d. Hij kan door de schuldeischers genoodzaakt worden om zekerheid te stellen. B. W. art. 1081.
- e. Binnen den tijd van drie maanden, te rekenen van den dag, waarop de vier maanden van beraad verstreken zijn, zoo hij van dat regt gebruik gemaakt heeft, of anders binnen den tijd van zeven

maanden sedert den dag, dat hij den boedel onder het voorregt van boedelbeschrijving heeft aanvaard, moet hij door middel van eene aankondiging in de Staatscourant, mitsgaders in een nieuwspapier van de provincie, de onbekende schuldeischers oproepen, ten einde zoowel aan deze, als aan degene die bekend zijn en aan de legatarissen dadelijk rekening en verantwoording van zijn beheer af te leggen en hunne schuldvorderingen en legaten te voldoen, voor zooverre het bedrag der nalatenschap toereikende zal zijn. B. W. art. 1082.

Algemeen roept men bij advertentie de bekende en onbekende schuldeischers op, tot onderzoek van de rekening en verantwoording, die gedurende eenen bepaalden tijd en op eene aangewezen plaats ter inzage zal liggen; men voegt er bij, dat na verloop van dien tijd, indien er geen verzet plaats heeft, tot uitbetaling aan de schuldeischers zal worden overgegaan, voor zoover de nalatenschap strekt. Verg. B. W. art. 1083.

Het doen der rekening en verantwoording op de zoo even omschreven wijze, en dus buiten vorm van regten, is alleen dan voldoende, wanneer de beneficiaire erfgenaam onkundig is van het bestaan van afwezige of onbekende schuldeischers; is hij bewust, dat er zoodanige bestaan, dan moet hij van de arrondissements-regtbank de bepaling van eenen bekwamen termijn vragen, binnen welken alle schuldeischers, zoo bekende als onbekende, bij openbare dagvaarding zullen worden opgeroepen, om, ter griffie van de regtbank, van de verantwoording inzage te nemen, terwijl

bij niet verschijning van eenige der schuldeischers, die openbare dagvaarding nog eens herhaald wordt, en daarna de rekening en verantwoording ten overstaan van eenen regter-commissaris wordt afgelegd. W. v. B. R. art. 784 en volg.; verg. Mr. J. J. LOKE, *Handboek voor Notarissen* 2^e druk, deel 2 blz. 341 en 342, die van hetzelfde gevoelen is; en *Ned. Jaarb. v. Regtsg.* 1846, N°. 3, bladz. 533, waar de Hoogleeraar Mr. J. VAN HALL zich ook voor deze uitlegging der wet verklaart.

Bij de uitbetaling der schuldeischers komt natuurlijk in aanmerking de vraag: of zij al dan niet bevoorregt zijn (1); waarom wij hier vermelden, dat *de schuldvorderingen, aan welke de*

(1) In het algemeen zijn iemands goederen alle voor zijne persoonlijke verbindtenissen aansprakelijk. Die goederen strekken tot gemeenschappelijken waarborg voor zijne schuldeischers; de opbrengst daarvan wordt onder hen, pondspondsgewijze naar evenredigheid van ieders inschuld, verdeeld, ten ware er tusschen de schuldeischers wettige redenen van voorrang mogten bestaan. De voorrang tusschen schuldeischers, spruit voort uit *privilegie*, uit *pand* en uit *onderzetting* of *hypotheek*. *Privilegie* is een regt door de wet toegekend aan den eenen schuldeischer boven den anderen, alleen uit hoofde van den aard der schuld. *Pand* en *hypotheek* gaan boven *privilegie*, doch boven alles gaan de geregtskosten uitsluitend veroorzaakt door de uitwinning van eene roerende of onroerende zaak. B. W. art. 1177 en 1180. Zie voorts 1181 en volg.

Aangezien iemands goederen tot gemeenschappelijken waarborg van zijne schuldeischers strekken, zoo kunnen schuldeischers bij het overlijden van hunnen schuldenaar

wet op al de roerende en onroerende goederen in het algemeen voorrang toekent, de volgende zijn, en dat daaraan het voorregt wordt toegekend, naar gelang der volgorde, waarin zij geplaatst zijn, te weten :

1. De geregtskosten, uitsluitend veroorzaakt door uitwinning en boedelredding (verg. B. W. art. 1087); deze gaan zelfs vóór pand of hypotheek.
2. De begrafeniskosten, behoudens vermindering indien zij te bovenmatig zijn.
3. Alle kosten van de laatste ziekte, dat is van die, waaraan de erflater overleden is, al heeft die ook nog zoo lang geduurd; hiertoe behooren dus de vorderingen van doctors, apothekers, chirurgijns en andere personen, waakloon, enz.

vorderen, ten einde te voorkomen dat de goederen van den overledene zich vermengen met die van zijnen erfgenaam, die soms met vele schulden kan bezwaard zijn, en waarvoor dan ook de goederen van den erflater, welke met die van den erfgenaam alsdan eene gemeene massa vormen, tot onderpand verstrekken, dat de boedel van den overledene wordt afgescheiden van dien des erfgenaams. Indien de schuldeischers of legatarissen hunne regtsvordering tot afscheiding hebben aangevangen, binnen den tijd van zes maanden, nadat de nalatenschap is opengefallen, hebben zij de bevoegdheid om hunnen eisch in de daartoe bestemde openbare registers, ter zijde van ieder stuk onroerend goed, tot de nalatenschap behoorende, te doen aanteekenen, met dat gevolg, dat de erfgenamen na die aanteekening het goed niet mogen vreemden of bezwaren, ten nadeele van de regten der schuldeischers, ten laste der nalatenschap. B. W. art. 1153 en 1154. Zie voorts art. 1155, 1156 en 1157.

4. Het loon van dienst- en werkboden over het verschenen jaar, en hetgene over het loopende jaar verschuldigd is.
5. De schuldvordering wegens levering van levensmiddelen, gedaan aan den erflater en zijn gezin, gedurende de zes maanden, zijn overlijden voorafgaande.
6. De schuldvorderingen van kostschoolhouders voor het laatste jaar, en dus niet van gewone onderwijzers;
7. De schuldvordering van minderjarigen of onder curatele gestelden ten laste van hunne voogden en curators, ter zake van hun beheer, voor zover zij niet zullen kunnen worden verhaald uit de hypotheeken, of andere zekerheid, welke daarvoor gesteld mogt zijn. — Zie B. W. art. 1195.

De bevoorregte schulden op zekere bepaalde goederen, en die bij uitbetaling aan de schuldeischers van de onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaard zijnde nalatenschap beschouwd moeten worden, als bevoorregte schulden op de geheele nalatenschap, des echter dat zij allen in *denzelfden* rang staan, en wel vóór de straks opgenoemde bevoorregte schulden op al de goederen in het algemeen (1), zijn :

(1) Dit gevoelen zal wel geene bestrijders vinden, daar toch, ingeval de bevoorregte schuldeischers op zekere en bepaalde goederen, die goederen, in plaats van daarop hun voorregt te doen gelden, in de massa des boedels laten verblijven, zij dan ook billijkerwijze boven alle andere preferent moeten zijn, dewijl zij, ingeval zij hunne vordering op die goederen verhaald hadden, er

- a. De huurpenningen van onroerende goederen, de kosten van reparatie, waartoe de huurder verplicht is, mitsgaders alles, wat tot de nakoming van de huur-overeenkomst betrekking heeft; dit voorrecht strekt zich uit tot de vervallen huur- en pachtpenningen gedurende de drie laatste jaren en het loopende jaar.
- b. De nog onbetaalde koopprijs van roerende goederen.
- c. De kosten tot behoud eener zaak gemaakt.
- d. De kosten tot bearbeiding eener zaak, aan den werkmans verschuldigd.
- e. Hetgeen door een' herbergier, als zoodanig, aan een' reiziger is geleverd.
- f. De vrachtlonen en bijkomende onkosten.
- g. Hetgeen aan metselaars, timmerlieden en andere werkbazen is verschuldigd wegens den opbouw, aanbouw en de reparatiën van onroerende goederen, mits de schuld niet ouder zij dan drie jaren en de eigendom van het perceel aan den schuldenaar zij verbleven.
- h. De vergoedingen en betalingen, waartoe openbare ambtenaren, uit hoofde van verzuim, mislagen en misdrijven, in de uitoefening hunner bediening gepleegd, gehouden zijn.

Zie op welke goederen deze verschillende voorrechten kunnen worden verhaald, B. W. art. 1186 tot met 1194.

zonder schade zouden zijn afgekomen, althans zoo die goederen daartoe toereikend waren; is dit het geval niet en zijn die goederen klaarblijkelijk ontoereikend, om daarop hunne vordering te verhalen, dan kan natuurlijk deze wijze van behandeling niet gevolgd worden.

De schuldeischers gaan in ieder geval vóór de legatarissen; deze ontvangen niets, dan nadat de schuldeischers allen voldaan zijn. B. W. art. 1085¹.

Ingeval er eenig verzet plaats heeft, kunnen de schuldeischers niet voldaan worden, dan ten gevolge eener rangschikking, door den regter te regelen. B. W. art. 1084. — Zie voorts de artikelen 1083, 1085² en ³, 1086 en volg.

Na deze korte uitweiding ten aanzien van beneficiaire nalatenschappen, gaan wij weder over tot de meer algemeene beschouwing van de verordeningen in nalatenschappen, en wel in de eerste plaats tot de:

C. VERZEGELING.

Ofschoon deze eene werkzaamheid van den kantonregter en dus niet van den notaris is, wordt deze laatste toch meermalen ook aangaande deze formaliteit om inlichting verzocht; om deze reden vermelden wij:

- a. dat de verzegeling ambtshalve geschieden moet, ingeval de minderjarige of onder curatele gestelde, bij eene nalatenschap belang- of mededelanghebende, geen' voogd of curator heeft, of indien de voogd of curator, of de echtgenoot van den overledene, of een der erfgenamen niet tegenwoordig zijn, of indien de overledene openbaar bewaarder is van eenige zaken (1).

(1) Deze bepaling der wet wordt in den regel in het belang der ingezetenen niet ten strengste opgevat, want zijn er *niet tegenwoordige* erfgenamen, die spoedig verwacht worden, of waarvan eerstdaags eene volmagt wordt te gemoet gezien, dan stelt de kantonregter, op verzoek

In dit laatste geval zal de verzegeling geene plaats hebben, dan ten aanzien der voorwerpen, in deze bewaarhouding begrepen.

- b. Dat de verzegeling kan gevorderd worden:
1. Door den overgebleven echtgenoot, en door al degenen welke mogten beweren eenig regt te hebben tot de nalatenschap of gemeenschap.
 2. Door de schuldeischers der nalatenschap, voorzien van eenen executorialen titel, dat is, van eene grosse of van eene expeditie van een vonnis, of anders na summier onderzoek van de gegrondheid hunner vordering, en van hun belang bij eene verzegeling, op verlof van den voorzitter der arrondissements-regtbank.
 3. Ingeval de personen, op de vorige bladzijde onder *a* vermeld, niet tegenwoordig mogten zijn, door diegenen, die in dienst waren van den overledene of met hem te zamen woonden.
 4. Door de uitvoerders van den uitersten wil.
 5. Door de naastbestaanden van belanghebbende minderjarigen of onder curatele gestelden, indien deze van geene voogden of curators voorzien, of hunne voogden of curators niet tegenwoordig mogten zijn. — Vergelijk het hier boven onder *a* en in de noot aldaar gezegde.

Men moet het doen van verzegeling niet aanraden, dan ingeval er gegronde vrees bestaat voor

der aanwezigen, de verzegeling veelal zoo lang mogelijk uit. — Heeft een minderjarige of onder curatele gestelde erfgenaam geen' voogd of curator, dan treedt ingevolge art. 431, de toeziende voogd of toeziende curator als zoodanig op, en is dus de verzegeling onnoodig.

benadeeling van partijen, of om hen van eene anders misschien moeilijke verantwoordelijkheid te ontheffen, uit hoofde van het lastige eener verzegeling en der daarmede gepaard gaande kosten.

Van de verzegeling moet blijken bij een door den kantonregter op te maken proces-verbaal, die tevens eenen bewaarder der zegels benoemt; hiertoe kan hij zelfs een' minderjarige kiezen. Het loon van dien bewaarder wordt geregeld bij het *Tarief van Justitiekosten en Salarissen*, vastgesteld bij de Wet van 28 Aug. 1843, *Staatsbl.* N°. 40, alwaar staat: Art. 1. Aan den gestelden bewaarder over in beslag genomen of verzegelde goederen wordt, wanneer hij geen medebewoner is van het huis of de plaats, waarin de inbeslagneming of verzegeling heeft plaats gehad, of zelf bij de bewaring daarvan geen belang heeft, of wanneer hij daarmede in geene andere betrekking is belast, voor elken dag, kost en onderhoud daaronder begrepen, toegelegd f 1.— Indien een medebewoner van het huis of de plaats, waarin de inbeslagneming of verzegeling heeft plaats gehad, die zelf bij de bewaring daarvan geen belang heeft, of daarmede in geene andere betrekking is belast, tot bewaarder over de inbeslag genomen of verzegelde goederen wordt aangesteld, wordt aan dezen daarvoor toegekend per dag f —.40.

Bij het gemeld proces-verbaal geeft de kantonregter de plaatsen en voorwerpen op, op welke het zegel gezet is, en doet hij eene korte beschrijving der goederen, welke buiten de verzegeling zijn gebleven; indien er in den boedel geene roerende goederen gevonden worden, doet hij daarvan bij eene op te maken akte blijken. — Bij de sluiting der verzegeling wordt

in zijne handen , door degenen welke het huis bewonen , alwaar de verzegeling is gedaan , den eed afgelegd , dat zij niets verduisterd hebben , noch gezien hebben , noch weten , dat er iets verduisterd is , hetzij middelijk of onmiddelijk. Zie B. W. v. B. R. art. 658—666.

D. ONTZEGLING.

Deze mag niet plaats hebben , behalve in geval van dringende noodzakelijkheid , waaromtrent de kantonregter beslist , dan na drie volle dagen sedert de begrafenis , indien de verzegeling vóór de begrafenis geschied is , of drie dagen na de verzegeling , indien die na de begrafenis heeft plaats gehad.

Indien de erfgenamen of eenigen van hen minderjarig en zonder voogden zijn , zal er tot de ontzegeling niet mogen worden overgegaan , dan alvorens in hunne voogdij is voorzien geworden.

Al degenen , die het regt hebben , om verzegeling te vragen , kunnen ook de ontzegeling vorderen , uitgezonderd zij , die bij den overledene in dienst waren , of met hem te zamen woonden.

Indien een dergenen , die gerechtigd zijn de ontzegeling te doen plaats hebben , daartoe wil overgaan , moet er eene aanmaning , om bij de ontzegeling tegenwoordig te zijn , ten minste vierentwintig uren vóór de ontzegeling , gedaan worden aan den overgebleven echtgenoot , aan de vermoedelijke erfgenamen , voor zoverre die bekend zijn , aan de uitvoerders van den uitersten wil , aan de schuldeischers , op wier vordering de verzegeling gedaan is , en aan allen , welke tegen eene ontzegeling buiten hunne tegenwoordigheid zijn opgekomen.

De aanmaning zal gedaan worden aan de gekozen woonplaats voor de laatstgenoemde schuldeischers en opposanten, en het zal overigens niet noodig zijn, die te laten doen aan de overige opgenoemde personen, indien zij buiten het arrondissement woonachtig zijn, doch de kantonregter zal voor hen, ten hunne kosten, eenen notaris of ander vertrouwd persoon stellen, om hen, bij hunne afwezigheid, bij de opheffing der zegels en de beschrijving des boedels te vertegenwoordigen.

De overgebleven echtgenoot, de vermoedelijke erfgenamen, of degenen die hen vertegenwoordigen, en de uitvoerders van den uitersten wil, kunnen bij alle zittingen der ontzegeling en boedelbeschrijving tegenwoordig zijn.

Het staat den kantonregter vrij, om na de eerste zitting de opgeroepen schuldeischers en opposanten, zoo straks genoemd, niet anders toe te laten, dan gezamenlijk door éénen gemagtigde en ten hunnen koste vertegenwoordigd, omtrent wien zij zonder uitstel zullen overeenkomen of die anders door den kantonregter zal worden benoemd.

Indien een dezer belanghebbenden echter bijzondere of tegenstrijdige belangen mogt beweren, kan hij, op vergunning van den kantonregter, in persoon blijven verschijnen, of wel zich, ten zijnen koste, door eenen bijzonderen gemagtigde laten vertegenwoordigen. W. v. B. R. art. 669 en volg.

Ingeval de reden der verzegeling vervalt, b. v. door het verschijnen der afwezige erfgenamen, of door dat deze zich behoorlijk doen vertegenwoordigen, enz., eer de ontzegeling is geschied, of terwijl deze geschiedt, worden de zegels in eens opgeheven en houdt de ver-

dere tegenwoordigheid van den kantonregter bij de boedelbeschrijving op, indien deze gedaan mogt worden.

E. BOEDELBSCHRIJVING OF INVENTARISATIE.

Deze moet geschieden :

- a. Wanneer zich onder de erfgenamen minderjarigen of onder curatele gestelden bevinden. B. W. art. 444 en 506.
- b. Wanneer de overledene bij erfstelling over de hand over zijne nalatenschap heeft beschikt. Art. 1027 en 1037.
- c. Wanneer er uitvoerders van den uitersten wil zijn aangesteld. B. W. art. 1057. Gewoonlijk verzuimen de uitvoerders de vervulling van deze formaliteit, wanneer het om andere redenen niet dringend noodzakelijk is daaraan te voldoen; het in echter allezins raadzaam hen daartoe te bewegen, opdat zij zich naderhand, bij het doen der rekening en verantwoording aan de erfgenamen, in geene moeilijkheden als b. v. omtrent het bewijs van den waren staat des boedels, gewikkeld zien.
- d. Wanneer de erfgenamen de nalatenschap onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaarden. B. W. art. 1071
- e. Wanneer de nalatenschap onbeheerd is. B. W. art. 1174.
- f. Wanneer de Staat erfgenaam is. B. W. art. 880.
- g. De boedelbeschrijving is ook voorgeschreven, ten aanzien van de nalatenschap eens vermoedelijk overleden verklaarden. B. W. art. 533.
- h. Ingeval van vruchtgebruik, moet er eene beschrijving van de goederen, in het vruchtgebruik begrepen, gemaakt worden. B. W. art 830.

- i. Ingeval van fideicommis moet van de bezwaarde goederen eene beschrijving worden opgemaakt. B. W. art. 1027.
- k. Ingeval van faillissement moet de benoemde curator eenen inventaris opmaken of doen opmaken. W. v. K. art. 798 en volg.

Boedelbeschrijving kan ook te pas komen :

- a. Ingeval van eene regtsvordering tusschen de echtgenooten tot echtscheiding alsmede tot scheiding van tafel en bed; kunnende alsdan de vrouw de boedelbeschrijving verzoeken. B. W. art. 270 en 301.
- b. Evenzeer kan de vrouw dit doen bij eene regtsvordering tot scheiding van goederen. B. W. art. 245. (1)

(1) Ofschoon het niet uitdrukkelijk in de wet is voorgeschreven, is het voor den in gemeenschap van winst en verlies of van vruchten en inkomsten gehuwden echtgenoot raadzaam, dat er eene boedelbeschrijving wordt gemaakt van de nalatenschap, waarin hij als erfgenaam optreedt. — Zie B. W. art. 221.

Boedelbeschrijving kan voorts naar verkiezing van partijen, in authentieken of onderhandschen vorm worden opgemaakt, behalve in die gevallen, waarin de wet de authentieke vorm uitdrukkelijk verlangt, en welke gevallen door ons, op bladz. 34 en volg. opgegeven zijn, onder de rubriek: *Akten, welke niet anders dan notarieel kunnen verleden worden.* — Ingeval van onderhandsche beschrijving moet zij door partijen onderteevend, (dus mag zoo eene der partijen zijnen naam niet teekenen kan, er geene onderhandsche beschrijving plaats hebben) ter griffie van het Kantongeregts, waar het sterfhuis is opengevallen, na door partijen voor den kantonregter beëdigd te zijn, worden overgebracht. W. v. R. art. 678.

Wij gaan nu over tot de aanwijzing der vormen van boedelbeschrijving welke volgens art. 681 W. v. B. R., behalve de formaliteiten van alle openbare en onderhandsche akten, bevatten moet :

1. De voornamen, namen en woonplaatsen van de tegenwoordige of vertegenwoordigde personen en van hunne vertegenwoordigers, van de niet tegenwoordigen, indien zij bekend en daartoe opgeroepen zijn, alsmede van de schatters.
2. De opgave der plaats, waar de beschrijving gedaan is en de goederen zijn gevonden.
3. De korte beschrijving der goederen, met de vermelding der waardering van de roerende goederen.
4. De opgave van de muntspeciën, alsmede van de hoedanigheid, het gewigt en de keur van het goud- en zilverwerk.
5. De opgave van aantekeningsboeken of registers, zoo die er zijn. Indien de beschrijving notariëel wordt opgemaakt, zullen deze op de eerste en laatste bladzijde door den notaris worden gewaarmerkt, en indien de boedelbeschrijving onderhandsch is, zal dit door een der belanghebbenden, bij overeenkomst, daartoe te kiezen, worden gedaan.
6. De vermelding der gevonden titels en de schriftelijke verbindtenissen, ten laste of bate des boedels.
7. De vermelding van den eed bij het sluiten der boedelbeschrijving, het zij in handen van den notaris, het zij in handen van den kantonregter afgelegd, door hen die vóór het opmaken daarvan in het bezit der goederen zijn geweest of het huis bewoond hebben, waarin zij zich bevinden, dat

zij niets hebben verduisterd, noch gezien hebben, noch weten, dat iets verduisterd is.

8. Dat gehandeld is met de in den boedel gevonden testamenten en met de tot den boedel behoorende papieren, overeenkomstig het voorschrift van artt. 662, 663 en 694 W. v. B. R., en eindelijk, de vermelding aan wien de effecten en papieren des boedels zijn overgegeven, hetzij krachtens de wet, hetzij volgens de overeenkomst der belanghebbenden.

Dus dient in eene notariële boedelbeschrijving, krachtens voormelde artikelen van het W. v. B. R., in verband met andere betrekkelijke wetsbepalingen, te worden opgenomen :

- a. De dag en het uur van den aanvang, en het uur der sluiting, en zoo de inventarisatie niet in ééne zitting afloopt, het uur van den aanvang en van de sluiting van iedere zitting.
- b. Vermelding van de personen die de boedelbeschrijving verzoeken, met omschrijving van de betrekking waarin zij zulks doen; zoo geschiedt, b. v., de inventarisatie van eene nalatenschap ten verzoeken van de uitvoerders van den uitersten wil, of van de erfgenamen; de inventarisatie van eenen gemeenen boedel, ten verzoeken van den weduwnaar of van de weduwe en van de erfgenamen des overledenen echtgenoots; de inventarisatie van de bezittingen van eenen minderjarige, ten verzoeken van zijn voogd en de beschrijving van eene failliete massa ten verzoeken van den curator in het faillissement (1).

(1) Indien er personen geregtelijk opgeroepen zijn,

- c. Vermelding van hen, die bij de boedelbeschrijving tegenwoordig zijn, met aanduiding van hunne hoedanigheid; zoo zijn, b. v., bij de boedelbeschrijving tegenwoordig de toeziende voogden en toeziende curators van medebelanghebbende minderjarigen; en de bij art. 659², W. v. B. R. bedoelde schuldeischers der nalatenschap; de beschrijving der goederen aan vruchtgebruik onderworpen, geschiedt in tegenwoordigheid van den eigenaar, B. W. art. 830; die van eene geheel of gedeeltelijk fidei-commissaire nalatenschap, in tegenwoordigheid van den gestelden bewindvoerder en andere belanghebbenden (1). B. W. art. 1028.
- d. Vermelding der oorzaak van de boedelbeschrijving, en hetgeen daartoe betrekking heeft, b. v., ingeval van overlijden, opgave van den dag wanneer, en de plaats waar de erflater is overleden.
- e. Opgave van het huis waar de inventarisatie plaats heeft.
- f. Vermelding van den persoon die de goederen ter beschrijving zal aanwijzen; zoo de boedel verze-
geld is geweest, maakt men daar melding van, door te zeggen, dat de inventarisatie geschieden zal, naarmate de zegels door den heer kantonregter, gelegd den . . . door hem geligt zullen worden, in dit geval is het de aangesteld ge-

om bij de boedelbeschrijving tegenwoordig te zijn en deze niet verschijnen, is het doelmatig van het gedaan exploit in het hoofd van den inventaris melding te maken, doch de aanhechting daarvan is niet noodzakelijk, althans nergens voorgeschreven.

(1) De verwachters voor zoo verre die bestaan.

weest zijde zegelbewaarder, die als rendant of aanwijzer optreedt.

- g. Aanwijzing van den schatter, met vermelding van den door hem afgelegden eed. De schatter wordt in der minne door partijen benoemd, en zoo zij het dien aangaande niet eens kunnen worden, door den kantonregter. Ingeval van waardering van roerende goederen, opgekomen aan eenen minderjarige, wiens vader of moeder het wettelijk vruchtgebruik daarvan hebben en deze die goederen *in natura* willen bewaren, wordt de schatter door den toezienenden voogd benoemd. Zie B. W. art. 448 (1).

Na de behoorlijke in geschriftbrenging van dit een en ander, sluit men het hoofd van den inven-

(1) In dit geval alleen is bij inventarisatie de eed van den deskundige uitdrukkelijk bij het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven, doch ook bij de wet op de boedelscheiding van 31 Mei 1843, (St. Bl. n°. 22), is bepaald, dat de scheiding van eenen boedel waarbij minderjarigen, onder curatele gestelden of afwezigen belang hebben, voorafgegaan moet zijn van eene beschrijving of staat, waarbij de roerende goederen door een' daartoe beëdigden deskundige moeten worden gewaardeerd. De beëdigde makelaars zijn van dien bijzonderen eed vrijgesteld. Uit aanmerking van dit een en' ander is het dus verkieslijk en minder kostbaar, om, in het geval dat er eene verdeeling van den te inventariseren boedel plaats zal hebben, de waardering der roerende goederen altijd door een' bijzonder' daartoe beëdigden persoon of door een' beëdigd' makelaar te doen geschieden, dan kan men bij de boedelscheiding naar de ter gelegenheid van den inventaris gedane waardeering, verwijzen.

taris, en nadat het door partijen, den aanwijzer, den deskundige, den notaris en de getuigen onderteekend is, gaat men onmiddellijk over tot:

- k. Omschrijving der inboedelgoederen en de vermelding der waarde waarop zij, door den schatter gesteld zijn; men neemt om naderhand de vergelijking gemakkelijk te maken, daartoe het eene vertrek of het eene gedeelte der woning na het ander, en vermeldt zulks met korte bewoordingen: b. v.

Op den Zolder:

Eenig houtwerk.

Eene partij turf.

Op de Achterkamer:

Twee glasgordijnen.

Een spiegel in vergulde lijst.

Doorgaans neemt men het goud- en zilverwerk (1) bij elkander, als de overige inboedelgoederen beschreven zijn, en gaat daarna over, tot de beschrijving der affaire-goederen, enz., zoo die aanwezig zijn.

- i. Opgave der muntspeciën.

- k. Omschrijving van de baten tot den boedel behorende, b. v., van de vaste goederen, fondsen, effecten, te goed zijnde huren, interessen, enz.

(1) Sommigen meenen dat de waardeering van goud- en zilverwerk niet behoeft te geschieden, doch, onzes inziens ten onregte, want art. 681³ W. v. B. R. verlangt de waardering zonder onderscheid van alle roerende goederen, en verlangt nog bovendien, volgens het 4de lid, wat het goud- en zilverwerk betreft, de opgave van de hoedanigheid, het gewigt en de keur.

- l. Opgave van al de schulden en lasten des boedels, voor zoo verre die bekend zijn; die, welke nog niet naauwkeurig kunnen worden aangewezen, zullen *pro memoria* vermeld worden.
- m. Vermelding der in den boedel gevonden bescheiden, waaruit partijen hunne regten tot den boedel of de nalatenschap ontleenen, b. v., van de huwelijks-voorwaarden, van den uitersten wil, van aantekeningen ten aanzien van den inbreng door een' of meer der erfgenamen verschuldigd en dergelijke.
- n. Opgave der boeken en vermelding van de formaliteit daaraan, ingevolge hetgeen hiervoren op bladz. 313 onder 5, is gezegd, verrigt; zoo er bladzijden tusschen de beschrevenen in, onbeschreven zijn gebleven, en de boeken dus niet in behoorlijke orde zijn, zoude men zeker tegen den geest der wet handelen, door de bepaling van art. 681⁵, letterlijk op te vatten; het is bij wanorde in de boeken raadzaam, iedere gedeeltelijk beschrevene bladzijde, onder den laatsten regel te waarmerken, en van de geheel onbeschreven bladzijden melding te maken.
- o. Ingeval van de inventarisatie door den voogd bij de aanvaarding van zijn beheer, ingevolge B. W. art. 444, te bewerkstelligen, zal hij, indien zijn pupil iets aan hem verschuldigd is zulks moeten opgeven; want bij gebreke van die opgave, kan de voogd hetgeen aan hem verschuldigd mogt zijn niet vorderen voor dat de minderjarige meerderjarig zal geworden zijn; hij zal bovendien verliezen de achterstallige renten en interessen der

hoofdsom, vervallen sedert het opmaken van den inventaris, tot op het tijdstip dat de minderjarige zal zijn meerderjarig geworden, behoudens echter dat gedurende dat tijdvak, de verjaring niet tegen den voogd zal loopen. B. W. art. 445.

- p. Opgave bij wien de beschreven goederen en de papieren in bewaring zijn gebleven.
- q. Vermelding van den eed door den aanwijzer te doen.
- r. Het slot van den inventaris.

*Registratiereg*t: voor *iedere vacatie* van vier uren, (1) het ingegane uur voor eene vacatie gerekend, f 1,60; wanneer, onder de baten des boedels, gebragt worden sommen, ten laste van erfgenamen of rekwiranten, wordt *geen* registratie regt genomen, mits de schuld bij den inventaris *niet erkend wordt*. Dit is *niet* toepasselijk voor schuld ten laste van den *aangever*. Besluit 23 Sept. 1837, 30 April 1839 en 29 Februarij 1848 P. W. 1848. Deel 1 blz. 31.

Opmerkingen.

1. Bij de inventarisatie in den boedel van iemand, die in gemeenschap van winst en verlies of in gemeenschap van vruchten en inkomsten gehuwd was, beschrijft men al de goederen, onverschillig of die al of niet tot de bestaan hebbende gemeenschap behooren, maar men maakt voor het sluiten melding, van de staten die bij de huwelijks-voorwaarden gevoegd waren of van andere bescheiden, waaruit blijkt, dat deze of gene der geinventari-

(1) Het regt van registratie wordt berekend over vacatiën van vier uren, volgens circ. van den Min. van Finantiën d.d. 16 Februarij 1855.

seerde voorwerpen aan den een' of ander' der echtgenooten afzonderlijk behooren.

2. Bij den inventaris van eenen ouderlijken boedel is het niet noodig de kleederen en andere bezittingen der kinderen te beschrijven, maar natuurlijkerwijze wel bij den inventaris, ingevolge art. 444, B. W. door eenen vreemden voogd op te maken.
3. Gevoegelijk kan, indien bij den langstlevenden vader of moeder het voornemen bestaat, eerlang een nieuw huwelijk aan te gaan, in den inventaris worden opgenomen de verklaring van den langstlevende der ouders, dat het vermogen der minderjarigen al of niet uit iets meer bestaat dan hun onverdeeld aandeel in de geïnventariseerde goederen; men vermeldt er dan bij, dat deze verklaring geschiedt om te voldoen aan de bepaling van art. 407, B. W. en dat de toezienende voogd daarmede genoegen neemt.
4. Het is voegzaam, dat de schatter zich na afloop zijner werkzaamheid verwijdert, omdat zijne tegenwoordigheid bij de beschrijving der verdere baten, en der schulden en lasten niet te pas komt; men laat hem dus na voorlezing, teekenen, en maakt daarvan melding.

BOEDELSCHEIDING.

De wet noemt boedelscheiding, iedere verdeling van roerende en onroerende goederen, tusschen personen in het gemeen bezeten.

Zij kan plaats hebben, tusschen de mede eigenaren van goederen, fondsen of schuldvorderingen; tusschen

vennooten; tusschen mede-erfgenamen en mede-legatarissen; tusschen den langstlevenden echtgenoot en de erven van den eerstgestorvene; tusschen de echtgenooten zelve ingeval van echtscheiding, scheiding van tafel en bed en scheiding van goederen.

De scheiding van nalatenschappen komt het meest voor en levert meestal de grootste moeilijkheid op; deze scheiding is ook de eenige waarmede zich de wetgever bepaald heeft bezig gehouden, maar de beginselen daarbij ontwikkeld, moeten op elke soort van scheiding toegepast worden (1).

(1) De scheiding eener nalatenschap behoeft niet in de daartoe bestemde openbare registers te worden overgeschreven, om de deelgenooten in den eigendom te stellen van de onroerende goederen aan hen toebedeeld; door het overlijden van den erflater, zijn de gezamenlijke erfgenamen *van regtswege* eigenaren geworden van alles wat hij nagelaten heeft, B. W. art. 639; de scheiding strekt slechts, om door aanwijzing van bepaalde goederen als ieders bijzonder eigendom, den mede eigendom te doen ophouden, en B. W. art. 1122 leert, dat ieder erfgenaam geacht wordt onmiddellijk te zijn opgevolgd in de hem toebedeelde of in de door hem, bij aankoop, krachtens art. 1122 verkregen goederen. — De overschrijving eener boedelscheiding is dus alleen om te voldoen aan de bepaling eener belastingwet, die van 16 Junij 1832, *Staatsblad*. N°. 29.

Bij arr. H. R. dd. 9 Junij 1865 (weekb. v. h. R. n°. 2698) is beslist, dat de eigendom der bij scheiding toebedeelde goederen niet wordt verkregen, zoo lang de scheiding niet in de openbare registers is ingeschreven, en dat deze regel ophoudt van kracht te zijn, indien één der deelgenooten vóór de overschrijving der scheiding overlijdt.

Welke scheiding het ook wezen moge, zij is in ieder geval onderworpen aan de algemeene regelen die wij hier doen volgen :

I. REGTSVORDERING TOT SCHEIDING EN VERDEELING.

Het eigendomsregt rust op het onveranderlijk beginsel, dat men vrij en onbeperkt over zijn goed beschikken mag, onafhankelijk van den wil van iemand anders, mits men er geen gebruik van make strijdig tegen de wetten, enz. B. W. art. 625. Van daar de regel, dat niemand genoodzaakt kan worden in eenen onverdeelden boedel te blijven, en dat boedelscheiding ten allen tijde kan worden gevorderd, niettegenstaande er eenig daarmede strijdig verbod of overeenkomst moge aanwezig zijn. Men mag echter overeenkomen, om de boedelscheiding voor eenen bepaalden tijd op te schorten; zoodanige overeenkomst is niet langer van verbindende kracht, dan gedurende vijf jaren, maar kan echter worden vernieuwd. B. W. art. 1112. Tegen de regtsvordering tot boedelscheiding kan de verjaring alleen worden ingeroepen door de erfgenamen of den mede-erfgenaam, die afzonderlijk gedurende den tijd tot de verjaring gevorderd, het bezit hebben gehad van een gedeelte der goederen tot de nalatenschap behorende, doch niet verder dan ten aanzien van die goederen. B. W. art. 1113; dus kan het bezit gedurende dertig jaren, den mede-erfgenaam het voordeel van eene toescheiding geven, voor een derde verkrijger zoude echter het bezit, gedurende twintig jaren, op grond van een titel, voldoende zijn.

Het voormeld beginsel, dat niemand in eene onverdeeldheid behoeft te blijven, lijdt echter uitzondering :

- a. Ten aanzien van die voorwerpen, welke uit hunnen aard in eenen staat van gedwongen onverdeeldheid blijven, omdat eene verdeling ze voor hunne bestemming ongeschikt zou maken, b. v., *gemeene muren van huizen, heggen, voetpaden*, enz.
- b. De reederij van een schip kan niet ontbonden en tot den verkoop van hetzelfde niet besloten worden, dan door een besluit der meerderheid van de eigenaars, door welk besluit de minderheid verbonden is. Geene reederij kan echter worden ontbonden gedurende eene ondernomen reis.
- W. v. K. art. 325.

Daar in het algemeen uitzonderingen streng moeten worden toegepast, kan ook een erfflater niet bepalen, dat zijne erfgenamen zijnen boedel niet zullen mogen verdeelen. Zie hier boven bladz. 214.

Om de regtsvordering tot scheiding en verdeling te kunnen instellen, moet men bekwaam zijn, om verbindtenissen te kunnen aangaan; dus kunnen minderjarigen en onder curatele gestelden zulks niet doen. De voogden en curators kunnen geene vordering tot verdeling instellen, zonder daartoe door den kantonregter gemagtigd te zijn. B. W. art. 463, verg. art. 1116, doch zij hebben het regt zonder dat verlof te antwoorden op eenen eisch tot scheiding en verdeling, aan den minderjarige of curandus gedaan, B. W. art. 463, *in fine*.

De man kan zonder medewerking zijner vrouw de boedelscheiding vorderen van de roerende en onroerende goederen, in de gemeenschap vallende (1); ten aanzien

(1) Het strijdt dus tegen de beginselen van ons regt,

van de zoodanige die aan de vrouw zijn opgekomen en niet tot de gemeenschap behooren, wordt hare medewerking vereischt.

Indien echter tusschen de echtgenooten scheiding van goederen plaats heeft, is de vrouw tot het vorderen van boedelscheiding bevoegd en behoeft daartoe niet door haren man, of door de Regtbank gemagtigd te zijn. B. W. art. 1115.

II. VORMEN DER BOEDELSCHIEDING.

a. Indien al de erfgenamen *tegenwoordig* en *meerderjarig* zijn, en het vrije beheer over hunne goederen bezitten, kan de boedelscheiding plaats hebben, op de wijze en door al zulke akten, als de belanghebbenden zullen goedvinden. B. W. art. 1116.

b. Ingeval er *weigerachtigen* zijn om tot de boedelscheiding mede te werken (1), alsmede wanneer

om bij eene scheiding, waarbij eene vrouw compareert, die na primo October 1838 gehuwd is, haar als hoofdpersoon voor te stellen, men stelt meer in den geest der wet: *verscheen de heer als in huwelijk hebbende vrouwe*

(1) Indien een of meer belanghebbenden weigeren of nalatig blijven, tot de boedelscheiding mede te werken, nadat die bij regterlijk vonnis bevolen is geworden, benoemt de Arrondissements-Regtbank, indien deze benoeming niet reeds bij het vonnis heeft plaats gehad, op het verzoekschrift der meest gereede belanghebbenden, voor de weigerachtigen of nalatigen, of voor zoo verre zij tegenstrijdige belangen hebben, voor ieder hunner, eenen onzijdigen persoon, ten einde als bewindvoerder, op den voet van art. 519 tot 522, B. W., zoo-

zich onder de erfgenamen *personen* bevinden, welke het vrije beheer over hunne goederen niet bezitten, kan de boedelscheiding op straf van nietigheid niet plaats hebben, dan met inachtneming der bepalingen, vervat in de artikelen 1118¹ en 1120 van het B. W., deze zijn :

- a. De toeziende voogden en toeziende curators moeten bij de boedelscheiding tegenwoordig zijn. B. W. 1118¹.

Indien de kantonregter van oordeel is, dat de voogd en de toeziende voogd *beide*, of de curator en de toeziende curator *beide* of de bewindvoerder, een met de door hen vertegenwoordigde erfgenamen tegenstrijdig belang hebben, worden door hem ambtshalve deelvoogden benoemd, om bij de scheiding te waken voor het belang van die erfgenamen B. W. art. 1118².

- b. De boedelscheiding moet worden verleden bij akte ten overstaan van eenen, door partijen verkozen, of, in geval van verschil, door de arrondissements-regtbank op het verzoekschrift van de meest gereede belanghebbenden, benoemden notaris, in tegenwoordigheid en onder goedkeuring van den kantonregter (1) die tot bewijs daarvan de akte

danige erfgenamen bij de boedelscheiding te vertegenwoordigen en hetgeen ze ontvangen, te beheeren. Art. 1117, B. W.

(1) De hier bedoelde kantonregter schijnt te zijn die van het kanton, in hetwelk de nalatenschap is opengevallen, zie B. W. art. 1124; in sommige gevallen zal dit echter groote moeilijkheden opleveren. Zie Mr. J. J. Loke, deel 2, 2^e druk blz. 387.

mede onderteekent, zonder daarvan echter een proces-verbaal op te maken. B. W. art. 1120.

Indien de kantonregter zijne goedkeuring aan de ontworpen boedelscheiding weigert en de gezamenlijke erfgenamen en hunne vertegenwoordigers mogten vermeenen, dat die weigering niet gegrond is, geeft de kantonregter de redenen zijner weigering op en worden deze opgenomen in een door den notaris op te maken proces-verbaal.

De ontworpen boedelscheiding door den kantonregter en den notaris gewaarmerkt, wordt met een afschrift van dit proces-verbaal door den notaris ter griffie gebragt.

Het proces-verbaal van den notaris en de ontworpen boedelscheiding zijn vrij van zegel en registratie.

De erfgenamen of de meest gereede hunner kunnen hunne bezwaren bij een met redenen bekleed verzoekschrift inbrengen bij de arrondissements-regtbank. Deze doet daarop, des noods na verhoor van den kantonregter, en van partijen en in allen gevalle van het Openbaar Ministerie, uitspraak in het hoogste ressort.

Ingeval van goedkeuring wordt daarna de boedelscheiding ten overstaan van den notaris in tegenwoordigheid van den kantonregter verleden, overeenkomstig het ontwerp, hetwelk, na door den voorzitter en griffier gewaarmerkt te zijn wordt teruggegeven aan den notaris en door dezen aan de minuut vastgehecht. B. W. art. 1121.

III. VERRIGTINGEN VÓÓR EN BIJ DE BOEDELSCHEIDING:
De oorzaken der boedelscheiding kunnen zoo dikwijls

verschillen, dat het uiterst moeilijk is een volledig verslag dezer akte te geven; maar welke omstandigheden echter de werkzaamheden der scheiding zijn voorafgegaan, de tot standbrenging der akte zelve kan aan een algemeen beginsel onderworpen worden. Dat algemeen beginsel bestaat daarin, dat men de scheiding in de volgende punten verdeelt:

1. De betrekkingen en hoedanigheden waarin de deelgenooten tot de scheiding medewerken, met opgave der omstandigheden die daartoe aanleiding geven.
2. Beschrijving der te verdeelen massa, gesplitst in *baten* en *lasten*.
3. De inbreng der deelgenooten.
4. De deeligeregtigheid derzelve.
5. De toedeelingen en overbedeelingen, zoo die geschieden.
6. Het slot der akte. (1)

(1) Tot de werkzaamheden der boedelscheiding behoort ook nog de verkoop van onroerende goederen. Ten dezen aanzien, bepaalt art. 1122 B. W., dat indien de erfgenamen, of een of meer hunner, van oordeel zijn, dat de onroerende goederen des boedels, of sommige daarvan, hetzij in het belang van den boedel, tot betaling van schulden als anderzins, hetzij om eene behoorlijke verdeling te kunnen daarstellen, verkocht behoorren te worden, de Regtbank na verhoor der andere belanghebbenden, of deze behoorlijk opgeroepen zijnde, den verkoop kan bevelen, overeenkomstig de voorschriften van de artikelen 690 tot 694, van het W. v. B. R., des echter, dat indien de verkoop *in het openbaar* geschiedt, de tegenwoordigheid immers behoorlijke oproe-

A. *De betrekkingen en hoedanigheden waarin de deelgenooten tot de scheiding medewerken, met opgave der omstandigheden die daartoe aanleiding geven.*

De Notaris moet deze voorstelling in meerdere of mindere paragrafen verdeelen, naarmate er meer- of minder daadzaken bestaan, wier ontwikkeling voor het regt begrip der akte noodzakelijk is. Vóór alles moet dit gedeelte met juistheid en orde de aaneenschakeling der bewijzen bevatten, op welke de verdeeling berusten zal, die daardoor eenvoudig en gemakkelijk te begrijpen wordt; men moet met zorg iedere wijdloopigheid vermijden, en de beschrijving der daadzaken liever op eene ontledende dan op eene redenerende wijze inrigten.

B. *Beschrijving der te verdeelen massa, gesplitst in baten en lasten.*

a. Hierbij neemt men de boedelbeschrijving tot grondslag; indien deze nog niet bestaat, zal die, hetzij vóór de boedelscheiding bij eene afzonderlijke, hetzij tegelijk met haar bij eene en dezelfde akte worden opgemaakt, overeenkomstig de voorschriften, hiervoor door ons op bldz. 311 en volg. behandeld. Meestal is het verkieslijk de boedelbeschrijving voor de scheiding, bij afzonderlijke akte, te doen plaats hebben, eene gelijktijdige beschrijving zal vele moeilijkheden opleveren, en niet dan zeer nadeelig op de goede orde en juistheid der scheiding werken. Indien echter al

ping, van toeziende voogden en toeziende curators gevorderd wordt.

Indien een der mede-erfgenamen een stuk onroerend goed koopt, heeft zulks ten zijnen opzichte hetzelfde gevolg, alsof hij het bij scheiding verkregen had.

de erfgenamen, *tijdens het overlijden van den erflater tegenwoordig zijnde* en het vrije beheer over hunne goederen hebbende geene boedelbeschrijving hebben opgemaakt en later voorgevallen veranderingen in den staat des boedels, de naleving der wetsbepalingen omtrent de boedelbeschrijving onmogelijk maken, vangt de boedelscheiding aan met eene zoo naauwkeurig mogelijke opgave van den boedel, zoodanig als die door den erflater is nagelaten, van de daarin sedert voorgevallen veranderingen, en van deszelfs tegenwoordigen staat. De deugdelijkheid van die opgave wordt daarbij beëdigd door dengenen of door degenen, die in het bezit der onverdeelde nalatenschap is of zijn gebleven. B. W. art. 1119.

6. Bij de beschrijving van elk goed, hetwelk in de scheiding begrepen is, voegt men er achter de waarde, waarvoor het in de massa der verdeeling uitgetrokken wordt. Indien de deelgenooten allen het vrije beheer over hunne goederen hebben, is de wijze van waardering aan hen overgelaten; zij kunnen die dus zelve, met onderling goedvinden, verrigten, of die door derden doen plaats hebben. Indien er echter mede-erfgenamen zijn, die het vrije beheer hunner goederen niet hebben, geschiedt de waardering als volgt:

Schuldvorderingen en aandeelen in maatschappijen, welke in prijscouranten op openbaar gezag daargesteld en uitgegeven vermeld zijn, worden volgens die prijscourant gewaardeerd (1).

(1) Tot heden is de eenige prijscourant op openbaar

Andere roerende goederen tegen de waarden , op welke zij bij de boedelbeschrijving geschat zijn , ten ware een of meer erfgenamen eene nadere schatting door eenen deskundige mogten verlangen.

Onroerende goederen te stellen tegen den prijs door drie deskundigen te bepalen.

De deskundigen worden benoemd door de belanghebbenden , of ingeval van verschil door den kantonregter , binnen wiens kanton de erfenis opengevallen is en voor zoover het de waardering van onroerende goederen betreft , door den kantonregter , binnen wiens kanton die goederen gelegen zijn. Makelaars doen de waardering op den eed , bij den aanvang hunner bediening afgelegd.

Andere deskundigen worden voor de waardering beëdigd door den kantonregter , binnen wiens kanton de erfenis is open gevallen , of voor zoo verre het de waardering van onroerende goederen betreft door den kantonregter , binnen wiens kanton de goederen gelegen zijn.

Indien partijen ten aanzien van onroerende goederen , buiten het koninkrijk gelegen , omtrent de deskundigen niet kunnen overeenkomen , bepaalt de kantonregter van het kanton , waar de erfenis is open gevallen , hoe de deskundigen benoemd en beëdigd worden en is ook zelf tot die benoeming en beëdiging bevoegd. B. W. art. 1124. De notaris maakt melding van den gezag daargesteld , de wekelijksche prijscourant van 's landswege voor de berekening van het regt van successie uitgegeven wordende.

eed, door de deskundigen gedaan en tevens van de processen-verbaal van de eedsafleggingen opgemaakt, en wanneer bij de boedelbeschrijving het verslag der deskundigen, zoo als meesttijds het geval is, nog niet is aangehaald, wordt ook dit stuk in de scheiding vermeld.

- c. Na de baten aldus beschreven te hebben, gaat men over tot de beschrijving der schulden die in de verdeeling zullen begrepen worden, alle met uittrekking van hun-volle bedrag, omdat die later bij de toedeeling der baten en lasten, gelijk kunnen worden toegescheiden, dewijl de wet leert, dat de erfgenamen, die eene erfenis hebben aanvaard, in de betaling der schulden, lasten en legaten zooveel dragen moeten, als in evenredigheid staat met hetgeen ieder uit de nalatenschap ontvangt, en dat zij ieder persoonlijk en naarmate van de hoegroothed van zijn erfdeel, tot die betaling verplicht zijn, onverminderd de regten der schuldeischers op de geheele nalatenschap, zoo lang die nog onverdeeld is. B. W. art. 1146 en 1147. Zie voorts art. 1149 en 1150 (1)

C. DE INBRENG DER DEELGENOOTEN.

Vervolgens gaat men, na de lasten van de baten des boedels afgetrokken, en alzoo het zuiver deelbaar bedrag daarvan verkregen te hebben, over tot de vermelding van hetgeen door de erfgenamen of eenige

(1) In den regel brengt men den boedel eerst tot effenheid door de betaling der schulden, alvorens tot de scheiding over te gaan en komt alleen dan, wanneer er schulden bestaan, die nog niet aflosbaar zijn, de toedeeling van lasten te pas.

hunner in den boedel moet worden ingebracht, waarvan het gezamenlijk bedrag, bij het deelbaar saldo gevoegd wordt. Ten aanzien van inbreng zegt de wet:

Onverminderd de verplichting van alle erfgenamen, tot voldoening aan- of verrekening met hunne mede-erfgenamen, van alles wat zij aan de nalatenschap schuldig zijn, moeten alle schenkingen onder de levenden, welke zij van den den erfflater hebben genoten, en dus niet de legaten, worden ingebracht; tot dezen inbreng zijn *de erfgenamen in de nederdalende linie, wettige of natuurlijke*, van regtswege verplicht, hetzij zij de nalatenschap zuiver of onder het voorregt van boedelbeschrijving hebben aanvaard, en hetzij zij slechts tot het wettelijk erfdeel of tot meerder zijn geroepen; alleen dan zijn zij daarvan bevrijd, wanneer de giften met uitdrukkelijke vrijstelling van inbreng zijn gedaan, of wanneer zij bij eene authentieke akte of bij uitersten wil, van de verplichting tot inbreng zijn ontheven. *Alle andere erfgenamen*, hetzij bij versterf, hetzij bij uitersten wil, zijn vrij van inbreng, ten ware de erfflater of schenker den inbreng uitdrukkelijk heeft bevoelen of bedongen.

Behalve de zoo evengenoemde schenkingen of giften, van wier bestaan niet anders dan bij authentieke akte blijken kan, moet ook worden ingebracht:

1. Al hetgeen is verstrekt, om aan den erfgenaam eenen stand, een beroep of bedrijf te verschaffen.
2. Al hetgeen hem ter betaling zijner schulden is verstrekt.
3. Al hetgeen hem ten huwelijk is gegeven, dat is, de zoogenaamde huwelijksgift, doorgaans in konstanten, effecten of meubilair bestaande.

Van welke drie verschillende soorten van giften blijken kan, door aantekeningen van den erflater, of geschriften of stukken, van de zijde van den erfgenaam, en van welker inbreng de erflater den erfgenaam ook wel kan hebben ontheven.

De wet stelt uitdrukkelijk van inbreng vrij:

De kosten van onderhoud en opvoeding.

De uitkeeringen tot noodzakelijk levensonderhoud.

De uitgaven tot het aanleeren van eenigen tak van koophandel, kunst, handwerk of bedrijf.

De kosten van studie.

De kosten van plaatsvervanging of nummer-verwisseling, in 's lands gewapenden dienst.

De bruilofskosten, kleederen en kleinodiën tot huwelijks uitzet gegeven.

De tot inbreng verpligte erfgenaam behoeft alleen dat in te brengen, wat hij zelf of degene, voor wien hij bij plaatsvervulling optreedt, genoten heeft (1); alzoo behoeven ouders niet in te brengen de giften die aan

(1) Een bij plaatsvervulling ervend kleinkind, moet zelfs in de nalatenschap zijner grootouders inbrengen, de giften, door deze aan zijne ouders gedaan, al heeft hij de ouderlijke nalatenschap verworpen; in dit geval is het kind niet aansprakelijk jegens zijne mede-erfgenamen in de grootouderlijke nalatenschap voor de schulden zijner ouders, omdat hij zich door de verwerping der ouderlijke nalatenschap, ontheven heeft van alle verpligting tot het dragen in de schulden daarvan; ouders doen dientengevolge voorzigtiger, bij het ter leen verstrekken van gelden aan hunne kinderen, hiervan bij wijze van gift, dan bij wijze van schuldbekentenis te doen blijken. Zie B. W. art. 1135. ³. ⁴.

hun kind, door deszelfs grootouders zijn gedaan, en evenmin behoeft een kind dat uit eigen hoofde (b. v. door onwaardigheid zijner ouders) de erfenis zijner grootouders beurt, de door deze aan zijne ouders gedane gift in te brengen. Van hetzelfde beginsel uitgaande, bepaalt de wet dan ook, dat giften, welke aan den eenen echtgenoot door een der ouders van den anderen echtgenoot gedaan zijn, zelfs voor de helft niet aan inbreng onderworpen zijn, al ware het ook dat de geschonken voorwerpen in de gemeenschap vielen. Dat indien de giften gezamenlijk aan de beide echtgenooten door den vader of de moeder van een hunner gedaan zijn, de inbreng voor de helft moet plaats hebben, en dat wanneer de giften aan den echtgenoot door zijnen eigen vader of moeder gedaan zijn, hij die voor het geheel moet inbrengen. B. W. 1132 en volg.

Inbreng van *onroerende goederen* geschiedt ter keuze des inbrengers, hetzij door die *in natura* terug te geven, zoo als zij zich op het oogenblik van den inbreng bevinden, hetzij door het inbrengen der waarde, welke zij ten tijde der gift hadden. Zie de verdere bepalingen van art. 1139. B. W.

Inbreng van *roerende goederen* geschiedt ter keuze des inbrengers, door de teruggave der waarde, zoo als die ten tijde der schenking geweest is, of door de goederen *in natura* terug te geven. B. W. art. 1141.

Inbreng van *gereed geld* geschiedt mede ter keuze des inbrengers, door de betaling van het bedrag of door zich dat bedrag in mindering van zijn erfdeel te doen toedeelen. B. W. art. 1140.

Indien roerende en onroerende goederen *in natura* worden terug gebracht, schijnen deze ten einde in de

verdeeling begrepen te kunnen worden, te moeten worden gewaardeerd op de wijze hiervoren sub B. *l.* op bladz. 329 en 330 opgegeven; de wet bepaalt niet, zoo de erfgenaam de waarde wil inbrengen welke de goederen ten tijde der gift hadden, op welke wijze die waarde alsdan vastgesteld moet worden.

Overigens verlangt de wet niet, dat de waarde der geschenken goederen of het genoten gereed geld, juist in kontanten door den erfgenaam wordt opgeleverd, en door hem in de deelbare massa wordt gestort; hij kan volstaan, met zich zooveel minder als die waarde of dat geld bedraagt te laten toebedeelen. B. W. art. 1138 (1).

(1) Men verwarre vooral de verplichting tot inbreng niet met de vermindering van giften en geschenken, die ingevolge, art. 967 B. W., plaats moet hebben, wanneer door hen de legitime portie is benadeeld geworden; *inbreng* toch geschiedt alleen door den eenen erfgenaam ten behoeve van den anderen; ten behoeve van legatarissen of van schuldeischers van den boedel, heeft geen inbreng plaats, B. W. art. 1137; en door de vermindering der giften ten behoeve van de legitimarissen, zullen deze laatsten geen voordeel kunnen genieten ten nadeele van de schuldeischers van den overledene, hetwelk alzoo opgevat moet worden, dat wanneer de erflater geene genoegzame goederen nalaat, om daaruit zijne schulden te voldoen, de schuldeischer het regt heeft, om bij den legitimaris, wiens wettelijk aandeel door giften onder de levenden benadeeld is, en die deze giften tot aanvulling daarvan heeft doen verminderen, verhaal te zoeken voor hetgeen hij uit de werkelijk nagelaten goederen niet heeft kunnen verhalen. B. W. art. 967². Zoo ook bepaalt de wet, dat de erfgenaam die de erfenis verwerpt,

D. DE DEELGEREGTIGHEID DER DEELGENOOTEN.

Men berekent naauwkeurig wat aan ieder der deelgenooten, uit hoofde hunner in het hoofd der akte opgegevene betrekking toekomt, met vermelding der som, die zij alzoo te vorderen hebben, ten einde dit een en ander met de toedeeling geheel en al in overeenstemming zij.

E. DE TOEDEELINGEN EN OVERBEDEELINGEN ZOO DIE GESCHIEDEN.

Hierin vermeldt men beknopt en zakelijk, wat aan ieder' deelgenoot ter voldoening zijner deelgeregtigheid, uit de baten en schulden wordt toebedeeld, en zoo het toebedeelde meer bedraagt dan hetgeen hij uit den boedel te vorderen heeft, vermeldt men het bedrag van dat meerdere, hetwelk door hem aan de mede-erfgenamen in kontanten wordt te goed gedaan. Zoo de belanghebbenden zich wegens de toescheiding niet kunnen verstaan, worden er zoovele kavelingen gemaakt als er erfgenamen of staken zijn, en bepaalt het lot de toedeeling der kavelingen. De onderverdeeling van de aan eenen staak toebedeelde goederen, geschiedt op gelijke wijze. B. W. art. 1125.

Na de loting zijn de erfgenamen bevoegd tot de niet gehouden is in te brengen, hetgeen aan hem geschonken is, dan ter aanvulling van zoodanig gedeelte, als waardoor het wettelijk erfdeel zijner mede-erfgenamen mogt verkort zijn. B. W. art. 1133. Zoo ook behoeft een erfgenaam, wiens inbreng meer bedraagt dan hetgeen hij uit de nalatenschap bezit, dat meerdere niet in te brengen, dan voor zoo verre daardoor het wettelijk aandeel der legitimarissen verkort is. B. W. art. 1134

ruiling van de hun bij het lot toebedeelde kavelingen, mits zulks geschiedt vóór het sluiten der akte van scheiding en daarin wordt opgenomen. Deze ruiling heeft hetzelfde gevolg als of de over en weder geruilde goederen waren toegescheiden. Eene dergelijke ruiling kan, op dezelfde wijze en met hetzelfde gevolg ook omtrent een gedeelte der toegescheiden goederen plaats hebben tusschen erfgenamen, welke het vrije beheer over hunne goederen hebben. B. W. art. 1126.

Indien onroerende en tot de nalatenschap behorende goederen met hypotheken bezwaard zijn, heeft ieder der mede-erfgenamen het regt, om te vorderen, dat die lasten uit den boedel worden gekweten en de goederen van het verband bevrijd, alvorens er tot het vormen der kavelingen wordt overgegaan. B. W. art. 1148¹. Meestal handelt men in dit geval op eene meer eenvoudige wijze, men brengt namelijk het goed voor de geschatte waarde in den staat der baten, en de hypotheek voor derzelver bedrag in den staat der lasten, en deelt vervolgens aan hem dien het goed wordt toegescheiden, ook de hypothecaire last toe. Zie B. W. art. 1148². De bevrijding van het verband kan soms ook onmogelijk zijn, b. v. omdat de schuldeischer de betaling nog niet wil en niet behoeft te ontvangen, dewijl de aflossingstermijn nog niet verschenen is.

Indien de lasten alleen op het onroerend goed gevestigd zijn, zonder dat daarbij een personeel verband bestaat, kan geen der erfgenamen vorderen, dat de last wordt afbetaald, en alsdan wordt het onroerend goed onder de verdeeling begrepen, onder aftrek van de hoofdsom der lasten. B. W. art. 1148³.

F. HET SLOT DER AKTE.

Na de toedeelingen en overbedeelingen vermeldt men, dat de boedel en nalatenschap gescheiden is, dat de deelgenooten zich te dier zake over en weder bevrijden; voorts beschrijft men hetgeen de erfgenamen omtrent de vrijwaring zijn overeengekomen, — zie omtrent deze verplichtingen tot vrijwaring art. 1130 en 1131 B. W.; — en eindelijk bepaalt men, bij wien der deelgenooten de boedelpapieren in bewaring zullen verblijven. Vgl. B. W. art. 1128. Indien de boedel of nalatenschap niet geheel en al verdeeld is, omschrijft men de goederen die met wederzijds goedvinden der deelgenooten in het gemeen blijven. Verder merkt men op, dat ingevolge B. W. art. 1166, alle afstand van het regt om vernietiging eener scheiding te vragen, van onwaarde is.

Zie over de redenen tot — en de gevolgen van vernietiging van aangegane boedelscheiding. B. W. art. 1158 en volg.

Het registratiereg^t eener scheiding is *f* 2,40 voor iederen boedel, die daarbij verdeeld wordt.

Indien er overbedeeling plaats heeft, wordt er een regt van soult^e geheven over het bedrag daarvan, gelijkstaande met het regt van verkoop en dus 4⁰/₁₀₀ voor de overbedeeling in vast goed, en 2⁰/₁₀₀ voor de overbedeeling in roerend goed. Het regt van overbedeeling wordt steeds geheven, over de waarde van hetgeen aan den eenen deelgenoot, bij de scheiding boven zijn aandeel in de gewone lasten des boedels wordt toegescheiden, al wordt dat meerdere dan ook niet door hem aan de mede-deelgenooten, uitgekeerd, maar besteed tot afbetaling van hun aan-

deel in de schulden. Decisie van 23 Nov. 1842, n°. 23.

Ook kan er somwijlen een kwitantieregt van 50 cents van de honderd gulden verschuldigd zijn, wanneer b. v. een der erfgenamen, die voor eene bepaalde som schuldenaar van den boedel was, die som inbrengt, wordende alsdan het bedoelde regt geheven over de som, na aftrek der kontanten, hem uit den boedel torbedeeld. Decisie van 23 Nov. 1842. n°. 23.

Praktikale aanmerkingen.

- a. Bij de scheiding die een langstlevende ouder met zijne kinderen bewerkstelligt, maakt men eerst eenen staat van den gemeenen boedel der ouders, verdeelt het saldo in twee gedeelten of helften, en brengt ten laste van de eene helft, die de nalatenschap van den overledene uitmaakt, zijne begrafeniskosten; b. v., in eene scheiding, waarbij eene weduwe met hare drie kinderen partijen zijn:

Algeheel bedrag der baten van
den gemeenen boedel f 16000.—

Algeheel bedrag der lasten „ 2000.—

De gemeene boedel bedraagt dus

zuiver f 14000.—

De helft waarvan, of f 7000.—

(vermits de overledene geene afzonderlijke bezittingen heeft gehad) (1),
zijne nalatenschap uitmaakt, welke
echter belast is met zijne begrafenis-

(1) Indien er afzonderlijke bezittingen zijn of geweest zijn, is het hier de plaats die te vermelden.

kosten, die bedragen hebben . . . f 200.—

Zoodat zijne nalatenschap zuiver

beloopt f 6800.—

Er zijn als nu gerechtigd:

De weduwe uit kracht der gemeenschap tot de helft in f 14000.—

is f 7000.—

En als erfgename van haren man voor een vierde, tot een zoodanig

gedeelte zijner nalatenschap is . . . „ 1700.—

f 8700.—

Ieder der drie kinderen als erfgenamen huns vaders, voor een vierde deel, tot f 1700.—

- b. De scheiding van den boedel van echtelieden, sedert de invoering der Nederlandsche wetgeving gehuwd, levert op verre na die moeilijkheden niet op, die zich kunnen voordoen indien de echtgenooten onder de werking van het Wetboek Napoleon gehuwd zijn, in welk laatste geval vele verrekeningen kunnen noodig zijn, waarom het vooral noodig is zich een goed denkbeeld van de Fransche wettelijke gemeenschap te vormen; wij verwijzen ten dien einde naar hetgeen aangaande die gemeenschap door ons, op bladz. 124 en volg. gezegd is geworden. De scheidingen van huwelijks-gemeenschappen onder vroegere wetgevingen ontstaan, leveren minder ingewikkelde berekeningen op althans wat het oud Hollandsch regt betreft, zie blz. 132.

- c. Indien er huwelijksvoorwaarden tusschen de echt-

genooten hebben bestaan, zijn het deze die de regten der deelgenooten bepalen, men moet dus die akten tot een punt van naauwkeurig onderzoek stellen. Was de gemeenschap van winst en verlies of die van vruchten en inkomsten bedongen, dan ontwikkelt men, alvorens den staat van het te verdeelene op te maken, op eene duidelijke wijze, al wat ten aanzien der aanbreng of verkrijging staande huwelijk en wat ten aanzien van verkoop of verwisseling van aangebragte of verkregene goederen, en ten aanzien van beleggingen en herbeleggingen aan te merken valt.

- d. Men zij vooral doordrongen van het denkbeeld, dat de vrouw, hetzij in gemeenschap van winst en verlies, hetzij in gemeenschap van vruchten en inkomsten gehuwd geweest, voor de helft eigenares is van de goederen tot die gemeenschap behorende, en dat haar dus bij scheiding eenige dier goederen worden toegewezen, in plaats van het regt van onverdeelde mede-eigendom, dat zij voor de scheiding bezat. Zij verkrijgt die goederen dus niet in voldoening eener vordering, die zij uit kracht van de bestaan hebbende gemeenschap heeft, zoo als zulks ten onregte wel eens bij sommige scheidingen staat uitgedrukt; zelfs dan, als bij huwelijksvoorwaarden aan de vrouw, bij de ontbinding des huwelijks, de keus gegeven was, om in de winsten en verliezen staande huwelijk gevallen, al of niet te deelen, en zij verklaart daarin te willen deelen, zijn de goederen uit de winsten voortgekomen gemeenschappelijk eigendom, en worden haar die als mede-eigena-

res, maar niet als schuldeischers toegewezen, om het even of het kontante gelden zijn of niet. Op dit beginsel rust het arrest van den Hoogen Raad, d. d. 1 April 1841. Zie Per. Woordenb. in zake registratie, 1841, 2^e gedeelte, blz. 101, waarbij beslist is geworden, dat er ten onregte van eene scheiding een regt van kwijting was geheven over het beloop der gelden, aan de weduwe toebedeeld als in de gemeenschap van winst en verlies, waaromtrent haar de keus gelaten was, willende deelen.

- e.* Tot vermindering van kosten is het allezins aan te raden, om in de scheiding die een langlevende ouder met zijne minderjarige kinderen daargestelt, voor het slot derzelve op te nemen de hypotheekstelling, die de ouder als voogd of voogdesse doet van een of meer goederen, aan hem of haar bij de scheiding toebedeeld.
- f.* Aangezien de boedels en nalatenschappen tusschen de mede-erfgenamen gemeen blijven tot op het oogenblik der toescheiding, zoo volgt daaruit, dat alle vruchten, die de goederen hebben opgeleverd en alle lasten die betrekkelijk dezelve bestaan, b. v. reparatiën, lasten, enz. ten gemeenschappelijk voor- en nadeel zijn, en dus bijberekend moeten worden tot aan de scheiding of wel tot op het tijdstip door de deelgenooten aangewezen, als het oogenblik, waarop alle gemeenschap omtrent het verdeelde tusschen hen geacht zal worden te hebben opgehouden. Dit is ook toepasselijk op de scheiding van eenen boedel, ten gevolge van ontbinding des huwelijks, tus-

schen den eenen echtgenoot en de erfgenamen van den ander' gemeen, want ofschoon de wet bepaalt, B. W. art. 181, dat de gemeenschap door den dood ophoudt, moet dit opgevat worden als alleen te zijn de *huwelijks gemeenschap*, en de kracht daaraan bij de wet toegekend. Door de ontbinding des huwelijks verandert de aard der gemeenschap; al wat de overgebleven echtgenoot, b. v. na den dood van den anderen verkrijgt, op welke wijze dan ook, is zijn eigendom, maar de goederen, die op het oogenblik der ontbinding des huwelijks aanwezig waren, zijn gemeenschappelijke goederen van hem en van de erfgenamen van den overledene geworden, en alle vruchten, welke die goederen afwerpen, en alle lasten daarvan opgebracht, alle kosten daaraan besteed wordende, zijn ten gemeenschappelijk voor- of nadeel tot op het oogenblik der scheiding, en moeten dus verrekend worden. Indien bij de scheiding van een' langstlevende ouder tusschen zijne kinderen, de minderjarigen nog op dien leeftijd zijn, dat de langstlevende echtgenoot het vruchtgenot hunner goederen heeft, dan behoeven natuurlijkerwijze die revenuen en onkosten niet langer dan tot den dag van het overlijden berekend te worden.

VAN BOEDELVERDEELING DOOR DEN VADER, DE MOEDER
OF ANDERE BLOEDVERWANTEN IN DE OPGAANDE
LINIE, TUSSCHEN HUNNE NAKOMELIN-
GEN GEMAAKT.

1. De wet heeft aan de bloedverwanten in de opgaande linie de bevoegdheid gegeven, om al de door hen na te laten goederen of sommige daarvan, tusschen hunne afstammelingen te verdeelen, waarvan het gevolg is, dat ieder erfgenaam geacht wordt, door het overlijden van den erflater, onmiddellijk te zijn opgevolgd in die goederen, die hem voor zijn aandeel zijn toegevoezen, zonder dat er eene nadere scheiding omtrent die goederen noodig is. De goederen niet in des erf-laters verdeeling begrepen geweest, worden volgens de wet verdeeld.

2. De erflater kan die verdeeling doen, hetzij bij uitersten wil, hetzij bij gewone notariële akte. B. W. art. 1167 en 1168.

3. Men moet hierbij opmerken, dat indien de verdeeling niet gemaakt is tusschen al de kinderen, die ten tijde van het overlijden in leven zijn, en de afstammelingen der vooroverledenen, de verdeeling geheel en al nietig is, en dat er alsdan eene nieuwe verdeeling in den wettelijken vorm kan worden gevorderd, hetzij door de kinderen of afkomelingen die daarbij geen aandeel verkregen hebben, hetzij zelfs door degenen, tusschen welke de verdeeling gemaakt is. Voorts, dat de verdeeling kan worden betwist, uit hoofde van benadeeling meer dan een vierde bedragende, waarom de erflater, bij het daarstellen der verdeeling, wel met de meeste naauwkeurigheid de waarde zijner goederen

mag berekenen, en al doet hij zulks, dan kan nog door eene aanzienlijke vermindering van de waarde van sommige goederen, zijne verdeeling evenzeer betwist worden; in zoodanig geval dient hij dus de scheiding weder te veranderen, zoo het zijn wil is, dat zij nageleefd zal worden (1). B. W. art. 1170¹.

Zie voorts artt. 1170² en 1171.

Onbeheerde Nalatenschappen.

1. Wanneer bij het openvallen eener nalatenschap zich niemand opdoet, die daarop aanspraak maakt, of wanneer de bekende erfgenamen haar verwerpen, wordt de nalatenschap als onbeheerd beschouwd. B. W. art. 1172. Vergelijk blz. 192 van dit werk, de rubriek: *Erfopvolging ten behoeve van den Staat.*

2. De Arrondissements-Regtbank benoemt eenen curator. Indien de curatele gevraagd wordt ter zake dat zich niemand opdoet, die als erfgenaam op de nalatenschap aanspraak maakt, benoemt de regtbank bij voorkeur tot curator den gestelden uitvoerder van den uitersten wil, ten ware deze mogt verlangen door een ander vervangen te worden. B. W. art. 1173.

3. De curator is gehouden de nalatenschap te doen verzegelen en eene notariële boedelbeschrijving te doen opmaken (2), mitsgaders de nalatenschap te beheeren

(1) Wanneer de erflater, hetzij door de verdeeling alleen, hetzij door de verdeeling en door eene vooruitmaking met vrijstelling van inbreng, het wettelijk erfdeel mogt hebben te kort gedaan, kunnen de legitimarissen de scheiding betwisten. B. W. art. 1170¹.

(2) Hiervan is hij echter o. i. vrijgesteld, indien soms de erfgenamen die verworpen hebben, eenen notariëlen inventaris hadden doen maken,

en tot effenheid te brengen. B. W. art. 1174¹. Zie over zijne verdere verplichtingen B. W. art. 1174² en ³. Over het loon dat hij in rekening mag brengen, B. W. art. 522. Over het doen van rekening en verantwoording aan de schuldeischers, B. W. art. 1082, 1083, 1084, 1085 en 1087, allen in verband met art. 1176.

4. Indien zich na verloop van drie jaren, te rekenen na het openvallen der nalatenschap, geen erfgenamen opdoen, zal de slotrekening moeten worden gedaan aan den Staat, welke bevoegd zal zijn, om zich bij voorraad in het bezit der nagelaten goederen te doen stellen. B. W. art. 1175. Zie voorts art. 878, laatste lid.

VRUCHTGENOT.

Bij de behandeling der zaken en zakelijke regten, waaraan wij het derde hoofdstuk van dit werk toewijden, werd op blz. 174 gezegd, dat wij de zakelijke regten van erfgenaamschap, vruchtgenot, erfdienstbaarheid en pand of hypotheek, achtereenvolgens zouden behandelen; aan erfgenaamschap hebben wij de onmiddelijk aan deze voorafgaande pagina's toegewijd. Op blz. 224 en vlg. is reeds van het vruchtgebruik gesproken, zoo als dat bij uitersten wil gevestigd kan worden, en daarbij tevens verklaard, wat men door *vruchtgebruik* heeft te verstaan, en ten wiens behoefte hetzelfde kan worden daargesteld; op blz. 140 en volg. is melding gemaakt van het vruchtgebruik door de wet toegekend aan ouders, van de goederen hunner kinderen, en op blz. 225 hebben wij in de noot aangestipt,

dat de wet bij art. 530 aan de vermoedelijke erfgenamen van een vermoedelijk overledenen, gedurende den tijd van provisioneel bezit, het vruchtgebruik der achtergelaten goederen toekent; er blijft ons dus nog in het algemeen over, om van het zakelijk regt van vruchtgenot te spreken.

Alvorens merken wij op, dat onder de algemeene bewoording *vruchtgenot*, zoo als de Wetgever zich in art. 584 uitdrukt, begrepen is het vruchtgebruik en het gebruik van roerende en onroerende zaken. Zie B. W. art. 564¹ en 567¹, en de regten van erfdienstbaarheid, van opstal, van erfpacht, van grondrenten en tienden en van beklemming. B. W. art. 564². ³. ⁴. ⁵. ⁶. ⁷.

A. VRUCHTGEBRUIK :

1. Hetzelve wordt verkregen door de wet of door den wil des eigenaars. B. W. art. 806. Hoe het door de wet verkregen wordt is, zoo als straks is gezegd, reeds aangeduid; door den wil des eigenaars geschiedt het bij overeenkomst, hetzij om niet, hetzij onder bezwarenden titel, en ook bij uitersten wil, zoo als wij hier boven vermeld hebben. Wat in de praktijk bij de verkrijging van vruchtgebruik door overeenkomst valt aan te merken, zullen wij bij de behandeling van *koop en verkoop* en *schenking* beschouwen, deze toch zijn bijna de eenigste overeenkomsten, waarbij vruchtgebruik verleend wordt; bij scheiding echter zoude het ook kunnen plaats hebben, wanneer aan den eenen deelgenoot den blooten eigendom van eene zaak en aan den ander het vruchtgebruik daarvan wordt toebedeeld. Zie PLIESTER's Leerboek.

2. De titel van vruchtgebruik van een onroerend

goed, moet in de openbare daartoe bestemde registers worden overgeschreven; voor die overschrijving bestaat het zakelijk regt nog niet; wanneer het een roerend goed geldt, wordt door de levering het zakelijk regt geboren. B. W. art. 807.

3. Kortelings stippen wij hier aan:

De regten van den vruchtgebruiker, deze zijn: het genot van al de vruchten van de zaak, van de erfdienstbaarheden, van de jagt en visscherij, van de aanspoelingen enz., B. W. art. 808, 814, 821, 835.

Het vermogen om het goed te verhuren of te verpachten, of zelfs het vruchtgenot te verpanden, te verkoopen en weg te schenken. B. W. 819.

De bevoegdheid om alle zakelijke regtsvorderingen uit te oefenen. B. W. art. 828.

Zie voorts de bijzondere bepalingen van B. W. art. 819, 822, 815, 816 en 826; — en

4. *zijne verplichtingen*:

a. Beschrijving der goederen, B. W. art. 830. Verg. blz. 226. 3.

b. Persoonlijke of zakelijke, ingeval van geschil, geregteijk goedgekeurde zekerheidstelling, B. W. art. 831. Verg. blz. 226. 4.

Van deze laatste verplichting is hij ontheven:

Bij verleende vrijstelling door den erflater of schenker. B. W. art. 832.

Bij vruchtgebruik der ouders. B. W. art. 366. 832.

Bij voorbehouding van vruchtgebruik door den verkooper of schenker van het goed. B. W. art. 832.

Bij vruchtgebruik dat onder beheer van anderen gesteld is. B. W. art. 529 en 833.

Doch die anderen (bewindvoerders) mochten alvorens hun beheer te aanvaarden, persoonlijke of zakelijke, geregteijk goedgekeurde zekerheid stellen. B. W. art. 836, en zij mogen even als uitvoerders loon in rekening brengen. Zie DE MARTINI, ad art. 837 van het B. W.

Bij verklaring met eede gesterkt van geene zekerheid te hebben kunnen vinden, voor roerende goederen, die door het gebruik verminderen, B. W. art. 834¹. Verg. hetzelfde artikel 2de lid.

Ingeval een vruchtgebruiker geen zekerheid kan stellen, wordt de eigenaar bestuurd, onder verplichting van rekening en verantwoording aan den vruchtgebruiker, invoege als bij art. 837 is bepaald en om van zijne zijde zekerheid te stellen voor de vruchten. Bij gebreke van dit laatste, worden de onroerende goederen verhuurd, verpacht of onder het beheer van een' derde gesteld; de geldsommen onder het vruchtgebruik begrepen, worden belegd en de eetwaren en andere zaken, die door het gebruik te niet gaan worden verkocht en de opbrengst insgelijks belegd. B. W. art. 833.

5. Zie over zijne verdere verplichtingen gedurende het vruchtgebruik. B. W. art. 840 tot en met 849, 851, 852 en 853.

6. Zie over de regten en verplichtingen van hem die den blooten eigendom heeft, B. W. art. 825, 840, 842, 844, 849, 859; hij mag natuurlikerwijze over dien blooten eigendom in alle opzigten beschikken, en hem dus *vervreemden* en *bezwaren*.

7. Vruchtgebruik gaat te niet op de wijze omschreven in de art. 854 en volg. B. W.

Registratierecht :

Over het bedrag hiervan, wanneer het vruchtgebruik bij eene akte van koop en verkoop, van schenking, of van ruiling daargesteld wordt, zal hierna bij de behandeling dier overeenkomsten gesproken worden.

B. GEBRUIK EN BEWONING.

1. Het regt van gebruik en dat van bewoning wordt alleen door eenen titel verkregen, en das niet zoo als de wetgever zich verkeerd uitdrukt, op dezelfde wijze als vruchtgebruik, dat ook door de wet wordt daargesteld; van dien titel, hetzij legaat, hetzij schenking, hetzij verkoop, hangt de meerdere of mindere uitgestrektheid dezer regten af; alleen wanneer aan dien titel zoodanige bepalingen ontbreken, gelden de voorschriften in het Burgerlijk Wetboek, bij art. 868 tot 876 vervat.

Er is geen verschil tusschen het regt van gebruik van een huis en het regt van bewoning. B. W. art. 873¹.

Er is geen onderscheid tusschen het *gebruik* van zaken, die door het gebruik te niet gaan en het vruchtgebruik daarvan. B. W. art. 869.

2. De regten van gebruik en bewoning gaan te niet op dezelfde wijze als het regt van vruchtgebruik. B. W., art. 854.

De verplichtingen aan den vruchtgebruiker opgelegd, om zekerheid te stellen, staat en beschrijving te maken, als een goed huisvader te genieten en de zaak terug te geven, zijn ook op hem die het regt van gebruik en bewoning heeft, toepasselijk. B. W. art. 866.

3. Regten en verplichtingen gedurende het genot :

a. van den gebruiker :

Bij gebruik van een erf mag hij niet meer

vruchten trekken, als noodig is voor zijn huisgezin, B. W. art. 868, en zijn regt bevat noch de jagt, noch de visscherij, maar wel de erfdienstbaarheden. B. W. art. 872.

Bij het gebruik van beesten, heeft hij het regt om daarmede zijn werk te doen, de melk en de mest te gebruiken, maar hij heeft niet het genot van de wol of van de jongen. B. W. art. 871.

Bij gebruik van bosschen en beplantingen, heeft hij het genot van het doode hout, en van zoo veel hakhout als hij voor zijn gezin noodig heeft. B. W. art. 876.

Het regt van gebruik mag niet worden afgestaan of overgedragen; en

b. van den bewoner :

Hij mag met zijn geheel huisgezin inwonen, doch zijn regt niet afstaan of verhuren. B. W. art. 877.

Registratieregts.

De overeenkomst waarbij het regt van gebruik en bewoning daargesteld wordt, staat wat de heffing der registratieregten betreft, gelijk met die waarbij het vruchtgebruik van onroerende goederen bedongen of vermaakt wordt. Men zie dus bladz. 350.

C. ERFDIENSTBAARHEID.

1. Erfdienstbaarheid is een last waarmede een erf bezwaard is, tot gebruik en ten nutte (1) van een erf, hetwelk aan eenen anderen eigenaar toebehoort, B. W. art. 721', of met andere woorden, is erfdienstbaarheid het zakelijk regt van den eigenaar van

(1) Ook ten genoegen.

een erf, als zoodanig, om genot te hebben van een last, waarmede een ander erf tot gebruik en ten nutte van zijn erf bezwaard is.

Erfdienstbaarheid mag noch ten laste, noch ten behoefte van eenen persoon daargesteld worden, B. W. art. 721²; niet dat het verboden is, om, b. v., een regt van overgang of eenig ander gebruik van eens anders onroerend goed, voor een' *bepaalden persoon* te bedingen, maar dan stelt zoodanig beding geene erfdienstbaarheid daar, maar alleen eene verbindtenis van de zijde van den eigenaar van het erf, om iets te doen of niet te doen. Zoo kunnen ook de diensten van eenen persoon verbonden zijn ten behoefte van een bepaald goed, doch dit is mede geene erfdienstbaarheid, maar almede eene verbindtenis om iets te doen, of niet te doen, die opgelost wordt in eene vergoeding van kosten, schaden en interessen. Zie B. W. art. 1275, verg. 1276.

Bij twijfel dus of eenig regt of last al dan niet eene erfdienstbaarheid is, moet alleen gelet worden of een *erf* bezwaard is met een last, tot gebruik en ten nutte van *eens anders erf*, onverschillig hoe die last door partijen is bepaald of genoemd geworden.

2. Erfdienstbaarheden worden onderscheiden in:

- a. Voortdurende, dat zijn de zoodanige, welker gebruik voortduurt of kan voortduren, zonder dat daartoe des menschen toedoen noodig zij, b. v., *het regt van waterloop, waterleiding, drop, goot-regt, licht, uitzigt, muurbezwaren*, art. 724².
- b. Niet voortdurende: dat zijn de zulke, welke tot derzelver uitoefening 's menschen toedoen noodig hebben, b. v., *het regt van overgang, van*

water te halen, beesten te weiden en anderen, art. 724³.

- c. Zigtbare, dat zijn de zoodanige, waarvan door uitwendige teekenen blijkt, gelijk een *deur, venster, muur*, enz. die zonder deze dienstbaarheid anders moeten geplaatst worden. B. W. art. 725².
- d. Onzichtbare, dat zijn dezulke, welke geen uitwendig teeken van hun bestaan hebben, gelijk *het verbod om op een erf te bouwen, of om niet dan op eene bepaalde hoogte te mogen bouwen, het regt om beesten te weiden en anderen, waartoe 's menschen toedoen noodig is*. B. W. art. 725³.

3. De wet bepaalt ten aanzien van sommige erfdienstbaarheden, wat door de algemeene benaming daaraan gegeven, verstaan wordt, bij voorbeeld:

Hij die het regt van erfdienstbaarheid van *uitzicht* of van *licht* heeft, mag zoovele vensters of lichten maken als hij goed vindt; maar hij mag, na te hebben gebouwd of van het regt gebruik gemaakt, hun getal in het vervolg niet vermeerderen.

Door *licht* wordt alleen het noodige licht zonder *uitzicht* verstaan. B. W. art. 727.

Onder de erfdienstbaarheid van *waterloop* en *drop*, verstaat men slechts het regt, om schoon water, maar niet om vuilnis, te doen uitloopen. B. W. art. 729.

De erfdienstbaarheid van *gootregt* is het regt, om water en vuilnis te kunnen doen uitloopen. B. W. art. 730.

De erfdienstbaarheid van *voetpad* is het regt, om te voet over eens anders land te mogen gaan. B. W. art. 733¹.

Die van *rijpad* of *dreef* is het regt, om daar over

te paard te rijden of beesten te drijven. B. W. art. 733².

Die van *weg* is het regt, om er met een wagen, een rijtuig, enz. over te rijden. B. W. art. 733³.

Indien de breedte van het voetpad, van de dreef of van den weg, niet bij den titel is bepaald, wordt die breedte geregeld overeenkomstig de bijzondere verordeningen of plaatselijke gebruiken. B. W. art. 733⁴.

Onder de erfdienstbaarheid van *rijpad* of *dreef*, is die van *voetpad*; onder de erfdienstbaarheid van *weg*, die van *rijpad*, *dreef* en *voetpad*, stilzwijgend begrepen. B. W. art. 733⁵.

De erfdienstbaarheid van *waterleiding* is het regt, om water uit of over een naburig erf, naar het zijne heen te leiden. B. W. art. 734.

4. Zie over de regten en verplichtingen des eigenaars van het heerschend erf, en van die van het dienstbaar erf, B. W. art. 727, 731, 732, 733, 735, 736, 737, 738, 739 en 740.; zij kunnen natuurlijkerwijze bij de overeenkomst beperkt of uitgebreid worden.

5. Het regt om eenig onroerend goed met erfdienstbaarheid te bezwaren, hebben

a. de eigenaar, B. W. art. 625.

b. de opstalhouder, B. W. art. 759.

c. de erfpachter, B. W. art. 771.

De erfdienstbaarheden door de twee laatstgenoemde personen gevestigd, gaan te niet zoodra het regt van opstal, of erfpacht ophoudt.

6. Het regt van erfdienstbaarheid wordt verkregen.

a. Door overeenkomst, b. v., *bij de akte van koop en verkoop, bij de akte van schenking*, enz. van eenig onroerend goed, en even zoo bij uiterste

wilsbeschikking, wanneer de erflater zoodanig regt heeft gelegateerd, b. v., A. bepaalt bij zijn testament, *dat zijn buurman B. het regt zal hebben om twee vensters te plaatsen in de muur van het huis, waar langs des erflater erf ligt, en dat dit regt a's eene erfdienstbaarheid op zijn erf zal gevestigd blijven.* — Wanneer de erfdienstbaarheid op de zoo even gemelde wijze bedongen of vermaakt is, wordt het zakelijk regt niet geboren voor en aler de titel van aankomst, op de wijze bij art. 671 B. W. bepaald, in de openbare registers is overgeschreven.

- b.* Door de bestemming van den vorigen eigenaar der beide erven, kenbaar uit de wijze waarop hij het eene erf ten opzichte van het andere gesteld heeft. B. W. art. 747.
- c.* Door het toedoen van een der mede-eigenaren. B. W. art. 749.
- d.* Door verjaring; doch om door verjaring te kunnen verkregen worden, moeten de erfdienstbaarheden tegelijk voortdurend en zichtbaar zijn; en dus kunnen de voortdurende en te gelijktijd onzichtbare, en de niet voortdurende, zichtbaar of onzichtbaar, niet anders dan bij eenen wettigen titel verkregen worden. B. W. art. 744, 745 en 746.

7. Erfdienstbaarheden gaan te niet.

- a.* Door het te niet gaan van het heerschend of van het dienstbare erf. B. W. art. 750, verg. 751. (1)
- b.* Door vereeniging van het heerschend en het

(1) Zie omtrent het herleven van de erfdienstbaarheid, art. 752 B. W.

dienstbaar erf in dezelfde hand. B. W. art. 753. verg. 748. (1)

- c. Door verjaring, wanneer in dertig achtereenvolgende jaren geen gebruik van de erfdienstbaarheid is gemaakt. B. W. art. 754.
- d. Door afstand van zijn regt door den eigenaar van het erf, waaraan de erfdienstbaarheid verschuldigd is. B. W. art. 732.
- e. Door afstand van dat gedeelte des dienstbaren erfs, dat tot genot der dienstbaarheid noodig is, waardoor zich de eigenaar van het dienstbaar erf, ten allen tijde van den last der erfdienstbaarheid bevrijden kan, ingeval hij bij den titel belast is, om ten zijnen koste de tot gebruik en behoud der erfdienstbaarheid noodzakelijke werken te maken. B. W. art. 736.

Registratie-regt :

De akten van vestiging en afstand van het regt van erfdienstbaarheid worden geregistreerd voor een evenredig registratieregt van vier gulden van de honderd gulden, over de waarde waarop het genot der erfdienstbaarheid geschat is.

D. HET REGT VAN OPSTAL.

1. Het regt van opstal is een zakelijk regt, om gebouwen, werken of beplantingen op eens anders grond te hebben. B. W. art. 759.

Hij, die het regt van opstal heeft, kan hetzelfde vervreemden en met hypotheek belasten.

(1) Wanneer de zichtbare erfdienstbaarheden door vermenging waren te niet gegaan, kunnen zij van regtswege herleven, bij beschikking over één der erven. B. W. art. 748. Zie ook art. 1250, B. W.

Hij kan de goederen , aan het regt van opstal onderworpen , met erfdienstbaarheden bezwaren , doch alleen gedurende het tijdvak , dat hij het genot van dat regt bezit. B. W. art. 759.

2. Zie over de verdere regten en over de verplichtingen van den opstalhouder en over die van den grondeigenaar , B. W. art. 761 , 762 en 763. De wet bepaalt die echter alleen , in zoover de titel er van zwijgt ; de bepalingen der wet kunnen dus uitgebreid en gewijzigd worden. B. W. art. 764.

3. Het regt van opstal wordt verkregen door de overschrijving in de daartoe bestemde openbare registers van de akte , waarbij het regt van opstal is bedongen , dat is van de overeenkomst , waarbij de eigenaar van den grond aan een ander dit regt toestaat. B. W. art. 760.

4. Het regt van opstal gaat verloren :

a. Door het verloop van den tijd , bij de overeenkomst bepaald , en uit kracht der bijzondere bedingen , bij de overeenkomst gemaakt.

Indien geene bijzondere bedingen of bepalingen omtrent het eindigen van het regt van opstal gemaakt zijn , zal de eigenaar van den grond hetzelfde kunnen doen ophouden , doch niet vroeger dan na verloop van dertig jaren , mits ten minste een jaar te voren aan dengene , die het regt van opstal heeft , bij behoorlijk exploit aanzegging doende. B. W. art. 766.

b. Door vrijwilligen afstand van den opstalhouder ten behoeve van den grondeigenaar.

c. Door het te niet gaan van den grond , waarop de opstal gevestigd was. B. W. art. 765².

- d.* Door vermenging of vereeniging van de regten van den opstalhouder en die van den grondeigenaar in eene en dezelfde hand. B. W. art. 765¹.
- e.* Door verjaring bij het niet gebruiken van het regt in dertig jaren, te rekenen van den tijd, dat er eene met het regt van opstal strijdige daad is verrigt. B. W. art. 765³.
- f.* Door het ophouden van het regt, dat de grondeigenaar had. B. W. 1568.
- g.* Door geregtelijke uitwinning. W. v. B. R. art. 491³.

Registratie-regt.

Hetzelve wordt berekend op dezelfde wijze als hierna bij erfpacht zal gezegd worden; wanneer het regt van opstal om niet verleend is, wordt hetzelfde regt geheven dat van eene schenking van onroerend goed verschuldigd is.

C. HET REGT VAN ERFPACHT.

1. Erpachts-regt is een zakelijk regt, om het vol genot te hebben van een aan een ander toebehoorend goed, onder gehoudenis om aan laatstgemelden, als eene erkenning van deszelfs eigendom, een jaarlijksche pacht te voldoen, hetzij in geld, hetzij in voortbrengselen of vruchten. B. W. art. 767.

2. Zie over de regten en verpligtingen van den erfpachter en van den grondeigenaar of pachtheffer, B. W. art. 768 en volg. Die regten en verpligtingen kunnen echter bij de akte van vestiging van het regt uitgebreid en gewijzigd worden.

3. Het erpachts-regt wordt verkregen door de overschrijving in de daartoe bestemde openbare registers van den titel, waarbij het regt is opgerigt. B. W. art. 767².

Erfpachts-regt gaat op dezelfde wijze te niet, als hiervoren ten aanzien van het regt opstal is gezegd. B. W. 783. Ook door vervallen-verklaring bij vonnis, zie art. 780 B. W.

Registratie-regt :

De akte waarbij het regt van erfpacht wordt verleend, wordt geregistreerd voor vier gulden van de honderd gulden, over het bedrag van de uitkeering van al de jaren, waarvoor de uitgifte is gedaan, met bijvoeging der bedongen lasten; de overdragt, afstand en terugname van erfpachts-regt, gedurende een bepaald getal jaren gevestigd, wordt geregistreerd voor vier gulden van de honderd gulden, over het bedrag der jaarlijksche erfpacht, vermenigvuldigd met het getal der jaren, waarover het loopen kan, en de overdragt van eeuwigdurend erfpachts-regt, over het bedrag der jaarlijksche erfpacht, twintigvoudig vermenigvuldigd; het bedrag der pacht wordt, zoo die niet in geld maar in voortbrengselen of vruchten voldaan moet worden, berekend door eene schatting naar de laatste, tijdens de akte bestaande, marktprijzen van het kanton alwaar de goederen zijn gelegen, zullende een geauthoriseerd uittreksel uit die marktprijzen, als bewijs worden overgelegd. Indien de waarde der voorwerpen niet door middel der marktprijzen kan uitgemaakt worden, zullen de partijen daarvan eene begrootende verklaring doen.

D. GRONDRENTEN EN TIENDEN.

1. Grondrenten en tienden zijn uitkeeringen door den eigenaar van een stuk onroerend goed, als zoodanig, aan hem, wien ze verschuldigd zijn. Het regt om de grondrenten en tienden te heffen, is een zake-

lijk regt dat iemand op het onroerend goed van een' ander' heeft.

Grondrenten en tienden (1) zijn daarin verschillende dat de eerste bestaan in eene altijd verschuldigde periodieke uitkeering, hetzij in geld, voortbrengselen of vruchten, en de laatste in een evenredig gedeelte der vruchten, hetzij dat gedeelte juist een tiende of wel eenig ander, hetzij grooter of kleiner, mits altijd evenredig gedeelte zij, hetwelk dan alleen verschuldigd is wanneer het stuk grond, zoodanige vruchten heeft opgeleverd die aan de tiend-pligtigheid onderworpen zijn. B. W. art. 784 en 787.

De schuldpligtigheid der grondrenten rust bij uitsluiting op het goed zelf en ingeval van deeling, blijft

(1) De tienden worden meestal onderscheiden in *novale* en *oude*. — *Novale* zijn de zoodanige, geheven wordende van gronden, die vóór de vestiging van het tiendregt nimmer bebouwd, beteeld of verveend zijn geweest, maar wel daarna. Alle andere tienden zijn *oude*. *Domaniale*, die door het Rijk geheven worden. *Grove* zijn die, welke geheven worden van *tarwe, haver, garst, boekweit, hennep, lijnzaad, koolzaad, vlas, raap-, mosterd- en ander rond en plat zaad, voorts turf, klei, hop, tabak, meekrap*. *Smalle* zijn die, welke geheven worden van *moeskruiden, gras, hooi, raap, radijs, kool, ajuin, appelen, peren, noten en soortgelijke gewassen en vruchten, in hoven, boomgaarden en op moeslanden geteeld*. *Krijtende* worden geheven van de voortbrengselen van jongen en beesten, zoo als veulens, kalveren, lammeren, jonge varkens, jonge ganzen, eenden, kiekens, eijeren en dergelijken, ook bijentienden, die geheven worden van de jonge zwermen, welke voor het eerst in de korven genomen worden.

ieder deel voor de geheele rente verbonden, zonder dat in enig geval, de persoon van den bezitter in zijne overige goederen daarvoor aansprakelijk is. B. W. art. 786¹.

Voor de schuldpligtigheid van tienden is echter de tiendpligtige ook in zijne overige goederen aansprakelijk. B. W. art. 786².

2. Zie over de regten en verplichtingen van grondrente- of tiendheffer en van den schuldpligtige B. W. art. 785, 787 en volgende.

Die regten en verplichtingen kunnen echter bij de akte van vestiging van het regt uitgebreid en gewijzigd worden. Zie echter B. W. art. 798.

3. De schuldpligtigheid van grondrenten en tienden wordt gevestigd :

- a. Door dat men bij overeenkomst (zonder vervreemding van het goed) hetzelfde met dien last ten behoeve van eenen ander' bezwaart.
- b. Door dat men bij de vervreemding van een stuk onroerend goed, ten voordeele van zich zelven of van eenen ander' gedacht regt voorbehoudt.
- c. Door dat men het onroerend goed vermaakt met voorbehoud van grondrente of tiende ten behoeve van eenen ander'.
- d. Door dat men eene grondrente of tiende vermaakt, en daarmede bezwaart een stuk onroerend goed uit zijne nalatenschap, dat door een' ander geërfd of verkregen wordt.

Altijd echter moet het *de eigenaar van het onroerend goed* zijn, die rente- of tiendpligtig is, en moet de rentheffer een ander persoon zijn. B. W. art. 784.

Het zakelijk regt van grondrenten en tienden wordt

gevestigd door de overschrijving van den titel in de daartoe bestemde openbare registers. B. W. art. 784.

Het regt van grondrenten en van alle andere schuldpligtigheden gaat verloren :

- a. Door vermenging.
- b. Door onderlinge overeenkomst.
- c. Door afkoop. Zie B. W. art. 798 en volg. Men kan niet bedingen dat grondrenten en tienden onafkoopbaar zullen zijn, behoudens echter dat men bepalen kan dat er binnen de eerste dertig jaren geen afkoop zal mogen plaats hebben.
- d. Door verjaring.
- e. Door het te niet gaan van den grond.

Verg. B. W. art. 801.

4. Zie over de niet toepasselijkheid van de bepalingen van het tegenwoordig wetboek op grondrenten, tienden enz. vóór de invoering van hetzelfde afgeschaft of gevestigd, B. W. art. 802.

Registratie-regt :

De akte waarbij grondrenten en tienden worden gevestigd, wordt geregistreerd voor hetzelfde regt waarvoor de akten van verkoop en schenking van onroerende goederen in die respectieve gevallen geregistreerd worden, strekkende tot grondslag van de heffing van het regt, bij grondrenten de gewaardeerde of uitgedrukte jaarlijksche renten met den penning 10 vermenvuldigd, en bij tienden de prijs waarvoor het regt verleend wordt, of ingeval van schenking, de prijs waarop partijen die begrooten.

Regt van Overschrijving.

Zie ten aanzien van het regt van overschrijving,

verschuldigd wegens de akten van vestiging van de zakelijke regten van erfdienstbaarheid, opstal, erfpacht, grondrenten en tienden, mitsgaders van de akten van overdracht of afstand dier regten verschuldigd, de later door ons over te nemen wettelijke bepalingen omtrent de *overschrijving*.

PAND.

- a. Pand is een recht hetwelk de schuldeischer verkrijgt op eene roerende zaak, die hem door den schuldenaar of door eenen anderen in diens naam, tot zekerheid der schuld, is ter hand gesteld, en hetwelk aan den schuldeischer de bevoegdheid geeft, om zich bij voorkeur boven de andere schuldeischers uit die zaak te doen betalen, met uitzondering van de kosten van uitwinning en van de onkosten die na de in pand geving tot behoud van de zaak gemaakt zijn, en welke den voorrang hebben. B. W. art. 1196.
- b. De overeenkomst van pandrecht kan niet anders tot stand worden gebragt, dan door dat de schuldeischer, of een derde, omtrent wien partijen zijn overeengekomen, in het bezit van het verpande goed wordt gesteld en daarin is gebleven. B. W. art. 1199. Het zakelijk recht van pand wordt dus eerst door die inbezitstelling verkregen.
- c. Het staat partijen vrij, om indien de schuld niet meer dan honderd gulden bedraagt, van het contract van pand al of niet bij schriftelijke akte te doen blijken; indien echter de schuld de gemelde

som te boven gaat , heeft er geen pandregt plaats , tenzij daarvan zij opgemaakt eene schriftelijke akte , van eene zekere dagteekening voorzien , en bevattende de opgave der verschuldigde som , alsmede die der in pand gegeven voorwerpen. B. W. art. 1197.

- d. Pandregt op inschulden welke op naam zijn gesteld , kan niet bestaan , dan ten gevolge van eene zekere dagteekening voorzien , en aan den schuldenaar van de in pand gegeven inschulden betee-kend (B. W. art. 1198); deze beteekening kan onnoodig gemaakt worden door den schuldenaar de akte van in pand geving mede te laten onder-teekenen.
- e. Regten van den pandhouder (schuldeischer).
 - aa. Regt op vergoeding door den schuldenaar van de nuttige en noodzakelijke onkosten door den schuldeischer aangewend tot behoud van het pand.
 - bb. Onder zich houding van het pand tot dat de schuldenaar alles wat hij aan hoofdsom , inte-ressen en kosten verschuldigd is , betaald heeft.
 - cc. Om het pand zelfs dan nog onder zich te houden , wanneer de schuld met de interessen en kosten betaald is , indien er tusschen hem en denzelfden schuldenaar eene tweede schuld bestaan mogt , aangegaan na het tijdstip der pandgeving en opeischbaar vóór de betaling of den dag zelven der betaling van de eerste schuld , tot dat hem die tweede schuld ook ten volle is voldaan. B. W. art. 1205².
 - dd. Om de interessen die de in pand gegeven

inschuld oplevert te verrekenen met die welke hem door zijnen schuldenaar verschuldigd zijn, en om indien de schuld tot welker zekerheid eene inschuld in pand gegeven is, geene interessen opbrengt, de interessen die hij van de inschuld ontvangt, op de hoofdsom te korten. B. W. art. 1204.

ee. Om bij niet voldoening des schuldenaars aan zijne verpligtingen, in regten te vorderen, dat het pand in betaling tot het beloop der schuld volgens eene door deskundigen te doene begrooting zal verblijven, of dat het bij openbare veiling zal worden verkocht. B. W. art. 1200.

f. Verpligtingen van den pandhouder (schuldeischer):

aa. Hij is verantwoordelijk voor het verlies of de vermindering van het pand, voor zooverre zulks door zijne nalatigheid mogt hebben plaats gehad. B. W. art. 1203.

bb. Hij mag het in pand gegeven goed niet misbruiken. B. W. art. 1205.

Prakticale aanmerkingen.

1. Men moet vooral zorgen voor eene duidelijke vermelding van de schuld en hare renten, van den schuldeischer en den schuldenaar, mitsgaders voor eene naauwkeurige omschrijving der in pand gegeven voorwerpen.
2. Men moet den schuldeischer aanraden, dat hij bij de akte voor zich uitdrukkelijk bedingt, dat

hij, bij gebreke van voldoening der schuld, onherroepelijk zal zijn gemagtigd, om, na eene aan den schuldenaar gedane sommatie tot voldoening, het pand in het openbaar, naar plaatselijke gewoonten en op de gebruikelijke voorwaarden te doen verkoopen, ten einde uit de opbrengst te verhalen het beloop der op het pand geschoten penningen met de renten en de kosten.

3. Pandrecht kan ook bestaan ten aanzien van inschrijvingen op het Grootboek, dewijl die, volgens art. 567, n°. 5, worden beschouwd als roerende goederen; ofschoon het uit den aard van pandgeving, waarbij de *traditie* eener zaak in *handen* van den schuldeischer een hoofdvereischte is, op zich zelf twijfelachtig zoude kunnen zijn, of inschrijvingen op het Grootboek daarvan het voorwerp kunnen uitmaken, vervalt die twijfel evenwel door de bepaling van art. 1198 B. W., waar pandrecht op *inschulden die op naam zijn gesteld*, uitdrukkelijk als bestaanbaar wordt erkend, mits ten gevolge, zoo als wij reeds hierboven zeiden, van eene akte van eene zekere dagteekening voorzien, en aan den schuldenaar beteekend in den vorm, daarvoor bij art. 2 der wet van 14 Januarij 1815 (*Staatsbl.* n°. 4), voorgeschreven. Verg. een vonnis van de Arr. Regtb. te *Amsterdam*, dd. 23 Januarij 1849, te vinden in het *Regtsge¹. Bijbl.* van 1849, blz. 209, en in 't Weekb. v. h. R. n°. 1014.

Zegel. Zie hiervoren bladz. 43.

Registratie :

De notariële akte van pand of beleening op effecten, koopmanschappen of andere roerende goederen, mits voor niet langer dan zes maanden wordende aangegaan of verlengd en niets bevattende wat daaraan het *wezen* van pand of beleening doet verliezen, zijn vrijgesteld van de registratie, art. 24 wet van 11 Feb. 1816; de onderhandsche moet ter verkrijging eener vaste dagteekening, voor tachtig cents geregistreerd worden. Voor langer dan zes maanden wordende aangegaan, moet van het schuldig beleden kapitaal het regt van *een* percent betaald worden. Indien een derde persoon aan den schuldeischer zijne effecten, koopmanschappen of andere roerende goederen tot waarborg van de door den schuldenaar aangegane verbindtenis in pand geeft, en de leening langer dan zes maanden duurt, is er boven en behalve het regt van de hoofdverbindtenis geheven wordende, een half percent over het geleende kapitaal verschuldigd.

HYPOTHEEK.

1. Hypotheek of onderzetting is een ondeelbaar zakelijk regt op onroerende goederen, strekkende om daaraan de voldoening eener verbindtenis te verhalen, B. W. art. 1208 (1), en waarmede de goederen belast

(1) Zie aangaande de ondeelbaarheid van het hypotheekregt, het belangrijk vonnis der Arr. Regtb. te *Tiel* dd. 9 Oct. 1846, en het arrest van den H. R. van 10 Maart 1847, te vinden in *Regt en Wet*, deel II, blz. 610.

blijven, in welke handen die ook overgaan, B. W. art. 1209, verg. 1254. De hypotheek wordt verkregen door inschrijving van den regtstitel in de daartoe bestemde registers en zij strekt zich uit tot alle latere verbeteringen van het bezwaarde goed, ook tot hetgeen door aanwas of opbouw daarmede vereenigd is. B. W. art. 1211.

2. Voor hypotheek zijn alleen vatbaar :

- a. 1°. Onroerende goederen, welke in den handel zijn, met haar toebehooren, voor zoo verre dit laatste als onroerend goed beschouwd wordt.
- 2°. Het onverdeeld aandeel in een gemeen onroerend goed. — B. W. art. 1212, zie echter hierna 3. letter d.
- b. Het vruchtgebruik van onroerende goederen en hun toebehooren.
- c. De regten van opstal en erfpacht.
- d. De grondrenten, hetzij in geld, hetzij in natura verschuldigd.
- e. Het tiendregt, en
- f. Het regt van beklemming.

Roerende goederen zijn dus voor geene hypotheek vatbaar. B. W. art. 1210 en 1213.

3. Bevoegdheid, om hypotheek te vestigen :

- a. Hypotheek kan niet worden gevestigd dan door hem, die op het oogenblik der vestiging, dat is op dat der inschrijving van de borderellen, ten kantore van de bewaring der hypotheeken, de bevoegdheid heeft, het bezwaarde goed te vreemden, B. W. art. 1214 en 1225 en dus ;
aa. De eigenaar.

bb. De vruchtgebruiker. (1).

cc. De opstalhouder.

dd. De erfpachter.

ee. De rente- en tiendheffer.

ff. De beklemmer.

Alzoo in het geval van *aa*, niet voordat hij, die het goed bezwaren wil op eene der wijzen in art. 639 B. W. omschreven, in den eigendom daarvan getreden is, hetwelk bij *verkoop*, *ruiling* of *schenking* (2), niet anders kan hebben plaats gehad, dan door de overschrijving van den titel in de registers ten kantore van de bewaring der hypotheeken, met uitzondering echter in het geval dat de verkooper bij het contract van verkoop en koop, of de deelgenoot bij scheiding zich hypotheek heeft bedongen op het verkochte of toebedeelde vaste goed, ter verzekering van den koopprijs of van overbedeelings gelden; zelfs dan wanneer hij deze gelden gelijktijdig met het verlijden der akte van een' derde ontvangende, hem subrogeert in het voor zich bedongen hypotheekregt. In het geval van *bb* niet voordat de vruchtgebruiker hetzij door de wet, hetzij door de levering (mede geschiedende door onverschrijving van den titel) in het zakelijk regt van vruchtgebruik ge-

(1) De zakelijke regten van *gebruik* en *bewoning*, als *persoonlijk* moettende uitgeoefend worden, zijn niet voor vervreemding en dus ook niet voor hypotheek vatbaar.

(2) Dat de *scheiding* eener *nalatenschap* evenzeer vooraf behoort te zijn overgeschreven, werd beslist bij Arrest van den H. R., van 31 Augustus, 1849, — *Regt en Wet* Deel 4, 2^{le} Stuk.

treden is; en in de gevallen *ce*, *dd*, *ee* en *ff*, niet vóór dat de regten van opstal, erfpacht, grondrenten, tiend en beklemming, door overschrijving van den titel van aankomst zijn gevestigd geworden.

- b. Aangezien hypotheek alleen kan worden gevestigd door hem die de bevoegheid heeft het onroerende goed te vervreemden, zoo spreekt het van zelve dat de hiervoren sub. *a*, *aa* tot en met *ff*, genoemde personen zelve hunne regten moeten kunnen uitoefenen, en dat dus ingeval van minderjarigheid, curatele en afwezigheid, die bevoegdheid niet bestaat, tenzij de voogden, curators, en zoo voorts, daartoe de vereischte magtiging hebben verkregen. B. W. art. 1216.
- c. Zij die op een onroerend goed slechts een zoodanig regt hebben, hetwelk door eene voorwaarde is opgeschort, of in zekere gevallen kan ontbonden worden of te niet gedaan, kunnen geene hypotheek toestaan dan die aan dezelfde voorwaarden, ontbinding of tenietdoening onderworpen is, B. W. 1215; b. v. zoo het goed aan den bezwaarder is verkocht met beding van wederinkoop, en de termijn gedurende welken de verkooper van dat regt gebruik kan maken nog niet verstreken is; zoo ook indien hij het bij schenking onder de levenden verkregen heeft en door die schenking het wettelijk aandeel van de legitimarissen in des schenkers nalatenschap zoude kunnen zijn te kort gedaan, of eindelijk indien b. v. A. bij eenen in de openbare registers overgeschreven titel zijn huis aan B. heeft verkocht, ingeval B. binnen

den tijd van een jaar gehuwd mogt zijn, en het huwelijk van B. alzoo de voorwaarde is waardoor zijn eigendomsrecht op het huis van A. is opgeschort, gedurende den tijd welken B. in dat jaar nog ongehuwd blijft.

- d. Zoo als wij reeds boven gezien hebben, kan ook het onverdeeld aandeel in een gemeen onroerend goed met hypotheek worden bezwaard. Doch na de verdeeling van het goed blijft de hypotheek alleen gevestigd op het deel dat aan den schuldenaar, die de onderzetting heeft verleend, wordt toebedeeld, verg. W. v. Burg. Regtsv. art. 492, behoudens het bij art. 1377 van het B. W. bepaalde; wordt dus aan den schuldenaar bij die scheiding, welke geheel buiten den schuldeischer plaats heeft, volstrekt geen aandeel in het onroerend goed toebedeeld, dan heeft laatstgenoemde alle speciale waarborg verloren. B. W. art. 1212.
- e. Alleen de tegenwoordige goederen van den schuldenaar zijn voor hypotheek vatbaar en alzoo, behoudens B. W. art. 1211, geene toekomstige. Indien echter de vrouw bij huwelijksche voorwaarden het vestigen van hypotheek op de toekomstige goederen van haren man heeft bedongen, of in het algemeen een schuldenaar zich heeft verplicht aan den schuldeischer hypotheek te geven, zoodra hij onroerende goederen verkrijgt (1), kan de man of de schuldenaar worden genoodzaakt aan zijne

(1) In beide deze gevallen wordt toch geene hypotheek *gevestigd*, maar bestaat alleen eene belofte, eene verplichting om hypotheek te *zullen geven*.

verplichting te voldoen door aanwijzing ook van onroerende goederen welke hij na het ontstaan der verbindtenis mogt hebben verkregen. B. W. art. 1220.

f. Zie over de gevolgen van hypotheeken tegen derde bezitters, B. W. art. 1242—1252.

3. Wijze waarop hypotheek verleend wordt :

a. Hypotheek kan alleen bij notariële akte worden verleend, uitgezonderd in de gevallen bij de wet uitdrukkelijk aangewezen. B. W. art. 1217¹ en die gevallen zijn :

aa. De hypotheek, welke de voogd, tot zekerheid van zijn beheer, verleen kan ten overstaan van den kantonregter, bij de akte zijner benoeming, of bij de akte van beëdiging. B. W. art. 396 en 506.

bb. De hypotheek tot welke de schuldenaar veroordeeld wordt bij regterlijk vonnis, zoo als wij hierboven sub. 2 *e* aangetoond hebben, mits dan in het vonnis de onroerende goederen waarop — en de som waarvoor — het verband plaats heeft, uitdrukkelijk worden opgegeven.

b. Niet alleen de akte van hypotheekstelling zelve, maar ook de volmagt daartoe moet in notariële vorm verleden worden.

4. Iedere akte waarbij hypotheek daargesteld wordt, moet bevatten :

a. Eene aanduiding van den schuldenaar en van den schuldeischer.

b. De bepaling der som waarvoor de hypothecaire waarborg strekken moet.

- c. Eene bijzondere opgave van het bezwaarde goed en van deszelfs aard en ligging naar aanleiding der kadastrale indeeling, in dezer voege: *Eene hofstede met daarbij behoorende bosch- en tuingronden, hooi-, wei- en bouwlanden, op den kadastralen legger der gemeente A bekend in: Sectie B, No. 10, 11, 12 en 13, te zamen groot . . . B . . . Ellen;*

ten opzichte van tienden en grondrenten waaromtrent niet bepaald kan worden opgegeven, welke bijzondere perceelen daarmede belast zijn, zal men kunnen volstaan met de juiste omschrijving en aanduiding der schuldpligtige streek, gemeente of polder. B. W. art. 1219. Zie over de verpligting tot kadastrale aanwijzing der goederen bij hypotheekstelling en inschrijving van hypotheek, eene voorlezing van den heer Ph. J. BACHIEÏE, te vinden in *Regt en Wet*, Deel II bladz. 528.

5. Ongeoorloofde bepaling bij de akte van hypotheek:

- a. Dat de schuldeischer gemagtigd zal zijn om bij niet voldoening zich het gehypothekeerde goed toe te eigenen. B. W. art. 1223.

6. Bepalingen in de hypotheekakte ten nutte en in het belang van den schuldeischer:

- a. Dat de schuldeischer onherroepelijk gemagtigd wordt, om bij gebreke van behoorlijke voldoening der hoofdsom of der interessen het verbonden goed in het openbaar te doen verkoopen, het perceel aan den kooper over te dragen en voor de kooppenningen kwijting te geven, ten einde uit de opbrengst hoofdsom, renten en kosten te verhalen. B. W. art. 1223.

Bij gebreke van dit beding zoude de schuld-

eischer bij niet voldoening door den schuldenaar aan zijne verplichtingen, genoodzaakt zijn den langdurigen en kostbaren weg eener geregtelijke uitwinning in te slaan.

De voormelde onherroepelijke magtiging (1), kan alleen bedongen worden door den eersten hypothecairen schuldeischer, en niet aan eenen lateren worden verleend, of met andere woorden, van die onherroepelijke magtiging tot verkoop kan alleen gebruik worden gemaakt door hem, die op het oogenblik dat hij krachtens haar handelen wil, eerst ingeschreven hypothecair schuldeischer is. Volstrekt geene reden bestaat er dus, om te veronderstellen, dat het ongeoorloofd zoude zijn, dat bij eene tweede of latere hypotheek, de schuldeischer zich de onherroepelijke magtiging bedingt, voor het geval zijne hypotheek door de aflossing van de vroegere, eene eerste hypotheek worden mogt.

- b. Dat ingeval van willige verkooping geene zuivering van het verbonden goed zal mogen plaats hebben.

Het doel hiervan is, dat de koper van het met zoodanig beding verbonden perceel, tegen den wil van den schuldeischer, ten wiens behoefte

(1) O. i. moeten de woorden *onherroepelijk zal zijn gemagtigd* in art. 1223 B. W. voorkomende, niet opgevat worden in den zin dat de schuldeischer eene onherroepelijke volmagt verkrijgt, maar in dien dat de schuldenaar een onherroepelijk regt geeft aan den schuldeischer, om gebreke van betaling de verbonden onroerende goederen te verkoopen. *S. en C.*

deze bepaling gemaakt is, geen gebruik kan maken van de bevoegdheid hem anders door de wet verleend, om te vorderen, dat het verkochte perceel worde ontheven van de hypothecaire lasten, die den koopprijs te boven gaan.

Het maken van dit beding, ingeval van eenen executorialen verkoop, is door de wet niet toegestaan; daartoe bestaan dan ook geene termen, omdat de opbrengst van het verbonden goed, in dat geval, alleen van de meerdere of mindere waarde van het goed afhangt en er dus geene bezorgdheid behoeft te ontstaan, dat door bedrog van den schuldenaar, de opbrengst beneden de waarde van het pand gebragt wordt. Het is dan toch niet de schuldenaar, die zijne goederen verkoopt, maar het is een zijner schuldeischers, die van dat regt tegen hem gebruik maakt. Overigens kan de schuldeischer zich genoegzaam dekken, door het beding, hierna sub *h*, *dd* te vermelden.

Ook kan nog bij het verleenen van eene tweede of verdere hypotheek, ten aanzien van dit beding van niet-zuivering, bepaald worden, dat het volkomen kracht hebben zal, ingeval die hypotheek door de aflossing van de vroegeren, het regt van eerste hypotheek mogt erlangen.

- c. Dat de schuldenaar in zijne bevoegdheid wordt beperkt, hetzij om het bezwaarde goed buiten toestemming van den schuldeischer te mogen verhuren, hetzij ten aanzien van de wijze waarop, of den tijd gedurende welken het zal kunnen worden verhuurd, hetzij ten aanzien van het

vooruit ontvangen der huurpenningen. B. W., art. 1230.

Bovenstaande sub *a*, *b*, *c* vermelde bedingen, moeten, om tegen derden te kunnen werken, in de openbare registers worden aangeteekend.

- d.* Dat, ingeval van hypotheek op gebouwen en getimmerten, de schuldenaar gehouden zal zijn, om, gedurende den loop van de hypotheek, het verbonden goed ten genoeg van den schuldeischer tegen brandschade te doen waarborgen, en dat, ingeval van brand, de schuldeischer of de wettige houder van de grosse der akte zal zijn gesubrogeerd in al de regten, welke de schuldenaar alsdan ten laste laste van den verzekeraar, hebben zal. Zonder deze subrogatie zou het beding van verzekering den schuldeischer soms weinig baten, want bij faillissement van den verzekerde komen de penningen in de massa, en kan de schuldeischer daarop alleen zijn regt als concurrent-schuldeischer doen gelden. W. v. K., art. 297.
- e.* Dat de schuldenaar het verbonden goed niet van bestemming zal mogen veranderen, b. v. door van een *woonhuis* een *pakhuis*, van een *winkelhuis* een *woonhuis*, van *bouweland*, *weiland* te maken.
- f.* Dat al de kosten en regten, zoowel van de akte van hypotheek als van de inschrijving in de openbare registers, alsmede van de akte van royement en kwijting, met de gevolgen van dien, geheel en alleen door den schuldenaar zullen moeten worden betaald. Verg. B. W., art. 1237 en 1239.
- g.* Dat de schuld, waarvoor de hypotheek gevestigd wordt, dadelijk opeischbaar zal zijn :

- aa. Bij het eerste verzuim in de aflossing der hoofdsom, of in de betaling der bedongen renten, of op de vastgestelde termijnen.
- bb. Bij vervreemding van het verbonden goed.
- cc. Bij inbeslagneming van het gehypothekeerde perceel — vergelijk het beding sub *b* — omdat de hypothecaire schuldeischer alsdan de geheele executie kan doen ophouden, en, van de hem verleende onherroepelijke magtiging gebruik makende, niet den executorialen, maar eenen willigen verkoop kan doen houden. Verg. W. v. B. R., art. 508 en 509.
- ee. Bij niet nakoming van één of meer der bedingen in de akte gemaakt.
- h. Dat de schuldeischer den schuldenaar niet in gebreke zal behoeve te stellen, maar dat de schuld met de interessen zal moeten worden afgelost bij de minste nalatigheid of van eene met den inhoud der akte strijdige handeling, en dus een eenvoudig bevel tot betaling genoeg zal zijn.

Praktikale Aanteekeningen.

1. Zoo de terleengeving van de som, waarvoor de hypotheek gesteld is, tegelijk met het overlijden van de akte plaats heeft, is het voorzigtig daarvan uitdrukkelijk melding te maken, omdat bij art. 774 van het Wetboek van Koophandel is bepaald, dat pand of hypotheek binnen den tijd van *veertig* dagen vóór den aanvang van het faillissement, door den schuldenaar verleend, nietig is in de twee volgende gevallen:

- a.* Indien het is verleend tot waarborg van vóór dien tijd aangegane verbindtenissen.
- b.* Indien het tot waarborg van binnen voorschreven termijn aangegane verbindtenissen is toegestaan, en niet dadelijk bij de oorspronkelijke overeenkomst is gevestigd; welke bepaling echter niet van toepassing is op hypotheeken, welke de voogd of curator tot zekerheid van hun beheer verplicht zijn te geven.
2. Men moet doen uitkomen, dat de termijn van terugbetaling der hoofdsom ten voordeele van den schuldeischer bepaald wordt (zie B. W. art. 1306), omdat anderzins de schuldenaar op ieder tijdstip den schuldeischer de hem ter leen verstrekte som ter betaling kan aanbieden.
3. Ofschoon het niet bij de wet is voorgeschreven, is het echter zeer doelmatig te achten in de hypotheekakte, na de omschrijving van het verbonden goed, de laatste titels van eigendom, met de dagteekening en het deel en nummer der overschrijving, te vermelden, omdat dit de moeilijkheid uit den weg ruimt, die er, wanneer de schuldenaar onwillig is om de bewijzen van eigendom te vertoonen, bestaan kan om in het proces-verbaal van verkoop, door den schuldeischer gedaan wordende, de laatste titels van eigendom en de overschrijving te vermelden.
4. Ingeval van het beding, sub *d*, hiervoren gemeld, worden de kosten van beteekening aan den verzekeraar vermeden, wanneer de verzekeraar, op het bewijs van aandeel eene verklaring stelt en onderteekent, waarbij gemeld wordt, dat hij,

van de hypotheekstelling en de plaats gehad hebbende subrogatie der eventueele schadevergoedingen kennis draagt. De polis wordt bij den schuldeischer in bewaring gelegd.

Registratie-regten.

De akte van schuldbekentenis met hypotheek, is onderworpen aan het regt van 1 pct. over het geleende kapitaal, wanneer de schuld namelijk niet reeds bij eene geregistreerde akte is geconstateerd. Indien echter de schuldoorzaak niet eene geldleening, maar een verkoop is, en van dien verkoop niet reeds een geregistreerde titel bestaat, dan is het regt als voor verkoop verschuldigd.

De hypotheek door eenen voogd of curator tot zekerheid van zijn beheer te stellen, is vrij van registratieregten. De hypotheek door een' gehuwden man, ten behoeve zijner vrouw, ter verzekering harer regten krachtens huwelijksche voorwaarden, is onderworpen aan een vast regt van tachtig centen.

Inschrijving der hypotheeken.

1. De hypotheek wordt wel bij de akte verleend, doch de vestiging van het hypotheekregt heeft niet anders plaats dan door de inschrijving in de openbare registers van het kantoor, binnen welks kring de verbonden onroerende goederen gelegen zijn (1).

(1) Zie over de openbare bekendheid der hypotheekregisters en over de verantwoordelijkheid van de bewaarders der hypotheeken, B. W. art. 1265—1268.

2. Bij gebreke dier inschrijving, heeft de hypotheek geene kracht hoegenaamd, zelfs niet ten opzichte van schuldeischers, die geen hypothecair verband hebben. B. W., art. 1224. De inschrijving van de hypotheek is van onwaarde, indien zij gedaan is op een' tijd, waarop de eigendom van het goed aan een' derde zijnde overgegaan, de schuldenaar daarop zijn eigendomsregt reeds verloren had. B. W., art. 1225.

3. De rang der hypothecaire schuldeischers wordt bepaald volgens de dagteekening hunner inschrijving. Zij die op denzelfden dag zijn ingeschreven, hebben gezamenlijk eene hypotheek van dezelfde dagteekening, zonder onderscheid op welk uur de inschrijving gedaan is, al ware het ook dat het uur door den bewaarder mogt zijn aangeteekend.

4. Indien echter bij de koopakte, tot waarborg van onbetaalde kooppenningen, hypotheek op het verkochte goed is bedongen, en de inschrijving is geschied binnen acht vrije dagen na de overschrijving der koopakte, zal deze hypotheek den voorrang hebben boven de hypotheken, die de koper binnen dat tijdsverloop op het goed mogt hebben toegestaan.

Dezelfde bepaling is toepasselijk, indien bij akte van scheiding hypotheek is bedongen, tot waarborg van hetgeen de eene deelgenoot aan den anderen ten gevolge eener scheiding schuldig blijft of tot vrijwaring van het aanbedeelde goed. Ook in dat geval, geven de inschrijvingen binnnen acht vrije dagen, na de overschrijving der akte van scheiding, voor zoo veel dit beding betreft, door den deelgenoot bewerkstelligd, den voorrang boven de hypotheken, welke de verkrijger binnen dat tijdsverloop, op het goed mogt

hebben toegestaan. B. W., art. 1227 en 1228 (1).

5. De hypothecaire schuldeischer is niet alleen bevoorregt voor de hoofdsom, maar wanneer deze interessen of renten voorbrengt, is hij ook gerechtigd, om uiterlijk voor twee jaren en voor het loopende jaar, wegens interessen of renten in denzelfden rang van hypotheek geplaatst te worden als voor zijne hoofdsom, onverminderd zijn regt om, ten aanzien van andere renten, dan bij de eerste inschrijving verzekerd waren, bijzondere inschrijvingen te nemen, welke sedert hare dagteekening hypotheek zullen te weeg brengen.

Zijn er drie of meer jaren sedert de vestiging van de hypotheek verlopen, zonder dat de schuldeischer interessen ontvangen heeft, dan kan hij voor die onbetaald gebleven interessen op nieuw inschrijving nemen, welke inschrijving echter, zoo als wij straks zagen, geen voorrang heeft boven die, welke na de inschrijving van zijne hypotheek, genomen zijn.

6. Om de inschrijving te bewerkstelligen, moet de schuldeischer, hetzij zelf, hetzij door een' derde aan

(1) O. i. gebiedt de voorzigtigheid den notaris, om in deze gevallen echter niet tot den laatsten der acht vrije dagen te wachten, maar veeleer zoo spoedig mogelijk, ja zelfs terstond na de overschrijving der koopakte of scheiding, de inschrijving te bezorgen, aangezien de artikelen 1227 en 1228 aantoonen, dat de inschrijving dier hypotheek *wel* voorrang heeft boven de in die acht dagen ingeschreven hypotheeken, *maar* niet spreken van het geval, dat de koper of deelgenoot binnen dat tijdsverloop het goed weder mogt hebben vervreemd, en alzoo de na die vervreemding ingeschreven hypotheek nietig zou zijn. Vergelijk B. W., art. 1225.

den bewaarder der hypotheeken, van den kring waarin de goederen gelegen zijn, twee door hem, of door dien derde namens hem, ondertekend eensluidende borderellen ter hand stellen, waarvan het eene op het uitgegeven afschrift (of grosse) van den titel kan gesteld worden. De inschrijving van de hypotheek kan alleen verzocht worden door hem aan wien bepaalde goederen zijn gehypothekeerd geworden; is het onroerend goed niet bepaald uitgedrukt, dan moet de schuldenaar eene aanwijzing doen.

De gehuwde vrouw moet bij het verzoeken der inschrijving, door haren man bijgestaan worden.

De vrouw, die zich bij huwelijksche voorwaarden voor eene *bepaalde* som, op al de goederen of op een duidelijk aangewezen goed van den man, hypotheek bedongen heeft, kan zonder zijnen naderen bijstand of magtiging de inschrijving nemen. B. W. art. 1217³.

Deze borderellen moeten bevatten (1):

1. Eene bepaalde aanduiding van den schuldeischer en van den schuldenaar en de opgave der woonplaats, door eerstgemelden gekozen, binnen den kring van het kantoor des bewaarders.

De inschrijving op de goederen van een' overledene, kan gedaan worden ten name van den overledene.

2. De dagteekening en den aard van den regttitel, met opgave van den ambtenaar door of ten over-

(1) De inschrijving kan, ter zake van verzuim, in de borderellen begaan, niet worden vernietigd, dan alleenlijk ingeval zij den *schuldeischer*, den *schuldenaar* of het *bezwaarde goed* niet op eene voldoende wijze kenbaar maken. B. W., art. 1235.

staan van welke de akte is verleden (1) of van den regter, die de te bezwaren goederen, naar aanduiding van het voorlaatste lid van art. 1217, heeft aangeduid.

3. Het beloop der inschuld of de begrooting der voorwaardelijke en onbepaalde regten, welke verzekerd moeten worden, mitsgaders den tijd wanneer de schuld opeischbaar is.
4. De aanduiding van den aard en de ligging der goederen, op welke de hypotheek is gevestigd, naar aanleiding der kadastrale indeeling, onverminderd het bepaalde ten aanzien van tienden en grondrenten. Verg. B. W., art. 1219.
5. De bedingen van onherroepelijke volmagt, van beperking in het regt van verhuring, en van niet-zuivering ingeval van willigen verkoop, zoo zij mogten gemaakt zijn.

6. Bij het vorderen der aantekeningen van den eisch, tot afscheiding door schuldeischer en legatarissen van den overledene, tegen de schuldeischers van den erfgenaam (vergelijk: B. W. art. 1154), zijn de schuldeischers of de legatarissen verplicht, aan den bewaarder ter hand te stellen:

1. Een authentiek afschrift van den eisch, tot afscheiding der goederen.
2. De doodakte van den overledene, of een ander deugdelijk bewijs, dat de regtsvordering is aange-

(1) Hypotheek, op goederen binnen het Koninkrijk der *Nederlanden* gelegen, bij akte in een vreemd land verleden, bedongen zijnde, kan niet ingeschreven worden, ten ware het tegendeel bij traktaten mogt zijn bepaald. B. W. art. 1218.

vangen binnen de zes maanden na het openvallen der nalatenschap.

3. Twee borderellen houdende, naar het voorschrift van art. 1231⁴, de aanduiding van den aard en de ligging der goederen, ter zijde van welke de aantekening wordt gevorderd; en zijn de bepalingen van art. 1232 op deze borderellen toepasselijk. B. W., art. 1233.

8. Wij hebben hiervoren, sub 6, gezien, dat het borderel van inschrijving, de opgave van het door den schuldeischer gekozen domicilie moet bevatten; dit door den primitieven schuldeischer gekozen domicilie verlangt men soms te veranderen, en het is daarom, dat art. 1234, B. W., leert, dat het aan dengene, die eene inschrijving heeft laten doen, alsmede aan zijnen vertegenwoordiger of die uit kracht eener *authentieke akte* zijn regt verkregen heeft, geoorloofd is, om in het register der hypotheken de door hem gekozen woonplaats te veranderen, mits hij eene andere in denzelfden kring kiest en aanwijst.

9. De hypotheek eenmaal ingeschreven zijnde, zoo blijft die inschrijving ten allen tijde hare kracht behouden, zonder dat er eenige vernieuwing gevorderd wordt. B. W. 1236.

10. De regtsvorderingen tegen de schuldeischers, waartoe de inschrijvingen aanleiding kunnen geven, moeten aangelegd worden voor de Regtbank van het arrondissement, waarin het gehypothekeerde goed gelegen is, door middel van dagvaarding, gedaan aan hunnen persoon of aan de laatste woonplaats, die blijkens het register gekozen is, — en zulks niettegenstaande het overlijden, hetzij van de schuldeischers,

hetzij van degenen, bij wie zij domicilie gekozen hadden.

Doorhaling der hypothecaire inschrijvingen.

1. De inschrijvingen worden ten koste van den schuldenaar doorgehaald:

a. Met toestemming der daartoe bevoegde belanghebbende partijen,

of

b. ten gevolge van een vonnis, hetzij in het hoogste ressort gewezen, hetzij in kracht van gewijsde gegaan.

In het eerste geval leggen degene die de doorhaling verzoeken, ten kantore van den bewaarder eene authentieke akte over, waarbij deze tot de doorhaling gemagtigd wordt, of een authentiek afschrift dier akte; en in het tweede geval wordt den bewaarder een authentiek afschrift van het vonnis, hetzij in het hoogste ressort gewezen, hetzij in kracht van gewijsde gegaan, ter hand gesteld. B. W., art. 1239 en 1240.

2. Wanneer de schuldeischer, nadat de hoofdverbindtenis is te niet gegaan, niet in de doorhaling der genomene inschrijving wil toestemmen, moet door den schuldenaar gehandeld worden, zoo als bij art. 1241 van het B. W. is voorgeschreven.

3. De Hooge Raad heeft, bij het belangrijk arrest dd. 14 April 1843, Weekb. v. h. R. no. 389, beslist, dat de hypotheekbewaarder, wanneer hem eene akte, houdende toestemming tot doorhaling aangeboden is, zich bepalen moet tot het onderzoek of de acte materieel aan het voorschrift der wet voldoet, en geen regt

heeft, de bevoegdheid dergenen die de doorhaling verlangen te onderzoeken. Bij hetzelfde arrest is tevens als beginsel aangenomen, dat de doorhaling van eene inschrijving, ten verzoeken van een' onbevoegde gedaan, nietig is, en de hypothecaire schuldeischer alzoo zijn hypotheekregt, niettegenstaande de onwettige doorhaling, kan doen gelden.

Registratie.

Voor de toestemming tot doorhaling van iedere inschrijving wordt gegeven een regt van 80 centen. Indien toestemming verleend wordt tot doorhaling van meer dan ééne inschrijving, aan twee kantoren der hypotheeken genomen, is slechts één vast regt van 80 cents op die acte van toestemming verschuldigd, indien de goederen aan een en denzelfden schuldenaar behoren, en door deze bij eene en dezelfde acte zijn verbonden, terwijl *twee* regten verschuldigd zijn, indien de inschrijvingen *twee* verschillende schuldenaars betreffen. Resol. v. d. Min. v. Fin. dd. 28 Sept. 1846 en 25 Maart 1847. (Regt in Nederl. dl. 2, pag. 97 en 98 en dl. 4, pag. 140.)

Tenietgaan der hypotheeken.

1. Het regt van hypotheek, hetwelk de schuldeischer op het verbonden goed heeft, gaat te niet:

- a. Door het tenietgaan van de hoofdverbindtenis; van de schuld tot zekerheid van welker betaling aan den schuldeischer het regt van hypotheek verleend is geworden; immers, indien de hoofdverbindtenis niet meer bestaat, zijn de bijkomende verbindte-

nissen als borgtocht, hypotheek, enz. van zelve vervallen. Ofschoon dus de inschrijving nog niet is doorgehaald, heeft het regt van hypotheek evenwel opgehouden te bestaan, en is de schuldeischer verplicht de inschrijving te doen doorhalen.

b. Door des schuldeischers afstand van de hypotheek.

De wijze, waarop deze afstand verleend moet worden, is niet voorgeschreven en dus onverschillig, zij kan echter alleen verleend worden door hem, die het hypothecaire regt bezit en de vrije uitoefening zijner regten heeft. De door den schuldeischer gedane afstand van de hypotheek is echter niet voldoende voor den schuldenaar om hem de doorhaling der inschrijving te doen bezorgen; hiervoor toch moet hij aan den bewaarder eene door den schuldeischer verleende magtiging tot doorhaling, of wel een daartoe stekkend vonnis overleggen. Men vergelijke voorts hetgeen wij hiervoor omtrent de doorhalingen hebben gezegd.

c. Door regterlijke rangschikking; tot de behandeling daarvan gaan wij nu over.

Rangschikking.

1. Rangschikking is een aanwijzing, door den regter, van het regt van iederen hypothecairen schuldeischer, in het geval dat een vast goed, met meer dan ééne hypotheek bezwaard, is verkocht geworden.

2. De regterlijke rangschikking of rangregeling leidt tot zuivering, welke zuivering het éénige middel is, om een bezwaard onroerend goed, tegen den wil van den hypothecairen schuldeischer, van het verband te ontlasten.

3. De schuldenaar zelf kan, indien hij niet van dit vermogen bij de hypotheek-akte afstand gedaan heeft, het perceel verkoopen en den koper het voorrecht van zuivering toekennen, door de inachtneming van de volgende formaliteiten :

- a. De verkoop moet dan plaats hebben in het openbaar, volgens plaatselijke gebruiken, ten overstaan van eenen openbaren ambtenaar (dat is van eenen notaris) en in tegenwoordigheid van den regter van het kanton, waarin alle of het meerendeel der goederen gelegen zijn.
- b. De ingeschreven schuldeischers moeten, ten minste dertig dagen vóór de toewijzing, van den voorgenomen verkoop verwittigd worden (1), bij een exploit beteekend aan de woonsteden, die zij bij de inschrijving gekozen hebben, en welke kennisgeving den dag, het uur en de plaats, waarop en wanneer de openbare verkooping plaats zal hebben, bevatten moet.
- c. De ingeschreven schuldeischers moeten, volgens plaatselijk gebruik, in tijds in staat gesteld worden, de verkoopvoorwaarden te onderzoeken. De koper van het perceel, op zoodanige wijze verkocht, is verplicht binnen den tijd van eene maand na de toewijzing, eene geregtelijke rangregeling tot verdeeling van den koopprijs te doen openen, overeenkomstig de regelen, voorgeschreven bij art.

(1) Hier worden natuurlijk alleen bedoeld de schuldeischers, die den eenendertigsten dag vóór den verkoop ingeschreven zijn, en niet die, welke gedurende de 30 dagen vóór den verkoopdag, nog ingeschreven worden; de wet kan toch het onmogelijke niet begeeren.

551 tot en met 562 van het W. v. B. R. Verg. B. W., art. 1256. (1)

4. De eerste hypothecaire schuldeischer aan wien bij de hypotheekakte de onherroepelijke magtiging tot verkoop, ingeval van wanbetaling, verleend is, moet, ingeval er na hem nog meer hypothecaire schuldeischers bestaan, om den kooper het middel van zuivering te verzekeren, dezelfde formaliteiten (2) vervullen als in B. W., art. 1223, staan vermeld, en daarenboven in acht te nemen die, welke zoo aanstonds sub *b* en *c* zijn voorgeschreven. Men dient in dit geval de volgende omstandigheden te onderscheiden :

- a.* Of de verkoop geschiedt alleen ten gevolge dat de schuldenaar, uit hoofde van verzuim in zijne verplichtingen, in mora is gesteld, in welk geval het overschot der kooppenningen, na aftrek der hoofdsom, renten en kosten onder den schuldeischer-verkooper verblijft, om na de rangschikking aan de daartoe bevoegde schuldeischers uitbetaald te worden.
- b.* Of het perceel in beslag is genomen, en de hy-

(1) Zie het Regtsgel. Bijbl. dl. 3 pag. 65—67 omtrent een strijd die men meent dat bestaat tusschen art. 1256 B. W. en 551. Wetb. v. B. R.

(2) Wanneer de tweede en volgende schuldeischers bij eene akte afstand doen van het bij art. 1255, B. W., bepaalde, is het echter noodig, dat men bekwaam is zich te verbinden en men voor zich zelf handelt, wordende een voogd of curator tot zoodanigen afstand niet bevoegd beschouwd, zoo als dit begrepen is door de Arrondissements-Regtbank te Assen, bij vonnis voorkomende in het Weekbl. v. h. R., n°. 276.

pothecaire schuldeischer ten gevolge daarvan tot den verkoop overgaat, in welk geval de schuldeischer het overschot der kooppenningen ter giffie van de Arrondissements-Regtbank moet overbrengen, om na de rangschikking aan de overige schuldeischers uitgekeerd te worden. W. v. B. R., art. 510.

- c. Of de verkoop geschiedt ingeval de schuldenaar failliet is verklaard (als wanneer hij den dag des verkoops, ten minste 30 dagen te voren, aan den curator moet beteekenen en de verkoop almede in tegenwoordigheid van den kantonregter geschieden moet), zijnde in dit geval de verkoper-schuldeischer verplicht, het overschot aan den curator in het faillissement te verantwoorden. W. v. K., art. 859.

In elk van deze gevallen is de kooper, ingeval er niets van den koopprijs overschiet, evenwel verplicht de rangregeling te vorderen, zoo hij bij weigering van de schuldeischers de inschrijvingen wil doorgehaald hebben.

5. Ingeval van geregtelijke uitwinning, heeft de kooper altijd het voorregt van zuivering, op de wijze voorgeschreven in het W. v. B. R., art. 551 tot en met 562.

6. De regter het proces-verbaal van rangregeling gesloten hebbende, zal de doorhaling worden bevolen van de inschrijvingen die niet batig zijn gerangschikt (1).

(1) *Batig gerangschikt*, beteekent, dat de inschuld door de opbrengst van het goed, na afbetaling der kosten, GEDEKT OF OVERTROFFEN WORDT *gedeelteelĳk batig gerangschikt*, wil zeggen, dat de schuld NIET GEHEEL, dat is SLECHTS GEDEELTELIJK KAN WORDEN VOLDAAN, en *niet*

De inschrijvingen die slechts voor een gedeelte batig in aanmerking komen, zullen slechts voor dat gedeelte in stand blijven tot op de betaling toe, welke de schuldeischer dadelijk zal kunnen vorderen, al mogten de inschulden nog niet opeischbaar zijn.

Ten opzichte van inschulden, welker geheel bedrag batig is gerangschikt, zullen de inschrijvingen gehandhaafd blijven, en de kooper tot dezelfde verplichtingen zijn verbonden, en dezelfde tijdsbepalingen en uitstellen genieten, als de oorspronkelijke schuldenaar. B. W., art. 1257.

7. Zie over de begrootingen van hypothecaire inschrijvingen, genomen ter verzekering van *altijddurende rente*, *lijfrenten* en *levens'ange pensioenen*, B. W., art. 1258.

8. Zie over het gehandhaafd blijven, voor zoo verre zij geheel of gedeeltelijk batig worden gerangschikt, van voorwaardelijke hypotheeken en van die, ten laste van gehuwde mannen, voogden en curators, B. W. art. 1259; over het regt van den kooper, om den koopprijs, ten beloope van het kapitaal, waarmede het perceel dientengevolge belast blijft, onder zich te houden, art. 1260 B. W.; over zijne verplichting, om van die onder hem blijvende som, indien daaromtrent bij de verkoopvoorwaarden niets anders is bepaald, aan den verkoper de wettelijke interest uit te keeren, het aangeh. art. 1260. Vergelijk voorts: B. W. art. 1261 tot en met 1264.

batig gerangschikt, geeft te kennen, dat de koopprijs ONTOEREIKEND IS, OM ZELFS TOT EENE GEDEELTELIJKE VOLDOENING TE STREKKEN.

Het regt van inschrijving van hypotheeken is één per *duizend*.

HYPOTHEKEN ONDER DE VORIGE WETGEVING.

Bij de Fransche wetgeving werden de hypotheeken onderscheiden in :

Wettelijke, dat zijn de zoodanige, welke van regtswege op de onroerende goederen van mannen, voogden of curators, mitsgaders ten laste van rekenplichtigen, ten behoeve van het Rijk, gemeenschappen en openbare gestichten bestonden, zonder dat er eenige inschrijving daarvan had plaats gehad.

Judiciële, dat zijn de zoodanige, die ten gevolge van een vonnis, mede zonder eenige inschrijving, bestonden, en

Conventionele hypotheeken, welke in velerlei opzicht met de hypotheeken bij ons tegenwoordig regt bekend overeenstemden. De inschrijving daarvan moest om de tien jaren, op straf van verlies van het hypotheekregt, hernieuwd worden. Deze tienjarige hernieuwing is echter bij ons wetboek niet behouden gebleven, maar integendeel daarbij als beginsel aangenomen, dat de inschrijvingen zonder eenige vernieuwing stand blijven houden, welke bepaling reeds vroeger was ingevoerd, en wel bij de wet van 22 December 1823, *Stbl.* n°. 84, waarbij voorgeschreven wordt: dat, te rekenen van den 1sten Januarij 1829, de tienjarige vernieuwing der inschrijvingen in de hypotheekregisters zou ophouden.

Om het beginsel van specialiteit en publiciteit der hypotheeken, door onzen wetgever aangenomen, ter uit-

breiding van het hypotheccair crediet, zoo spoedig mogelijk in volle werking te doen komen, bepaalde de wet op den Overgang:

Dat het regt van wettelijke hypotheek der gehuwde vrouwen en der minderjarige of andere onder voogdij staande personen, overeenkomstig de Fransche wetgeving bleef stand houden, en wel, dat der gehuwde vrouwen, mits die binnen twee jaren na de invoering der Nederlandsche wetgeving op de nieuwe registers werden ingeschreven, om het even of zij reeds vroeger ingeschreven waren of niet; en ten aanzien van minderjarige of andere onder voogdij staande personen mede binnen denzelfden tijd, met deze bepaling echter, dat indien de laatste niet binnen dien tijd vrijwillig waren genomen en ingeschreven, zulks nog binnen 6 maanden na het verschijnen van den termijn ambtshalve kon geschieden door den officier van de Arrondissements-Regtbank, of door den kantonregter, zoo van de woonplaats van den voogd als van de plaats waar de goederen gelegen zijn. Even zoo was het met de wettelijke hypotheeken ten behoeve van den Staat, de gemeenten en openbare gestichten, en met de geregteijke hypotheeken, welke allen binnen twee jaren na primo October 1838 in de nieuwe registers moesten worden overgebracht, door welke overbrenging of inschrijving binnen genoemde termijnen de gemelde hypotheeken den rang behielden, haar bij de Fransche wet toegekend. Zij echter die later ingeschreven zijn, hebben slechts rang sedert den dag der inschrijving.

Ten aanzien van de sedert den 1ten Januarij 1819, tot op de invoering van de Nederlandsche wetgeving op de daartoe bestemde registers, gedane en niet door

middel van doorhaling vernietigde inschrijvingen van regten van hypotheek en van privilegie, waaromtrent niet was voorzien bij het 4de Hoofdstuk der wet op den overgang van de vroegere tot de nieuwe wetgeving, werd bij de wet van 4 Julij 1842, *Staatsbl.* n°. 16, bepaald, dat zij vóór den laatsten Augustus 1844, in de nieuwe hypotheek-registers moesten worden overgebracht, door welke overbrenging binnen voorschreven termijn aan de belanghebbenden al de regten in denzelfden rang werden verzekerd, welke zij door de vroegere inschrijving verkregen hebben, terwijl in het tegenovergestelde geval die inschrijvingen slechts rang hebben, van den dag af, waarop zij werkelijk zijn genomen.

Uit het bovenstaande blijkt alzoo, dat men, om verzekerd te zijn van den rang die een daar te stellen hypotheek hebben zal, voldoende handelt, wanneer men een' staat of een declaratoir bij den hypotheek-bewaarder aanvraagt van den eersten October 1838 af; zijn er sedert dien tijd geene nieuwe inschrijvingen genomen of oude inschrijvingen overgebracht, dan heeft men rang van eerste hypotheek, al mogt later ook inschrijving van vroegere wettelijke of conventionele hypothecken geschieden.

Aan meer bedenking is het echter onderhevig, of de koper van een onroerend goed even gerust op de onbezwaardheid van het door hem te verkrijgen perceel kan staat maken, wanneer hij in het bezit is van een getuigschrift van den hypotheek-bewaarder, dat er sedert primo October 1838 geene inschrijvingen op het goed zijn genomen; sommigen toch zijn van meening, dat de overbrenging der inschrijving van eene conven-

tionele hypotheek onder de Fransche Wet aangegaan, of de inschrijving van eene wettelijke hypotheek onder die wet geboren, nog altijd geschieden kan, niettegenstaande het goed aan derden is overgegaan. (Verg.: vonnis van de Arrondissements-Regtbank te *Arnhem*, te vinden in het *Regtsgel. Bijblad* van 1846, bladz. 595 en volg.; in *Regt en Wet*, Deel 3, blz. 284, mitsgaders Prof. VAN HALL in *Regtsgel. Bijblad*, 1849, bladz. 288.) Anderen daarentegen meenen, dat, uit hoofde bij art. 1225, B. W., is bepaald, dat eene inschrijving, genomen op een tijdstip dat het bezwaarde goed reeds aan anderen is overgegaan, nietig en van onwaarde is, deze nietigheid dus ook op de overbrenging van eene oude inschrijving, of op het nemen van eene inschrijving krachtens eene wettelijke of judiciale hypotheek, wanneer de oorspronkelijke schuldenaar geen eigenaar meer is, van toepassing zou zijn. (Verg.: UYE PIETERSE, *Regt en Wet*, Deel 3, bladz. 282, en G. LEEFKENS, *Regtsgel. Bijbl.*, 1849, bladz. 285.)

Zoo lang er nog (zoo ver ons bekend is) geene gevestigde jurisprudentie van dit gewigtig regtspunt bestaat, oordeelen wij het, althans in geval van aankoop van een onroerend goed, raadzaam de hypotheek-registers sedert 1 Januarij 1819 te doen nazien; maar wat dekt den koper dan nog voor de wettelijke hypotheeken, die vóór 1 October 1838 bestonden (1)?

(1) Wij gelooven echter, dat de zwaarigheid, door Prof. VAN HALL en anderen geopperd, vervalt, wanneer men de wet op den Overg., en art. 7 der wet van 4 Julij 1842, *Staatsbl.* n°. 16 aandachtig leest; alsdan zal men zien, dat de bepalingen dezer wet niet strekken om verkregene regten te verkorten, maar wel, om te nood-

Alvorens van onze beschouwing van het tegenwoordig onderwerp tot de behandeling van een ander over te gaan, deelen wij hier de wet van 14 December 1844, n°. 62, tot vaststelling van de salarissen der bewaarders van de hypotheeken, van het kadaster en van de scheepsbewijzen, mede.

ART. 1. De bewaarders van de hypotheeken, het kadaster en de scheepsbewijzen kunnen ten laste der belanghebbenden de salarissen berekenen, bij de twee volgende artikelen bepaald.

ART. 2. Salarissen voor verrigtingen betrekkelijk onroerende zaken, schepen en vaartuigen.

1. Wegens overschrijving van borderellen in de registers, daartoe bestemd, voor iederen regel schrift, van ten minste 10 lettergrepen, één cent, *f* 0,01.

In geen geval echter minder dan 50 cents voor ieder borderel hetwelk wordt overgeschreven.

Wanneer eene inschrijving geschiedt voor eene som minder dan *f* 1000, en dezelve meer dan honderd regels in de bovenbedoelde registers beslaat, kan, onverminderd het salaris van *f* 1, ingevolge het bepaalde bij deze paragraaph, voor elken regel daar boven slechts één halve cent in rekening worden gebragt.

2. Wegens de overschrijving van alle andere akten
zaken, dat men verklaart of men van deze regten gebruik wil maken en wel binnen een bepaald tijdsverloop; heeft men dit verzuimd, zoo kan men van zijn regt nog gebruik maken, doch alsdan moet men zich aan de bepalingen van het *Burg. Wetb.* onderwerpen, bij welke is voorgeschreven, dat men de inschrijving moet doen bewerkstellingen vóór en aleer het verbonden goed aan een' ander in eigendom is overgegaan.

en stukken in de registers, daartoe bestemd, voor iederen regel schrift, van ten minste 12 lettergrepen, één cent, *f* 0,01.

In geen geval echter minder dan 50 cents voor iedere akte of ieder stuk, hetwelk wordt overgeschreven.

3. Wegens de geheele of gedeeltelijke doorhaling van hypotheaire inschrijvingen, het daarvan af te geven bewijs daaronder begrepen :

a. Wanneer de som waarvan opheffing wordt verleend *f* 1000 of meer bedraagt, één gulden, *f* 1.

b. Wanneer de som minder dan *f* 1000 beloopt, of bij gedeeltelijke doorhaling geen bedrag is uitgedrukt, vijftig cents, *f* 0,50.

4. Wegens het verleenen van inzage in de registers of het geven van inlichtingen :

a. Voor inzage van iedere rekening, voorkomende in het algemeen register, of voor ieder stuk, overgeschreven in de registers onder §§ 1 en 2 van dit artikel bedoeld, vijftig cents, *f* 0,50.

b. Wanneer blijkt, dat de opgegevene persoon of het aangeduide perceel, schip of vaartuig in de zoo even bedoelde registers niet bekend is, voor ieder persoon of perceel, schip of vaartuig, vijf en twintig cents, *f* 0,25.

Het salaris in deze paragraaph bedoeld, is niet verschuldigd wanneer de inzage plaats heeft bij het ligten der stukken, ter verzekering dat de daaraan gegevene formaliteiten naar behooren zijn vervuld, of wel wanneer de gevraagde inlichtingen of de inzage onmiddellyk wordt gevolgd, door eene aanvraag van daartoe betrekkelijke staten, uittreksels of getuig-schriften.

5. Wegens de afgifte van gecertificeerde staten van inschrijvingen of gecollationeerde afschriften uit de registers, voor iederen regel, van ten minste 12 lettergrepen, één cent, *f* 0,01.

In geen geval echter minder dan 50 cents voor iederen staat of ieder afschrift.

6. Wegens de op een' staat van inschrijvingen bijgevoegde verklaring, dat er geene andere inschrijvingen bestaan, en wegens eenvoudige getuigschriften van onbezwaardheid, de vermelding der doorgehaalde inschrijvingen daarin begrepen :

a. Wanneer de staat of het getuigschrift op naam wordt afgegeven, wegens iederen eigenaar, vijftig cents, *f* 0,50, zonder dat het tijdperk waartoe de staat betrekking heeft, in dit geval tot eenige verhooging aanleiding kan geven.

b. Wanneer de staat of het getuigschrift op kadastrale perceelen, schepen of vaartuigen wordt afgegeven :
Voor ieder kadastraal perceel,
gebouwd, tien cents, *f* 0,10.
ongebouwd, vijf cents, „ 0,05.
doch in geen geval minder dan 50 cents voor ieder getuigschrift.

Voor ieder schip of vaartuig, 50 cents, *f* 0.50.

*Salarissen voor verrigtingen betreffende het
kadaster.*

ART. 3. 1. Wegens uittreksels uit de plans :

- a.* Voor tien perceelen en daar beneden, op hetzelfde uittreksel vereenigd, een gulden vijftig cents, *f* 1,50.
b. Voor ieder perceel daarboven, op het uittreksel afgeschetst, vijf cents, *f* 0,05.

c. Voor eene geheele sectie per perceel, vijf cents,
f 0.05.

In geen geval zal er minder dan f 2 voor ieder blad van het oorspronkelijke plan verschuldigd zijn.

2. Wegens uittreksels uit de verzamelingskaarten, wanneer het aantal bunders en het aantal perceelen te zamen geteld, geen hooger cijfer oplevert dan dat van:

200, drie gulden.	f 3.
500, vijf "	" 5.
1000, zeven "	" 7.
2000, negen "	" 9.
5000, twaalf "	" 12.
10,000, vijftien "	" 15.
20,000, twintig "	" 20.
30,000, vijf en twintig gulden. .	" 25.
50,000, dertig gulden	" 30.
meer dan 50,000, vijf en dertig . .	" 35.

Daarenboven wordt voor elke gemeente van boven de 1000 perceelen berekend:

Wanneer het plan is vervaardigd op eene schaal van:

1: 2500 of grooter, vijf gulden, f	5.
1: 5000 of 7500, vier " "	4.
1: 10,000 of 12,500, drie " "	3.
1: 15,000 of 20,000, twee " "	2.
1: 25,000 of kleiner, een " "	1.

En voor gedeelten van zoodanige gemeenten naar evenredigheid.

Voor de steden van 1000 perceelen en daarboven wordt de naar de eerste van de voormelde grondslagen of de naar beide verschuldigde som verdubbeld.

Wanneer de gemeente op meer dan één blad mogt gebragt zijn, geschiedt de berekening naar gelang van

het aantal bunders en perceelen op ieder blad voorkomende.

De kosten van het papier, voor de uittreksels uit de plans en uit de daartoe behoorende verzamelingskaarten, kunnen niet afzonderlijk in rekening worden gebragt.

3. Wegens uittreksels uit de aanwijzende tafels en perceelsgewijze leggers, het papier der uittreksels daaronder begrepen:

a. Voor tien perceelen en daar beneden, dertig cents, f 0,30.

b. Voor ieder perceel daar boven, drie cents, f 0,03

4. Wegens het verleenen van inzage:

a. Van het plan voor iedere sectie, in een of meer bladen opgenomen, vijf en twintig cents, f 0,25.

b. Van de aanwijzende tafel voor het gezamenlijk getal perceelen in dezelfde gemeenten gelegen, en aan éénen eigenaar toebehoorende, vijf en twintig cents, f 0,25.

c. Van den perceelsgewijzen legger, per artikel, vijf en twintig cents, f 0,25.

ART. 4. In alle gevallen, waarin op hooger last ten algemeene nutte, inzage, inlichtingen of opgaven van of uit de kadastrale stukken worden gevorderd, mogen de bewaarders geene salarissen berekenen.

ART. 5. Door de bewaarders wordt uitgekeerd:

a. De helft van het bij hen ontvangen salaris voor verrigtingen betrekkelijk schepen en vaartuigen, aan den ambtenaar belast met het hoofdkantoor van bewaring der scheepsbewijzen, en

b. De helft van het bij hen achtervolgens art. 3 ontvangen salaris, aan de landmeters en andere beambten van het kadaster.

ART. 6. De bewaarders zijn verplicht, om op alle door hen afgegeven stukken het bedrag der daarvoor verschuldigde zegelregten en belooningen afzonderlijk aan te teekenen, op straf eener boete van ten¹ minste *f* 5 en ten hoogste *f* 20 voor ieder stuk, hetwelk zonder zoodanige aantekening is afgegeven.

ART. 7. De bewaarders mogen, uit welken hoofde en onder welk voorwendsel ook, geene andere of hoogere belooningen vorderen of ontvangen dan die, welke hun bij de wetten zijn toegestaan; bij overtreding zijn zij tot teruggave en vergoeding van kosten, schaden en interessen jegens de belanghebbenden verplicht, onverminderd de straffen bij het Wetb. van Strafr. hierop gesteld, indien daartoe termen zijn.

VIERDE HOOFDSTUK.

OVER VERBINDTENISSEN EN OVEREENKOMSTEN.

BEGRIIP EN ONDERSCHIEDING DER OVEREENKOMSTEN.

Eene overeenkomst is eene handeling, waarbij een of meer personen zich jegens een' of meer andere verbinden. B. W. art. 1349.

De overeenkomsten worden onderscheiden:

1. In die, welke *om niet* en in die, welke *onder een bezwarenden titel* worden aangegaan. B. W. art. 1350.

Eene overeenkomst *om niet* is de zoodanige, waarbij de eene partij aan de andere, zonder eenige baat, een voordeel toekent, b. v. *eene schenking, zonder last*.

Eene overeenkomst *onder een bezwarenden titel* is de zoodanige, welke ieder der partijen in de verplichting brengt, om iets te geven, te doen of niet te doen; b. v. *koop en verkoop; aanneming van werk*.

2. In eenzijdige en twee- of meerzijdige: (uni- of bilaterale contracten).

De eenzijdige overeenkomsten zijn die, door welke een of meer personen jegens een of meer andere, van wier zijde er geene verbindtenis plaats heeft, verbonden zijn; b. v. *geldleening*.

De tweezijdige die, bij welke de handelende personen zich over en weder tot het een of ander verbinden; b. v. *dading*.

GEVOLG DER OVEREENKOMSTEN.

1. Iedere overeenkomst heeft ten gevolge dat zij hen die haar hebben aangegaan tot wet verstrekt, B. W. art. 1374; en dat uit dezelve eene verbindtenis ontstaat, om iets te geven, te doen of niet te doen. B. W. art. 1269 en 1270.

De verbindtenis om iets te geven, kan alleen door de levering der zaak vervuld worden. B. W. art. 1271 en volgende.

De verbindtenis om iets te doen of niet te doen, wordt opgelost in eene vergoeding van kosten, schaden en interessen, onverminderd voor hem, ten wiens behoeve de verbindtenis bestaat, het regt tot vernietiging van hetgeen strijdig met de verbindtenis verrigt is, of om het niet verrigte zelf te doen uitvoeren. B. W. art. 1275 en volgende.

De verbindtenissen worden, wat haren aard betreft, onderscheiden in:

- a. *Voorwaardelijke* of *onvoorwaardelijke* verbindtenissen, B. W. art. 1289 en volgende; naar mate zij al dan niet van eene voorwaarde zijn afhankelijk gemaakt.

De voorwaarden worden voornamelijk onderscheiden in die welke eene *opschortende*, en in die welke eene *ontbindende* werking hebben.

Voorwaarden om iets te doen, dat onmogelijk, met de goede zeden strijdig of bij de wet verboden

is, zijn nietig, en maken de overeenkomst, die men daarvan heeft doen afhangen van onwaarde; zie echter ten opzichte van testamenten, B. W. art. 935 en volgende. De verbindtenis aangegaan onder eene voorwaarde, om iets niet te doen dat onmogelijk is, maakt de verbindtenis niet van onwaarde. — De voorwaarden mogen, op straf van nietigheid der verbindtenis, niet van dien aard zijn, dat hare vervulling alleen afhangt van den wil desgenen die verbonden is. Zoo echter de vervulling dier voorwaarde in de magt staat van hem die zich verbonden heeft, en hij de daad der vervulling verrigt heeft, zoo is de verbindtenis van kracht; b. v. *wanneer ik daar ga wonen, zal ik u mijn huis verkoopen*. De vervulling der voorwaarde moet geschieden zoodanig als partijen dit waarschijnlijk gewild hebben. Indien de verbindtenis afhankelijk is van de voorwaarde, dat iets binnen eenen bepaalden tijd niet gebeuren zal, en de tijd is verloopen zonder dat de bedoelde zaak gebeurd zij, zoo is de voorwaarde vervuld. Is de voorwaarde zonder tijdsbepaling, zoo is zij vervuld, wanneer het bewezen is, dat de gebeurtenis onmogelijk is geworden. De voorwaarde wordt ook voor vervuld gehouden, wanneer hij, die zich onder dezelve verbonden heeft, de vervulling der voorwaarde heeft verhinderd.

De verbindtenissen onder *opschortende* voorwaarden aangegaan, zijn die, welke afhangen of van eene toekomstige en onzekere gebeurtenis, of van eene reeds gebeurde, doch aan partijen nog onbekende zaak. In het eerste geval kan de ver-

bindtenis niet worden ten uitvoer gebragt dan nadat de gebeurtenis heeft plaats gehad: eerst dan ontstaat er verpligting, en tot dien tijd blijft de zaak, welke het onderwerp der verbindtenis uitmaakt, voor rekening van den schuldenaar. Is deze voor dien tijd, *zonder zijn toedoen of zijne schuld, geheel* verloren gegaan, zoo vervalt daardoor de verbindtenis, en is zij *gedeeltelijk buiten zijne schuld* in waarde verminderd, alsdan kan de schuldeischer, hetzij de nakoming der verbindtenis vorderen, zonder regt tot vermindering van zijn kant, hetzij de verbindtenis doen verbreken. Is de zaak echter *door toedoen* van den schuldeischer in waarde verminderd, zoo kan de schuldeischer de verbindtenis verbreken, of het in waarde verminderde vorderen, met vergoeding der kosten, schaden en interessen. — In het tweede geval, dat is: wanneer eene zaak reeds gebeurd, doch aan de partijen nog onbekend is, is de verbindtenis van kracht, van af den dag dat zij is ontstaan.

Indien eene voorwaarde vervuld is, werkt zij altijd achteruit tot den tijd waarop de verbindtenis is gesloten, waarom dan ook den schuldeischer de magt gegeven is, alles in het werk te stellen wat tot bewaring van zijn regt kan dienen, welk regt op zijne erfgenamen overgaat, ingeval hij vóór de vervulling der voorwaarde overleden is.

De *ontbindende* voorwaarde, die na hare vervulling de verbindtenis doet ophouden, en de zaken weder tot den staat, waarin zij vóór de verbindtenis waren, doet terugkeeren, schort de nakoming niet op, maar verpligt den schuldeischer tot terug-

gave van het genotene. Zij wordt altijd verondersteld in wederkeerige overeenkomsten plaats te grijpen bij het niet voldoen door eene der partijen aan hare verplichtingen. De overeenkomst is echter niet van regtswege nietig, maar de vernietiging moet in regten gevraagd worden, al ware zij ook in de overeenkomst uitgedrukt; is zij zulks niet, zoo kan de regter den verweerder, op zijn verzoek, nog een termijn, doch niet langer dan van eene maand, gunnen, om aan zijne verplichtingen te voldoen.

Hij, ten wiens opzigte de verbindtenis niet is nagekomen, heeft de keus om zoo mogelijk de andere partij tot naleving te noodzaken, of wel de ontbinding met vergoeding van kosten, schaden en interessen te eischen.

- b. *Verbindtenissen met of zonder tijdsbepaling*, B. W. 1304 en volg., naar mate de uitvoering der verbindtenis dadelijk of na verloop van zekeren tijd kan gevorderd worden, zoodat de tijdsbepaling *niet* de verbindtenis, maar *wel hare uitvoering* opschort. De tijdsbepaling wordt geacht ten voordeele des schuldenaars gemaakt te zijn, ten ware van het tegendeel mogt blijken, of de aard der verbindtenis het tegendeel medebrengt. De schuldenaar die in staat van faillissement of kennelijk onvermogen verkeert, of door zijn toedoen de ten behoeve des schuldeischers gestelde zekerheid vermindert, kan zich op het voorregt eener tijdsbepaling niet beroepen.
- c. *Eenvoudige of eene keus bevattende (alternatieve) verbindtenissen*, B. W. 1308 en volgende, naar mate de schuldenaar alleenlijk door de levering van

eene bepaalde zaak, of wel door de levering van *ééne der beide zaken*, die in de verbindtenis vervat zijn, bevrijd wordt. De *keus* wordt geacht aan den schuldenaar te behooren, wanneer van het tegenovergestelde niet uitdrukkelijk blijkt.

- d. *Solidaire of niet solidaire verbindtenissen*, B. W. art. 1314 en volgende, naar mate de uitvoering der verbindtenis van meerdere schuldenaren aan ieder slechts voor zijn aandeel of aan ieder voor het geheel is opgelegd, of ook naar mate, ingeval van meerdere schuldeischers, ieder van hen slechts voor zijn aandeel of voor het geheel de uitvoering der verbindtenis vorderen kan.

De solidariteit moet uitdrukkelijk bedongen worden. Zij wordt nimmer verondersteld dan in de gevallen bij de wet aangewezen (1).

Alhoewel een der schuldenaren op eene andere wijze dan de overige, tot de voldoening mogt gehouden zijn, kan de verbindtenis niettemin solidair zijn.

- e. *Deelbare of ondeelbare verbindtenissen*, B. W. 1332 en volg., welke onderscheiding echter eerst van toepassing is na het overlijden van den schuldenaar of van den schuldeischer, of van beide, als zijnde de verbindtenissen alsdan deelbaar of ondeel-

(1) Uit kracht der wet zijn de in de voogdij bevestigde moeder, die een nieuw huwelijk aangaat, en haar man, als medevoogd, hoofdelijk voor de voogdij aansprakelyk. B. W. 406. Ook zijn ieder voor het geheel voor hun beheer aansprakelyk de uitvoerders van eenen uitersten wil, indien er verscheidene benoemd zijn. B. W. 1063.

baar, naarmate zij ten onderwerp hebben eene zaak, die in de levering of eene daad, die in de uitvoering al of niet vatbaar is voor ligchamelijke of onligchamelijke verdeeling. Zoo kan b. v. de verplichting *om iemand eene som geld te leveren* deelbaar worden, doch blijft de verplichting *tot levering van een paard* ondeelbaar.

f. Verbindtenissen met of zonder beding van straf of poenaliteit, B. W. art. 1340 en volg., naar mate aan dezelve al of niet gevoegd is zoodanige bepaling, waarbij iemand tot zekerheid van de uitvoering der verbindtenis tot iets bepaalds verplicht is, ingeval zij niet nagekomen wordt.

2. De verbindtenis uit de overeenkomst geboren zijnde, gaat te niet, B. W. art. 1417:

a. Door kwijting of voldoening, B. W. art. 1418, zie voorts artt. 1396 en 1397, welke door ieder, die daarbij belang heeft, kan geschieden, ja zelfs door een' derde die dit niet heeft, mits hij handele in naam en tot kwijting van den schuldenaar, of op eigen naam handelende, niet in de regten des schuldeischers gesteld wordt.

b. Door aanbod van voldoening of betaling, gevolgd door consignatie of bewaargeving, B. W. art. 1440 en volg. Een schuldeischer weigerende zijne betaling te ontvangen, kan de schuldenaar hem het verschuldigde ter betaling aanbieden, en bij verdere weigering de som of zaak in geregtelijke bewaring stellen.

c. Door schuldvernieuwing, B. W. art. 1449 en volgende, welke plaats heeft wanneer:

1°. Eene nieuwe schuldverbindtenis in de plaats wordt gesteld van de oude, die daardoor vernietigd wordt.

- 2°. Een nieuwe schuldenaar in plaats van den ouden gesteld wordt, die van zijne verbindtenis wordt ontslagen.
- 3°. Wanneer bij eene nieuwe overeenkomst een andere schuldeischer in de plaats van den vorigen schuldeischer gesteld wordt, *ten wiens opzichte* de schuldenaar ontslagen wordt.
- d. *Door vergelijking of compensatie*, B. W. art 1461 en volg. Deze heeft plaats, wanneer twee personen wederkeerig elkanders schuldenaren zijn, in welk geval de beide schulden elkander over en weder ten beloope van hun wederkeerig bedrag vernietigen, doch alleen, wanneer die twee schulden beide tot onderwerp hebben eene geldsom, of eene zekere hoeveelheid van zaken van dezelfde soort, die door het gebruik te niet gaan, en die wederkeerig voor eene dadelijke vereffening en opeisching vatbaar zijn. Levering van granen en levensmiddelen, welke niet betwist worden, en waarvan de waarde bij prijscouranten bepaald is, kan tegen vereffende en opeischbare geldsommen vergeleken worden.
- e. *Door schuldvermenging*. B. W. art. 1472 en 1473. Deze heeft plaats, wanneer de hoedanigheden van schuldeischer en schuldenaar zich in denzelfden persoon vereenigen, waardoor de schuldvordering vernietigd wordt.
- f. *Door kwijtschelding van schuld*. B. W. art. 1474 en volg. Deze heeft plaats, wanneer de schuldeischer den schuldenaar van de uitvoering der verbindtenis ontheft, en is dus eene soort van schenking of bevrijding. Bij overeenkomst ten behoeve van één der hoofdelijke medeschuldenaren gedaan zijnde,

bevrijdt zij al de overigen, ten ware zich de schuld-eischer *uitdrukkelijk* zijne regten tegen deze mogt hebben voorbehouden, in welk geval de schuld der laatstgemelden wordt verminderd door het aandeel van hen, aan wien hij de schuld heeft kwijt gescholden.

- g. *Door het vergaan der verschuldigde zaak*, B. W. art. 1480 en volgende.

Namelijk alleen, wanneer de verschuldigde zaak eene zekere en bepaalde is, en deze vergaat, buiten den handel geraakt of verloren gaat, zoodanig, dat men van haar bestaan ten eenenmale onkundig is, en mits dan nog de zaak vergaan of verloren zij buiten de schuld van den schuldenaar, en vóór dat hij in de levering daarvan nalatig gebleven zij.

- h. *Door de nietigheid of de tenietdoening* B. W. art. 1482 en volgende. *Nietigheid* heeft tot enkelen grondslag de wet of de handeling zelve; hij, die zich daarop beroept, hetzij eischende, hetzij bij exceptie, heeft niets anders te bewijzen dan het bestaan der reden van nietigheid, en bestaat die, dan verklaart de regter de handeling nietig, onverschillig of daarbij al dan niet schade of nadeel zij geleden; *vernietiging* vooronderstelt eene op zich zelve wettige en verbindende handeling, die van kracht is en door den regter niet kan worden vernietigd dan ten gevolge van een behoorlijk bewezen verborgen gebrek, waardoor de klagende partij schade heeft geleden.

- i. *Door de werking eener ontbindende voorwaarde*, B. W. art. 1301 en volgende; dat is: als de ontbinding der verbindtenis afhankelijk gemaakt is van het al of niet voorvallen eener gebeurtenis.

k. *Door verjaring*, B. W. art. 2004 en volgende. De verjaring is in deze een middel, om door het verloop van eenen zekeren bepaalden tijd van eene verbindtenis bevrijd te worden, B. W. 1983; dit tijdsverloop is in den regel dertig jaren, behoudens de veranderingen in dien termijn bij het wetboek gemaakt. Zie de 3^e afdeeling van den 7^{en} titel van het 1^e boek v. h. B. W. en voorts mr. J. S. VERNEDE, *Handleiding tot de nederl. wetgeving*, 2de afl., vijfde aantekening op art. 2004. B. W.

l. *Door toestemming* van al de personen die de verbindtenis hebben aangegaan.

3. Ieder wordt verondersteld bedongen te hebben voor zich, zijne erven en regtverkrijgenden, ten ware het tegendeel uitdrukkelijk bepaald zij of uit den aard der overeenkomst, b. v. *bij lijfrente* mogt voortvloeijen. B. W. art. 1354.

VOORWAARDEN, WELKE VEREISCHT WORDEN TOT DE
BESTAANBAARHEID DER OVEREENKOMSTEN.

Tot de bestaanbaarheid der overeenkomsten worden vier voorwaarden vereischt. B. W. art. 1356.

1. De toestemming der personen die zich verbinden.

Deze ontbreekt, wanneer zij door dwaling (1) ge-

(1) Dwaling levert alleen dan grond tot vernietiging, wanneer zij bestaat omtrent de *zelfstandigheid*, doch niet omtrent de *hoedanigheid* der zaak, b. v., *wanneer ik een paar kandelaars koop van verguld koper, doch welke ik goud meende te zijn*; dwaling omtrent den persoon maakt geene overeenkomst nietig, ten zij ze uit aanmerking van den persoon zij aangegaan. B. W. 1358.

geven, door geweld afgeperst of door bedrog verkregen is. B. W. art. 1357 en volgg.

2. De bekwaamheid om eene verbindtenis aan te gaan.

Een ieder is daartoe bevoegd, indien hem de wet niet onbekwaam verklaart, B. W. art. 1365.

Onbekwaam om overeenkomsten te treffen zijn, B. W. art. 1367 :

a. minderjarigen ;

b. die onder curatele gesteld zijn ;

c. getrouwde vrouwen, in de gevallen bij de wet voorzien ;

d. al degenen aan welke de wet het aangaan van zekere overeenkomsten verboden heeft.

Deze onbekwaam verklaarde personen kunnen derhalve tegen hunne verbindtenissen opkomen in alle gevallen, waarin hun die bevoegdheid bij de wet niet is ontzegd. Zie omtrent den duur van den tijd gedurende welken de onbekwaam verklaarden het regt hebben om vernietiging der verbindtenissen te vorderen, art. 1490 B. W. Degene die bekwaam zijn om verbindtenissen aan te gaan, kunnen nooit de onbekwaamheid der opgenoemde personen als grond tot vernietiging aanvoeren.

3. Een bepaald onderwerp.

Eene overeenkomst moet tot onderwerp hebben eene zaak, welke ten minste ten aanzien van hare soort bepaald is, de hoeveelheid der zaak kan onzeker zijn, mits die hoeveelheid naderhand kunne worden bepaald of uitgemaakt. Daarom kunnen ook toekomstige zaken het onderwerp eener overeenkomst uitmaken, behalve echter eene erfenis, die nog niet is opge gevallen, waarover

geene overeenkomst mag plaats hebben. B. W. art. 1370², en bij eene schenking die geene toekomstige goederen bevatten mag, dan alleen bij huwelijksche voorwaarden of bij gelegenheid van een huwelijk, B. W. art. 1704 en 224, B. W. art. 1368 en volg. Ook hypotheek op toekomstige zaken is nietig, B. W. art. 1220.

4. Eene geoorloofde oorzaak.

Eene overeenkomst zonder oorzaak of uit eene valsche of ongeoorloofde oorzaak aangegaan, is krachteloos, B. W. art. 1371. Men behoeft echter de oorzaak niet altijd uit te drukken, omdat, indien geene oorzaak is uitgedrukt, en er evenwel eene geoorloofde bestaat, de overeenkomst niettemin van kracht is. Raadzaam is het echter, de oorzaak te vermelden, voornamelijk bij *onderhandsche schuldbekentenissen*, want zoo deze de oorzaak der schuld niet inhouden, moet de schuldeischer, die de betaling vordert, het aanwezig zijn van de oorzaak bewijzen. Zie vonnis der arrond. regt. te 's Gravenhage, van 29 Jan. 1841, in *Het regt in Nederl.* III, 55, en vonnis der arrond. regtb. te Amsterdam van 28 Februarij 1842. *Regtsgel. bijblad*, IV, 129. Eene oorzaak bij de wet verboden of niet de goede zeden en de openbare orde strijdig is ongeoorloofd.

BEKWAAMHEID VAN PERSONEN, DIE VOOR ANDEREN
HANDELEN.

1. *Personen, die zich sterk maken voor anderen.*

In het algemeen kan niemand zich op zijn' eigen naam verbinden, of iets bedingen dan voor zich zelven. B. W. art. 1351. Niettemin kan men zich voor een'

derde sterk maken of voor hem instaan, door te beloven dat die iets doen zal, behoudens de vordering tot schadevergoeding tegen dengene, die voor een derde ingestaan of beloofd heeft hem iets te doen bekrachtigen, indien deze derde weigert de verbindtenis na te komen (1). B. W. art. 1352.

Men kan ook ten behoeve van een' derde iets bedingen, wanneer een beding, hetwelk men voor zich zelve maakt, of eene gift die men aan een' ander doet, zulk eene voorwaarde bevat.

Die zoodanig een beding gemaakt heeft, kan hetzelfde niet meer herroepen, indien die derde verklaard heeft daarvan te willen gebruik maken. B. W. art. 1353 (2).

2. *Lasthebbers* (3).

De bekwaamheid van lasthebbers wordt geregeld door de volmagt, uit kracht waarvan zij handelen. De lastgever is verbonden door de handeling van zijnen gemachtigde, indien hij tot de daad, welke deze verrigt heeft, last gegeven heeft; handelingen, die de

(1) In geval van deze weigering heeft de overeenkomst nooit bestaan, en behoeft zij niet door den regter nietig verklaard te worden.

(2) Bij vonnis der Arr. Regtb. van Arnhem, d.d. 28 December 1865 (te vinden in het Weekbl. v. h. R. n°. 2799) is beslist, dat een beding in eene overeenkomst van koop en verkoop van hout op stam, dat de koper, indien hij niet binnen zekeren tijd de kwestiense boomen zal hebben omgehakt en weggehaald, die boomen zal *verbeuren* ten behoeve van de armen eener diaconie, een beding is ten behoeve van een' derde, en niet is eene verbindtenis onder beding van straf of poenaliteit.

(3) Nader zullen wij, bij de behandeling der lastgeving, de bepalingen daaromtrent meer in het breede uiteenzetten.

volmagt te boven gaan, verbinden den lastgever niet. B. W. art. 1844.

Men dient omzigtig te zijn in het onderzoek aangaande de uitgestrektheid der volmagt, uit kracht waarvan een lasthebber handelen wil, omdat een lasthebber, die aan dengene, met wien hij in die hoedanigheid handelt, behoorlijk kennis gegeven heeft van zijne volmagt, niet aansprakelijk is ten aanzien van hetgeen boven zijnen last is geschied, ten ware hij zich daartoe persoonlijk had verbonden. B. W. art. 1843. Uit dezen stelregel volgt, dat degene, die verklaart mondeling tot de eene of andere handeling gevolmagtigd te zijn, persoonlijk verbonden is, ingeval zijn lastgever de volmagt niet bekrachtigt, aangezien de met hem handelende personen in de onmogelijkheid zijn zich van het meer of min bepaalde der volmagt te overtuigen; de mondelinge lasthebber staat dus gelijk met dengene die zich voor een ander sterk maakt.

Lasthebbers, die eene volmagt in algemeene bewoordingen vertoonen, zijn niet bekwaam tot de volgende handelingen, tot welke alle eene bijzondere (speciale) volmagt vereischt wordt: (1)

- 1°. Tot erkenning van een natuurlijk kind, door den vader, bij de geboorte-akte. B. W. art. 32.
- 2°. Tot het voltrekken van een huwelijk. B. W. art. 134.
- 3°. Tot vervreemding van goederen. B. W. art. 1833.
- 4°. Tot onderzetting. B. W. art. 1833.
- 5°. Tot het aangaan van dadingen. B. W. art. 1833.
- 6°. Tot alle andere daden van eigendom. B. W. art. 1833.

(1) Deze lijst, eenigzins gewijzigd, overgenomen uit J. C. DWARS, *Handl. tot uitoefening van het notaris-ambt*, 2de druk, bl. 469-472.

- 7°. Tot vertegenwoordiging van iemand, bij een verhoor van naastbestaanden; daarbij kan de gevolmagtigde slechts in den naam van één persoon optreden. B. W. art. 389 en 95.
- 8°. Tot aflegging van eene geregtelijke bekentenis, zal die een volledig bewijs tegen den lastgever kunnen opleveren. B. W. art. 1962.
- 9°. Tot het opdragen, terugwijzen of aannemen van eenen eed. B. W. art. 1971.
- 10°. Tot het afleggen van eenen geregtelijken eed, indien de regter het geven van volmagt daartoe heeft toegestaan. Die volmagt moet den af te leggen eed naauwkeurig en omstandig inhouden. B. W. art. 1982.
- 11°. Tot het afleggen van den eed, ter bevestiging van de deugdelijkheid eener schuldvordering, ten laste van eenen gefailleerde. Deze volmagt moet mede den af te leggen eed omstandig en naauwkeurig inhouden. W. v. K. art. 823 en 824.
- 12°. Tot onderteekening der akte van wraking van regters, van leden van het openbaar ministerie, griffiers en substituut-griffiers. W. v. B. R. art. 33, 30 en 32.
- 13°. Tot onderteekening van eene akte, waarbij beweerd wordt dat een stuk valsch of vervalscht is. De akte of volmagt moet inhouden de stellige verklaring, dat het stuk door den lastgever voor valsch of vervalscht wordt gehouden, mitsgaders de daadzaken, omstandigheden en bewijsmiddelen, door welke hij zich voorstelt, die valschheid of vervalsching te zullen bewijzen. W. v. B. R. art. 178.
- 14°. Tot het doen van afstand eener instantie en tot het aannemen van dien afstand. W. v. B. R. art. 278 en 277.

- 15°. Op een' deurwaarder, ten einde een vonnis of grosse, ten aanzien van lijfswang, ter executie te kunnen leggen. W. v. B. R. art. 434 en 436.
- 16°. Om eenen schuldeischer, op vergunning van den kantonregter, bij eene boedelbeschrijving, waarbij hij bijzondere of, in opzigt tot zijne medeschuldeischers, tegenstrijdige belangen mogt beweren, te vertegenwoordigen. W. v. B. R. art. 673.
- 17°. Tot het aanleggen van eene regtsvordering, uit hoofde van regtsweigering. W. v. B. R. art. 847.
- 18°. Tot vertegenwoordiging van eenen beklagde wegens misdrijven, op welke geene gevangenisstraf is bedreigd. W. v. Str. art. 226.
- 19°. Tot vertegenwoordiging van eenen gedaagde, wegens overtredingen van politie. Wetb. v. Strafvordering art. 253. 1°.
- 20°. Tot verrigtingen bij het grootboek der nationale schuld, voor zooveel dezelve in Nederland worden verleden, volgens daarvan zijnde voorschriften; art. 2 en 24 van het besluit van den 18 Mei 1868. (Stbl. n°. 24.)
- 21°. Tot het afleggen van den eed op de gedane aangifte tot voldoening van de regten van successie, met toelating van den Min. van Finantiën, art. 32 der wet van 13 Mei 1859 (Stbl. n°. 36), gewijzigd bij die van 28 Mei 1869, (Stbl. n°. 95).
- 22°. Tot overdragt van actiën in de Nederlandsche bank; art. 9 van het besluit van 21 Ang. 1838, (Stbl. n°. 29). Het bestuur der Bank kan voorschriften bepalen; art. 30 van dat besluit.
- 23°. Tot het aannemen eener schenking.

KOOP EN VERKOOP.

1. Koop en verkoop is eene overeenkomst, waarbij de een zich verbindt, om eene zaak te leveren, en de ander, om daarvoor den bedongen prijs te betalen. B. W., art. 1493.

Zij wordt gehouden tusschen partijen voltrokken te zijn, zoodra deze het eens zijn geworden over de *zaak* en den *prijs*, hoewel ook de zaak nog niet mogt geleverd, noch de prijs betaald zijn. B. W., art. 1494.

Koop en verkoop van eens anders goed is nietig. B. W., art. 1507. (1)

Indien op het oogenblik der verkooping het verkochte goed geheel mogt vergaan zijn, is de koop nietig.

Bijaldien slechts een gedeelte vergaan is, staat het den kooper vrij, om òf den koop te laten varen, òf het behouden gebleven gedeelte te vorderen en den koopprijs daarvoor bij vergelijkende waardering te doen bepalen. B. W., art. 1508.

2. Aangezien de eigendom van het verkochte goed niet tot den kooper overgaat dan nadat de levering daarvan geschied is (vergel. blz. 174), en er noodwendig meestal eenige tijd tusschen den verkoop en de

(1) Bij arr. van 't Prov. Gerechtshof van Gelderland d.d. 22 Junij 1864 (weekbl. v. h. R. n°. 2669) is beslist: dat het iederen eigenaar, die tegen zijn wil en buiten zijne toestemming zijn eigendom in het openbaar ter verkoop ziet aangeslagen, volkomen vrij staat, om ter bewaking van zijn eigendom en ter handhaving van zijn regt, aan den verkooplustige zijn verzet tegen den aangekondigden verkoop te beteekenen.

levering verloopt, zoo bepaalt de wetgever, in art. 1496 en volgg., voor wiens rekening de verkochte zaak in dien tusschentijd is, namelijk:

De verkochte zaak in een *zeker* en *bepaald* voorwerp bestaande, is zij van het oogenblik van den koop af, voor rekening van den koper, hoewel de levering nog niet heeft plaats gehad, zoodat de verkooper, zelfs al ging het goed door een onvoorzien toeval te niet, indien hij niet in de levering nalatig geweest is, den koopprijs kan vorderen (art. 1496), waaruit tevens volgt, dat alle vruchten, welke het verkochte oplevert, van den dag des verkoops af, aan den koper behooren, indien partijen daaromtrent geene bedingen gemaakt hebben (B. W. art. 1517). De koper kan evenwel door het tenietgaan van het goed geen nadeel lijden, indien dit geschied is door toedoen van den verkooper, die in dat geval den koopprijs niet vorderen kan, en zelfs tot vergoeding van kosten, schaden en interessen aan den koper gehouden is; of ook, indien de verkooper in de levering nalatig gebleven is en de goederen, op welke wijze ook, intusschen te niet gingen.

Heeft de overeenkomst slechts een voorwerp van eene bepaalde soort ten onderwerp, b. v.: *een paard*, *een vat wijn*, hetwelk de verkooper heeft aangenomen te leveren, dan mist bovenstaande regel natuurlijk zijne toepassing.

Wanneer de goederen niet bij den hoop, maar bij het getal, gewigt of de maat zijn verkocht, blijven zij voor rekening van den verkooper, totdat ze gewogen, geteld of gemeten zijn.

Wanneer de koop en verkoop onder eene opschor-tende voorwaarde plaats heeft, blijft de zaak voor

rekening van den verkooper, totdat de voorwaarde vervuld is. B. W., art. 1499.

Indien de koop met het geven van eene handgift of eenen godspenning is gesloten, kan geene der partijen van dien koop afzien, hetzij door het laten behouden, hetzij door het teruggeven van de handgift of den godspenning. B. W., art. 1500.

3. Alle zaken, welke in den handel zijn, kunnen het onderwerp van de overeenkomst van koop en verkoop uitmaken: met uitzondering van eene erfenis, welke nog niet is opengevallen. Verg.: B. W., art. 1370. (1).

4. De koopprijs moet door partijen bepaald worden.

Hij kan echter aan de begrooting van eenen derde worden overgelaten.

Indien die derde de begrooting niet wil of niet kan doen, heeft er geen koop plaats, mits die derde door partijen bepaaldelijk aangewezen zij. B. W., art. 1501.

5. De kosten der akten van koop en verkoop, en andere bijkomende onkosten, komen ten laste van den kooper, indien het tegendeel niet bedongen is — Dus moeten al de onkosten, die door den koop en verkoop veroorzaakt worden, door den kooper worden gedragen, en alzoo bij koop van onroerende goederen de kosten van de akte met de regten van zegel en registratie.

De kosten van weghaling zijn voor rekening van den kooper.

De kosten van de levering zijn echter voor rekening

(1) Almede mogen niet het onderwerp van koop en verkoop uitmaken:

a. Prenten, liederen, enz., die de openbare zeden bederven. — Art. 287 en 288, *C. P.*

b. Vervalschte dranken. — Art. 475, 6°, *C. P.*

van den verkooper, omdat de levering, volgens de bepalingen des regts, door hem geschieden moet. — De kosten van overschrijving ten kantore van de bewaring der hypotheken, moeten dus door hem voldaan worden. — In het algemeen worden over de kosten van koop en verkoop, mitsgaders die der levering, bepalingen in de koop-akte gemaakt.

6. Bevoegdheid om te koopen en te verkoopen.

Deze bevoegdheid hebben, over het algemeen, alle personen die bekwaam zijn wederkeerige overeenkomsten te treffen; die daartoe onbekwaam zijn, zijn dus ook onbevoegd koop en verkoop aan te gaan. Er bestaan evenwel bij sommige personen nog andere beletselen, en wel:

- a. Zijn onbekwaam om te verkoopen zij, die in staat van faillissement of kennelijk onvermogen zijn verklaard, welke, ingevolge art. 770, W. v. K., en 888, W. v. B. R., de beschikking over hunne goederen missen, en evenzoo de koopman die surseance van betaling bekomen heeft. W. v. K., art. 916.
- b. Zij wier goederen in beslag zijn genomen, en die dezelve daarom, wanneer het *roerende* goederen zijn, van het oogenblik dat zij onder geregtelijke bewaring zijn gesteld, en wanneer het *onroerende* goederen zijn, van den dag dat het proces-verbaal van inbeslagneming in de openbare registers is ingeschreven, niet vervreemden of bezwaren kunnen, tenzij de inbeslagnemer door den kooper geheel werd schadeloos gesteld. W. v. B. R., art. 505.
- c. De meerderjarigverklaarde aan wien door den Hoogen Raad bij het verleenen der *venia aetatis*, verboden is zijne onroerende goederen te vervreemden of te bezwaren. B. W., art. 479.

- d.* Bestuurders van openbare instellingen, regenten van godshuizen, diaconiën en andere armen- of liefdadige gestichten, zijn onbevoegd tot den verkoop van onroerend goed, indien zij daartoe niet door de administratieve magt, onder welker opzigt of toezigt zij staan, zijn gemagtigd, volgens de bijzondere daaromtrent bestaande wetten en reglementen.
- e.* Zijn onbevoegd om aan elkander te verkoopen en van elkander te koopen, echtgenooten, behoudens in de drie volgende gevallen:
 - aa.* Wanneer namelijk een der echtgenooten aan den anderen, van wien hij geregtelijk, hetzij van tafel en bed, hetzij alleen van goederen gescheiden is, goederen overdraagt tot voldoening van hetgeen aan den laatste naar regten toekomt.
 - bb.* Wanneer de overdragt, die de man aan zijne vrouw doet, zelfs zonder gescheiden te zijn, eene wettige oorzaak heeft, als daar is tot wederbelegging van den prijs harer eigene vervreemde goederen of van penningen, die haar in het bijzonder toebehooren, en dus van de gemeenschap zijn uitgesloten.
 - cc.* Wanneer de vrouw aan haren man goederen overdraagt tot betaling eener som, welke zij hem als huwelijksgoed heeft beloofd, voor zoover die goederen van de gemeenschap zijn uitgesloten.

Behoudens echter in deze drie gevallen de regten der erfgenamen van de handelende partijen, wanneer eene van laatstgemelde alzoo eenig zijdelings voordeel mogt bekomen hebben. B. W., art. 1503.

f. De wet heeft verder verboden, om bepaalde voorwerpen te koopen aan de volgenden, en wel:

aa. Regters, leden van het Openbaar Ministerie, griffiers, advokaten, procureurs, deurwaarders en notarissen mogen door overdracht geene eigenaars worden van regten en regtsvorderingen, waarover gedingen aanhangig zijn voor de regtbank, onder welker regtsgebied zij hunne bedieningen uitoefenen, op straffe van nietigheid en vergoeding van kosten, schaden en interessen.

bb. Lasthebbers van de goederen, met welker verkoop zij belast waren.

cc. Bewindvoerders van zaken aan het rijk, aan de gewesten, de gemeenten of aan andere openbare instellingen toebehoorende, welke aan hunne zorg en beheer zijn toevertrouwd, behoudens dispensatie van den Koning, art. 1506 ^{3 en 4}, B. W. Men zij indachtig, dat de sub bb en cc aangewezen personen alleen *bij onderhandschen* verkoop niet mogen koopen, dus wel bij openbaren verkoop.

dd. Openbare ambtenaren mogen noch zelve, noch door tusschenbeide komende personen de goederen koopen, die door hunne tusschenkomst verkocht worden.

ee. Voogden mogen de onroerende goederen van hunnen pupil niet anders koopen, dan op de wijze bij art. 457., bepaald.

Ofschoon de wetgever zich in dit opzigt niet uitdrukkelijk verklaart, zijn vorenstaande bepalingen voor zoo verre zij eene enkele onbekwaamheid daarstellen, van toepassing zoowel in het geval de koop en ver-

koop door tusschenbeide komende personen , als door den onbekwame zelve is aangegaan.

VORM VAN HET CONTRACT VAN KOOP EN VERKOOP.

1. Aangezien wij hiervoren gemeld hebben , dat koop en verkoop tusschen partijen tot stand gekomen is , zoodra zij het over de zaak en den prijs eens zijn , zoo volgt daaruit , dat koop en verkoop kan zijn :

a. mondeling en

b. bij geschrifte.

In het laatste geval moet dus het geschrift onderhandsch of authentiek zijn.

In den regel staat het aan partijen vrij zoodanigen vorm aan hun koopcontract te geven , als zij verkiezen , — en ten gevolge van die vrijheid is het , helaas ! te veel in gebruik geraakt , ook de koopcontracten van vaste goederen in onderhandschen vorm te doen opmaken. Mogt het publiek het gevaar hiervan inzien , en niet langer , om slechts eenige geringe kosten te besparen , de koopakten , zonder tusschenkomst van eenen notaris opmaken ; deze toch kan , in den regel , beter dan partijen beoordeelen of de verkooper wel de bekwaamheid bezit om te verkoopen , en of de bewijzen van eigendom de vereischte zekerheid voor den kooper opleveren. En behalve dit alles , staat men bij een onderhandsch contract immers bloot , dat de handteekening van den verkooper te eeniger tijd kan worden ontkend ?

Verkoop en koop kan voorts plaats vinden *in het openbaar* en *in uit de hand* , — ook ten deze zijn partijen in den regel vrij in hunne keus.

Wij laten echter hier de gevallen volgen , waarin de

verkoop niet anders dan in het openbaar kan plaats hebben.

a. Ingeval van verkoop door eenen voogd van de onroerende goederen, effecten, schuldvorderingen en actiën van eenen minderjarige, B. W., art. 451 en 452, en niet dan met toestemming van de Arrondissement-Regtbank; de verkoop kan ook met gelijke toestemming onder de hand geschieden, doch niet anders dan met inachtneming van meer omslagtige formaliteiten. B. W., art. 454. Deze bepalingen zijn ook op den curator van toepassing. B. W., art. 506 ³.

b. Ingeval van verkoop door den voogd van de roerende goederen van den minderjarige, welke geene vruchten opbrengen. B. W., art. 447 ^{1, 2 en 3}.

In dit geval kan er mede verlof van de Arrondissements-Regtbank verkregen worden tot onderhandschen verkoop. B. W., art. 447 ^{2 en 3}.

Koopmanschappen kunnen door den voogd onder de hand, door middel van makelaars, tegen den koers, en vruchten van landgoederen, ter markt of anderzins, tegen den marktprijs worden verkocht. (1)

(1) Sommige kantonregters beweren, m. i. ten onregte, dat, volgens W. v. B. R., art. 685, aan hen verlof tot verkoop, op de wijze bij B. W., art. 447⁴ vermeld, van koopmanschappen aan meerder- en minderjarigen behoorende, gevraagd moet worden, op grond, dat dit verlof gebiedend voor iederen niet openbaren verkoop is voorgeschreven, en de verkoop ter beurze geen openbare verkoop is; art. 447⁴, B. W., schrijft, huns erachtens, enkel voor, op welke wijze de onderhandsche verkoop van die goederen, zoo die wordt toegestaan, geschieden moet.

- c.* Ingeval van verkoop van roerende en onroerende goederen, die aan meerder- en minderjarigen toebehooren, moet de verkoop in het openbaar, ten overstaan van eenen bevoegden ambtenaar, en volgens plaatselijke gebruiken, plaats hebben. W. v. B. R., art. 684 en 690.
- d.* De onroerende goederen van eenen afwezige of vermoedelijk overledene, die aan iemand der vermoedelijke erfgenamen zijn toebedeeld of onder zijn beheer zijn gesteld, mogen vervolgens niet worden vervreemd noch bezwaard, vóórdat de tijd, bij art. 540 B. W. bepaald, zal zijn verlopen, tenzij om gewigtige redenen, en met verlof van de Arrondissements-Regtbank. B. W., art. 537.
- e.* De onroerende goederen, alsmede de renten en schuldvorderingen aan fidei-commis onderworpen, mogen niet worden vervreemd of bezwaard dan op verhoor van den verwachter en het Openbaar Ministerie. B. W., art. 1032. (1)
- f.* Indien de vereischte penningen niet voorhanden zijn tot het uitkeeren van legaten, hebben de uitvoerders van den uitersten wil de bevoegdheid om de roerende goederen des boedels, en des noods ook een of meer der onroerende goederen, doch de laatste niet anders dan met toestemming der erfgenamen, of, bij gebreke daarvan, *met*

(1) Ofschoon de wet in de gevallen, sub. *d* en *e* vermeld, niet uitdrukkelijk van openbaren verkoop spreekt, vermeenen wij echter zoodanigen verkoop, in deze gevallen, het meest in den geest en de bedoeling des wetgevers te liggen, zoo als die dan ook door de regtbank in den regel wel zal bevolen worden,

verlof van de Arrondissements-Regtbank, in het openbaar en volgens de gebruiken der plaats, te doen verkoopen. B. W., art. 1059.

- g. Indien, ingeval van boedelscheiding, de onroerende goederen voor geene gevoegelijke verdeeling vatbaar zijn, en bij het maken der kavelingen geene roerende goederen van gelijke waarde daartegen kunnen gesteld worden, moeten zij in het openbaar worden verkocht, in tegenwoordigheid van den toezienden voogd of den toezienden curator, ten overstaan van eenen openbaren door de Arrondissements-Regtbank benoemden ambtenaar en volgens de plaatselijke gebruiken. B. W., art. 1122¹.*
- h. De erfgenaam onder het voorregt van boedelbeschrijving, mag de roerende en onroerende goederen der nalatenschap, op geene andere wijze verkoopen, dan in het openbaar, en volgens de gebruiken der plaats, of door makelaars, indien er koopmansgoederen in den boedel aanwezig zijn. — Zie aangaande den erfgenaam, die van het regt van beraad gebruik maakt: B. W., art. 1073 en W. v. B. R., art. 700.*
- i. De eerste hypothecaire schuldeischer, die gebruik maakt van de hem verleende onherroepelijke magtiging, ingeval van wanbetaling, moet in het openbaar verkoopen. B. W., art. 1223².*
- k. De verkoop tot zuivering van onroerend goed kan niet anders dan in het openbaar geschieden. B. W., art. 1255.*
- l. De curator van eene onbeheerde nalatenschap, die zal willen overgaan tot den verkoop van roerende of onroerende goederen tot de nalatenschap be-*

hoorende, zal gehouden zijn de formaliteiten na te komen ten aanzien van den verkoop van goederen aan minderjarigen toebehoorende, voorgeschreven bij art. 684, 685 en 690, W. v. B. R., zie art. 704 van het aangeh. Wetb.

- m.* De onroerende goederen tot eenen faillieten boedel behorende, worden door de curators in het openbaar ten overstaan van eenen bevoegden ambtenaar, daartoe door den regter-commissaris benoemd, met inachtneming der plaatselijke gebruiken verkocht (W. v. K., art. 857), en de roerende goederen even zoo, doch deze kunnen ook met verlof van den regter-commissaris onder de hand worden verkocht. W. v. K., art. 853.
- n.* Het zoo even sub *m* bepaalde, is ook van toepassing op het geval van verkoop, door de curators over goederen van iemand die in eenen staat van kennelijk onvermogen verkeert.

VERPLIGTINGEN VAN DEN VERKOOPER.

A. Levering.

aa. Van den eigendom.

bb. Van het bezit.

B. Vrijwaring.

aa. In het rustig en ongestoord bezit.

bb. Voor verborgen gebreken.

cc. Voor erfdienstbaarheden.

1. Levering van den eigendom geschiedt:

Wat roerende goederen betreft, zie bladz. 173 en 174 sub *e*, en

wat onroerende goederen aangaat, door overschrijving

van den titel van aankomst in de daartoe bestemde openbare registers. Die titel moet in zijn geheel worden overgeschreven, doch indien de koopakte onderwerpen of handelingen inhoudt, *welke niet tot de geleverde zaak betrekkelijk zijn*, is het voldoende, bij authentiek uittreksel slechts te doen inschrijven, al hetgeen die zaak betreft, mits in dat geval partijen, hetzij bij het opmaken van het uittreksel voor den notaris en getuigen, hetzij bij eene onderhandsche verklaring, op het uittreksel te stellen, hare toestemming geven, dat de overschrijving der akte overeenkomstig dat uittreksel geschiedde. B. W., art. 671.

Men ziet dus, dat de wet vaststelt, dat men *bij afschrift* moet overschrijven, en dat zulks alleen dan bij wijze van uittreksel geschieden kan, wanneer, zoo als meermalen plaats heeft, de akte meer dan éénen verkoop of toewijzing inhoudt, mits in zoodanig geval, alles wat tot de te leveren zaak betrekking heeft, daarin zij opgenomen en partijen bij onderhandsche of authentieke verklaring, onder het uittreksel geplaatst, verklaren genoeg te nemen, dat de overschrijving bij dat uittreksel geschiedt; dit is dus eene formaliteit door de wet voorgeschreven, en door haar niet letterlijk op te volgen, bestaat er gevaar, dat de overschrijving niet genoegzaam tot daargestelling van eigendoms-overgang wordt verklaard; hoogst verkeerd is dus het begrip dier notarissen, welke meenen, dat zij aan de wet genoegzaam voldoen, wanneer zij in de verkoopvoorwaarden de bepaling opnemen: *dat de kooper, door het doen van den koop, geacht zal worden genoeg te hebben genomen, dat de overschrijving geschiedt bij zoodanig uittreksel, als daartoe door den notaris zal*

worden uitgeleverd. De formaliteiten toch, voor eene bepaalde handeling voorgeschreven, mogen niet verzuimd of naar willekeur veranderd worden.

2. Levering van het bezit heeft plaats, wanneer men den kooper in staat stelt het verkochte te aannemen en daarvan genot te hebben.

3. De levering moet, zoo daaromtrent niets bepaald is, geschieden ter plaats, waar het goed zich op het tijdstip der verkooping bevindt. B. W., art. 1513.

4. De verkooper is niet tot levering verplicht:

- a. Wanneer de kooper den koopprijs niet op den bepaalden tijd voldoet, en de kooper hem geen uitstel van betaling toestond. B. W., art. 1514.
- b. Wanneer hij den kooper uitstel van betaling verleend heeft, en deze in staat van faillissement of kennelijk onvermogen verklaard wordt, B. W., art. 1515, ten ware de kooper een' borg stelde, om op den bepaalden tijd te betalen.

De verkooper kan vernietiging van het koopcontract vorderen, B. W., art. 1516, indien de levering door de schuld des verkoopers achterwege blijft, en heeft hij eene regtsvordering tot vergoeding van kosten, schaden en interessen.

- c. Ingeval van verkoop van waren en meubelen zal de vernietiging van den koop, ten behoeve van den verkooper, van regtswege, en zonder aanmaning plaats hebben, na het verlopen van den tijd, tot afhaling van het verkochte bepaald. (B. W., art. 1554).

5. Het verkochte moet geleverd worden in den staat, waarin het zich tijdens den verkoop bevindt, met alles wat er toe behoort en in zijnen geheelten omvang. B. W., art. 1517, 1518 en 1519.

6. Indien een onroerend goed bij de maat verkocht is, met vermelding van zijne uitgestrektheid, tegen betaling van eenen zekeren prijs voor die maat, is de verkooper verplicht, die geheele hoeveelheid te leveren; zoo hij dit echter niet kan doen, of de koper dat niet vordert, moet de koopprijs in evenredigheid verminderd worden. B. W., art. 1520. Indien daarentegen in dat geval het goed eenen grooteren omvang bevat, dan bij de overeenkomst is uitgedrukt, heeft de koper de keus, om, óf den prijs in evenredigheid te verhoogen, óf van den koop af te zien, indien namelijk het meerdere $\frac{1}{20}$ beloopt boven den omvang, bij de overeenkomst uitgedrukt.

In alle andere gevallen, hetzij een zeker bepaald voorwerp verkocht zij, hetzij de verkoop afgescheidene en afzonderlijke erven tot onderwerp heeft, hetzij die begint met de opgave der maat of met de aanduiding van het verkochte goed, gevolgd van de opgave der maat, levert de vermelding dezer maat, ten behoeve van den verkooper, geen' grond op tot eenige vermeerdering van prijs voor het meerdere der maat, noch ten behoeve van den koper, tot eenige vermindering van prijs voor het mindere der maat, dan voor zoo verre het onderscheid tusschen de werkelijke maat, en die, welke in de overeenkomst is uitgedrukt, $\frac{1}{20}$ meer of minder bedraagt, berekend naar de waarde van het geheel der verkochte voorwerpen, tenzij het tegendeel mogt bedongen zijn. B. W., art. 1522.

Indien er op die wijze grond bestaat tot verhooging van den koopprijs voor het meerdere der maat, heeft de koper de keus, om óf van den koop af te zien, óf den verhoogden koopprijs te betalen, en zulks met

de interessen, in geval hij het onroerend goed gehouden heeft. B. W., art. 1523.

Verplichting van den verkooper, wanneer de kooper van den koop af ziet. B. W., art. 1524.

Korte termijn van regtsvordering te dezer zake. B. W., art. 1525.

Omslag van het verschil over meerdere erven, met vermelding van de hoegrootheid van ieder, doch voor éénen prijs verkocht. B. W., art. 1526.

VRIJWARING IN HET RUSTIG EN ONGESTOORD BEZIT.

1. De verkooper moet den kooper waarborgen voor de uitwinning, welke deze op het geheele verkochte goed of op een gedeelte daarvan komt te lijden, of wegens de lasten, welke men beweert op dat goed te hebben, en die bij het aangaan van den koop niet opgegeven zijn. B. W., art. 1528. — Zoodra dus belanghebbenden bewijzen, dat de verkooper gedeeltelijk of geheel geen eigenaar van het verkochte goed was, of dat de kooper ontwaart, dat er meer schulden of bezwaren op het verkochte goed kleven, dan hem bij den verkoop kenbaar zijn gemaakt, is de verkooper tot vrijwaring gehouden.

2. Partijen kunnen, bij bijzondere bedingen, deze door de wet opgelegde verplichting tot vrijwaring uitbreiden of inkorten; zij kunnen zelfs overeenkomen, dat de verkooper tot geene vrijwaring hoegenaamd zal gehouden zijn. B. W., art 1529. In het laatste geval blijft hij nogtans aansprakelijk voor de zoodanige, welke uit eene daad, door hem zelven verrigt, voortspuit. Art. 1530, B. W.

Al ware bedongen, dat de verkooper tot geene vrijwaring zou gehouden zijn, is hij echter, in geval van uitwinning, verplicht, den koopprijs terug te geven, ten ware de kooper, ten tijde van den koop, het gevaar van uitwinning mogt gekend hebben, of de zaak op eigen bate en schade mogt hebben gekocht. B. W., art. 1531.

3. Zie over het gevolg voor den verkooper der verpligting tot vrijwaring: B. W. art. 1532 tot en met 1537; en waardoor de verpligting tot vrijwaring ophoudt, B. W., art. 1539.

VRIJWARING VAN ERFDIENSTBAARHEDEN.

Indien het verkochte goed bevonden wordt bezwaard te zijn met erfdienstbaarheden, zonder dat die aan den kooper zijn bekend gemaakt, of dat deze daarvan kennis kon dragen, en die erfdienstbaarheden van zoo groot belang zijn, dat men reden heeft te vermoeden, dat de kooper den koop niet zou hebben gesloten, indien hij daarvan ware onderrigt geweest, kan hij de vernietiging van den koop vorderen, ten ware hij liever verkoos, zich met eene schadeloosstelling te vergenoegen, B. W., art. 1538.

VRIJWARING VOOR GEBREKEN.

1. De verkooper is gehouden tot vrijwaring wegens verborgene gebreken van het gekochte goed, die het ongeschikt maken tot het gebruik waarvoor het bestemd

is, of die dat gebruik in dier voege verminderen, dat, bijaldien de kooper de gebreken gekend had, hij het goed óf in het geheel niet óf niet dan voor eenen minderen prijs zou gekocht hebben. B. W., art. 1540. — De verkoper is echter niet gehouden in te staan voor zichtbare gebreken, welke de kooper zelf had kunnen ontdekken. B. W., art. 1541. — Hij moet voor de verborgene gebreken instaan, al ware hij daarvan ook zelf onkundig geweest, tenzij hij in dat geval bedongen had, dat hij tot geene vrijwaring hoegenaamd zal gehouden zijn. B. W., art. 1542.

In de gevallen bij art. 1540 en 1542 vermeld, heeft de kooper de keus om óf het goed terug te geven en den koopprijs terug te vorderen, óf het goed te behouden, en zich zoodanig gedeelte van den koopprijs te doen terug geven, als de regter, na deskundigen hierop te hebben gehoord, zal bepalen. B. W., art. 1543.

Zie over de verplichtingen voor den verkoper uit de hier bedoelde vrijwaring voortspruitende: B. W. art. 1544, 1545 en 1546.

Zie over den korten tijd binnen welken de regtsvordering wegens deze vrijwaring moet ingesteld worden: B. W. art. 1547.

Deze regtsvordering heeft geene plaats bij verkooppingen, die op regterlijk gezag geschieden.

VERPLIGTINGEN VAN DEN KOOPER.

De hoofdverplichting van den kooper bestaat in het betalen van den koopprijs, ten tijde en ter plaatse bij de overeenkomst bepaald; doch indien er bij het aan-

gaan van den koop niets daaromtrent bepaald is, moet de koper betalen ter plaatse, alwaar en op den tijd, waarop de levering geschiedt. B. W., art. 1549 en 1550.

De verkooper is, wanneer hij aan den koper, door den dag der betaling vast te stellen, een voorregt van tijdsbepaling verleend heeft, tot levering verplicht, zoodra de verkoop heeft plaats gehad, om welke reden men gewoon is bij de verkoopvoorwaarden door den verkooper, tot zekerheid van de betaling dier kooppenningen, hypotheek op het perceel te laten bedingen met de uitdrukkelijke bepaling, dat de koper, door het aangaan van den koop, geacht zal worden, die bedongen hypotheek aan den verkooper te hebben verleend, en daarin te hebben toegestemd.

De koper is, zelfs zonder uitdrukkelijk beding, tot het betalen van interessen van den koopprijs verplicht, indien de verkochte en geleverde zaak vruchten of andere inkomsten oplevert. B. W. art. 1551. Deze wetsbepaling wordt door partijen gewijzigd, wanneer de betaling der kooppenningen op eenen bepaalden tijd geschieden moet, en er bedongen is, dat de huren en lasten van het verkochte goed op eenen vastgestelden dag ten behoeve en voor rekening van den koper zullen ingaan.

Indien de koper door eene hypothecaire regtsvordering, of door eene regtsvordering tot reclame, in zijn bezit gestoord is, of gegronde reden heeft om te vreezen, dat hij daarin zal gestoord worden, kan hij de betaling van den koopprijs opschorten totdat de verkooper de stoornis heeft doen ophouden, ten ware deze liever verkoos zekerheid te stellen, of er bedongen mogt zijn, dat de koper, niettegenstaande de stoornis, tot de betaling verplicht is. (B. W., art. 1552.)

Veeltijds wordt er, in geval bij den verkooper eenig vermoeden betaamt, dat het perceel op den dag van de betaling der kooppenningen nog niet geheel en al vrij zal zijn, in de conditiën bepaald, dat in geval er op dien dag eenig beletsel tegen de betaling aan de zijde des verkoopers bestaat, de kooper verplicht zal zijn den koopprijs te deponeren onder den notaris, die met den verkoop is belast, tot tijd en wijle het beletsel heeft opgehouden.

Indien de kooper den koopprijs niet betaalt, kan de verkooper de vernietiging van den koop vorderen, overeenkomstig de bepalingen van art. 1302 en 1303, B. W.

OPENBARE VERKOOPINGEN VAN ROERENDE GOEDEREN.

Wet van 22 Pluviose, jaar VII. (10 Febr. 1799).

1. Te rekenen van den dag der afkondiging van de tegenwoordige wet, zullen de meubelen, waren, koopwaren, hout, vruchten, veldgewassen en alle andere roerende voorwerpen niet in het openbaar en bij veiling kunnen worden verkocht, dan in tegenwoordigheid van en door het ministerie van openbare ambtenaren, bevoegdheid hebbende om daartoe over te gaan (1).

2. Geen openbaar ambtenaar zal tot eene openbare verkooping en bijveiling van roerende voorwerpen kunnen overgaan, dan na vooraf daarvan eene aangifte te

(1) Volgens besluit van het Uitvoerend Bewind van 12 Fructidor, jaar IV en 27 Nivose, jaar V, zijn alléén notarissen, griffiers en deurwaarders bevoegd, openbare verkooping van roerende goederen te houden.

hebben gedaan aan het kantoor der registratie, in welks kring de verkooping zal plaats hebben.

3. De aangifte zal op een daartoe te houden register worden ingeschreven en zal gedagteekend worden. Zij zal bevatten de namen, kwaliteit en woonplaats van den ambtenaar, die van den rekwirant, die van den persoon, wiens roerend goed zal worden verkocht, en de opgave van de plaats, waar de verkooping zal geschieden, en den dag, waarop dezelve zal aanvangen. Dezelve zal geteekend worden door den openbaren ambtenaar, en er zal hem een afschrift van uitgereikt worden, zonder andere kosten dan den prijs van het gezegeld papier, waarop dat afschrift zal worden afgegeven.

Zij zal niet kunnen dienen dan voor het roerend goed van den daarbij genoemden persoon (2).

4. Het register zal ongezegeld zijn; hetzelfde zal kosteloos worden gewaarmerkt door den kantonregter in wiens kring zich het kantoor van registratie bevinden zal.

5. De openbare ambtenaren zullen boven aan hunne processen-verbaal van verkoop de kopijen van hunne aangiften overschrijven.

Ieder toegewezen voorwerp zal dadelijk in het proces-verbaal beschreven worden; de prijs zal daarin met volle woorden omschreven en in cijfers buiten 's lijns vermeld worden.

Iedere zitting zal gesloten en geteekend worden door

(1) Voor de extracten uit de registers van voorloopige aangifte van openbare verkooping van roerende goederen, mogen geene mindere zegels dan van *vyftig centen* worden gebruikt. (P. W., 1845 1e D., p. 57.)

den openbaren ambtenaar en twee daar wonende getuigen.

Wanneer eene verkooping plaats zal hebben, ten gevolge van inventarisatie, zal daarvan in het proces-verbaal melding worden gemaakt, met vermelding van de dagteekening van den inventaris, van den naam van den notaris, die denzelven heeft opgemaakt, en van de kwitantie der registratie.

6. De processen-verbaal van verkoop zullen niet kunnen worden geregistreerd dan aan de kantoren waar de aangiften zullen gedaan zijn.

Het regt van registratie zal geheven worden op het bedrag der sommen, te zamen genomen, van de zittingen vermeld in het proces-verbaal, die binnen den termijn, bepaald bij de wet op de registratie, moeten worden geregistreerd.

7. De overtredingen der bovenstaande bepalingen zullen met na te melden boeten gestraft worden; te weten :

Van *honderd franken*, te verbeuren door iederen openbaren ambtenaar, die tot eene verkooping zal overgegaan zijn, zonder daarvan aangifte te hebben gedaan.

Van *vijf en twintig franken*, voor verzuim van overschrijving aan het hoofd van het proces-verbaal van de aangifte, gedaan aan het kantoor van de registratie.

Van *honderd franken*, voor elk verkocht en in het proces-verbaal van verkoop niet vermeld voorwerp, behalve de teruggave van het regt.

Van *honderd franken*, eveneens voor elke verandering van prijs der toegewezen voorwerpen, gedaan in het proces-verbaal, boven en behalve de vergoeding van het regt, en de straffen wegens valsheid.

En van *vijftien franken*, voor ieder voorwerp, waarvan de prijs niet in volle woorden in het proces-verbaal zou beschreven zijn.

De andere overtredingen, welke de openbare ambtenaren tegen de wet op de registratie zouden kunnen begaan, zullen worden gestraft met de boeten en vergoedingen, welke die wet daarop gesteld heeft. De boete, welke ieder persoon zal belooopen hebben, door overtreding van art. 1 der tegenwoordige wet, door in het openbaar en bij veiling, zonder tusschenkomst van eenen openbaren ambtenaar, te verkoopen of te doen verkoopen, zal bepaald worden, naarmate van de belangrijkheid der overtreding; ze zal echter voor iedere verkoop niet minder kunnen zijn, dan *vijftig franken*, noch de som van *duizend franken* kunnen te boven gaan, behalve de vergoeding der regten, die verschuldigd zullen bevonden worden (1).

8. De ambtenaren der registratie zijn bevoegd om zich naar alle plaatsen te begeven, alwaar openbare verkooping en veilingen zullen worden gehouden, en zich aldaar de processen-verbaal van verkoop en de afschriften der voorloopige aangiften te laten vertoonen.

Zij zullen proces-verbaal opmaken van de overtredingen, welke zij erkend en bevonden zullen hebben; zij zullen zelfs den bijstand van een' beambte of van het bestuur der gemeente, waar de verkoop gehouden wordt, kunnen vorderen.

De vervolgingen en regtsvorderingen zullen plaats

(1) Boeten, wegens overtredingen dezer wet, moeten worden ingevorderd binnen twee jaren na de registratie der akte, op straf van verjaring.

hebben zóó en op de wijze als voorgeschreven is bij de wet op de registratie, van 22 Frimaire 7e jaar.

Het getuigenbewijs zal kunnen toegelaten worden voor de verkooping, gehouden met overtreding der wet.

9. Van de voorloopige aangifte, gelast bij art. 2, zijn uitgezonderd de openbare ambtenaren, die tot de verkooping van 's Rijks goederen en van goederen der banken van leening zullen overgaan.

10. Alle wetsbepalingen, strijdig met deze tegenwoordige wet, worden afgeschaft.

REGISTRATIE.

Volgens art. 69, § 5, n°. 1 der wet van 22 Frimaire, 7e jaar, en art. 12 der wet van 16 Junij 1832, (*Stbl.* N°. 29), is een regt van 2 pCt. verschuldigd, wegens toewijzing en verkooping van roerende goederen, vruchten te velde, tiendgewas, opgaand geboomte, hakhout; aandeelen in maatschappijen van koop- of geldhandel of nijverheid, voor zoo verre de onroerende goederen, tot zoodanige maatschappijen behorende, slechts een bijkomend onderwerp der onderneming zijn, zoo lang het bestaan der maatschappij voortduurt; van voortbrengselen uit de mijnen, groeven en veenderijen uitgedolven; van koopmansgoederen, van octrooijen voor uitvindingen, van stand en nering, van verkregene vergunning tot onderneming van veren, stoomvaartuigen, geregelde beurtvaarten en postwagens. Volgens gemeld art. 12 wordt dit regt verminderd op de helft voor de verkooping, hetzij geheel of voor een gedeelte van schepen, schuiten en vaartuigen in de Nederlanden te huis behorende, mits daarvan behoort-

lijk blijke; mitgaders van derzelver staand en loopend want en verderen inventaris, wanneer deze niet afzonderlijk, maar in éénen koop met het schip of vaartuig zelf en voor éénen en denzelfden prijs worden overgedragen.

De voormelde 2 pCt. over het geheele bedrag van de in de gezamenlijke vacatiën verkochte goederen. (Art. 69, § 5, n°. 1 der wet van 22 Frimaire, 7e jaar, art. 1 en 6 der wet van 22 Pluviose, 7e jaar.)

Dit regt wordt verminderd:

1°. Op de helft voor openbare verkooping van hak-hout of opgaand geboomte en veldvruchten, zoo lang de goederen niet van den grond, waarop zij wassen of gewassen zijn, zullen zijn weggevoerd.

Met verkooping worden gelijk gesteld de verpachting of afstand van het genot van landerijen of bosschen, om het daarop staande gewas in te oogsten of het hout te vellen.

2°. Op een vierde van openbare verkooping van koopmansgoederen, op de prijzen der beurscourant bekend staande, mits geene der in veiling gebragte of verkochte kavelingen beneden de f 100 in prijs of waarde bedrage, en tevens geene andere goederen in de veiling begrepen zijn. (Art. 12 der wet van 16 Junij 1832.)

Deze laatste bepaling is ook toepasselijk op:

1°. De groote houtveilingen uit de eerste hand, hoewel niet op de prijscouranten der beurzen bekend staande. (Kon. Besl. v. 28 Sept. 1832.)

2°. Openbare veilingen uit de eerste hand van ruwe en geslepen doch ongezette diamanten en andere edele gesteenten, hoezeer niet op de prijscouranten der beurzen bekend staande. (Kon. Besl. v. 7 April 1834.)

3°. De openbare verkooping uit de eerste hand van pelterijen (in- en buitenlandsche), koehaar, schrijfpennen, zeehondenvellen, bokkenvellen, enz., hoewel niet op de prijscouranten der beurzen bekend staande. (Kon. Besl. v. 2 April 1835.)

Er zal in bovenstaande gevallen slechts dan vermindering van het regt kunnen genoten worden, wanneer de processen-verbaal van verkoop eene bijzondere aanwijzing der goederen, in de veiling begrepen, bevatten; ten aanzien van bosschen, houtgewas en veldvruchten zal bovendien de plaats, alwaar dezelve zich bevinden, moeten aangewezen en in alle gevallen, geene uitzonderd, de prijs van ieder artikel afzonderlijk in het proces-verbaal opgeschreven worden.

Wanneer, behalve de goederen, waarvoor een verminderd regt verschuldigd is, ook andere in hetzelfde proces-verbaal begrepen zijn, zal niettemin het verminderd regt op eerstgemelde geheven worden, mits geene der kavelingen van de genoemde koopmansgoederen beneden de f 100 bedrage en de andere goederen bij afzonderlijke kavelingen, perceelen of koopen, onverschillig van welke waarde, verkocht en bijzondere prijzen daarvoor uitgelooft zijn.

In de gevallen, waarin een verminderd regt op de opbrengst der veiling verschuldigd is, zullen de borgtogten, in de processen-verbaal van verkoop tot zekerheid der kooppenningen gesteld, slechts onderhevig zijn aan de helft van het regt op gewonen borgtogt verschuldigd. (Art. 12 der wet van 16 Junij 1832.)

Bij herveiling van roerende goederen, ten laste van den in gebreke gebleven koper, zal het regt alleen geheven worden op hetgeen de herveiling meer dan

de prijs der eerste toewijzing opbrengt, indien op dien prijs het regt reeds betaald is. (Art. 69, § 5, n°. 1 der wet van 22 Frimaire, 7e jaar.)

Volgens art. 69, § 7, n°. 1 der wet van 22 Frimaire, 7e jaar, en art. 13 der wet van 16 Junij 1832, n°. 29, zijn aan een regt van 4 pCt. onderworpen alle toewijzingen en verkoopingën, zoo van eigendom als van vruchtgebruik van onroerende goederen, van eeuwigdurende erfpachten, en van den eigendom met zoodanige erfpachten bezwaard; van regten van beklemming, mitsgaders van den eigendom van ongebouwde eigendommen op beklemming uitgegeven; van tiendregt, tollën, pontveren, jagt, visscherij; van deelgeregtigheid in bron- en waterleidingen of kanalen, in maatschappijen van koop- of geldhandel of nijverheid, voor zoo verre de onroerende goederen, tot zoodanige maatschappijen behoorende, het hoofdonderwerp der onderneming zijn; van mijnen en groeven, met of zonder den oppergrond daarvan; van den ondergrond of van het bovenveen van turflanden of van beide te zamen; van het regt van verveening; van den opstal of de gebouwen, getimmerten, werken en beplantingen, staande op eens anderen grond, zoo die niet binnen zes maanden worden weggeruimd; van bosschen en houtgewas niet van den grond afgescheiden; van afstand of vestiging van erfdienstbaarheden, en in het algemeen van alle goederen, onroerend, hetzij uit derzelver aard of bestemming, hetzij door het onderwerp, waarop zij worden toegepast, hoezeer hier niet met name genoemd.

De berekening van dit regt geschiedt over den uitgedrukten koopprijs en het kapitaal der lasten, welke den prijs kunnen verzwaren (art. 14, n°. 5, en art.

15, n°. 6 der wet van 27 Frimaire, 7^e jaar), en wat het eeuwigdurend erfpachtsrecht betreft, over een kapitaal gelijkstaande met het twintigvoud der jaarlijksche rente, met bijvoeging insgelijks van de overige lasten in kapitaal, en zonder aftrekking ter zake van de regten en onkosten, welke de verkooper voor zijne rekening heeft genomen.

Door lasten verstaat de wetgever hier elke betaling, boven den koopprijs den kooper opgelegd, en die niet volgens de wet door den kooper gedragen moet worden. De lasten, volgens de wet door den kooper te dragen, bestaan in de kosten van verkoop (art. 1502); deze kunnen mitsdien niet bij den bedongen prijs ter berekening der registratie-regten worden gevoegd. Men vooronderstelle echter niet, dat al wat men verkoopkosten noemt, voor geene bijvoeging vatbaar zou zijn; de wet heeft geene andere kosten bedoeld, dan waartoe de overeenkomst zelve, in den beperksten zin, aanleiding geeft. Geene premiën, uitgeloofd om het opbieden aan te moedigen, geene gelaggelden, geene salarissen, niet wettiglijk toegekend, kunnen onder die kosten, voor zoo veel de toepassing der registratiewetten betreft, gerekend worden. Evenwel kunnen de strijkgelden, door den kooper te voldoen, doch welke hij zelfs als hoogste bieder getrokken heeft, voor de berekening van het regt van registratie niet bij den koopprijs van onroerende goederen worden gevoegd. (Resol. van den Min. van Finantiën van 3 Jan. 1842. Ned. Regtspr., Deel X, § 73.)

Onder de lasten, die bij den koopprijs moeten gevoegd worden, behooren echter niet alleen de aan den kooper opgelegde betalingen, maar tevens alle bedingen en

voorwaarden in het koopcontract, die, door den wil van den verkooper of van vroegere eigenaren geboren, nadeelig op den koopprijs werken; de bezwaren, uit de wet zelve voortvloeiende, of krachtens de wet ten laste des koopers komende, behooren integendeel daartoe niet. Wanneer alzoo bij den koop is bedongen, dat de koper, die dadelijk de kooppenningen betaalt, eerst na den tijd van een jaar in het bezit van het gekochte zal treden, is dit voor den koper eene bezwarende voorwaarde, die den koopprijs heeft gedrukt; ter berekening van het regt zal daarom de koopprijs verhoogd moeten worden met het bedrag der interest à vijf ten honderd in het jaar, gerekend over den tijd, gedurende welken de koper na het betalen der kooppenningen van het bezit verstoken blijft. De Rijks- of andere belastingen, ten laste van den koper gebragt, worden echter alleen dan bij den koopprijs gevoegd, indien zij loopen over een tijdvak van meer dan drie maanden voor de inbezit-treding des koopers. (Resol. van den Min. v. Finantiën van 5 April 1842, n°. 72. Bijv. tot het Staatsbl. n°. 116.)

De jaarlijksche of op onbepaalde tijden voldaan wordende uitkeeringen, huren of pachten aan den eigenaar van goederen op erfpacht of op vaste beklemming uitgegeven, mitsgaders de tienden, waarmede de goederen bezwaard zijn, worden niet begrepen onder de lasten, welke voor de berekening van het regt bij den koopprijs van den eigendom moeten worden gevoegd. (Art. 13, n°. 1 der wet van 16 Junij 1832.)

Zie voor het geval dat de lasten bestaan in grondrenten, gevestigde renten, lijfrenten of pensioenen, waarvan het kapitaal niet bekend of uitgedrukt is:

art. 14, n°. 9, der wet van 22 Frim., jaar VII, en art. 13, n°. 1, der wet van 16 Junij 1832.

Wij merken ten slotte aan, dat er slechts een vast regt van 80 centen verschuldigd is op de akte, waarbij de eigenaar van onroerend goed belooft dat goed aan een' ander te verkoopen, na zekeren tijd of nadat zekere gebeurtenis zal hebben plaats gehad, met bepaling, dat die akte niet bestemd is om als eigendomsbewijs te gelden of in de publieke registers te worden overgeschreven, maar dat daarvan eene nadere akte van overdragt tusschen partijen zal worden verleden.

De akten van eigendomsovergang onder de levenden van nieuw ontgonnen, bepolderde of drooggemaakte gronden, met de daarop staande gebouwen, uit handen van hem, die tijdens de ontginning, bepoldering of droogmaking eigenaar was, of van diens erfgenamen of legatarissen, in die van een' tweeden eigenaar, worden binnen de dertig jaren, aanvang nemende met het jaar der tweede volgens de wet vereischte aangifte, tegen een vast regt van 80 centen in hoofdsom geregisteerd, en zijn aan een gelijk vast regt van overschrijving onderworpen. Dit zelfde is van toepassing op de uitgiften in beklemming, erfpacht en opstal dier gronden en gebouwen. (Art. 7 der wet van 6 Junij 1840, n°. 17.)

VERKLARING VAN LASTGEVING. (AKTE VAN COMMAND.)

1. Men noemt verklaring van lastgeving zoodanige akte, waarbij de kooper van eenig in openbare veiling verkocht onroerend goed, binnen 24 uren een' ander opgeeft, voor wien of in wiens naam hij den koop

heeft gedaan, en welke, die opgaaf aannemende, gehouden wordt de oorspronkelijke kooper te zijn geweest.

2. De bevoegdheid tot het noemen of opgeven van eenen lastgever, voor wiens rekening men gekocht heeft, moet bij de overeenkomst van koop en verkoop worden voorbehouden, welk voorbehoud voor dengene aan wien de toewijzing gedaan wordt, eene voorwaardelijke verbindtenis daargestelt, afhankelijk van de al of niet aanwijzing van een' anderen kooper, zoodat hij bij gebreke van opgave gehouden is den koop voor zich zelven gestand te doen, doch door de vervulling dier voorwaarde van alle verantwoordelijkheid is ontslagen.

3. De verklaring van lastgeving moet zuiver en eenvoudig zijn, zonder toevoeging van eenige bijzondere bedingen, die het oorspronkelijk koopcontract zouden wijzigen, waardoor toch blijken zou, dat er eene bijzondere overeenkomst tusschen den kooper en zijnen lastgever bestond.

4. De kooper kan bij de verklaring, ofschoon zich voor het geheel verbonden hebbende, onderscheidene lastgevers noemen, die, hetzij gezamenlijk, hetzij ieder voor een bepaald gedeelte van het onroerende goed in zijne plaats zullen treden.

Registratie.

De akte van command wordt geregistreerd voor een vast regt van 80 centen, wanneer het regt om zijnen meester te noemen in de akte van toewijzing is voorbehouden, en de opgave bij openbare akte geschiedt en beteekend wordt binnen 24 uren na de toewijzing.

(Art. 68 § 1, n°. 24, wet van 22 Frim., jaar VII.) Aan wie die beteekening moet gedaan worden, is bij de wet niet bepaald, doch art. 69, § 5, n°. 4 en § 7, n°. 3 onderwerpen de akte van command van roerend of onroerend goed alleen dan aan het evenredig regt van 2 of 4 percent, wanneer dezelve meer dan 24 uren na de toewijzing of na het koop-contract geschiedt, of wanneer het regt om zijnen meester te noemen daarin niet is voorbehouden. De Hooge Raad heeft dan ook, bij arrest van 11 Maart 1841, beslist, dat op eene akte van command, waarvan geene notificatie aan den ontvanger binnen de 24 uren na de toewijzing heeft plaats gehad, of die niet binnen dien tijd ter registratie is aangeboden, evenwel het evenredig regt van 4°/_o niet kan geheven worden, wanneer slechts voldoende blijkt, dat die akte binnen de 24 uren na de toewijzing is verleden. In den termijn van vier en twintig uren is de Zondag niet mede gerekend.

Alvorens tot de behandeling van koop en verkoop van inschuld en andere onligchamelijke regten over te gaan, willen wij nog eenige oogenblikken stilstaan bij enkele handelingen, die veelmaals het contract van verkoop en koop van onroerend goed vergezellen.

1°. AANWIJZING VAN BETALING VAN DEN KOOPPRIJS.

Deze heeft plaats wanneer de verkoper den koper opdraagt om uit den koopprijs zekere betalingen, ter bevrijding van hem, verkoper, te doen. — Deze aanwijzing is niets anders dan eene eenvoudige magtiging, welke vóór de betaling door den verkoper kan herroepen worden, behalve ingeval de koper — b. v.

indien het goed voor de te kwijten schuld hypothecair was verbonden — een direct belang bij de kwijting had, als kunnende de verkooper alsdan zijne magtiging niet herroepen.

Van deze aanwijzing is geen afzonderlijk registratie-regt verschuldigd.

2°. DELEGATIE OF OVERZETTING VAN SCHULD.

Deze geschiedt wanneer de kooper van een met hypotheek bezwaard onroerend goed de hypothecaire schuld, in mindering van den koopprijs, ten zijnen laste neemt, en de schuldenaar dier schuld door den hypothecairen schuldeischer wordt geaccepteerd als debiteur, in plaats van den verkooper die van de schuld ontslagen wordt; deze overeenkomst brengt schuldvernieuwing te weeg, en dient zich alzoo de schuldeischer zijn regt van hypotheek uitdrukkelijk voor te behouden (B. W., art. 1452—1457.)

Registratie.

Onverminderd het gewone regt van verkoop over den geheelen koopprijs, is als regt van delegatie nog verschuldigd 1 percent over het bedrag van de overgenomen schuld.

3°. BEDING VAN HYPOTHEEK.

Meermalen gebeurt het, dat de verkooper zijn onroerend goed aan den kooper overdraagt, onder de voorwaarde, dat de kooper hem den geheelen koopprijs of wel het onvoldaan gebleven gedeelte daarvan, eerst in het vervolg voldoen zal; in zoodanig geval gebiedt

de voorzigtigheid dat de verkooper zich bij de akte regt van hypotheek op het verkochte perceel, ten bedrage van de onbetaalde kooppenningen, bedingt, en dat hij zich al die regten voorbehoudt, welke wij in de afdeeling over hypotheek gezien hebben, dat aan een' eersten hypothecairen schuldeischer kunnen verleend worden. Hierdoor toch waarborgt zich de verkooper dat aan derden, ten zijnen nadeele, door den kooper hypotheek-regten op het perceel verleend worden, en stelt hij zich bovendien in de gelegenheid, om, bij niet voldoening door den kooper van den verschuldigd gebleven koopprijs, in plaats van in regten tot vernietiging van den gedanen verkoop en koop te procederen, het perceel, ingevolge art. 1223, B. W., te doen verkoopen en zich zelven te voldoen.

Wij merken ten deze op, dat, bij publieke veilingen van onroerend goed, waarbij voor de betaling der kooppenningen meestal een termijn gesteld wordt, men in de veilings-voorwaarden gewoonlijk aan den verkooper de keus laat bedingen, om, ingeval van wanbetaling, óf den verkoop geregteijk te doen vernietigen en tot herveiling over te gaan, óf hypothecaire inschrijving op het perceel te nemen, en, des gevorderd, van de hier voor bedoelde onherroepelijke magtiging gebruik te maken.

Registratie.

Ter zake van dit beding van hypotheek in de verkoop-voorwaarden voorkomende, is geen afzonderlijk regt verschuldigd.

SUBROGATIE IN DE REGTEN VAN DEN VERKOOPER.

Deze heeft plaats wanneer de verkooper de betaling

der schuldig gebleven koopsom van een derden persoon ontvangende, deze doet treden in de regten, regtsvorderingen, voorregten en hypotheken die hij ten laste van den kooper heeft, waartoe men de akte op de volgende wijze zoude kunnen inrigten:

.

Deze verkoop en koop is geschied voor een duizend gulden waarvan verkooper erkent vijf honderd gulden ontvangen te hebben, waarvoor hij kwiteert, terwijl hij tot zekerheid van de overige vijf honderd gulden hypotheek op het gekochte voorbehoudt onder de volgende bepalingen Eindelijk verklaart de verkooper uit handen van die alhier mede verscheen, ontvangen te hebben een som van vijfhonderd gulden ter betaling van voormelde restant kooppenningen waarvoor hij laatstgenoemden kwiteert en hem subrogeert in de regten, regtsvorderingen, voorregten en hypotheken die hij krachtens deze akte ten laste van den kooper heeft.

HET REGT VAN WEDERINKOOP.

1. Het regt van wederinkoop komt voort uit een beding, waarbij de kooper zich het regt voorbehoudt om het verkochte terug te nemen, tegen teruggave van den oorspronkelijken koopprijs en de vergoeding van alle regtmatige kosten op en ter zake van den koop en de levering gevallen, mitgaders de noodzakelijke kosten van reparatiën, en die, waardoor het verkochte goed in waarde vermeerderd is, ten beloope van deze vermeerdering. B. W., art. 1555 en 1568.

Dit regt kan zoowel ten aanzien van roerende als van onroerende goederen bedongen worden, doch uit den aard der zaak kan de verkooper het op het on-

roerend goed uitoefenen, al mogt het zich reeds in andere handen dan die van den kooper bevinden, terwijl hij het op roerende goederen alleen kan doen gelden zoo lang hij, die deze goederen van hem gekocht heeft, nog eigenaar is.

2. Het regt van wederinkoop mag voor geenen langeren tijd dan voor vijf jaren worden bedongen; indien het voor een langer tijdvak bedongen is, wordt die tijd tot gemelde vijf jaren ingekort. B. W., art. 1556.

3. Het bepaalde tijdvak moet naar scherpheid van regten worden opgevat; de tijd, binnen welken de verkooper zijn regt moet doen gelden, en alzoo de verjaring van dit regt, loopt ten nadeele van een' ieder, zelfs van minderjarigen, behoudens hun verhaal op hunne voorgeden of andere deswege verantwoordelijke beheerders.

4. Het regt van wederinkoop, dat zich de verkooper bedongen heeft, gaat bij zijn overlijden op zijne wettige of testamentaire erfgenamen over. Zoo hij verscheidene erfgenamen nalaat, kan ieder dier erfgenamen slechts van het vermogen tot wederinkoop gebruik maken, voor zooveel zijn aandeel in de nalatenschap betreft, doch de kooper of zijn opvolger in den eigendom, kan alsdan vorderen dat de mede-erfgenamen worden opgeroepen, ten einde zich onderling wegens den wederinkoop van het geheele goed te verstaan, en indien zij het niet eens worden, zal de eisch tot wederinkoop worden ontzegd. Dit alles heeft even zoo plaats, indien verscheidene personen eenig goed, tusschen hen gemeen, gezamenlijk en bij eene en dezelfde overeenkomst verkocht hebben. B. W. art. 1563 en 1564, met uitzondering echter in het geval bij art. 1566 B. W., voorzien.

5. Hij, die onder meergemeld beding van wederinkoop een onverdeeld aandeel in een onroerend goed gekocht heeft, en na eene tegen hem gerigte regtsvordering tot scheiding en deeling, kooper van het geheel is geworden, kan den verkooper verplichten het geheel over te nemen, wanneer deze van het gedachte regt gebruik maakt. B. W. art. 1562.

6. Indien de kooper verscheidene erfgenamen heeft nagelaten, kan van meergemeld regt tegen ieder van hen niet verder worden gebruik gemaakt dan voor zooveel zijn aandeel betreft, zoowel in het geval dat de boedel nog niet gescheiden is, als in het geval dat het verkochte goed onder de erfgenamen is verdeeld. Maar indien de boedel gescheiden is, en het verkochte goed aan een' der erfgenamen is te beurt gevallen, kan de regtsvordering tot wederinkoop voor het geheel tegen dezen worden aangelegd. B. W. art. 1567.

7. Wanneer de verkooper, ten gevolge van het beding van wederinkoop, zijn goed terug bekomt, moet het vrij van alle lasten en hypotheken, door den kooper daarop gelegd, tot hem overgaan; hij is echter verplicht de huurovereenkomsten, die de verkooper ter goeder trouw heeft aangegaan, gestand te doen. B. W. art. 1568.

Registratie.

Het beding van wederinkoop in een koop-contract voorkomende, is aan geen afzonderlijk registratie-regt onderworpen. Ingeval van het regt van wederinkoop wordt gebruik gemaakt binnen den daarvoor bepaalden termijn, is van de akte van wederinkoop een proportioneel regt van den primitiven koopprijs van *een half*

percent verschuldigd. Wet van 22 Frimaire, jaar VII, art. 69, § 2, n°. 11.

VERKOOP VAN EENE INSCHULD OF ANDER
ONLIGCHAMELIJK REGT.

1. De verkoop van eene inschuld bevat al wat daartoe behoort, als: borgtogten, voorregten en hypotheken. B. W. art. 1569. — Verg. art. 1518.

2. Partijen kunnen de verpligting tot vrijwaring naar welgevallen uitbreiden of inkorten, de wet bepaalt alleen, dat, wanneer er niets aangaande de vrijwaring bedongen is, de verkooper moet instaan voor het aanwezen der inschuld ten tijde der levering (B. W. art. 1570), en dat hij niet aansprakelijk is voor de genoegzame gegoedheid van den schuldenaar. B. W. art. 1571.

3. Indien de verkooper zich verantwoordelijk heeft gesteld voor de gegoedheid van den schuldenaar, is hij dit slechts ten beloope van den koopprijs, welken hij voor de inschuld ontvangen heeft, en moet door die belofte verstaan worden, de *tegenwoordige* gegoedheid van den schuldenaar; zij strekt zich niet uit tot de *toekomstige*, ten ware ook dit uitdrukkelijk mogt bedongen zijn. B. W. art. 1571 en 1572.

4. Vermits bij den verkoop van eene inschuld de schuldenaar op eene voldoende wijze is bevrijd, indien hij vóór de levering van het verkochte aan den verkooper de schuld heeft voldaan, en de levering, ingevolge art. 668 B. W., ten aanzien van den schuldenaar geen gevolg heeft, dan van het oogenblik dat die aan hem is beteekend geworden, of dat hij de overdragt schriftelijk heeft aangenomen of erkend, is het noodig:

- a. Dat de schuldenaar bij de akte van overdragt mede verschijnt en daarbij verklaart van den verkoop kennis te dragen en dien erkent,

Of:

- b. Dat de gedane overdragt aan den schuldenaar on-
verwijld bij deurwaarders-exploit beteekend wordt.
Cf. art. 1467 B. W.

5. Bij verkoop van eene inschuld, waaraan een hypotheekregt is verbonden, geeft men den hypotheekbewaarder een afschrift van de koopakte, die het in zijne bewaring houdt, en ter zijde van de genomene inschrijving van de overdragt aanteekening doet, waarvan men zich vervolgens, door het ligten van eenen staat, vergewissen kan.

Registratie.

Van de overdragt van inschuld is verschuldigd *een percent* van het bedrag der inschuld, welke ook het bedrag van den koopprijs moge zijn (art. 17 der wet van 31 Mei 1824, *Stbl.* n°. 36; — art. 69, § 3, n°. 3 der wet van 22 Frimaire, 7^e jaar); wordende de achterstallige renten, wanneer die tevens in de overdragt begrepen zijn, voor de berekening van het regt bij het kapitaal gevoegd. Indien de schuldenaar, bij de akte van overdragt, verklaart den koper als zijnen nieuwen schuldeischer te erkennen, dan is wegens deze verklaring een afzonderlijk regt van *tachtig centen* verschuldigd.

Ingeval de verkoper instaat voor de *tegenwoordige en toekomstige* gegoedheid van den schuldenaar, is volgens vonnis van de Regtbank te Zwolle van 28 April 1841 (zie Nederlandsche Regtspraak, Deel IX, § 31), verschuldigd een afzonderlijk regt van borgtogt van $\frac{1}{2}$ %.

VERKOOP VAN ERFREGT.

1. Hij, die voor het geheel of voor een gedeelte erfgenaam is, kan over zijn regt van erfgenaamschap, onder anderen, ook bij wege van verkoop beschikken, en is in dit geval, zoo er geen ander beding gemaakt is, volgens de wet alleen tot vrijwaring van zijne hoedanigheid als erfgenaam gehouden; indien hij echter stuk voor stuk opgeeft, waarin de nalatenschap bestaat, is hij verplicht den koper voor het aanwezig zijn van al de hem aangeduide bestanddeelen in te staan. B. W. art. 1573.

2. De verkooper van eenig erfregt, reeds de vruchten van eenig stuk goed genoten, of het beloop van eenige inschuld, tot die erfenis behoorende, ontvangen, of eenige goederen uit die nalatenschap verkocht hebbende, is verplicht ze aan den koper te vergoeden, indien niet uitdrukkelijk anders is bedongen. B. W. art. 1574.

3. De koper is van zijnen kant verplicht aan den verkooper te vergoeden al hetgeen deze wegens de schulden en lasten der nalatenschap mogt hebben betaald, en datgene te voldoen, hetwelk de verkooper als schuldeischer van de erfenis te vorderen had, ten ware het tegendeel mogt bedongen zijn.

Registratie.

Het regt wordt berekend naarmate de bestanddeelen waaruit de nalatenschap bestaat, en is alsdan verschuldigd over den bedongen koopprijs. — Wordt b. v. in de akte, waarin het erfregt geheel of gedeeltelijk wordt gecedeerd, vermeld, dat tot de nalatenschap on-

roerende goederen behooren, alsdan wordt een regt van 4% over den geheelen koopprijs geheven; doch wordt bij ieder bestanddeel aangeduid voor hoeveel het verkocht wordt, b. v. het erfregt in het onroerend goed voor f 1000,—
het erfregt in de meubelen voor „ 800,—
het erfregt in de insch. N. schuld „ 600,—
dan wordt over de f 1000, — 4 %
over de „ 800, — 2 %
over de „ 600, — niets

geheven.

Men zij indachtig dat de schulden der nalatenschap, voor het gecedeerde gedeelte, bij den koopprijs gevoegd worden, even als bij koop en verkoop de buitengewone bezwaren, die ten laste van den koper komen; ook is er van de schulden nog een regt van overwijing *ad 1 percent* verschuldigd.

Indien een erfregt wordt verkocht, hetwelk met vruchtgebruik is bezwaard, wordt het totaal van den koopprijs en der lasten, met *vijftig percent* verhoogd, en alsdan daarover het verschuldigde regt geheven.

RUILING.

1. *a.* Ruiling is eene overeenkomst waarbij partijen zich verbinden, om aan elkander wederkeerig eene zaak in de plaats van eene andere te geven. B. W. art. 1577.

In deze overeenkomst vereenigen beide partijen in zich, de regten van den koper met de verpligtingen van den verkooper, en wordt dus dit contract door dezelfde beginselen als

het contract van koop en verkoop geregeld, en kan dus al hetgeen voor koop en verkoop vatbaar is, het onderwerp van ruiling uitmaken. B. W. art. 1578 en 1582.

2. *b.* Zij, die bekwaam zijn tot verkoop, zijn dit dus ook ten aanzien van deze verbindtenis, doch vermits ruiling niet anders dan onderhands kan geschieden, zullen voogden en curators daartoe niet anders, dan op de wijze bij art. 454, B. W., voorgeschreven, kunnen gemagtigd worden.

3. Indien de eene partij de zaak, welke haar in ruiling gegeven wordt, reeds ontvangen heeft, en naderhand bewijst dat de andere daarvan geen eigenaar was, kan zij niet genoodzaakt worden tot levering van de zaak, welke zij van haren kant heeft beloofd, maar alleen om die, welke zij ontvangen heeft, terug te geven. B. W. art. 1579.

4. Hij, die door uitwinning gesteld is uit het bezit der zaak, welke hij in ruiling heeft ontvangen, heeft de keus om van de wederpartij vergoeding van kosten, schaden en interessen, of de teruggave der door hem gegeven zaak, te vorderen. B. W. art. 1580.

5. Indien eene zekere en bepaalde zaak, welke men beloofd had in ruiling te geven, buiten de schuld van den eigenaar, en vóór de levering is verloren geraakt, wordt de overeenkomst voor vervallen gehouden, en kan degene, die van zijne zijde aan de overeenkomst voldaan heeft, de teruggave van het in ruiling gegeven goed vorderen (B. W. art. 1581). Hier bestaat dus een ander beginsel, dan bij koop en verkoop, en blijft de zaak, tot aan het oogenblik der leve-

ring, voor rekening van dengene, die beloofd heeft te leveren.

Registratie.

Wegens de akte van ruiling van onroerende goederen van gelijke waarde is verschuldigd een regt van 2% op de waarde van een der beide perceelen, doch bij ongelijke waarde wordt het regt van 2% geheven over de gelijk staande waarde, en over hetgeen het eene goed het andere in waarde overtreft 4%. Indien onroerende goederen buiten 's lands, tegen onroerende binnen 's lands gelegen, geruild worden, wordt een regt van 4% gevorderd van de verkoopwaarde der binnenlandsche onroerende goederen. Ingeval roerend tegen onroerend goed wordt geruild, moet het regt als voor verkoop van onroerend goed, over de waarde der roerende goederen, met bijvoeging der lasten berekend worden.

Ter berekening der registratie-regten wordt het geschatte kapitaal der jaarlijksche opbrengst, zonder aftrek van lasten, met twintig vermenigvuldigd. Art. 5, no. 4 en art. 69, § 5, no. 3, § 7, no. 5, wet van 22 Frimaire 7e jaar.

*Registratie bij verkoop van onroerend goed met
voorbehoud van vruchtgebruik.*

Indien de verkooper zich het vruchtgebruik van het goed heeft voorbehouden, zal hetzelfde geschat worden op de helft van al wat den prijs van het contract uitmaakt, en het regt op het totaal genomen; d. i., wanneer de prijs van het contract f 1000 bedraagt,

zal het regt over *f* 1500 genomen worden. Voor de vereeniging van het vruchtgebruik met den eigendom, zal geen verder regt verschuldigd zijn; indien die vereeniging evenwel bij akte van afstand plaats heeft, en de prijs meer beloopt dan de schatting, die daarvan ter berekening van het regt op de eigendoms-overdragt zal zijn gedaan, is, bij aanvulling, een nader regt verschuldigd op hetgeen de prijs meer bevonden wordt, dan die schatting te bedragen. In het tegenovergestelde geval wordt de akte van afstand tegen een vast regt van 80 *centen* geregistreerd.

Wanneer de vruchtgebruiker, het registratie-regt voor zijn vruchtgebruik betaald hebbende, den blooten eigendom verkrijgt, zal hij het registratie-regt op de waarde van dien eigendom betalen, zonder dat die van het vruchtgebruik daarbij behoeft gevoegd te worden.

Ofschoon wij dit evenzeer na de behandeling der boedelscheiding, of na de beschouwing der schenkingen zouden hebben kunnen mededeelen, oordeelden wij het echter meer voegzaam de wettelijke bepalingen ten aanzien van de overschrijving der akten van eigendoms-overgang alhier te doen volgen, niet alleen voor zoverre die op de akten van koop en verkoop, maar in het algemeen van toepassing zijn.

WET OP DE OVERSCHRIJVING.

Gearresteerd den 16^{den} Junij 1832; (Stbl. N°. 29)

Art. 17.

Aan de overschrijving (1) ten kantore van de bewaring

(1) B. W. art. 1927. De overschrijving van eene akte in de openbare registers, kan alleenlijk tot een begin van bewijs door geschrift verstrekken,

der hypotheeken, waaronder de goederen gelegen zijn (1), zijn onderworpen alle akten na het in werking brengen dezer wet opgemaakt of verleden, overgang in eigendom of vruchtgebruik van onroerende goederen inhoudende; alle uitgiften in erfpacht of opstal; akten van wederinkoop, onverschillig of de wederinkoop vóór of na den bedongen termijn plaats hebbe; mitsgaders de akten van afkoop van het regt van wederinkoop; alle scheidingen, licitatiën, overdragt van erfregt (2), afgiften van legaten, transactiën, vereenigingen bij akten onder de levenden van het vruchtgebruik met den eigendom, en akten onder de levenden of ter zake des doods, waarbij goederen onder den last van teruggave zijn vermaakt; alles voor zooverre de hiervoren opgenoemde akten onroerende zaken ten onderwerp hebben (3).

Deze overschrijving moet, in alle kantoren waar he

(1) Bij de wet van 3 Januarij 1824, (*Staatsbl.* no. 1), was reeds de overschrijving bevolen van alle akten, houdende overgang van onroerende goederen onder de levenden.

(2) Zelfs al zijn in deze akten de vaste goederen, welke tot de nalatenschap behooren, niet vermeld of aangewezen — (Dec. van 4 Julij 1848, no. 49. *Regt en Wet* Deel 4, bladz. 289)

(3) Verkoop van jagtregt is mede aan de overschrijving onderworpen. (Dec. 7 Sept. 1839, no. 131.)

Akten, houdende vestiging van erfdienstbaarheden, grondrenten en tienden, alsmede van gebruik en bewoning moeten, ingevolge art. 743, 784 en 865, mitsgaders 807 B. W., insgelijks overgeschreven worden.

Verhuringen of verpachtingen van onroerende goederen, tegen altijddurende renten óf voor het leven óf voor eenen onbepaalden tijd aangegaan, worden als verkoopen beschouwd, en zijn aan overschrijving onderworpen. —

behoort, geschieden binnen den termijn van zes maanden, te rekenen voor akten aan hoogere bekrachtiging onderworpen, van den dag dier bekrachtiging; voor schenkingen, van de dagteekening der akte van aanneming; voor akten ter zake des doods, van den dag, op welken zij door den dood bekrachtigd zijn, en voor alle andere akten, te rekenen van den dag, op welken zij zijn verleden of opgemaakt.

Wanneer de akten buiten 's lands verleden of opgemaakt zijn, worden de bovenstaande termijnen verlengd met *drie maanden* voor *Europa*, met *een jaar* voor *Amerika* en met *twee jaren* voor de overige werelddeelen.

De overschrijving zal geschieden op vertoon der oorspronkelijke onderhandsche akten of der volledige expeditiën (1), van alle akten in authentieken vorm verleden of opgemaakt.

Niettemin zal, wat de scheidingen betreft, de overschrijving op vertoon van een door een' notaris geauthentiseerd uittreksel kunnen bewerkstelligd worden, waarin de vereischte omschrijving der onroerende goederen, de daarop klevende lasten en voorwaarden en verdere daartoe betrekkelijke bepalingen of gemaakte overeenkomsten vermeld worden (2).

Art. 18.

Indien de akten, in de gevallen bij het vorig artikel voorzien, niet binnen de daarbij bepaalde termijnen en ten bepaalden kantore ter overschrijving aangeboden worden, zal, behalve het gewone regt, *een tiende* van hetzelfde

(1) De stukken aan de akten vastgehecht, moeten in de expeditiën of afschriften ter overschrijving aangeboden, opgenomen zijn. — (Circ. 14 Dec. 1839, N°. 630. — Res. 180).

Grossen kunnen insgelijks ter overschrijving worden aangeboden. — (Dec. 15 Julij 1843, N°. 33).

(2) Vergelijk ten deze vooral B. W. art. 671.

verschuldigd zijn, voor iedere ingegane maand verzuim, zonder dat evenwel het gewone regt daardoor tot meer dan het driedubbel daarvan zal kunnen worden opgevoerd.

Art. 19.

Indien eene en dezelfde akte in onderscheidene kantoren moet worden overgeschreven, zal het volle bedrag van het regt betaald worden ten kantore alwaar de eerste overschrijving plaats heeft, in dier voege, dat voor iedere volgende overschrijving slechts het salaris van den bewaarder en het zegel van de registers zal betaald worden, indien van de heffing van het regt ten eerste kantore blijkt; doch het verhoogde regt voor de te late overschrijving verschuldigd, zal alleen kunnen betaald worden ten kantore waaronder de goederen gelegen zijn, ten ware de goederen gezamenlijk voor eenen en denzelfden prijs verkocht waren, in welk geval de verhooging van regt ook in het eerste kantoor kan worden gevorderd.

Art. 20.

De overschrijving zal steeds moeten voorafgegaan worden door de registratie der akten of vonnissen; deze registratie zal voor een genoegzaam bewijs worden gehouden, om het regt en het verhoogde regt van overschrijving te kunnen vorderen (1).

Art. 21.

Het regt en de verhoogde regten zijn verschuldigd door degenen op wier namen de goederen moeten overgeschreven worden; gezamenlijke eigenaars, bezitters of verkrijgers, zullen ieder voor het geheel, voor dezelve aansprakelijk

(1) De hypotheekbewaarder mag met grond weigeren de overschrijving van een uittreksel, waaronder geplaatst is de verklaring bij art. 671, B. W. bedoeld, wanneer die verklaring niet is geregistreerd. (Dec. 16 Oct. 1847, N. 30. — *Regt en Wet*, Deel 3, bladz. 373).

zijn , voorbehoudens verhaal tegen de medebelanghebbenden in dezen.

Art. 22.

Het regt van overschrijving bedraagt *vijftig* centen van elke *honderd* gulden der waarde, welke tot grondslag voor de berekening van het evenredig regt van registratie heeft moeten strekken.

In de gevallen , waarin deze grondslag niet kan worden toegepast , zullen partijen eene door hen geteekende verklaring onder aan de akte moeten stellen , de opgave der waarde inhoudende.

Ten aanzien van ruiling , zal het regt slechts op de van de eene zijde in ruiling gegevene goederen geheven worden , en zoo zij in waarde verschillen , op die der in ruiling gegevene zaken , welke de hoogste waarde hebben ; doch zullen de beide partijen , zoo voor het enkele regt als voor de verhoogingen , ieder voor het geheel kunnen aangesproken worden , voorbehoudens verhaal tegen de andere partij wegens het door deze verschuldigde. De bepalingen in dit artikel vervat , zijn insgelijks toepasselijk op alle akten vóór het inwerkingbrengen der wet van 3 Januarij 1824 opge maakt , zullende de belanghebbenden mitsdien , tegen betaling der verminderde regten , de overschrijving derzelve ten allen tijde kunnen vorderen.

Art. 23.

Alle akten en vonnissen , voor welker registratie geen regt van eigendoms-overgang verschuldigd is ; de scheidingen en licitatiën , doch alleen voor zooverre aan de mede-erfgenamen of mede-eigenaar hun aandeel in ieder perceel wordt toegewezen ; de akte van lastgeving of opgave van den kooper , wanneer daaruit geene nieuwe overeenkomst of overgang ontstaat ; weder-inkoop van goederen met dat voorbehoud verkocht , indien de weder-inkoop door den verkoper , zijne erven of legatarissen , binnen den bij het

contract bedongenen en met de wet overeenkomstigen termijn wordt bewerkstelligd, zullen bij de overschrijving alleen aan het zegelregt en het salaris van den hypotheekbewaarder onderworpen zijn, voor zooverre dezelve binnen den hiervoren bij art. 17 bepaalden termijn, ter overschrijving worden aangeboden; in het tegenovergestelde geval zullen dezelve van dezen vrijdom verstoken, en aan het enkel regt op de waarden der over te schrijven goederen onderworpen zijn; zullende dit regt vervolgens verhoogd worden met een tiende voor iedere ingegane maand verder verzuim, na de bepaalde zes maanden plaats hebbende, even als bij art. 18 hiervoren is bepaald.

Laatstgemeld artikel zal geheel van toepassing zijn op de scheidingen met overbedeeling, welke niet binnen den bepaalden termijn ter overschrijving mogten aangeboden worden.

Art. 24.

De regten en verhoogde regten van overschrijving en boeten zijn verjaard na twee jaren, te rekenen van den dag, waarop van de daaraan onderworpenen akten hier te lande de regten van registratie zullen zijn betaald.

Niettemin zullen de belanghebbenden verplicht zijn het enkel regt te voldoen, indien zij de overschrijving na het invallen der verjaring als nog *verlangen* bewerkstelligd te hebben.

HUUR EN VERHUUR.

1. Huur en verhuur van goed is eene overeenkomst waarbij de eene partij zich verbindt, om de andere gedurende eenen bepaalden tijd het genot eener zaak te doen hebben tegen eenen bepaalden prijs, welken de laatstgemelde aanneemt te betalen.

2. Deze overeenkomst wordt door den enkelen wil

van partijen tot stand gebragt, zoodra deze het eens zijn over de zaak en den prijs. Dit contract wordt aangegaan bij monde, of bij geschrifte; het getuigenbewijs wordt niet toegelaten wanneer er geen begin van uitvoering bestaat, ofschoon men zich ook op het geven van eenen godspenning moge beroepen; alleen kan de beslissende eed gevorderd worden van hem die het aangaan van den huur ontkent.

3. Het verhuren van eenig goed, eene daad van eenvoudig beheer zijnde, zoo kan ieder, die dit regt heeft, tot die daad overgaan, en dus ook de opstalhouder, de erfpachter, de vruchtgebruiker (1), de minderjarige die door handligting dit regt heeft bekomen, de getrouwde vrouw die zich dit regt heeft voorbehouden, en voogden en curators, zonder daartoe regterlijk verlof te behoeven. Vergelijk echter B. W. art. 458. Die het zakelijk regt van bewoning of gebruik hebben, kunnen niet verhuren. B. W., art. 870 en 874.

4. De gevolgen van het huurcontract worden door de bedingen van partijen geregeld; de wet regelt, behoudens weinige bijzondere verordeningen, alleen voor zoo verre partijen het stilzwijgen bewaard hebben.

5. Verplichtingen van den verhuurder.

a. Om het verhuurde goed aan den huurder te leveren. B. W. art. 1586.

Deze levering bestaat in de werkelijke overgave of inbezitstelling, door welke de huurder in staat gesteld wordt het goed te gebruiken tot het einde waartoe hij het in huur heeft genomen.

(1) Zie over vruchtgebruikers B. W., art. 819.

- b. Om het in zoodanigen staat te onderhouden , dat het geschikt blijft tot het gebruik waartoe het verhuurd is ; de verhuurder moet dus gedurende den huurtijd alle noodzakelijke reparatiën laten doen , met uitzondering van de zoodanige , welke de huurder , ingevolge de wet of de overeenkomst , voor zijne rekening moet nemen.
- c. Om den huurder zoo lang de huurtijd duurt , het rustig genot daarvan te doen hebben.

Hij moet dus den huurder vrijwaren tegen alle stoornis , welke , hetzij door de gebreken van het goed , hetzij door de daden van hem verhuurder , of van derden , den huurder belet van het goed dat gebruik te maken waartoe het bestemd is , of bij de overeenkomst in huur is gegeven. Men lette echter op het onderscheid , of de huurder in zijn genot verhinderd of belemmerd wordt door feitelijkheden van derden , zonder eenig regt op het gehuurde te beweren , dan wel of die stoornis ontstaat ter oorzake dat derden een beter regt dan de verhuurder op het verhuurde meenen te hebben. B. W. art. 1592 , 1593 en 1594.

6. Verplichtingen van den huurder.
- a. Om het goed als een goed huisvader , en volgens deszelfs bestemming te gebruiken , en wel zelven , als zijnde hij onbevoegd , zonder uitdrukkelijke toestemming daartoe , het goed weder te verhuren of de huur aan een' ander af te staan , behoudens de uitzondering in art. 1595².
- b. Om den bedongen huurprijs (1) op de bepaalde

(1) Indien er geschil ontstaat over den prijs eener verhuring bij monde aangegaan , waarvan de uitvoering

termijnen te voldoen, en daarvoor den verhuurder den bij de wet gevorderden waarborg te geven.

Deze waarborg bestaat bij huur van huizen in een genoegzaam huisraad, en bij huur van landerijen, in de tot de beweiding of bebouwing, noodzakelijke beesten en bouwgereedschappen.

Zie over het regt van den huurder, om vermindering of zelfs om geheele kwijtschelding van den huurprijs te vorderen: B. W. art. 1593, 1591², 1628, 1629, 1630, 1631 en 1632.

- c. Om het goed bij het einde van den huurtijd in behoorlijken staat terug te leveren.

Hierdoor verstaat men de wederoplevering in denzelfden staat waarin het zich tijdens de aanvaarding door den huurder bevond, voor zoover het gehuurde niet door ouderdom of onvermijdelijke toevallen buiten zijne schuld is veranderd of verslimmerd. B. W. art. 1597, 1598, 1599, 1600, 1602 en 1603.

De huurder is niet aansprakelijk voor brand, tenzij de verhuurder mogt bewijzen dat de brand door de schuld van den huurder is veroorzaakt. B. W., art. 1601.

De huurder van huizen is gehouden tot de geringe en dagelijksche reparatiën. B. W. art 1619 en 1620.

De huurder van landerijen wiens huur eindigt, en hij, welke hem in de huur opvolgt, zijn

begonnen is, en er geene kwijting aanwezig is, wordt de verhuurder op zijn' eed geloofd, ten ware de huurder mogt verkiezen den huurprijs te doen begrooten. B. W., art. 1605.

verplicht tot naleving der bepaling in het B. W. art. 1635 en 1636 vervat.

7. Het huurcontract eindigt van regtswege niet door den dood van den huurder of verhuurder (1), B. W., art. 1611; doch alleen:

a. Ingeval van schriftelijke overeenkomst, door verloop van den daarvoor bepaalden tijd. B. W., art. 1606.

b. Ingeval van mondelinge huur van huizen, houdt dezelve niet op, dan voor zoo verre de eene partij aan de andere de huur heeft opgezegd, met inachtneming der plaatselijke gebruiken, en bij mondelinge verhuring van landerijen, wordt de huur gerekend aangegaan te zijn voor zoodanigen tijd als de huurder noodig heeft tot het inzamelen van al de vruchten van het verhuurde erf.

Aldus wordt de huur van eene weide, van eenen boomgaard, wijngaard en van alle andere gronden, waarvan de vruchten binnen den loop van een jaar geheel worden ingezameld, gerekend voor een jaar te zijn aangegaan.

De huur van bouwlanden, welke bij afwisselende zaai beurten bebouwd worden, wordt gerekend te zijn aangegaan voor zoo vele jaren als er beurten van dien aard zijn. B. W., art. 1633.

(1) Ook niet door verkoop van het verhuurde. Zie B. W., art. 1612 en 1613. Alsmede niet door de verklaring van den verhuurder dat hij het gehuurde goed zelf wil betrekken. B. W., art. 1615 en 1616. Zie over de bevoegdheid van den koper, met het beding van wederinkoop, om den huurder tot ontruiming te noodzaken. B. W., art. 1613.

Wanneer de eene partij aan de andere eene opzegging van huur heeft beteekend, kan de huurder, hoewel in het genot blijvende, zich niet beroepen op eene stilzwijgende wederinhuring. B. W., art. 1608.

- c. Ingeval na het eindigen van eene verhuring bij geschrifte aangegaan, de huurder is gebleven en gelaten in het genot van het gehuurde, ontstaat daardoor eene nieuwe huur, waarvan de gevolgen, wat den huurprijs en de regten en verplichtingen tusschen partijen aangaat, door het vroegere schriftelijke contract, doch wat den huurtijd betreft, geregeld worden als bij mondelinge verhuur. B. W., art. 1606, 1623 en 1634.
- d. Zie over den huurtijd van meubelen en gestoffeerde kamers. B. W., art. 1621 en 1622.
- e. Door het geheel of gedeeltelijk tenietgaan van het verhuurde goed. B. W., art. 1589.
- f. Door de werking eener ontbindende voorwaarde.

Registratie.

Bij verhuring van onroerend goed moet het regt worden berekend over den huurprijs, met bijvoeging der lasten aan den huurder opgelegd. (Wet van 22 Frimaire, jaar VII, art. 15, n°. 1.) Bijaldien voor een of meer der pacht- en huurjaren eene andere prijs bedongen is dan voor de overigen, zal de prijs van al de jaren bijeengetrokken op het totaal voor de regeling van het regt naar derzelver aantal gelijkelijk verdeeld worden. Wet van 27 Ventôse, jaar IX, art. 8.

Voor verhuringen betaalbaar in voortbrengselen van

den grond, moeten, ter vinding van den prijs, de bestaande marktprijzen in het kanton waar de goederen gelegen zijn, worden gevolgd, zullende bij de akte een voor echt verklaard uittreksel uit den staat der laatste tijdens de akte bestaande marktprijzen moeten worden overgelegd. (Wet van 22 Frimaire, jaar VII, art. 15, n°. 1.) Indien het voorwerpen betreft, wier waarde niet door middel der marktprijzen kan uitgemakt worden, zullen partijen daarvan eene begrootende verklaring doen.

Van huur tegen eeuwigdurende rente, en waarvan de tijd onbepaald is, wordt het regt berekend over het twintigvoud der rente of van den jaarlijkschen prijs en de jaarlijksche lasten, met bijvoeging van de overige lasten in kapitaal, en van het handgeld of de toegifte die bedongen mogt zijn.

Van huur voor het leven zonder onderscheid, of die op een of meer lijven gevestigd is, wordt het regt berekend over het tienvoud van den prijs en de jaarlijksche lasten, met bijvoeging als voren. Aangehaald art., n°. 2 en 3.

Voor onderverhuringen, afstand of terugname van huur, zijn dezelfde regelen bepaald, doch wordt het regt berekend over de nog loopende huurjaren.

Verhuringen, aangegaan met zoogenaamde optiejaren, worden beschouwd te zijn aangegaan voor zoo langen tijd, als de huurder regt heeft de huurovereenkomst te doen voortduren, tenzij partijen uitdrukkelijk be-
dingen, dat indien de huurder van het regt van optie gebruik maakt, daarvan alsdan eene nieuwe akte zal worden opgemaakt. Wet van 22 Frimaire, jaar VII, art. 69, § 3, n. 2.

Akten van verhuring voor eenen bepaalden tijd aangegaan, worden geregistreerd voor een proportioneel regt van 75 centen van de honderd gulden, voor de twee eerste jaren, en 20 centen van de honderd gulden voor de volgende jaren, terwijl het regt voor borgtocht is gesteld op de helft van het regt, wegens huur verschuldigd.

Verhuringen of verpachtingen van onroerende goederen tegen altijddurende renten, of voor het leven of voor eenen onbepaalden tijd aangegaan, worden als verkoopen beschouwd, en zijn als deze aan een regt van 4⁰/₀ onderworpen. Art. 69, § 7, n. 2, wet van 22 Frimaire, jaar VII.

Wegens huur en verhuur van nieuw ontgonnen, bepodderde of drooggemaakte landen en daarop geplaatste gebouwen, door hem die tijdens de ontginning, bepoddering of droogmaking, eigenaar was of zijne erfgenamen met derden aangegaan, is een vast regt van 80 centen verschuldigd (zie de wet van 6 Junij 1840, *Staatsbl.* n°. 17, art. 7), en zulks gedurende 30 jaren na de gedane aangifte, onder bepaling, dat de voorschreven aangiften geschied zijn, en dat de hoedanigheid van erfgenaam bewezen worde. Zie ten aanzien van het zegelregt wegens onderhandsche huur-contracten, blz. 43, en de bijlage B. op blz. 63, hiervoren.

HUUR VAN DIENST EN WERK.

1. Huur van dienst, van werk en van nijverheid, is eene overeenkomst waarbij de eene partij zich verbindt om iets voor de andere, tegen betaling van een tusschen haar bepaalden prijs of loon te verrigten. B. W. art. 1585.

2. De meest bekende soorten van dit contract zijn:
 - a. Huur van dienstboden en werklieden. B. W., art. 1637—1639.
 - b. Aanneming van werk. B. W., 1640—1652.
 - c. Vervoer van goederen door expeditieus, voerlieden en schippers, rivieren en binnenwateren bevarende. W. v. K., art. 86—98.
 - d. Bevrachting en verhuring van schepen, en de regten en verplichtingen van schippers, scheepsofficieren en gezellen op zeeschepen. W. v. K., art. 341 en 533.
 - e. Plaatsvervangings en nummervervisseling bij de nationale militie. Wet van 19 Aug. 1861 (Stbl. n°. 72).

Registratie.

De overeenkomst van dienst of werk wordt geregistreerd voor het regt van *een pCt.* over den bedongen prijs of loon, waarvan degene die in dienst neemt of het werk verrigten laat als schuldenaar ten behoeve van de andere partij te beschouwen is (Art. 69, § 3, n°. 3 der wet van 22 Frimaire, jaar VII), en evenzoo leerbrieven, beding van gelden of geldswaarde van roerende aard inhoudende, hetzij betaald of niet (Art. 69, § 2, n°. 7 der aangehaalde wet), doch geene kwitantie noch verbindtenis tot betaling van geldswaarden bevattende, voor een vast regt van 80 centen, art. 68, § 1, n°. 14 van meergemelde wet.

De contracten van plaatsvervangings bij de nationale militie worden geregistreerd voor een vast regt van *f* 5. Cf art. 72 der wet van 19 Aug. 61 (Stbl. n°. 72).

Over het algemeen zijn de sub *a*, *c* en *d* gemelde

handelingen aan de notarieële praktijk geheel vreemd, waarom wij alleen die sub *b* en *c* zullen behandelen.

AANNEMING VAN WERK.

1. Bij het bestek, dat is de omschrijving van hetgeen en de voorwaarden waarop de aanbesteder doet aannemen, behoort bepaald te worden of er geleverd zal moeten worden:

- a.* Alleen arbeid of nijverheid, in welk geval de werkmán, wanneer het werk vergaat, slechts voor zijne schuld aansprakelijk is. B. W., art. 1642.
- b.* Of arbeid en stof tevens, in welk geval de aannemer als werkmán, ten aanzien van den arbeid, en als verkooper ten aanzien van de stof te beschouwen is, en het werk alzoo tot het voltooid en geleverd is voor zijne rekening blijft, ten ware de aanbesteder nalatig bleef het werk te ontvangen. Verg. B. W., art. 1641.
- c.* Bij het stuk of bij de maat, in welk geval het werk bij gedeelten kan worden opgenomen (goedgekeurd), welke opneming of goedkeuring wordt geacht geschied te zijn voor al de betaalde gedeelten, wanneer de aanbesteder den werkmán telkens betaalt naar evenredigheid van hetgeen afgewerkt is. B. W., art. 1644.
- d.* Volgens stipt voorgeschreven bestek en tegen eenen vasten prijs; in welk geval de aannemer, bij vermeerdering van dagloonen, verhooging van den prijs der te leveren stoffen, enz., geen' hooger prijs zal kunnen vorderen, en al wat er buiten het bestek zonder nadere schriftelijke overeenkomst

en prijsbepaling bijgevoegd of veranderd is, voor rekening van den aannemer komt. B. W., art. 1646 en 1648.

Indien een gebouw, hetwelk voor eenen bepaalden prijs aangenomen en gemaakt is, door een gebrek in de zamenstelling, of zelfs uit hoofde van ongeschiktheid van den grond, geheel of gedeeltelijk vergaat, zijn de bouwmeesters en aannemers daarvoor gedurende tien jaren aansprakelijk. B. W., art. 1645.

Zie voorts: B. W., art. 1651.

2. De aanbesteder kan, dit goedvindende, de aanneming opzeggen ofschoon het werk reeds begonnen zij, mits hij den aannemer wegens al de door dezen gemaakte kosten, arbeid en winstderving volkomen schadeloos stelle (Art. 1647); deze wetsbepaling stelt dus eene uitzondering daar op den algemeenen regel in art. 1374². De aanbesteder staat volstrekt in geene andere betrekking tot de ambachtslieden, die de werkman bezigt, dan alleen dat zij eene regtsvordering tegen hem hebben, ten beloope van hetgeen hij aan den aannemer schuldig is op het oogenblik, waarop zij hunne regtsvordering instellen. B. W., art. 1650.

3. Huur van werk houdt niet op door den dood van den aanbesteder, maar wel door dien van den werkman, bouwmeester of aannemer; de eigenaar is echter gehouden, de waarde van het gedane werk en van de in gereedheid gebragte bouwstoffen, indien deze hem tot eenig nut kunnen verstrekken, aan de erfgenamen van den aannemer te betalen, in evenredigheid van den bij de overeenkomst bedongen prijs. B. W., art. 1648.

4. Arbeidslieden, die eenig goed van een' ander

onder zich hebben, om daaraan eenig werk te verrigten, zijn gerechtigd om dat goed onder zich te houden, tot de volle voldoening van de kosten en arbeidsloo-
nen daaraan besteed, tenzij de eigenaar voor die kosten en arbeidsloo-
nen genoegzame zekerheid heeft gesteld. B. W. art. 1652.

Registratie.

De aanbestedingen tusschen particulieren zijn onderworpen aan een regt van een pCt. over de som waarvoor de aanneming geschiedt, mits de akte *noch verkoop noch belofte tot levering van roerende zaken betreft*. Art. 69, § 3, n°. 1 der wet van 22 Frimaire, jaar VII, in verband met art. 14, n°. 4 dier wet.

Aannemingen ter zake van opbouw, herstel, onderhouden, bezorging van voorraad en victualie, waarvan de prijs door den Staat, openbare besturen of instellingen betaald wordt, zijn onderworpen aan een *half* pCt. Art. 69, § 2, n°. 3 der aangehaalde wet.

Praktikale Aanmerkingen.

1. De uiterste zorg moet besteed worden aan het bestek van het werk en de teekening daarvan, welke beide stukken door den architect of bouwmeester onderteekend, aan de minute van het proces-verbaal van aanbesteding gehecht worden.
2. Men moet in de voorwaarden der aanbesteding onder anderen bedingen:

Binnen welken tijd het werk zal moeten afge-
loopen zijn.

Welken architect de aannemer als opzigter van het werk zal moeten erkennen.

Dat alle bouwstoffen vooraf door dien opzigter zullen moeten worden goedgekeurd.

Wanneer de betaling van de aannemings-penningen zal geschieden.

Dat de erfgenamen van den aannemer, in geval van zijn overlijden, voor de voltooiing van het werk zullen moeten zorg dragen, en dat de aannemer verplicht zal zijn borg te stellen ten genoegen van den aanbesteder.

PLAATSVERVANGING EN NUMMERVERWISSELING

BIJ DE NATIONALE MILITIE.

Het stellen van een plaatsvervanger of nummervwisselaar geschiedt bij overeenkomst die bij notariële acte wordt verleden.

Voor het opmaken, het overlijden en de uit te geven afschriften van de acte, van welke afschriften er één, door of van wege de loteling, aan den Militie-raad moet worden overgelegd, wordt voor het geheel, behalve de zegel- en registratiekosten, niet meer dan f 4.— in rekening gebracht. Art. 72 der Wet van 19 Augustus 1861 (Stbl. n°. 72) en art. 35, 2°, van het Kon. Besl. van 8 Mei 1862 (Stbl. n°. 46).

Daar de loteling voor den plaatsvervanger aansprakelijk is gedurende één jaar na den dag der inlijving en hij onverwijld ter inlijving wordt opgeroepen, ingeval de nummervwisselaar vóór 15 December van het jaar der inlijving door Ged. Staten wordt afgekeurd, dienen partijen bij het opmaken der acte, waarvoor geen

vorm meer is voorgeschreven, geraden te worden, den tijd van betaling te stellen: Voor plaatsvervangers méér dan een jaar na den dag der inlijving en voor nummervervisselaars, na den 15 December van het jaar der inlijving, Cf. artt. 61 en 117 der aangeh. wet.

MAATSCHAP OF VENNOOTSCHAP.

1. Maatschap is eene overeenkomst waarbij twee of meer personen zich verbinden om iets in gemeenschap te brengen, met het oogmerk om het daaruit ontstane voordeel met elkander te deelen. B. W., art. 1655.

2. Maatschap moet tot doel hebben het gemeenschappelijk belang van de overeenkomende partijen. B. W., art. 1656.

3. Maatschap vereischt geene schriftelijke akte, en wordt door de enkele toestemming van partijen tot stand gebracht, zoodat het aan deze vrij staat, van het bestaan der maatschap door alle geoorloofde bewijsmiddelen te doen blijken. De vennootschap onder eene firma vereischt echter eene schriftelijke, hetzij onderhandsche, hetzij authentieke akte (1), en de naamlooze vennootschap kan niet anders dan bij akte, voor eenen notaris verleden, worden opgeigt.

4. Maatschap moet een geoorloofd onderwerp hebben. B. W., art. 1656.

5. Maatschappen zijn algeheel of bijzonder. (B. W., art. 1657.) De wet kent echter geene andere algeheele maatschap dan de maatschap van winst. Zij ver-

(1) Het gemis eener acte kan echter aan derden niet worden tegengeworpen. Wetb. van Kooph. art. 22.

biedt alle maatschappen, hetzij van al de goederen, hetzij van een bepaald gedeelte van dezelve, onder eenen algemeenen titel, behoudens de bepalingen rakende de huwelijksgemeenschap en huwelijksvoorwaarden (B. W., art. 1658). De algeheele maatschap van winst bevat dan ook slechts hetgeen partijen, onder welke benaming ook, gedurende den loop der maatschap door hunne vlijt zullen verkrijgen. B. W., art. 1659.

6. De bijzondere maatschap is de zoodanige, welke slechts betrekking heeft tot zekere bepaalde zaken of tot derzelver gebruik, of tot de vruchten die daarvan zullen getrokken worden, of tot eene bepaalde onderneming, of tot de uitoefening van eenig bedrijf of beroep. B. W., art. 1660.

7. Alle personen die bekwaam zijn verbindtenissen aan te gaan, kunnen ook het contract van maatschap treffen, en hebben tot het daarstellen dier overeenkomst, geene toestemming of autorisatie van regeringswege noodig; ten aanzien van de naamlooze vennootschap wordt echter door de wet bepaald, dat het bestaan daarvan van de goedkeuring des Konings afhankelijk is, tot welk einde de akte harer oprigting, of wel een ontwerp daarvan, aan Hoogstdenzelven moet worden ingezonden (W. v. K., art. 36). Deze koninklijke bewilling zal niet worden verleend tenzij blijkt dat de eerste oprigters te zamen ten minste *een vijfde* van het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen, en er een termijn wordt bepaald, binnen welken het overige gedeelte der actiën of aandelen zal moeten geplaatst zijn; deze termijn kan echter steeds, op verzoek van de oprigters, door den Koning worden verlengd. W. v. K., art. 50.

8. In zake van koophandel worden de vennootschappen onderscheiden :

1. In die *onder eene firma*, zijnde de zoodanige welke twee of meer personen aangaan, ten einde onder eenen gemeenschappelijken naam handel te drijven. (W. v. K., art. 14 en 16). De firma van eene ontbondene vennootschap kan, hetzij uit kracht der overeenkomst, hetzij indien de gewezen vennoot, wiens naam in de firma voorkwam, daarin uitdrukkelijk toestemt, of, bij overlijden, deszelfs erfgenamen zich daartegen niet verzetten, door een of meer personen worden aangehouden, welke ten blijke daarvan eene akte moeten uitbrengen, en deze doen inschrijven, en in de nieuwspapieren doen bekend maken op den voet en de wijze bij art. 23 vermeld, en op straffe bij art. 29 voorschreven. Art. 30 W. v. K.
2. In de vennootschap bij wijze van geldschieting (*en commandite*), welke wordt aangegaan tusschen een persoon, of tusschen meer hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennoten en een of meer andere personen als geldschieters. Eene vennootschap kan alzoo te gelijker tijd zijne eene vennootschap *onder eene firma*, ten aanzien van de vennoten onder de firma, en eene vennootschap *en commandite* ten aanzien van den geldschietster. Behoudens de uitzondering voor het geval, dat de vennoot *onder de firma* vennoot *en commandite* is geworden, mag de naam van den laatste niet in de firma worden gebezigd. W. v. K., art. 19, 20 en 30².
3. In de naamlooze vennootschap, welke geene firma

heeft, noch den naam draagt van een' of meer der vennooten, maar hare benaming alleen ontleent van het voorwerp harer handelsonderneming. W. v. K., art. 14 en 36.

De wet erkent ook nog handelingen voor gemeene rekening. W. v. K., art. 57.

9. De maatschap begint van het oogenblik der overeenkomst, indien er geen ander tijdstip is bepaald. B. W. art. 1661. De naamlooze vennootschap kan geen' aanvang nemen voordat ten minste *tien ten honderd* van het gemeenschappelijk kapitaal gestort is. W. v. K. art. 51.

10. De maatschap of vennootschap eindigt:

- a. Door verloop van den tijd voor welken zij is aangegaan; zij kan ook vóór dien tijd, om wettige redenen, door den regter te beoordeelen, worden ontbonden. B. W., art. 1683 n°. 1 en 1684.

Maatschap kan ook voor eenen onbepaalden tijd worden aangegaan, met uitzondering van de naamlooze vennootschap, die altijd voor eenen bepaalden tijd moet worden aangegaan, behoudens de verlenging daarvan telken reize, na verloop van dien tijd. W. v. K., art. 46.

De naamlooze vennootschap is ook van regtswege ontbonden, wanneer het maatschappelijk kapitaal tot op 25% verminderd is. W. v. K., art. 47².

- b. Door de vernietiging of het vergaan der zaak, indien de eigendom derzelve nog niet in gemeenschap is gebragt of derzelve genot alleen in gemeenschap is gesteld. B. W., art. 1683² en 1685.
- c. Door het volbrengen der handeling die het onderwerp der maatschap uitmaakt. B. W., art. 1683².
- d. Door den enkelen wil van eenigen of van slechts

eenen der vennooten , ingeval zij voor geenen bepaalden tijd is aangegaan , en mits daarvan aan al de overige vennooten te goeder trouw en niet ontijdig opzegging gedaan worde. B. W., art. 1683 , n°. 3 en 1686.

- e.* Door den dood van eenen der vennooten , ten ware bedongen mogt zijn , dat , in geval van overlijden , de maatschap met zijne erfgenamen , of alleen tusschen de overblijvende vennooten , zal voortduren. B. W., art. 1683⁴ en 1688.
- f.* Door de curatele van eenen der vennooten. B. W., art. 1683⁴.
- g.* Door den staat van faillissement of van kennelijk onvermogen van eenen der vennooten. B. W., art. 1683⁴.

Bij naamlooze vennootschappen brengt natuurlijk de dood , de curatele of het faillissement van dezen of genen der vennooten of aandeelhouders geene verandering of ontbinding te weeg.

VERPLIGTINGEN DER VENNOOTEN.

1. De hoofdverplichting van ieder der vennooten is die om aan de maatschap te leveren , wat zij zich verbonden hebben in gemeenschap te brengen. B. W., art. 1662.

Men verdeelt den inbreng gevoegelijk in :

- a.* Geldelijken inbreng. — Zie ten aanzien van verzuim hierin B. W., 1663¹, en bij het tot bijzonder gebruik nemen van gemeenschappelijke gelden , B. W. art. 1663².
- b.* Inbreng van den eigendom van een bepaald voorwerp.

In dit geval is de inbrengende vennoot tot vrijwaring gehouden, op gelijke wijze als bij koop en verkoop plaats vindt (B. W., art. 1662); terwijl het toevallig vergaan van het ingebragte voorwerp alsdan voor rekening van de maatschap komt.

- c. Inbreng van het genot eener niet verbruikbare zaak. In dit geval blijft de zaak voor rekening van den inbrenger.
- d. Inbreng van zaken door het gebruik vergaande, of in waarde verminderende, door ze te behouden of bestemd om verkocht te worden, of begroot bij inventaris.

In deze gevallen blijven die zaken, als werkelijk in eigendom aan de maatschap overgaande, voor rekening van de maatschap, en kan de inbrenger der geschatte goederen, niets meer vorderen dan het beloop dier schatting. B. W., art. 1668.

- e. Inbreng van arbeid en vlijt.

In dit geval is de vennoot rekenschap verschuldigd van alle winsten, welke hij door zoodanige soort van nijverheid, als welke het onderwerp der maatschap uitmaakt, verkregen heeft. B. W., art. 1664.

2. Wanneer een der vennoten voor zijne eigene rekening eene opeischbare som te vorderen heeft van iemand die mede eene insgelijks opeischbare som verschuldigd is aan de maatschap, is hij, betaling ontvangende, verplicht tot toerekening van het ontvangene op de inschuld der vennootschap en zijne eigene, naar evenredigheid. B. W., art. 1665.

3. Indien een der vennoten zijn geheel aandeel in eene gemeene schuld der maatschap ontvangen heeft,

en de schuldenaar naderhand onvermogen is geworden, is die vennoot gehouden het ontvangene in de gemeene kas in te brengen, al had hij ook voor zijn aandeel kwijting gegeven. B. W., art. 1666.

4. Ieder vennoot is jegens de maatschap gehouden tot vergoeding der schaden, welke hij aan dezelve door zijne schuld heeft veroorzaakt, zonder dat hij die schade kan in vergelijking brengen met de voordeelen, welke hij door zijnen arbeid en zijne vlijt in andere zaken aan de maatschap mogt hebben aangebragt. B. W., art. 1667.

5. Geen der vennoten kan zonder toestemming der overigen, eenen derden persoon als medelid der maatschap toelaten (B. W., art. 1678). Deze wetsbepaling lijdt bij de naamlooze vennootschap, ten aanzien der aandeelhouders, uitzondering. Zie W. v. K., art. 42 in verband met art. 43.

6. Vennoten, die geen beheer hebben, moeten zich zelfs van de minst beduidende bemoeijenissen onthouden, en hebben dus geene bevoegdheid tot het vreemden, verpanden of bezwaren van de roerende goederen der maatschap. B. W., art. 1677.

REGTEN DER VENNOTEN.

1. Ieder vennoot heeft aanspraak tegen de vennootschap :

- a. Wegens de voorgesloten geldsommen met de interessen van den dag der vordering.
- b. Wegens de verbindtenissen te goeder trouw voor de maatschap aangegaan, en wegens schaden, welke onafscheidelijk zijn aan zijn beheer. B. W., art. 1669.

2. Ieder vennoot mag een' derden aannemen als deelgenoot in het aandeel dat hij zelf in de vennootschap heeft.

3. De vennoten kunnen het beheer der maatschap aan een' of meer hunner opdragen. B. W., art. 1673.

WINST EN VERLIES.

1. Indien bij de overeenkomst het aandeel van ieder vennoot in de winsten en verliezen niet is bepaald, is elks aandeel geëvenredigd aan hetgeen hij in de maatschap heeft ingebracht.

Ten aanzien van dengene, die slechts zijne nijverheid heeft ingebracht, wordt het aandeel in de winsten en verliezen gerekend gelijk te staan met het aandeel van dengene der vennoten, die het minst heeft ingebracht. B. W., art. 1670.

2. De vennoten kunnen niet bedingen, dat zij de regeling der hoegroothed van hun aandeel aan een' hunner of aan een' derde zullen overlaten.

Een zoodanig beding wordt gerekend niet geschreven te zijn, en zullen alzoo de verordeningen van het voorgaande artikel worden in acht genomen. B. W., art. 1671.

3. Het beding, waarbij aan een' der vennoten *alle* voordeelen mogten toegekend zijn, is nietig. Maar het is geoorloofd te bedingen, dat al de verliezen, bij uitsluiting door een' of meer der vennoten zullen gedragen worden. B. W., art. 1672.

Deze bepalingen zijn op vennootschappen *onder eene firma*, en op die *en commandite* mede toepasselijk.

4. Bij de akte van oprigting eener naamlooze vennootschap mogen geene vaste renten bedongen worden.

De uitdeelingen geschieden uit de inkomsten, na aftrek van alle uitgaven. Er kan echter worden overeengekomen, dat die uitdeelingen niet meer dan zekere hoeveelheid zullen bedragen. W. v. K., art. 49.

HET BEHEER DER MAATSCHAP.

1. Bij gebreke aan bijzondere bedingen omtrent de wijze van beheer, moeten bij de burgerlijke maatschap de volgende regelen worden in acht genomen.

- a. De vennoten worden geacht zich over en weder de magt te hebben verleend om', de een voor den anderen, te beheeren.

Hetgeen ieder van hen alsdan verrigt is ook verbindende voor het aandeel der overige vennoten, zonder dat hij hunne toestemming hebbe bekomen, onverminderd het regt van deze laatstgemelden of van een' hunner, om zich tegen de handeling, zoolang die nog niet gesloten is, te verzetten.

- b. Ieder der vennoten mag gebruik maken van de zaken aan de maatschap toebehoorende, mits hij dezelve gebruike tot zoodanige einden, waartoe zij gewoonlijk bestemd zijn, en mits hij zich van dezelve niet bediene tegen het belang der maatschap, of op zoodanige wijze, dat de overige vennoten daardoor verhinderd worden, om van die zaken, volgens hun regt, mede gebruik te maken.
- c. Ieder vennoot heeft de bevoegdheid om de overige vennoten te verpligten in de onkosten te dragen, welke tot behoud der aan de maatschap behoorende zaken noodzakelijk zijn.
- d. Geen der vennoten kan zonder toestemming der

overige, eenige nieuwigheden daarstellen ten aanzien der onroerende goederen, welke tot de maatschap behooren, al beweerde hij ook dat dezelve voor de maatschap voordeelig waren. B. W., art. 1676.

2. In hetzelfde zeldzame geval van niet voorziening in het beheer der vennootschap onder eene firma, is ieder der vennoten bevoegd ten name der vennootschap te handelen, gelden te ontvangen en uit te geven en de vennootschap aan derden en derden aan de vennootschap te verbinden (W. v. K., art. 17¹), met dien verstande nogtans, dat handelingen, welke niet tot de vennootschap betrekkelijk zijn, of tot welke de vennoten volgens de overeenkomst onbevoegd zijn, onder deze bepaling niet begrepen worden.

3. Bij de naamlooze vennootschap worden altijd voorzieningen ter zake van het beheer gemaakt.

4. De vennoten dragen meestal het beheer der maatschap aan een' of meer personen uit hun midden op; deze opdracht van beheer is:

- a. of eene eenvoudige lastgeving, dat is, tot wederopzeggens toe, of
- b. eene voorwaarde of bestanddeel van het contract.

De opdracht van het beheer, bij de oprigting der akte van maatschap zelve hebbende plaats gehad, zal degene die met het beheer belast is, alle daden daartoe betrekkelijk, mits te goeder trouw handelende, in weêrwil der overige vennoten, kunnen verrigten, en deze magt kan, zoo lang de maatschap duurt, niet zonder wettige redenen herroepen worden. B. W., art. 1673.

Wanneer echter de opdracht van het beheer, hetzij uitdrukkelijk tot eene eenvoudige lastgeving is beperkt,

hetzij uithoofde van eene latere dagteekening daarvoor gehouden wordt, is die opdracht, even als eene eenvoudige lastgeving, herroepelijk. B. W., art. 1673².

Zie over het geval, dat verscheidene vennooten met het beheer belast zijn, B. W., art. 1674, en over de omstandigheid, dat een der beheerders niets buiten den anderen zou mogen verrigten, B. W., art. 1675.

5. Commanditaire vennooten mogen, zelfs uit kracht eener volmagt, geene daad van beheer verrigten of in de zaken van de vennootschap werkzaam zijn (W. v. K., art. 20). Zij hebben zelfs geen regt van stemming ter benoeming van eenen vereffenaar bij de ontbinding der vennootschap. W. v. K., art. 32¹.

6. De naamlooze vennootschap wordt beheerd door daartoe door de vennooten aangestelde bestuurders, al of niet deelgenooten zijnde, met of zonder toekenning van loon, met of zonder toezigt van commissarissen. Die bestuurders mogen niet onherroepelijk worden aangesteld. W. v. K. art. 44. Verg. daarmede: B. W., art. 1673, ten opzigte van maatschap.

Verplichtingen der bestuurders eener naamlooze vennootschap.

- a. Zij moeten den hun opgedragen last behoorlijk uitvoeren. Zij moeten alzoo in hun beheer te goeder trouw te werk gaan. W. v. K., art. 45.
- b. Zij moeten zorg dragen dat de vennooten de akte doen inschrijven en bekend maken overeenkomstig het voorschrift van art. 38 W. v. K.; zoolang de inschrijving en bekendmaking niet is geschied, zijn zij voor hunne handelingen persoonlijk, en elk voor het geheel, aan derden verbonden. W. v. K., art. 39.
- c. Zoodra het hun gebleken is dat het maatschap-

pelijk kapitaal een verlies van 50 % heeft ondergaan, zijn zij verplicht daarvan aankondiging te doen in een daartoe ter griffie van de Arrondissements-Regtbank aangelegd register, mitsgaders in de nieuwspapieren bij art. 28 W. v. K., vermeld. W. v. K., Art. 47¹.

- d. Zij mogen niet voortvaren in hun beheer zoodra het maatschappelijk kapitaal 75 % verminderd is, op straffe van persoonlijk, en ieder voor het geheel, aansprakelijk te zijn voor alle verbindtenissen, welke zij, nadat het bestaan van die vermindering aan hen bekend was of moest bekend zijn, hebben aangegaan. Art. 47², W. v. K. (1).
- e. Zij zijn verplicht eenmaal 'sjaars aan de vennoten opgave te doen van de winsten en verliezen door de vennootschap in het afgelopen jaar gehad of geleden. W. v. K., art. 55.
- f. Zij vereffenen de ontbondene vennootschap W. v. K., art. 56 en 35, verg. bladz. 493.

(1) In het W. v. K. met aant. door Mr. C. D. AssER Amsterdam 1845, leest men in de aant. op art. 47:

»De strafbepaling alleen bij het tweede lid des artikels gevoegd, zoude wel eens tot de dwaling kunnen leiden, dat op de overtreding van het eerste lid, geene straf voor nalatigheid tot kwade trouw is vastgesteld. Intusschen kan men, bij gebreke eener stellige wetsbepaling, gereedelijk aannemen, dat, naar aanleiding van art. 1275, B. W., bij niet voldoening, door de bestuurderen kosten, schaden en interssen moeten worden betaald. Het onderscheid is dus slechts, dat zij niet *»solidair* verbonden zijn: daartoe ware eene uitdrukkelijke wetsbepaling noodig; zie art. 1318, B. W.»

- g. Zij mogen niet als gemachtigden bij de stemming optreden. W. v. K., art. 54, 2de al.

Ten aanzien der Commissarissen bepaalt de wet:

- a. Wanneer zij eenig deel in het beheer hebben, kunnen zij door de vennoten niet worden gemachtigd om de rekening en verantwoording na te zien en goed te keuren, in het tegenovergestelde geval echter wel. W. v. K., art. 52.
- b. Zij mogen evenmin als de bestuurders als gemachtigden bij de stemming optreden. W. v. K. art. 54.

VAN DE VERBINDTENISSEN DER VENNOTEN TEN
AANZIEN VAN DERDEN.

1. Bij burgerlijke maatschap:
- a. De vennoten zijn niet ieder *voor het geheel* voor de schulden van de maatschap verbonden, en een der vennoten kan de overigen niet verbinden, indien deze hem daartoe geene volmagt gegeven hebben. B. W., art. 1679.

Deze regtsleer maakt geen inbreuk op het bepaalde bij art. 1676, 1^e en 2^e gedeelte, alwaar gezegd wordt, dat hetgeen ieder van de vennoten verrigt ook verbindende is voor het aandeel der overige vennoten; deze bepaling regelt alleen de belangen der vennoten *onderling*, en beslist alleen, dat de vennoot, die voor de maatschap gehandeld heeft, verhaal op ieder van zijne medevennoten heeft; terwijl integendeel art. 1679 leert, dat derden, die eene overeenkomst met de maatschap aangegaan hebben, *niet* ieder der ven-

nooten voor het geheel kunnen aanspreken, en dat een vennoot alleen zich zelve, maar niet de overigen verbindt; in één woord: derden hebben met die maatschap niets te maken; hebben zij met één' der vennoten, al ware dit ook voor rekening der maatschap gehandeld, dan hebben zij slechts verhaal op *dezen* vennoot (1), en hebben al de vennoten voor rekening der maatschappij gecontracteerd, dan hebben derden verhaal op ieder der vennoten voor gelijke som en voor gelijk aandeel, al ware het, dat het aandeel van den eenen vennoot in de maatschap, minder dan dat van den anderen bedroeg, tenzij uitdrukkelijk anders ware bepaald. B. W., art. 1680 en 1681.

- b. Indien een der vennoten in naam der maatschap eene overeenkomst heeft aangegaan, kan de maatschap de uitvoering daarvan vorderen. B. W. art. 1682.

2. Bij vennootschap *onder eene firma*.

De vennoten *onder eene firma*, die niet uitdrukkelijk van de teekening zijn uitgesloten, hebben de bevoegdheid de vennootschap aan derden en derden aan de vennootschap te verbinden; in deze vennootschappen is elk der vennoten wegens de verbindtenissen der

(1) Behoudens het geval, dat deze vennoot volmagt had van de overigen, of dat de zaak ten voordeele van de maatschap gestrekt had. Door deze volmagt wordt natuurlijker wijze niet bedoeld de stilzwijgende lastgeving waarvan in het B. W., art. 1676, sprake is, en evenmin de volmagt tot beheer in 1673 vermeld. — Hier vooral springt in het oog het onderscheid tusschen magt om te *beheeren* en magt om te *verbinden*.

vennootschap, hoofdelijk en voor het geheel aansprakelijk. W. v. K., art. 48.

3. Bij vennootschap *en commandite*.

De vennoot *en commandite* is niet verder aansprakelijk dan ten beloope der gelden, die hij in de maatschap heeft ingebracht of heeft moeten inbrengen, zonder dat hij immer tot teruggave van genoten winsten verplicht zij. W. v. K., art. 20; zie echter W. v. K., art. 21. (1)

6. Bij naamlooze vennootschap.

Alleen de bezittingen van de naamlooze vennootschap zijn voor de te goeder trouw aangegane verbindtenissen van de bestuurders aansprakelijk, doch de aandeelhouders niet verder dan voor het volle beloop hunner actiën. W. v. K., art. 40.

VAN HET VEREFFENEN DER ZAKEN VAN EENE
ONTBONDENE MAATSCHAP.

1. Bij de ontbinding der vennootschap zullen de vennoten, die het regt van beheer hebben gehad, de zaken der gewezen vennootschap moeten vereffenen, en wel in—

(1) Men ziet dus dat het onderscheid tusschen den *commanditaires* vennoot, en degene die *à déposito*, zoo als men dit gewoonlijk noemt, gelden in de maatschap heeft, daarin bestaat, dat de vennoot *en commandite* aandeel in de winsten heeft, doch daarentegen, ingeval van mislukking, zijn geheele kapitaal, zonder eenig verhaal tegen de vennoten *onder de firma*, verliezen kan; de geldschieder *à déposito* heeft geen aandeel in de winst, maar trekt renten, en kan te allen tijde als schuldeischer ten laste der vennootschap optreden,

geval van vennootschap *onder eene firma* in naam van dezelfde firma, tenzij bij de overeenkomst anders ware bepaald, of de gezamenlijke vennoten (die *en commandite* niet daaronder begrepen) hoofdelijk en bij meerderheid van stemmen eenen anderen vereffenaar hadden verkozen. W. v. K., art. 32¹, verg. 32².

De vereffenaars hebben het regt, van de vennoten de gelden te vorderen, die zij ter liquidatie noodig hebben (W. v. K., art. 33), en moeten de penningen, die gedurende de vereffening uit de kas kunnen gemist worden, verdeelen. W. v. K., art. 34.

2. Eene ontbondene naamlooze vennootschap wordt door de Bestuurders vereffend, ten ware deswege bij de akte eene andere wijze ware voorgeschreven. W. v. K., art. 56.

De regelen omtrent de verdeeling van nalatenschappen, de wijze dier verdeeling, en de verplichtingen, die daaruit tusschen de mede-erfgenamen voortspruiten, zijn ook toepasselijk op de verdeeling tusschen vennoten. B. W., art. 1689.

3. De boeken en papieren der ontbondene vennootschap blijven berusten onder den vennoot, welke daartoe bij meerderheid van stemmen, of bij staking door de Arrondissements-Regtbank wordt verkozen; behoudens aan de vennoten den vrijen toegang daartoe. W. v. K., art. 35.

OPENBAARMAKING VAN DE VENNOOTSCHAP EN VAN HARE ONTBINDING.

1. Het bestaan der burgerlijke maatschap behoeft niet te worden bekend gemaakt.

2. De akte van oprigting eener vennootschap *cnder eene firma*, moet, om tegen derden te kunnen werken, ter griffie van de Arrondissements-Regtbank in de plaats of de plaatsen waar de vennootschap gevestigd is, of, bij ontstentenis van dien, ter griffie van het kanton geregeld worden ingeschreven, bij afschrift of bij uittreksel, welk laatste moet inhouden:

1. Den naam, den voornaam, het beroep en de woonplaats der vennoten onder de firma. (1)
2. De opgaaf der firma met aanduiding of de vennootschap is algemeen, dan wel of zij zich tot eenigen bijzonderen tak van koophandel bepaalt; in het laatste geval met aanduiding van dien bijzonderen tak.
3. De aanwijzing der vennoten, die van de teekening der firma zijn uitgesloten.
4. Het tijdstip, waarop de vennootschap begint en zal eindigen.
5. En voorts in het algemeen zoodanige gedeelten der overeenkomst, welke ter bepaling van de regten van derden omtrent de vennoten moeten dienen. W. v. K., art. 23, 24, 25, 26 en 27.

De vennoten zijn daarenboven verplicht om een uittreksel der akte, overeenkomstig het voorschrift van art. 26, te doen bekend maken, zoowel in het officiële dagblad, dat is de Nederlandsche Staatscourant, als in een der nieuwspapieren van de plaats of plaatsen alwaar de vennootschap gevestigd is, en bij gebreke van zoo-

(1) De namen der vennoten *en commandite* behoeven niet te worden vermeld, evenmin als het kapitaal, dat zij aanbrengen, ofschoon dit laatste, ter bevestiging van het crediet der onderneming, veelmalen gedaan wordt.

danig nieuwspapier in dat eener naburige plaats. W. v. K., art. 28.

Zoo lang die inschrijving en bekendmaking niet is geschied zal de vennootschap *onder eene firma* ten aanzien van derden worden aangemerkt, als algemeen voor alle handelszaken, als aangegaan voor eenen onbepaalden tijd, en als geen' der vennoten uitsluitende van het regt om voor de firma te handelen en te teekenen. W. v. K., art. 29¹; zie ook: art. 29².

Indien de vennoten de firma eener ontbondene vennootschap aanhouden moet daarvan eene akte worden uitgebragt, welke moet worden ingeschreven en bekend gemaakt even als de akte van vennootschap.

Die inschrijving en bekendmaking moet ook geschieden:

- a. Ingeval de vennootschap vóór den tijd bij de overeenkomst bepaald, of door afstand of opzegging, wordt ontbonden.
- b. Ingeval zij na verloop van het bepaalde tijdstip wordt verlengd.
- c. Ingeval er veranderingen worden gemaakt in die voorwaarden der overeenkomst, waarbij derden belang hebben, als tegen hen kunnende ingeroepen worden.

Het nalaten daarvan heeft ten gevolge, dat de ontbinding, afstand, opzegging of verandering niet tegen derden werkt. W. v. K., art. 31.

Bij verzuim van inschrijving en bekendmaking van de verlenging der vennootschap, gelden de bepalingen van het W. v. K., art. 29.

3. De akte van oprigting der naamlooze vennootschap, de veranderingen daarin, hare verlenging en

de koninklijke bewilligingen moeten in haar geheel worden ingeschreven in de daartoe bestemde openbare registers, en door middel van het officiële dagblad worden openbaar gemaakt. Daarenboven moet in een der nieuwspapieren der plaats of plaatsen alwaar de vennootschap gevestigd is, en bij gebreke van zoodanig nieuwspapier in dat eener naburige plaats, eene aankondiging worden gedaan, houdende bericht van het bestaan der naamlooze vennootschap, derzelver verlening of verandering, met aanduiding van de dagtekening en het nummer van het officiële dagblad waarin de akte is opgenomen. W. v. K., art. 38.

Practische aanmerkingen, ten dienste bij het stellen der akte.

1. De akte van vennootschap *onder eene firma* en *en commandite* dient bepalingen in te houden ten aanzien van :

- a. Den duur der vennootschap.
- b. De firma, en welke der vennooten de teekening hebben.
- c. Den aanbreng der vennooten. Deze kan in de akte vermeld, of wel daarin opgenomen worden, dat de aanbreng van ieder der vennooten uit de boeken der vennootschap zal blijken, doch wat de commanditaire vennooten betreft is het beter het kapitaal, dat zij zullen inbrengen, in de akte uit te drukken.
- d. Den dag, op welke elk vennootschapsjaar begint eindigt.
- e. De jaarlijksche balans, wanneer die in gereed-

heid moet zijn, en op welken grondslag zij zal berusten.

- f.* Het aandeel van ieder der vennoten in de winsten en verliezen, en of er voor den vennoot, die meer dan de anderen heeft ingebracht, ook vooruitgenot van interest over dat meerdere zal zijn.
- g.* Het geval, dat een der vennoten overleed, onder curatele werd gesteld of in staat van faillissement of kennelijk onvermogen geraakte, en ook of de een of ander der vennoten het regt van overname van de goederen der vennootschap, in geval van ontbinding, hebben zal.
- h.* Of er in geval van onverhoopt verschil, scheidslieden zullen worden benoemd, en op welke wijze die benoeming zal plaats hebben. (Zie hierna over *compromis*.)

2. De akte van oprigting eener naamlooze vennootschap dient behalve de opgave van het getal aandeelen, waarvoor de contractanten hebben deel genomen, bepalingen in te houden, ten aanzien van :

- a.* Het doel der vennootschap.
- b.* Den aanvang en den duur derzelve; deze toch *moet* worden aangewezen.
- c.* Het kapitaal der vennootschap; de wijze van verdeling van hetzelfde in actiën; de hoegrootheid van ieder aandeel, en of de aandeelen zullen zijn op naam of in blanco.
- d.* Den eigendoms-overgang der aandeelen op naam en de wijze van overboeken. Zie art. 42, W. v. K. (1)

(1) Indien het volle bedrag van zoodanige actie of aandeel niet is gestort, gelijk veelal bij assurantie-maatschappijen het geval is, blijft de oorspronkelijke vennoot,

e. Den tijd van storting van het bedrag der aandeeleu.

Ingeval van blanco aandeeleu geschieden de eerste stortingen op receptis, en wordt eerst bij de laatste storting het aandeel aan den vennoot afgegeven.

f. De magt der bestuurders en commissarissen.

g. De regeling der werkzaamheden van bestuurders, soms ook de benoeming van eenen kassier.

h. De boeken en de jaarlijksche afsluiting daarvan, en het formeren van eenen staat.

i. Het doen der jaarlijksche rekening en verantwoording, en het opnemen en nazien daarvan.

k. De uitdeelingen uit de winsten.

l. Het daarstellen van een reservefonds.

m. De algemeene vergaderingen, en wanneer bestuurders en commissarissen verplicht en bevoegd zijn die te beleggen, en of ook aandeelhouders daartoe het regt hebben, mitsgaders de handhaving der orde daarbij.

n. Het stemregt.

o. De vereffening der zaken in geval van ontbinding.

p. Het gekozen domicilie van de primitieve aandeelhouders en hunne opvolgers.

Ingeval de vennootschap de verzekering op bepaalde voorwerpen ten onderwerp heeft, moet de akte inhouden het maximum, boven hetwelk op een en hetzelfde voorwerp niet kan worden verze-

of diens erven of regthebbenden, tot de storting van het verschuldigde aan de vennootschap verbonden, ten ware bestuurders en commissarissen, zoo die bestaan, zich uitdrukkelijk met den nieuwen verkrijger hadden tevreden gesteld, en eerstgemelde van alle verantwoordelijkheid ontslagen. W. v. K., art. 43.

kerd, of wel het uitdrukkelijk beding, dat zulks aan de beschikking der bestuurders, met of zonder de commissarissen, blijft overgelaten. W. v. K., art. 53.

Ook verdient nog vermelding dat al de aandeelen niet reeds vóór de akte van oprigting behoeven geplaatst te zijn, zoodat in dit geval de comparanten slechts een gedeelte der aandeelen vertegenwoordigen, doch moet alsdan in de akte vermeld worden, binnen welken tijd de overige aandeelen zullen moeten geplaatst zijn, welke termijn door den Koning steeds kan worden verlengd. Verg.: W. v. K., art. 50; verg. hiervoor bladz. 479.

Registratie.

De akte van maatschap of vennootschap of van oprigting van eene naamlooze vennootschap, is onderworpen aan het vaste regt van f 2,40, mits noch schuldverbindtenis, noch ontheffing, noch overgang van roerend of onroerend goed tusschen de vennooten of anderen inhoudende. Art. 68, § 3, n°. 4 der wet van 22 Frimaire, jaar VII; en is elke overeenkomst tusschen de vennooten onderling of met derden aangegaan, aan een afzonderlijk regt onderworpen, indien die overeenkomst niet uit de maatschap zelve volgt.

HANDELINGEN VOOR GEMEENE REKENING.

Behalve de drie soorten van vennootschap, hierboven gemeld, erkent de wet ook *Handelingen voor gemeene rekening*.

Deze handelingen zijn betrekkelijk tot eene of meer bijzondere of bepaalde handels-ondernemingen; zij hebben plaats omtrent zulke voorwerpen, en onder zooda-

nige voorwaarden, als tusschen de deelgenooten is overeengekomen.

Zij vereischen geene schriftelijke akte, en zijn niet onderworpen aan de verdere formaliteiten en bepalingen ten aanzien van vennootschap voorgeschreven.

Zij geven aan derden geene regtsvordering, dan tegen diegenen der deelgenooten, met welken die derden gehandeld hebben. W. v. K., art. 57 en 58.

SCHENKING.

1. Schenking is eene overeenkomst waarbij de schenker bij zijn leven, *om niet* en onherroepelijk, eenig goed afstaat, ten behoeve van den begiftigde, die hetzelfde aanneemt. B. W., art. 1703.

De wet erkent geene andere schenkingen dan schenkingen onder de levenden; alzoo is het, behalve bij huwelijksche voorwaarden, onbestaanbaar eene onherroepelijke schenking ter zake des doods te doen.

2. Met uitzondering der giften van hand tot hand van *roerende lichamelijke* voorwerpen of van *schuldvorderingen aan toonder*, welke geene schriftelijke akte vereischen, en die eenvoudig van kracht zijn door de enkele overlevering aan den begiftigde, of aan eenen derde, die het gegevene voor hem aanneemt, moeten de schenkingen, op straf van nietigheid, gedaan worden bij eene notariële akte. B. W., art. 1719 en 1724.

3. Geene schenking is voor den schenker verbindende, of brengt eenig gevolg hoegenaamd te weeg, dan van den dag waarop dezelve in uitdrukkelijke bewoordingen is aangenomen, hetzij door den begiftigde zelven, hetzij door eenen persoon aan wien door dezen bij eene au-

thentieke akte, de volmagt is verleend om schenkingen aan te nemen, welke aan den begiftigde gedaan zijn, of in het vervolg mogten gedaan worden (1).

Indien de aanneming niet bij de akte van schenking zelve gedaan is, kan zulks geschieden bij eene latere authentieke akte, mits dit plaats hebbe gedurende het leven van den schenker, in welk geval de schenking ten opzigte van dezen laatste slechts van kracht zal zijn van den dag, waarop de aanneming aan hem be- teekend zal zijn geworden (B. W., art. 1720). Schenkingen aan eene gehuwde vrouw gedaan, kunnen door haar niet anders worden aangenomen dan onder bijstand of schriftelijke toestemming van haren man. B. W. art. 1721.

Schenkingen aan minderjarigen gedaan, kunnen gedurende het leven der beide ouders door den vader, zonder eenige regterlijke magtiging worden aangenomen.

Schenking aan onder voogdij staande minderjarigen of onder curatele gestelden gedaan, wordt door den voogd of den curator, daartoe door de arrondissements-regtbank gemagtigd, aangenomen.

Indien de regtbank de magtiging verleent, blijft de schenking van kracht, al mogt de schenker vóór het verleenen der magtiging zijn overleden. B. W. art. 1722.

Indien de begiftigde minderjarige of onder curatele gestelde mogt overleden zijn, vóór dat de voogd of curator de gedachte magtiging heeft verkregen, en uit

(1) Zie art. 1353, en ten aanzien van vestiging van lijfrente B. W., art. 1815².

Zie ook ten aanzien van kwijtschelding van schuld' B. W. art. 1475.

kracht daarvan de akte van aanneming heeft uitgebragt, heeft de schenking geen gevolg.

4. De eigendom der in de schenking* begrepene goederen wordt zelfs wanneer de schenking behoorlijk is aangenomen, niet door den begiftigde verkregen, dan door middel van de overdragt, gedaan overeenkomstig art. 667, 668, 671. B. W. Zie B. W. art. 1723.

3. Behoudens de inkorting der giften, voor zoo verre daardoor de regten zouden zijn benadeeld van degenen aan wie een wettelijk aandeel toekomt, mogen bij wege van schenking beschikken alle personen, die de wet daartoe niet onbekwaam verklaart; dus niet:

- a. Minderjarigen, al hebben zij den ouderdom van achttien jaren bereikt, behalve bij huwelijksche voorwaarden. B. W. art. 1714; verg.: art. 206. (1)
- b. Onder curatele gestelden, zelfs degene die wegens verkwisting onder curatele zijn gesteld, uitgezonderd, wat deze laatsten betreft, bij huwelijksche voorwaarden. B. W., art. 506.; verg.: art. 206.
- c. Meerderjarigen ten behoeve van hunnen gewezen voogd, zoo lang de voogdijrekening niet afgelegd en gesloten is, behalve, indien de gewezen voogd een bloedverwant in de opgaande linie is. B. W., art. 1718. j°. 951 al. 2 en 3.
- d. De gehuwde man ten aanzien van de goederen, behorende tot de gemeenschap tusschen hem en zijne vrouw bestaande, dan alleen: 1°. aan de kinderen uit hun huwelijk gesproten, om hun eenen stand te bezorgen; 2°. in het algemeen over een bijzonder stuk roerend goed (dat is over eene

(1) Zie ten aanzien van personen die *venia aetatis* hebben verkregen: B. W. art. 479.

bepaalde lichamelijke roerende zaak), mits hij zich het vruchtgebruik er niet van voorbehoudt. B. W., art. 179³, 179⁴.

- e. De fiduciaire erfgenaam over de goederen aan den last van fidei-commis onderworpen. B. W., art. 1020 en 1032.
- f. De erfgenaam of legataris, ingeval van de erfstelling over de hand in het B. W., art. 928, 1036, 1037 en 1038 bedoeld, indien hem het vermogen tot schenking is ontzegd geworden. Zie B. W., art. 1036.
- g. De zoodanigen, die in staat van faillissement of kennelijk onvermogen verkeerden.

Wij merken hierbij op, dat alle schenking van roerende of onroerende goederen door den schuldenaar gedaan ten aanzien van de schuldeischers van regtswege nietig is, indien zij heeft plaats gehad binnen den tijd van *zestig* dagen *vóór* den aanvang van het faillissement, al ware het dat beide partijen in de goede trouw hadden verkeerd. Die termijn wordt verdubbeld indien de begiftigde den schenker door bloedverwantschap of aanhuwelijking bestaat, in de opgaande of nederdalende linie onbepaaldelijk, en in de zijlinie tot den vierden graad ingesloten.

Deze bepaling is ook toepasselijk op het geval dat de schenking aan den begiftigde gedaan is door middel van tusschenbeidekomende personen. W. v. K., art. 775; zie ook art. 776.

Al hetzelfde heeft ook in geval van kennelijk onvermogen plaats, doch worden alsdan de voormelde termijnen van 60 en 120 dagen berekend

van den dag van de uitspraak van het vonnis. W. v. B. R., art. 891.

- h. Voorts verbiedt de wet alle vervreemding, en dus ook schenking van in beslag genomen onroerende goederen, te rekenen van den dag af, dat het procesverbaal van in beslagneming in de registers der hypotheeken is overgeschreven. W. v. B. R. art. 505.

6. Om uit schenking voordeel te genieten moet men bestaan op het oogenblik dat de schenking plaats heeft.

Alle personen mogen bij wege van schenking genieten, uitgezonderd zij die de wet daartoe onbekwaam verklaart, zooals de personen hiervoor op blz. 197 en volgg. sub letters *d*, *e*, *f* en *h*. Schenkingen tusschen echtgenooten staande huwelijk gedaan, zijn verboden, behoudens voor zooverre het betreft schenkingen van roerende lichamelijke voorwerpen, waarvan de waarde naarmate van de goe'dheid des schenkers niet bovenmatig is. B. W. art. 1715.

Schenkingen aan openbare of godsdienstige gestichten gedaan hebben geen gevolg, dan voor zoo verre de Koning aan de bewindvoerders dier gestichten de magt zal hebben verleend om de giften aan te nemen (B. W. art. 1717). Vergelijk het op bladz. 196 sub. *a* en in de noot gezegde.

7. Ten aanzien van de goederen, die het onderwerp van het contract van schenking kunnen uitmaken, bepaalt de wet dat alle goederen daarvoor vatbaar zijn, doch slechts alleen de tegenwoordige goederen van den schenker, dat zijn die goederen en regten, welke hij op het oogenblik der schenking werkelijk

bezit; indien deze overeenkomst toekomstige zaken bevat is zij te dien aanzien nietig. B. W. art. 1704.

8. De schenker mag zich de bevoegdheid niet voorbehouden om over een voorwerp, in de schenking begrepen, nader te beschikken, wordende zoodanige schenking voor zooveel dat voorwerp aangaat, als nietig beschouwd; dit is hem echter toegestaan ten aanzien van eene bepaalde geldsom uit de geschonken goederen; indien hij evenwel overlijdt zonder over die geldsom beschikt te hebben, blijft het geschonkene in het geheel aan den begiftigde. B. W. art. 1705 en 1708.

9. Het is den schenker geoorloofd zich het genot of vruchtgebruik van geschonkene roerende of onroerende goederen tot zijn eigen voordeel voor te behouden, of daarvan ten behoeve van een' ander te beschikken, in welke gevallen de bepalingen van den negenden titel van het B. W. zullen moeten worden in acht genomen. B. W. art. 1706.

10. De schenker heeft het vermogen om aan de schenking de voorwaarde te verbinden, dat de begiftigde zekere schulden of lasten van hem of van een' derde zal voldoen; doch in zoodanig geval is de begiftigde niet gehouden meerdere of andere schulden of lasten te betalen, dan die, welke in de akte van schenking zelve, of in eenen staat, welke daaraan zal zijn vastgehecht, zullen zijn omschreven. B. W., art. 1707.

11. De schenker mag zich het regt voor behouden, om de gegevene goederen tot zich te doen terugkeeren, hetzij in geval de begiftigde *alleen* of deze en zijne nakomelingen vóór den schenker kwamen te over-

lijden; maar dit kan niet anders bedongen worden dan ten behoeve van den schenker alleen (B. W., art. 1709). Zie over het gevolg van dit regt van terugkeering: B. W. art. 1710.

12. De schenking eene daad van milddadigheid zijnde, zoo is de schenker in geval van uitwinning tot geene vrijwaring hoegenaamd gehouden. B. W. art. 1711.

13. Al hetgeen hiervoor op bladz. 228 en volg., ten aanzien van erfstellingen over de hand is gezegd, is insgelijks op schenkingen toepasselijk.

14. De bepaling waarbij het gegevene onvervreemdbaar wordt verklaard, wordt voor niet geschreven gehouden. B. W. art. 1712, in verband met art. 931.

15. Ingeval van gelijktijdig overlijden van den schenker en den begiftigde, geldt de bepaling van het B. W. art. 941.

16. Eene schenking kan niet worden herroepen of te niet gedaan, dan in de volgende gevallen:

- a. Uithoofde der niet-vervulling van de voorwaarden, waaronder zij gedaan is.
- b. Indien de begiftigde zich schuldig of medepligtig heeft gemaakt aan eenen aanslag op het leven van den schenker, of aan een ander misdrijf jegens denzelfden.
- c. Indien hij weigert aan den schenker, nadat deze in armoede is vervallen, levensonderhoud te verschaffen. B. W. art. 1725.

Zie over het gevolg der herroeping of tenietdoening, in het geval sub a. vermeld, B. W. art. 1726, en in de gevallen sub b. c. omschreven, B. W. art. 1728; in de twee laatste gevallen werkt de tenietdoe-

ning der schenking niet tegen derden, vóórdat de eisch daartoe zal zijn ingeschreven naast de bij art. 671 vermelde omschrijving der schenking. B. W. art. 1727.

Zie aangaande den termijn waarin de regtsvordering tot tenietdoening, in de gevallen sub *b.* en *c.*, moet ingesteld worden: B. W. art. 1729.

Registratie.

Wegens schenkingen is verschuldigd als volgt: van schenkingen in eigendom of vruchtgebruik van *roerende* goederen in de regte lijn $1\frac{1}{4}$ pCt., in de zijdlinie en tusschen niet verwante personen $2\frac{1}{2}$ pCt.; van schenkingen in eigendom of in vruchtgebruik van *onroerende* goederen in de regte lijn $2\frac{1}{2}$ pCt., in de zijdlinie en tusschen niet verwante personen 5 pCt. Art. 69, § 4, n°. 1, § 6, n°. 1 en 2, § 8, n°. 1, wet van 22 Frimaire, jaar VII.

De schenkingen in eigendom of in vruchtgebruik van inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld, zijn vrij van de registratie (Art. 70, § 3, n°. 3 van dezelfde wet), wordende de notariële akten van zoodanige schenkingen gratis geregistreerd. Kon. Besl. van 22 Dec. 1814, (Stbl. n°. 113), art. 24.

Zie over de berekening der waarde, die, ingeval van schenking, tot grondslag der heffing van het regt wordt aangenomen: art. 14, n°. 8, art. 14, n°. 7, 8 en art. 17 der aangehaalde wet. Art. 10 der wet van 16 Junij 1832 en art. 29 der wet van 31 Mei 1824.

Alle schenkingen onder de levenden, aan zedelijke

ligchamen of bestendige instellingen van de zoogenaamde doode hand, zijn *vrij van registratie*, d. i., worden gratis geregistreerd (1), doch zijn onderworpen aan een regt van successie, op gelijke wijze en ter zelfder hoogte, alsof ze bij uiterste wilsbeschikking aan die ligchamen of instellingen waren gemaakt.

Zie omtrent dit punt art. 59 der wet van 13 Mei 1859 (Stbl. n°. 36), gewijzigd bij de wet van 28 Mei 1869 (Stbl. n°. 95) hiervoor op bladz. 290 medege-deeld.

BEWAARGEING.

1. Bewaargeving heeft plaats, wanneer men het goed van een' ander aanneemt, onder voorwaarde het te bewaren en *in natura* terug te geven (B. W., art. 1731). Dit contract is niet voltooid, dan door de werkelijke overgifte der zaak.

2. Er zijn twee soorten van bewaargeving, de *eigenlijk gezegde* en de *sequestratie*. B. W., art. 1732.

3. De eigenlijk gezegde bewaargeving wordt geacht, *om niet* te zijn aangegaan, zoo niet het tegendeel is bedongen (B. W., art. 1733¹). Zij heeft alleen roerende goederen ten onderwerp. B. W., art. 1733².

4. De eigenlijk gezegde bewaargeving geschiedt of *vrijwillig*, of *uit noodzaak* (B. W., art. 1735). Zie over bewaargeving uit noodzaak: B. W. art. 1740, 1741, 1742, 1746, 1747 en 1748.

5. Vrijwillige bewaargeving heeft plaats, ten gevolge van eene wederkeerige toestemming van den bewaargever en den bewaarnemer (B. W., art. 1736). Zij kan

(1) Cf. art. 49 der wet van 16 Junij 1832.

slechts stand grijpen tusschen personen, die bekwaam zijn om verbindtenissen aan te gaan. B. W., art. 1783¹. Zie ook: art. 1738² en 1739.

6. De verplichtingen van den bewaarnemer, die terstond ophouden zoodra hij ontdekt en bewijst, dat hij zelf de eigenaar is, bestaan in de volgende, als:

- a. Hij moet dezelfde zorg aanwenden, als voor zijne eigene goederen. B. W., art. 1743.
- b. Hij is aansprakelijk bij verzuim, in het bijzonder in de gevallen vermeld bij het B. W., art. 1744.
- c. Hij mag zich van het toevertrouwde niet bedienen zonder het uitdrukkelijk of voorondersteld verlof van den bewaargever, op straf van vergoeding van kosten, schaden en interessen indien daartoe gronden zijn. B. W., art. 1749.
- d. Hij mag niet onderzoeken, waarin de zaken bestaan, die hem in bewaring zijn gegeven, indien deze hem in eene geslotene kist of onder een' verzegelden omslag zijn toevertrouwd geworden. B. W., art. 1750.
- e. Hij kan van den bewaargever geen bewijs van eigendom vragen. B. W., art. 1757¹.
- f. Hij moet, bij het ontdekken, dat het in bewaring gegeven goed gestolen is, en wie daarvan de ware eigenaar is, dezen er kennis van geven. B. W., art. 1757².
- g. Hij moet aan den bewaargever of diens regtverkrijgenden, of aan hem in wiens naam de bewaargeving is gedaan, of aan hem die aangewezen is om het in bewaring gegevene weder te ontvangen, of die daartoe is bevoegd geworden, de zaak teruggeven in den staat, waarin hij deze ontving, met

de vruchten derzelve, door hem genoten of ontvangen, en zulks op de eerste aanmaning en op de plaats bij de overeenkomst aangewezen, of alwaar de bewaargeving is geschied. B. W., art. 1752. Zie ook: art. 1753, 1755, 1761 en 1762.

7. De regten van den bewaarnemer zijn de volgende, als:

- a. Hij mag zich, om wettige redenen, vroeger van de bewaarneming ontslaan, dan bij de overeenkomst is bedongen. B. W., art. 1763 en 1772.
- b. Hij heeft een regt van terughouding op de hem in bewaring gegevene zaak, voor de aangewende kosten, totdat zij geheel voldaan zijn. B. W., art. 1766.

8. De verplichtingen van den bewaargever zijn:

- a. Vergoeding van de onkosten tot behoud van het goed, door den bewaarnemer gemaakt.
- c. Vergoeding der onkosten, door de teruggave van het goed veroorzaakt.
- d. Vergoeding der schade, die de bewaarnemer door de bewaring geleden heeft. B. W., art. 1761 en 1765.

9. Sequestratie is de bewaargeving van eene zaak, waarover geschil is, in handen van eenen derde, die zich verbindt om dezelve, nadat het geschil zal zijn uitgemaakt, met de vruchten terug te geven aan den genen, die daartoe zal worden gerechtigd verklaard.

Deze bewaargeving heeft plaats, óf *door overeenkomst*, óf *op regterlijk bevel*. B. W., art. 1767.

10. De sequestratie heeft *bij overeenkomst* plaats, wanneer het betwiste goed door één' of meer personen *vrijwillig* in handen van eenen derde is gesteld. B. W., art. 1768.

11. Het onderscheid tusschen sequestratie en eigenlijk gezegde bewaargeving bestaat voornamelijk daarin:

- a. Dat sequestratie ook *onroerende* goederen ten onderwerp kan hebben. B. W. art. 1771.
- b. Dat de bewaarnemer, die met de sequestratie belast is, niet van de bewaring der zaak kan worden ontslagen, voordat het geschil is uitgemakt. Verg.: B. W. art. 1772.
- c. Dat sequestratie in den regel niet *om niet* plaats heeft. B. W. art. 1769.

12. Zie over sequestratie op regterlijk bevel: B. W. art. 1773, 1774, 1775 en 1776.

Registratie.

De akten van bewaargeving bij openbare ambtenaren worden geregistreerd voor het vaste regt van 80 cents. (Art. 68, § 1, n°. 27, wet van 22 Frimaire, jaar VII); de akten van bewaargeving van roerende goederen bij particulieren worden gerangschikt onder de *actes non dénommés*, en worden alzoo geregistreerd voor 80 cents. Worden echter geldsommen bij particulieren in bewaring gegeven, dan is het regt van 1 *percent* over het kapitaal verschuldigd. Art. 69, § 3, n°. 3 der wet van 22 Frimaire, jaar VII.

BRUIKLEENING.

1. Bruikleening is eene overeenkomst, waarbij de eene partij aan de andere eene zaak om niet ten gebruike geeft, onder voorwaarde, dat degene, die deze zaak ontvangt, dezelve, na daarvan gebruik te hebben

gemaakt, of na eenen bepaalden tijd, zal teruggeven. B. W., art. 1777.

2. Al hetgeen tot den handel der menschen behoort, en niet door het gebruik verloren gaat, kan het onderwerp dezer overeenkomst zijn. B. W., art. 1779.

3. De uitleener blijft eigenaar van de geleende zaak. B. W., art. 1778.

4. Het contract van bruikleen, eindigt niet door den dood van eene der partijen, behalve in het geval bedoeld bij het B. W. art. 1780, 2° al.

5. Verplichtingen van dengene, die in bruikleen ontvangen heeft.

a. Hij moet voor de zaak als een goed huisvader zorgen (B. W., art. 1781¹), en mag haar niet anders gebruiken dan waartoe ze bestemd is. B. W., art. 1781².

b. Hij is aansprakelijk voor het verloren gaan van het goed, in de gevallen bij art. 1781³, 1782 en 1783, B. W., aangeduid.

c. Hij draagt de onkosten die hij tot gebruik van de zaak maakt. B. W., art. 1785.

d. Hij mag bij terugvordering niet in compensatie brengen, wat de uitleener hem schuldig is. B. W., art. 1465².

6. Verplichtingen van dengene, die in bruikleen gegeven heeft.

a. De uitleener kan de geleende zaak niet terugvorderen, dan na verloop van den bepaalden tijd, of, bij gebreke eener dusdanige bepaling, dan nadat zij tot het gebruik, waartoe zij was uitgeleend, gediend heeft of heeft kunnen dienen. B. W., art. 1787; zie ook art. 1788.

- b. Hij moet den leener de buitengewone noodzakelijke onkosten, tot het behoud der zaak gedaan, vergoeden, tenzij ze niet zóó dringende waren, of de leener had er hem kennis van kunnen geven. B. W., art. 1789.
- c. Hij is verantwoordelijk voor de nadeelen, die de leener heeft geleden, door een gebrek der zaak, aan hem bekend, en door hem niet aan den leener aangewezen. B. W., art. 1790.

Het contract van bruikleen verschilt dus hoofdzakelijk daarin van huur van goederen, dat huur niet *om niet* geschiedt, en de in huur gegeven zaak niet kan teruggevorderd worden voordat de huurtijd verstreken is, al had de verhuurder de meest dringende behoefte aan de zaak; zoo ook gaat de verbindtenis, uit het huurcontract voortvloeiende, *altijd* op de erfenamen van partijen over.

Registratie.

De acte van bruikleen behoort mede tot de *actes non dénommés* (zie art. 68, § 1, n°. 51 der wet van 22 Frimaire, jaar VII), en wordt dus geregistreerd voor het vaste regt van tachtig cents.

VERBRUIKLEENING.

1. Verbruikleening is eene overeenkomst, waarbij de eene partij aan de andere eene zekere hoeveelheid van verbruikbare zaken (geldsommen, staven goud of zilver) afgeeft, onder voorwaarde, dat de laatstgemelde haar even zooveel van gelijke soort en hoedanigheid teruggeve. B. W., art. 1791, 1793, 1794 en 1795.

2. Uit kracht der verbruikleening wordt degene die ter leen ontvangt, eigenaar van het geleende goed, en indien hetzelfde, op welke wijze ook, vergaat, komt dat verlies voor zijne rekening. B. W., art. 1792.

3. Verbruikleening is in den regel niet om niet, de uitleener kan interessen bedingen (B. W. art. 1802. — Verg. 1803). Interessen worden onderscheiden in *wettelijke* of *bij overeenkomst bedongene*.

De *wettelijke* interessen zijn bij de wet bepaald.

De *bij overeenkomst bedongen* interessen mogen de *wettelijke* te boven gaan, in al de gevallen waarin de wet dit niet verbiedt (Verg. wet van 3 Sept. 1807). Men mag zelfs interessen bedingen van interessen, die over een geheel jaar verschuldigd zijn. B. W., art. 1287.

De hoegrootheid der bij overeenkomst bedongen interessen, moet in geschrift worden bepaald; bij gebreke daarvan, is degene, die ter leen ontvangen heeft, gehouden, het beloop der wettelijke interessen te voldoen. B. W. art. 1804 en 1805.

Het bewijs van de betaling der hoofdsom, zonder voorbehoud van interessen, gegeven zijnde, doet de voldoening der interessen vooronderstellen, en de schuldenaar wordt daarvan bevrijd. B. W., art. 1806.

5. Verplichtingen van den uitleener.

- a. De uitleener kan het ter leen gegevene niet terug eischen, voordat de tijd, bij de overeenkomst bepaald, verschenen is (B. W. art. 1796. Verg. ook B. W., art. 1305, 1306 en 1307). Geene tijdsbepaling gemaakt zijnde kan de regter, wanneer de uitleener de teruggave vordert, naar gelang der omstandigheden, aan dengene, die de zaak ter leen ontvangen heeft, eenig uitstel toe-

staan (B. W. art. 1797). Indien men is over-een gekomen dat hij, die eene som geld of eene zaak ter leen heeft ontvangen, dezelve zal teruggeven, wanneer hij daartoe in staat zal zijn, zal de regter naar gelang der omstandigheden, den tijd der teruggave bepalen. B. W., art. 1798.

- b. Indien de in verbruikleening gegevene zaak zoodanige gebreken heeft, dat daar door aan dengene, die zich van haar bedient, nadeel zou kunnen worden toegebracht (1), is de nitleener, zoo hij die gekend, en daarvan aan den gebruiker geene kennis gegeven heeft, voor de gevolgen verantwoordelijk.

5. Verplichtingen van den leener.

- a. Wie iets ter leen ontvangt is verplicht hetzelfde in gelijke hoeveelheid en hoedanigheid, op den bepaalden tijd terug te geven. (B. W., art. 1800. Verg.: B. W., art. 1420 en 1426). Die teruggave moet geschieden in handen van den schuldeischer. Verg.: B. W., art. 1421, 1422, 1423 en 1424.
- b. Indien hij zich in de onmogelijkheid bevindt om hieraan te voldoen, is hij gehouden de waarde van het geleende te betalen, waarbij zal moeten in aanmerking genomen worden de tijd en de plaats, waarop het goed, ten gevolge der overeenkomst, had moeten worden teruggegeven (B. W. art. 1801). Indien deze tijd en plaats niet bepaald zijn, moet de voldoening geschieden, overeenkomstig de waarde welke de geleende zaak, ten tijde waarop, en ter plaatse waar de leening ge-

(1) B. v. door valsheid van muntstukken, of door schadelijke bestanddeelen in de levensmiddelen.

schied is, gehad heeft. B. W. art. 1801². Verg. B. W. art. 1425 en 1429.

- c. De kosten op de teruggave vallende, zijn voor rekening van den leener. B. W., art. 1431.
- d. De schuldenaar van eene schuld die op interessen loopt, kan, buiten toestemming van den schuldeischer, de betaling welke hij doet, niet doen verstrekken tot aflossing van de hoofdsom, bij voorkeur van voldoening der interessen (B. W., art. 1433¹). De betaling die gedaan is op de hoofdsom en op de interessen, maar waarmede de geheele schuld niet is afgedaan, strekt in de eerste plaats tot voldoening der interessen. B. W., art. 1432². Zie, onder anderen B. W. art. 1434 en 1435.

De overeenkomsten van *bruikleen* en *verbruikleen*, hebben dit met elkander gemeen, dat zij niet alleen door enkele toestemming van partijen, maar door de bijkomende werkelijke of vooronderstelde overgave van het te leenen goed of geld worden voltrokken. Het voornaamste verschil tusschen *bruikleen* en *verbruikleen* bestaat daarin, dat bij *verbruikleen* de leener eigenaar wordt, en hij alzoo, op welke wijze de zaak ook verloren zij gegaan, hare hoeveelheid, soort en hoedanigheid moet teruggeven, alsmede dat bij *bruikleen* de bepaling, dat hetzelfde goed moet worden teruggegeven, streng wordt toegepast, en dat degene, die in *bruikleen* gegeven heeft, het geleende terug kan eischen, zoodra hij hetzelfde behoeft.

Registratie.

Van de akte van *verbruikleen* van geld, is ver-

schuldigd een proportioneel regt van 1 *percent*, van staven goud en zilver of levensmiddelen 2 *percent*.

VESTIGING VAN RENTE.

Het vestigen eener altijddurende rente is eene overeenkomst, waarbij de uitleener interessen bedingt tegen betaling eener hoofdsom, welke hij aanneemt niet te zullen terugvorderen (B. W., art. 1807). Zij vordert, om voltooid te zijn, de werkelijke of vooronderstelde overgave der zaak.

De meest algemeene wijze van vestiging dezer rente, komt met deze omschrijving overeen, namelijk: *A. leent aan B. f 1000,—, van welke B. aan A. jaarlijks eene rente van f 80,— zal betalen, en welke hoofdsom door A. of zijne erven nimmer zal worden teruggevorderd.* Doch behalve op deze wijze zou de altijddurende rente ook kunnen gevestigd worden, als uitmakende den verkoopprijs, in het bijzonder van roerende goederen; b. v.: *Ik verkoop u en gij koopt van mij een zilveren tafelservies voor f 1600,—, welke som ik nimmer van u vorderen zal, maar waarvoor gij mij eene altijddurende rente van f 100,— verschuldigd zijt.* — Almede zou die vestiging kunnen plaats hebben bij schenking of legaat; b. v.: *Ik vermaak of ik schenk onder de levenden aan A. eene altijddurende rente van f 100,— 's jaars, waardoor ik zelf en mijne erfgenamen de rentpligtigen worden.*

De Wetgever heeft echter, zoo als uit het aangehaalde art. 1807 blijkt, alleen het oog op de vestiging van rente, die uit leening van geld voortspuit. Zoo veel de aard der zaak dit toelaat, zullen de wets-

bepalingen, ten aanzien dezer wijze van vestiging daargesteld, ook op de andere gevallen toepasselijk moeten worden gemaakt.

2. Deze rente (1) is uit haren aard aflosbaar; dit beteekent, dat, ofschoon de rentheffer geen regt heeft de aflossing der hoofdsom te eischen, aan den rentpligtige echter door de wet de bevoegdheid is toegekend, om zich door de aflossing der hoofdsom van den last der rente te ontheffen (B. W. art. 1808¹). Alle bepalingen, hiertegen strijdende, zijn nietig, behalve alleen de overeenkomst: 1°. dat de aflossing niet geschieden zal, dan na verloop van zekeren tijd, welke niet langer dan voor 10 jaren mag worden gesteld; en 2°. dat de schuldenaar niet zal mogen aflossen, zonder den schuldeischer vooraf verwittigd te hebben, op eenen zekeren termijn, welke echter den tijd van een jaar niet zal mogen te boven gaan. B. W. art. 1808².

3. Het bedrag der altyddurende rente kan uit den aard dat der wettelijke interessen te boven gaan, en kunnen partijen alzoo die renten voeren tot eene door hen onderling te bepalen som.

4. Partijen kunnen overeenkomen, dat de rentschuldigde zekerheid zal stellen.

5. De aflossing kan niet anders geschieden, dan door de teruggave der hoofdsom die men ontvangen heeft.

6. Ofschoon de schuldeischer zich verbonden heeft, de hoofdsom nooit te zullen opeischen, kan hij echter de aflossing vorderen van den schuldenaar of rentpligtige:

1°. Indien deze gedurende twee achtereenvolgende

(1) Zij wordt door wetsbepaling voor roerend goed gehouden. B. W., art. 567².

jaren , zelfs niet eenig gedeelte betaald heeft op die rente.

2°. Bij des schuldenaars verzuim in het stellen van zekerheid.

3°. Wanneer de schuldenaar in staat van faillissement of kennelijk onvermogen is verklaard. B. W. art. 1809.

In de twee eerste gevallen echter , kan de schuldenaar zich van de verplichting tot aflossing ontheffen , indien hij binnen 20 dagen , te rekenen van de geregtelijke aanmaning , alle verschenen termijnen betaalt , of de beloofde zekerheid stelt. B. W. art. 1810.

Registratie.

De akte van vestiging eener altyddurende rente , wordt geregistreerd tegen een evenredig regt van 2 *percent* over het gevestigde kapitaal. Wet van 22 Frimaire, jaar VII. art. 14, n°. 6 en art. 69, § 5, n°. 2.

Is in de akte geen kapitaal uitgedrukt , dan moet de jaarlijksche rente door den penning 20 gekapitaliseerd en daarover het regt geheven worden. Is de rente gevestigd tegen afstand van roerend of onroerend goed , dan is het gewone regt van verkoop verschuldigd , en moet de betaling der rente beschouwd worden als de overeengekomen wijze tot voldoening der koopsom.

Van de akte van afkoop is verschuldigd een evenredig regt van $\frac{1}{2}$ *percent* van het gevestigde kapitaal.

LIJFRENTEN.

1. De lijfrente is eene uitkeering , welke iemand gehouden is aan eenen anderen te betalen , gedurende het leven van een' of meer bepaald aangewezen personen.

In den regel wordt zij gevestigd op het lijf van den persoon, die de rente geniet, doch het kan ook zijn op het lijf van een' derde; b. v.: *Ik verzeker aan A., zoo lang B. leeft, eene lijfrente van f.....*; zelfs op het lijf van den geldschieder; b. v.: *Ik verkoop aan B. een huis, waarvan de koopprijs zal zijn eene lijfrente, die B., zoo lang ik leef, aan C. zal betalen.*

Lijfrente is geheel en al afhankelijk van den persoon, op wiens lijf ze gevestigd is, zoodanig dat, wanneer de rente niet op het lijf van den rentheffer zelfen, naar op het lijf van eenen derde gevestigd is, zij blijft voortduren zoo lang die derde leeft, al mogt de rentheffer overleden zijn; in dit laatste geval, volgen des rentheffers erfgenamen hem op in het genot der rente.

In geval de lijfrente ten behoeve van meer dan één persoon gevestigd wordt, moet men bepalen of, in geval van overlijden van een' der personen, de lijfrente ten behoeve van den overgeblevene al of niet in bedrag vermindert; evenzeer kan men deze bepaling als voorzigtig beschouwen, ingeval de lijfrente niet *ten behoeve*, maar *alleen op het lijf* van meer personen bedongen wordt; b. v.: *wanneer A. zich eene lijfrente bedingt zoo lang B. en C. in leven zijn.* Elke lijfrente, gevestigd op het lijf van iemand die overleden was op den dag, waarop de overeenkomst is aangegaan, is nietig. B. W. art. 1816.

De schuldenaar kan zich nimmer van de betaling der rente, zonder bewilliging van den rentheffer, vrijmaken. B. W. art. 1821.

2. De lijfrente wordt gevestigd *bij eenen bezwarenden titel*, of *bij akte van schenking*. Zij kan ook worden

verkregen bij uiterste wilsbeschikkingen. B. W. art. 1812.

3. Lijfrente kan worden gevestigd ten behoeve van een' derde, hoewel zij door een' ander persoon geschonken zij; b. v.: *A. verkoopt een huis aan B., onder beding dat B. aan C. eene lijfrente betale van f 400,—*. In dat geval is zij niet onderworpen aan de formaliteiten, welke tot schenking vereischt worden. B. W. art. 1815; verg. B. W. art. 1353.

Heeft deze vestiging echter *om niet* plaats, b. v.: *A. schenkt aan B. f 10000,— onder den last, dat B. aan C. eene rente van f 100,— uitkeere*, dan moeten natuurlijk ten aanzien van de gift aan B., de formaliteiten ten aanzien van schenkingen voorgeschreven, in acht genomen worden.

4. Lijfrente kan tot zoodanig beloop gesteld worden, als partijen goedvinden te bepalen. B. W. art. 1817.

5. Degene, ten wiens behoeve eene lijfrente bij bezwarenden titel is gevestigd, kan de vernietiging van de overeenkomst vorderen, indien de schuldenaar hem niet de bedongen zekerheid voor de nakoming daarvan bezorgt; b. v. in het meermalen aangehaalde geval, *dat A. aan B. een huis verkoopt onder beding dat B., in plaats van koopprijs, aan A. eene lijfrente uitkeeren, en het verkochte en nog een ander perceel daarvoor aan A. hypothekeeren zal*, blijft B. in gebreke die hypotheek te verleen, dan kan A. de vernietiging van de geheele overeenkomst, en dus ook van den koop en verkoop vorderen. — Ingeval van vernietiging is de schuldenaar gehouden, de achterstallige bedongen renten te betalen, tot den dag waarop de hoofdsom zal zijn afgelost. B. W. art. 1818.

6. Wanbetaling der verschenen lijfrente, geeft den rentheffer geen regt om aflossing van de hoofdsom of teruggave van het door hem afgestane goed te vorderen, hij heeft alleen het regt om zijnen schuldenaar voor de verschuldigde renten aan te spreken, en uit te winnen en om zekerheid te vragen voor de te vervallen renten. B. W. art. 1819.

7. In geval de schuldenaar in staat van faillissement of kennelijk onvermogen is verklaard, zal de lijfrente verminderd worden naar evenredigheid der overige schulden, en is de boedel verplicht, aan den rentheffer het genot der alzoo verminderde lijfrente te verzekeren. B. W. art. 1820.

8. De eigenaar heeft slechts een verkregen regt op de lijfrente, naar evenredigheid van het getal dagen, welke degene heeft geleefd, op wiens lijf de rente is gevestigd. Indien echter de overeenkomst mede brengt, dat de rente vooruit moet worden betaald, is het regt op den termijn die betaald had behooren te zijn, verkregen van den dag waarop de betaling had moeten geschieden. B. W. art. 1822.

9. Men kan niet bedingen dat eene lijfrente aan geene inbeslagneming zal onderworpen zijn, ten ware dezelve *om niet* gevestigd zij. B. W. art. 1823.

10. De rentheffer kan de verschenen rente niet vorderen, dan door te doen blijken van het leven van hem, op wiens lijf de rente gevestigd is. B. W. art. 1824.

Practicale aanmerking.

Uit hoofde van het bij art. 1819 B. W. bepaalde, is het van het hoogste belang voor dengene, die

zich , tegen afstand van eenig goed , lijfrente bedingt , om zich de meest voldoende zekerheid te verschaffen , b. v. door borgtogt of hypotheek ; in het laatste geval dient in de akte bepaald te worden , dat de renheffer , bij het eerste verzuim in de betaling der rente , gerechtigd zal zijn , het verbonden perceel in het openbaar te doen verkoopen , ten einde zich zelven uit de opbrengst de verschenen rente termijn of termijnen te voldoen , en het dan nog resterende onder zich te houden , totdat de schuldenaar nieuwe voldoende zekerheid voor het vervolg zal hebben gesteld.

Registratie.

Even als van altijddurende rente is , volgens art. 69 , § 5 , n°. 2 , en art. 14 , n°. 6 en 9 , ook van lijfrente een regt van 2 *percent* over het gevestigde kapitaal verschuldigd , zonder dat het eenig onderscheid maakt , of de rente op één of op meer lijven gevestigd wordt. — Ingeval het kapitaal niet in de akte is uitgedrukt , wordt de jaarlijksche rente door den penning 10 gekapitaliseerd , en daarover het regt geheven.

Treedt de lijfrente in de plaats eener koopsom van roerend of onroerend goed , alsdan geldt hetgeen hierboven , ten aanzien van altijddurende rente gezegd is.

LASTGEVING.

1. Lastgeving is eene overeenkomst , waarbij iemand aan eenen anderen de magt geeft , en deze aanneemt , om eene zaak voor den lastgever , in diens naam , te verrigten (B. W. art. 1829). Last kan worden gegeven en aangenomen bij openbare akte , bij onder-

handsch geschrift, zelfs bij eenen brief en ook bij monde; de aanneming geschiedt meestal stilzwijgend. B. W. art. 1830.

2. De lastgeving geschiedt om niet, ten ware het tegendeel bedongen zij. B. W. art. 1831.

3. Zij is óf bijzonder en slechts tot eene of meer bepaalde zaken, óf algemeen en tot alle zaken van den lastgever betrekkelijk (B. W. art. 1832). Is zij in algemeene bewoordingen vervat, zoo strekt zij zich alleen uit tot daden van *beheer*; de gevallen, welke eene bijzondere lastgeving vereischen, zijn hiervoren (bladz. 415 tot en met 417) aangewezen. Het spreekt van zelf dat de lastgever niets doen mag, waardoor hij zijnen last te buiten gaat. B. W. art. 1834.

4. *Vrouwen en minderjarigen* kunnen tot lasthebbers gekozen worden, maar de lastgever heeft geene regtsvordering tegen minderjarigen, dan overeenkomstig de bepalingen, die tot de verbindtenissen der minderjarigen betrekkelijk zijn, en tegen getrouwde vrouwen, die zonder magtiging van hare mannen den last hebben op zich genomen, dan volgens de regelen bij den 6^{den} en 8sten Titel van het 1^e Boek, van het Burg. Wetb. voorgeschreven. (B. W. art. 1835); d. i.; de minderjarige kan tegen zijne met den lastgever aangegane verbindtenis opkomen, en die doen vernietigen (B. W. art. 1482). De lastgever daarentegen kan nimmer de verbindtenis, uithoofde der minderjarigheid van zijnen gemagtigde, vernietigen (B. W. art. 1367²). Heeft de vrouw zonder magtiging van haren man deze overeenkomst aangegaan, zoo kan zij, haar man, of kunnen hare erfgenamen de nietigheid, op grond harer onbekwaamheid, inroepen, zonder dat de lastgever zich

van dit middel kan bedienen (B. W. art. 171). De nietigverklaring, op grond van onbekwaamheid dezer personen, heeft ten gevolge, dat de zaak en de partijen worden hersteld in den staat, waarin zij zich vóór het aangaan der verbindtenis bevonden, met dien verstande, dat al hetgeen aan de onbevoegden, ten gevolge der verbindtenis, is uitgekeerd of betaald, slechts kan worden teruggevorderd, voor zoo verre het nog onder den onbevoegde berust, of voor zoo verre mogt blijken, dat deze door het uitgekeerde of betaalde werkelijk is gebaat, of het genotene te zijnen nutte is aangewend of gestrekt heeft. B. W. art. 1487.

Zoo de onbevoegde alles nutteloos heeft weggemaakt, lijdt degene, die eene verbindtenis met hem heeft aangegaan, deze schade door zijne eigene schuld.

De vennoot bij wijze van geldschieting, kan niet gevolmagtigd worden, tot het verrigten van daden van beheer of anderszins, in de vennootschap waarin hij als vennoot bij wijze van geldschieting belang heeft. W. v. K. art. 20³.

5. De lasthebber is gehouden den last te volvoeren, zoo lang hij daarvan niet ontheven is; hij is zelfs verplicht, om na het overlijden van den lastgever, eene zaak, welke hij vóór dien tijd had aangevangen, te volvoeren en voort te zetten, wanneer namelijk door het niet voortgaan des lasthebbbers de belanghebbenden schade zouden lijden. B. W. art. 1837.

6. Niet enkel is de lasthebber aansprakelijk wegens kwaad opzet, maar ook wegens verzuim. B. W. art. 1838.

7. De lasthebber is verantwoordelijk voor dengene, dien hij tot de uitvoering van den last in zijne plaats gesteld (*gesubstitueerd*) heeft:

In het geval dat hij geene magt heeft bekomen, om een' ander in zijne plaats te stellen (*magt van substitutie*).

- b. Wanneer hij, die magt bekomen hebbende, zonder dat hem een bepaald persoon aangeduid is, daartoe een' blijkbaar onbekwaam of onvermogend persoon benoemt.

Ieder lasthebber, al is hem de magt daartoe ook niet verleend, kan alzoo iemand substitueren, doch de lastgever behoudt zijn verhaal op den primitiven lasthebber, zoo deze iemand in zijne plaats aanstelt, zonder de magt van substitutie te hebben, en heeft met den gesubstitueerden persoon, zoo hij dit verkiest, niets te maken; echter staat het hem vrij, om den gesubstitueerde zelven aan te spreken.

Steeds wordt de lastgever voorondersteld den lasthebber magt van substitutie verleend te hebben, tot het beheer der goederen des lastgevers buiten het grondgebied van het Koningrijk gelegen; de koloniën worden niet gerekend tot het grondgebied van het Koningrijk te behooren.

8. Indien bij eene en dezelfde akte verscheidene gevolmagtigden zijn aangesteld, heeft ten hunnen aanzien geene *hoofdelijke verbindtenis plaats*, dan voor zoo ver dit uitdrukkelijk bepaald is (B. W. art. 1841 en 1318); d. i., dat de een niet aansprakelijk is wegens de daden, handelingen of verzuimen van den ander, en de lastgever de magt niet heeft, om een' der door hem gemagtigden voor het geheel aan te spreken, integendeel, ieder is rekening en verantwoording van het door hem afzonderlijk gevoerde beheer verschuldigd.

9. Indien de lasthebber aan hem, met wien hij als

zoodanig handelt, kennis gegeven heeft van zijne kwaliteit, en hoe ver zijne magt zich uitstrekt, is hij jegens dezen niet aansprakelijk voor hetgeen boven zijnen last geschied is, ten ware hij zich daartoe *persoonlijk* had verbonden. B. W. art. 1843.

10. De lastgever moet de verbindtenissen door den lasthebber, *krachtens* de volmagt, met andere personen aangegaan, nakomen; hetgeen dus *boven* de volmagt is geschied, is hij niet gehouden te vervullen. B. W. art. 1844. Hij is verder verplicht aan den lasthebber de door deze gedane voorschotten te restitueren, al is het doel, waartoe zij voorgeschoten zijn, ook mislukt. De lastgever moet zelfs aan den lasthebber de verliezen vergoeden, door hem in de uitvoering der volmagt geleden, en hem interessen betalen van de gedane voorschotten, te rekenen van den dag waarop zij gedaan zijn.

11. Is de lasthebber door verscheidene personen aangesteld tot het waarnemen eener zaak *aan allen gemeen*, zoo is *elk* hunner jegens hem voor het geheel aansprakelijk; d. i., dan heeft de lasthebber de magt, om van *elk* hunner te vorderen, teruggave van het voorgeschotene, betaling van het verschuldigde en nakoming van de in aller naam aangegane verbindtenissen. B. W., art. 1848.

De lasthebber heeft het regt, om hetgeen hij van den lastgever [onder zich heeft terug te houden, tot dat hem *alles* betaald is, wat hij ten gevolge der lastgeving te vorderen heeft. B. W., art. 1849.

Lastgeving eindigt:

1. Door *herroeping* der volmagt van den lasthebber. B. W., art. 1850.

De aanstelling van eenen lasthebber, eene vrijwillige

daad van den lastgever in zijn eigen belang zijnde, zoo heeft hij de bevoegdheid om de magt, die hij verleend heeft, ten allen tijde, zonder dat hij daarvoor de gronden behoeft te openbaren, te herroepen; dus is de volmagt uit haren aard altijd voor herroeping vatbaar. In het tegenovergestelde geval echter, dat de volmagt niet in het belang van den lastgever, maar in dat van den lasthebber verleend is, b. v. bij hypotheek en pand. (B. W., art. 1201 en 1223), vervalt het beginsel van herroepelijkheid. (1) Verg. ook B. W., art. 1673.

De aanstelling van eenen nieuwen lasthebber, tot het verrigten van dezelfde zaak, brengt de herroeping van den eersten mede, doch eerst te rekenen van den dag, waarop die aanstelling aan den eersten lasthebber is kenbaar gemaakt (B. W. art. 1853). Is de eerste nu algemeen gevolmagtigde, en wordt de tweede tot iets bijzonders dat in de vorige volmagt begrepen was, gemagtigd, zoo is deze *alleen voor dat gedeelte* herroepen.

De herroeping kan ten allen tijde geschieden. De lastgever kan het bewijs der volmagt, welke zijn gemagtigde in handen heeft, terugvorderen (B. W. art. 1851). Die herroeping niet aan derden bekend gemaakt zijnde, doch alleen aan den lasthebber, kan aan de onkundigen, welke met den ontslagen lasthebber gehandeld hebben, niet tegengeworpen worden, doch de lastgever heeft zijn verhaal op den lasthebber. B. W. art. 1852.

(1) Zie onze opvatting omtrent de woorden *nonherroepelijk gemagtigd* in art. 1223 en ook in art. 1201 B. W. voorkomende, onze noot op bladz. 374.

2. Door *opzegging* van den last door den lasthebber.

Deze opzegging mag echter nimmer ontijdig geschieden of op een oogenblik, dat de lastgever daardoor schade zou lijden; alleen dan wordt de ontijdige opzegging verschoonlijk, wanneer de lasthebber den hem opgedragen last onmogelijk langer kan volvoeren, of dit niet dan tot zijn eigen nadeel zou kunnen doen. B. W. art. 1854.

3. Door de *curatele*, door *staat van faillissement* of van *kennelijk onvermogen*, hetzij van den lasthebber, hetzij van den lastgever.

Van den lasthebber, omdat deze, niet bij magte zijnde zijne eigene zaken te beheeren, nog minder de belangen van anderen kan waarnemen.

Van den lastgever, omdat deze in zoodanige gevallen opgehouden heeft zelf te kunnen handelen, en de lasthebber niet iemand vertegenwoordigen kan, die zelf alle regt van beheer verloren heeft.

4. Door den *dood*, hetzij van den lasthebber hetzij van den lastgever.

Hiervoor is gezegd, dat de lasthebber den aangevangen last moet volvoeren, zelfs nadat de lastgever overleden is (B. W. art. 1837), doch dit is geenszins in tegenspraak met deze bepaling, daar de wet zegt, dat wanneer het staken der uitvoering, voor de erfgenamen of regtverkrijgenden nadeelig kon zijn, alleen die zaken, welker uitvoering niet dan met schade kan worden opgehouden, zoo lang moeten worden voortgezet, totdat de regtverkrijgenden des lastgevers zelven hunne belangen op zich kunnen nemen of aan een' ander overdragen. Heeft de lasthebber, onbewust van den dood des lastgevers of van eenige andere oorzaak,

welke den last¹ doet eindigen, verbindtenissen aangaan met derden, die mede in de goede trouw waren, zoo moeten deze worden nagekomen, en blijft al het door hem in zijne onwetendheid, in dit opzigt gedaan, van waarde (B. W. art. 1855). Bij overlijden van den lasthebber moeten zijne erfgenamen hiervan aan den lastgever kennis geven, en inmiddels, naar gelang der omstandigheden, alles in het belang des lastgevers aanwenden op straf van vergoeding van kosten, schaden en interessen, zoo daartoe termen zijn. B. W., art. 1856.

5. Door het *huwelijk der vrouw*, die den last gegeven of ontvangen heeft.

Zij toch is zoodanig van staat veranderd, dat zij in eenen geheel nieuwen regtstoestand is geplaatst geworden.

De lasthebber der ongetrouwde vrouw, is het niet regtens of stilzwijgend der getrouwde; hare volmagt is vervallen, en wil zij hem op nieuw magtigen, zoo wordt er eene volmagt van man en vrouw op hem vereischt, en veelal van den man alleen. Is de volmagt aan eene ongetrouwde vrouw gegeven, zoo vervalt deze almede, dewijl zij door haar huwelijk de magt tot zelfstandig handelen verloren heeft, welke magt dikwijls geheel op den man overgaat, en de lastgever niet kan verondersteld worden, te voren daarvan kennis te hebben gedragen.

Registratie.

Volmagten (waarin geen loon aan den lasthebber *bij de akte* wordt toegezegd) worden geregistreerd voor een vast² regt van f 0,80, onverschillig of de volmagt door verscheidene lastgevers of op verscheidene lasthebbers verleend zij; dat wil zeggen, wanneer ver-

scheidene lastgevers *gezamenlijk*, als een geheel uitmakende, één' of meer personen tot één doel te zamen bevoelmagtigen, of wanneer één lastgever verscheidene personen tot één en hetzelfde, bij ééne akte magtigt. Is dit het geval niet, zoo wordt voor iedere volmagt, in eene akte vervat, een regt van *f* 0,80 geheven. A., b. v., benoemt bij eene enkele akte B. C. en D.; B. tot het administreren zijner vaste goederen; C. tot het innen van schulden, en D. tot het beheeren zijner affaire, zoo zijn dit *drie* volmagten.

Is bij de akte loon aan den lasthebber toegezegd, zoo is over dat loon, behalve het regt van volmagt van *f* 0,80, een regt van 1% verschuldigd.

Is nu eenvoudig in de akte loon toegezegd, doch niet hoeveel, zoo moet er aan den voet der akte eene opgaaf van de hoegrootheid van dit loon gedaan worden.

BORGTOGT.

1. Borgtogt is eene overeenkomst, waarbij een derde zich ten behoeve van den schuldeischer, met of zonder weten van den schuldenaar, verbindt, om aan de verbindtenis van den schuldenaar te voldoen, indien deze daaraan niet zelf voldoet; men kan zich ook borg stellen voor den reeds gestelden borg van den hoofdschuldenaar. Borgtogt kan zonder wettige hoofdverbindtenis niet bestaan, noch zich tot iets verders uitstrekken, of onder meer bezwarende voorwaarden worden aangegaan, dan bij de hoofdverbindtenis zelve ten opzichte van den schuldenaar is bepaald; doch men kan wel voor een gedeelte der hoofdschuld of op minder bezwarende voorwaarden borg zijn. B. W. art. 1857, 1858, 1859, 1860.

2. Borgtogt wordt niet voorondersteld, zij moet uitdrukkelijk bedongen worden; men kan die niet verder uitstrekken, dan de bepalingen onder welke dezelve is aangegaan (B. W. art. 1861). Onbepaalde borgtogt voor eene hoofdverbindtenis strekt zich uit tot de gevolgen der schuld, zoo als b. v. interessen; zelfs tot de kosten der tegen den hoofdschuldenaar gedane regtsvorderingen, en tot alle zoodanige, welke gemaakt zijn, *nadat de borg deswege is aangemaand*. Deze toch kan, door de prompte voldoening der schuld, alle kosten voorkomen; heeft de schuldeischer kosten gemaakt vóór dat hij den borg aansprak, zoo komen die te zijnen laste, hij behoefde ze niet te maken, door zijnen borg gedekt zijnde, en is hierdoor verder gegaan dan noodig was. B. W. art. 1862.

3. De verbindtenissen der borgen gaan over op hunne erfgenamen. B. W. art. 1863.

4. Hij, die verplicht is borg te stellen, moet daartoe eenen persoon aanbieden, die bekwaam is om zich te verbinden, die genoegzaam gegoed is om aan de verbindtenis te kunnen voldoen, en binnen het Koninkrijk woonachtig is. De gegoedheid van den borg wordt, uitgenomen in zaken van koophandel, of wanneer de schuld eene geringe som bedraagt, alleen beoordeeld naar de ten zijnen name staande inschrijvingen op het Grootboek, of naar de aan hem toebehoorende onroerende goederen, waarover geen geschil in regten bestaat, of waarvan de uitwinning wegens derzelver verren afstand niet te moeilijk zoude zijn. B. W. art. 1864 en 1865.

De borg, door den *schuldenaar* gesteld en gekozen, onvermogens wordende, moet door eenen nieuwen borg

worden vervangen; maar de borg bepaald door den *schuldeischer* aangewezen en dien ten gevolge gesteld, behoeft er bij later komend onvermogen geen nieuwe borg te worden aangeboden, aangezien de schuldeischer thans alleen aan *zich* zijne mindere zekerheid te wijten heeft. B. W. art. 1866.

Hij, die door de wet, of ten gevolge van een regterlijk gewijsde, *verplicht* is eenen borg te stellen, en dien niet mogt kunnen vinden, kan volstaan met pand of hypotheek te geven. B. W. art. 1867.

5. De verplichting tot betaling voor den borg, vangt eerst aan wanneer de hoofdschuldenaar is in gebreke gebleven, en zijne goederen zijn *uitgewonnen*, dat is geregteijk verkocht. B. W. art. 1868.

De borg kan de uitwinning van de goederen des schuldenaars, niet vorderen, wanneer hij :

- a. Van dit voorregt van uitwinning heeft afstand gedaan.
- b. Wanneer hij zich hoofdelijk met den hoofdschuldenaar verbonden heeft; in welk geval de gevolgen van zijne verbindtenis geregeld worden naar de beginselen, welke ten opzichte van hoofdelijke schulden zijn vastgesteld.
- c. Indien de *schuldenaar* eene exceptie kan in het midden brengen, welke *hem alleen* en *persoonlijk* betreft; b. v.: *wanneer hij zich op zijne minderjarigheid beroept*.
- d. Indien de schuldenaar zich in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen bevindt.
- e. Ingeval van geregtelijken borgtogt. B. W. art. 1869.

6. De schuldeischer is niet verplicht den hoofdschuldenaar eerst uit te winnen, dan wanneer de borg, op

de eerste geregtelijke tegen hem gerigte aanspraak, zulks vordert; deze vordering moet met eene aanwijing gepaard gaan van de goederen des hoofdschuldenaars, en tevens met een geldelijk voorschot, ten einde de uitwinning te kunnen bewerkstelligen. Goederen waarover geschil is, welke gehypothekeerd zijn, en waarvan de schuldenaar niet meer in het bezit is, of welke buiten het Koninkrijk gelegen zijn, kunnen wegens hunne mindere geschiktheid voor eene afdoende uitwinning, niet door den borg worden aangewezen. B. W. art. 1870, 1871 en 1872.

7. Wanneer verscheidene personen zich tot borgen hebben gesteld, voor denzelfden schuldenaar en voor dezelfde schuld, is ieder van hen voor de geheele schuld verbonden.

Niettemin kan elk hunner, *zoo hij geen' afstand van het voorregt van schuldsplitsing heeft gedaan*, vorderen, dat de schuldeischer zijne vordering alvorens verdeelt, en haar vermindert tot het aandeel van elken deugdelijk verbonden borg; is *alsdan* een der medeborgen onvermogen om zijn aandeel in de schuld te vol-
doen, zoo wordt dit door al de medeborgen naar evenredigheid elk van zijn aandeel gedragen, doch is het onvermogen *na* de schuldsplitsing opgekomen, zoo komt dit ten nadeele van den schuldeischer, want hij had, door den onvermogen geworden borg vroeger aan te spreken, zich tegen schade kunnen vrijwaren. Heeft de schuldeischer *zelf* zijne regtsvordering verdeeld, zoo kan hij daartegen niet meer opkomen, hoewel een of meer der borgen alstoen reeds onvermogen waren. B. W. art. 1873, 1874 en 1875.

Bijna in iedere akte van borgtocht, vindt men den

afstand van het voorregt van uitwinning, en wanneer er twee of meer borgen zijn, afstand van het voorregt van schuldsplitsing. Weinige borgen begrijpen waarvan zij door deze woorden afstand doen, het is daarom de pligt der notarissen dit aan de borgen uit te leggen, en alsdan in de akte te plaatsen: *„van welken afstand de kracht en beteekenis door mij aan hen uitgelegd en door hen, zoo zij verklaarden, wel begrepen is.”*

8. De borg, die betaald heeft, heeft zijn verhaal op den hoofdschuldenaar, en treedt van regtswege in al de regten des schuldeischers tegen den schuldenaar; was hij borg voor verscheidene solidaire schuldenaars van *dezelfde* schuld, zoo geeft zijne betaling hem het regt, om, van wien hunner hij dit ook verkiezen mag, de *geheele* voldoening te eischen, daar ieder in zijn privé evenzeer door de betaling van den borg geheel gebaat is. Dit verhaal op den hoofdschuldenaar verliest de borg echter, wanneer hij, de schuld betaald hebbende, daarvan niet tijdig aan den schuldenaar kennis geeft, en deze daardoor den schuldeischer ten tweeden male voldoet; de borg echter kan in zoodanig geval den schuldeiseher om teruggave aanspreken. Evenzeer verliest hij, doch onder hetzelfde voorbehoud ten opzichte van den schuldeischer, zijn verhaal op den schuldenaar, wanneer hij de schuld voldoet, zonder daartoe te zijn aangesproken, en zonder den schuldenaar daarvan te verwittigen, op een tijdstip dat de schuldenaar gronden mogt hebben gehad, om de schuld vervallen te doen verklaren. B. W. art. 1876, 1877, 1878 en 1879.

9. De wetgever in allen deele voor de belangen

van den borg zorg dragende , heeft niet alleen gewild dat de borg zijn verhaal zou kunnen uitoefenen , nadat hij betaald heeft , maar zelfs dat hij zich vóór dien tijd tegen schade zou kunnen hoeden , en uit dien hoofde bepaald , dat hij den schuldenaar om schadeloosstelling (vooruitbetaling) of om ontheffing kan aanspreken :

- a. Zoodra hij om betaling in regten vervolgd wordt.
- b. Indien de schuldenaar is verklaard falliet of kennelijk onvermogen te zijn.
- c. Wanneer de tijd verstreken is , binnen welken de schuldenaar zich verbonden had , den borg zijn ontslag als zoodanig te zullen bezorgen.
- d. Indien de schuld opeischbaar is geworden , door het verschijnen van den termijn , op welken zij betaalbaar was gesteld.
- e. Na verloop van tien jaar , indien de hoofdverbindtenis *geenen bepaalden vervalltijd heeft* , ten ware dat de verbindtenis van dien aard zij , dat zij niet vóór eenen bepaalden tijd kan vervallen , zoo als eene voogdij , enz. B. W. art. 1880.

10. De verbindtenis uit borgtogt voortgekomen , gaat op dezelfde wijze als de overige verbindtenissen te niet. Zie hiervoren bladz. 408—411 B. W. art. 1882.

Wanneer door erfopvolging de betrekkingen van schuldenaar en borg , zich in één en denzelfden persoon vereenigen , blijft niettemin hij , die zich borg van den borg gesteld had , als zoodanig verbonden. B. W. art. 1883.

De borg kan zich tegen den hoofdschuldeischer van alle exceptiën bedienen , die aan den hoofdschuldenaar toekomen en *tot zich zelven* behooren ; maar niet van

die, welke alleen den persoon van den schuldenaar betreffen. B. W. art. 1884.

De borg is geheel ontslagen, wanneer hij, door toedoen van den schuldeischer, niet meer treden kan in de regten, hypothecken en voorregten van den schuldeischer. B. W. art. 1885.

De vrijwillige aanneming van eenig onroerend of ander goed, door den schuldeischer in betaling van de hoofdschuld gedaan, ontslaat den borg, al ware het ook dat dit goed naderhand van den schuldeischer werd uitgewonnen; de betaling der schuld vernietigt den borgtogt, welke door de uitwinning niet kan herleven. B. W. art. 1886.

Het eenvoudig uitstel van betaling, den schuldenaar verleend, ontslaat den borg niet, maar geeft hem regt om den schuldenaar tot betaling te noodzaken, of om van hem het ontslag van zijnen borgtogt te vorderen, dewijl hij zich, wel voor den tijd in de verbindtenis uitgedrukt heeft verbonden, maar niet voor langer. B. W. art. 1887.

Registratie.

Ingevolge art. 69, § 2, n°. 8, van de wet van 22 Frimaire, jaar VII, is wegens borgtogt verschuldigd $\frac{1}{2}$ pCt. van het kapitaal waarover de borgtogt loopt. Op de borgtogten van pacht- of huurcontracten, is de helft verschuldigd van het regt, dat op de hoofdverbindtenis zelve wordt geheven (wet van 27 Ventôse, jaar IX, art. 9). (1) Ingeval van borgtogt, tot zeker-

(1) Op onderhandsche huurcontracten wordt geen regt van borgtogt geheven. P. W. 1848 n°. 630 en P. W. 1851 n°. 2577.

heid der koopspenningen, voor de goederen op bladz. 441, onder de eerste n°. 1 en 2 bedoeld, word geheven de helft van het regt voor gewone borgtogten verschuldigd, en alzoo slechts $\frac{1}{2}$ pCt. Zie art. 12 der wet van 16 Junij 1832.

Prakticale aanmerkingen.

Veel en velerlei zijn de soorten van borgtogt; ze allen op te sommen is onmogelijk, want bijna voor elke soort van verbindtenis kan men zich borg stellen; de voornaamste, niet bij de wet speciaal opgenoemd, zoo als bij vruchtgebruik, voogdij, curatele, enz., enz., zijn echter de navolgende.

1. Borgtogt tot verzekering van betaling ten behoeve van het Rijk, wegens verschuldigde of verschuldigd te worden accijns of impost van koopmanschappen, als, bij voorbeeld: wegens den impost op *gedistilleerd, suiker, ruwe of geraffineerde katoen, zout, ansjovis, wijn, steenkolen*, enz., enz. Van belang zou ik het rekenen, in dit handboek voor ieder der opgenoemde zaken een model of formulier te kunnen geven; daar echter deze formulieren telken reize, bij verandering van wetten of inzigten der administratie, veranderen, kwam mij dit ongeraden voor, en achtte ik het beter elk aan te sporen, om zich bij die afdeeling der administratie, door welke borgtogt voor het een of ander verlangd wordt, om een model voor de verlangde akte te vragen

De formaliteiten, welke bij het opmaken eener akte van borgtogt voor het Rijk, wegens verzekering van te betalen regten, moeten vervuld worden, zijn te vin-

den in de art. 267 en vlg. der Algemeene Wet van den 26 Augustus 1822, over de heffing der regten van In-, Uit- en Doorvoer en van de Accijnsen, (Stbl. n°. 38.)

Aangaande de *inrigting van notariële acten van borgstelling ter verzekering van regten of accijns*, heeft de Minister van Finantiën bij resolutie van 21 Junij 1864 n°. 7 bepaald, dat de ontvangers der in- en uitgaande regten, in de notariële acten van personele borgstelling tot verzekering van regten of accijns, het daarop toepasselijk art. 275 der algemeene wet van 26 Aug. 1822 (Stbl. n°. 38) moeten doen aanhalen met vermelding, dat de borg zich aan de bepalingen van dat artikel onderwerpt. Voorts om, wanneer de ontvanger, ten wiens genoegen de borg gesteld wordt, niet zelf tot de daarvan op te maken akte medewerkt en te dien einde bij het verlijden van deze compareert, door den borg in die akte den notaris te doen magtigen, om, ten blijke der door hem aangegane verplichting, eene expeditie van de akte aan den ontvanger uit te reiken.

Terwijl, wanneer art. 275 der alg. wet in de akte niet is aangehaald, bij intrekking of opzegging der borgstelling, zonder meer, op deze laatste van stonden aan geen nieuw crediet meer zal moeten verleend worden.

2. Borgtogten, ten behoeve van het Rijk of van den Minister van Koloniën voor jongelingen, die op 's lands kosten aan eene der militaire akademiën tot officier bij de overzeesche troepen zullen worden opgeleid, om, wanneer deze jongelingen niet aan hunne bestemming beantwoorden, of zich door wangedrag de verdere opleiding onwaardig maken, alsdan de door

het land uit de koloniale fondsen te hunnen behoefte besteede gelden, als eigene schuld te zullen opleggen en betalen.

Van deze borgtogten, welke *gratis* geregistreerd worden en waarvan hij, die borg moet stellen, een model ontvangt, moet eene grosse aan den Minister van Oorlog of van Koloniën worden overgelegd.

Bij deze borgtogten valt nog op te merken, dat de formulieren aldus eindigen: *„welke comparant bij mij notaris bekend is, volkomen tot datgene in staat te zijn, waartoe hij zich bij deze akte verbindt.”* Vele notarissen zullen zwaarigheid maken, deze verklaring af te leggen, vooral wanneer de comparant weinig of niet bij hen bekend is; deze zwaarigheid is echter te voorkomen door twee identiteits-getuigen te doen verklaren: *dat zij den comparant kennen, en weten, dat hij tot datgene in staat is, waartoe hij zich bij deze akte verbonden heeft.*

3. Borgtogt, tot zekerheid van het ministerie van Marine, voor iemand die wegens het uitgesproken vermoedelijk overlijden van eenen afwezige, b. v. van een' vermisten matroos van een der oorlogsschepen, bevoegd is, zich als zijn' erfgenaam te gedragen en het geld te ontvangen, dat de afwezige nog bij het ministerie te goed heeft. Deze borgtogt, welke voor een evenredig regt van $\frac{1}{2}$ pCt. wordt geregistreerd, ten welken einde de som, welke ontvangen wordt, in de akte moet worden vermeld, dient om de erfgenamen van iemand van wiens overlijden niets met zekerheid bekend, doch die vermoedelijk overleden verklaard is, in het bezit te stellen van hetgeen die afwezige nog uit 's lands kas te vorderen heeft, waarvan de uitbe-

taling echter niet dan na overlegging van de grosse van eenen borgtogt voor de wederoplevering van het uitbetaalde, wanneer de vermiste persoon nog terug mogt keeren, en van eene akte van bekendheid, geschiedt.

4. Borgtogten, ten behoeve van het Rijk, (1) van eene stad, van een zedelijk ligchaam, of van eene corporatie, voor iemand wien eene bediening wordt opgedragen, dat de aangestelde persoon zijne bediening getrouw waarnemen, en de borg bij gebreke hiervan, eene zekere som zal betalen. Deze borgtogten worden dikwijls vervangen door een verband op het Grootboek. De borgtogten ten behoeve van het Rijk, worden gratis geregistreerd. Tot deze borgtogten behooren ook die, welke door collecteurs, splitsers en debitanten in de Nederlandsche Staats-Loterij gesteld worden ten behoeve van de hoofd-administratie der loterij, en welke voor het vaste regt van *tachtig centen* geregistreerd worden.

DADING.

1. Dading is eene overeenkomst, waarbij partijen, tegen overgave, belofte of terughouding eener zaak, een aanhangig geding ten einde brengen, of een te voeren geding voorkomen. B. W. art. 1888¹.

Dus is dan eerst de ten einde bringing of voorko-

(1) Bij eene resolutie van den Minister van Finantiën dd. 30 Augustus 1869, n°. 58, te vinden in de *Verzameling* 1869 n° 128, (verkrijbaar bij Giunta d' Albani te 's Hage) zijn voorschriften gegeven *betreffende het stellen van borgtogt* door de rekenpligtige ambtenaren der dir. belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen en van de waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken.

ming van een regtsgeding *dading*, wanneer er een wederkeerige afstand van vermeende regten, of van de eene of andere zaak plaats heeft. Ook is het eene noodzakelijkheid, dat op het oogenblik van het aangaan der *dading* er geschil, oneenigheid tusschen partijen bestaat, uit welken hoofde bij het B. W. art. 1899, is bepaald, dat *dading* over een geschil, waaraan reeds een einde is gemaakt door een vonnis, hetwelk in kracht van gewijsde is gegaan, doch waarvan partijen of eene derzelve geene kennis droegen, nietig is. B. W. art. 1899.

2. De overeenkomst is slechts van waarde, indien zij schriftelijk is aangegaan, al mogt zij ook eene zaak betreffen, waaromtrent het bewijs bij getuigen zou kunnen worden toegelaten. B. W. art. 1888².

3. Om eene *dading* te kunnen treffen moet men de bevoegdheid hebben, om over de onderwerpen in de *dading* begrepen, te kunnen beschikken.

Voogden en curators kunnen geene *dading* treffen, dan overeenkomstig de bepalingen, te hunnen aanzien op bl. 150, opgegeven.

De gemeenten en openbare instellingen kunnen geene *dading* treffen, dan met inachtneming der formaliteiten, voorgeschreven bij de wetten die haar betreffen. B. W. art. 1883.

Tot het aangaan van *dading* wordt eene bijzondere lastgeving vereischt (B. W. art 1833²). Curators in eene *failliete* massa of een' insolventen boedel, kunnen, daartoe door den regter-commissaris gemagtigd zijnde, *dading* treffen, mits de getroffen overeenkomst door de regtbank worde goedgekeurd. W. v. K. art. 884 en W. v. B. R. art. 897.

4. Alle zaken die partijen met elkander uitstaande hebben, en waarover geschil of oneenigheid bestaat, en alzoo te voeren en aanhangige gedingen; geschillen, reeds beslist bij vonnis waarvan beroep viel; boedelgeschillen, mitsgaders de *burgerlijke belangen* die uit een misdrijf ontstaan, kunnen het onderwerp van dading uitmaken. B. W. art. 1890.

Zaken waarover geen compromis kan worden aangegaan, kunnen ook geen onderwerp van dading zijn.

Bovendien kan ter zake van sommige zuiver burgerlijke regten, die met het maatschappelijk belang in een te innig verband staan, om ze aan de beschikkingen van partijen over te laten, niet worden getransigeerd; b. v.: *men zou geen' afstand kunnen doen van het regt, om over zijne goederen bij uitersten wil te beschikken.*

5. De dading wordt uit haren aard beperkend uitgelegd, zij bepaalt zich uitsluitend tot haar onderwerp; op grond van dit beginsel bepaalt de wet:

- a. Dat de afstand van *alle* regten, actiën en vorderingen, bij dading gedaan, verstaan moet worden, slechts betrekking te hebben, tot die, welke het onderwerp zijn van het geschil, hetwelk tot de dading heeft aanleiding gegeven.
- b. Dat dading slechts een einde maakt aan de verschillen, welke daarin begrepen zijn, en wel om het even of partijen derzelve bedoeling in bijzondere of algemeene bewoordingen bevat hebben, of dat men die bedoeling afleidt als een noodzakelijk gevolg van hetgeen uitgedrukt is. B. W. art. 1891 en 1892.
- c. Dat degene die eene dading getroffen heeft over

een regt, hetwelk hem uit eigen hoofde toekwam, vervolgens een dergelijk regt van een' ander verkrijgende, met betrekking tot het nieuw bekomen regt aan de bevorens aangegane dadings niet gebonden is. B. W. art. 1893.

- d. Dat dading door een' der belanghebbenden aangegaan, de overige belanghebbenden niet verbindt en door hen niet kan worden ingeroepen. B. W. art. 1894.

6. Dadingen hebben tusschen partijen kracht van gewijsde in het hoogste ressort, en maken alzoo een onherroepelijk einde aan het geschil, dat tot de overeenkomst aanleiding gaf.

Dwaling in het regt, noch benadeeling, kan grond tot vordering van vernietiging der dading opleveren. B. W. art. 1895.

7. Er bestaat rechtsgrond, om nietig-verklaring der dading bij den regter te vragen :

- a. In geval van dwaling, omtrent den persoon, en omtrent het onderwerp des geschils. B. W. art. 1896.
- b. In geval van dwaling in feiten, ten aanzien van eenen titel, die nietig was; b. v.: *indien iemand eene dading heeft aangegaan ten opzichte van een openbaar testament, verleden in tegenwoordigheid van twee getuigen, waarvan de een minderjarig was, en hij van die omstandigheid, en alzoo van de daadzaak der nietigheid des titels, geene kennis heeft gedragen.* B. W. art. 1897. Deze wetsbepaling lijdt echter uitzondering, ingeval partijen uitdrukkelijk over de nietigheid zelve eene dading gesloten hebben.

Verg. ten dezen aanzien: ASSER, § 869.

c. Ingeval van bedrog of geweld. B. W. art. 1896.

d. Ingeval van achterwege houden van bescheiden, door toedoen van eene der partijen. Doch, alleen wanneer partijen in het algemeen eene dading hebben aangegaan, over alle zaken welke zij met elkander uitstaande hebben. B. W. art. 1900¹.

Terwijl eindelijk de dading van regtswege nietig is, ingeval zij is aangegaan op grond van stukken, die naderhand bevonden zijn valsch te zijn (B. W. art. 1898), en ingeval zij slechts *eene enkele zaak* ten onderwerp hebbende, door naderhand ontdekte stukken blijken mogt, dat eene der partijen geen het minste regt daarop had. B. W. art. 1900².

Eene misslag van berekening, bij dading aangegaan, moet hersteld worden. B. W. art. 1901.

Registratie.

De akte van dading is onderworpen aan een vast regt van *tachtig centen*, indien zij geene bedingen van geldsommen of geldwaarden bevat, noch eenige beschikking bij de wet aan hooger regt onderworpen (art. 68, § 1, n°. 45 der wet van 22 Frimaire, jaar VII); bevat zij dus kwijting, schuldbekentenis of overgang van goederen, dan worden daarvan de respective verschuldigde proportionele regten geheven.

COMPROMIS.

1. Ieder kan de geschillen omtrent de regten waarover hij de vrije beschikking heeft aan de uitspraak van scheidsmannen onderwerpen. W. v. B. R. art. 620¹.

De regel dat ieder geacht wordt bedongen te heb-

ben voor zijne erven of regtverkrijgenden, is ook toepasselijk op compromis, dewijl het niet eindigt door den dood van eene of meer der partijen (W. v. B. R. art. 654¹). Zie echter vooral het tweede lid van dat artikel.

Men kan zich zelfs vooraf verbinden om geschillen, welke in vervolg mogten opkomen, aan de uitspraak van scheidsmannen te onderwerpen (W. v. B. R. art. 620³). Van zoodanigen aard is, b. v., het beding bij eene akte van maatschap of vennootschap, aan het slot van de overeenkomst voorkomende: *dat, indien tusschen partijen of hunne erfgenamen, te eeniger tijd geschillen mogten ontstaan over de eene of andere bepaling van dit contract, in zoodanig geval die geschillen zullen moeten worden onderworpen aan de beslissing van scheidsmannen, in der tijd, op de wijze bij de wet voorgescreven, te benoemen.*

Ingeval van dit beding zijn natuurlijk niet van toepassing, de bepalingen hierna volgende, dat de akte van compromis moet inhouden de namen en woonplaatsen van de scheidsmannen, en de omschrijving van de onderwerpen van het geschil.

Indien partijen, die dit beding gemaakt hebben, wanneer er naderhand geschil ontstaat, niet onderling kunnen overeenkomen over de keus, zullen de scheidsmannen benoemd worden, ten verzoeke van de meest gereede partij, door den regter, welke bevoegd zou zijn geweest om kennis te nemen van het geschil, bijaldien het compromis geene plaats had gehad. W. v. B. R. art. 624.

2. Alle personen kunnen compromis aangaan, behalve degenen, die op regterlijk gezag zijn aangesteld

en in hunne betrekking daartoe regterlijke magtiging behoeven. (W. v. B. R. art. 620³); alzoo niet voogden, curators, bewindvoerders over goederen van afwezigen en anderen.

3. Men kan, op straf van nietigheid, geen compromis aangaan ter zake van:

- a. Giften en legaten tot levensonderhoud.
- b. Huisvesting of kleeding.
- c. Scheidingen tusschen echtgenooten, hetzij uit den echt, hetzij van tafel en bed, hetzij van goederen.
- d. Geschilpunten die den staat van eenen persoon aangaan.
- e. Andere geschillen, waarover de wet geene dading toelaat. W. v. B. R. art. 621.

4. Uitgezonderd vrouwen en minderjarigen, kunnen tot scheidsmannen gekozen worden, alle personen die tot lasthebbers kunnen worden benoemd; doch niet de personen, die de betrekkingen vervullen in art. 29¹, W. v. B. R., aangeduid.

5. De akte van compromis moet in geschrift worden gesteld, en door partijen geteekend; indien partijen niet teekenen kunnen, wordt er eene notariële akte vereischt. W. v. B. R., art. 623.

6. De akte van compromis moet, op straffe van nietigheid, bevatten:

- a. De voornamen, namen en woonplaatsen van partijen.
- b. De namen en woonplaats van den scheidsman of de scheidsmannen, welke steeds in oneffen getal moeten zijn. (Het geschil kan dus aan de beslis-
sing van een, drie, vijf, enz. scheidsmannen wor-
den opgedragen, het getal mag niet even zijn,
zoodat er tegenwoordig van geene staking van

stemmen, of van de benoeming van eenen super-arbiter sprake kan zijn.)

- c. De onderwerpen van geschil, waardoor men niet verstaan moet de beweringen van partijen, maar eenvoudig het punt waarover het geschil bestaat, en dat in duidelijke bewoordingen moet vermeld worden.

7. De akte kan tevens inhouden:

- a. Den termijn binnen welken de uitspraak zal moeten geschieden. Bevat de akte geene aanduiding van den termijn, dan duurt de last der scheidsmannen zes maanden, te rekenen van den dag, dat zij hunne benoeming hebben aangenomen (W. v. B. R. art. 625). Is die bij de akte of bij de wet bepaalde termijn voorbijgegaan, zonder dat de scheidsmannen uitspraak gedaan hebben, dan staat het aan ieder der partijen vrij, het bestaande geschil aan den gewonen regter te onderwerpen.

Partijen kunnen echter niet met elkander overeen komen, den bij de akte of bij de wet bepaalde termijn te verlengen.

- b. De wijze waarop en de termijnen, binnen welke het geding zal worden gevoerd. Het geding namelijk wordt gevoerd op de wijze, en binnen de termijnen bij het compromis, en bij gebreke daarvan door de scheidsmannen bepaald. W. v. B. R. art. 629. Verg. 630, 631, 632, 633, 634 en 635.
- c. De bepaling, op welke beginselen uitspraak gedaan zal worden. Er zijn namelijk twee wijzen waarop de uitspraak kan plaats hebben, en wel:
 - aa. Naar de regelen des regts; of
 - bb. Naar hunne overtuiging van billijkheid.

d. Voorbehouding van partijen, om van de beslissing der scheidsmannen in hooger beroep te komen. Wordt deze bevoegdheid niet voorbehouden, dan heeft de uitspraak van de scheidsmannen voor partijen de kracht van een vonnis dat in gewijsde is gegaan. W. v. B. R. art. 646.

8. Scheidsmannen moeten den hun opgedragen last aannemen bij schriftelijke akte, des verkiezende op de akte hunner benoeming (W. v. B. R. art. 627). Eenmaal hunnen last aangenomen hebbende, kunnen zij zich vervolgens niet meer daaraan onttrekken, tenzij om redenen, door den regter goed te keuren (W. v. B. R. art. 628). Geene herroeping van scheidsmannen zal mogen plaats hebben, dan met eenstemmig overleg van partijen. W. v. B. R., art. 625.

9. De last van scheidsmannen houdt alleen op:

- a.* Door hunne beslissing, welke moet inhouden al hetgene in art. 637. W. v. B. R., is vermeld.
- b.* Door verloop van den termijn, door partijen of door de wet aangewezen. Zie hierboven 7 *a.*
- e.* Door de wraking. Verg. W. v. B. R. art. 626.
- d.* Door het ontslag.
- c.* Door den dood van een' of meer hunner.

10. Zie over voorziening tegen de beslissing van scheidsmannen, zoo het vermogen daartoe bij de akte van compromis is voorbehouden: W. v. B. R. art. 646 en volg.

11. De beslissing van scheidsmannen kan, wanneer zij niet vatbaar is voor beroep, als nietig bestreden worden, in de gevallen aangeduid in het W. v. B. R. art. 649.

Registratie.

Ingeval men bij een of ander contract tevens bepaald heeft, om de daaruit ontstaande geschillen aan de beslissing van scheidsmannen te onderwerpen, is voor deze bepaling, als eene der voorwaarden tot de overeenkomst behorende, geen afzonderlijk regt verschuldigd. Heeft er echter de benoeming van scheidsmannen tevens bij plaats, dan is voor die benoeming het regt van *tachtig centen* verschuldigd. Overigens is de akte van compromis, wanneer zij geene verbindtenis inhoudt, die tot de heffing van proportionele regten aanleiding geeft, onderworpen aan het vaste regt van *tachtig centen*; de aanneming door scheidsmannen bij de akte van compromis zelve gedaan wordende, is aan geen afzonderlijk regt onderworpen (art. 68, § 1, n°. 19 der wet van 22 Frimaire, jaar VII). Indien bij de akte een bepaald loon aan de scheidsmannen wordt toegekend, is voor die som een regt van 1 *pCt.* verschuldigd. Art. 69, § 3, n°. 3 der aangehaalde wet.

KWIJTING.

1. De kwijting is het bewijs van den schuldenaar dat hij aan zijne verbindtenis voldaan heeft.

Ten opzichte van huren, pachten, jaarwedden tot onderhoud, altijddurende renten of lijfrenten, interessen van geleende geldsommen, en, in het algemeen, van al wat bij het jaar of bij kortere geregelde termijnen betaalbaar is, wordt door drie kwijtingen, waaruit van de betaling van drie achtereenvolgende ter-

mijnen blijkt, het vermoeden geboren, dat ook de vroegere termijnen voldaan zijn, ten ware het tegendeel mogt bewezen worden. B. W. art. 1430.

2. De akte van kwijting moet naauwkeurig bevatten de schuld of verbindtenis, welke voldaan is geworden, en voor welke alzoo de kwijting strekt. Het bewijs van de betaling der hoofdsom zonder voorbehoud van interessen gegeven zijnde, doet de voldoening der interessen vooronderstellen, en de schuldenaar wordt daarvan bevrijd. B. W. art. 1806.

Aanteekeningen, door eenen schuldeischer gesteld op eenen titel, die altijd in zijn bezit is gebleven, verdienen geloof, hoewel die door hem noch onderteekend, noch gedagteekend zijn, wanneer het geschrevene strekt tot bevrijding van den schuldenaar.

Hetzelfde geldt omtrent aanteekeningen welke de schuldeischer op het dubbel van eenen titel of op eene kwijting gesteld heeft, mits dit dubbel of deze kwijting in het bezit van den schuldenaar zij. Verg.: B. W. art. 1920.

3. Indien de kwijting niet inhoudt voor welke schuld de betaling gedaan is, moet de betaling gerekend worden gedaan te zijn in voldoening van die schuld, welke de schuldenaar, onder te gelijk vervallene schulden, destijds het meeste belang had te voldoen; doch indien al de schulden niet mogten vervallen zijn, wordt de betaling geacht gedaan te zijn in voldoening der schuld die vervallen was, boven de nog niet vervallene, ofschoon deze eerste minder bezwarende zijn mogt, dan de andere.

Indien de schulden van gelijken aard zijn, moet de

toerekening op de oudste gedaan worden; doch alles gelijk staande, geschiedt de toerekening op elke schuld naar evenredigheid.

Indien geene der schulden vervallen is, wordt de toerekening gedaan even als omtrent de vervallene schulden. B. W. art. 1435.

Een schuldeischer, die het aandeel van een' der schuldenaren afzonderlijk ontvangt, zonder bij de kwijting zijn hoofdelijk regt, of zijne regten in het algemeen, voor te behouden, doet geen' afstand van zijn hoofdelijk regt, dan alleen met betrekking tot dezen schuldenaar.

Een schuldeischer wordt niet geacht den schuldenaar van zijne hoofdelijke verbindtenis te hebben ontslagen, indien hij van denzelfven eene gelijke som ontvangt als zijn aandeel in de schuld bedraagt, indien de kwijting niet met zoo vele woorden inhoudt dat het ontvangene *voor zijn aandeel* strekken zal.

Hetzelfde geldt ook omtrent den eisch tegen een' der mede-schuldenaren enkel voor zijn aandeel gedaan, zoo lang deze schuldenaar in den eisch niet heeft toegestemd, of daarop geene regterlijke veroordeeling gevolgd is. B. W. art. 1326.

Een schuldeischer die afzonderlijk en zonder voorbehouding het aandeel van een' der mede-schuldenaren in achterstallige renten of interessen eener schuld ontvangt, verliest zijn hoofdelijk regt slechts ten aanzien der vervallene renten of interessen, en niet ten opzichte van die welke nog vervallen moeten, of van de hoofdsom, ten ware de afzonderlijke betaling gedurende tien achtereenvolgende jaren mogt hebben plaats gehad. B. W. art. 1327.

4. De akte van kwijting kan tevens subrogatie (1) inhouden; namelijk:

1°. Wanneer de schuldeischer, de betaling van eenen derde ontvangende, denzelve doet treden in de regten, regtsvorderingen en hypothecken, welke hij ten laste van den schuldenaar heeft.

Deze subrogatie moet uitdrukkelijk en gelijktijdig met de betaling geschieden.

2°. Wanneer de schuldeischer, ter voldoening van de schuld van den schuldenaar, eene som geld ontvangt, die deze laatste verklaart opgenomen te hebben van eenen derde, die in de regten van den primitieven schuldeischer treden moet.

In dit laatste geval moet zoowel de akte van geldopneming als van kwijting in notariëlen vorm verleden worden, en moet in de akte van geldopneming verklaard worden, dat de som geleend is, om daarmede de betaling te doen, terwijl voorts de kwijting moet inhouden, dat de betaling gedaan is uit penningen, die tot dat einde door den nieuwen schuldeischer zijn voorgesloten. Een en ander kan bij eene en dezelfde akte plaats grijpen. B. W. art. 1437. (2)

(1) Dat is in de plaatsstelling in de regten van den schuldeischer, ten behoeve van eenen derden persoon, die hem betaalt.

(2) Dit besliste ook de H. R. bij zijn arrest van 19 Mei 1848. (Weekb. v. h. R. n°. 950; v. d. Honert IX. pag. 435). Men leest in dat arrest, dat de subrogatie naar de wet allezins bestaanbaar moet geacht worden, indien slechts ééne akte is opgemaakt, kwitantie en subrogatie bevattende, welke een ondeelbaar geheel uitmaakt, met

Men ziet uit het vorenstaande dat in het eerste geval de *schuldeischer* subrogeert, doch in het tweede geval de toestemming van den schuldeischer alleen noodig is tot het verleenen der kwijting.

5. Subrogatie heeft uit kracht van de wet plaats, in de gevallen opgenoemd in het B. W. art. 1438.

6. Zie over de gevolgen van subrogatie, ten aanzien van den schuldenaar en de borgen: B. W. art. 1439.

7. Wanneer de kwijting strekt voor sommen beneden f 300, kan de akte in originali worden opgemaakt, en even zoo alle kwitantien voor huur en pachtpenningen. Verg. bladz. 20 hiervoren.

Registratie.

De akte van kwitantie, voor gelden en geldswaarden van roerenden aard, zijn onderworpen aan een evenredig regt van $\frac{1}{2}$ pCt. (art. 69, § 2, n°. 11 der wet van 22 Frimaire, jaar VII). Voor kwitantien van kooppenningen van onroerende goederen wordt geheven een regt van 4‰, indien niet blijkt, dat het regt reeds is betaald geworden op de akte van overdragt, behoudens teruggave, zoo dit mogt geschied zijn, doch onder inhouding alsdan van het regt van $\frac{1}{2}$ pCt. voor de kwitantie. Art. 13, n°. 5 der wet van 16 Junij 1832, n°. 49.

De kwijting van kooppenningen bij de akte van koop en verkoop zelve, is aan geen afzonderlijk regt dat gevolg, dat het onverschillig is, of die akte met de subrogatie begint en met de betaling of kwitantie eindigt, dan wel omgekeerd.

onderworpen. Art. 10 der wet van 22 Frimaire, jaar VII.

In het geval der subrogatie, hiervoren, sub 4, 1°, vermeld, is verschuldigd *een percent*; in het geval van subrogatie, hiervoren, sub 4, 2°, vermeld, is van de geldopneming verschuldigd 1 *pCt.* en van de kwijting $\frac{1}{2}$ *pCt.*

DELEGATIE OF OVERZETTING.

1. Delegatie of overzetting heeft plaats wanneer een schuldenaar aan zijnen schuldeischer eenen nieuwen schuldenaar geeft, die zich ten behoeve van den schuldeischer verbindt. B. W. art. 1453.

Zij brengt alleen dan schuldvernieuwing te weeg, indien de schuldeischer uitdrukkelijk verklaard heeft dat hij van meening was, zijnen schuldenaar, die de overzetting gedaan heeft, te ontslaan.

De schuldeischer zijnen schuldenaar, door wien de overzetting geschied is, van zijne verplichting ontslagen hebbende, heeft op denzelven geen verhaal, indien de in de plaats gestelde in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen is geraakt, ten ware zulks bij de overeenkomst uitdrukkelijk mogt zijn voorbehouden, of de in de plaats gestelde schuldenaar reeds op het oogenblik der overzetting openlijk in staat van faillissement mogt wezen, of in staat van kennelijk onvermogen mogt zijn geraakt. B. W. art. 1454.

Registratie.

Over delegatie is verschuldigd een proportioneel

regt van een *pCt.* Art. 69, § 3 der wet van 22 Frimaire, jaar VII.

AANBOD VAN BETALING, GEVOLGD DOOR CONSIGNATIE
OF BEWAARGEVING.

1. Aanbod van gereede betaling strekt om, wanneer de schuldeischer weigert de betaling te ontvangen, den schuldenaar van de verbindtenis te bevrijden, mits dit aanbod geschiedt op eene wettige wijze en gevolgd wordt door het geregteijk in bewaring stellen van het verschuldigde. B. W. art. 1440.

2. Om zoodanig aanbod van waarde te doen zijn, is het noodig :

- 1°. Dat het gedaan worde aan eenen schuldeischer, die bevoegd is om te ontvangen, of aan dengene die de magt heeft om voor hem te ontvangen;
- 2°. Dat het gedaan worde door iemand die bevoegd is om te betalen;
- 3°. Dat het loope over de geheele opeischbare som en de interessen, mitsgaders] over de kosten die vereffend zijn, en over eene som gelds voor de kosten die nog niet vereffend zijn, onder voorbehoud van nadere vereffening;
- 4°. Dat de tijdsbepaling verschenen zij, indien deze ten behoeve van den schuldeischer bedongen is;
- 5°. Dat de voorwaarde, waaronder de schuld is aangegaan, vervuld zij;
- 6°. Dat het aanbod gedaan worde op de plaats alwaar de betaling, volgens de overeenkomst, zou moeten geschieden, en indien er geene bijzondere overeenkomst deswege bestaat, hetzij aan den per-

soon van den schuldeischer, hetzij aan zijne werkelijke of gekozen woonplaats;

7°. Dat het aanbod gedaan worde door eenen notaris of door eenen deurwaarder, beide met twee getuigen.

3. Ten aanzien van de formaliteiten, die bij het proces-verbaal van aanbod van betaling moeten worden in acht genomen, bepaalt de wet:

a. Dat het aanbod op straf van nietigheid geschieden moet zoo als zoo even sub 6 is gezegd geworden.

b. Dat hetzelfde moet inhouden:

ca. De zaken, of den aard der geldspeciën, welke men aanbiedt.

bb. Het antwoord van den schuldeischer, of, indien hij afwezig is, van den persoon aan wien het aanbod is gedaan, welk antwoord moet worden onderteekend door hem, die hetzelfde gegeven heeft; wanneer deze weigert te teekenen, of verklaart zulks niet te kunnen doen, moet daarvan melding worden gemaakt.

cc. Ingeval het gedane aanbod wordt geweigerd, kennismaking van den dag, het uur en de plaats, waarop de aangeboden zaak in bewaring zal worden gesteld.

dd. Vermelding van den dag waarop het aanbod wordt gedaan.

ee. Vermelding dat aan den persoon of aan de woonplaats van den schuldeischer afschrift van hetzelfde is gelaten.

ff. Onderteekening door den notaris of deurwaarder.
W. v. B. R. art. 794 en B. W. art. 1442.

Ingeval de notaris noch den schuldeischer noch ie-

mand van diens huisgenooten aan zijne woonplaats vindt, moet er gehandeld worden even als in art. 2 van het Wetb. van B. Regtsv. is bepaald.

4. Om de consignatie zelve van waarde te doen zijn, vordert de wet:

- a.* Dat de consignatie zij voorafgegaan van de kennisgeving, sub 3, *cc*, vermeld.
- b.* Dat de schuldenaar zich van de aangeboden zaak ontdaan hebbe door haar in bewaring te stellen, ter plaatse door de wet tot het ontvangen van consignatiën aangewezen (1), met de interessen tot den dag der inbewaarestelling toe.
- c.* Dat er door den notaris of deurwaarder, beide met twee getuigen, een procesverbaal worde opgemaakt, behelzende:
 - aa.* Den aard der aangeboden muntspeciën.
 - bb.* De weigering van den schuldeischer, om dezelve te ontvangen, of dat hij tot die ontvangst niet verschenen is; en eindelijk:
 - cc.* Het doen van de consignatie zelve.
- d.* Dat, bijaldien de schuldeischer tot de ontvangst niet verschenen is, het proces-verbaal der consignatie hem door eenen deurwaarder beteekend zij, met aanmaning om het in bewaring gebragte te ligten. B. W. art. 1442.

5. Indien het verschuldigde bestaat in eene zekere zaak, welke geleverd moet worden op de plaats al-

(1) De kas der geregtelijke consignatiën is thans bij de ontvangers der registratie van de geregtelijke akten, in de hoofdplaats der arrondissementen. Zie: Circulaire D. van den Minister van Finantiën, dd. 16 Dec. 1848, en Kon. Besl. van 1 Dec. 1843, n°. 45.

waar zij zich bevindt, moet de schuldenaar den schuldeischer geregteijk doen aanmanen, om haar naar zich te nemen, bij eene akte, welke aan deszelfs persoon of woonplaats, of aan de woonplaats die tot de volbrenging der overeenkomst gekozen is, moet beteekend worden. Indien deze aanmaning gedaan is, en de schuldeischer de zaak niet tot zich neemt, kan de schuldenaar van den regter verlof bekomen, om haar op eene andere plaats in bewaring te stellen. Hier treedt dus de geregteijkte aanmaning in de plaats van het aanbod, en geschiedt de inbewaringstelling niet op de plaats *door de wet* maar *door den regter* aangezezen. B. W. art. 1448.

6. Zie over de gevolgen van het aanbod van gereede betaling, gevolgd door consignatie of bewaargeving. B. W. art. 1443 tot en met 1447.

Registratie.

Het aanbod van betaling is erkenning van schuld; bestaat er dus van de schuld waarvan de betaling wordt aangeboden, geen geregistreeerde titel, of wordt die in de akte van aanbod niet vermeld, dan wordt van het aanbod een regt van *één pCt.* wegens schuldbekentenis geheven, behalve nog een vast regt, van 80 *centen* voor het aanbod. Het antwoord van den schuldeischer, om het even of hij de akte al of niet heeft medegeteekend, kan bovendien veroorzaken dat er een bijzonder regt geheven worde, b. v. wanneer hij zegt: *dat hij slechts f 900 en geene f 1000 in mindering zijner inschuld ontvangen heeft*, zijnde in dit geval het kwitantie-regt van $\frac{1}{2}$ *pCt.* over de som van

f 900, — verschuldigd. — Wordt het aanbod aangenomen, dan moet er een regt van kwijting over de aangeboden som worden geheven.

Het proces-verbaal van consignatie is onderworpen aan een vast regt van 80 *centen*. Art. 68, § 1, n°. 27, wet van 22 Frimaire, jaar VII.

AKTEN VAN BEKRACHTIGING.

1. Bekrachtiging is de uitdrukkelijke toetreding tot hetgeen een ander, zich voor ons sterk makende of voor ons insttaande, heeft aangenomen of beloofd. B. W. art. 1352.

Zij is ook de gestanddoening, van hetgeen een ander in onzen naam, zonder uitdrukkelijke lastgeving daartoe, heeft verrigt en in het werk gesteld. B. W. art. 1393.

Bekrachtiging eener overeenkomst heeft ook plaats, wanneer een onbevoegd persoon, eene handeling hebbende aangegaan, later, wanneer de oorzaak zijner onbevoegdheid heeft opgehouden, en hij dus tot die handeling bekwaam is geworden, haar bevestigt.

2. Eene akte, waarbij eene verbindtenis, tegen welke de wet eene vordering tot nietigverklaring of tenietdoening toelaat, bevestigd of bekrachtigd wordt, is slechts van waarde, indien zij melding maakt van den hoofdinhoud dezer verbindtenis, alsmede van de redenen waarom de tenietdoening zou kunnen gevraagd worden, en van het oogmerk om het gebrek, waarop die vordering zou berusten, te verbeteren.

Bij gebreke van eene akte van bevestiging of bekrachtiging, is het voldoende, dat de verbindtenis vrijwillig is ten uitvoer gebragt na het tijdstip waarop

dezelve, op eene bestaانبare wijze, had kunnen bevestigd of bekrachtigd worden.

De bevestiging, bekrachtiging of vrijwillige nakoming eener verbindtenis, in den vorm en op het tijdstip, door de wet vereischt, gedaan, wordt gerekend voor eenen afstand der middelen en exceptiën, welke men anders tegen die akte zou hebben kunnen in het midden brengen; onverminderd nogtans het regt van derden. B. W. art. 1929.

Een schenker kan door geene akte van bevestiging de gebreken verhelpen eener schenking die nietig in den vorm is; die schenking moet, om geldig te zijn, op nieuw in den wettigen vorm worden gebragt. B. W. art. 1930.

De bevestiging, bekrachtiging of vrijwillige nakoming eener schenking, door de erfgenamen of regtverkrigenden van den schenker, na deszelfs overlijden, gedaan, versteekt hen van de bevoegdheid om zich op eenig gebrek in den vorm te beroepen. B. W. art. 1931.

Registratie.

De akte, eene gave en eenvoudige bekrachtiging eener geregistreeerde akte zijnde, is onderworpen aan een vast regt van 80 *centen*. Art. 68, § 1, n°. 38, wet van 22 Frimaire, jaar VII.

AKTEN VAN TENIETDOENING VAN AANGEGANE

OVEREENKOMSTEN.

1. Partijen hebben ten allen tijde de bevoegdheid, de overeenkomsten, tusschen hen aangegaan, met on-

derlinge toestemming te vernietigen, en alzoo de zaken terug te brengen tot den staat, waarin zij vóór het aangaan van de overeenkomst waren. B. W. art. 1374³.

2. Wanneer de overeenkomst tot hare daarstelling eene authentieke akte vereischte, kan zij ook alleen bij eene dergelijke akte worden te niet gedaan.

Registratie.

De akten van tenietdoening van eene overeenkomst zijn onderworpen aan dezelfde regten als de akten, waarbij de vernietigde overeenkomst was gevestigd. Wanneer echter eene overeenkomst binnen de 24 uren door eene nadere authentieke akte wordt te niet gedaan, is op de akte van tenietdoening slechts een vast regt van 80 *centen* verschuldigd, doch echter slechts dan, wanneer de tenietdoening, binnen den voormelden tijd daargesteld, gaaf en eenvoudig is; dat is: wanneer de zaken volkomen in denzelfden stand worden teruggebracht waarin zij vóór het verlijden der vernietigde akte geweest zijn. Zoo echter bij de akte van tenietdoening eenige schadeloosstelling bedongen wordt, is zij aan hetzelfde regt als de vernietigde overeenkomst onderworpen. Art. 68, § 1, n°. 40, wet van 22 Frimaire, jaar VII. Vgl. ook art. 68, § 3, n°. 7.

Het regt, op de vernietigde overeenkomst geheven, kan nimmer worden teruggevorderd, dan alleen ingeval van vernietiging van huwelijksche voorwaarden, wat betreft de daarvan geheven zijnde evenredige regten. Zie de Generale Instructie van 29 Junij 1808, n°. 386; en: *Dictionnaire des droits d'enregistrement*, op *Contrat de Mariage*.

ZEDELIJKE LICHAMEN.

1. Vereenigingen van personen of van zaken worden door de wet als zedelijke lichamen erkend, hetzij ze op openbaar gezag als zoodanig zijn ingesteld of erkend, hetzij ze als geoorloofd zijn toegelaten, of alleen tot een bepaald oogmerk, niet strijdig met de wetten of de goede zeden, zijn zamengesteld (1).

2. De zedelijke lichamen op openbaar gezag ingesteld of erkend, zijn b. v.: *de Staat, de Provinciën, de Gemeenten, Heemraadschappen, Dijk- en Polderbesturen*, enz.;

die als geoorloofd toegelaten of vereenigd zijn tot een bepaald doel en onder eenen bepaalden naam, b. v.: *Zendinggenootschap, Bijbelgenootschap, Maatschappij ter bevordering van Welstand, Stichtingen en Inrigtingen*.

3. Het onderscheid van een zedelijk ligchaam met een maatschap of vennootschap bestaat hierin:

Dat zedelijke lichamen niet voor een' te voren bepaalden tijd worden gevestigd.

Dat zij niet als maatschappen eindigen, b. v., niet door den dood of curatele van een der leden, en, wanneer het een zedelijk ligchaam is op openbaar gezag ingesteld, zelfs niet door den dood van al de leden.

Dat het doel van het ligchaam geen uitzigt op winst is.

Dat het inbrengen van goed, geld of arbeid geen onmisbaar vereischte is.

Dat de leden van een zedelijk ligchaam niet persoon-

(1) Vergelijk hierbij de wet tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering van den 22 April 1855 (*Stbl.* n°. 32).

lijk aansprakelijk voor de verbindtenissen zijn. B. W. art. 1698.

Dat het regt der leden persoonlijk is, en niet overgaat op hunne erfgenamen. B. W. art. 1701.

Dat elk lid, in den regel, gelijk regt heeft zijne stem uit te brengen. B. W. art. 1696.

Dat niemand der leden bevoegd is in naam van het zedelijk ligchaam te handelen. B. W. art. 1694.

4. Alle wettig bestaande zedelijke lichamen zijn, even als particuliere personen, bevoegd tot het aangaan van burgerlijke handelingen, behoudens de openbare verordeningen, waarbij die bevoegdheid mogt zijn gewijzigd, beperkt, of aan zekere formaliteiten onderworpen.

5. Slechts de bestuurders zijn bevoegd in naam van het zedelijk ligchaam te handelen, het aan derden en derden aan het ligchaam te verbinden, mitsgaders, zoo eischende als verwerende, in regten op te treden; voorts zijn zij verplicht om rekening en verantwoording af te leggen, alles in zoo verre bij de instelling of het reglement niet anders is bepaald. B. W. art. 1692 tot en met 1695.

6. Bij de ontbinding van een zedelijk ligchaam, hetwelk niet op openbaar gezag is ingesteld, zijn de overblijvende leden, of het laatst overblijvend lid, verplicht de schulden van het ligchaam te voldoen, zoo verre de baten strekken, en kunnen zij het batig slot onderling verdeelen, of zich persoonlijk toeëigenen en alzoo op hunne erfgenamen overdragen. Ten opzichte van de oproeping der schuldeischers, het afleggen van rekening en verantwoording en het uitbetalen der schulden, zijn zij, op straf van persoonlijke aansprakelijk-

heid, voor den schuldenaar aan dezelfde verplichtingen onderworpen als erfgenamen onder het voorregt van boedelbeschrijving. B. W., art. 1702.

Registratie.

De akte van oprigting van een zedelijk ligchaam wordt geregistreerd voor een vast regt van *f* 2.40.

VIJFDE HOOFDSTUK.

OVER ENKELE ONDERWERPEN UIT HET WET- BOEK VAN KOOPHANDEL.

PROTESTEN VAN WISSELBRIEVEN EN ANDER HANDELSPAPIER.

1. De wet kent drie soorten van handelspapier :

- a. Den wisselbrief ;
- b. Den orderbrief , of promesse aan order ;
- c. De assignatie , en bovendien nog het kassierspapier en ander papier aan toonder.

1. De wisselbrief is een geschrift (1), uit eene plaats gedagteekend , waarbij de onderteekenaar iemand last geeft , om eene daarin uitgedrukte geldsom in eene andere plaats , op of na zigt , of op eenen bepaalden tijd , aan eenen aangewezen persoon , of aan diens or-

(1) Volgens onze wetgeving , zijn notariële wissels niet verboden , zij zijn echter uiterst zeldzaam en dienen slechts dan , wanneer de trekker , niet kunnende schrijven , geen' ander kan vinden of wil aannemen , die voor zijne rekening trekken wil. Zij moeten voor notaris en getuigen in minute verleden worden , en worden geregistreerd voor een vast regt van 80 *centen*. -

Ter voldoening van art. 167 W. v. K. moet alsdan eene grosse van de akte worden uitgegeven.

der te betalen, met erkenning van ontvangen waarde of van waarde in rekening. W. v. K. art. 100.

De wisselbrief is dus eene lastgeving (1) door eenen persoon, hetzij voor eigen rekening (2), hetzij voor rekening van eenen derde (3), om eene uitgedrukte

(1) Volgens het gevoelen van Mr. J. G. Kist, is in de meeste gevallen in den wissel geene lastgeving aanwezig, en zoo zij aanwezig is, ligt die lastgeving geheel buiten den wissel.

De definitie die Mr. Kist van den wissel geeft en welke z. i. overeenstemt met de bepalingen onzer wet, omtrent wissels en wisselverbindtenissen, te zamen genomen, is deze:

»De wissel is een gedagteekend geschrift waarbij iemand zich door zijne onderteeking verbindt om eene zekere som gelds, op eenen bepaalden tijd, of op of na zigt, aan een ander (nemer) of order van wien hij tevens erkent de waarde ontvangen te hebben of met wien hij verklaart de waarde nader te zullen verrekenen, door een derde (betrokkene) op eene andere plaats te doen betalen, welke derde zich, door het plaatsen van zijne handteekening (acceptatie) op den wissel tot het voldoen der door den onderteekenaar (trekker) beloofde som, verbindt.»

Zie Mr. J. G. Kist »Beginnelsen van handelsregt 1869, 2e deel pag. 51 en 52". O. i. is hetgeen Mr. Kist leert het juiste.

S. en C.

(2) Verg.: W. v. K., art. 143.

(3) Bij het trekken van eenen wissel voor rekening van eenen derde, is het eigenlijk die derde persoon, welke daardoor verbonden wordt (Verg. W. v. K., art. 106, 107, 111, 114, 122¹ en 141); behoudens het bepaalde bij art. 146.

geldsom (1) te betalen in eene *andere* plaats, hetzij ter woonplaats van hem, die tot de betaling last ontvangt, hetzij ter woonstede van een' ander (2), en zulks :

- a. *Op zigt*, dat is terstond bij of onmiddellijk na de aanbieding. W. v. K. art. 150.
- b. *Op eenigen tijd na zigt*, dat is, b. v., twee dagen, twee maanden of *uso's* na den dag, waarop de acceptatie of het protest van non-acceptatie gedaan is, de dag van de acceptatie of protest alzoo niet mederekenende. W. v. K. art. 151.
- c. *Op eenen aangeduiden tijd of dag*, b. v., een of meer dagen, maanden of *uso's* na de dagteekening van den wissel, of ook, *op den eersten Januarij, e. k., op medio* (3) *Maart, e. k.* W. v. K. art. 149.

Door *maanden* verstaat men, zoo wel bij wisselbrieven *op zigt* als *op tijd* getrokken, die der Gregoriaansche tijdrekening. B. v., *van eenen wissel, gedagteekend 10 April en betaalbaar drie maanden na dato, is de vervaldag 10 Julij.*

Door *uso's* worden ten aanzien van alle binnen het koninkrijk betaalbare wisselbrieven, verstaan *dertig dagen*, welke ten aanzien van wisselbrieven, *niet op zigt* getrokken, beginnen te loo-

(1) Verg.: W. v. K., art. 156 en 157.

(2) In dit laatste geval, noemt men den wissel eenen gedomiciliïerden wisselbrief of adres-wissel, b. v.: *A. te Amsterdam, gelieve, enz., betaalbaar te Rotterdam, bij den Heer B.*

3) Door *medio* wordt altijd den 15^{den} der maand verstaan, onverschillig of die 28, 30 of 31 dagen heeft.

pen, daags na derzelver dagteekening. B. v., *van eenen wissel, gedagteekend 10 Januarij en betaalbaar eene uso na dato, is de vervaldag 9 Februarij.* W. v. K. art. 152.

Indien de betaaldag van eenen *op tijd* getrokken wisselbrief, op eenen zondag invalt, is dezelve des anderen daags betaalbaar. W. v. K. art. 154.

Een wisselbrief, betaalbaar op eene jaarmarkt, moet voldaan worden daags vóór het eindigen van die jaarmarkt, doch indien deze niet langer dan eenen dag duurt, vervalt de wisselbrief op dien dag zelven. W. v. K. art. 153.

Wisselbrieven worden gehouden voor vervallen, zoodra de betrokkene is gefailleerd, en kunnen door den houder, des verkiezende, dadelijk van non-betaling worden geprotesteerd. W. v. K. art. 155¹, zie ook 155².

- d. *Aan een' aangewezen persoon, of aan de order van dien dag aangewezen persoon, of ook aan de order van dien trekker zelven; b. v., de Heer A. te, gelieve te betalen aan de Heer B., of aan de order van den Heer B., of aan de order van mij zelven.* Verg.: W. v. K. art. 111.
- e. *Met erkenning van genoten waarde of van waarde in rekening.* Die erkenning moet niet gelden het beloop eener schuld van den betrokkene aan den trekker, maar van den trekker aan den nemer, want omdat de trekker aan den nemer geld schuldig is, gelast hij den betrokkene, om aan den nemer of diens order te betalen. Verg.: W. v. K. art. 210.

2. De wissel, ten aanzien van den nemer, eene in betalinggeving zijnde, zoo moet dezelve ook aan den nemer geleverd, dat is aan hem afgegeven worden. Die uitgifte behoeft echter niet altijd *enkelvoudig* te geschieden, aangezien de nemer vorderen kan, dat de wissel in *primo*, *secunda* en *tertia*, enz. aan hem geleverd zal worden (W. v. K. art. 103 en 104). In dit geval moet daarvan op het geschrift blijken; b. v., op de *secunda*: *UEd. gelieve te betalen op dezen mijnen secunda-wisselbrief de prima onvoldaan zijnde*), enz.

De wissel in *prima*, *secunda* en *tertia* getrokken zijnde, gelden allen voor één, en één voor allen. W. v. K. art. 104; verg. art. 160, 161 en 162.

3. Bij een wisselbrief komen vooreerst in aanmerking:

De trekker,

De betrokkene,

De nemer.

B. v.: De Heer B. te Zwolle, gelieve den, te betalen aan den Heer C. of order, de somma van, Ned. Court., volgens advies, de waarde in rekening.

Amsterdam, den

(Geteekend.) A.

Dan is *A.* de trekker, *B.* de betrokkene en *C.* de nemer.

Vervolgens komen in aanmerking:

De endossant,

De houder.

B. v., de bovenstaande model-wisselbrief op de keerzijde inhoudende:

Voor mij aan den Heer D. of order, waarde in rekening. Utrecht, den (Geteek.) C.

Voor mij aan den Heer E. of order, waarde in goederen genoten. Amersfoort, den (Get.) D.

Voor mij aan den Heer F. of order, waarde in geld ontvangen. (Geteek.) E.

dan zijn *D.* en *E.* endossanten en *F.*, als zijnde degene aan wien de wissel het laatst geëndosseerd werd, is *houder*.

Men ziet reeds hieruit, dat het endosseren van eenen wisselbrief weder eene inbetalinggeving is, gedaan wordende door den nemer aan den endossant, en door den geëndosseerde aan dengene, die den wissel van hem op die wijze verkrijgt, en alzoo, mits voldoende aan de voorschriften der wet, gelijk staat met eene overdracht van den wisselbrief, voor welke overdracht, bij wijze van endossement, alle wisselbrieven, betaalbaar aan order, zoo lang zij niet zijn vervallen, vatbaar zijn. W. v. K. art. 133.

4. Ten aanzien van het endossement bepaalt de wet:

Dat het op den wisselbrief, of de secunda, tertia, enz., wordt gesteld, en gedagteekend en onderteekend moet zijn. Het behelst den naam van den persoon, aan wien, of aan wiens order, de betaling moet geschieden, met bijvoeging van genotene waarde of van waarde in rekening. Indien de waarde van eenen derde afkomstig is, wordt daarvan, met aanduiding van dien derde, melding gemaakt. W. v. K. art. 134.

Het endossement deze vereischten missende, wordt tusschen den endossant en hem, aan wien hij den wisselbrief heeft geëndosseerd, voor eene volmagt gehouden, strekkende om den inhoud des wisselbriefs

ook in regten in te vorderen. Indien het endossement aan de order van den geëndosseerde is gesteld, heeft deze de bevoegdheid, om den eigendom des wisselbriefs bij endossement over te dragen, behoudens verantwoordelijkheid jegens zijnen lastgever. W. v. K. art. 135.

Het endossement kan ook in blanco geschieden, door de bloote naanteekening van den endossant op den wissel gesteld. Zoodanig endossement wordt gerekend, de erkenning van genoten waarde te bevatten, en draagt den eigendom des wissels aan den houder over. W. v. K. art. 136.

Een valsch endossement, doet den eigendom van den wisselbrief niet overgaan. Zie W. v. K. art. 137.

Het is verboden bij de endossementen eene vroegere dagteekening, dan die, waarop men dezelve werkelijk onderteeckt, uit te drukken. Zie W. v. K. art. 138.

Wisselbrieven, waarvan de vervaldag is verstreken, of die niet betaalbaar zijn gesteld aan order, zijn niet vatbaar voor endossement, maar de eigendom moet bij eene afzonderlijke akte van cessie, overeenkomstig de voorschriften van het Burgerlijk Wetboek, worden overgedragen. W. v. K. art. 139.

5. Meermalen vindt men op de voorzijde van den wisselbrief zoogenaamde *nood-adressen*, d. i., wanneer daarop, b. v., geschreven staat:

Des noods bij den Heer P voor

En cas de besoin chez Messieurs P

Nöthigenfalls bei Herrn P

Dit beteekent alsdan, dat de persoon P., in geval van weigering van acceptatie of betaling door den betrokkene, moet worden aangevraagd, om den wissel-

brief *supra-protest* te accepteren, of te betalen voor rekening van den persoon, die hem aangewezen heeft, welke kan zijn de trekker, de nemer of een der endossanten; zoodanige acceptatie of betaling *supra-protest*, wordt ook wel *interventie* genaamd, en heeft hare rechtsgevolgen tusschen den intervenient en hem, voor wiens rekening de acceptatie of betaling ter eere geschiedt; en hij, die een' wisselbrief ter eere heeft geaccepteerd, is verplicht tot alles, waartoe de gewone acceptant gehouden is (W. v. K., art. 147), behoudens het bepaalde in art. 129.

6. De wisselbrief, als het ware de som, of de waarde daarin uitgedrukt, vertegenwoordigende, ontleent zijn crediet van de onderteekeningen, daarop gesteld, als wordende door de wet bepaald;

1°. Dat allen, die een' wisselbrief geteekend, geëndosseerd en geaccepteerd hebben, ieder voor het geheel verplicht zijn den houder te waarborgen. W. v. K. art. 146. (1)

2°. Dat, de acceptatie valsch zijnde, elke houder verhaal op den trekker en de endossanten heeft. W. v. K. art. 145.

3°. Dat de trekker, de nemer en de endossanten, ieder voor het geheel, verplicht zijn, den houder schadeloos te stellen, in geval laatstgemelde ten vervalldage de] betaling daarvoor niet mogt ontvangen; om die schadeloosstelling en de daardoor veroorzaakte kosten te voorkomen, zorge de trekker, dat de betrokkene ten vervalldage het noodige fonds in handen hebbe (zie W. v. K. art. 106

(1) Zie ten aanzien van den borgtogt (*aval*): W. v. K., art. 130, 131 en 132.

en 107), en dat de betrokkene van de trekking van den wisselbrief, het noodige en tijdige be-
rigt ontvange. W. v. K. art. 142.

- 4°. Dat de endossanten en de trekker, reeds op ver-
tooning van het protest van non-acceptatie, res-
pectively verplicht zijn borg te stellen, dat de
wisselbrief ten vervaldage zal worden voldaan, of
denzelven dadelijk met de protest-kosten en her-
wissel in te trekken. W. v. K. art. 177¹ en².

7. De wisselbrief, zoo als wij boven reeds aan-
merkten, eene lastgeving zijnde op eenen bepaalden
persoon, zoo wordt die lastgeving eerst volkomen en
verbindend door de acceptatie, waardoor de acceptant
verplicht is, denzelven op den vervaltijd aan den hou-
der te voldoen. W. v. K. art. 140 en 119.

In het belang van den trekker, bepaalt de wet,
dat hij, die het noodige fonds in handen heeft, bij-
zonderlijk bestemd tot betaling van eenen getrokken
wisselbrief, op vergoeding van kosten, schaden en
interessen, tot de acceptatie verplicht is (W. v. K. art.
141). In het belang van den betrokkene, bepaalt het
W. v. K., art. 110³, dat, in geval van acceptatie,
het fonds, bij faillissement van den trekker, tot het
beloop van den wisselbrief aan den betrokkene verblijft,
behoudens zijne verpligting, om jegens den houder
aan zijne acceptatie te voldoen;

Ten aanzien der acceptatie, schrijft het Wetboek
van Koophandel het volgende voor:

Een wisselbrief moet bij de vertooning, immers
uiterlijk binnen 24 uren daarna, zonder onderscheid
van zon- of andere dagen, worden geaccepteerd. W.
v. K. art. 112¹. Zie ook art. 112².

Belofte om een' wisselbrief te zullen accepteren, geldt niet als acceptatie, maar geeft den trekker eene regtsvordering tot schadevergoeding tegen den belover, die weigert zijne belofte gestand te doen. W. v. K. art. 114¹, ² en ³.

De acceptatie moet door den betrokkene duidelijk op den vertoonden wisselbrief gesteld, en door hem onderteekend worden.

De acceptatie moet gedagteekend zijn, indien de wisselbrief op eenigen tijd na zigt getrokken is.

Bij gebreke van dagteekening, kan de houder de betaling vorderen op den termijn, daarbij uitgedrukt, te rekenen van den dag der trekking. W. v. K. art. 115.

De acceptatiën moeten door de betrokkene zelfven, of door eenen daartoe schriftelijk gevolmagtigde, onderteekend zijn.

De bloote naamteekening van den betrokkene, zonder meer, wordt door velen, zoo het geen wissel op eenigen tijd na zigt is, voor behoorlijke acceptatie gehouden. Men handelt echter voorzigtig zijne acceptatie te dagteekenen, voor het onverhoopt geval van valsche endossementen.

De acceptatie van een' wisselbrief, betaalbaar op eene andere plaats dan die waar de acceptant zich ophoudt, moet de woonplaats aanwijzen, waar de betaling ontvangen of het protest van non-betaling gedaan moet worden. W. v. K. art. 117.

Men mag de eens op den wisselbrief gestelde acceptatie, ook vóór deszelfs teruggave, niet herroepen, vernietigen, doorhalen of onleesbaar maken, en blijft desniettenstaande tot de voldoening verplicht. W. v. K. art. 119.

De acceptatie mag niet onder eene voorwaarde gedaan worden, maar wel met eene bepaling, ten aanzien van de hoegrootheid der som. W. v. K. art. 120.

8. Voor het aanbieden ter acceptatie van eenen wisselbrief op tijd getrokken, is geen termijn voorgescreven, het is echter in het belang van den houder dit niet te verzuimen (zie W. v. K. art. 108, 109, 110, 144, 146, 177 en 178). In geval echter de wisselbrieven zijn getrokken op plaatsen binnen het Koninkrijk der *Nederlanden*, *hetzij op zigt, hetzij op eenigen tijd na zigt*, moet de houder daarvan de acceptatie of betaling vorderen binnen de na te melden termijnen na de dagteekening van den wisselbrief, en zulks op straf van zijn verhaal te verliezen op de endossanten en den trekker, indien deze de fondsen tot betaling bezorgd had.

Die termijnen worden bepaald als volgt :

Voor wisselbrieven getrokken van het vaste land en van de eilanden in Europa, op zes maanden ;

Voor wisselbrieven getrokken uit de Levant en van de noordelijke kusten van Afrika, op acht maanden ;

Voor wisselbrieven getrokken van de westelijke kusten van Afrika tot aan de Kaap de Goede Hoop, en deze daaronder begrepen, mitsgaders van het vaste land van Noord- en Zuid-Amerika (met uitzondering van het hierna te melden gedeelte), en van de eilanden in de West-Indiën, op één jaar ;

Voor wisselbrieven getrokken van de kusten van Noord- en Zuid-Amerika, gelegen aan de Groote Zuidzee, te rekenen van de andere zijde van Kaap Hoorn, en van de in die zee gelegene eilanden, mits-

gaders van het vaste land van Azië en de eilanden in de Oost-Indiën, op twee jaren;

De termijnen worden in tijden van oorlog ter zee verdubbeld, voor zoo veel betreft wisselbrieven, getrokken van de eilanden in Europa, en van de plaatsen, vermeld bij het vierde, vijfde en zesde lid van dit artikel.

Al de bepalingen, hierboven gemeld, zijn wederkeerig van toepassing op wisselbrieven op zigt, of op eenigen tijd na zigt, getrokken uit het Koninkrijk der Nederlanden op de plaatsen hierboven aangeduid.

De termijn is van drie maanden voor binnenlandsche wisselbrieven. W. v. K. art. 116.

De houder van eenen wisselbrief de acceptatie van denzelfven hebbende afgevraagd, en die niet bekomende, is verplicht protest te laten opmaken. W. v. K. art. 175.

De acceptatie moet gevraagd worden ter woonplaats van den betrokkene, en niet waar de wissel betaalbaar is gesteld. W. v. K. art. 176.

Zoodra de betrokkene geweigerd heeft te accepteren, en het protest van non-acceptatie gedaan is, biedt de houder, voor het geval dat er een noodadres op den wisselbrief gevonden wordt, denzelfven aan den daarbij aangewezenen ter acceptatie *supra-protest* aan, of wordt dezelve *supra-protest* geaccepteerd door dengene, die zich, zonder aanwijzing op den wissel, daartoe opdoet.

Indien er meer personen, ingeval van nood op den wisselbrief zijn aangewezen, of indien zich onderscheidene personen tot deze acceptatie ter eere opdoen, zijn daartoe bij voorkeur gerechtigd:

1°. Zij die den wissel accepteren ter eere van den

trekker, of van hem voor wiens rekening de wissel getrokken is;

2°. Zij die zulks willen doen ter eere van den nemer;

3°. Zij die zulks willen doen ter eere van vroegere endossanten. W. v. K. art. 122.

Indien verscheidene personen, allen van last voorzien, zich aanbieden om den wisselbrief ter eere van denzelfden persoon te accepteren, blijft de keuze aan den houder.

Hetzelfde geldt indien meer dan één persoon zich, zonder last, tot acceptatie ter eere van denzelfden persoon aanbiedt. W. v. K. art. 123.

Wie, tot het doen van zoodanige acceptatie ter eere, met last zijn voorzien van dengene, voor wiens rekening zij dezelve aanbieden, hebben altijd den voorrang boven anderen, die zonder last zoodanige acceptatie ter eere van denzelfden persoon aanbieden. W. v. K. art. 124.

De houder zelf, tot zoodanige vereering gelast of bereidvaardig zijnde, heeft daarop eene gelijke aanspraak als elk ander, en mag dus, in gelijke omstandigheden, zich zelve de voorkeur te geven. W. v. K. art. 125.

De acceptatie ter eere moet op den wisselbrief gesteld worden; in de akte van protest, of achter dezelve, wordt van die acceptatie melding gemaakt. W. v. K. art. 126.

9. De houder van den wisselbrief is verplicht denzelfde op den vervalldag den betrokkene ter betaling aan te bieden. Verg.: W. v. K. art. 158 en 159.

De betaling geschiedt tegen overgave van den wissel in handen van den betrokkene. W. v. K. art. 167.

De betrokkene, bereid zijnde tot eene gedeeltelijke betaling van den inhoud van den wisselbrief, is de houder verplicht, die gedeeltelijke betaling, waardoor de trekker en de endossanten in zoo verre ontlast worden, aan te nemen, en wegens het overige protest te laten opmaken; in dit geval kan de betaler echter de uitlevering van zoodanigen wisselbrief niet vorderen, maar moet hij zich vergenoegen met eene afschrijving van de gedane gedeeltelijke betaling op den wisselbrief zelve, en met eene door den houder onderteekende kwitantie. W. v. K. art. 168 en 169.

De acceptant is niet anders verplicht eenen vermisten wisselbrief te betalen, dan op voldoende bewijs van het regt van dengene die de betaling vraagt, mitsgaders tegen diens verbindtenis tot vrijwaring voor alle nanning en bijgevoegden borgtocht. W. v. K. art. 163.

Die een' vervallen wisselbrief op den vervaltijd betaalt, zonder dat er verzet tegen is gedaan, wordt vermoed deugdelijk gekwet te zijn. W. v. K. art. 164.

De vertooner van eenen wisselbrief, die niet aan hem geëndosseerd is, doch die schriftelijk kan bewijzen dat dezelve door den regthebbende aan hem ter invordering is toegezonden, kan de betaling onder borgtocht vorderen en bij gebreke van betaling denzelve laten protesteren. W. v. K. art. 165.

Een geprotesteerde wisselbrief kan betaald worden door ieder, ter eere van den trekker of van eenen der endossanten.

Van die betaling, ter eere gedaan, wordt het bewijs ingelascht, in de akte van protest, of achter dezelve gesteld. W. v. K. art. 170.

* Indien verscheidene personen zich tot de betaling

van eenen wisselbrief ter eere aanbieden, worden de regelen gevolgd, hierboven ten aanzien van acceptatiën ter eere voorgeschreven. W. v. K. art. 173.

Zie verder over de gevolgen van de betaling ter eere: W. v. K. art. 171 en 172.

Indien degene, op wien de wisselbrief oorspronkelijk getrokken was, en tegen wien dezelve van non-acceptatie was geprotesteerd, willig is de betaling te doen, wordt aan hem boven allen de voorrang gegeven. W. v. K. art. 174.

10. De houder moet den wisselbrief tijdig van non-betaling doen protesteren:

a. Omdat de trekker, bijaldien het protest niet in tijds is gedaan, van de vrijwaring ontslagen is door het bewijs dat de betrokkene op den vervalldag het noodige fonds tot betaling van den wisselbrief in handen had. W. v. K. art. 109¹. Verg.: 108² en 109.

b. Omdat de houder van eenen wisselbrief, die den zelfde te laat heeft doen protesteren, geen regt van vergoeding tegen de endossanten heeft, en zich met zijne aanspraak tegen den acceptant tevreden moet stellen, behoudenz het sub a vermelde. W. v. K. art. 201.

11. De houder van eenen wisselbrief van non-acceptatie, of van non-betaling, geprotesteerd, is verplicht, op straf van vergoeding van kosten, schaden en interessen, uiterlijk binnen vijf dagen na het gedaan protest hetzelfde te doen beteekenen aan dengene, van wien hij den wissel heeft ontvangen, indien beide in dezelfde gemeente woonachtig zijn.

Indien beide niet in dezelfde gemeente woonachtig

zijn, zal de houder, op gelijke straf, verplicht wezen een afschrift van het protest, voor waar geteekend, door dengere die het heeft opgemaakt, toe te zenden aan hem van wien hij den wisselbrief heeft bekomen, en zulks uiterlijk op den eersten gewonen postdag na bovengemelde vijf dagen, of, zoo er geen regelmatige post bestaat, met de eerste openlijk bekende gelegenheid ter verzending, na gezegde vijf dagen. W. v. K. art. 184.

Dezelfde verplichting rust op de endossanten. W. v. K. art. 185.

De houder van een' wisselbrief, die van non-betaling is geprotesteerd, is gerechtigd de vergoeding er van te vorderen van den acceptant, van den trekker en van al de endossanten, als ieder voor het geheel verbonden zijnde.

Hij heeft de keus hen gezamenlijk of afzonderlijk in regten aan te spreken.*

Indien hij den trekker alleen aanspreekt, zijn al de endossanten bevrijd.

Indien hij een' der endossanten aanspreekt, zijn de latere endossanten bevrijd. Zie ook W. v. K. art. 186.

De houder van eenen wisselbrief die van non-betaling is geprotesteerd, kan insgelijks zich de vergoeding bezorgen door middel van herwissel.

Herwissel is eene hertrekking van den houder eens wisselbriefs op den trekker, of op eenen der endossanten, wegens de hoofdsom van den geprotesteerden wisselbrief en de kosten, volgens den wisselkoers ten tijde der hertrekking.

Deze hertrekking doet, in geval van niet-voldoening,

het regt ter vervolging tegen geen' der mede-schuld-naren verloren gaan. W. v. K. art. 187.

Zie verder over herwissel: W. v. K. art. 188 tot en met 197.

Zie over de bevoegdheid van den houder, ingeval van faillissement van dengene, die hem wegens de wisselverbindtenis aansprakelijk is, en over de gevolgen van het vrijwillig accoord: W. v. K. art. 198 en 199.

De houder van eenen geprotesteerden wisselbrief heeft regt van den trekker vergoeding te vorderen, tegen bewijs van zijn regt en het stellen van borgtogt.

12. Zie over het tenietgaan van wisselschuld: art. 199, 204 tot 207, W. v. K.

13. *Protestdag*. Bij gebreke van betaling op den vervaldag is de houder, zonder aanzien of de wisselbrief al dan niet geaccepteerd zij, verplicht denzelve op den volgenden dag te doen protesteren.

Indien die dag op eenen zondag invalt, moet het protest den volgenden dag geschieden (W. v. K. art. 179); alzoo moet het protest van eenen wissel, die op zondag vervallen is, des dingsdags gedaan worden. Arrest v. d. H. R. van 17 October 1839. (Weekb. v. h. R. n°. 87.)

Indien een wisselbrief zoo tijdig is verzonden, dat hij wel vóór den vervaldag had kunnen aankomen in de handen van dengene aan wien dezelve luidt, en door dezen ter betaling had kunnen worden aangeboden, doch niettemin, door onvoorzien toeval of door overmagt, eerst na den vervaldag aankomt, moet dezelve daags na de ontvangst worden aangeboden en bij nietvoldoening geprotesteerd, indien de betrokkene in dezelfde plaats als de houder woonachtig is.

Indien hij elders woont, of de wisselbrief op eene andere plaats is gedomiciliëerd, of betaalbaar gesteld, moet het aanbod en het protest geschieden binnen acht dagen na de ontvangst.

Indien de posten gestremd zijn, moet de wisselbrief worden verzonden langs den meest zekeren buitengewoon weg, en de houder behoudt zijn regt, indien de wisselbrief, in voege voorschreven, ter betaling is aangeboden, en bij non-betaling geprotesteerd. W. v. K. art. 202.

B. Een orderbriefje, of promesse aan order, is een gedagteekend en onderteekend geschrift, bij hetwelk iemand zich verbindt, om te zijner woonplaats, of ter woonplaats van een' ander, binnen dezelfde gemeente of elders, en met of zonder tijdsbepaling, de daarbij uitgedrukte geldsom aan de order van den namer te voldoen, met erkenning van genotene waarde of van waarde in rekening. W. v. K. art. 208 (1).

Alle wetsbepalingen omtrent wisselbrieven en betreffende :

Den vervaldag;

Het endossement;

De hoofdelijke verplichting voor het geheel;

Den borgtogt, genaamd *aval*;

Het protest;

De regten en verplichtingen van den houder;

Den herwissel en de interessen en kosten;

De betaling, en die ter eere;

De verjaring en andere wijze van schuldvernietiging, zijn ook op orderbriefjes, of promessen aan order, toepasselijk. W. v. K. art. 209.

(1) Zie noot op bladz. 566.

C. Eene assignatie is een gedagteekend en onder-teekend geschrift, waarbij door den uitgever een bepaald persoon wordt aangewezen, om de daarbij uitgedrukte geldsom aan eenen anderen bepaalden persoon, of diens order, te voldoen, in dezelfde gemeente, waar het geschrift is uitgegeven; zonder onderscheid of daarbij al dan niet de erkenning van genotene waarde, of van waarde in rekening, is uitgedrukt. W. v. K. art. 210 (1).

In geval het geschrift betaalbaar is gesteld op eene andere plaats, dan waar het is uitgegeven, wordt het insgelijks voor eene assignatie gehouden, bijaldien daarbij geene erkenning van genoten waarde, of van waarde in rekening, is uitgedrukt. W. v. K. art. 211.

Assignatiën aan order kunnen op dezelfde wijze als wisselbrieven worden geëndosseerd. W. v. K. art. 212.

2. De betaling eener assignatie, zonder tijdsbepaling, moet gevraagd, en, bij ontstentenis, het protest van non-betaling opgemaakt worden, uiterlijk binnen den tijd van eene maand na de dagteekening, indien de tot voldoening aangewezen persoon binnen dezelfde gemeente woont waar de assignatie is uitgegeven, en uiterlijk binnen den tijd van drie maanden, indien deze elders woonachtig is. W. v. K. art. 213.

De assignatie, betaalbaar op eenigen tijd na zigt, moet, met inachtneming der onderscheiding bij artikel 213 omtrent de woonplaats, uiterlijk binnen den tijd van eene maand, of van drie maanden, aan den aangewezen persoon worden aangeboden, ten einde door dezen, met bijvoeging der dagteekening, voor *gezien* te worden geteekend.

(1) Zie noot op bladz. 566.

Zoodanige aantekening op zich zelve, zonder uitdrukkelijk bijgevoegde acceptatie, wordt niet voor acceptatie gehouden.

Bij weigering om die aantekening te doen, wordt de assignatie geprotesteerd, alsof de betaling ware geweigerd, zonder dat er verder protest van non-betaling behoeft gedaan te worden. W. v. K. art. 214.

De assignatie, die, ten gevolge der aantekening, bij het vorige artikel vermeld, of, volgens haren inhoud, op eenen bepaalden tijd vervalt, is betaalbaar op dezelfde wijze als wisselbrieven van dien aard, en moet, bij wanbetaling, het protest op gelijke wijze worden opgemaakt. W. v. K. art. 215.

3. Zie over de verdere regten en verplichtingen van houders van assignatiën: W. v. K. art. 216 en vlg.

4. De regtsvordering uithoofde eener assignatie, verjaart op dezelfde wijze als ten aanzien van wisselbrieven is bepaald. W. v. K. art. 220.

D. De wet schrijft ten aanzien van den vorm van het kassiers-papier, en ander papier aan toonder, niet anders voor, dan dat hetzelfde de juiste dagteekening der oorspronkelijke uitgifte bevatten moet. W. v. K. art. 221.

PROTESTEN.

1. De protesten moeten gedaan worden :
 - a. Ter woonplaats van den betrokkene. W. v. K. art. 180.
 - b. Ter aangewezen woonplaats of aan den aangewezen persoon, indien zoodanige aanwijzing heeft plaats gehad; het protest van non-acceptatie moet echter altijd aan de woonplaats van den betrokkene, en

niet ter plaatse waar de wisselbrief betaalbaar is gesteld, gedaan worden. W. v. K. art. 176.

c. Aan het postkantoor, of, bij gebreke van dien, aan het hoofd van het plaatselijk bestuur van de ter betaling aangewezen plaats, ingeval:

aa. Hij, die den wisselbrief moet betalen, geheel onbekend of niet te vinden is; of:

bb. De wisselbrief getrokken is om in eene andere gemeente te worden betaald, dan die waar de betrokkene woont, en de plaats, waar de betaling geschieden moet, niet is aangewezen. W. v. K. art. 180.

Ingeval men aan de woonplaats van den betrokkene of ter aangewezen woonplaats, noch hem, die den wisselbrief betalen moet, noch iemand van diens huisgenooten vindt, moet door den ambtenaar die met het doen van het protest belast is, terstond het afschrift er van worden ter hand gesteld aan het hoofd van het plaatselijk bestuur, of aan dengene die hem vervangt, die het oorspronkelijke stuk kosteloos met *gezien* moet teekenen. Van deze terhandstelling, moet op het oorspronkelijke stuk en op het afschrift melding gemaakt worden. W. v. B. R., art. 2.

2. De protesten mogen in de maanden October, November, December, Januarij, Februarij en Maart niet vóór acht ure des morgens, en na vijf ure des namiddags, en in de overige maanden van het jaar niet vóór zes ure des morgens, en na acht ure des avonds gedaan worden, ten ware de Regter, in zaken welke buitengewonen spoed vereischen, daartoe verlof mogt hebben verleend. W. v. B. R. art. 15.

3. De protesten, zoo van non-acceptatie als van

non-betaling, worden gedaan door eenen notaris, of een' griffier bij het Kantongereg't, of door eenen deurwaarder; zij moeten vergezeld zijn van twee getuigen. W. v. K. art. 182¹.

4. De protesten moeten behelzen:

- 1°. Een letterlijk afschrift van den wisselbrief, van de acceptatie, van de endossementen, van den borgtogt, *aval* genaamd, en van de adressen daarop gesteld.
- 2°. De vermelding dat de ambtenaar de acceptatie of de betaling aan de personen, of ter plaats in de artikelen 180 en 181, W. v. K., gemeld, afgevraagd en niet bekomen heeft.
- 3°. De vermelding van de opgegevene redenen van non-acceptatie of non-betaling.
- 4°. De aanmaning om het protest te teekenen en de redenen van weigering dier onderteekening.
- 5°. Vermelding dat aan den persoon met wien de ambtenaar gesproken heeft, afschrift van het protest is gelaten. W. v. K. art. 183.
- 6°. De vermelding dat de ambtenaar van non-betaling of non-acceptatie heeft geprotesteerd. W. v. K. art. 182².

Ingeval van acceptatie van een gedeelte der som, moet in het protest van het meerdere, zulks duidelijk worden te kennen gegeven. Verg.: W. v. K. art. 120, en even zoo, ingeval van gedeeltelijke betaling, W. v. K. art. 168.

De aanhaling van het patent van dengene op wiens verzoek het protest geschiedt, behoeft slechts dan te geschieden, wanneer uit den wissel blijkt, dat dezelve betrekking heeft tot zijn patentpligtig beroep. Res. van 10 Junij 1842, n°. 15.

5. Wanneer de acceptatie of betaling van eenen wisselbrief geweigerd is, wordt de wissel ter acceptatie of betaling aangeboden aan den daartoe bij noodadres aangewezenen; weigert deze de acceptatie of betaling, dan wordt de wissel tegen hem van *non-acceptatie* of *non-betaling ter eere* geprotesteerd, op dezelfde wijze als dit zoo even, ten aanzien van het protest van non-acceptatie of non-betaling, is vermeld geworden, hetgeen bij eene en dezelfde akte kan geschieden. W. v. K. art. 181.

Zoo er verscheidene noodadressen op den wissel voorkomen, en al de aangewezenen, of sommigen hunner, weigeren te interveniëren, alsdan wordt tegen iedere weigerachtige geprotesteerd. Zijn allen daarentegen bereid te interveniëren, zoo moet dengene onder hen daartoe de voorkeur gegeven worden, welke de meeste bij de betaling belanghebbenden bevrijdt.

Om nu verzekerd te zijn dat hij, aan wien de wet den voorrang toekent, interveniëre, vervoegt zich de ambtenaar bij al de ingeval van nood aangewezenen, en doet vervolgens den door de wet aangeduide, als interveniënt voorkomen, en ten einde nu bij de akte van protest zou blijken, dat de bevoegde als interveniënt is opgetreden, wordt in de akte melding gemaakt, dat de overige aangewezenen bereid waren voor....., latere endossanten, te interveniëren.

Van de acceptatie of betaling ter eere, wordt akte opgemaakt en achter het protest opgenomen.

6. Buiten en behalve de genoemde protesten zijn nog in de praktijk, zoogenaamde protesten wegens non-uitlevering der prima bekend. Deze protesten komen dan te pas, wanneer de trekker de prima aan

een' zijner correspondenten, tot het doen accepteren door den betrokkene, heeft gezonden, met last, om die prima geaccepteerd aan den houder der secunda af te geven, en deze correspondent daartoe, bij vertooning der secunda, niet in staat of gezind is.

7. De ambtenaar, die geprotesteerd heeft, is verplicht het protest naar de orde des tijds in te schrijven in een bijzonder register, genummerd en gewaarmerkt door den kantonregter zijner woonplaats, en om wijders, zulks begeerd wordende, een of meer afschriften van het protest aan de belanghebbenden te leveren. W. v. K. art. 183.

Ten overvloede geven wij hier twee voorbeelden van akten van protest, welke wij vertrouwen, dat voldoende zullen zijn om andere protesten, naar de omstandigheden gewijzigd, op te maken.

*Wissel-protest wegens weigering van: 1°. uitlevering
der prima; 2°. betaling der secunda;
3°. interventie, met achtergevoegde
akte van interventie.*

(Kopij van het te protesteren papier, zoo wel van hetgeen op de vóór- als wat op de achterzijde te lezen staat).

PROTEST.

Op den..... des jaars....., is aan mij....., notaris te....., door den heer....., vertoond den kopiëlijk hiervorenstaanden behoorlijk gezegelden (secunda) wisselrief, met verzoek om daarvan op te maken protest;
1°. van non-uitlevering der prima; 2°. van non-betaling;
3°. van non-interventie voor den trekker, en om eindelijk

achter de akte van protest eene akte van honoratie te stellen door de heeren.....

Ter voldoening aan dit verzoek heb ik, notaris, vergezeld van de twee na te noemen getuigen, mij begeven naar de woonplaats van den heer....., wonende te....., welke heer tegenwoordig zijnde, door mij, notaris, is verzocht aan mij af te geven de prima van den hiervorenstaanden, aan hem in originali vertoonden secunda wisselbrief, hetgeen door hem is geweigerd, verklarende hij, »geene prima dezer secunda ooit te hebben gehad." Ten gevolge van welke weigering ik, notaris, heb geprotesteerd wegens non-uitlevering der prima en alle daaruit voortkomende schaden, en heb ik kopij dezes gelaten aan den heer....., die alhier heeft ondertee kend.

(Handteekening)

Vervolgens heb ik, notaris, vergezeld van gemelde getuigen, mij vervoegd ter woonplaats van den heer....., wonende te....., alwaar ik, sprekende met iemand zich noemende....., welke mij zeide zijne dienstmaagd te zijn, de betaling heb gevraagd van den hiervoren gekoepiëerden ook aldaar in originali vertoonden wisselbrief, doch welke betaling mij door haar is geweigerd, zeggende: »Mijnheer is niet te huis en ik weet hier niets van." Waarop door mij, notaris, is geprotesteerd wegens wanbetaling dezes wissels, van wissel, herwissel, kosten, schaden en interessen, en kopij dezes is gelaten aan gemelde dienstmaagd, welke, niettegenstaande aanmaning van mij, notaris, zonder opgaaf van redenen, geweigerd heeft het protest te teekenen.

Daarna heb ik, notaris, steeds in bijzijn der gemelde getuigen, mij begeven ten kantore van de heeren....., kooplieden, wonende....., welke heeren, tegenwoordig zijnde, door mij zijn geïnterpelleerd, om dadelijk den vo-

renstaanden secunda wisselbrief, mede aan hen in originali vertoond, te betalen ter eere en voor rekening van den trekker. Hetwelk echter door hen bepaaldelijk is geweigerd, en wel »om reden den trekker zeer goed bekend.” Waarop door mij, notaris, is geprotesteerd wegen non-interventie ter eere van den trekker, van alle kosten, schaden en interssen daaruit ontstaande, en kopij dezès is gelaten aan de heeren, welke geweigerd hebben deze te teekenen, zulks onnoodig achtende, niettegenstaande zij door mij, notaris, daartoe waren aangemaand.

Eindelijk heb ik mij begeven ten kantore van de heeren, wonende te, ten einde te vernemen of en voor wien deze wisselbrief door hen zou worden gehonoreerd, en sprekende met den heer, verklaarde deze den vorenstaanden secunda wisselbrief onder protest te zullen betalen, ter eere en voor rekening van de endossanten, de heeren, te, verzoekende hiervan akte om zich te rembourseren, waarna hij alhier na voorlezing heeft geteekend.

(Handteekening.)

Gedaan en verleden te, ten dage, maande en jare bovengemeld, in tegenwoordigheid van beide wonende, als getuigen hiertoe verzocht, die benevens mij, notaris, deze akte, na voorlezing, ondertee-kend hebben.

*Wissel-protest bij gebreke van adres, met akte
van interventie, na bij een tweede nood-
adres interventie gevraagd te hebben.*

(Kopij van den te protesteren wissel.)

PROTEST.

Op den, des jaars, is aan mij, notaris te, door den heer, vertoond

den wisselbrief, met verzoek, om daarvan op te maken protest en akte van interventie door de heeren.....

Ter voldoening aan dit verzoek heb ik, notaris, vergezeld van de twee na te noemen getuigen, mij begeven naar de..... straat dezer stad, alwaar in het huis n°....., de woonplaats van den betrokkene op den wissel was aangewezen, doch aldaar de woonplaats van den betrokkene, zelfs het opgegeven nummer van het huis niet hebbende gevonden, en de naam van den betrokkene aldaar ten eenemale onbekend zijnde, alles overeenkomstig de aan mij door den houder gedane opgaven, wien de naam van den betrokkene mede onbekend was, zoo heb ik mij vervolgens vervoegd aan

of:

(Aangezien de woonplaats van den betrokkene op den wissel niet is aangewezen, en die aan de houders ten eenemale onbekend is, vergezeld van de twee na te noemen getuigen mij begeven naar)

het postkantoor dezer stad, ten einde aldaar mij te informeren naar de woonplaats van den betrokkene, den heer.... Hieromtrent echter geene informatie hebbende kunnen bekomen, zoo heb ik aldaar de betaling gevraagd van den hiervoren gekopieëerden, in originali vertoonden wisselbrief, welke betaling mij is geweigerd, en sprekende met den heer directeur, gaf deze mij ten antwoord: »Ik weet hier niets van.»

Weshalve ik heb geprotesteerd en protesteer bij deze wegens non-betaling van den hiervoren gemelden wisselbrief, van wissel, herwissel, kosten, schaden en interessen, om die naar regten en volgens wisselstijl te vinden en te verhalen, en heb ik kopij dezes gelaten aan den heer directeur van het postkantoor dezer stad, die geweigerd heeft, niettegenstaande aanmaning van mij, notaris, alhier te teekenen, omdat hij met geene protesten wilde te maken hebben.

Daarna heb ik met de getuigen mij begeven naar de heeren , ten einde te vernemen of zij bereid waren voor dezen wissel te interveniëren voor den trekker of een' der twee eerste endossanten, hetgeen door hen weigerend is beantwoord, dewijl zij enkel door de vierde der endossanten daartoe van last waren voorzien. Waarop ik eindelijk mij heb begeven naar de woonplaats van den heer , die, aldaar tegenwoordig zijnde, verklaarde dezen wissel onder protest te zullen betalen, ter eere en voor rekening van den derden endossant, den heer , te , verzoekende hiervan akte om zich te rembourseren en deze alhier na voorlezing heeft geteekend.

(Handt.)

Gedaan en verleden, enz. .

Akte van honoratie.

(Kopij wisselbrief.)

Op den , des jaars , verscheen voor mij , notaris te , in tegenwoordigheid der twee na te noemen getuigen, de heer , die verklaarde den hiervoren gekopieerden, behoorlijk gezegelden wisselbrief, welke op den , door den notaris , in bijzijn van getuigen te , van non-betaling is geprotesteerd, blijkens behoorlijk geregistreerd protest, onder protest te zullen betalen ter eere en voor rekening van den trekker, den heer , te , verzoekende hiervan akte, om te rembourseren.

Gedaan en verleden te, enz.

Zegel en Registratie.

Ieder protest en interventie in eene akte van protest wordt geregistreerd voor een vast regt van 80 centen.

Art. 68, § 1, n°. 30, der wet van 22 Frimaire, jaar VII.

Zoodat men voor een eenvoudig protest van non-acceptatie betaalt 80 *centen* vast regt; voor een protest van non-betaling en non-interventie *f* 1,60; zoo er nog eene interventie bij komt *f* 2,40, en zoo vervolgens. Wisselbrieven zijn vrij van registratieregts (art. 70, § 3, n°. 15 der aangehaalde wet). Orderbriefjes, en alle ander verhandelbaar papier, moeten worden geregistreerd voor het evenredig regt van $\frac{1}{2}$ *p Ct.* Art. 69, § 2, n°. 6 der aangehaalde wet.

De endossementen van wisselbrieven, orderbriefjes en alle ander handelspapier zijn niet onderworpen aan registratie. Art. 70, § 3, n°. 15, zoo even vermeld.

De assignatie en het orderbriefje behoeft niet vóór het protest te worden geregistreerd, daar de registratie van het geprotesteerde stuk tegelijk met die van de akte van protest kan geschieden.

Zie, ten aanzien, van de bepalingen der zegelwet betrekkelijk wisselbrieven en promessen, hiervoren bladz. 43 en vlgg., mitsgaders bijlage A achter het eerste hoofdstuk.

Men is verplicht aan het kantoor van registratie, bij het protest, het geprotesteerde billet, onverschillig of dit al dan niet aan registratie onderhevig is, over te leggen.

Indien de geprotesteerde wissel, enz. niet tegelijk met het protest aan den ontvanger der registratie wordt vertoond, wordt dezelve gehouden voor niet gezegeld te zijn, en wordt alzoo het regt van zegel, met de boete, zoo die verschuldigd kon zijn, daarop gegeven.

Wanneer eene promesse of schuldbekentenis, niet aan

order luidende, echter wordt geëndosseerd, zoo wordt van ieder endossement, hoewel de nemer en volgende endossanten bij het endosseren de woorden *of order* in de endossementen hadden gesteld, eene afzonderlijke boete geëischt, als zijnde elk endossement eene op zich zelf staande akte van cessie, welke op een afzonderlijk zegel had moeten geschreven zijn, en boven en behalve die boete wordt over ieder endossement het regt van cessie geheven. Zie: *Per. Woordenboek*, 1845, 1ste gedeelte, bladz. 1.

SCHEPEN EN VAARTUIGEN.

1. Schepen zijn uit hunnen aard roerende goederen (W. v. K., art. 309¹), ofschoon de levering met die van onroerende goederen gelijk staat.

Wanneer twee of meer personen een schip, aan hen te zamen toebehoorende, tot gemeenschappelijk voordeel gebruiken, ontstaat daaruit eene *reederij*. W. v. K., art. 320.

Deze *reederij* wordt vertegenwoordigd door den boekhouder, tot welke betrekking niemand dan een mede-reeder kan benoemd worden, tenzij met gemeene toestemming van alle de reeders. W. v. K. art. 326 en 327. Verg. den 2^e titel van het 2^e boek v. h. W. v. K.

2. Schepen worden door de wet onderscheiden in :

- a. Zeeschepen.
- b. Schepen en vaartuigen, welke de rivieren en binnenwateren bevaren, en tevens van buiten 's lands komen of naar buiten 's lands bestemd zijn, welke met zeeschepen worden gelijk gesteld.
- c. Schepen en vaartuigen, welke bij uitsluiting ge-

bruikt worden tot de scheepvaart van eene plaats binnen 's lands, zoo wel op de stroomen, rivieren, kanalen en vaarten, als op de binnenlandsche zeeën en meren en langs de wadden, welke de grootte hebben van tien of meer lasten.

Een last is 2.84 stere of kub. el; $1\frac{1}{2}$ stere is een ton of duizend Nederlandsche ponden.

d. Zoodanige schepen en vaartuigen, welke minder dan 10 lasten groot zijn. W. v. K., art. 309, 748—751.

3. Hij die een schip heeft laten bouwen, van de soorten hiervoren sub. *a*, *b* en *c* opgegeven, is verplicht, alvorens het in de vaart worde gebragt, daarvan eene verklaring van eigendom in te leveren aan de Regtbank van de plaats waar het schip t' huis behoort, of waar de boekhouder woont, van den volgende inhoud:

Ik ondergeteekende , wonende te , verklaar bij dezen te zijn eenige eigenaar van het schip, genaamd gebouwd te , hebbende dekken masten, zijnde groot lasten of zeetonnen, te huis behoorende (of thans liggende) te en gevoerd wordende door schipper

Indien het schip meer dan een' eigenaar heeft, moet de verklaring luiden:

Wij ondergeteekenden wonende te en wonende te , boekhouder en voornamen mede-reeders van het schip, genaamd , gebouwd te , hebbende dekken, masten, zijnde groot lasten, of zeetonnen, te huis behoorende (of thans liggende) te en gevoerd wordende door schipper , verklaren

dat wij, met en benevens onze hierna te melden mede-reeders, zijn de eenige eigenaars van het voorschreven schip, en zulks ieder voor zoolanig gedeelte als achter elks naam zal worden uitgedrukt; te weten:

N. N., wonende te, Boekhouder.

" " " "

" " " "

" " " "

Deze verklaring moet op het register van de eigendommen van schepen en vaartuigen worden overgeschreven. Kon. Besl. van 21 Junij 1836, *Stbl.* n°. 41.

De eigenaars van schepen en vaartuigen, hebben het vermogen, om de eigendoms-bewijzen hunner schepen en vaartuigen, al mogten die vóór het in werking brengen van het wetboek van koophandel zijn gedagteekend, voor de eerste maal te doen overschrijven op zoodanig kantoor van bewaring, als zij goedvinden. Zie art. 8 van het zoo even aangehaalde besluit (1).

Zoodra de eerste teboekstelling van een schip of vaartuig geschiedt, wordt de naam van het kantoor, het nummer van het register van overschrijvingen, en het jaartal op eene in het oog vallende plaats van het schip, en op eene onuitwisschbare wijze, door eenen beëdigden scheepsmeter, er ingebrand, waarvan deze

(1) Te 's *Gravenhage* is onder den titel van hoofd-kantoor van bewaring der scheepsbewijzen, een algemeen kantoor van alle eigendoms-bewijzen van zeeschepen en andere daarmede gelijkstaande vaartuigen, bestemd om het verband tusschen de gezamenlijke kantoren in stand te houden, en het vereischte toezigt ten aanzien van de over- en inschrijvingen in dezelve uit te oefenen. Besl. van 21 Junij 1836, art. 2.

een getuigschrift afgeeft, zonder hetwelk de bewaarders de ter over- of inschrijving ingeleverde stukken niet mogen afgeven. Zie art. 6 van het aangehaalde besluit.

4. Zeeschepen, en de daarmede gelijk gestelde vaartuigen, die de rivieren en andere binnenwateren bevaren, kunnen niet anders worden geleverd dan door middel van eene schriftelijke akte, overgeschreven in de openbare registers. Die overschrijving en de inschrijvingen moeten geschieden ten kantore, alwaar de eerste teboekstellingen of vorige overschrijving heeft plaats gehad; te dien einde moet in de akte van overdracht, of in den pandbrief, of bij eene verklaring, door belanghebbenden onder de akte te stellen, en door eenen openbaren ambtenaar te legaliseren, worden vermeld de naam en het nummer van het kantoor, alwaar de teboekstelling of de vorige overschrijving heeft plaats gehad. Zie het aangehaalde besluit (1).

Aan deze wijze van eigendomsovergang hecht de wet die gevolgen:

a. Hij, ten wiens name het schip of aandeel scheeps

(1) Wanneer een te boek gesteld schip of vaartuig buiten 's lands aan buitenlanders is verkocht (als wanneer de levering geschieden kan volgens de plaatselijke wetten en gebruiken), of ingeval het genomen, vergaan of vernield is, rust op den schipper, of den bevelhebber die hem vervangt, de verplichting om daarvan binnen veertien dagen na zijne terugkomst binnen het Rijk, ten meest nabij gelegen kantore aangifte te doen. Gelijke verplichting rust op de eigenaars of reeders, voor zoo verre zij daarvan, vóór de terugkomst van den schipper of zijn plaatsbekleeder, door briefwisseling als anderzins, hebben kennis gedragen. Besl. van 21 Junij 1836, art. 12

staat, wordt jegens derden alleen als eigenaar beschouwd; daarom is het van belang voor den kooper, om de overschrijving zoo spoedig mogelijk te doen plaats hebben, ofschoon de wet daarvoor geenen termijn bepaalt.

- b. Dat de eigendom niet op een' ander overgaat, dan onder de lasten en behoudens de voorregten en regten in art. 313—315, W. v. K., vermeld.
- c. Dat op het overgeschreven schip of aandeel scheeps, bij overeenkomst, de voorregten kunnen worden gevestigd bij art. 313, W. v. K., opgenoemd.

5. De bevoorregte schulden, die te gelijk met den eigendom van zeeschepen en van schepen en vaartuigen, die daarmede worden gelijk gesteld, overgaan, zijn de volgende; als:

- 1°. De berg-, hulp- en loods-loonen;
- 2°. De tonnen-, baken-, vuur-, quarantaine en andere haven-gelden;
- 3°. De legger-, bewaarder- en sjouwer-loonen;
- 4°. De huur van pakhuizen of van bergplaatsen, om het scheepstoebehooren en de gereedschappen te plaatsen;
- 5°. De gagiën van den schipper en het scheepsvolk;
- 6°. De levering van zeilen, touwen en andere scheepsbenoodigdheden, en de kosten van onderhoud of van reparatiën van het schip en deszelfs toebehooren.

De penningen aan den schipper voorgesloten, geleend of voor hem betaald, ten nutte en dienste van het schip; gelijk mede de penningen, verschuldigd ter vergoeding van goederen, welke, om de voormelde schulden te voldoen, door den schipper hebben moeten worden verkocht, en indien, voor het geheel of een gedeelte dier schulden, een

bodemerij-brief is verleden, alsdan het beloop van denzelve, de bodemerij-premie daarbij gerekend.

De schulden hierboven, onder n°. 1, 2, 5 en 6 vermeld, genieten het voorregt, indien zij ter zake van de laatste reis zijn gemaakt, en wel:

Die welke voorkomen onder n°. 1 en 2, benevens in het laatste lid van n°. 6, voor zoo verre zij gemaakt zijn gedurende de reis.

Die welke voorkomen onder n°. 5, en in het eerste lid van n°. 6, voor zoo verre zij gemaakt zijn, van den tijd af dat het schip tot het doen der reis in gereedheid is gebragt, tot op dien dat de reis wordt gehouden te zijn geëindigd.

De reis wordt geacht te zijn geëindigd één en twintig dagen nadat het schip ter bestemde plaats is aangekomen, of zoo veel korter als de laatste koopmanschappen of goederen gelost zijn.

De schulden, welke voorkomen onder n°. 3 en 4, genieten het voorregt, voor zoo verre zij gemaakt zijn van den dag dat het schip in de haven is binnengeloopen tot op dien van den verkoop van hetzelfde.

- 7°. De noodige levering en reparatie aan het schip en deszelfs gereedschappen gedaan, niet behorende tot die onder n°. 6 hierboven gemeld, gedurende de drie laatste jaren, te rekenen van den dag dat de reparatie is volbragt;
- 8°. De schuldvordering wegens den aanbouw van het schip, benevens de rente van de drie laatste jaren;
- 9°. Bodemerij op het schip, deszelfs staand en loopend want en verder toebehooren tot het victualieren en in orde brengen van het schip, getec-

kend of verleden vóór deszelfs vertrek, — de bodemerij-premie niet daaronder begrepen;

- 10°. De schaden en interessen van inladers wegens het niet, of niet behoorlijk uitleveren van de door hen ingeladene koopmanschappen, en die, welke door ontrouw of schuld van den schipper en het scheepsvolk aan de goederen veroorzaakt zijn. W. v. K. art. 313.

De schulden, in genoemd artikel 313 vermeld, en welke onder een en hetzelfde nommer behooren, en in eene en dezelfde haven gemaakt zijn, hebben onderling een gelijk regt; doch wanneer gelijke schulden bij het vervolgen der reis, in andere havens of oock wel in dezelfde haven, wanneer het schip die eens verlaten had, en dezelve naderhand op nieuw had moeten aandoen, wederom uit nood gemaakt worden, zijn de latere schulden boven de eerste bevoorregt. W. v. K. art. 314.

Na de schulden in art. 313 vermeld, zijn nog op de daarbij bedoelde schepen, bevoorregt:

- 1°. Het bedrag van de nog onbetaalde koopenningen, benevens de renten over de laatste twee jaren;
- 2°. De inhoud van pand- of verbandbrieven op het schip voor gewone schulden met gelijke renten, en zulks om het even of het schip al dan niet in het bezit van den schuldeischer of van eenen derden gesteld zij;

De schulden in dit artikel vermeld, zullen niet bevoorregt zijn, dan voor zoo ver dezelve zijn bedongen bij akte, eene zekere dagtoekening hebbende en ingeschreven in het register, in art. 309 vermeld.

De rang van deze bevoorregte schulden wordt geregeld door den dag der inschrijving. W. v. K. art. 315.

Het voorregt bij de voorgaande artikelen toegekend gaat verloren, indien het schip, aan een' ander zijnde overgegaan, zonder protest van bevoorregte schuldeischers, ten name en voor rekening van den nieuwen eigenaar heeft gevaren gedurende zestig dagen nadat het schip is in zee gelooopen.

Zoodanig protest baat alleen den schuldeischer uit wiens naam het is gedaan.

De vorenstaande bepalingen zijn niet toepasselijk op den buitenlandschen verkoop bij art. 310 vermeld, in welk geval de lasten, voorregten en regten blijven bestaan.

Bij geregtelijken verkoop zijn de geregtskosten boven alle andere schulden bevoorregt.

Ingeval van faillissement of van kennelijk onvermogen van den eigenaar van een schip, zijn alle vorderingen en schulden, ten laste van het schip loopende, bevoorregt op de opbrengst van het schip boven de overige schuldeischers van den boedel, zonder dat de voorrang zich uitstrekt tot de assurantie-penningen.

6. De bevoorregte schulden op schepen en vaartuigen, die geene zeeschepen zijn, of die niet met zeeschepen zijn gelijk gesteld, doch de grootte van tien of meer lasten hebben, zijn :

- aa.* De berg-, hulp- en loodsloozen ;
- bb.* De tonnen-, baken-, vuur- en andere havengelden ;
- cc.* De legger-, bewaarder- en sjouwergelden ;
- dd.* De huur van pakhuizen of van bergplaatsen, om het scheepstoebehooren en de gereedschappen te plaatsen ;

ee. De gagien van den schipper en het scheepsvolk.

Het voorregt bij litt. *aa*, *bb*, *cc*, *dd* en *ee* verleend, kan niet worden ingeroepen na verloop van drie maanden, te rekenen van den dag, dat de schuld is opvorderbaar geweest.

ff. De noodige leveringen en reparatie aan het schip of vaartuig en deszelfs gereedschappen gedaan, gedurende drie jaren, te rekenen van den dag dat de reparatie is volbragt;

gg. De schuldvordering wegens den aanbouw van het schip, benevens de renten van de drie laatste jaren;

hh. De schaden en interessen van inladers wegens het niet, of niet behoorlijk uitleveren van de door hen ingeladene koopmanschappen, en die, welke, door ontrouw of schuld van den schipper of het scheepsvolk, aan de goederen veroorzaakt zijn; vervolgens

ii. Het bedrag van de nog onbetaalde kooppenningen en de inhoud van pand- of verbandbrieven, zoo als hiervoren ten aanzien van zeeschepen is gezegd. W. v. K., art. 750^{2 3} en ⁴; Verg. hetzelfde art. ⁵.

7. De verkooper van een schip is gehouden, bij eene door hem geteekende lijst, aan den kooper van alle bevoorregte schulden opgave te doen. Art. 319 en 705 W. v. K.

8. Uit het vorenstaande ziet men alzoo dat eene inschrijving op schepen niet altijd de regten geeft, die eene inschrijving op onroerende goederen verzekert; de eerst ingeschreven hypothecaire schuldeischer op onroerende goederen, is bevoorregt boven alle anderen;

de geldschieder op schepen evenwel, kan zijn regt eerst na de krachtens de wet op schepen geprivilegieerde schuldvorderingen doen gelden; doch de inschrijving van schulden op schepen, is trouwens slechts dan tot voorbehoud van privilege noodig, wanneer het schip door den eigenaar of reeder verbonden wordt voor onbetaalde kooppenningen (*beilbrieven*), of voor gewone schulden (*pand- of verbandbrieven*), en dus niet wanneer het schip verbonden wordt tot zekerheid van schuldvorderingen, wegens den *aanbouw* van het schip of tot zekerheid van gelden, welke de *schipper* opneemt, *ten nutte en ten dienste van het schip*, als wordende die schuldvorderingen *door de wet* bevoorregt verklaard.

9. Zoo als wij reeds ter loops zagen, is het geen volstrekt vereischte, dat de inschrijving op schepen genomen wordt krachtens authentieke akte, aangezien de wet niet anders verlangt, dan dat die schulden bedongen zijn bij eene akte eene vaste dagteekening hebbende. Verg.: art. 1917.

Om eene inschrijving op een zeeschip, of daarmede gelijk gesteld vaartuig, te bewerkstelligen, moeten aan den bewaarder, ten wiens kantore het schip of vaartuig is te boek gesteld, worden overhandigd twee door of namens den schuldeischer onderteekende borderellen, waarvan het eene op den aan den bewaarder te vertoonen titel of op het uitgegeven afschrift van denzelve kan worden gesteld, en welke borderellen hetzelfde moeten bevatten als dezulke, welke tot bewerkstelling van inschrijving van hypotheek op onroerende goederen worden vereischt, moettende het schip of vaartuig worden aangeduid door deszelfs naam, tonnenlast

of ruimte, het kantoor, de dagteekening, en het nummer van overschrijving van hetzelfde, en de havens of plaats, welke hetzelfde binnen het Rijk gewoonlijk bevaart. Art. 9. Besluit van 21 Junij 1836.

De wet spreekt geheel niet van zoodanige bedingen, welke, om tegen derden te kunnen werken, in de openbare registers moeten worden ingeschreven; de bijlen pand- of verbandbrief kan dan ook geene bedingen, die dit gevolg hebben, bevatten; de onherroepelijke magtiging tot verkoop kan natuurlijk wel aan den schuld-eischer worden verleend, doch er wordt door de inschrijving van dat beding geen voorregt in het uitoefenen of in de tenuitvoerlegging dier magtiging geboren.

Het middel van zuivering door het burgerlijk regt aan den koper van onroerend goed toegekend, is bij schepen, ingeval van vrijwilligen verkoop, onbekend, en het beding, dat die zuivering niet zal mogen plaats hebben alzoo ten eenenmale onnoodig.

De beperking in het regt van verhuren is bij het verbinden van schepen evenzeer ter zijde gelaten.

De subrogatie, ingeval van schade in de eventuele assurantie-penningen, is geoorloofd en aanbevelenswaardig.

De doorhaling van inschrijvingen op schepen en vaartuigen, geschiedt op gelijke wijze als de doorhaling van inschrijving van hypothecken op onroerende goederen. Besluit van 21 Junij 1836, art. 14.

10. Onder de schulden die op schepen bevoorregt zijn, hebben wij opgemerkt dat de bodemerij behoorde, het is dus zeer voegzaam te achten dit contract te dezer plaatse te behandelen.

Bodemerij.

1. Bodemerij is eene overeenkomst tusschen eenen geldschietster en eenen geldopnemer, waarbij eene som gelds wordt opgeschoten, met beding van premie en onder verband van schip of goed, of van beide, met dat gevolg, dat, indien het verbondene, geheel of gedeeltelijk, door toevallen op zee, vergaat of vermindert, de geldschietster zijn regt op de opgeschotene penningen en op de premie verliest, voor zoo verre dit een en ander niet op hetgeen overblijft kan worden verhaald, maar indien het verbondene behouden ter plaatse zijner bestemming aankomt, de hoofdsom, benevens de premie moet betaald worden. W. v. K. art. 569.

2. Tot het aangaan van bodemerij zijn bevoegd:

- a. De eigenaar;
- b. De gezamenlijke reeders;
- c. Een of meer reeders op zijne of hunne aandeelen;
- d. De schipper in de volgende gevallen:

aa. Indien een of meer van de mede-reeders in gebreke blijven, na behoorlijk te zijn aangevaard, hun aandeel in de noodige kosten ter uitrusting bij te dragen, doch niet dan 24 uren na gedane aanmaning en na bekomen autorisatie van de Arrondissements-Regtbank. Art. 342 W. v. K.

bb. Indien er gedurende de reis noodzakelijkheid bestaat om te vertimmeren; zeilen, touwen of ander scheepstoebehooren of levensmiddelen aan te koopen, of in andere dringende behoeften te voorzien, en hem daartoe de noodige fondsen ontbreken, mits alsdan de autorisatie van den

nederlandschen consul, of, deze ontbrekende,
van de plaatselijke overheid bekomen hebbende.
Art. 372. W. v. K.

3. De geldopnemingen op bodemerij kunnen gedaan
worden, onder verband:

Van het casco en de kiel van het schip;

Van de takelaadje en het verdere scheepstuig;

Van het oorlogstuig en de victualie;

Van de lading,

Van al deze voorwerpen gezamenlijk of ieder afzon-
derlijk;

Van een bepaald gedeelte van elk derzelve;

Van de vrachtpenningen en de verwacht wordende
winst, doch met inachtneming der bepalingen van art.
578. Zie W. v. K. art. 574.

Indien eene bodemerij is gesloten onder verband van
het *schip*, zonder verdere aanduiding, is de takelaadje
en verder scheepstuig, mitsgaders het oorlogstuig,
daaronder begrepen. W. v. K., art. 575.

Alle geldopneming op bodemerij, aangegaan voor
eene som, te bovengaande de waarde der voorwerpen
waarop zij gevestigd is, kan nietig verklaard worden,
ten verzoeken van den geldschiet, indien bewezen
wordt, dat er aan de zijde van den geldopnemer be-
drog plaats heeft.

Indien er geen bedrog heeft plaats gehad, is de
overeenkomst bestaanbaar tot het beloop van de waarde
der voorwerpen, voor de opgeschoten som verbonden;
het meerdere van de opgenomene som wordt, met
de wettelijke interessen, terug gegeven. W. v. K.
art. 576.

Geen geld mag op bodemerij geschoten worden aan

matrozen of zeelieden op hunne soldijen of reisgeld.

Geen geld mag op bodemerij worden geschoten, op de te verdienen vracht alleen, op de verwacht wordende winst alleen, of uitsluitend op beide de voormelde voorwerpen gezamenlijk.

In al deze gevallen heeft de geldschietcr alleenlijk regt op de teruggave der hoofdsom, zonder interessen. W. v. K. art. 577 en 578.

4. De overeenkomst van bodemerij moet schriftelijk worden aangegaan.

Zij bevat:

Den naam van den geldschietcr en van den geldopnemer;

De ter leen verstrekte hoofdsom, en de premie, die men overeenkomt voor het gevaar van de zee te betalen;

De voorwerpen, die voor de geldleening bijzonderlijk verbonden zijn;

De namen van het schip en van den schipper;

Of de geldleening plaats heeft voor ééne of voor meer reizen; voor welke reis en voor welken tijd;

De tijd der teruggave van het opgenomen geld;

De plaats en den dag, op welken de bodemerij is aangegaan. W. v. K. art. 570, verg.: art. 572.

5. Alle bodemerijen, binnen het koninkrijk aangegaan, moeten binnen acht dagen, na derzelver onderteekening, worden ingeschreven ter griffie van de Arrondissements-Regtbank der plaats van de uitrusting des schips.

Indien de bodemerij binnen dit koninkrijk is aangegaan op een vreemd schip, hetwelk niet alhier is uitgerust, geschiedt de inschrijving ter griffie der Arrondissements-Regtbank der plaats, alwaar de akte is verleden. W. v. K. art. 571; verg.: art. 572.

Ingeval van bodemerij op goederen vóór het aangaan der reis, moet dit zoo wel op de cognoscementen als op de manifesten worden aangeteekend, met bijvoeging, aan wien de schipper, ter bestemde losplaatsen, kennis van behoudene aankomst geven moet.

Bij gebreke van dien, is de geconsigneerde, die, zich op het bekomen cognoscement verlatende, acceptatie van wissels gedaan of penningen voorgeschoten heeft, boven den houder van zoodanigen bodemerij-brief bevoorregt.

Ook kan de schipper, onbewust aan wien hij kennis van zijne aankomst geven moet, de goederen, bij gebreke van de hierboven gevorderde aantekening, doen lossen, zonder zich daardoor eenigzins aan den houder van den bodemerij-brief, in dat geval, aansprakelijk te stellen. W. v. K. art. 583, verg.: art. 584.

6. Bodemerij kan verleend worden:

- a. Ten behoeve van het schip en toebehooren, of
- b. Ter zake van gewone schulden.

In het geval sub *a* bedoeld, is de bodemerij voor *het vertrek* verleden, preferent boven de schaden en interessen van inladers, enz., boven de onbetaalde kooppenningen, en boven de pand- en verbandbrieven voor gewone schulden. Art. 313 en 315. W. v. K.

Art. 581 bepaalt verder, dat de bodemerij voor *de laatste reis* van het schip aangegaan, bevoorregt is boven de schuld voor nog onbetaalde kooppenningen, en boven de gelden voor *de vorige reis* geleend, en dat de gelden, gedurende de laatste reis, en ten behoeve van dezelve, *uit noodzakelijkheid door den schipper opgenomen*, bevoorregt zijn boven die, welke vóór het vertrek van het schip opgenomen waren; en dat,

indien verscheidene geldopnemingen gedurende dezelfde reis door hem zijn gedaan, de laatste leening altijd boven de voorgaande bevoorregt is, en bodemerij-schulden op ééne en dezelfde reis in dezelfde noodhaven, gedurende hetzelfde oponthoud aangegaan, onderling gelijk regt hebben.

Art. 313 bepaalt dus het voorregt van bodemerij, ten behoeve van het schip *vóór het vertrek*, en art. 581 het voorregt van de bodemerij, ten behoeve als voren, *gedurende de reis aangegaan*.

Waaruit alzoo volgt, dat bodemerij *voor gewone schulden* aangegaan, niet alleen achterstaat bij al de voorregten in art. 313, in verband met art. 314, W. v. K. vermeld, maar ook bij die in art. 315 aangewezen, en dat de bodemerij voor gewone schulden, dus alleen boven die schulden preferent is, welke niet in de art. 313, 314, 315 en 581, W. v. K., zijn opgesomd, en alzoo alleen voorrang heeft, na *al* de op schepen bevoorregte schulden.

7. Wanneer het contract van bodemerij geene bijzondere bepalingen inhoudt, begint het gevaar van de zee voor den geldschietster:

Ten opzichte van het verbonden schip en deszelfs tuigaadje, oorlogstuig en victualie, van het oogenblik dat het is onder zeil gegaan, en eindigt op het tijdstip, waarop het schip ter plaatse zijner bestemming het anker heeft laten vallen of vastgemaakt is.

Ten opzichte van de goederen, zoodra deze in het schip of in de vaartuigen, die de goederen aan boord moeten brengen, geladen zijn, en indien de bodemerij op reeds geladene koopmanschappen gedurende de reis is aangegaan, van den dag waarop het contract is gesloten.

In de beide laatste gevallen eindigt het gevaar, zoodra de goederen ter bestemde plaats zijn gelost of hadden behooren gelost te worden. W. v. K. art. 585.

8. Indien, na het sluiten van een bodemerij-contract, de reis van het verbonden schip en goederen niet voortgaat, kan de geldschietter zijn opgeschoten geld, benevens de wettelijke interessen, bij voorregt terug eischen zonder de premie, ten ware het gevaar, naar aanleiding van het vorige artikel, reeds voor deszelfs rekening was begonnen, in welk geval hij regt op de premie heeft. W. v. K. art. 586.

De geldopnemer is persoonlijk voor de hoofdsom en de premie verantwoordelijk, wanneer de reis door zijn toedoen of met zijne toestemming is veranderd, of wanneer het verpande schip of goed door inwendig bederf, of door toedoen, schelmerij, moedwil of nalatigheid van den geldopnemer, vermindert, verergert of vergaat. W. v. K. art. 587.

Wanneer de verbondene voorwerpen geheel verloren, of genomen en voor goeden prijs verklaard zijn, en het verlies of de neming door een onvoorzien toeval of overmagt heeft plaats gehad, gedurende den tijd en op de reis waarvoor het geld geschoten is, kan de opgeschoten som niet worden terug gevorderd.

Indien een gedeelte van de verbondene voorwerpen behouden wordt, heeft de geldschietter daarop regt van verhaal, doch niet verder dan hetzelfde strekken kan. W. v. K. art. 588.

Bodemerij uit noodzakelijkheid gesloten, draagt, indien het tegendeel niet uitdrukkelijk is bedongen, geene andere avarij, dan de schade die uit het verlies

of uit de vermindering, naar aanleiding van art. 569, voortvloeit. W. v. K. art. 589.

De geldopnemer moet, ingeval het verbonden schip of goed eenige ramp ondergaat, of genomen wordt, zoodra hij zulks verneemt, daarvan den geldschieder doen kennis dragen.

Onverminderd de verplichting van den schipper, bij den derden titel van dit boek omschreven, moet de geldopnemer, indien hij zich bij het verpande bevindt, alle naarstigheid aanwenden om hetzelfde, ten koste van het voorwerp, te redden; — bij nalatigheid in beide gevallen, is hij tot schadevergoeding gehouden. W. v. K. art. 590.

Wie bij stranding of schipbreuk van een verpand schip, schulden betaalt, welke vóór eenen houder van eenen bodemerij brief zouden gaan, treedt van regtswege in het voorregt van den oorspronkelijken schuld-eischer.

9. Alle bodemerij-brieven kunnen, indien zij aan order houden, aan derden worden overgedragen, door middel van endossement, in denzelfden vorm als bij wisselbrieven.

In dit geval treedt de geëndosseerde in de plaats van den endossant, zoo in de baten als schaden, zonder dat de endossant tot eenigen verderen of anderen waarborg gehouden is, dan dien van het bestaan der bodemerij. W. v. K. art. 573.

11. Geen executoriaal beslag op schepen kan gelegd worden, dan krachtens een vonnis of anderen executorialen titel. Zie: W. v. B. R. art. 563 en 584.

Het proces verbaal van inbeslagneming van schepen

grooter dan tien lasten, zal worden overgeschreven in de registers, vermeld in den eersten en laatsten titel van het 2^e boek van het W. v. K.

Na dien dag der inschrijving zullen geene nieuwe pand- of verbandbrieven op het in beslag genomen schip meer mogen worden afgegeven.

Vroeger afgegeven pand- of verbandbrieven, kunnen worden ingeschreven tot de overschrijving van het vonnis van toewijzing in de bovenvermelde registers. W. v. B. R. art. 566.

Door den geregtelijken verkoop wordt het schip ontlast van alle bevoorregte schulden, waarvoor hetzelfde was verbonden. W. v. B. R. art. 575.

De rangschikking der schuldeischers en de verdeeling der penningen worden gedaan tusschen de bevoorregte schuldeischers in de orde, voorgeschreven in den eersten en laatsten titel van het 2^e boek van het W. v. K., en tusschen de andere schuldeischers in evenredigheid hunner inschulden. W. v. B. R. art. 580.

12. De eigenaar van een schip of de mede-reeders, elk naar evenredigheid van zijn aandeel, zijn voor de handelingen en verbindtenissen van den schipper aansprakelijk, in alles wat tot het schip en de onderneming betrekking heeft.

Deze aansprakelijkheid houdt op door den afstand van het schip en van de daarmede verdiende en nog te verdienen vrachtpenningen voor de onderneming, waarop de handelingen en verbindtenissen betrekkelijk zijn.

Die afstand geschiedt door eene verklaring bij notariële akte.

Elk mede-reeder wordt van de aansprakelijkheid ont-

slagen door gelijken afstand van zijn aandeel, in den bovengemelden vorm vervat.

Indien de eigenaar of de mede-reeders hun belang in het schip en in de vrachtpenningen hebben doen verzekeren, is hunne aanspraak op den verzekeraar onder dezen afstand niet begrepen. W. v. K. art. 321.

De eigenaar van een schip, of elke mede-reeder, in evenredigheid van zijn aandeel, is niettemin persoonlijk verbonden voor alle reparatiën en andere uitgaven, welke, ten behoeve van het schip, op zijnen bijzonderen last, of op dien van de reederij gemaakt zijn.

Elke mede-reeder is verplicht, naar evenredigheid van zijn aandeel, hetwelk daarvoor verbonden of aansprakelijk is, bij te dragen tot de uitrusting van het schip. W. v. K. art. 322 en 323.

Wanneer de afstand wordt gedaan voor de handelingen des schippers, kan dit geschieden én door den boekhouder én door de mede-reeders; maar wanneer de mede-reeders zich willen ontslaan van hunne aansprakelijkheid voor de daden des boekhouders, zoo kan deze geen' afstand doen, en blijft hij persoonlijk, naar evenredigheid van zijn aandeel, aansprakelijk. Verg., Mr. M. H. 's JACOB *over schepen*, Nederlandsche Jaarb. 1850, N°. 2.

Registratie.

De verkoop van schepen en vaartuigen, in de Nederlanden te huis behorende, benevens hun staand en loopend want, mits niet voor eenen afzonderlijken prijs verkocht wordende, is onderworpen aan een evenredig regt van 1 pCt., doch alleen ingeval behoorlijk

blijkt dat de vaartuigen in de Nederlanden te huis behooren; indien daarvan niet blijkt is het regt van 2 pCt. verschuldigd. Wet van 16 Junij 1832, art. 12, n°. I.

Onderhandsche akten, waarbij schepen, schuiten en vaartuigen van drie last (ruim $8\frac{1}{2}$ oude of $5\frac{1}{2}$ nieuwe ton) en daarboven, of aandeelen in dezelve, in eigendom of vruchtgebruik worden overgedragen, moeten, op straf van dubbel regt, geregistreerd worden, binnen drie maanden na derzelver dagteekening. Wet van 16 Junij 1832, art. 3. (1)

De schuldbekentenis, vervat in den bijlbrief of in de akte van pand of verband van een schip of vaartuig, is als de gewone obligatie aan het proportioneel regt van 1 pCt. onderworpen. Art. 69, § 3, n°. 3, wet van 22 Frimaire, jaar VII.

Van bodemerij-brieven is verschuldigd een regt van $\frac{1}{2}$ pCt. over het kapitaal (Art. 69, § 2, n°. 10, wet van 22 Frimaire, jaar VII); wegens de premie is geen regt verschuldigd.

(1) Bij overgang van eigendom van schepen van *drie tot tien lasten* is dit artikel alleen dan van toepassing wanneer er eene akte bestaat; het is echter onnoodig bij verkoop van zoodanig schip eene akte daarvan op te maken. Zie art. 750 en 309, W. v. K.

T A R I E F.

TOT BEPALING DER HOEGROOTHEID EN VAN DEN
VORM VAN TAXATIE VAN HET HONORARIUM DER
NOTARISSEN, GELIJK MEDE VAN DE VER-
SCHOTTEN, WELKE AAN HEN IN RE-
KENING ZULLEN WORDEN GELEDEN.

(*Vastgesteld bij de wet van 31 Maart 1847 ,
Stbl. n°. 12).*

ART. 1.

Voor alle akten, waarvan den notarissen de uitgifte *in originali* bij de wet is toegestaan, onverschillig of daarvan al dan niet eene minuut wordt opgemaakt, met uitzondering van die in art. 2 vermeld, wordt door hen een vast honorarium berekend.

Hetzelve bedraagt voor het voorbereiden, het opmaken en minutereren, het verlijden van zoodanige akten en de verdere werkzaamheden daaraan verbonden :
ƒ 3,00.

Wanneer deze akten van eenen buitengewonen omvang zijn, kan het honorarium tot ƒ 4,50 worden verhoogd.

Indien van deze akten twee of meer gelijkkluidenden op hetzelfde oogenblik worden verleden en ondertee-kend, wordt voor het eerste het volle en voor iedere volgende het halve honorarium berekend.

Wanneer van deze akten eene minuut is opgemaakt, zonder dat daarbij uitdrukkelijk van het verlangen der verschijnende personen tot het opmaken van zoodanige minuut blijkt, kunnen geene kosten voor de eerste afschriften of uittreksels berekend worden.

ART. 2.

Aan de notarissen is verschuldigd :

- a. Voor protesten van niet-acceptatie of riet-betaling van wissels, orderbriefjes en dergelijke (kopij en overschrijvingen op het register daaronder begrepen) : f 3,00 ; en voor de akten van interventie aan den voet der protesten : f 0,75.
- b. Voor akten, inhoudende aanbod van betaling of consignatie van aangeboden, doch niet aangenomene gelden, de afschriften daaronder begrepen : f 2,75.
- c. Voor iederen getuige bij de in dit artikel vermelde akten : f 0,25.

De notaris, die zich tot het doen van eenige der bij dit artikel bedoelde verrigtingen buiten zijne woonplaats begeeft, berekent, boven het aan hem voor die verrigting toegekend honorarium, voor den tijd tot de heen- en wederreis benoodigd, mitsgaders voor de kosten aan het transport verbonden, f 1,00 voor iedere vijf mijlen afstand tusschen zijne woonplaats en de plaats waar de verrigting geschiedt, zonder voor de terugreis te kunnen rekenen.

Het gedeelte van vijf mijlen, wanneer hetzelfde minder dan de helft bedraagt, wordt niet berekend, doch dien afstand te bovengaande, geldt hetzelfde voor volle vijf mijlen.

Indien eenige der bij dit artikel bedoelde verrigtingen in dezelfde zaak, op onderscheidene in dezelfde rigting gelegene plaatsen geschieden, wordt alleen de afstand naar de verst gelegene plaats in aanmerking genomen.

Voor reis- en transportkosten van ieder der getuigen, wordt de helft van het hierboven bepaalde berekend.

ART. 3.

Voor alle akten, waarvan volgens de wet minuut moet worden opgemaakt, berekenen de notarissen hun honorarium bij vacatiën. Het bedrag daarvan wordt bepaald op f 1,50 voor elk uur of gedeelte van dien, vereischt tot het voorbereiden, het opmaken, het minuteren, het verlijden der akten en de verdere werkzaamheden daaraan verbonden.

ART. 4.

Onverminderd het honorarium bij het vorige artikel vermeld, wordt aan de notarissen toegekend:

- a. Bij openbaren verkoop van zaken in de artikelen 562, 563, 564 en 567 van het Burgerlijk Wetboek omschreven, met uitzondering van de zoodanigen tot welker verkoop de notarissen, krachtens de wet van 22 Pluviôse, jaar VII, en de daarmede in verband staande verordeningen, gelijkelijk met de griffiers en deurwaarders bevoegd zijn; voorts nog bij openbaren verkoop van schepen en vaartuigen, grooter dan tien lasten, alles op den prijs waarvoor de goederen zijn toegewezen:

wanneer de prijs de som van f 3,000 of minder bedraagt, *een ten honderd*;

van sommen boven de *f* 3,000 tot *f* 10,000 ,
een half ten honderd van het hoogere ;

van sommen boven de *f* 10,000 tot *f* 25,000
een vierde ten honderd van het hoogere ;

van sommen boven de *f* 25,000, onbepaald tot
welk eene som, *een achtste ten honderd* van het
hoogere.

Bij gelijktijdigen verkoop van verschillende percelen , ten verzoeken van dezelfde belanghebbenden, bepalen de prijzen te zamen genomen de evenredigheid der afdaling in de percentsgewijze belooning.

- b. Bij openbare verhuring of verpachting *een half ten honderd* van den huur- of pachtprijs.

Ingeval van verhuring of verpachting voor meer dan twee jaren , wordt dit evenredig loon over het bedrag van den huur- of pachtprijs der twee eerste jaren ten volle, en over dat der volgende jaren voor de helft berekend.

ART. 5.

Aan de notarissen is verschuldigd :

- b. Voor uitgifte der groesen , afschriften of uittreksels van akten , te hunnen overstaan verleden , mitsgaders voor afschriften of uittreksels van akten en stukken , welke onder hunne minuten berusten of aan hen worden vertoond , *f* 0,50 voor elke geheel beschreven bladzijde , houdende 27 regels , elk van twaalf lettergrepen , de bladzijden en lettergrepen door elkander , en de gedeeltelijk beschrevene voor vol gerekend.

Voor ongeteekende afschriften van ontworpen akten , wordt , wanneer deze worden gevorderd , naar den voormelden maatstaf de helft van het zoo even genoemde berekend.

6. Voor het schrijven van eenen brief ter zake hunner werkzaamheden als zoodanig, of voor het lezen van eenen, mede als zoodanig ontvangen brief *f* 0,75. Indien dezelve buitengewoon groot of van veel gewigt is, naar mate van den tijd, welke daartoe noodig mogt zijn geweest, berekend op den voet bij art. 3 vermeld.

ART. 6.

Behalve de kosten der gebruikte zegels en de betaalde registratie-regten en briefporten, wordt aan de notarissen als verschot in rekening geleden, voor belooning aan getuigen te betalen voor iedere vacatie bij het verlijden van akten niet in art. 2 genoemd, of bij andere werkzaamheden, voor elk uur of gedeelte daarvan *f* 0,25 voor iederen getuige.

Deze belooning mag nimmer meer dan *f* 1,50 voor iederen getuige op éénen dag bij ééne en dezelfde akte of verrigting bedragen.

ART. 7.

De notaris die zich tot het doen van eenige werkzaamheden, behalve die in art. 2 vermeld, hetzij op de vordering van belanghebbenden, hetzij krachtens de voorschriften der wet, buiten zijne woonplaats begeeft, berekent, boven het honorarium voor die werkzaamheden, / 1,50 voor iedere vijf mijlen afstand tuschen die woonplaats en de plaats waar die werkzaamheden geschieden moeten, zonder voor de terugreis te kunnen rekenen.

Het gedeelte van vijf mijlen, wanneer hetzelfde minder bedraagt dan de helft, wordt niet berekend, doch

dien afstand te boven gaande, geldt hetzelfde voor volle vijf mijlen.

De reis- en verblijfkosten worden daarenboven door den notaris in rekening gebragt en zoo veel mogelijk door quitantiën bewezen.

ART. 8.

De notarissen zijn verplicht aan hunne cliënten, dit gevorderd wordende, te geven gespecificeerde rekeningen, met de opgave van den dag waarop de werkzaamheden zijn verrigt, en van den besteden tijd, voor zoo verre de hoegrootheid van het honorarium daarvan afhankelijk is.

Deze rekeningen mogen geene andere posten, hetzij voor honorarium, hetzij voor verschotten, inhouden, dan de zoodanige, welke betrekkingen hebben tot werkzaamheden, welke door den notaris als zoodanig zijn verrigt.

ART. 9.

Bij weigering of verzuim van betaling worden deze rekeningen, op de wijze hierna bepaald, aan taxatie onderworpen.

Voor werkzaamheden ten behoeve van personen die het vrije beheer over hunne goederen niet bezitten, alsmede van onbeheerde of onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaarde nalatenschappen, behalve in het geval dat voor de akten in art. 1 vermeld geen hooger honorarium dan het daarbij gestelde maximum wordt berekend, mitsgaders met uitzondering der akten vermeld in art. 2, heeft eene specificatie en taxatie der door den notaris opgemaakte rekening altijd plaats.

ART. 10.

De taxatie geschiedt door den voorzitter der regt-

bank van het arrondissement waarin de standplaats van den notaris is gevestigd, of door een der leden van die regtbank, daartoe door den voorzitter benoemd, en wordt gesteld op gezegelde rekeningen, waarop iedere post, zoo van honorarium als van verschot, behoorlijk is omschreven, en het bedrag daarvan afzonderlijk uitgedrukt, en waarop naast de uitgetrokkene som een wit vak is opengelaten.

Onder de rekening wordt gesteld: *Ter taxatie ingediend door*, met ondertekening en dagteekening, zonder dat eenige andere vorm bij de indiening ter taxatie in acht genomen behoeft te worden.

ART. 11.

Alvorens tot de taxatie over te gaan, stelt de voorzitter der regtbank of het daartoe benoemde lid de ingediende rekening in handen van het Openbaar Ministerie, ten einde deszelfs bedenkingen daaromtrent schriftelijk mede te deelen.

Zoo wel het Openbaar Ministerie als de regter, door wien de taxatie geschiedt, zijn bevoegd om de belanghebbenden uit te noodigen tot de overlegging der stukken in de rekening vermeld.

Het Openbaar Ministerie slaat bij het onderzoek, en de regter bij de begrooting der rekening, acht op de omstandigheid, of de gedeclareerde vacatiën naar den aard der zaak nuttig, doelmatig of noodig kunnen geoordeeld worden of door den cliënt zijn verlangd; zoodat of de rekening ook bevat posten van honorarium of van verschotten voor werkzaamheden, welke niet door den notaris als zoodanig zijn verrigt. De regter haalt de laatste door en wijzigt, haalt door of vermindert voorts zoodanige posten, welke geoordeeld wor-

den de palen eener billijke gematigdheid te overschrijden, daarbij in aanmerking nemende het gewigt der zaak en de moeilijkheid, welke zij bij de behandeling heeft gevorderd of opgeleverd.

ART. 12.

Bij de taxatie wordt het bedrag der te hoog gestelde of onaannemelijke posten doorgehaald en in het daarvoor opengelaten wit vak de verschuldigde som, of wel *nihil* gesteld.

Aan het slot der rekening wordt door den regter gesteld: *Goedgekeurd ter somma van*, met uitdrukking in letters van het geheele bedrag, waarop dezelve is begroot, en daaronder een bevelschrift van tenuitvoerlegging. Dit bevelschrift wordt op de minuut ten uitvoer gelegd.

ART. 13.

De notaris kan de herziening der taxatie vorderen door de regtbank, wier voorzitter of benoemd lid dezelve heeft gedaan.

Dit geschiedt bij verzoekschrift, waarop niet wordt beschikt, dan nadat de belanghebbende voor twee commissarissen uit de regtbank, daartoe benoemd, zijn opgeroepen om in hunne belangen te worden gehoord. Commissarissen doen van den afloop daarvan verslag aan de regtbank, en het Openbaar Ministerie wordt daarna in deszelfs conclusiën gehoord.

ART. 14.

De taxatiën van den regter zijn niet aan regten van registratie of griffie onderworpen.

ART. 15.

De schuldenaar wordt tot de betaling genoodzaakt, hetzij krachtens het bevelschrift van tenuitvoerlegging

van den voorzitter of benoemden regter, hetzij krachtens de beschikking door de regtbank op een verzoek tot herziening genomen.

ART. 16.

Hij ten wiens laste zoodanig bevelschrift is afgegeven, kan daartegen verzet doen.

Dit verzet wordt gebragt voor de regtbank, welker voorzitter of benoemd lid het bevelschrift heeft afgegeven, en wordt als eene summiere zaak, nadat het Openbaar Ministerie in deszelfs conclusiën zal zijn gehoord, afgedaan.

ART. 17.

De uitspraak op het verzet, en de beschikking op een verzoek om herziening, zijn niet vatbaar voor verzet, hooger beroep of voorziening in cassatie.

ART. 18.

De bepalingen, in deze wet vervat, zijn niet van toepassing op openbare verkoopingën, waartoe de notarissen, krachtens de wet van den 22sten Pluviose, jaar VII, en de daarmede in verband staande verordeningen, gelijkelijk met de griffiers en deurwaarders bevoegd zijn, waarvoor de notarissen hun honorarium op den thans bestaanden voet blijven berekenen, en hunne declaratiën worden, in geval van verschil daarover, getaxeerd door den voorzitter der regtbank van het arrondissement, waarin hunne standplaats is gevestigd.
